

50X1-HUM

Page Denied

Next 1 Page(s) In Document Denied

STAT

PRACOWNIA PLANOW REGIONALNYCH

(Lodz, formerly Litzmannstadt)

PRZEMYSŁ

STAT

Spis treści:

	strona
I. Wstęp	3 - 4
II. Funkcje i rola przemysłu na terenie Łódzkiego Okręgu Przemysłowego	5 - 12
III. Przemysł chemiczny	13 - 48
IV. Przemysł metalowy	49 - 73
V. Przemysł węgla brunatnego	74 - 84
VI. Przemysł drzewny, papierniemy i poligraficzny	85 - 105
VII. Przemysł skórzany	106 - 113
VIII. Przemysł filmowy	114 - 116
IX. Przemysł spożywczy	117 - 124
X. Przemysł drobnny	125 - 139
XI. Rekapitulacja i wnioski	140 - 142

I. W S T U P

Przemysł skoncentrowany na terenie Łódzkiego Okręgu Przemysłowego jest zasadniczym elementem miastotwórczym wszystkich niemal miast regionu. Znaczenie, jakie posiada on dla gospodarki narodowej i jego przemotny wpływ na stosunki społeczne na terenie okręgu powodują, że sprawa dalszego rozwoju przemysłu jest jednym z wadzących zagadnień planu regionalnego L.O.P.

Celem niniejszej pracy jest określenie stanu istniejącego przemysłu L.O.P., jego roli i wpływu na ukształtowanie regionu, oraz warunków i perspektyw dalszego rozwoju. Zagadnienie to rozpatrywane jest w kilku aspektach, przy czym szczególną uwagę zwrócono na stan parku maszynowego, budynków przemysłowych, lokalizację, bazę surowcową, zapotrzebowania na wodę, możliwości dla otoczenia, zapotrzebowanie na siły robocze i t.d.

Zastrzeżyć należy, że niniejszym studium nie ujmie całości przemysłu na terenie L.O.P., gdyż najważniejszy przemysł regionu, a mianowicie przemysł włókienniczy, podobnie jak przemysł materiałów budowlanych, przemysł energetyczny i przemysł związany z gospodarką komunalną są przedmiotem odrębnych opracowań. Tymczasem; szereg nasuwających szereg nasuwających się zagadnień ogólnych, dotyczących przemysłu L.O.P., jako całości omówionych jest w ramach niniejszej pracy.

Pomimo ogólne zagadnienie omówione są w przekroju branżowym bez względu na istniejącą strukturę organizacyjną przemysłu. Jedynie przemysł drobny potraktowany jest jako całość, ze względu na jego specjalne powiązanie z zagadnieniem zaopatrzenia ludności miejscowej i wykorzystaniem surowców lokalnych.

Podstawowe materiały liczbowe i charakterystyki zakładów przemysłowych otrzymane zostały z poszczególnych resortów przemysłowych, z centralnych zarządów przemysłu i z niektórych zakładów. W smrokin stosunkowo zakresie oparte się na materiałach zawartych w dotychczasowej pracy

Miejską Komisję Planowania Gospodarczego i Wojewódzką Komisję Planowania Gospodarczego w Łodzi "Antycipie Przemysłowej na terenie Ł.O.P." i w opracowanej przez Pracownię Planów Regionalnych Inwentaryzacji Przemysłu ŁOP. Poszczególne zagadnienia zostały wyekstrahując przedyskutowane z wybitnymi rzeczoznawcami, których uwagi zostały uwzględnione w ostatecznym tekście.

Możliwości rozwoju przemysłu na terenie Ł.O.P. w okresie perspektywicznym oparte są w zasadzie zarówno na poglądach poszczególnych resortów i departamentów branżowych, jak i na możliwościach i potrzebach terenowych, wynikających z perspektywicznych bilansów ludności i zatrudnienia. Zauważyć należy, że dla większości gałęzi przemysłu występujących na terenie Ł.O.P. brak jest na szczeblu centralnych planów rozwoju w okresie perspektywicznym. Z rozmów przeprowadzonych przez Pracownię Planów Regionalnych z poszczególnymi resortami wynika, że nadal nie mają one tendencji do inwestowania na terenie regionu.

Ze względu na znaczące rozmiary niniejszej pracy, obejmującej szereg gałęzi przemysłu o różnorodnym procesie technologicznym, perspektywiczne kierunki rozwoju poszczególnych dziedzin przemysłu opracowane zostały w zasadzie na podstawie danych uzyskanych z Zarządów Przemysłu i resortów przemysłowych. W zasadzie więc studium niniejsze wychodzi z przeprowadzonej w miarę dostępnych materiałów analizy możliwości i celowości modernizacji i rekonstrukcji poszczególnych zakładów, a nie od strony analizy branżowej w skali ogólnokrajowej. Tę rolę pełni analiza przedmiotowa by natomiast rany niniejszego studium, którego celem jest właściwe postawienie hipotezy rozwoju przemysłu na terenie Łódzkiego Okręgu Przemysłowego w zakresie tematu planu regionalnego.

II. FUNKCJA I ROLA PRZEMYSŁU NA TERENIE ŁÓDZKIEGO OKRĘGU PRZEMYSŁOWEGO.

Skoncentrowany na terenie dzisiejszego Łódzkiego Okręgu Przemysłowego przemysł był zasadniczym elementem miastotwórczym wszystkich niemal miast okręgu. Rolę tę przemysł kluczowy spełnia i obecnie, jakkolwiek po ostatniej wojnie światowej wysiłki Partii i Rządu zmierzały konsekwentnie do zmiany jednostronnej struktury regionu, dzięki czemu z jednej strony rozszerzył się znacznie wachlarz branżowych czynianych zakładów przemysłu kluczowego, z drugiej zaś Ł.O.P. zaczął odgrywać poważną rolę w skali ogólnokrajowej, jako ośrodek uniwersytecki, administracji państwowej i gospodarczej w skali ponadregionalnej i t.d.

Pomimo jednak poważnych zmian w strukturze zawodowej ludności Ł.O.P., region Łódzki pozostał nadal w pierwszym rzędzie ośrodkiem przemysłowym, a w szczególności najwęższym w kraju ośrodkiem przemysłu włókienniczego. Rola zakładów przemysłowych znajdujących się na terenie Łódzi i najbliższej w krajowej produkcji włókienniczej jest bardzo duża. W 1936 r. polski przemysł włókienniczy zatrudniał 149 461 pracowników, z czego na województwo Łódzkie przypadało 104 263 t.j. 69,77%. Dla 1948 r., odpowiednio liczbę wskazują, że na Łódź i województwo Łódzkie przypadało ponad 40% ogółu zatrudnionych w polskim przemyśle włókienniczym i odzieżowym, ale stosunki pod tym względem uległy zmianie w latach następnych. Tym niemniej zakłady przemysłu włókienniczego, znajdujące się na terenie Łódzkiego Okręgu Przemysłowego, produkują ok. 70% ogólnej ilości wyrobów bawełnianych produkowanych w Polsce, ponad 50% wyrobów wełnianych, ok. 55% wyrobów jedwabiu sztucznego, ok. 74% wyrobów dzianinowo-próżniarskich, oraz większość wyrobów gumiarzarskich, tkanin technicznych i t.d.

Łódź jednak jest krajowym ośrodkiem przemysłu włókienniczego nie tylko ze względu na istniejącą w samym mieście i bezpośredniej okolicy znaczną koncentrację zakładów przemysłowych tej gałęzi produkcji. Funkcję Ł.O.P., jako ośrodka

6

przemysłu włókienniczego w skali krajowej, warunkuje w coraz większym stopniu rozwijający się w Łodzi przemysł pomocniczy i uzupełniający w stosunku do włókiennictwa. Proces przekształcania się Łodzi w ośrodek przemysłu pomocniczego, przy równoczesnym zmniejszeniu się udziału zatrudnianych w zakładach włókienniczych w ogólnej zatrudnieniu, przetrwał na siłę po ostatniej wojnie światowej.

W warunkach kapitalistycznych zjawisko to przybrało szczególne formy. Ośrodek przemysłu włókienniczego powstawał początkowo, jako miasto o znacznej koncentracji przędzalni, tkalni i innych zakładów biorących udział w różnych fazach procesu technologicznego. Z biegiem czasu fabryki te wypierane były z wielkiego miasta przez inne gałęzie przemysłu, płacące wyższe przeciętne stawki zarobkowe zatrudnianym robotnikom, jak przemysł maszynowy, precyzyjny, optyczny i t.d. W miejscu dawnego skupiska zakładów włókienniczych powstawały ośrodki dyspersyjne, jak mierzony przedsiębiorstw, względnie w warunkach socjalistycznych centralne zarządy przemysłu włókienniczego, organizacje handlu włókienniczym krajowego i zagranicznego, przemysł barwników, włókiennictwo, produkcja maszyn i części do maszyn włókienniczych, instytuty naukowo-badawcze, wyższe i zawodowe szkoły włókiennicze i t.d. Przez proces ten przeszły takie ośrodki przemysłu włókienniczego, jak Manchester, Chemnitz, czy Berlin, który jednak w przeciwieństwie do dwóch poprzednich nie zachował funkcji ośrodka przemysłu włókienniczego.

Na terenie Ł.O.P. proces ten był wyraźnie opóźniony, na co wskazywał szereg przyczyn. Z ważniejszych wymienić należy późne powstanie i specyficzne warunki towarzyszące rozwojowi tej gałęzi produkcji na omawianym terenie, oraz fakt, że w okresie międzywojennym, gdy proces ten zaczął się krystalizować, polski przemysł włókienniczy przeszedł silny kryzys.

Obecnie rola Łodzi, jako krajowego ośrodka włókiennictwa w sensie wyżej omówionym, staje się coraz bardziej wyraźna, przy czym wszystkie, z nielicznymi wyjątkami, funkcje miastotwórcze, związane są z tym podstawowym zadaniem, jakie Ł.O.P. spełnia w gospodarce narodowej. W Łodzi miesza-

7

czą się obecnie wanytykie niemal centralne zarządy przemysłu włókienniczego, nawet takie, które jak Centralny Zarząd Przemysłu Włókien Litych nie posiadają na terenie Ł.O.P. żadnego zakładu. Tutaj mieści się również centralne laboratoria przemysłowe, oraz znajduje się Główny Instytut Włókiennictwa i Instytut Włókien Sztucznych. Łódź jest ośrodkiem kształcenia kadr dla przemysłu włókienniczego w skali krajowej, a w swym gółności dla miast, które dotychczas nie posiadały, wglądnie nie posiadają zakładów włókienniczych. Wreszcie w Łodzi koncentruje się w znaczący mierze przemysł pomocniczy w stosunku do włókiennictwa, jak przemysł barwników i preparatów chemicznych dla wykończalnictwa, przemysł maszyn włókienniczych i t.d.

Z pośród gałęzi przemysłu, których rozwój związany jest z podstawową funkcją gospodarską Ł.O.P., na czoło wysuwa się przemysł chemiczny, tego

Dwie dominujące gałęzie przemysłu, a mianowicie przemysł barwników i przemysł włókien sztucznych zawdzięczają swe powstanie i rozwój włókiennictwu. W dziedzinie produkcji barwników dla przemysłu włókienniczego Ł.O.P. jest najpoważniejszym ośrodkiem w kraju. Wątkiem jeżem pod względem rozmiarów produkcja włókien sztucznych odgrywa w skali krajowej skromniejszą rolę.

Poważną rolę dla wykształcenia w Łodzi ośrodka przemysłu włókienniczego w skali krajowej posiada również przemysł metalowy, pod względem zatrudnienia większy od chemicznego, a zwłaszcza przemysł maszyn włókienniczych. Ta gałąź produkcji związana bezpośrednio z włókiennictwem i zasadniczą funkcją Łódzkiego Okręgu Przemysłowego posiada obecnie duże znaczenie dla gospodarki narodowej.

Kilka innych dziedzin produkcji zawdzięcza swe powstanie i rozwój zasadniczym funkcjom regionu, jaką jest przemysł włókienniczy. Wymienić tu należy produkcję drzewną dla potrzeb przemysłu włókienniczego. Ten dział produkcji zajmuje się wyrobem czółenek tkackich, szpul i części drewnianych do maszyn włókienniczych. Jest rzeczą godną uwagi, że jakkolwiek Ł.O.P. jest ośrodkiem przemysłu włókienniczego w skali krajowej, na odcinku produkcji wyrobów drzewnych dla potrzeb włókiennictwa produkcja zakładów zlokalizowanych

w okolicach Bielska stoi na pierwszym miejscu, przedelgając dość znacznie produkcję L.O.P.

To znacznie ujawnia się niewątpliwie z ogólnym słabym stosunkowo rozwojem przemysłu drzewnego na terenie posiadającym niewielkie przestrzenie lasów.

Bowódz innych gałęzi przemysłu, nie związanych z włókiennictwem był znacznie słabszy. Łódzki Okręg Przemysłowy odgrywa jednak pewną rolę w gospodarce narodowej również ze względu na znajdujące się na tym terenie zakłady przemysłu gumowego, farmaceutycznego, kosmetycznego, elektrotechnicznego i telekomunikacyjnego, poligraficznego, skórnego, filmowego, tytoniowego i t.p. Wiele z wymienionych gałęzi przemysłu powstało dopiero po ostatniej wojnie światowej. Szczególnie cenne dla miasta ze względu na wzbogacenie struktury zawodowej i struktury zarobków ludności jest powstanie w Łodzi po ostatniej wojnie przemysłu filmowego. Udział poszczególnych gałęzi przemysłu w globalnym zatrudnieniu w przemyśle L.O.P. przedstawia się następująco:

Przemysł włókienniczy	166.173 osób, czyli 70,8%
" chemiczny	10.732 " " 4,5%
" metalowy	20.483 " " 8,9%
" energetyczny	2.335 " " 0,9%
" drzewny i papier.	9.527 " " 4,1%
" skórzany	4.362 " " 1,9%
" filmowy	2.752 " " 1,2%
" materiałów budowl.	4.131 " " 1,8%
" spożywczy	10.906 " " 4,6%
" różny	4.345 " " 1,8%

Razem: 235.366 osób, czyli 100%

Zatrudnienie w przemyśle, a zwłaszcza w przemyśle włókienniczym stanowią na terenie Łódzkiego Okręgu Przemysłowego w dalszym ciągu przeważającą część zawodowo czynnej ludności nierolniczej. Poniższa tabela ilustruje rolę przemysłu i poszczególnych gałęzi produkcji w strukturze zawodowej ludności Łódzkiego Okręgu Przemysłowego:

Lp.	Miejsce, lub miejscowość	Pracyzł ogółem			Pracyzł w służbie			Pracyzł chemiczny			Pracyzł naukowy			Pracyzł w służbie			Inne
		Obecnie	w okresie perspektywicznym		Obecnie	w okresie perspektywicznym		Obecnie	w okresie perspektywicznym		Obecnie	w okresie perspektywicznym		Obecnie	w okresie perspektywicznym		
			I alter.	II alter.		I alter.	II alter.		I alter.	II alter.		I alter.	II alter.		I alter.	II alter.	
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.
	Lp. ogółem	235,366	213,650	209,650	166,173	136,100	116,000	10,732	12,900	11,000	20,423	25,250	31,800	2,135	4,000	4,250	2
1.	Łódź	195,105	180,500	180,000	125,533	99,700	89,700	6,633	4,900	4,900	17,345	22,800	32,000	1,706	2,600	2,600	-
2.	Pabianice	22,800	10,000	15,000	15,370	7,200	6,400	1,534	3,200	2,300	2,001	4,000	2,500	345	400	400	-
3.	Żgierz	11,134	14,900	11,000	7,300	4,900	4,700	2,059	4,300	3,200	755	3,700	1,500	118	400	500	-
4.	Opatów	4,506	5,000	5,200	4,302	4,600	4,600	28	-	100	-	200	500	-	-	-	-
5.	Aleksandrów	2,513	3,750	3,400	2,396	3,200	3,100	-	-	-	-	400	200	-	-	-	-
6.	Konstantynów	1,755	2,900	2,900	1,505	1,700	1,700	40	100	100	-	800	100	-	-	-	-
7.	Głowno	1,513	2,800	3,100	106	300	300	0	-	-	182	300	300	-	-	-	-
8.	Łęczyca	555	3,200	3,000	-	200	200	-	-	-	31	1,900	2,100	-	100	100	-
9.	Brzeziny	1,235	1,200	1,000	866	700	1,100	-	-	-	42	50	100	-	-	-	-
10.	Koluszki	91	1,200	1,600	-	200	200	-	-	-	25	600	900	-	-	-	-
11.	Raszków	126	400	400	107	200	200	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12.	Łask	576	2,100	3,000	359	1,600	1,800	45	100	100	-	100	500	-	-	-	-
13.	Staryłów	364	1,000	1,050	-	100	100	174	300	300	-	-	-	-	-	-	-
14.	Toremy wiejskie	3,235	6,200	10,500	1,069	1,500	2,700	-	-	-	151	500	500	-	500	700	-

Pracowni wydobycowy			Pracowni filnowy			Pracowni drzew. i papier.			Pracowni składowy			Pracowni met. budowl.			Pracowni opóżywowy			Pracowni rolny		
Obec- nie	W okresie parap.		Obec- nie	W okresie parap.		Obec- nie	W okresie parap.		Obec- nie	W okresie parap.		Obec- nie	W okresie parap.		Obec- nie	W okresie parap.		Obec- nie	W okresie parap.	
	I alter.	II alt.		I alter.	II alt.		I alter.	II alt.		I alter.	II alt.		I alter.	II alt.		I alter.	II alt.		I alter.	II alt.
18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.	33.	34.	35.	36.	37.	38.
-	700	1.000	2.750	2.000	2.000	9.500	10.000	10.200	4.200	5.100	5.200	4.151	5.700	9.600	10.500	15.450	15.400	4.345	5.550	5.750
-	-	-	2.750	2.000	2.000	9.500	10.000	10.200	4.200	5.100	5.200	1.904	2.000	2.000	9.204	9.600	9.600	2.904	3.500	3.500
-	-	-	-	-	-	1.270	1.300	800	102	200	100	285	400	400	699	1.100	800	187	300	100
-	-	-	-	-	-	300	500	500	40	200	100	271	400	300	110	400	300	-	100	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	20	50	100	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	137	100	100	-	50	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	81	100	100	-	-	-	117	100	100	4	100	100	-	-	-
-	-	-	-	-	-	20	100	200	-	100	100	29	300	300	22	300	400	1.000	1.400	1.500
-	-	-	-	-	-	40	100	200	91	10	100	330	-	-	110	1.100	1.100	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	100	99	150	200	214	200	200	30	100	100	-	-	-
-	-	-	-	-	-	10	50	100	-	50	100	25	200	200	24	100	100	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	100	100	-	-	-	-	10	100	100	-	-
-	-	-	-	-	-	20	50	100	52	50	100	-	-	-	75	200	300	-	-	10
-	-	-	-	-	-	50	100	100	10	5	100	50	300	300	20	100	100	50	50	50
-	700	1.000	-	-	-	400	200	400	30	600	700	950	1.600	1.600	410	2.200	2.200	140	200	50

Jak wynika z powyższego zatrudnienie w przemyśle jest w większości miast okręgu zasadniczym źródłem utrzymania mieszkańców. Dotyczy to nie tylko wzrostu miast posiadających większe zakłady przemysłowe, ale w większym nawet stopniu niektórych osiedli w których bardzo znaczny odsetek ludności dojeżdża do pracy w zakładach przemysłowych usytuowanych zdaleka od miejsca zamieszkania. Z większych miast Ł.O.P. najwyższy stosunkowo stopień uprzedzenia osiągnęły Pabianice, przodujące pod tym względem Łódź, która po wojnie wykształciła szereg innych formacji miastotwórczych.

Ukształtowanie branżowe przemysłu Ł.O.P. wpływa na bardzo wysoki odsetek zatrudnionych kobiet. Jak wynika z załączonej tabeli w niektórych osiedlach liczba zatrudnionych w przemyśle kobiet przekracza 42% ogółu kobiet zamieszkujących w danym mieście. Ten od wielu lat zamożający się wysoki odsetek zatrudnionych kobiet, wywarł poważny wpływ na strukturę społeczną i układ przestrzenny miast na terenie Ł.O.P.

Pod względem przestrzennym przemysł na terenie Ł.O.P. rozmieszczony jest bardzo nierównomiernie. Obok Łodzi, Pabianic i Żelazna większe zakłady przemysłowe znajdują się jeszcze tylko w Osołowie, Aleksandrowie, Konstantynowie, i Brzezinkach. W innych miastach i osiedlach istnieją znowu tylko drobne zakłady o charakterze lokalnym. Powstanie zakładów przemysłowych poza Łodzią ma dwójaką genezę, częściowo są to zakłady powstałe w okresie intensywnej kolonizacji przemysłowej okręgu w XIX wieku, a częściowo zakłady te powstały już po utworzeniu się w Łodzi wielkiego ośrodka przemysłowego. Był to więc ten sam proces, który w innych krajach kapitalistycznych powodował stopniowe wypieranie płacącego niskie stawki przemysłu włókienniczego poza obręb wielkich miast.

Pod względem technicznym cały przemysł Ł.O.P. wyposażony jest słabo. Na większości zakładów odbija się wyraźnie fakt, że w okresie międzywojennym inwestycje przemysłowe nie nadążały za zużyciem się maszyn i urządzeń. Istniejące zakłady powstały przy tym znowu na skutek koncentracji szeregu drobnych kapitalistycznych przedsiębiorstw. Obecna zabudowa jest w większości wypadków nieodpowiednia. Od ogólnego stanu większości zakładów odcinają się wyraźnie obiekty wybudowane

11

po wojnie, jak np. Fabryka Kotłów i Radiatorów i t.p. Sytuacja pod tym względem jest kreską różną w poszczególnych branżach i jest bliżej omówiona w dalszych częściach niniejszego studium.

Zły stan techniczny większości zakładów przemysłowych na terenie Łódzkiego Okręgu Przemysłowego, których sprzęt i park maszynowy jest przestarzały i często w znaczącej mierze wyeksploatowany, powoduje, że przemysł regionu będzie musiał w okresie perspektywnym ulec daleko idącej przebudowie. Przebudowa ta przyłoży się z jednej strony do zmniejszenia lokalnego zatrudnienia przy równoczesnym zwiększeniu w wielu branżach produkcji, oraz do polepszenia wadliwej struktury narodowej regionu. Główną wytyczną dalszej ewolucji branżowej przemysłu Łódzkiego Okręgu Przemysłowego będzie położenie nacisku na rozwój przemysłu pomocniczego w stosunku do włókiennictwa /np. przemysł maszyn włókienniczych/ oraz gałęzie produkcji nie wodochłonnych, zatrudniających znaczną liczbę młoczystych i wymagających wysokich kwalifikacji zawodowych /np. przemysł precyzyjny/.

POKRYWA PRZEZ WSKAZANIE NA FORMULARZ PODKREŚLONO OBLICZU PRZEMYSŁOWOŚĆ

Lp.	Miejscowość	Ludność				Zatrudnienie w przemyśle ogólnym				Zatrudnienie w przemyśle chemicznym				Zatrudnienie w przemyśle metalowym				Zatrudnienie w przemyśle energetycznym			
		Ogółem	w tym kobiety	ogółem	w tym kobiety	ogółem	w tym kobiety	ogółem	w tym kobiety	ogółem	w tym kobiety	ogółem	w tym kobiety	ogółem	w tym kobiety	ogółem	w tym kobiety	ogółem	w tym kobiety	ogółem	w tym kobiety
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.
	Łódź - ogółem	659,552	491,643	275,566	206,677	114,197	22,251	156,173	10,731	98,029	19,971	10,732	1,231	5,057	0,651	20,735	2,374	772	0,05	2,015	0,235
1.	Łódź	619,566	440,604	255,105	199,977	90,174	25,971	155,533	11,975	77,621	22,3	6,853	1,131	2,196	0,651	17,245	2,871	2912	0,05	1,705	0,320
2.	Pabianice	40,192	25,192	22,500	47,371	11,364	42,2	10,370	34,0	9,739	26,2	1,531	3,2	480	1,8	2,001	4,2	632	2,3	305	0,5
3.	Zgierz	26,210	18,271	11,134	42,441	4,990	34,7	7,300	4,1	4,367	20,3	2,669	7,9	263	1,8	755	2,9	115	0,8	114	0,4
4.	Osieków	13,615	7,396	4,500	33,1	2,413	32,6	4,362	32,2	2,368	23,6	24	0,2	17	0,2	-	-	-	-	-	-
5.	Aleksandrów	0,772	4,073	2,513	20,6	1,545	31,7	1,396	27,3	1,520	31,2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.	Konstantynów	8,504	4,594	1,755	20,6	0,9	17,2	1,502	17,7	750	16,5	48	0,6	31	0,7	-	-	-	-	-	-
7.	Głowno	8,275	4,374	1,511	19,3	518	11,7	180	2,2	65	1,9	8	0,1	5	0,1	123	2,2	18	0,4	-	-
8.	Łęczyca	7,344	4,111	59	0,1	105	2,7	-	-	-	-	-	-	-	-	34	0,4	14	0,4	-	-
9.	Brzeziny	6,156	3,373	1,335	20,2	705	20,9	608	14,0	610	18,3	-	-	-	-	42	0,7	4	0,1	-	-
10.	Koluszki	5,575	3,193	91	1,6	17	0,9	-	-	-	-	-	-	-	-	35	0,6	5	0,2	-	-
11.	Tuszyń	5,071	3,739	120	2,5	85	3,0	107	2,1	60	2,9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12.	Łask	4,041	2,342	378	14,3	255	13,3	379	0,9	222	9,9	45	1,1	16	0,8	-	-	-	-	-	-
13.	Strzyków	1,649	1,450	364	13,7	91	6,1	-	-	-	-	174	6,6	49	3,3	-	-	-	-	-	-
14.	Tereny wiejskie	122,321	65,566	3,232	2,6	1,100	1,7	1,009	0,9	650	1,0	-	-	-	-	191	0,2	23	0,2	-	-

Declassified in Part - Sanitized Copy Approved for Release @ 50-Yr 2014/05/08 : CIA-RDP81-01043R002700210001-4

III. PRZEMYSŁ CHEMICZNY

Wśród przemysłów, których rozwój pomostaje w związku z zasadniczą gałęzią wytwórczości regionalnej, a mianowicie skoncentrowanym tu przemysłem włókienniczym, na czoło wysuwa się przemysł chemiczny.

Powstanie przemysłu chemicznego w Polsce a na terenie Łódz.

Warunki rozwoju tej młodej, niemiernie ważnej i charakterystycznej dla całokształtu rozwoju przemysłu krajowego, dziedziny produkcji, były w Polsce kapitalistycznej bardzo trudne. Stosunkowo wczesnie, jeszcze bowiem przed pierwszą wojną światową, przemysł ten w skali światowej oparty został przez kapitał międzynarodowy, zwłaszcza niemiecki, opierający się o takie kolosalne przedsiębiorstwa chemiczne, jak I.G. Farbenindustrie, czy Leunoworks. Rozwój przemysłu chemicznego w krajach gospodarczo słabych i zacofanych, jak Polska przedwojenna, nie leżał w interesie obcych kapitalistów i był świadomie hamowany. Na skutek tego, pomimo posiadania miejscowych, bogatych źródeł surowcowych, przemysł ten w Polsce rozwijał się słabo, aż do drugiej wojny światowej. Ograniczał się on głównie do produkcji nowocześniejszych, przemysłu przetwórczo-smółkowego, opartego na produktach suchej destylacji węgla kamiennego i galanterii chemicznej, związanej z wykańczaniem, importowanych przeobrażenie, półproduktów.

Dokładna data powstania polskiego przemysłu chemicznego jest trudna do ustalenia, ze względu na trudność ściślego zdefiniowania zasięgu tego przemysłu. W każdym razie przyjmuje się najczęściej, że pierwszą fabryką w Polsce stosującą świadomie procesy chemiczne była warszawska wytwórnia kwasu siarkowego, założona w 1822 r.

Głównym ośrodkiem polskiego przemysłu chemicznego był Śląsk, gdzie korzystał on z wielkich zasobów węgla koksującego, z blendy cynkowej i ubocznych produktów przemysłu hutniczego, oraz Królestwa Kongresowego, gdzie istnienie olbrzymiego rynku zbytu na terenach Imperium Rosyjskiego i

protekcjonalna polityka celna ówczesnego carskiego rządu stwarzały korzystne warunki rozwoju. Niemalą rolę w rozwoju przemysłu na terenie Kongresówki odegrał L.O.P., którego szybko rosnący przemysł włókienniczy był wielkim odbiorcą chemikaliów. W dawnym zaborskim austriackim austriackim, podczas występowania na tych terenach olbrzymich ilości surowców dla przemysłu chemicznego, jak węgiel kamienny, ropa naftowa, gaz ziemny, sól, cynk, ołów i dt. rezerwy jego był hamowany przez wpływowe grupy bankowo-wiedziackie. Jeszcze gorzej była sytuacja w dawnym zaborskim pruskim, uwolnionym przez rząd berliński jedynie na teren dostarczający produktów rolnych, surowców i taniej siły roboczej. Mimo to w drugiej połowie ubiegłego stulecia i w okresie do pierwszej wojny światowej powstał na ziemiach polskich szereg mniejszych wytwórni, prowadzące z inicjatywy prywatnych przedsiębiorców - chemików i kilku większych zakładów, wydobywanych głównie przez kapitał zagraniczny, jak Zakłady Solway, Borysław, Ström i inne.

W okresie międzywojennym rozwijał się w Polsce przemysł sztucznych, sztucznych oparty na skraplaniu i rozkładaniu powietrza, przemysł pochodnych węglowych, jedwabiu sztucznego i gumowy. Daleko jednak było w Polsce w tym okresie do samowystarczalności w zakresie chemikaliów. Bilans handlowy w dziale artykułów chemicznych na 1938 r. wykazuje przychód w wysokości 146 milionów zł i wydatek wynoszący jedynie 35 milionów zł. Było to wynikiem w pierwszym rzędzie chaotycznej gospodarki kapitalistycznej, gdyż Polska posiada bardzo bogate złoża surowców, wśród których brak jest właściwie tylko większych ilości surowców fosforowych i potasowych. Według sprawozdania Głównego Przemysłu Chemicznego Rzeczypospolitej Polski bilans handlu zagranicznego na rok 1938 na odcinku chemikaliów przedstawia się następująco:

Artykuł	Przychód w tys. złotych	Wydatek w tysiącach złotych
Pierwiastki, sole, kwasy i ich sole	12.866	12.401
Brodki farmaceutyczne	9.437	456

15

A r t y k u ł	Przychód w tys. złotych	Wydatek w tys. złotych.
Berwniki syntetyczne i półprod.	10.413	165
Wyciągi, farby, lakiery i atramenty	13.520	4.450
Olejki eteryczne, esencje, por- fumy	5.711	28
Materiały wybuchowe	196	405
Mydła, przetwory z tłuszczem	426	20
Kleje, żelatyna, kity	1.380	1.569
Nawozy sztuczne	13.281	12.453
Przetwory chemiczne różne	7.295	296
Włókna sztuczne	1.977	501
Kosmetyki i jego substancje	22.971	793
Drewno farbiarskie, garbarskie i żywice	5.235	179
Surowce mineralne	5.538	8
Produkty węglowodórne	1.244	12.250
Węgiel drzewny i aktywny	210	348
Cerata i linoleum	959	397
Tłuszcze i oleje nie spożywcze	11.051	13
Oleje pochodzenia roślinnego	865	16
Nasiona oleiste dla przem.chem.	18.225	4.212
Makuchy	2.455	4.590
R a z e m:	146.055	55.500

Zauważyć przy tym należy, że przez cały ten okres gospodarka narodowa była niedostatecznie zaopatrzona w chemikalia.

Udział przemysłu chemicznego w całości produkcji wielkiego i średniego przemysłu w polskiego wynosił, aż do drugiej wojny światowej zaledwie ok. 8%. Produkcja L.O.P. odgrywała już wówczas poważną rolę, jeśli idzie o produkcję barwników i artykułów farmaceutycznych oraz wyrobów gumowych.

Tym niemniej przemysł ten jakkolwiek duży, był bardzo prymitywny zarówno pod względem stosowań procesów techno-

16

logicznych jak i pod względem profilu produkcyjnego, ograniczającego się głównie do wykończania półproduktów i galanterii chemicznej.

Wpływ jaki przemysł włókienniczy wywarł na powstanie i późniejszy rozwój przemysłu chemicznego zaznaczył się zarówno w produkowanym asortymencie, jak i w całym charakterze tego ostatniego.

Po drugiej wojnie światowej stosunki w dziedzinie przemysłu chemicznego zmieniły się dramatycznie. Ręce ludzkie od pierwszych dni wyzwolenia otoczyła specjalna troska przemysł chemiczny i zapewnili mu trwały rozwój, przy czym rozbudowa tej ważnej gałęzi produkcji stała się jednym z ośrodkowych zadań w planie 6-cie letnim. Pomimo wielkich strat poniesionych w czasie drugiej wojny światowej, już w 1947 r. produkcja tego przemysłu osiągnęła poziom przedwojenny, a w ostatnim roku planu trzyletniego przekroczyła go prawie 2,5 krotnie, przyczym udział przemysłu chemicznego w całej produkcji przemysłowej wzrósł do 9,8%. W planie 6-cie letnim dynamika rozwoju przemysłu chemicznego ustępuje miejsca jedynie przemysłowi metalowemu, przyczym w przyszłości przemysł ten obok przemysłu węglowego stanie się zasadniczą gałęzią naszej gospodarki narodowej. W 1955 r. będzie on stanowił 13,1% całej produkcji przemysłowej, co wobec wielkiego rozwoju całego przemysłu oznacza wzrost w stosunku do okresu międzywojennego prawie ośmiokrotny. Zatrudnienie warownie przy tym dwukrotnie, a wydajność pracy o 60%. Powstanie 25 nowych zakładów chemicznych i uruchomione zostaną nowe, niesane dotychczas w Polsce, lub słabo rozwinięte działy produkcji jak wielka synteza chemiczna, produkcja mas plastycznych, półfabrykatów organicznych, farb, lakierów, środków leczniczych, ekstraktów garbarskich i t.d.

Rozmieszczenie przemysłu chemicznego w skali krajowej pozostaje dość nierównomierne. Koncentruje się on wyjątkowo w południowo-zachodniej części kraju, zwłaszcza w województwach stalinogrodzkim, krakowskim i wrocławskim.

Na innych terenach siedź zakładów przemysłu chemicznego jest rzadsza, przyczym zjawisko to występuje szcze-

17

gólnie wyraźnie na północno-wschodnich obszarach kraju. Na początku planu 6-cio letniego produkcja chemiczna na terenie poszczególnych województw przedstawia się jak następuje:

stalino-grodzkie	29,3%
krakowskie	14,0%
wrocławskie	12,6%
bydgoskie	7,3%
poznańskie	7,1%
m. Warszawa	6,6%
m. Łódź	4,5%
warszawskie	4,1%
kieleckie	3,7%
łódzkie	3,0%
gdańskie	2,8%
szczecińskie	2,7%
rzeczowskie	0,8%
lubelskie	0,6%
białostockie	0,6%
olstyskie	0,3%
R a z o m i:	100,0%

Produkcja L.O.P. odgrywa poważną rolę jedynie w dziedzinie przemysłu barwników i innych chemikaliów dla przemysłu włókienniczego, wyrobów farmaceutycznych i przemysłu gumowego.

Wyrazem znaczenia, jakie posiada L.O.P. w dziedzinie przemysłu chemicznego jest fakt, że Łódź jest siedzibą niektórych ośrodków dyspersyjnych przemysłu chemicznego w skali krajowej. Znajduje się tu w szczególności Centralny Zarząd Przemysłu Włókien Sztucznych i Centralny Zarząd Przemysłu Gumowego.

Struktura organizacyjna, wielkość i rozmieszczenie.

Pod względem organizacyjnym rozróżnić należy wśród zakładów przemysłu chemicznego znajdujących się na terenie L.O.P. zakłady podległe Ministerstwu Przemysłu Chemicznego i zakłady podległe innym resortom.

18

W resorcie Ministerstwa Przemysłu Chemicznego reprezentowane są następujące Centralne Zarządy:

C.Z.P. Gumowego, któremu podlegają 2 zakłady, a mianowicie,

Łódzkie Zakłady Obuwia Gumowego

Łódzkie Zakłady Przemysłu Gumowego

C.Z.P. Włókien Sztucznych, któremu podlegają 1 zakład, a mianowicie:

Łódzkie Zakłady Włókien Sztucznych

C.Z.P. Barwników i Półproduktów, któremu podlega 1 zakład, a mianowicie:

Zakłady Przemysłu Barwników "Boruta"

C.Z.P. Farmaceutycznego, któremu podlegają 4 zakłady, a mianowicie:

Zakłady Przemysłu Chemicznego "Fabianiec"

Zjednoczone Zakłady Przemysłu Farmaceutycznego

Zakłady Farmaceutyczne "Dona"

Zakłady Przemysłu Farmaceutycznego "Pyron"

Z.P. Farb i Lakierów, któremu podlega 1 zakład, a mianowicie:

Łódzka Wytwórnia Farb i Lakierów

Z.P. Gazów Technicznych, któremu podlega 1 zakład, a mianowicie:

Łódzka Wytwórnia Gazów Technicznych.

Ministerstwo Przemysłu Rolnego i Spożywczego posiada 1 zakład podległy Z.P. Kosmetycznego, a mianowicie
Fabryka Kosmetyków "Ewa"

Ministerstwo Przemysłu Mięsnego i Mlecznego posiada 1 zakład podległy C.Z. Przetwórstwa Odpadków Zwierzęcych i Roślinnych, a mianowicie:

Rejonowe Przedsiębiorstwo Przetwórstwa Odpadków Zwierzęcych i Roślinnych.

W resorcie Ministerstwa Przemysłu Drobego i Rzemiosła następujące pionosy posiadają zakłady na terenie ŁOP:

Z.P. Chemicznego i Tworzyw Sztucznych 4 przedsiębiorstwo, a mianowicie

Łódzka Wytwórnia Chemiczna

19

Łódzki Zarząd Przemysłu Terenowego posiada smereg zakładów zgrupowanych w 1 przedsiębiorstwo, a mianowicie:

Łódzkie Zakłady Chemiczne Przemysłu Terenowego
oraz 1 zakład niezależny "Fumak"

Łódzki Zarząd Przemysłu Terenowego posiada 1 zakład, a mianowicie:

Pabianickie Zakłady Przemysłu Terenowego

Związek Spółdzielni Pracy Chemiczno-Mineralnych posiada szereg spółdzielni z których ważniejszymi są:

Spółdzielnia Pracy Chemiczów "Xenon"

Spółdzielnia Pracy Wyróbów Chem.-Mineral. im. Marii Curie

Spółdzielnia Pracy "Plon"

Spółdzielnia Pracy "Polon"

Spółdzielcze Zakłady Chemiczne "Oleina"

Spółdzielnia Pracy "Cuma"

Skala wielkości wymienionych zakładów jest bardzo duża. Najważniejsze, zarówno pod względem wielkości, jak i charakteru produkcji są:

Łódzkie Zakłady Włókna Sztucznych zatrudniające	2.523 osoby
Zakłady Przemysłu Chemicznego "Pabianice"	1.067 osób
Zakłady Przemysłu Barwników "Boruta"	2.046 "
Łódzkie Zakłady Przemysłu Gumowego	1.108 "
Łódzkie Zakłady Obuwia Gumowego	1.495 "

Łącznie przemysł chemiczny Łódzkiego Okręgu Przemysłowego zatrudnia 10.732 osoby.

Rozmieszczenie zakładów przemysłu chemicznego na terenie Ł.O.P. jest pod pewnymi względami mniej jednostronne, niż to ma miejsce w innych dziedzinach, gdyż samo Łódź nie odgrywa tu dominującej roli w takim stopniu jak to ma miejsce w innych przemysłach. Rozmieszczenie przemysłu ilustruje najlepiej następująca tabela:

20

Miasto lub miejscowość	Liczba zakładów	Liczba zatrud.	% ogółu
Łódź	19	6.633	63,7%
Zgierz	2	2.069	19,3%
Pabianice	2	1.531	14,3%
Stryków	3	174	1,6%
Konstantynów	1	48	0,5%
Łask	1	45	0,3%
Ozorków	1	24	0,2%
Główno	1	8	0,1%
Razem:	30	10.732	100,0%

Należy przy tym zaznaczyć, że charakter miastowości posiadają jedynie zakłady zlokalizowane w Łodzi, Zgierzu, Pabianicach i Strykowie. Pozostałe to drobne warzštaty, o produkcji typowo usługowej.

Przemysł chemiczny produkuje niezwykle szeroki asortyment, obejmujący blisko 200.000 artykułów. Na terenie Ł.O.P. jednak tylko niektóre gałęzie tej produkcji są reprezentowane

Przemysł chemii nieorganicznej.

Bardzo ważna w warunkach polskich i stosunkowo wzniesniejsza od innych rozwijająca się u nas, produkcja nawozów sztucznych nie występuje wogóle na terenie Ł.O.P., a związana z przetwórstwem nawozów azotowych, produkcja środków owadobójczych /jak np. arsen/ jedynie w minimalnym stopniu. Region Łódzki nie posiada przy tym warunków dla rozwoju tych gałęzi produkcji również w latach przyszłych, zwłaszcza z powodu braku potrzebnych do tego surowców, jak fosforyty, sól potasowa i związki arsenowe. Nawozy azotowe natomiast produkowane metodą skraplania i rozkładania powietrza na tlen i azot, potrzebują znacznych ilości energii, którą w warunkach ŁOP trzeba w tej czy w innej formie sprowadzać z zewnątrz.

W nowoczesnym przemyśle chemicznym znaczącą rolę, jako surowiec odgrywa sól kuchenna, która przetwarzana jest na

sodę surową, stanowiącą produkt wyjściowy do produkcji sody kalcynowanej, krystalicznej, krystalicznej i oczyszczonej. Przez elektrolizę można z soli otrzymywać chlor stanowiący niezmiennie ważny surowiec dla syntetyz organicznej i którego znaczne ilości zużywają zakłady chemiczne Ł.O.P. Z chlorku z kolei otrzymywać można, poza innymi jego zastosowaniami, kwas solny, środki do walki ze szkodnikami, oraz fenol, będący podstawowym surowcem w produkcji mas plastycznych i sztucznego włókna.

Jakkolwiek na terenie Ł.O.P. występują złoża soli kuchennej widoki na rozwój przemysłu opartego na eksploatacji miejscowych zasobów w okresie planu perspektywicznego są znikome.

Polaka posiada bowiem w innych okolicach olbrzymie zasoby tego cennego surowca, przy czym złoże podkarpackie i lubawskie są łatwiejsze do eksploatacji i bez porównania bogatsze.

W chemii nieorganicznej bardzo dużą rolę odgrywa produkcja kwasu siarkowego, którego znaczne ilości zużywa przemysł Ł.O.P. Produkcja ta jest w ramach planu 6-letniego intensywnie zwiększana, przy czym jest ona w pewnym sensie uważana za miernik rozwoju całego przemysłu chemicznego.

Surowców tych Ł.O.P. nie posiada i dlatego rozwój na tym terenie tej podstawowej gałęzi przemysłu chemicznego nie jest możliwy. Kwas siarkowy uzyskuje się przy prażeniu rud cynku i ołowiu z pirytów i markazytów, oraz w obecnie budowanych fabrykach z gipsu i anhydrytu.

Oprócz kwasu siarkowego przemysł chemii nieorganicznej produkuje kwas solny, sodę, związki sodu, potasu, chloru, bromu i t.d.

We wszystkich tych dziedzinach, jak zresztą w zakresie chemii nieorganicznej w ogóle, produkcja Ł.O.P. nie odgrywa żadnej roli i jest zresztą minimalna, gdyż wielkie zakłady chemiczne regionu nie są na nią nastawione. Jedynie drobna wytwórczość produkuje szereg cennych artykułów, z których na wymienienie zasługuje zwłaszcza kwas fosforowy, fosforany, kwas monochlorooctowy, oraz chlorki.

Przemysł chemii organicznej.

Istotne jeszcze znaczenie posiada dla gospodarki narodowej przemysł chemii organicznej, t.j. chemii związków węglowych dla którego punktem wyjściowym jest przemysł kokso-chemiczny dostarczający produktów suchej destylacji węgla i drzewa. Ta niezmiernie ważna dziedzina produkcji zużywa obecnie znaczną część wydobywanego węgla, przyczyną dzięki rozbudowie zakładów kokso-chemicznych w planie 6-letnim, odcinek przerabianego w ten sposób węgla wzrośnie z 9% do 40% ogólnego wydobycia. Jakkolwiek L. P. nie produkuje produktów wyjściowych dla przemysłu chemii organicznej kilka słów warto poświęcić procesowi technologicznemu suchej destylacji węgla, ze względu na jego podstawowe znaczenie.

W zakładach Zabrze, Chorzowa, Mysłowicach, Racibórz, Żdzieszowice i w rozbudowywanej obecnie fabryce w Kozlu i w innych, węgiel ogrzewany jest bez dostępu powietrza do temperatury 1.000 - 1.100 °C, przez co otrzymuje się koks, smołę, benzol, amoniak, terpentynę, żywice, kafezon, gaz koksowniczy i inne. Z produktów destylacji węgla wyrabia się podstawowe dla chemii organicznej surowce, jak benzol, toluen, naftalin, fenol, pirydyna i inne, których pochodne służą do produkcji tak zwanych półproduktów organicznych. Półprodukty organiczne z kolei są punktem wyjściowym dla produkcji barwników, farmaceutyków, mas plastycznych, materiałów wybuchowych, włókien, sztucznych i t.d. Do najważniejszych produktów koksowania węgla należą: amoniak, benzol, smoła, koks, oraz szereg innych produktów.

Nieco inne produkty otrzymuje się przy t.zw. półkoksowaniu węgla, w czasie której węgiel ogrzewa się bez dostępu powietrza do temperatury 500 - 550 °C, otrzymując mniej gazu, a więcej smoły o innych nieco właściwościach. Zamiast amoniaku otrzymuje się przy tym fenole, a zamiast benzolu, benzynę.

Wielkie zakłady kokso-chemiczne nie są reprezentowane na terenie L. P., gdyż skupują się one w pobliżu zagłębia węglowego.

Jakkolwiek jednak L.O.P. nie produkuje produktów wyjściowych dla przemysłu chemii organicznej, przemysł ten jest tu silnie rozwinięty. Zależąco rozwinięty są tu gałęzie związane z włókiennictwem, jak produkcja barwników, włókien sztucznych, niektórych odczynników dla wykańczalni i laboratoriów włókienniczych:

Produkcja barwników.

L.O.P. jest najpoważniejszym w kraju ośrodkiem produkcji barwników. Poza L.O.P. barwniki produkowane są jeszcze w okolicy Bielska. Polski przemysł barwników pokrywa zapotrzebowanie krajowe na barwniki azotowe i siarkowe, natomiast ciągle jeszcze importowane są niektóre barwniki dla przemysłu papierniczego i włókienniczego, a zwłaszcza pośrednie, głównie idantreny. Krajowa produkcja barwników osiągnęła w 1950 r. 4,3 ton i była o 50% wyższa od produkcji przedwojennej. W planie 6-letnim będzie ona podwojona, przy równoczesnym znacznym poszerzeniu wyrabianego asortymentu.

Najważniejszym zakładem na terenie L.O.P. wyrabiającym barwniki są Zakłady Chemiczne "Boruta" w Zgierzu.

Zakłady te założone zostały w 1894 r. przez chemików polskich inż. Jana Lniechowskiego i Ignacego Hordliczkę i produkowały bezpośrednio, kwasowe i siarkowe, oraz niektóre półprodukty, jak H-kwas, Gama-kwas, betanaftol, oraz niewielkie ilości oleum. Zakłady rozwijały się szybko, przyczym z czasem podjęto również produkcję salwarsanu i anogenu. Po pierwszej wojnie światowej, w ogólnym zamęcie gospodarczym, zakłady padły ofiarą inflacji i zostały zreorganizowane dopiero w 1925/26 r., przyczym częściowo zostały przejęte przez Bank Gospodarstwa Krajowego i kilka innych grup finansowych. Zlikwidowano nabyte kilka lat przedtem zakłady Kallego w Warszawie, oraz zaprzestano produkować salwarsan, oleum i inne produkty, rozwijając natomiast poważnie działy produkcji barwników, organicznych półproduktów przejściowych, kwasów technicznych i niektórych soli technicznych, oraz preparatów do zwalczania szkodników w lasach, ogrodach i w rolnictwie.

24

Liczba pracowników nie przekraczała w okresie kapitalizmu 500 osób.

W Polsce Ludowej zakłady zaczęły rozwijać się w ogromnym tempie, o czym świadczą zarówno liczby produkcji, jak i zatrudnienia, przekraczającego obecnie 2000 osób. Pod koniec planu 6-letniego w związku z dalszą rozbudową, zatrudnienie wzrosło do 2710 osób, a w planie perspektywicznym osiągnięto 4200 osób.

Produkcja zakładów chemicznych w Zielonej Górze opiera się niemal w całości na surowcach krajowych i tylko niewielkie ilości sprowadzane są z zagranicy. Rośnie zużycie różnych surowców aż dochodzi niemal do 110.000 ton i zwiększy się pod koniec planu 6-letniego do 165.000 ton. Zużycie węgla wynosi obecnie 47 ton i wzrośnie w 1955 r. do 100 ton, a ropy naftowej z 218 ton obecnie do 437 ton w 1955 roku.

Zapotrzebowanie na wodę pokrywane jest z własnych studni głębinowych o wydajności 11.500 m³/dobę, przy czym zapotrzebowanie na wodę wzrosło w 1955 roku do 20.000 m³/dobę. Jakość uzyskiwanej wody jest niezbyt zadowalająca.

W okresie planu 6-letniego zapotrzebowanie na parę wzrosło z 225.400 ton obecnie do 480.000 ton, a zużycie energii elektrycznej z 9.200.000 kWh do 17.000.000 kWh. Obecnie zapotrzebowanie na energię elektryczną pokrywane jest w wysokości 3.600.000 kWh z własnych źródeł, a 5.600.000 kWh pobierane jest z sieci miejskiej.

Stan techniczny urządzeń i aparatury jest niezgodny z dawałymi, gdyż wobec poważnej rozbudowy zakładów w okresie powojennym, a zwłaszcza w ostatnich latach, są to w znacznej mierze urządzenia nowe i tylko w starej części fabryki istnieje jeszcze sprzęt przestarzały. Zużycie większych maszyn oceniano jest przeciętnie na 25%, a drobnych urządzeń na 45%.

Zakłady położone są oddale od miasta i zajmują teren o powierzchni 60.9520 ha, który powiększony będzie w przyszłych latach do 134.0368 ha. Procent zabudowy jest

niezbyt wielki i wynosi obecnie 11%, czyli 6.6034 m². W przyszłości zmniejszy się jeszcze nawet do 8% powierzchni terenu, osiagając jednak równocześnie 11.1364 m². Liczba budynków wzrosła w tym czasie w związku z rozbudową ze 155 do 231. Procent zużycia budynków wynosi średnio dla całego zakładu 40%.

Rozmieszczenie poszczególnych zabudowań fabrycznych jest dość dogodny. Pownym mankamentem jest jedynie niewłaściwe położenie głównego źródła energii, a mianowicie centralnej kotłowni, która usytuowana jest obrzecznie w stosunku do głównych zabudowań fabrycznych, tak że rozbudowując się w szybkim tempie nowe oddziały oddalają się od niej coraz bardziej. Niedogodność tą mogłoby zlikwidować zastosowanie w szerszym zakresie indywidualnego napędu elektrycznego, który jednak nie zawsze da się zastosować. W przemyśle chemicznym bowiem, w przeciwieństwie do innych gałęzi przemysłu, gdzie istnieje wyraźna tendencja do stosowania napędu indywidualnego przy pomocy małych motorów elektrycznych, napęd transmisyjny jest często lepszy. W wielu wypadkach, a zwłaszcza przy płynkach i innych urządzeniach rozpylających suche substancje, uniemożliwia ich obecność przepływ przez iskierki z motora. Niektóre substancje, występujące w przemyśle chemicznym są bowiem łatwopalne i w połączeniu z powietrzem stają się niebezpieczne.

Warunki transportowe fabryki są bardzo dogodne, gdyż korzysta ona z własnej bocznicy kolejowej o długości 6.260 mtr. wchodzącej na teren zakładu. Bocznica ta będzie w przyszłości rozbudowana i przedłużona do 16.000 m. w pewnej odległości od miasta i od głównej arterii komunikacyjnej.

Lokalizacja zakładu, zdala od miasta daje im prawie nieograniczone możliwości rozbudowy, jednak pomimo dość znacznej odległości od miasta, są one uciążliwe dla otoczenia i nie pozwalają na rozwinięcie budownictwa mieszkaniowego w pobliżu. Obok dość znacznego zapylenia, zakłady wytwarzają bardzo uciążliwe i obfite wydzieliny chemiczne, rozchodzące się w znacznym promieniu, posiadają magazyny łatwopalnych materiałów i wysoco uciążliwe ścieki

niezbyt wielki i wynosi obecnie 11%, czyli 6.6034 m². W przyszłości zmniejszy się jeszcze nawet do 8% powierzchni terenu, osiągając jednak równocześnie 11.1364 m². Liczba budynków wzrosła w tym czasie w związku z rozbudową ze 155 do 231. Procent zużycia budynków wynosi średnio dla całego zakładu 40%.

Roźmieszczenie poszczególnych zabudowań fabrycznych jest naogół dogodne. Pownym mankamentem jest jedynie niewłaściwe położenie głównego źródła energii, a mianowicie centralnej kotłowni, która usytuowana jest obrzecznie w stosunku do głównych zabudowań fabrycznych, tak że rozbudowując się w szybkim tempie nowe oddziały oddalają się od niej coraz bardziej. Niedogodność tę mogłoby zlikwidować zastosowanie w szerszym zakresie indywidualnego napędu elektrycznego, który jednak nie zawsze da się zastosować. W przemyśle chemicznym bowiem, w przeciwieństwie do innych gałęzi przemysłu, gdzie istnieje wyraźna tendencja do stosowania napędu indywidualnego przy pomocy małych motorów elektrycznych, napęd transmisyjny jest często lepszy. W wielu wypadkach, a zwłaszcza przy płynkach i innych urządzeniach rozpylających suche substancje, unika się ich z obawy przed zapłonem przez iskiarki z motoru. Niektóre substancje, występujące w przemyśle chemicznym są bowiem łatwopalne i w pomieszczeniu z powietrzem stają się niebezpieczne.

Warunki transportowe fabryki są bardzo dogodne, gdyż korzysta ona z własnej bocznicy kolejowej o długości 6.260 mtr. wchodzącej na teren zakładu. Bocznica ta będzie w przyszłości rozbudowana i przedłużona do 16.000 m. w pewnej odległości od miasta i od głównej arterii komunikacyjnej.

Lokalizacja zakładu, zdala od miasta daje im prawie nieograniczone możliwości rozbudowy, jednak pomimo dość znacznej odległości od miasta, są one uciążliwe dla otoczenia i nie pozwalają na rozwinięcie budownictwa mieszkaniowego w pobliżu. Obok dość znacznego zadyminienia, zakłady wytwarzają bardzo uciążliwe i obfite wysiewy chemiczne, rozchodzące się w znacznym promieniu, posiadają magazyny łatwopalnych materiałów i wysoco uciążliwe ścieki

Których ilość wzrośnie w wyniku projektowanej rozbudowy z 320 m³/godz do 560 m³/godz. Selekty to są bardzo uciążliwe, ponieważ posiadania przez zakłady oczyszczalniaków mechaniczno-biologicznych.

Produkcja włókien sztucznych.

Bardzo ważną gałęzią produkcji przemysłu chemicznego L.O.P. jest produkcja sztucznych i syntetycznych surowców dla przemysłu włókienniczego, które w światowym przemyśle włókienniczym coraz bardziej wypierają surowce naturalne, zwłaszcza bawełnę. Rozwój przemysłu włókien sztucznych posiada szczególne znaczenie w naszych warunkach, gdyż posiadając silnie rozbudowany przemysł włókienniczy, eksportujemy część swoich wyrobów. Polska jest uboga wyposażona w naturalne surowce włókiennicze. Przed wojną potrzeby przemysłu tekstylnego zaspakajano były przez trzy osynne wówczas fabryki sztucznego jedwabiu: w Tomaszowie, Chodakowie i Myszkowie. Po wojnie, celem zapewnienia surowca dla znacznie powiększonej produkcji włókienniczej, odbudowane i uruchomione zostały dalsze zakłady tego typu w Trokawiu, Łodzi, Żydowcach, Gorzowie i Jeleniej Górze. Produkowany asortyment został powiększony przez wprowadzenie na szerszą skalę produkcji włókien ciętych /Tetra, Argona/ i włókien syntetycznych /Steelela/.

Produkcja Łódzkich Zakładów Włókien Sztucznych mieściła się na Widzewie, nie odgrywa, ani w skali krajowej, ani jako źródło zaopatrzenia Łódzkich fabryk włókienniczych większej roli. Fabryka ta powstała po pierwszej wojnie światowej przy Zakładach Wyrobów Półwłóknianych H. Kindlera w Pabianicach i nastawiona była na produkcję sztucznej wełny kaszowej, t.j. wełny Lanitalu, w oparciu o patenty włoskie. Wpóźniejszym okresie przeniesiona została na Widzewskie Manufaktury. Produkcja jednak włókien proteinowych, na bazie kaszeiny okazała się jeszcze w okresie międzywojennym nierentowną i obecnie prowadzona jest jedynie w niektórych krajach i to też tylko na skalę laboratoryjną.

Po drugiej wojnie światowej Łódzkie Zakłady Włókien Sztucznych podjęły fabrykację na szeroką skalę, przechodząc

27

jednak na inne asortymenty i procesy technologiczne.

Zatrudnienie wzrosło po wojnie do 2.520 osób, a pod koniec planu 6-cio letniego osiągnie 2.750 osób. Zakłady zajmują teren o powierzchni 36.4600 m² na Widzewie, leżący przy 4 km. bocznej kolejowej. Procent zabudowy terenu dochodzi do 20% i ulegnie w planie perspektywowym zmniejszeniu, w związku z przyłączeniem dalszej parceli, dzięki czemu globalna powierzchnia terenów fabrycznych wzrośnie do 52.9600 m². Zakłady posiadają 28 budynków o łącznej powierzchni 7.2585 m² i o kubaturze 372.781 m³. Przeciętne zużycie budynków szacowane jest na 30%. W planie 6-cio letnim liczba budynków wzrośnie do 34, ich powierzchnia do 7.8753 m², a kubatura do 427.557 m³. Dalsza rozbudowa /w następnym planie 5-letnim/ nie jest przewidywana, ze względu przede wszystkim na znaczną uciążliwość fabryki dla miasta.

Istniejące maszyny i urządzenia są stosunkowo nowe, przy czym przeciętne wyeksploatowanie maszyn wynosi ok. 35%, a innych urządzeń 25%. Energia elektryczna w ilości 28 mil. kWh dostarczana jest przez własną elektrownię, zużywającą ok. 135 tys. ton opału rocznie. Zużycie energii wzrośnie pod koniec planu 6-cio letniego do 37,5 mil. kWh, co pociągnie za sobą wzrost zużycia węgla do 145-160 tys. ton. Gas produkowany jest na miejscu, podobnie jak piśro, potrzebne w ilości ok. 700 tys. ton. Podstawowe surowce, jak celuloza, kazeina, kauczuk zwykły i syntetyczny, kwas siarkowy, żug sodowy i inne sprowadzane są głównie koleją przez Łódź. Zapotrzebowanie na wodę w ilości 17.000 m³/dobę pokrywane jest z własnych studni głębinowych. Wzrośnie ono w planie perspektywowym do 27.000 m³/dobę.

Jednym z najgorszych aspektów istnienia i dalszego rozwoju fabryki jest obok znacznego zużycia wody jej uciążliwość. Bardzo ważna jest w związku z tym sprawa ścieków, wydzielających się w ilości 11,2 m³/godz, przy czym ilość ta wzrośnie w 1955 do 13,5 m³/godz, a w planie perspektywowym do 15,6 m³/godz. Zawierają one szereg szkodliwych składników, jak siarkowodór, dwusiarczki węgla, oraz kwas siarkowy, które niszczą silnie kolektory miojaki. Zakłady posiadają jedynie oczyszczalniki mechaniczne, gdzie ścieki

te są w niedostatecznym stopniu neutralizowane mlekami wapniennymi. Na podkreślenie zasługują znaczne straty cennych surowców, które przy tym giną bezpowrotnie, przede wszystkim zaś siarki. W najbliższej przyszłości wybudowane zostaną oczyszczalnie mechaniczno-biologiczne, a ścieki zostaną odprowadzone osobnym kolektorem do Neru.

Niezależnie od ścieków, zakłady są źródłem bardzo poważnej uciążliwości dla miasta ze względu na wydzielanie, zwłaszcza na wydzielający się siarkowodor. Gaz ten, jako cięższy od powietrza, pełzanie po ziemi i obejmuje swoim zasięgiem większą część terenów osiedleńskich miasta. Działanie gazu na organizm ludzki, a zwłaszcza na system nerwowy, jest wysoce szkodliwe. W najbliższej przyszłości wybudowany będzie, celem polepszenia warunków bytowych w mieście, komin wysokości 100 mtr, jednak zdaniem niektórych specjalistów jest to co najmniej paliatyw, który przy tym przesunie strefę największego nasilonia zanieczyszczeń w kierunku śródmieścia.

Zakłady w ramach planu 6-cio letniego zostaną rozbudowane, jednak w dalszych latach rozwoju ich nie przenosi się.

Z produktów posiadających znaczenie dla przemysłu włókienniczego wymienić należy szereg odczynników, głównie wykończalniczych i laboratoryjnych, wyrabianych przez drobną wytwórczość. Na uwagę zasługuje tu fabryka chemiczna Polichemia, wchodząca w skład Łódzkich Zakładów Chemicznych Przemysłu Terenowego. Produkcja Zakładów Przemysłu Chemicznego "Fabianiec", jakkolwiek bardzo ważna dla przemysłu włókienniczego Z.O.P. omówiona jest jednak oddzielnie, gdyż zakłady te nastawione są w pierwszym rzędzie na wyrób środków leczniczych.

Produkcja leków.

Przemysł farmaceutyczny, podobnie jak pokrewny mu przemysł kosmetyczny, skupia się przede wszystkim w wielkich miastach. Łódź odgrywała już przed wojną dość poważną rolę w produkcji leków, przyczem rola jej jako ośrodka

też gałęzi przemysłu warosła znacznie po wojnie. W Polsce kapitalistycznej produkcja farmaceutyczna koncentrowała się z małymi wyjątkami w małych zakładach i prowadzona była sposobem laboratoryjnym. Dopiero upaństwowienie produkcji, oparcie jej o nowoczesne procesy technologiczne i szybka rozbudowa przemysłu wogóle, zapewniły jej właściwe warunki rozwoju. Podstawowymi surowcami w tej gałęzi produkcji są preparaty węglowodórne, organiczne produkty zwierzęce i roślinne, tłuszcze i związki metali. Najważniejsze skupiska tego przemysłu poza Ł.O.P. znajdują się w Warszawie, w Poznaniu, w Krakowie, we Wrocławiu, w Gdańsku, w Bydgoszczy, w Stalinogrodzie, w Jeleniej Górze i w Grodzisku Mazowieckim.

Jednym z największych w kraju w największym na terenie Ł.O.P. zakładów tego typu są Zakłady Przemysłu Chemicznego "Pabianice" Zostały one założone w 1889 roku przez kolorystę Ludwika Schweikerta. Początkowo wyrabiano barwniki szotowe dla włókien roślinnych i zwierzęcych, czerni natłuszczarką, oraz niektóre zaprawy dla przemysłu włókienniczego. W 1899 r. firma przekształcona została na spółkę akcyjną i opanowana przez szwajcarski koncern "Ciba". Rozszerzono znacznie produkcję barwników, założono oddział farmaceutyczny i podjęto produkcję niektórych chemikaliów, jak kwasu mrówkowego, siarcanu sodu, tiosiarczanu sodu, bisulfitu, bursoliny do skór i niektórych środków apreturowych. Fabryka rozwijała się pomyślnie, pracowała jednak przeważnie na podstawie patentów szwajcarskich, a zyski szły w większej części w kieszenie zagranicznych kapitalistów. Wytwarzaność oddziału farmaceutycznego polegała zresztą na tym, że wprowadzane ze Szwajcarii koncentraty leków były wykańczane, przyczem nadawano im formę farmaceutyczną. Tylko niektóre leki, jak organopreparaty, Tannalbina, Salen i tp. były wyrabiane od podstaw.

Po drugiej wojnie światowej zakłady pabianickie zostały znacznie rozbudowane, zwłaszcza w ramach planu 6-cio letniego, który zakładał w pozostałych latach dalszy jeszcze poważny rozwój. Szczególnie rozszerzony został oddział farmaceutyczny, gdzie podjęto produkcję szeregu nowych leków, jak sulfonamidy, izoniacydy /rimifon/ i

inne. Do 1955 r. obecna produkcja, wynosząca łącznie ok. 3.100 ton, wzrosła do 4.400 ton. Równoległe ze wzrostem produkcji wzrasta liczba zatrudnionych, która przed wojną wynosiła około 300 robotników, obecnie osiągnęła 1067 osób, a pod koniec planu 6-cio letniego wyniesie ponad 1600. W dziale produkcji barwników i chemikaliów pracują przeważnie mężczyźni, ponieważ warunki pracy w tych działach są nieodpowiednie dla kobiet, tak że łącznie zatrudnienie kobiet wynosi tylko 315 i wzrosło do 1955 r. do ok. 420. Pracują one głównie w dziale farmaceutycznym, zatrudniającym poza tym niewielu mężczyzn.

Zakłady znajdują się w pobliżu centrum miasta, gdzie zajmują teren o powierzchni 9.0893 ha, z czego 2.5500 ha, czyli 28% jest pod zabudową fabryczną. Globalna kubatura budynków wynosi 140.000 m³. Jeszcze przed końcem planu 6-cio letniego tereny fabryczne zostaną powiększone do 19.8249 ha, kubatura budynków do 211.000 m³. Teren pod zabudowę fabryczną wzrosł w związku z tym do 3.6500 ha. Lokalizacja zakładów nie jest korzystna, gdyż mała odległość od centrum miasta stwarza im małą uciążliwość dla ludności, a ponadto odległość od stacji kolejowej wynosi ponad 3 km. Ponieważ pomiędzy zakładami, a stacją przebiega ważna droga państwowa Warszawa - Wrocław, wybudowanie nawet w dalszej przyszłości bocznicy nie wydaje się możliwe. W tym stanie rzeczy transport surowców i gotowych wyrobów między stacją, a zakładami odbywa się przy pomocy samochodów, co powoduje znaczne koszty i uciążliwość związaną z przeładunkami.

Istniejące budynki są zniszczone w 70% i nieodpowiednie dla produkcji tego typu. Podobnie oszczędności i urządzenia znajdują się w stanie niezadawalającym. Dotyczy to zwłaszcza aparatury zainstalowanej jeszcze w okresie międzywojennym, przy czym zaznaczyć należy, że w przemyśle chemicznym czas trwania urządzeń oblicza się na ogół na 5 lat. Ponadto w nowoczesnych zakładach stosuje się coraz szerszą skalę urządzenia technologiczne i aparaty z mas plastycznych, ebonitu, gumy, ceramiki i t.p., których zakłady pebaniackie niemal nie posiadają. Przeciętne zużycie urządzeń szacowane jest na 40%.

Surrowce zużywane do produkcji w ilości ok. 9.600 ton rocznie obejmują głównie węglowodory, sodę, sól Glaubera i t.p. i są przeważnie pochodzenia krajowego, a niektóre z nich sprowadzane z zakładów Boruta w Zgierzu. Bardzo złożone artykuły, wynoszące łącznie około 20% zapotrzebowania zakładów, są importowane. W związku z rozbudową zakładów, zużycie surowców wzrosło bardzo poważnie i w 1955 roku osiągnęło szacunkowo ponad 25.000 ton. Podobnie zużycie opału wzrosło w tym czasie z ok. 10.000 ton obecnie na ok. 24.000 ton, parę z 60.000 ton do 140.000 ton, gazu z 4.000 do 7.000 m³, a energii elektrycznej pobieranej z sieci z 1.100.000 kWh do 3.000.000 kWh. Woda czerpana jest z trzech własnych studni o głębokości 100 - 200 mtr., wyposażonych w pompy, t.zw. "mamutowe". Jakość wody nie jest zadowalająca i przed wprowadzeniem do centralnej kotłowni musi być ona zmieszana w specjalnych zbiornikach. Dzienny zużycie wody, wynoszący obecnie 1500 m³, wzrosło w 1955 r. do 6.250 m³.

Znaczenie gorzej przedstawia się sprawa ścieków, których ilość wzrosła z 1300 m³/dobę w 1953 r. do 2.800 m³/dobę w najbliższych latach, przy czym 50% stanowią ścieki awrótne. Ścieki te słabo kwaśne, zabarwione odcieniami brązowymi, wpuszczane są bez neutralizowania do przepływającej w pobliżu rzeczki Dobrzyńki. Jest to źródłem poważnej uciążliwości dla położonych nad rzeczką osad i było w okresie przedwojennym przedmiotem licznych procesów. Budowa neutralizatorów planowana jest na najbliższe lata.

Innym bardzo poważnym źródłem uciążliwości zakładów dla miasta są silne wycieki fabryczne, zawierające chlor i siarczki, oraz obecność na terenie zakładów znacznych ilości łatwopalnych materiałów, jak alkohol etylowy i metylowy, oraz benzen.

Sprawa rozbudowy, włącznie przebudowy zakładów pobielniczych jest obecnie rozważana, przy czym dokładne plany rozbudowy nie są w Pracowni Planów Regionalnych znane. Być może istniejąca fabryka ograniczy swą produkcję w znacznej mierze do farmaceutyków, a produkcja barwników przejęta zostanie przez zakłady Boruta w Zgierzu. Fabrykację chemikaliów, jak siarczku sodu, kwasu mrówczanego

32

i t.d. skoncentrowane zostałyby w nowym oddziale pokazonym w dogodniejszym miejscu, zdale od centrum Fabianic.

Drugim poza Fabianicami, poważnym ośrodkiem przemysłu farmaceutycznego na terenie L.O.P. jest Łódź. Istnieją tu trzy zakłady przemysłu kluczowego, a mianowicie Łódzkie Zakłady Farmaceutyczne, Zakłady Farmaceutyczne "Dona" i Zakłady Przemysłu Farmaceutycznego "pyron", oraz szereg zakładów należących do drobnej wytwórczości.

Największe są Łódzkie Zakłady Farmaceutyczne, zatrudniające obecnie blisko 150 osób, w tym 34 kobiety. Fabryka ta powstała przed wojną, jako wytwórnia leków danej firmy Scott i Bowne. Zakłady zajmują teren o powierzchni 5900 m² na którym znajdują się 20 budynków. Budynki zużyte są w 70%, maszyny i urządzenia w 40 - 60%.

Surowce w ilości do 30 ton rocznie są pochodzenia częściowo krajowego, a częściowo są importowane. Produkta obejmuje sole bizmutowe, octan sodu, węglan sodu, azotan sodu i t.p. i wyniesie w końcu planu 6-cio letniego do 200 ton, przy czym zużycie surowców wzrośnie w tym czasie do 550 ton. Zużycie węgla wynosi 1.500 ton, parę ponad 5.000 ton, a zużycie energii elektrycznej, pobieranej z sieci miejskiej, osiągnie w następnych latach 250.000 kWh. Woda w ilości 100 m³/dobę pobierana jest częściowo z własnej studni głębinowej, a częściowo z pobliskich zakładów przemysłu bawełnianego, przy czym rozbiór w 1955 r. wzrośnie do ok 150 m³/dobę.

Uciążliwość zakładów dla miasta jest niewielka. Zanieczyszczenie powietrza jest bardzo słabe, a wyziewy niezbyt poważne. Ścieki, lekko kwaśne, oczyszczane są w osadnikach i studzienkach dekantacyjnych, poczym odprowadzane są krytymi przewodami do kolektorów miejskich.

Rozebudowa zakładów przewidziana jest tylko w okresie planu 6-cio letniego. Po planie 6-cio letnim zakłady będą prawdopodobnie zlikwidowane.

Pozostałe dwa zakłady przemysłu kluczowego są znacznie mniejsze "Dona" zatrudnia 56 osób, w tym 41 kobiet, a "Pyron" 19 osób, w tym 7 kobiet.

39

Dość duże znaczenie posiada produkcja przemysłu terenowego, zwłaszcza Spółdzielni, Pracy Wyrobów Chemicznych i Farmaceutycznych im. Fryderyka Joliot - Curie. Produkcja drobnej wytwórczości jest obecnie poważnie rozbudowywana. Szeroki artykułów produkowanych przez te zakłady nie jest produkowany poza tym nigdzie w Polsce. Z podród wyrobów drobnej wytwórczości wymienić należy zwłaszcza kwas oleinowy, kwas glutaminowy, calcium gluconicum, calcium borogluconicum, jochinol kazein i chloralhydrat farmaceutyczny.

Zakłady te zlokalizowane są przeważnie w pobliżu śródmieścia, ale nie są zupełnie uciążliwe dla ludności.

Rozwój tej gałęzi przemysłu chemicznego na terenie Ł.O.P. wydaje się bardzo pożądanym. Przemysł ten posiada na miejscu stosunkowo znaczną bazę surowcową, gdyż zarówno zakłady pebioniki, jak i Boruta produkują znaczną ilość zużywanych przez zakłady farmaceutyczne surowców. Uciążliwość jego jest niewielka, nie wymaga on wielkich kombinatów i jest pracochłonny. Zużycie wody jest naogół niewielkie, przy czym gatunek wody nie odgrywa większej roli, gdyż jest ona potrzebna przede wszystkim do chłodzenia. Zużycie wody przez przemysł farmaceutyczny mogłoby być znacznie ograniczone przy zastosowaniu racjonalnej gospodarki, gdyż woda po jednym przebiegu powinna być ponownie używana, po ochłodzeniu, a nie wypuszczana do ścieków.

Istnienie na terenie Łodzi ośrodka uniwersyteckiego, Politechniki i Akademii Medycznej, oraz wielkiego rynku zbytu stanowi dodatkowo argumenty przemawiające za jego rozbudową.

Przemysł Kosmetyczny.

Blisko spokrewniony z przemysłem farmaceutycznym jest przemysł kosmetyczny, skupiający się podobnie jak farmaceutyczny w wielkich miastach. W Polsce ośrodkami przemysłu kosmetycznego obok Łodzi są: Warszawa, Kraków, Poznań, Stalinogród, Bydgoszcz, Gdańsk i Lublin. Rozwój tej gałęzi przemysłu produkcji chemicznej był w Polsce kapitalistycznej utrudniony wskutek braku w kraju szeregu półproduktów. Obecnie przemysł kosmetyczny Ł.O.P. produkuje szeregi cennych artykułów codziennego użytku, jak mydła toale-

34

towe, mydełka do zębów i do golenia, ołkiar do zębów, wody fryzjerskie, kolonkie, kwiatowe i t.p.

Najważniejszym zakładem w tej branży, reprezentowaną głównie przez drobne przedsiębiorstwa, jest fabryka Kosmetyków "Ewa", podległa Centralnemu Zarządowi Przemysłu Kosmetycznego. Zakład ten zatrudnia 213 osoby, w tym 114 kobiet. W związku z rozszerzeniem produkcji, zatrudnienie wzrośnie pod koniec planu 6-cio letniego do 250 osób, a w planie perspektywicznym osiągnie 300 osób. Udział kobiet w procesie produkcyjnym stale wzrasta, na skutek czego liczba ich osiągnie prawdopodobnie 180 w 1955 r i 250 w 1970 r.

Zakłady zajmują teren o powierzchni 6961 m², na którym znajdują się 7 budynków, o łącznej kubaturze 16.100 m³. Poważniejsze zmniejszenie zabudowy fabrycznej nawet w dalszych latach nie jest przewidywane, gdyż istniejące budynki są w stosunkowo dobrym stanie i spełniają swoje zadanie. Procent ich zużycia jest szacowany na 30%. Podobnie w stosunkowo dobrym stanie są maszyny i inne urządzenia, których wyeksploatowanie waha się od 20 - 40%. Poważniejsza rozbudowa istniejących urządzeń nie jest przewidywana.

Produkcja zakładu wynosi łącznie 2500 ton i wzrośnie w następnych latach do 3250 ton, a w planie perspektywicznym osiągnie 3900 ton. Tłuszcze stanowią 80% zużywanych surowców. Z innych surowców wymienić należy olejki eteryczne, pochodzące z importu. Zapotrzebowanie na wodę pokrywane jest w połowie z własnej studni. Ścieki, nieuciążliwe zrośnię, odprowadzane są bez oczyszczalników do kolektorów miejskich.

Zakład jest, jeśli nie liczyć minimalnego zadyminienia zupełnie nieuciążliwy.

Dalszy rozwój tej gałęzi produkcji na terenie Ł.O.P. w planie perspektywicznym wydaje się pożądanym. Zresztą ten rozwój się zwykle w formie niezbyt wielkich zakładów i jest w znacznej mierze domeną drobnej wytwórczości. Ujemną cechą prądu wysłu kosmetycznego, z punktu widzenia regionalnego, jest fakt, że zatrudnia on znaczny odsetek kobiet i nie przyczynia się na skutek tego do stworzenia na terenie ŁOP większej ilości miejsc pracy dla mężczyzn.

Przemysł gumowy.

Poważne znaczenie dla gospodarki narodowej posiada przemysł gumowy i tworzyw sztucznych. Produkuje on zarówno artykuły inwestycyjne, jak i codziennego użytku. Do pierwszej grupy należą wyroby dla potrzeb przemysłu elektrotechnicznego, jak np. różnego rodzaju izolacje, dla potrzeb transportu i rolnictwa, transportery, sprzęt medyczny, tkaniny powlekane, jak derma, durex, granitol, calico i tp. Do drugiej grupy należy obuwie gumowe, śniegowce, kalosze, ceraty, rękawice gumowe i wiele innych. Przemysł ten jest w ramach planu 6-cio letniego silnie rozwijany, przyniesie zapoczątkowane w tym okresie produkcja kauczuku syntetycznego, który z czasem uniezależni nas od importu z zagranicy.

Przemysł gumowy i galérie pokrowne koncentruje się w Łodzi, Krakowie, Bydgoszczy, Warszawie, Piastowie, Wolbromiu, Grudziądzu i Poznaniu. Przemysł Łódzki odgrywa dość poważną rolę.

Przed wojną istniały w Łodzi dwie większe fabryki wyrobów gumowych, należące częściowo do kapitału zagranicznego, a mianowicie Gentelmana i Schwaikort. Obecnie znacznie rozszerzona produkcja koncentruje się w trzech zakładach: Łódzkich Zakładach Przemysłu Gumowego, Łódzkich Zakładach Obuwia Gumowego i Spółdzielni Pracy "Guma".

Podstawowym zakładem jest Łódzka Fabryka Wyrobów Gumowych położona blisko śródmieścia, przy ul. Wólczańskiej 223 i zajmująca tu teren o powierzchni 7,5 ha. Ze względu na brak zaplecza terenowego nie będzie ona mogła być po planie 6-cio letnim rozbudowywana. Na terenie fabrycznym znajduje się 10 budynków częściowo drewnianych, zniszczonych w 30% i nieprzystosowanych do obecnej produkcji. Kubatura budynków murowanych wynosi 53.650 m³, a drewnianych 5450 m³. Maszyny i urządzenia są zużyte w wysokim stopniu i nie przedstawiają już obecnie większej wartości. Przemieszczenie ich do nowych budynków byłoby nieopłacalne.

Zakład zatrudnia obecnie 1.108 osób, w tym 615 kobiet. Do końca planu 6-cio letniego zatrudnienie spadnie

36

prawdopodobnie do ca 800 osób, a zatrudnienie kobiet do ca 420. Fabryka zużywa kauczuk naturalny, importowany w ilości ca 680 - 1.000 ton rocznie, oraz tkaniny w ilości 200 - 500.000 mtr. Zapotrzebowanie na miąż i koks wynosi 18 - 24.000 ton, na parę 13 - 14.000 ton, na energię elektryczną, pobieraną z sieci miejskiej 2.350.000-2.500.000 kWh rocznie. W wodę w ilości 120-160 m³ zakłady zapatrają się w 30% z własnych ujęć głębinowych, a w 70% z Zakładów im. Waryńskiego. Ścieki powstające w ilości 100-130 m³/dobę są nieuciążliwe. Zakład poza faktem posiadania magazynów łatwopalnych materiałów, nie jest uciążliwy dla miasta.

Ze względu na nieodpowiednie budynki, zużycie maszyn i brak terenowych możliwości rozbudowy, zakład ten nie będzie prawdopodobnie czynny po planie 6-letnim. Czynne będą najwyżej niektóre działy, po ewentualnej przebudowie. Produkcję Łódzkiej Fabryki Wyrobów Gumowych przejmie inny zakład, którego lokalizacja nie została jeszcze ustalona. Z punktu widzenia regionalnego pożądaną byłaby jego lokalizacja na terenie Ł.O.P., pomimo wysokiego procentu zatrudnionych kobiet.

W podobnej nieco sytuacji znajdują się Łódzkie Zakłady Obuwia Gumowego, znajdujące się również w pobliżu Śródmieścia, przy ul. Limanowskiego 56. Zajmują one teren o powierzchni 3.2500 m², zabudowany w 48%. Łączna powierzchnia znajdujących się na terenie fabrycznym 15 budynków wynosi 1.5500 m², a łączna ich kubatura wynosi 81.072 m³. Stopień zniszczenia budynków szacowany jest na 20%. W znacznym, gorszym stanie znajdują się maszyny i urządzenia wykorzystywane w przynajmniej 50%.

Zakład zatrudnia 1.495 osób, w tym 810 kobiet. Do końca planu 6-letniego zatrudnienie utrzyma się prawdopodobnie na obecnym poziomie, pomimo przewidywanego wzrostu produkcji z 4.000 do ponad 4.800 ton rocznie. Zużycie podstawowych surowców wzrośnie w tym okresie z 4.800 do blisko 6.000 ton. Zapotrzebowanie na miąż węglowy wynosi 6000 ton rocznie, a na parę 132 tony na dobę. Energia elektryczna pochodzi częściowo ze źródeł własnych, a resztę zakład pobiera z sieci miejskiej. Łączenie około 2.800.000 kWh pobieranych jest z sieci miejskiej, wobec 300.000 kWh z własnych źródeł. Woda w ilości 1000 m³/dobę pochodzi z własnych

studni głębinowych. Ścieki wydzielające się w ilości 270 m³/dobę odprowadzane są do kolektorów miejskich, sposobem narazie prymitywnym, przy czym bardziej nowoczesne urządzenia budowane są obecnie.

Uciążliwość zakładów określić można jako średnią, przy czym głównymi źródłami uciążliwości są wysiewy i obecność materiałów łatwopalnych.

Produkcję zakładu przejmie po planie 6-letnim inny zakład, którego lokalizacja nie jest jeszcze znana, przy czym pokryje ona zapotrzebowanie krajowe.

Istniejąca na terenie Łodzi Spółdzielnia Pracy "Guma" zatrudnia 115 osób. Pracuje ona niemal wyłącznie na surowcu odpadkowym, wyrabiając cały szereg bardzo poszukiwanych artykułów, jak np. uszczelki, płyty podszewowe, koła do wózków dziecięcych i tp. Pod względem stopnia wykorzystania surowców odpadkowych, zakresu swej działalności i różnorodności asortymentu jest ona uważana za wzorowy zakład przemysłu terenowego na terenie m.Łodzi.

Inna spółdzielnia zajmująca się produkcją należącą do przemysłu gumowego mają charakter wybitnie usługowy.

Inne gałęzie przemysłu chemicznego.

Z przemysłem gumowym wiąże się silnie produkcja mas plastycznych, która słabo reprezentowana na terenie Ł.O.P. Ta niemiernie ważna, bardzo nowoczesna dziedzina produkcji, reprezentowana jest wyłącznie przez drobną wytwórczość, produkującą żywicę lnianą, z której wyrabia się z kolei rapaki do pendzeli, kule bilardowe, słuchawki lekarskie i tp.

Przemysł farb i lakierów reprezentowany jest na terenie Łodzi przez jeden zakład przemysłu kluczowego, a mianowicie Łódzką Wytwórnię Farb i Lakierów. Poza Ł.O.P. przemysł ten istnieje w Krakowie, Warszawie, Stalinohradzie, Częstochowie, Poznaniu, Ochozowie, Gdańsku, Pruszkowie i innych miejscowościach. W planie 6-letnim produkcja farb i lakierów wzrośnie czterokrotnie dzięki budowie nowej fabryki we Wrocławiu.

Łódzka Wytwórnia Farb i Lakierów zatrudnia 98 osób i w skali krajowej nie odgrywa większej roli. Przemysł

38

ten jest stosunkowo uciążliwy i wodorotleny. Powodniej-
szej rozbudowy tej gałęzi produkcji chemicznej na terenie
Ł.O.P. nie przewiduje się.

Podobnie jak wiele innych gałęzi przemysłu chemia-
nego, Przemysł gazów technicznych skupia się również głó-
wnie w wielkich miastach. Na terenie Łodzi jedynym zakładem
jest Łódzka Wytwórnia Gazów Technicznych, zatrudniająca 54
osoby. Przemysł ten produkuje tlen, acetylen, dwutlenek
węgla, sprężone powietrze i t.d. Artykuły te potrzebne są
do cięcia i spawania metali, znajdują zastosowanie w ratow-
nictwie, w locznictwie, czy produkcji wód gazowych, piwa
itd. Podstawowymi surowcami są koks i karbid. Istniejący
na terenie Łodzi zakład nie zaspokaja potrzeb wielkiego
ośrodka przemysłowego jakim jest Łódź. Dalesza jednak jego
rozbudowa jest mało prawdopodobna ze względu na brak od-
powiednich terenów. Przemysł ten jest bardzo uciążliwy i
wymaga szerokich pasów izolacyjnych, głównie ze względu
na możliwość wybuchu.

Ważniej łączy się z przemysłem chemicznym istniejące
w Łodzi Rejonowe Przedsiębiorstwo Przetwarzania Odpadów
Zwierzęcych i Roślinnych, dawniej Recutil. Instalacje tego
przedsiębiorstwa związane jest z rzeźnią. Zatrudnia ono
obecnie 105 osoby, w tym 27 kobiet. Produkcja jego dalej
jest jeszcze od wykorzystania wszystkich stojących do
dyspozycji odpadów. Z szerokiego wachlarza produkcji na
uwagę zasługują olej lniany ekstrakcyjny tłoczony, oraz
produkowane w drodze rozszczepiania tłuszczy zwierzęcych
stearyna i oleina. Właściwe procesy przerobowe są ciągle
jeszcze rozwinięte w minimalnym stopniu. Na skutek tego
na przykład eksportujemy ciągle jeszcze tłuszcze zwierzęce
o bardzo małej wartości, a następnie importujemy gotową
oleinę. Rozbudowa tego przemysłu w związku z rozbudową
rzeźni, wydaje się w Łodzi celową. Przedsiębiorstwo to
jest niezbyt uciążliwe dla miasta.

Należy wreszcie parę słów poświęcić galanterii che-
micznej, występującej głównie w licznych stosunkowo na
terenie Ł.O.P. zakładach przemysłu terenowego. Bogaty
asortyment produkowany obejmuje takie artykuły, jak od-
czynniki chemiczne, głównie dla potrzeb przemysłu che-

włókienniczego, kalcje P.C. /polichlorek winilu/, nitro-
klej do klejenia pasów strażackich i inne, jak Ags, wę-
glian magnezu, odrdzewiacz, D.B.T., rodamki, chlorek siar-
ki, hydrochinon /wywołująca filmowy/, sygnity, smar
adhezyjny do pasów transmisyjnych, Fritkol, płyn do wybe-
biania plam, płyn do czyszczenia pantofli Zamszol, Osmik-
tyną do powielaczy Ormig, płyn do czyszczenia metali, oli-
wę do maszyn, kwas fosforowy, fosforan spożywczy jedno-
i dwumasowy, oraz wiele innych. Na odcinku galanterii
chemicznej przemysł Ł.O.P. stoi niżej tylko od warszaw-
skiego i krakowskiego. Przemysł ten, podobnie jak wogóle
przemysł terenowy, korzysta raczej z surowców niskogatun-
kowych, względnie odpadkowych.

Przemysł drobny.

Mimo skromnego zasięgu, drobny przemysł Ł.O.P. pro-
dukuje cały szereg wyrobów, zarówno dla ludności jak i
dla potrzeb gospodarki narodowej artykułów, przyczym na
odcinku syntetyzacji chemicznej stoi on na pierwszym miejscu
w Polsce. Znaczna trudność powoduje brak własnych baz
remontowych, które w przemyśle terenowym posiadają za-
wsze 2-3 zakłady, co w produkcji chemicznej, wobec szybkie-
go zniszczenia maszyn, jest rzeczą niezmiernie ważną. Ⓢ
Park maszynowy jest kompletny we własnym zakresie i na-
ogół bardzo skromny.

Lokale są naogół bardzo złe. Głazne i często wciśnię-
te między zabudowę mieszkaniową. Dużo zakładów znajduje się
w centrum miasta, ale są to naogół tylko zakłady farm-
aceutyczne, mało uciążliwe dla otoczenia.

Zatrudnienie w przemyśle terenowym jest stosunkowo
niewielkie i wynosi 286 osób, przyczym kobiety stanowią
około 40% załogi.

Zagadnienie wody rozwiązywane jest zarówno przez
własne studnie is tające na terenie większości zakładów,
jak i przez korzystanie z wody miejskiej. Jakość wody
która używana jest głównie do chłodzenia nie odgrywa
większej roli, gdyż woda do produkcji jest z reguły
destylowana.

Zakłady należące do przemysłu drobnego poza Łodzią,

40

Pdianicani, Zgierzem i Strykowem mają charakter wyższego usługowy i lokalny.

W planie perspektywnym należy przewidywać dość znaczny rozwój drobnej wytwórczości w zakresie przemysłu chemicznego w różnych ośrodkach Ł.O.P.

Funkcja przemysłu chemicznego na terenie Ł.O.P.

Rola i znaczenie przemysłu chemicznego w strukturze przemysłowej regionu wzrosła poważnie w okresie powojennym. Szczególnie charakterystyczne są pod tym względem stosunki na terenie samej Łodzi.

W 1938 r. 26dział zakłady przemysłu chemicznego zatrudniały łącznie 2.314 osób, co stanowiło wówczas 2,2% ogółu zatrudnionych w wielkim i średnim przemyśle, podczas gdy w 1953 r. zatrudnienie w przemyśle chemicznym wzrosło do 8.833 osób, a udział w globalnym zatrudnieniu w przemyśle socjalistycznym do 4,0%. Same liczby zatrudnienia, niezaprzeczalnie są porównywalne, nie dają przy tym jeszcze właściwego obrazu rozwoju tej gałęzi produkcji w okresie powojennym, gdyż wzrost wydajności pracy, związany z zastosowaniem nowoczesnych procesów technologicznych, był w przemyśle chemicznym większy, niż w niektórych innych dziedzinach, zwłaszcza niż w niezmiernie ważnym i charakterystycznym dla Łodzi przemyśle włókienniczym.

O ile jednak znaczenie przemysłu chemicznego regionu wzrosło poważnie, wpływ na jego strukturę zatrudnienia w poszczególnych ośrodkach i na terenie całego ŁOP jest, pomimo rozwoju, który miał miejsce w okresie powojennym, ciągle jeszcze niewielki, jak to dobitnie wynika z następującego zestawienia.

Miasto lub miejscowość	Ludność	Ludność nierol. w wielki produkc. 19-50 lat	Zatrudn. w przemy- śle ogółem	Zatrudn. w przemyśle chemics- nym	Stosunek 5 : 3	Stosunek 5 : 4
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Łódź	619.966	395.163	165.105	6.833	1.7%	3.7%
Zgierz	16.225	16.034	11.134	2.069	12.9%	18.6%
Fabianice	40.152	29.154	22.800	1.531	5.2%	6.7%
Strzów	2.645	1.427	364	174	12.2%	47.0%
Konstantynów	8.504	4.660	1.755	48	1.0%	2.7%
Łask	4.041	2.013	576	45	1.2%	7.8%
Osieków	13.615	8.199	4.508	24	0.3%	0.5%
Główna	8.275	4.509	1.513	8	0.2%	0.5%
Ogółem Ł.O.P.	806.995	546.036	235.566	10.732	2.0%	4.6%

42

Uciążliwy charakter pracy w przemyśle chemicznym powoduje, że odsetek zatrudnionych kobiet jest w nim niższy, niż to ma miejsce w przemyśle włókienniczym. Tym samym istnienie tej gałęzi produkcji przyczynia się w pewnej mierze do złagodzenia potencjalnego niedoboru miejsc pracy dla mężczyzn, który występuje w większych odrodkach regionu. Wpływ ten jest ograniczony ze względu na niewielki udział przemysłu chemicznego w globalnym zatrudnieniu w przemyśle.

Stosunek zatrudnionych kobiet w przemyśle chemicznym niższy, niż we włókienniczym, a zwłaszcza niższy, niż w przemyśle odzieżowym, jakkolwiek z drugiej strony jest on wyższy, niż w przemyśle metalowym. Niski odsetek zatrudnionych kobiet w zakładach chemicznych w Zgierzu spowodowane jest szczególnie uciążliwym charakterem pracy w zakładach Boruta.

Wpływ przemysłu chemicznego na strukturę zarobków jest jeszcze mniejszy, gdyż zarobki robotników nie odbiegają w zasadzie od płaconych w przemyśle włókienniczym. Jakkolwiek bowiem praca w przemyśle chemicznym jest uciążliwa, od większości robotników nie wymaga się wysokich kwalifikacji. Z drugiej wprawdzie strony przemysł ten zatrudnia dość znaczną liczbę dobrze płatnych fachowców o wysokich kwalifikacjach, zwłaszcza jeśli idzie o obsługę niezbędnych laboratoriów i instytutów naukowo-badawczych.

Szczególne analizy zarobków w obu gałęziach przemysłu wykazuje, że w grupie pracowników fizycznych gros zatrudnionych w przemyśle chemicznym zaledwie o jedną grupę wyżej w skali płac, niż to ma miejsce w przemyśle włókienniczym, natomiast w grupie pracowników inżyniersko-technicznych w przemyśle chemicznym 15,1% zatrudnionych przypada na najlepiej uposażoną grupę, podczas gdy w analogicznej grupie w przemyśle włókienniczym znajduje się zaledwie 4,6% ogółu.

Rekapitulacja i wnioski.

Reasumując stwierdzić należy, że z licznych gałęzi przemysłu chemicznego, na terenie Ł.O.P. rozwinęło się poważnie zaledwie kilka. Produkcja barwników, włókien

42

antuczonych, przemysł gumowy, farmaceutyczny i galanteria chemiczna stanowią głównie dziedziny w których L.O.P. odgrywa większą rolę w skali krajowej.

Istniejące zakłady założone zostały niegdyś jeszcze przed wojną, lecz poważna rozbudowa, która miała miejsce w ostatnich latach, a zwłaszcza w ramach planu 6-letniego spowodowała, że istniejący park maszynowy i urządzenia wykazują charakterystyczną nierównomierność.

Zagadnienie parku maszynowego przy sąsiedztwie chemicznego posiada jednak inne niżej aspekty, niż to ma miejsce w innych branżach. Przemysł ten charakteryzuje wielka różnorodność parku maszynowego, którego głównymi elementami są autoklawy, pojemniki, pompy próżniowe, ekstraktory, młynki, suszarki, kolumny rektyfikacyjne i t.p. W gruncie rzeczy aparaturę technologiczną stanowią zwykle przyrządy laboratoryjne, powiększone i dostosowane do produkcji na skalę przemysłową. Dodad należy, że częsta stalowa aparatura, pozostająca w kontakcie z chemikaliami, ulega szybkiej korozji, na skutek czego czas trwania urządzeń w fabrykach chemicznych oblicza się przeciętnie zaledwie na 5 lat. Szybkie niszczenie urządzeń powoduje w przemyśle chemicznym konieczność stałych, poważnych nakładów inwestycyjnych i na kapitalne remonty i czyni pożądanym posiadanie własnych baz remontowych i warsztatów reperacyjnych. Częsta stosunkowo wymiana sprzętu, obok jego nieskomplikowanego niegdyś charakteru, warunkuje mniejsze, niż w innych gałęziach przemysłu znaczenie modernizacji. W innych przemysłach nowe wynalazki wpływają często na poważne zmiany w technice produkcji, w wydajności pracy i w zatrudnieniu, podczas gdy w przemyśle chemicznym zmiany te mają charakter ciągły i stopniowy.

W związku z tym warto zasygnalizować nowoczesną tendencję w przemyśle chemicznym, zastępowania części maszyn i urządzeń wykonywanych dotychczas ze stali, masami plastycznymi bardziej odpornymi na korozję, co może przyczynić się do zwiększenia czasu używania się sprzętu.

Przechodząc z kolei do omówienia możliwości rozwoju przemysłu chemicznego Łódzkiego Okręgu Przemysłowego w planie perspektywnym, warto podnieść kilka słów

podstawowym czynnikiem lokalizacyjnym wyróżniającą tą gałąź produkcji z pośród innych i warunkom naturalnym, jakie będzie on posiadał na terenie regionu łódzkiego.

Brak szerszej bazy surowcowej przemawia w zszedzie przeciwko lokalizowaniu tu produkcji podstawowych artykułów chemicznych.

Podstawowe surowce przemysłu chemicznego, jak węgiel, ropa naftowa, sól drzewo, wapień, gips, anhydryt, rudy cynku, żelaza i arsenu nie występują na tym terenie, względnie nie są one eksploatowane ze względu na istnienie bogatszych pokładów w innych okolicach kraju. Również surowce wtórne, jak kwasy i ługi, względnie soda kaustyczna nie są produkowane w poważniejszych ilościach. Dlatego też przemysł chemiczny na terenie Ł.O.P. rozwijał się od początku przede wszystkim jako przemysł przetwórczy. Jedynie przemysł farmaceutyczny posiada tu własną bazę surowcową, gdyż zarówno zakłady Boruta, jak i zakłady pabianickie produkują półprodukty organiczne, dla których podstawą są pochodne węgla kamiennego.

Zagadnienie surowców nie należy jednak przeceniać, gdyż w ^{własnej} bazy surowcowej do produkcji półproduktów nie posiada żadne miasto. Ponieważ w przemyśle chemicznym, podobnie zresztą jak i w innych, ^{wszystkich} lokalizacja zakładów ciąży ku źródłom surowca w tych wypadkach w których ubytek masy przy produkcji jest duży i gdzie w związku z tym lepiej się opłaca transportować gotowy produkt, niż surowiec, ta dziedzina wytwórczości chemicznej koncentruje się zwykle w pobliżu zagłębia węglowego i przemysłu hutniczego. Dla pierwotnej produkcji chemicznej ważny jest bowiem nie tylko węgiel, ale i uboczne produkty hutnicze w postaci soli, zwłaszcza soli, cynku i miedzi. Na skutek tego w Czechosłowacji np. przemysł ten rozwijał się głównie w pobliżu ośrodków przemysłu ciężkiego - w Morawskiej Ostrawie i w Ústí, w Niemczech - wzdłuż Reni, a we Francji - w zagłębiu węglowym.

O ile jednak brak surowców podstawowych przemawia przeciwko lokalizowaniu na terenie Ł.O.P. ciężkiego przemysłu chemicznego, względnie ten bynajmniej nie ogranicza możliwości rozwoju innych faz produkcji chemicznej.

Te ostatnie rozwijają się zwykle w formie rozproszonej po terenie całego kraju, pod wpływem innych czynników lokalizacyjnych.

Z zagadnieniem surowców wiąże się ściśle sprawa transportu. Zaznaczyć należy, że Ł.O.P. położony w kraju centralnie, posiada naogół z innymi województwami i ośrodkami przemysłu chemicznego dogodnie połączenia kolejowe i drogowe. Nie bez znaczenia jest fakt, że dwa z podród największych zakładów chemicznych Ł.O.P., a mianowicie Łódzkie Zakłady Włókien Sztucznych i Zakłady Przemysłu Barwników "Dorota" korzystają z bocznic kolejowych.

Stosunkowo ważne jest zagadnienie energii elektryczności, którą Ł.O.P. będzie musiał w tej, czy innej formie sprowadzać z zewnątrz. Należy jednak podkreślić, że tylko niektóre dziedziny przemysłu chemicznego, jak np. produkcja nawozów azotowych przez skrapianie i rozkład powietrza, czy produkcja chloru przez elektrolizę soli kuchennej wymagają dużych jej ilości. Inne gałęzie są stosunkowo niewielkimi konsumentami elektryczności.

Podobnie para używana w b. wielu procesach technologicznych nie przedstawia większego problemu. Większe zakłady produkują ją w każdym razie we własnym zakresie, a mniejsze na terenie m.Łodzi będą mogły korzystać z pary odpadkowej, której dostarczy miejska sieć elektrociepłowni.

Woda jest warunkach Ł.O.P. sprawą podstawową, zwłaszcza na terenie Łodzi, Zgierza i Pabianic, gdyż wszystkie niemal gałęzie przemysłu chemicznego są wodochłonne. Tym niemniej używana jest ona w większości wypadków w znacznych ilościach jedynie do chłodzenia, w związku z czym: po pierwsze złą jakością wody Łódzkiej nie jest czynnikiem ograniczającym rozwój przemysłu chemicznego, a po drugie można jej zużycie silnie zmniejszyć przez wprowadzenie racjonalnej gospodarki, a zwłaszcza wielokrotne obieggi tej samej wody, co w zakładach chemicznych Ł.O.P. stosowane jest jak dotąd w minimalnym stopniu. Tym niemniej z punktu widzenia możliwości zaopatrzenia zakładów w wodę, lokalizacja w bezpośredniej okolicy Łodzi wielkich kombinatów chemicznych nie wydaje się wskazana.

Znacznie gorzej przedstawia się sprawa ścieków, które w przemyśle chemicznym są nieogół obfite i uciążliwe. Ze względu głównie na brak właściwych oczyszczalników w większości zakładów na terenie Ł.O.P., niszczą one kolektory miejskie, zanieczyszczają rzeczki regionu, niszcząc w nich życie biologiczne i są źródłem ~~nie~~ większej uciążliwości dla ludności.

Przemysł chemiczny należy wogóle do przemysłów uciążliwych, przyczyną uciążliwości polega na wyziewach, często szkodliwych dla zdrowia mieszkańców, zadymieniu, nagromadzeniu materiałów łatwopalnych, lub wybuchowych i t.p. Tylko niektóre gałęzie przemysłu chemicznego, jak np. przemysł farmaceutyczny, kosmetyczny i t.p. mogą być uważane za względnie nieuciążliwe. Techniczno-ekonomiczne możliwości zlikwidowania uciążliwości zakładów chemicznych dla miasta są ograniczone. Ten wzgląd więc przemawiałby wyraźnie przeciwko lokalizowaniu na terenie miast Ł.O.P. dalszych wielkich zakładów chemicznych.

Z drugiej jednak strony przemysł chemiczny ciąży ku wielkim miastom. Główną rolę odgrywa przy tym niewątpliwie szczególne znaczenie, jakie posiada bliskość ośrodka uniwersyteckiego. Łódź, posiadająca 9 wyższych uczelni, laboratorium chemiczne Głównego Instytutu Włókiennictwa i inne, oraz jeden z najważniejszych w kraju ośrodków kształcenia kadr chemików na Politechnice Łódzkiej, jest szczególnie atrakcyjna. Sieć laboratoriów wyższych uczelni znakomicie uzupełnia, liczne i bogato wyposażone, laboratoria zarówno zakładów przemysłu kluczowego, jak i terenowego.

Nie bez znaczenia jest też istniejąca w Łodzi, w Zgierzu i w Pabianicach tradycja przemysłu chemicznego i liczne stosunkowo, wykwaliowane kadry.

Z drugiej strony istniejący majątek trważy w postaci budynków fabrycznych, a zwłaszcza sprzętu i urządzeń nie przedstawia bardzo wielkiej wartości, co zresztą związane jest z jego szybkim zużyciem i amortyzacją. Szerzeg natomiast zakładów chemicznych na terenie Ł.O.P. posiada odpowiednio zanieczone terenowe. Najgorzej sprawa przedstawia się w przemyśle gumowym.

• 47

Wreszcie dla przemysłu chemicznego, a zwłaszcza dla niektórych jego gałęzi, ważne jest bliskie powiązanie z rynkiem zbytu, jaki stanowić będzie ponad milionowe skupisko L.O.P. Dotyczy to zwłaszcza przemysłu kosmetycznego, farmaceutycznego, galanterii chemicznej i dziedzin pokrewnych.

Niektóre gałęzie związane są bezpośrednio z zasadniczą funkcją gospodarczą L.O.P., jako ośrodek krajowego przemysłu włókienniczego. Do tej kategorii należą najstarsze i najważniejsze dziedziny produkcji chemicznej L.O.P., jak przemysł barwników, włókien sztucznych, odczynników wykonawczych i laboratoryjnych. Istnienie ich jest do pewnego stopnia koniecznym uzupełnieniem roli L.O.P. na tym odcinku.

Pozostaje jeszcze do omówienia wpływ jaki rozbudowa przemysłu chemicznego mogłaby ewentualnie wywrzeć na strukturze społecznej L.O.P. Jeśli idzie o stosunek zatrudnionych kobiet do mężczyzn to różni się on niebyle wyrażnie od przemysłu włókienniczego, jakkolwiek w niektórych gałęziach procent zatrudnionych kobiet jest znacznie niższy. Podobnie struktura zarobków jest w obydwu gałęziach zbliżona, jednakże wyżej odcinek wysokopłatnych specjalistów chemików wywarłby i pod tym względem dodatni wpływ. W sumie jednak rozwój tego przemysłu w tym aspekcie jest mniej korzystny, niż np. przemysł precyzyjnego, lub elektrotechnicznego.

W konkluzji stwierdzić należy, że gałęzie przemysłu chemicznego, które rozwijć się mają na terenie L.O.P. w planie perspektywicznym, odpowiadać powinny w miarę możliwości przede wszystkim następującym warunkom.

1. Nie wodochłonne
2. Związane z włókiennictwem, lub bezpośrednio obsługą konsumenta
3. Fracochłonne, o dużej wartości produktu na jednostkę.

Wydać się, że warunki te spełniają najbliższej następujące gałęzie.

produkcja barwników i odczynników dla włókiennictwa
produkcja leków i kosmetyków
galanteria chemiczna.

Poniższa tabela przedstawia owentualną strukturę zatrudnienia w przemyśle chemicznym ŁOP w 1970 roku.

B r a n ż a	Zatrudnienie obecne	Zatrudnienie w planie per spektywizm.
Chemia nieorganiczna	80	200
Produkcja podstawowych pochodnych węglowych	-	-
Baraniki	2.046	4.200
Włókna sztuczne	2.520	2.750
Farmaceutyki	1.302	3.000
Kosmetyki	415	650
Przemysł gumowy	1.710	500
Masy plastyczne	40	400
Farby i lakiery	90	100
Gazy techniczne	54	100
Przetwórstwo odpadków zwierzęcych i roślinnych	105	200
Galanteria chemiczna	1.276	1.100
R a z e m:	10.732	13.000

Zaznaczyć należy, że liczby dotyczące stanu obecnego są w niektórych gałęziach przybliżone, gdyż zupełnie dokładne ich określenie nie jest w wielu wypadkach możliwe, wobec występującego zjawiska przemieszczania różnych gałęzi produkcji i w ramach poszczególnych zakładów.

W stosunku do stanu obecnego przewidywany jest globalny wzrost zatrudnienia o ok. 21%. Budowy nowych, wielkich kombinatów chemicznych w sąsiedzie nie przewiduje się.

Być może należałoby w drugiej alternatywie rozważyć celowość wybudowania na terenie jednego z bliższych łódzkiej osiedli Ł.O.C., większego zakładu przemysłu gumowego, w miejsce dwóch, które w tym czasie przestaną prawdopodobnie istnieć.

IV. PRZEMYSŁ METALOWY.

Z kolei onówd wypada przemysł maszynowy, precyzyjny, optyczny, elektrotechniczny i gałęzie pokrowne.

Przemysł ten, a w szczególności przemysł budowy maszyn odgrywa decydującą rolę w uzbrojeniu technicznym wszystkich innych gałęzi przemysłu. Z tego też względu w krajach budujących socjalizm proces industrializacji rozpoczyna się od rozbudowy przemysłu metalowego. Rozwój i stan tej gałęzi przemysłu uważany jest słusznie za najlepszy miernik potencjału przemysłowego kraju.

Nowoczesny przemysł metalowy w sensie przemysłu budowy maszyn i produkcji narzędzi rozwinął się na ziemiach polskich w XIX wieku. W kraju o charakterze przede wszystkim rolniczym rozwijał się w pierwszym okresie głównie, jako przemysł maszyn rolniczych. Największą z czasem fabryki metalurgiczne nawiązują swe początki zakładom nastawionym początkowo wyłącznie na produkcję sprzętu dla rolnictwa. Dla przykładu wymienić wystarczy takie fabryki, jak Ewansa w Warszawie, Cegielskiego w Poznaniu, czy Zieleniewskiego w Krakowie.

Głównymi ośrodkami rozwoju był Śląsk, gdzie przemysł ten opierał się o bogate złoża węgla kamiennego i inne zasoby mineralne, oraz Królestwo Polskie. Baza surowcowa przemysłu metalowego na terenie Królestwa była skromniejsza i składała się w pierwszym rzędzie z zasobów węgla kamiennego Zagłębia Dąbrowskiego i rud żelaznych Okręgu Śląskopolskiego i pasma krakowsko-wieluńskiego. Tymczasem wielki rynek zbytu, jaki stanowiły olbrzymie obszary Imperium Rosyjskiego i protekcyjna polityka celna stwarzały tu stosunkowo korzystne warunki dla rozwoju wszelkiego przemysłu. Pod tym względem warunki w zaborze austriackim i pruskim ze względu na konkurencję innych ośrodków przemysłu metalowego i odmianą politykę gospodarczą tamtych rządów były dołako mniej korzystne.

Na terenie Królestwa główne ośrodki przemysłu metalowego powstały na Śląsku Dąbrowskim, w Częstochowie, w Kielckim, a zwłaszcza wzdłuż linii kolejowej warszawsko-

wiedeńskiej dowożącej węgiel ze Śląska do Warszawy. Łódź i jej bezpośrednie zaplecze opierały w zasadzie poza tym rozwojem.

Do drugiej wojny światowej przemysł metalowy znajdował się w rękach zagranicznych kapitalistów, częstokroć bardziej zainteresowanych w imporcie gotowych produktów, niż w rozwijaniu samodzielnego przemysłu krajowego. Na skutek tego istniejące zakłady nie posiadały nagół określonego profilu produkcyjnego, ograniczając się do wykonania prostszych części, często w charakterze poddostawców zagranicznych fabryk i w oparciu o zagraniczne licencje. To co charakteryzowało, z małymi wyjątkami, ogromną większość zakładów przemysłu metalowego w Polsce między wojenną, to małe ich rozmiary, upodabniające je raczej do warsztatów, niż do fabryk, zacofanie techniczne i wachlarz produkcji, obejmujący głównie takie artykuły, jak drut, gwóźdź, śruby, okucia i t.p.

Ta sytuacja uległa w Polsce Ludowej gruntownej zmianie. Przemysł metalowy, a zwłaszcza produkcja maszyn siana została za zasadniczą gałąź gospodarki narodowej, której rozwój powinien wyprzedzać rozbudowę innych przemysłów. Plan 6-cio letni zakłada bardzo poważną rozbudowę przemysłu metalowego. W pierwszym rzędzie rozbudowywana jest produkcja maszyn, zwłaszcza obrabiarek, sprzętu komunalno-budowlanego, sprzętu elektrotechnicznego, oraz maszyn i narzędzi rolniczych. W tej dziedzinie województwo łódzkie odgrywało i odgrywa obecnie dość poważną rolę.

Trzeba stwierdzić, że w dziedzinie przemysłu metalowego jako całości Łódź i jej bezpośrednie zaplecze ani dotąd nie odgrywało większej roli, ani też nie jest terenem obecnie rozwijanego przemysłu. Nowe zakłady lokalizowane są przede wszystkim w województwach kieleckim i lubelskim, bliżej położonych, niż Łódź w stosunku do ośrodków górniczych i hutniczych. Okręg ten posiadał poza tym do niedawna znaczne nadwyżki siły roboczej, związane z ich zapotrzebowaniem, przeważnie rolniczym charakterem. Powstanie w tych województwach znacznych ośrodków przemysłowych przyczynia się do bardziej równomiernego rozmieszczenia przemysłu na terenie kraju, zgodnie z zasadami socjalistycznego planowania przestrzennego.

2622, aż do ostatniej wojny światowej była przede wszystkim poważnym ośrodkiem przemysłu włókienniczego, wywierał on dominujący wpływ na strukturę gospodarczą i społeczną miasta. Następujące liczby, podające stosunek zatrudnionych w przemyśle włókienniczym do ogółu zatrudnionych w przemyśle, charakteryzują może najlepiej jednostronność rozwoju Łodzi:

1910 rok	-	92%
1921 "	-	90%
1932 "	-	82%
1951 "	-	63%

Liczby te świadczą jednak wyraźnie, że podobnie jak to miało miejsce w innych wielkich ośrodkach przemysłu włókienniczego, jak Manchesterze, Chemnitzu, czy Berlinie proces wypierania przemysłu włókienniczego poza obręb wielkiego miasta, przez przemysł metalowy, a zwłaszcza elektrotechniczny, rozpoczął się w Łodzi jeszcze w okresie międzywojennym. Przyczyny tego zjawiska, w warunkach kapitalistycznych, należy się dopatrywać przede wszystkim w wyższych stawkach płaconych przez tę gałąź przemysłu, oraz w fakcie, że ona rozwijać się mogła początkowo tylko w wielkich ośrodkach przemysłowych. Zaznaczyć należy, że jeszcze przed wojną przemysł metalowy był poza włókiennictwem najważniejszą gałęzią przemysłu łódzkiego. W globalnym jednak zatrudnieniu udział jego był stosunkowo niewielki. W 1936 roku na 106.795 zatrudnionych w całym wielkim i średnim przemyśle łódzkim, zaledwie 3.485 przypadło na wszystkie gałęzie przemysłu metalowego, a więc tylko 3,3%.

Pod względem swego charakteru zakłady przemysłu metalowego na terenie Łódzkiego Okręgu Przemysłowego dzieli się wyraźnie na trzy kategorie:

1. Zakłady przemysłu kluczowego, podległe Ministerstwu Przemysłu Maszynowego, a więc resortowi w którym produkcja ta stanowi produkcję zasadniczą.
2. Zakłady przemysłu kluczowego, podległe resortom dla których profil produkcyjny zakładów znajdujących się na terenie Ł.O.P. stanowi produkcję pomocniczą, względnie uzupełniającą.
3. Zakłady należące do drobnej wytwórczości, często małe, o zasięgu lokalnym, źle wyposażone i

52

posiadające niekiedy charakter warstwów usz-
gowych.

Do pierwszej kategorii zaliczyć można zakłady podle-
głe następującym Centralnym Zarządom:

C.Z.Przemysłu Maszyn Włókienniczych
C.Z.Odlownictwa
C.Z.Przemysłu Obrabiarek
C.Z.Ogólnego Budownictwa Maszynowego
C.Z.Przemysłu Urządzeń Mechanicznych
C.Z.Przemysłu Sprzętu Komunikacyjnego
C.Z.Przemysłu Motoryzacyjnego
C.Z.Przemysłu Narzędzi i Przyrządów Miarowych
C.Z.Przemysłu Teletechnicznego
C.Z.Przemysłu Maszyn Elektrycznych

Do drugiej kategorii zakłady podległe następującym
Centralnym Zarządom:

C.Z.Przemysłu Jedwabniczego
C.Z.Przemysłu Działek Rolniczych
C.Z.P.G.R.
C.Z.T.O.R.
C.Z.Przemysłu Artykułów Technicznych
C.Z.Przemysłu Kineotechnicznego i Fotochemicznego
Dyrekcja Okręgowa Kolei Państwowych
Zarząd Przedsiębiorstw Remontowych Ministerstwa
Przemysłu Rolnego i Spożywczego
C.Z.Remontu Maszyn Przemysłu Włókienniczego i
Ociekającego
C.Z.Remontu Maszyn Przemysłu Lekkiego
C.Z.Remontowo-Montażowych Przemysłu Lekkiego
C.Z.Przedsiębiorstw Remontowo-Budowlanych
Przemysłu Lekkiego

Do trzeciej kategorii wreszcie zaliczyć należy przed-
siębiorstwa i zakłady podległe następującym jednostkom
organizacyjnym w pionie Ministerstwa Przemysłu Drobno-
go i Rzemiosła:

Z.P.Galanterii Metalowej
Z.P.Sprzętu Medycznego
Z.P.Wytworów Metalowych
Z.P.Sprzętu Gospodarskiego

53

Zakłady i Wzrostów Druku
 Główny Techniczny Obsługi Samochodów
 Miejski Zarząd Przemysłu Terenowego
 Wojewódzki Zarząd Przemysłu Terenowego
 Miejski Zarząd Przemysłu Terenowego Mat. Budowlanych
 Centrala Przemysłu Ludowego i Artystycznego
 Związek Branżowy Spółdzielni Metalowe - Drukowych
 Centrala Spółdzielni Inwalidów.

Tym sposobem poza osiągnięciem niniejszego opracowania pozostaje znaczna część baz remontowych i warsztatów naprawczych o produkcji mającej charakter obróbki metala, less organizacyjnie włączonych do zakładów o innym profilu produkcyjnym, lub do przedsiębiorstw komunalnych. Nie uwzględniono np. w ramach niniejszej pracy warsztatów remontowych Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego lub warsztatów naprawczych wielkich zakładów włókienniczych niekiedy posiadających remontów. Dokładne jednak ujęcie całej produkcji metalowej na terenie Ł.O.P. odbywającej się w zakładach o innym profilu produkcyjnym, przy równoczesnym wyeliminowaniu części o odmiennym charakterze, należących do zakładów przemysłu metalowego, prowadziłoby do bardzo wielkiej komplikacji przy zbieraniu potrzebnego materiału statystycznego, a w wielu wypadkach byłoby wręcz niemożliwe.

Produkcja rozprowadzanych zakładów obejmuje bardzo szeroki asortyment. Pod względem branżowym daje się wyodrębnić pięć głównych grup.

Najważniejszy, sądząc z punktu widzenia ogólnokrajowego, jak i pod względem znaczenia dla Łódzkiego Okręgu Przemysłowego, jest przemysł związany bezpośrednio z włókiennictwem i funkcją Łodzi, jako ośrodka tego przemysłu. Zaliczyć tu należy zakłady podległe Centralnemu Zarządowi Przemysłu Maszyn Włókienniczych, Centralnemu Zarządowi Artykułów Technicznych, innym Centralnym Zarządom i poszczególnym pionom drobnej wytwórczości. Znaczący należy, że obydwie wymienione Centralne Zarządy posiadają siedzibę na terenie Łodzi. Produkcja podległych im zakładów obejmuje w pierwszym rzędzie maszyny, a zwłaszcza maszyny prądnicowe i kromy dla przemysłu bawełnianego, maszyny prądnicowe dla przemysłu jedwabniczego, prototypy różnych maszyn włókienniczych, montaż i remonty maszyn, wyrób igieł dziewiarskich, przyborów tkackich,

plach, biegnący obrządkowych, częściach tkackich i t.p. Uzupełnia ją produkcja przemysłu terenowego nastawiona na wyrób niektórych części zamiennych do maszyn włókienniczych, rytowanie wałców drukarskich, wyroby z metali kolorowych, uchwyty do części tkackich i t.d.

Do drugiej grupy zaliczyć można produkcję kotłów i grzejników, obrabiarek, różnych maszyn i pras, sprzętu komunikacyjnego, a w szczególności części samochodowych i silników, gaśnic samochodowych, części do maszyn rolniczych i traktorów, śrub i nitów, oraz rozwinięty przemysł montażowy i napraw maszyn i urządzeń.

Trzecią grupę stanowi przemysł precyzyjno-optyczny. W tej dziedzinie wyrabiane są na terenie Ł.O.P. różne aparaty precyzyjne, wśród których na uwagę zasługuje produkcja zegarów i sprzętu kinotechnicznego.

Do czwartej grupy zaliczyć można przemysł elektro-techniczny. Produkcja ta obejmuje transformatory, wyłączniki, prostowniki, różne aparaty elektryczne, piece kuchenne, suszarki, rury jarzeniowe i lampy żarowe, telefony, aparaty rentgenowskie i sprzęt elektromedyczny.

Piątą wreszcie grupą to przemysł terenowy, produkcyjny zarówno wyroby o charakterze pozalokalnym, jak i na użytek miejscowej ludności. Na wymienienie zasługuje produkcja sił, siatek, ogrodzeń, bram i furtok, różne odlewy żelazne i z metali nieżelaznych, jak formy, szablony, stemple metalowe, odznaky, tabliczki, oraz galanteria i biżuteria metalowa. Dość znacznie rozwinięta jest ~~razem~~ produkcja dla potrzeb przemysłu budowlanego, obejmująca produkcję maszyn budowlanych i dźwigowych, maszyn i urządzeń drogowych, stożów wibracyjnych, vibratorów pograżalnych do "lustric", oraz armatury żelaznej i z metali nieżelaznych. Niezależnie od powyższego produkowane są różne narzędzia, a w szczególności ślusarskie, wagi wozowe, stożowe i inne, kółka kolarskie, szpitalne, dziaćcioce i t.p., różne rodzaje wózków dziecięcych, sprzęt przeciwpożarowy, obejmujący miedzy innymi gaśnice i hydronetki, części do kompresorów, prasy i t.d. Prowadzona jest regeneracja pilników i naprawa pomp głębinowych, silników i urządzeń wodno-kanalizacyjnych. Z mniejszych wyrobów wymie-

nie należy różne drobne przyrządy i uchwyty, okucia do podwiązek, blaszki do butów, oliwiarzki, okucia meblowe, wyroby ocynkowane, jak wanienki i wiadra, oraz różne wyroby blacharskie i ślusarskie. Stosunkowo dość znaczącą rolę odgrywa również produkcja przyrządów precyzyjnych i aparatów laboratoryjnych, oraz termometrów lekarskich i technicznych, strzykawek lekarskich, części zamiennych oraz maszyn precyzyjnych i biurowych. W zakresie przemysłu elektrotechnicznego produkowane są bezpieczniki niskiego napięcia i aparatura rozdzielcza, aparatura termoelektryczna, a zwłaszcza grojniki elektryczne, oraz sprzęt oświetleniowy.

Pomimo bogatego wachlarza asortymentowego przemysł metalowy Ł.O.F. nie może być uważany ani za poważny ani za nowoczesny. Istniejące zakłady powstały głównie w wyniku komasacji drobnych przedwojennych fabryczek, względnie warsztatów. Istniejący park maszynowy pomimo pewnych uzupełnień nie jest nowoczesny, a zwłaszcza nie jest jednolity. Zakłady te mieszczą się w budynkach adaptowanych wprowadzić często ze znacznym nakładem kosztów, ale pomimo to niezbyt odpowiednich. Kompleksy budynków fabrycznych budowane tendentnie w okresie kapitalizmu, dla potrzeb innych gałęzi przemysłu, nie pozwalają na wprowadzenie racjonalnych procesów produkcyjnych.

Trudny transport wewnętrzny, kosztowne nieraz doprowadzenie pary i energii i t.p. względy, wpływają na podwyższenie kosztów własnych produkcji.

Budynki którym dysponuje przemysł metalowy na terenie Ł.O.F. są to w większości wypadków budynki piętrowe, podczas gdy w przemyśle tym, zwłaszcza jeśli idzie o produkcję maszyn i ciężkiego sprzętu pożądane są budynki szeregowe.

Jeszcze gorzej przedstawia się sprawa zaplecza. Większość obiektów przemysłowych nie posiada odpowiednich terenów pozwalających na rozbudowę, przyczym procenty zabudowy parcel fabrycznych są w bardzo wielu wypadkach już obecnie zbyt wysokie. Niektóre poważne zakłady, jak Zakłady im. Strzelczyka w Łodzi, czy Państwowe Zakłady Lamp. Żarowych będą musiały być w okresie planu perspektywicznego przeniesione na inne miejsce, gdyż obecna ich loka-

lizacja nie tylko nie pozwala na rozbudowę, ale sprzeczna jest z zamierzeniami regulacyjnymi miasta. Inne zakłady wciśnięte między zabudowę mieszkalną, względnie usytuowane w dzielnicach nieodpowiednich dla tego rodzaju przemysłu.

W skali krajowej przemysł metalowy Ł.O.P. nie odgrywa jak już wspomniano, większej roli. Na uwagę zasługuje jednak produkcja maszyn włókienniczych stanowiąca ok. 30% produkcji krajowej, nowa odlewnia na Chojnach, rozpoczynająca produkcję kotłów i grzejników - jedna z najbardziej zmechanizowanych w kraju oraz produkcja aparatów telefonicznych. Poza tym przemysł Ł.O.P. odgrywa jeszcze pewną rolę w dziedzinie sprzętu elektrotechnicznego, zegarów i sprzętu kinotechnicznego, oraz aparatów rentgena i żarówek. Jeśli idzie o sprzęt dla potrzeb rolnictwa to produkcja ta koncentruje się terenie województwa łódzkiego poza zasięgiem Ł.O.P., jakkolwiek sama Łódź posiada warsztaty naprawcze dla ośrodków maszynowych i traktorowych.

W ogólnej strukturze przemysłu Łódzkiego Okręgu Przemysłowego przemysł metalowy odgrywa obecnie już dość poważną rolę i stanowi poza włókiennictwem najważniejszą gałąź produkcji. Na ogólną liczbę 453 zakładów przemysłowych czynnych na terenie Ł.O.P. 93 stanowią zakłady przemysłu metalowego, podczas gdy w globalnym zatrudnieniu w przemyśle wynoszącym 235.566 osób, 20.423 osób, czyli 8,7% przypada na przemysł metalowy.

Rozmieszczenie zakładów tej gałęzi przemysłu na terenie Ł.O.P. jest nadzwyczaj nie równomierne. W Łodzi, Zgierz i Pabianicach koncentruje się 97,7% przemysłu metalowego, jeśli za kryterium przyjmie liczbę zatrudnionych. To co istnieje poza tymi trzema ośrodkami, to głównie drobne warsztaty o charakterze w znacznej mierze usługowym. Rozmieszczenie przemysłu metalowego na terenie Ł.O.P. ilustruje następująca tabela:

57

Miasto lub miejscowość	Liczba zakładów	Liczba zatrudn.	% ogółu
Łódź	71	17.245	84,8%
Pabianice	7	2.001	9,8%
Zgierz	4	755	3,7%
Główno	3	183	0,9%
Łęczyca	2	31	0,1%
Koluszki	1	35	0,2%
Brzeziny	1	42	0,2%
Tereny wiejskie	5	191	0,9%
Razem:	94	20.483	100%

Interesujący jest również udział przemysłu metalowego w globalnym zatrudnieniu w przemyśle w poszczególnych miejscowościach, który ilustruje następująca tabela:

Miasto lub miejscowość	Łódź	Łączność w wielu produkt. 19-59 l.	Zatrudn. w przem. ogółem	Zatrudn. w przemyśle metal.	Stosunek 5 : 5	Stosunek 5 : 4
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Łódź	619.966	395.163	105.105	17.245	4,4%	9,3%
Pabian.	48.192	28.577	22.800	2.001	7,0%	8,8%
Zgierz	26.229	16.024	11.134	755	4,7%	6,8%
Główno	8.275	4.240	1.513	183	4,3%	12,1%
Łęczyca	7.344	3.860	593	31	0,8%	5,2%
Koluszki	5.775	2.891	91	35	1,2%	38,5%
Brzeziny	6.199	2.590	1.255	42	1,6%	3,3%
Tereny wiejskie	122.321	22.587	3235	191	0,8%	5,9%
Ogółem Ł.O.F.	806.955	498.273	235.566	20.483	4,1%	8,7%

Rozwój przemysłu metalowego posiada dodatni wpływ na strukturę zawodową Ł.O.P., zmniejszając nieco jej jednostronność. Podstawowa gałąź przemysłu Ł.O.P. a mianowicie przemysł włókienniczy charakteryzuje się znaczącym stosunkowo odsetkiem zatrudnionych kobiet, dochodzącym w niektórych branżach, jak np. w przemyśle odzieżowym do 80% ogółu zatrudnionych. Na skutek tego, poszczególne osiedla na terenie Ł.O.P. posiadają, w mniejszym lub większym stopniu, względny niedobór miejsc pracy dla mężczyzn.

W przeciwieństwie do tego, przemysł metalowy zatrudnia znacznie wyższy odsetek mężczyzn, co wynika z bardziej uciążliwego charakteru pracy w tej gałęzi przemysłu. Globalne zatrudnienie kobiet w całym przemyśle metalowym ŁOP wynosi 3.974 na ogólną liczbę 20.483 pracowników, czyli zaledwie 19,4% teoretycznie wprowadnie udział kobiet wynosić powinien do 30%, jednakże w specyficznych warunkach na terenie Ł.O.P. jest to chwilowo trudne do osiągnięcia i wiąże się po części z istnieniem znacznego przemysłu włókienniczego na tych terenach.

Podobnie korzystny wpływ wywiera przemysł metalowy na strukturę zarobków. Dominujący na terenie Ł.O.P. przemysł włókienniczy zatrudnia w znacznej mierze pracowników o niskich kwalifikacjach, przy pracach mało uciążliwych. Na skutek tego średni poziom płac jest w tym przemyśle niższy, niż w przemyśle metalowym. Mimo niezbyt wielkich jeszcze, w stosunku do przemysłu włókienniczego, rozmiarów przemysłu metalowego, wpływ jego w niektórych ośrodkach i pod tym względem jest zupełnie wyraźny.

Pomimo znacznego, korzystnego wpływu, jaki przemysł metalowy i jego rozwój w okresie powyższym, wywiera na strukturę Ł.O.P., stwierdzić należy, że lokalizacja nowych zakładów tego przemysłu na terenie regionu budzi, zwłaszcza ze strony przemysłu, pewne zastrzeżenia. W myśl tych poglądów Ł.O.P. nie posiada naturalnych sprzyjających rozwojowi przemysłu maszynowego i dziedzin pokrewnych. Nie tylko bowiem Łódź i jej śląskie pozabawione jest bogactw mineralnych i znajduje się w dość znacznej odległości od zagłębia węglowego, ale przemysł obawia się również, w wypadku lokalizowania tu nowych zakładów, trudności

ci ze znalezieniem wykwalifikowanej siły roboczej.

To argumenty nie wydają się przekonujące. Region Łódzki wprawdzie istotnie odsunięty jest od Śląska bardziej, niż np. województwo kieleckie, lecz odległość ta nie jest zbyt wielka, a połączenia kolejowe dogodne. Z punktu widzenia regionu przemysł ten stanowi cenne, a jeśli idzie o produkcję maszyn włókienniczych, niezbędne uzupełnienie przemysłu włókienniczego.

W okresie planu perspektywicznego, jednostronność struktury przemysłu Ł.O.P. będzie ostatecznie zlikwidowana, przy czym dzięki procesowi modernizacji przemysłu włókienniczego nastąpi znaczne zmniejszenie zatrudnienia w tej podstawowej gałęzi przemysłu regionu. Celem zapewnienia bardziej harmonijnej struktury zatrudnienia, kontynuującym wydaje się rozwój przemysłów zatrudniających znaczną ilość robotników wysoko wykwalifikowanych, a co za tym idzie i ilością płatnych, niż to ma miejsce w przemyśle włókienniczym. Ważnym jest również stworzenie odpowiedniej liczby miejsc pracy dla mężczyzn. Przemysł ten ze względu na warunki lokalne nie może należeć do gałęzi wodochłonnych, przy czym położenie Łodzi predysponuje ją do posiadania przemysłu o technologii, w której wartość siłki roboczej jest stosunkowo niewielka.

Warunki te sprzyjają przede wszystkim przemysłowi precyzyj-
nemu. Lokalizacja przemysłu metalowego w pobliżu Łódzkiego
odrodeka politechnicznego wydaje się korzystna, zwłaszcza
jeśli idzie o przemysł precyzyjny.

Odrębnym zagadnieniem jest sprawa lokalizowania nowych zakładów w samej Łodzi, względnie na terenie jej
zaplecza. W okresie kapitalizmu przemysł metalowy, a
zwłaszcza przemysł precyzyjny i elektrotechniczny posiadał
wyraźną tendencję do umieszczania się w wielkich
miastach przemysłowych, jednak nie wydaje się aby w ustroju
socjalistycznym te zasady musiały być utrzymane. W ustroju
kapitalistycznym na takie ukształtowanie przemysłowe wpływała
chęć lepszego powiązania z rynkiem nabytku i zaopatrzenia,
oraz fakt, że zakłady te, zwłaszcza w początkowym okresie,
były małe i pod względem zaopatrzenia w energię, w wodę i t.d.
nie samodzielne. Ze względu

oi ze znalezieniem wykwalifikowanej siły roboczej.

To argumenty nie wydają się przekonujące. Region Łódzki uprzednio istotnie odsunięty jest od Śląska barczniej, niż np. województwo łódzkie, lecz odległość ta nie jest zbyt wielka, a połączenia kolejowe dogodne. Z punktu widzenia regionu przemysł ten stanowi ośrodek, a jeśli idzie o produkcję maszyn włókienniczych, nieobędne uzupełnienie przemysłu włókienniczego.

W okresie planu perspektywicznego, jednostronność struktury przemysłu Ł.O.P. będzie ostatecznie zlikwidowana, przy czym dzięki procesowi modernizacji przemysłu włókienniczego nastąpi znaczne zmniejszenie zatrudnienia w tej podstawowej gałęzi przemysłu regionu. Celem zapewnienia bardziej harmonijnej struktury zatrudnienia, koniecznym wydaje się rozwój przemysłów zatrudniających znaczniejszą ilość robotników wysoko wykwalifikowanych, a co za tym idzie i lepiej płatnych, niż to ma miejsce w przemyśle włókienniczym. Ważnym jest również stworzenie odpowiedniej liczby miejsc pracy dla męzczyzn. Przemysł ten ze względu na warunki lokalne nie może należeć do gałęzi wodochłonnych, przy czym położenie Łodzi predysponuje ją do posiadania przemysłu o technologii, w której wartość siłowa jest stosunkowo niewielka.

Warunki to sprzyjają przede wszystkim przemysłowi precyzyjny. Lokalizacja przemysłu metalowego w pobliżu łódzkiego ośrodka politechnicznego wydaje się korzystna, zwłaszcza jeśli idzie o przemysł precyzyjny.

Odrębnym zagadnieniem jest sprawa lokalizowania nowych zakładów w samej Łodzi, względnie na terenie jej zaplecza. W okresie kapitalizmu przemysł metalowy, a zwłaszcza przemysł precyzyjny i elektrotechniczny posiadał wyrobną tendencję do umiejscawiania się w wielkich miastach przemysłowych, jednak nie wydaje się aby w ustroju socjalistycznym ta zasada musiała być utrzymana. W ustroju kapitalistycznym na takie ukształtowanie przestrzenne wpływała chęć lepszego powiązania z rynkiem zbytu i zaopatrzenia, oraz fakt, że zakłady te, zwłaszcza w początkowym okresie, były mało i pod względem zaopatrzenia w energię, w wodę i t.d. nie samodzielne. Ze względu

na płaszczyźnie wyższe stawki, nie obawiały się one braku robotników, których odciągają z innych gałęzi przemysłu, a zwłaszcza z przemysłu włókienniczego. Wydało się, że w planie perspektywicznym można byłoby pewną ilość zakładów metalowych zlokalizować na terenie Ł.O.P., poza samą Łodzią. Zakłady te posiadałaby korporacja płynąca z bliskiego sąsiedztwa wielkiego ośrodka włókienniczego i politechnicznego. Lokalizacja wzrostu tych zakładów na terenie samego miasta nie przedstawia również specjalnych trudności, gdyż uciążliwość ich, jak już wspomniano, jest niewielka. Jedyne niemal źródło uciążliwości, a mianowicie hałas i ruch pojazdów związany z dowozem surowców i wywozem gotowych produktów ulegnie w przyszłości zmniejszeniu, gdyż zakłady te z innych względów będą musiały posiadać ochronne pasy zieleni.

Z podród istniejących na terenie Ł.O.P. gałęzi przemysłu metalowego, na obszarniejsze omówienie zasługuje produkcja maszyn włókienniczych, zarówno ze względu na swoją rolę w całości przemysłu metalowego, jak i ze względu na swój specyficzny charakter, związany z zasadniczą funkcją regionu. Do przemysłu maszynowego związanego z produkcją włókienniczą zaliczyć trzeba w pierwszym rzędzie osiem zakładów podległe Centralnemu Zarządowi Przemysłu Maszyn Włókienniczych, zakłady podległe Centralnemu Zarządowi Przemysłu Artykułów Technicznych i przedsiębiorstwa remontowo-montażowe przemysłu lekkiego. Łączna zatrudnienie wynosi 4.724 osoby, czyli 23,1% w stosunku do 20.483 osób zatrudnionych ogółem w przemyśle metalowym Ł.O.P. Z ważniejszych zakładów wymienić należy:

Łódzkie Zakłady Maszyn Włókienniczych w budowie
Centralne Biuro Techniczne
Łódzka Fabryka Maszyn Jednostniczych
Przedsiębiorstwo Montażu Maszyn Włókienniczych
Fabryka Igieł Działawskich
Zakłady Przyborów Tkackich i Wyróbów Metalowych
Pierwsza w Polsce Wytwórnia Biegaczy Obrębkowych
Zakłady Części Tkackich
Dział Remontowy Zakładów Przemysłu Pasmentoryjnego
im. Lenartowskiego
Pożnińskie Łódzkie Zakłady Remontu Maszyn Włókienniczych

61

Północno Łódzkie Zakłady Remontowo-Montażowe
Przemysłu Włókienniczego
Zachodnio-Łódzkie Zakłady Remontowo-Montażowe
Przemysłu Włókienniczego
Zgierskie Zakłady Remontowo-Montażowe
Przemysłu Włókienniczego
Łódzkie Zakłady Remontu Maszyn
Przemysłu Odmietowego
Łódzkie Zakłady Remontowo-Montażowe
Przemysłu Lekkiego

Łódzkie Zakłady Maszyn Włókienniczych przy ul. Mi-
ciarnianej nastawione są w pierwszym rzędzie na produkcję
maszyn dla potrzeb przemysłu bawełnianego. Wyposażone są
w 90% w nowoczesny park maszynowy, zwłaszcza jeśli idzie o
obrabiałki. Teren zakładu wynosi 139.900 m² i jest dla obec-
nych potrzeb zakładu wystarczający. Obecnie zakład posiada
pięć budynków, jednak liczba ich z czasem powiększona bę-
dzie do 15. Pełny program doinwestowania tych zakładów nie
został jeszcze zakończony. Po zakończeniu wykonywanych
obecnie, względnie planowanych inwestycji mniej więcej po-
łoża zdolności produkcyjnej nastawione będzie na produkcję
sprzętu dla przedsiębiorstw, a położa na produkcję sprzętu dla
fabryk bawełnianych. Rośnie globalna produkcja osiągnie
wtedy liczbę ok. 100.000 wzmocnień i ok. 3.500 krosien, głów-
nie automatycznych. Montaż maszyn odbywa się systemem me-
chanicznym, przy czym obecnie budowana jest tam mechaniz-
acja.

Zakłady rozwinęły się wokół fabryki Wifama, która
przeszła w międzyczasie na listę specjalną. Pozostaje w
ramach C.Z. Przemysłu Maszyn Włókienniczych odlewnia żeliwa,
korzystnie położona wśród zabudowań należących do Zakładów
Przemysłu Bawełnianego im. 1-go Maja, jest nowoczesnie wy-
posażona, lecz posiada dość małą produkcję. Zdolność pro-
dukcyjna odlewni znacząco przekrocza zapotrzebowanie mon-
tażowni, nawet przy obecnej produkcji, przy czym w przy-
szłości ma być ona jeszcze powiększona. Odlewnia położona
jest przy bocznicy kolejowej, co jest okolicznością ko-
rzystną, zwłaszcza, że globalne zużycie wszystkich surow-
ców wynosi ok. 15.000 ton rocznie.

Zakłady te składają się więc ze starej, nienowoczes-
nej odlewni i nowo wybudowanej fabryki obróbki mechanicznej
i montażu. Energię elektryczną pobierają, zresztą w nie-

62

zbyt wielkich ilościach, z sieci miejskiej. Transformatornie z których korzystają są zupełnie nowe. Zużycie gazu wynosi 200.000 m³. Załudnienie 665 osób.

Centralne Biuro Techniczne jest placówką niezmiernie ważną w skali krajowego przemysłu u maszyn włókienniczych. Z podród zatrudnionych tu 489 osób, mniej więcej połowa przypada na właściwe biuro konstrukcyjne, a połowa na warsztaty w których produkowane są prototypy maszyn włókienniczych i fabrykę doświadczalną na małą skalę. Poza tym instytucja ta posiada dość dobrze wyposażone laboratorium. Dalejzej rozbudowy, tej bardzo potrzebnej placówki nie przewiduje się, w każdym razie w najbliższych latach. W obecnych swoich rozmiarach jest ona w stanie obciążać krajowy przemysł maszyn włókienniczych.

Łódzka Fabryka Maszyn Jedwabniczych rozwinęła się z dawnego zakładu Wagnera, do którego dołączono po adaptacji dawne zakłady Kafemana. Fabryka mieszcząca się przy ul. Żeromskiego 96 posiada dwa oddziały - przy ul. Wodnej 20/22 i Piotrkowskiej 170. Oddział przy ul. Wodnej przejmowany jest obecnie przez Przedsiębiorstwo Montażu Maszyn Włókienniczych, a oddział przy ul. Piotrkowskiej będzie w przyszłości zlikwidowany.

Zakład zajmuje obecnie teren 29.683 m², który do końca planu 5-cio letniego powiększony będzie do 43.630 m². Liczba zajmowanych obecnie 62 budynków powiększona będzie do 65. Lokalizacja zakładu jest niesbyt korzystna, gdyż budynki i tereny fabryczne wzniesione są między zabudową mieszkalną, przy czym w pobliżu znajdują się szpital. Podkreślić jednak należy, że ze wyjątkiem odlewni, produkcja zakładu nie jest uciążliwa dla otoczenia. Sama odlewnia będzie w przyszłości prawdopodobnie zlikwidowana. Przeniesienie całego zakładu poza obręb śródmieścia raczej nie jest możliwe, ze względu na dokonano znaczne inwestycje szczególnie w budynkach. Ich obecna wartość wynosi ok. 20 milionów zł., przy czym są one dla tego typu produkcji raczej nieodpowiednie. Zużycie ich wynosi średnio do 45% i jest znacznie niższe, niż zużycie maszyn i sprzętu dochodzące do 75%. Pewnym mankamentem, zwłaszcza jeśli idzie o odlewnię, jest fakt, że zakład znajduje się zdaleka od bocznic kolejowych.

63

Zakład nastawiony jest na produkcję sprzętu dla przemysłu jedwabniczego, a w pierwszym rzędzie dla przędzalni. Produkowane są głównie przewijarki krzyżowe, a w mniejszym stopniu rozciągarki. Obecna produkcja wynosi od 250-300 maszyn rocznie, lecz będzie ona musiała być w przyszłości dość znacznie rozbudowana w związku ze zwiększonym zapotrzebowaniem przemysłu jedwabniczego na te urządzenia, wynikającym ze wzrastającego ciągle zastosowania włókien sztucznych ciętych do produkcji. Produkcja odlewni wynosi od 1.500 ton rocznie.

Globalne zużycie surowców wynosi od 8.500 ton, w tym od 4.000 ton paliwa. Podobnie jak Łódzkie Zakłady Maszyn Włókienniczych, fabryka korzysta w niesbyt dużych ilościach z energii elektrycznej pobieranej z sieci miejskiej i podobnie jak zakłady przy ul. Niciarnianej posiada nową transformatornię. Zużycie gazu i wody jest niewielkie. Załudnienie wynosi 908 osób.

Zagadnienie odlewnictwa w przemyśle maszyn włókienniczych będzie prawdopodobnie rozwiązane w najbliższych latach przez wybudowanie centralnej odlewni na terenie Łodzi, która będzie mogła obsłużyć wszystkie zakłady podległe G.Z. Przemysłu Włókienniczych na terenie Ł.O.P. Już obecnie Centralny Zarząd wystąpił o przydział odpowiednich terenów. Zakłady zlokalizowane na terenie ŁOP zaopatrują się w inne surowce potrzebne do produkcji ze źródeł centralnych w ramach odpowiednich rozdzielnic i ten stan rzeczy utrzymany będzie również w planie perspektywnym.

Ostatnim wreszcie zakładem na terenie Łodzi o innym zresztą charakterze podległym G.Z. Przemysłu Maszyn Włókienniczych, jest powstałe niedawno Przedsiębiorstwo Montażu Maszyn Włókienniczych. Przedsiębiorstwo to nie posiada własnego parku obrabiarek. Zadaniami jego są montaż maszyn włókienniczych. Zśród 181 osób zatrudnionych, znaczną część stanowią ekipy monterskie wyjeżdżające w teren dla dokonania montażu. Od podobnych przedsiębiorstw remontowo-montażowych podległych Ministerstwu Przemysłu Lokkiego różni się ono tym, że zajmuje się montażami w nowych obiektach, podczas gdy te ostatnie są na remonty i rekonstrukcje. Ma ono zasięg ogólnokrajowy, podczas

64

mgr. S. Czarnański

gdy przedsiębiorstwa branżowe nastawione są na usługi w zasięgu terenowo ograniczonym.

W skali krajowej Łódzki przemysł maszyn włókienniczych posiada duże znaczenie. Zakłady podległe C.Z.Przemysłu Maszyn Włókienniczych reprezentują on 30% produkcji tej gałęzi przemysłu w skali krajowej. Inne zakłady znajdują się w Bielsku, Zidonej Górze, Działoszowie, Podgórzynie i Żduńskiej Woli. Rolę Łodzi podkreśla fakt, że jest ona siedzibą Centralnego Zarządu. W planie perspektywnym udział Ł.O.P. w produkcji krajowej zwiększy się prawdopodobnie do on 40-45%. Znaczący należy, że na terenie C.Z.Przemysłu Maszyn Włókienniczych rozważana jest możliwość przeniesienia Łódzkiej Fabryki Maszyn Włókienniczych poza teren Ł.O.P., co z punktu widzenia regionalnego nie wydaje się wskazane. C.Z.Przemysł Maszyn Włókienniczych stara się lokalizować nowe zakłady poza terenem Ł.O.P., gdyż obawia się tu braku dostatecznej ilości wykwalifikowanych sił roboczych. Z tego głównie względu ^{upadła} koncepcja zlokalizowania nowego zakładu na terenie Łodzi ^{na} Korciec Żduńskiej Woli.

Z innych zakładów przemysłu maszyn włókienniczych, posiadających znaczenie ogólnokrajowe wymienić wypada w pierwszym rzędzie Fabrykę Igieł Działoszańskich, podległą C.Z.Przemysłu Działoszańskiego. Zakład mieści się w 7 budynkach, znajdujących się w dobrym stanie. Maszyny i urządzenia zużyte są w 25-33%. Roczne zapotrzebowanie surowców wynosi 97 ton, a opaku 3.400 ton. Zapotrzebowanie na energię elektryczną, gaz i wodę jest niewielkie. Zatrudnienie wynosi 325 osób.

Z zakładów podległych Centralnemu Zarządowi Przemysłu Artykułów Technicznych wymienić należy Zakłady Przyborów Tkackich i Wyrobów Metalowych. Pierwszą w Polsce Wytwórnię Biegaczy obrączkowych i Zakłady Ozdobek Tkackich. Są to werytke zakłady niewielkie o zatrudnieniu poniżej 400 osób, wyposażone w niezbyt nowoczesny sprzęt zamortyzowany w granicach od 25-70%. Wyroby tych zakładów posiadają duże znaczenie dla przemysłu włókienniczego. Charakter ich produkcji i wyposażenie upodabniają je częściowo do zakładów przemysłu drobnego.

Szereg istniejących na terenie L.O.P. branżowych Przedsiębiorstw remontowo-montażowych posiada charakter usługowy i lokalny. Powstały one przez komasację baz remontowych poszczególnych wielkich zakładów przemysłu włókienniczego. Wyposażone są one w nowe maszyny, zużyte naogół tylko w 10-15%. Zatrudnienie obecnie nie przekracza w żadnym z nich 400 osób, ale będzie w najbliższych latach podwojone, włącznie potrójone.

Przechodząc z ilości do omówienia innych gałęzi przemysłu metalowego na terenie L.O.P. wspomnieć należy odlewnictwo. Stanowi ono poniekąd dziedzinę pośrednią pomiędzy hutnictwem, a właściwym przemysłem metalurgicznym i posiada dość zawsze wyraźną tendencję do lokalizowania się w pobliżu kopalni i hut.. Rozwój jego na terenie L.O.P. był w okresie międzywojennym niezbyt poważny i związany z pojawieniem się innych gałęzi przemysłu metalowego. Nawet w chwili obecnej reprezentowane jest przede wszystkim przez odlewnie stanowiące część zakładów produkcyjnych maszyny, urządzenia i t.p. Istniejące odlewnie są naogół niezbyt wielkie i prymitywnie wyposażone. Na uwagę zasługuje jedynie nowa, rozpoczynająca obecnie produkcję Fabryka Kotłów i Radiatorów na Chojnach, która jest jednym z najbardziej nowoczesnych obiektów tego typu w Polsce. Zatrudnienie wynoszące obecnie 314 osób wzrosło w okresie planu perspektywnego do 550, przy równoczesnym wzrostie zużycia surowców z ok. 33 do 40 ton rocznie.

Istniejące obecnie przy różnych zakładach odlewnie są naogół prymitywnie wyposażone i wadliwie zlokalizowane, zważywszy zwłaszcza, że ta gałąź produkcji jest stosunkowo uciążliwa dla otoczenia /ładymienb /, oraz wymaga znacznej ilości surowców. Z tego też względu akcja zmierzająca do stopniowego komasowania i przenoszenia odlewni poza teren śródmieścia wydaje się celową. Większa rozbudowa odlewnictwa na terenie L.O.P. w planie perspektywnym jest wątpliwa.

Z dość licznie reprezentowanych na terenie L.O.P., a zwłaszcza samej Łodzi, zakładów produkujących różne maszyny sprzęt i narzędzia, wymienić należy w pierwszym rzędzie zakłady in. Strzelczyka. Nastawione są one na produkcję

kotłów i radiatorów, oraz obrabiarek. Zatrudnienie wynosi obecnie 1.520 osób, wzniesie do 2.100 osób, co związane jest ze stopniową zmianą profilu produkcji, mianowicie produkcję maszyn i likwidację odlewnictwa. Park maszynowy i urządzenia zużyte są w 50-60%, a budynki w ok. 30%. W związku ze zmianą profilu produkcyjnego, zużycie surowców zmniejszy się z ok. 24 do ok. 14 tys. ton rocznie, a zużycie paliwa z ok. 7.000 do ok. 5.700 ton.

Zakłady te są wyjątkowo niekorzystnie skalkulowane, co jest przesadą główną przyczyną przewidywanej zmiany produkcyjnej obecnie asortymentu. Położone przy ul. Piotrkowskiej, ograniczone są z trzech stron ulicami, Piotrkowską, Wólczańską i Świerczewskiego, przy czym tereny fabryczne zabudowane są w 40%. Ewentualnie ograniczone możliwości rozbudowy przedstawiają się dzisiaj. Jednakże przebiegająca obok ulica Wólczańska będzie w przyszłości poszerzona kosztem terenów fabrycznych, a projektowane przebiegi ul. Kościuszki, konieczne ze względu na regulację miasta, przedziału teren fabryki na dwie części. Zakłady znajdują się ponadto w dogodnym i są z uwagi na duże samoczynności pod strażą uciążliwą dla otoczenia.

Z tych względów w Zakładach tych w pierwszym okresie będzie likwidowane odlewnictwo, a z czasem produkcję zakładu będzie przejmował inny zakład, który powstanie w okolicach Łodzi. Przejęcie produkcji przez zakłady w innych częściach kraju jest trudne, ze względu na fakt, że produkcja szlifierek wymaga wyspecjalizowanych kadr, które nie łatwo jest wyszkolić.

W dalszym ciągu wymienić należy Wytwórnię Sprzętu Mechanicznego, która z czasem scentralizuje produkcję gaźników motocyklowych, samochodowych i traktorowych. W związku z tym zakład ten będzie znacznie rozbudowany, przy czym zatrudnienie wzrośnie z 700 do 1.700 osób, zużycie surowców z 5 do 6,5 tys. ton rocznie, a zużycie paliwa z 1.550 do 2.750 tys. ton. Zużycie energii elektrycznej już obecnie dość znacznie wzrośnie z 640 do 3.300 tys. kWh. Zakład ten posiada 58.700 m² terenów fabrycznych, co jest wystarczające również w planie perspektywnym.

67

Dudyńki zużyto w 25-30%, a maszyny i urządzenia w 30-40%. Zakład jest bardzo uciążliwy dla otoczenia.

W mniejszym stopniu rozbudowana będzie Łódzka Fabryka Maszyn, której zatrudnienie wzrosło z 700 do 850 osób, przy równoczesnym wzroście zużycia surowców z 11.000 do 15.000 ton rocznie i zużycia opału z 4.700 do 5.700 ton. Powierzchnia zajmowana przez zakład niemal się podwoi, wznosząc się z 15.100 m² do 32.000 m². Zakład ten jest bardzo uciążliwy dla otoczenia, ze względu na zadymienie i zanieczyszczenie powietrza, hałas, obecność łatwopalnych materiałów i otwarte ścieki.

Również rozbudowane zostaną w planie perspektywicznym Zakłady Sprzętu Transportowego, zwiększona produkcja pionierów ciężkich. W związku z tym zatrudnienie wzrosło z 375 do 450 osób, a zużycie surowców z 8.500 do 16.000 ton rocznie. Wzrost zużycia opału wyniesie 450 ton, osiągając 1.200 ton.

Najważniejszym zakładem przemysłu maszynowego na terenie Ł.O.P. poza Łodzią jest Pabianicka Fabryka Urządzeń Mechanicznych. Zakład ten obecnie zatrudnia 483 pracowników. Należy przewidywać, że fabryka ta rozbudowana będzie poważnie w planie perspektywicznym, tak że zatrudnienie wyniesie 2.270 osób. Zastrzeżenia co do tak poważnej rozbudowy wysuwane przez Centralny Zarząd opierają się głównie na obawie znalezienia tak znacznej liczby sił roboczych i wydają się w świetle poprzednio rozważań nieistotne. Fabryka zajmuje obecnie teren 17.232 m², który wzrosło do 21.632 m², jednak lokalizacja zakładu jest niezbyt korzystna. Maszyny i urządzenia wykorzystywane są w 40%, a budynki w ca 60%.

Liczne reprezentowane są na terenie Ł.O.P. zakłady montażu i napraw maszyn i urządzeń, natomiast ożabo występuje produkcja maszyn rolniczych, jakkolwiek województwo Łódzkie, jako całość, jest poważnym ośrodkiem tego przemysłu w skali krajowej.

Reasumując stwierdzić należy, że odlewnictwo i produkcja maszyn na terenie Ł.O.P. nie są naogół nowoczesnie wyposażone i z pewnymi wyjątkami nie odgrywają w skali krajowej większej roli. Zakłady te, a zwłaszcza podległe Ministerstwu Przemysłu Maszynowego będą przez chodzący

w najbliższych latach proces rekonstrukcji, mający na celu usprawnienie procesu technologicznego, przy czym wprowadzona będzie pewna liczba nowych maszyn. W związku z tym może nawet nastąpić przejściowo pewien nieznaczny wzrost spadku liczby zatrudnionych, który będzie w późniejszym okresie bardziej niż zrównoważony, przez wzrost produkcji, uruchomienie nowych działów produkcji i nowych zakładów.

Przemysł precyzyjny i optyczny, podobnie zresztą jak przemysł elektrotechniczny, jest typowym przemysłem rozwijającym się głównie w istniejących ośrodkach przemysłowych. Nie nadaje się on z reguły, jako branża mająca być bazą uprzemysłowienia okręgu zacofanego.

Z.O.P. w okresie międzywojennym wykazywał wyjątkową jednostronność, jeśli idzie o strukturę przemysłu. Wielkość skoncentrowanego tu przemysłu włókienniczego stworzała podatny grunt dla rozwoju omawianych gałęzi produkcji. Pomimo jednak sprzyjających warunków, Łódź w okresie kapitalizmu posiadała zaledwie początki przemysłu precyzyjnego i optycznego. Po wojnie produkcja ta rozwijała się w małych i nie wyposażonych zakładach. W skali krajowej nie odgrywa ona ciągle jeszcze większej roli. Na uwagę zasługuje jedynie Łódzka Fabryka Zegarów, Państwowa Fabryka Narzędzi i Łódzkie Zakłady Kinotechniczne. Poza tym przemysł ten reprezentowany jest przez liczne zakłady drobne, oraz zakłady naprawcze o charakterze usługowym.

Na najbliższe lata przewidziany jest znaczny wzrost produkcji zegarów. Łódzka Fabryka Zegarów zatrudniająca obecnie 400 osób, zatrudniać będzie w 1970 r. ok. 3.000 pracowników, przy odpowiednim wzroście zużycia surowców i opału. Zużycie surowców i półfabrykatów wyniesie wtedy ok. 1.030 ton w tym 465 ton surowców, oraz gotowe części i drzewo. Zużycie paliwa wyniesie ok. 720 ton. Fabryka ta zajmuje teren o powierzchni 36.700 m², przy czym teren ten w zasadzie nie będzie powiększony. Istniejący obecnie park maszynowy jest wyeksploatowany w ok. 45%, a budynki i urządzenia w jeszcze wyższym stopniu.

69

Drugim zakładem, który poważnie zwiększył w najbliższych latach swą produkcję jest Fabryka Narzędzi, w której zatrudnienie wzrosło z 365 do 1.500 osób, przy równoczesnym wzroście zużycia surowców z 500 do 3.200 ton i wzrostu zużycia opału z 1.590 do 4.900 ton.

Z punktu widzenia zagospodarowania regionu przemysł precyzyjny posiada wiele walorów. Wymieniać należy dużą pracochłonność, małą wagę i wartość surowców w stosunku do gotowego wyrobu, małe zapotrzebowanie wody i energii, oraz małą uciążliwość dla otoczenia. Z punktu widzenia przemysłu nie bez znaczenia jest istnienie w Łodzi ośrodka politechnicznego i znacznego rynku zbytu. Położenie geograficzne, obok innych względów, wydaje się predysponować Łódź na poważny ośrodek tego przemysłu w skali krajowej. To też w okresie planu perspektywicznego powinny powstać na terenie Ł.O.P. dwa dalsze zakłady tego typu.

Przemysł elektrotechniczny jest młodą stosunkowo gałęzią produkcji wyodrębniającą się z przemysłu metalowego dopiero w ciągu ostatnich kilkudziesięciu lat. Podobnie, jak przemysł precyzyjny, wymaga on licznych i dobrze wykwalifikowanych. Z tych względów, oraz z uwagi na brak bezpośredniego powiązania z bazą surowcową, ciąży on zwykle na wielkich miastach. Znaczenie tej gałęzi przemysłu w państwie socjalistycznym jest olbrzymie. Jeszcze na VIII Zjeździe Rad w grudniu 1920 r. Lenin mówił, że "komunizm to władza radziecka plus elektryfikacja całego kraju". A podstawą elektryfikacji kraju jest rozwinięty przemysł elektrotechniczny.

W okresie międzywojennym przemysł ten miał w Polsce warunki rozwoju. 70% zakładów znajdowało się w rękach kapitału zagranicznego, a produkcja ograniczała się do wyrobu żarówek, sprzętu radiowego i telefonicznego, przewodów i kabli. Jedynie kilka miast polskich posiadało początki przemysłu elektrotechnicznego. Były nimi w pierwszym rzędzie Warszawa, Katowice, Chorzów, Łódź i Starogard.

Jedli idzie o zakłady Łódzkie to miały one charakter uniwersalny, a pod względem dostaw ważniejszych surowców, półproduktów i materiałów izolacyjnych zależne były od zagranicy. Wyposażenie ich było prymitywne, a

70

rozmiały niewielkie.

Do wojnie przemysł ten rozwinął się silnie na terenie Ł.O.P. i obecnie zatrudnia 8.049 osób. Wyrabiane są transformatory, wyłączniki, prostowniki, aparatura elektrotechniczna, urządzenia termotechniczne, kuchenki, suszarki, lampy żarowe i rury jarzeniowe, telefony, aparaty rentgena, sprzęt olokromedyczny i t.d. - skali krajowej znaczenie posiada produkcja aparatów i sprzętu elektrotechnicznego i telotechnicznego. W rozwoju - rozwijanej w planie 6-cio letnim, produkcji maszyn i motorów elektrycznych przemysł Ł.O.P. nie bierze w zasadzie udziału.

Przemysł elektrotechniczny powstał na terenie Łódzi i bezpośredniej okolicy z małych wytwórni, obecnie skomasygowanych i nie przedstawia dziś pod względem technicznym większej wartości w skali krajowej, zwłaszcza biorąc pod uwagę wielki rozwój przemysłu elektrotechnicznego w innych częściach kraju. Na uwagę zasługuje przede wszystkim produkcja aparatów telefonicznych, gdyż zakład Łódzki jest jednym z dwóch istniejących w kraju.

Fabryka ta, a mianowicie Zakłady Wytwórcze Aparatów Telefonicznych powstała przez skomasygowanie kilku drobnych zakładów i przeniesienie ich do kompleksu 70 budynków, nieprzystosowanych wprost do tego typu produkcji. Na skutek tego wykorzystanie powierzchni na pracownice w tych zakładach jest małe, przy równoczesnych stratach na transportie wewnętrznym, ogrzewaniu, oświetleniu i t.d., nie mówiąc już o utrudnieniu samego procesu technologicznego. Rozmieszczenie budynków jest wadliwe i część z nich będzie musiała być rozebrana. Zakład jest uciążliwy dla otoczenia, głównie na skutek znacznego zadymienia i obecności materiałów łatwopalnych. Maszyny są zużyte w ok. 20%, budynki w ok. 30%. Zatrudnienie wynoszące obecnie 1.850 osób w ciągu dwóch lat do 2.300. Zużycie surowców i opadu przekracza obecnie 10.000 ton rocznie. Zakład ten w okresie planu perspektywnego, po przebudowie, zwiększy kilkakrotnie produkcję.

Wymienić również należy Fabryczkę Zakłady Wytwórcze Lamp Żarowych. Ze względu tych zakładów posiada dużo zna-

71

oznienie w skali krajowej. Pomimo jednak dobrego stanu zarówno maszyn i urządzeń, jak i budynków fabrycznych, dalsza ich rozbudowa jest problematyczna, ze względu na trudną lokalizację. Z punktu widzenia bardziej harmonijnego ukształtowania struktury zawodowej ludności m. Pabianie budowa zakładów tego typu jest pożądana.

Przemysł elektrotechniczny na terenie Ł.O.P. ze wyjątkiem Pabianiokich Zakładów Wytwórczych Lamp Żarowych i kilku drobnych uzupełniających warsztatów, zlokalizowany jest niemal wyłącznie na terenie samej Łodzi. Jego wpływ na strukturę innych osiedli jest w związku z tym zupełnie minimalny.

Pod względem organizacyjnym zakłady istniejące na terenie Ł.O.P. podlegają niemal wszystkie Ministerstwu Przemysłu Maszynowego. Powołanymi wyjątkami są Łódzkie Zakłady Wytwórcze Aparatów Elektrotechnicznych, podległe Ministerstwu Przemysłu Drobnych i Remontów i Warsztaty Elektrotechniczne P.K.P., podległe Ministerstwu Kolei.

Poważniejszą rozbudowę przemysłu elektrotechnicznego na terenie Ł.O.P. w najbliższych latach nie jest przewidywana. Władze centralne, a zwłaszcza Ministerstwo Przemysłu Maszynowego obciążają się trudności ze znalezieniem odpowiedniej ilości wykwalifikowanych robotników. Jedynym poważnym obiektem, który będzie w tym okresie wybudowany, będzie oddział Zakładów Wytwórczych Transformatorów MB, który powstanie w Łęczycy. Będzie on nastawiony na produkcję dużych transformatorów i będzie miał poważne znaczenie w skali ogólnokrajowej. Po uruchomieniu zatrudnienie wyniesie on 1.500 osób, co wpłynie na strukturę zatrudnienia w tym mieście.

Ze względu na warunki miejscowe wydaje się wskazanym uruchomienie na terenie Ł.O.P. w planie perspektywnym dalszych zakładów przemysłu elektrotechnicznego.

Reasumując, stwierdzić należy, że przemysł metalowy Łódzkiego Okręgu Przemysłowego ze wyjątkiem produkcji maszyn włókienniczych, sprzętu teletechnicznego i kilku drobnych dziedzin nie odgrywa w skali krajowej większej roli. Funkcja jego na terenie Ł.O.P. jest natomiast już

72

obecnie poważna i wzrosnąć jeszcze w okresie planu perspektywicznego wraz z wykształceniem w Łodzi ośrodka przemysłu włókienniczego we właściwym znaczeniu. Przemysł ten będzie z jednej strony stanowił bazę dla przemysłu włókienniczego w skali krajowej, a z drugiej wpłynie dodatnio na strukturę zatrudnienia i zarobków na terenie regionu.

W związku z powyższym przyjmuje się, że w okresie planu perspektywicznego nastąpi na terenie Ł.O.P. dalsza rozbudowa i modernizacja istniejących fabryk, a ponadto powstaną nowe zakłady przemysłu metalowego. Pod względem branżowym zakłady te związane będą z produkcją sprzętu dla przemysłu włókienniczego, aparatów precyzyjnych i sprzętu elektrotechnicznego. Natomiast ograniczony będzie rozwój odlewnictwa, które nie posiada na terenie regionu sprzyjających warunków rozwoju. Wydaje się również, że obecność wielkiego rynku zbytu faworyzowałaby również powstanie zakładów nastawionych na produkcję mechanizmów użytku domowego, jak maszyny do szycia, lodówki elektryczne, odkurzacze, aparaty radiowe i telewizyjne, maszyny do pisania i inne biurowe, kasety mechaniczne, ewentualnie wagiluchiny itd. Dogodne warunki rozwoju miałyby również przemysł wyrabiający aparaturę pomiarową i laboratoryjną oraz urządzenia do automatyzacji procesów wytwórczych. Całkiem to wymagać będzie wysokiego stopnia koncentracji i niewątpliwie tylko niektóre z nich mogłyby powstać na terenie Ł.O.P. Za uruchomieniem nowych gałęzi produkcji przemawia poza dużym lokalnym rynkiem zbytu również fakt, że Łódź jest ośrodkiem politechnicznym, oraz istnienie poważnych fabryk mechanicznych i elektrotechnicznych, które mogłyby dostarczyć kadr inżyniersko - technicznych i fachowców a instruktorów niezbędných w okresie rozruchu zakładów.

Przyjmując powyższe stwierdzenia oraz biorąc pod uwagę potrzeby regionu, którego bardzo harmonijny rozwój wymaga rozbudowy przemysłu metalowego, zakłada się, że w okresie perspektywicznym zatrudnienie w tej gałęzi przemysłu wzrośnie o ca 12 - 15.000 osób i osiągnie ca 32 - 35.000 pracowników.

72

Pod względem terenowym przewiduje się w myśl alternatywnego układu przestrzennego opracowanych przez Pracownię Planów Regionalnych, następujące rozmieszczenie przemysłu metalowego:

Miejsce lub osiedle	Zatrudnienie		
	Stan obecny	Plan poranktywiczny	
		I wariant	II wariant
Łódź	17.345	22.600	22.800
Fabianice	2.001	4.000	2.500
Zgierz	795	3.700	1.500
Opoczno	-	200	300
Aleksandrów	-	400	200
Konstantynów	-	200	200
Głowno	103	300	300
Łęczyca	31	1.900	2.100
Brzeziny	42	50	100
Koluszki	35	600	900
Łask	-	100	500
Teremy wiejskie	191	500	1.200
Razem:	20.485	35.350	32.600

Nowe większe zakłady przewiduje się w pierwszym rzędzie w Łodzi, Zgierzu, Fabianicach i Łęczycy. Ponadto przewiduje się powstanie zakładów związanych z produkcją włókienniczą w ośrodkach tego przemysłu i w miejscowościach w których przewiduje się powstanie dużych wykończalni, jak Opoczno i Łask. Niwielkie zakłady nowotwione w pierwszym rzędzie na obsłudze rolnictwa winny powstać w miastach typowanych na siedziby przyszłych powiatów i na terenach wiejskich.

74

V. PRZEMYSŁ WĘGLA BRUNATNEGO

W chwili obecnej w Łódzkim Okręgu Przemysłowym eksploatuje się surowce mineralne dla przemysłu budowlanego, a więc powszechnie występujące w Polsce: gliny, piaski i żwir. Natomiast dotychczas nie eksploatowane tu żadnym innym surowcem na skalę przemysłową. Pod tym względem zasobną okolicę Łodzi były podobne do innych okolic Polski międzywojennych. W okresie międzywojennym obszar dostarczającym surowców mineralnych /poważniejszemu niż surowcami budowlanymi/ była Polska południowa oraz Kujawy. Dopiero przeprowadzona w ostatnich latach, przedwojennych, a zwłaszcza po drugiej wojnie światowej badania geologiczne pozwoliły na stwierdzenie w wielu okolicach Polski występowanie cennych gospodarczo minerałów.

Obecność węgla brunatnego znana była w okolicach Łodzi od dawna, ale brak dokładnych badań nie pozwalał na jakiegokolwiek plany dotyczące jego eksploatacji. Zresztą wiadomo było, że stwierdzenie obecności węgla brunatnego mają niewielkie praktyczne znaczenie. Dopiero przeprowadzone wiercenia na obszarze tzw. "Wąka Kujawskiego", dały tego rodzaju materiał, który pozwala na zupełnie dokładną ocenę możliwości i opłacalności eksploatacji. Przeprowadzone od kilku lat prace przez Zjednoczenie Węgla Brunatnego są przedmiotem zainteresowania właściwego resortu państwa. Wyniki tych prac służą już do wyznaczania realizacyjnych projektów.

1. Obszar zalewania i ramki

Złóżisko węgla brunatnego w rejonie Rogoźna, w odległości ok. 20 km na północ od granic Łodzi rozciąga się na powierzchni 24 km². Położone są one nad rzeką Moszcznicą na terenach wsi Rogoźno. Tereny te przecina droga Łódź - Igierz - Piątek na przestrzeni wsi Białe Odcie wsi Rogoźno. Ukształtowanie powierzchni jest mało urozmaicone. Po obydwóch stronach doliny Moszcznicy teren nieco się wznosi, wysokości węglane nie

75

przekraczają jednak kilka metrów. Na całym obszarze nalegania złoża różnica poziomów wynosi około 15 m. od najniższego punktu nad Moskoniem na północy do 124 m n.p.m. do około 114 m. n.p.m. na zachodnim i południowo-wschodnim krańcu.

Złoże rogóżnickie składa się z dwóch pokładów leżących na różnych głębokościach w dużej odległości jeden po drugim. Wyższy poziom na głębokości 60 - 110 m n.p.m., drugi - 173 - 219 m n.p.m. pod powierzchnią ziemi. Średnia miąższość pokładów górnych wynosi 15 m, a pokładu dolnego - 14 m. W złożu tym występują niegrube wkładki /nie mające na względzie na swoje rozmiary większego znaczenia przemysłowego/ wyschobitumicznego węgla pyropilasytowego, zawierającego ponad 50% wosku montanowskiego i żywicy.

Węgiel złoża rogóżnickiego w stanie surowym ma wartość opałową około 2500 kalorii. Wartość ta waha się w zależności od zawartości wody, popiołu i smoły w badanych pokładach. Ogólnie przyjmuje się zawartość wody około 50%, a popiołowość 4 - 20%.

Zasoby przemysłowe węgla rogóżnickiego na całym terenie o 24 km² powierzchni, wynoszą, biorąc pod uwagę tylko pokłady o miąższości powyżej 3 m - o 500 milionów ton. Należy tu jednak zaznaczyć, że środkowa część tego złoża występuje w swartym kompleksie, który został wytypowany do szeregów badań i ewentualnej eksploatacji, reszta zaś występuje dookoła w postaci oddzielnych soczewek. Obszar środkowy kwalifikujący się obecnie do t.n.w. "odbudowy górniczej" zajmuje stosunkowo niewielki obszar, o wymiarach około 7 km². Pod względem wielkości powierzchni jest to niespełna 1/3 całego obszaru złoża, ale pod względem zasobów przemysłowych aż 3/5 ogólnych zasobów, gdyż na dwóch poziomach należy tu około 300 milionów ton.

W zasadzie wydobywanie zarówno górnych pokładów jak i dolnego jest ekonomicznie opłacalne. Biorąc pod uwagę całe złożo to na obszarze środkowym, wytypowanym do badań i odbudowy górniczej, grubość obu pokładów wynosi średnio około 30 m co daje stosunek do nakładów ich 1:7. Przy eksploatacji obu poziomów, a więc w wypadku dużej kopalni, wydajność

- wydobywana i jednocześnie opłacalna wielkość wydobycia wynosiłaby 10 milionów ton węgla rocznie. Jest to ogromna ilość jeśli się to porówna z wydobyciem Polski w 1947 roku, które wynosiło niewiele ponad 4,5 miliona ton węgla brunatnego.

2. Warunki eksploatacji złoża rogozińskiego.

Istnieją dwie zasadnicze możliwości eksploatacji złoża rogozińskiego. Jedną to jak wspomniana już wyżej wydobycie obydwu pokładów w dużej kopalni odkrywkowej. Taka duża kopalnia dałaby wprawdzie ogromną ilość węgla, wymagałaby jednak rozwiązania bardzo poważnych trudności technicznych. Wybranie nakładów w sumie blisko 200 m. grubości, przewiezienie go poza obręb terenów eksploatacji, hańdowanie tych wielkich mas ziemi, rozwiązanie problemów wodnych i t.d. nie jest obecnie możliwe do wykonania i biorąc pod uwagę polski park maszynowy i perspektywę jego rozbudowy zwłaszcza na tle potrzeb innych regionów - nie będzie możliwe także w okresie planu perspektywnego do roku 1970. Nie przesądzając co może nastąpić w latach dalszych, należy uznać zgodnie ze stanowiskiem Zjednoczenia Węgla Brunatnego we Wrocławiu, że do roku 1970 można rozpatrywać jedynie możliwości kopalni małej eksploatującej piętro górne zalegające na głębokości 80-100 m pod powierzchnią ziemi.

- Jest rzeczą zdecydowaną, że eksploatacja węgla brunatnego w rejonie Rogoźna nie będzie prowadzona w następnej pięcioletce aż t.j. do roku 1950. Natomiast jest rzeczą prawdopodobną, że rozpocznie się po roku 1960, a w każdym razie napewno będzie prowadzona w okresie perspektywnym do roku 1970. W okresie początkowym, obejmującym również okres do 1970, eksploatacja będzie prowadzona z części północno-wschodniej złoża. Obszar, na którym będzie prowadzona eksploatacja w okresie planu perspektywnego ograniczony jest od zachodu szosą Łódź - Żelazna - Piątek /względnie zabudowa wsi Rogoźno/, a od południa drogą graniczną biegnącą z Rogoźna do Władysławowa i Foliksowa. Obszar ten, wytypowany przez Zjednoczenie Węgla Brunatnego do eksploatacji w pierwszej fazie, obejmuje jedynie tereny rolne i leśne, na których nie ma żadnych obiektów o charakterze

77

terze inwestycji trwałej /drog bitych, urządzeń inżynierskich i t.d.v/. Eksploatacja tego obszaru nie spowoduje żadnych poważniejszych zmian zagospodarowania przestrzennego, poza ewentualnymi zaburzeniami reżymu wodnego. Należy mianowicie przewidzieć, że w promieniu 1 kilometra od kopalni może nastąpić znaczne obniżenie poziomu wody gruntowej, co może spowodować zasadnicze trudności dla gospodarstwa rolnych, a nawet zmiany w sposobie użytkowania ziemi, mianowicie zalanie odwodnionych terenów.

Według przewidywania racjonalnej Pracowni projektów A. Pańki w zakresie eksploatacji odkrywkowej uległaby zmianom część gruntów wsi Rogosino, Władysławów i Gieszno, a część zabudowań musiałaby być rozebrana i usunięta. W wypadku eksploatacji głębinowej częściowemu zniszczeniu uległyby grunty wyżej wymienionych wsi, a pod budynkami pomostowanymi ewentualnie filary ochronne. Należy tu jednak podkreślić, że przy niedostatecznym jeszcze rozpoznaniu złoża nie można ściśle ustalić granic terenów, które uległyby zniszczeniu, oraz określić tereny, które należy przewidzieć na zwalzy zewnętrzne /hałdy/ w wypadku eksploatacji odkrywkowej.

W dalszych latach, a więc znaczenie poza rok 1970, prawdopodobnie jest rozszerzenie eksploatacji dolnej na południe poza drogą do Władysławowa i Feliksowa. Przekroczenie rzeki Bzeczki jest tu wątpliwe, ale nie wykluczone, natomiast możliwość rozszerzenia eksploatacji na zachód należy odrzucić ze względu na trudności techniczne jakie spowodowałoby przekroczenie Bzeczki na tym odcinku. Zresztą wobec tego, że ewentualność rozszerzenia zasięgu eksploatacji poza teren północno-wschodni może mieć miejsce dopiero w dalszej przyszłości poza rok 1970 - nie jest ono dalej rozpatrywane.

Zasoby górnego piętra obszaru północno-wschodniego wynoszą ok. 20 milionów ton, a więc wystarczą do eksploatacji na okres perspektywny 1 lata następnego.

Co do samej techniki eksploatacji to Przemysł Węglowy nie dokonał jeszcze wyboru alternatywy. W grę wchodzi dwa rozwiązania. Pierwsze przewiduje wydobycie węglów przez

budowę dwóch szybów. Tego rodzaju kopalnia dawałaby rocznie ok. 500.000 ton węgla brunatnego. Drugie rozwiązanie przewiduje eksploatację odkrywkową piętra górnego. Produkcja takiej kopalni odkrywkowej byłaby znacznie większa i wynosiłaby ok. 1 miliona ton węgla rocznie.

W obydwóch wypadkach /kopalni węglanej; względnie odkrywkowej/ następowalby znaczny dopływ wody, która mogłaby być użytkowana dla celów przemysłowych. W wypadku kopalni odkrywkowej uzyskano by dodatkowo duże ilości gliny i ilów ceramicznych, które mogłyby być wykorzystane przez miejscowy przemysł jako cenny surowiec.

3. Możliwości wykorzystania węgla brunatnego.

Węgiel brunatny posiada mniejszą wartość opałową niż węgiel kamienny i jest głównie surowcem przemysłu chemicznego. Znajduje również zastosowanie jako opał /węgiel energetyczny/ szczególnie większe znaczenie ma dostarczony konsumentom w formie brykietów.

Chemiczna przeróbka węgla brunatnego polega na:

1. ekstrakcji
2. wytlakaniu
3. szanowaniu

1. Ekstrakcja jest procesem zmierzającym do wykorzystania bituminów znajdujących się w węglu brunatnym. Istnieją dwa rodzaje bituminów: żywiczne i woskowe, jeżeli ekstrakt zawiera ponad 50% bituminów typu żywicznego naliczamy ją do typu żywicznego, jeżeli natomiast zawiera ponad 50% typu woskowego - do typu woskowego. Aby węgiel przemysłowy nadawał się do ekstrakcji musi dawać powyżej 10% ekstrakcji typu woskowego. Proces ekstrakcji wosku z węgla brunatnego przy pomocy benzenu w temperaturze umiarkowanej otrzymuje się wosk montanowy, stanowiący mieszaninę substancji bitumicznych. Wosk ten znajduje w przemyśle szerokie zastosowanie do wyrobów świec, wosku kablowego, izolacji, pasty do obuwia, płyt gramofonowych i t.d. Wosk surowy może być rozdzielony za pomocą alkoholu na wosk montanowy i smołę montanową. Czysty wosk montanowy daje

66% smoły, która zawiera do 47% parafiny.

Węgiel rogoziński nie ma własności wysokobitumicznych i do ekstrakcji się nie nadaje.

2. Wytłewanie jest procesem skierowanym do otrzymania t.zw. smoły pierwotnej. W procesie wytłewania przeprowadza się destylację rozdzielową, otrzymując w jej rezultacie koks oraz destylatywnak. Koks jest z kolei półproduktem dla otrzymywania w dalszym ciągu procesu chemicznego benzyny syntetycznej, natomiast destylaty zawierają na 100 kg. węgla: 10-12 m³ gazu i 10 kg. smoły. Smoła jest ciemna, lepka i zawiera parafinę twardą i miękką, olej kresotowy, benzynę techniczną i t.d. Wytłewaniu może być poddawany węgiel smołowy, który w stosunku do masy bezwodnej węgla posiada powyżej 10% smoły i poniżej 10% popiołu.

Węgiel rogoziński odpowiada tym warunkom i mógłby być wytłewany. Ze względu jednak na fakt, że aparatura służąca do tego procesu jest bardzo kosztowna i w przypadku eksploatacji złóż Rogoźna nie byłaby ekonomicznie opłacalna /Zjednoczenie Węgla Brunatnego w Wrocławiu nie przewiduje wytłewania tego węgla.

3. Węgiel rogoziński może być zgazowany. Nadaje się on do tego celu z zastrzeżeniem nie wydobywania partii odrębnych złóż. Przy eksploatacji głębokiej partii odrębne nie byłyby wydobywane i cała produkcja mogłaby być poddana zgazowaniu. Przy eksploatacji odkrywkowej wydobywanoby całe złożo, a więc zarówno węgiel gazowy, jak i w odrębnych partiach - węgiel energetyczny nie nadający się do zgazowania. Należy przewidzieć w tym wypadku wydobyć około 20 - 30% węgla energetycznego. Przy zgazowaniu węgla brunatnego ze złóż rogozińskiego wchodzi w rachubę tylko metoda zgazowania ciśnieniowego, przy której otrzymuje się gaz o wartości opałowej około 4.000 kal/m³. Z 1 tony węgla brunatnego otrzymuje się przy zastosowaniu tej metody około 700 m³ gazu oraz 7-8% proszku wraz z benzyną i lekkimi olejami. A więc przy poddaniu zgazowaniu całej ilości wydobywanego węgla otrzyma się

w wypadku kopalni węglanej rocznie:

$$500.000 \times 700 = 350.000.000 \text{ m}^3 \text{ gazu}$$

a w wypadku kopalni odkrywkowej rocznie:

$$/1.000.000 - 300.000/ \times 700 = 490.000.000 \text{ m}^3 \text{ gazu,}$$

to znaczy w dużym przybliżeniu 1 - 1,4 mil. m³ na dobę.

Gas produkowany w Rogoźnie poza zaopatrzeniem Łódzkiego Okręgu Przemysłowego mógłby być przesyłany siecią do nowych urządzeń Polskiej Sieci Gasej.

Węgiel z jakichkolwiek względów nie poddany sganowieniu /węgiel energetyczny lub węgiel nie przerobiony w gazowni ze względu na ograniczoną wielkość produkcji tego zakładu/ mógłby być na potrzeby miejscowego przemysłu i ludności jako węgiel opałowy. W tym celu powinien być przerobiony na brykiety. Budowy elektrowni nie przewiduje się, a energię elektryczną zarówno kopalnia jak i gazownia i ewentualnie inne zakłady - pobierać będą z sieci okręgowej.

Produkt uboczny gazowni, a mianowicie presmoka może być przerabiana na miejscu. Ze względu jednak na stosunkowo niewielkie ilości tego produktu należy przyjąć racjonalną możliwość przewożenia jej do jednej z istniejących rafinerii w Polsce.

Natomiast w przeciwieństwie do gazowni przerabiającej węgiel kamienny - gazownia zużywająca jako surowiec węgiel brunatny, nie wytwarza koksu opałowego. To znaczy odpowiednik tego koksu z węgla brunatnego nie ma praktycznych wartości opałowych i nie może być brany pod uwagę jako produkt uboczny.

47. Eksploatacja uboczna złóż rogosińskich

A/ W o d a

Jednym z najważniejszych i jednocześnie najtrudniejszych problemów technicznych eksploatacji węgla brunatnego jest odwodnienie kopalni. Stosunki wodne obszaru eksploatowanego w dużym stopniu określają realność techniczną i płacalność ekonomiczną odbudowy górniczej. Kopalnia węgla musi posiadać odpowiednie urządzenia techniczne.

81

niczne ujmujące wodę na jej terenie i usuwające ją poza obręb kopalni, niekiedy na dość dużą odległość. Oczwist się w wypadku depływu dużych ilości wody powstaje odrębny problem jej odpowiedniego odprowadzenia.

W Łódzkim Okręgu Przemysłowym istnieje poważny deficyt wody zarówno konsumpcyjnej jak i przemysłowej i woda ujęta w kopalni węgla w Rogoźnie mogłaby zostać odprowadzona do jednego z odcinków przemysłowych i użyta w procesie produkcji istniejących tam zakładów. W pierwszym rzędzie należałoby rozważyć możliwość przeprowadzenia rurociągu do Zgierza lub Osołowa. Zresztą należałoby to od ilości uzyskiwanej wody. W zakresie problemów wodnych prace badawcze Zjednoczenia Węgla Brunatnego są bardzo mało posunięte. Dokładne badania hydrogeologiczne na obszarze zagłębia złóż rogosińskich mają być wykonane jeszcze w tym roku. Po ukończeniu tych badań będzie można uzyskać odpowiedź nie tylko co do ilości wody, ale również co do jej jakości, oraz zasięgu odwodnienia terenu, co ma bardzo duże znaczenie dla miejscowego rolnictwa.

W każdym razie wiadomo jest, że na terenie zagłębia węgla brunatnego występują piaski i żwiry wodonośne. Informacja co do ilości depływającej wody uzyskana z badań fałszywych górskich bardzo się różni między sobą, a mianowicie od 3-4000 m³/dobę do 14-140.000 m³/dobę. W każdym razie jest rzeczą niwątpliwą, że wielkość depływu wody będzie w dużym stopniu zależna od systemu eksploatacji i wielkości wydobycia.

b/ G l i n y c e f a n i e s n e

Nad górnym pokładem węgla brunatnego znajdują się bardzo bogate złoża piśocedzińskich piśtrych złóż. Występują one w formie soczewek i warstw silnie zaburzonych o zmiennej miąższościach dochodzących do 15 m. Nad tymi złóżami leży znaczna masa gliny o miąższości od 10-20 m, przykryte jedynie cienką 5-metrową warstwą piasków znajdujących się na powierzchni. Zamiast tych glin i złóż na obszarze zagłębia rogosińskiego są bardzo duże i w górze Zjednoczenia Węgla Brunatnego wynosi około 350 milionów m³. W wypadku odkrywkowej eksploatacji węgla te iloty i gliny byłyby odsłonięte i wydobyte, to też powinny być wykorzystane jako surowiec

82

w przemyśle ceramiki czerwonej; Obecnie Centralne Laboratorium Ministerstwa Przemysłu Materiałów Budowlanych przeprowadza analizę tych glin i ilów, po czym określi ich wartość przemysłową. Niezależnie jednak od tego do jakiej produkcji będą się one najlepiej nadawały, stwierdzać dzisiaj można, że w wypadku kopalni odkrywkowej w bliskim sąsiedztwie eksploatowanego złoża powinny powstać zakłady ceramiczne przetwarzające znajdujące się w zakładzie węgla brunatnego iły pliceniskie i gliny. Kopalnia odkrywkowa wydobywałaby dziennie ok. 100 m³ tych surowców ceramicznych.

5. Gospodarcze konsekwencje eksploatacji węgla brunatnego

W Rogoźnie.

Eksploatacja złoża węgla brunatnego w Rogoźnie będzie miała smutny konsekwencji gospodarczych negatywnych i pozytywnych. Trzeba od razu podkreślić, że w wypadku kopalni małej, jaka jest jedynie brana pod uwagę, eksploatującej tylko piętro górne złoża, konsekwencje negatywne są bardzo niewielkie i ograniczają się jedynie do rolnictwa. Jak już wspomniano wyżej, ulegną znaczeniom całkowitym lub częściowym grunty rolne jednak nie stosunkowo niewielkie; przestrzeni, gdyż cały obszar wchodzi na 700 ha powierzchni. W wypadku eksploatacji odkrywkowej część zabudowań rolniczych będzie musiała być usunięta. Poniżej tym na nieco większej przestrzeni /w promieniu 1 km od kopalni/ należy się liczyć ze znacznym obniżeniem zwierziadła wody gruntowej, równającym się odwodnieniu terenu. W związku z tym może nastąpić konieczność zmiany użytkowania tego terenu: z rolniczego na leśny. Z tych wszystkich powodów na terenie północno-wschodnim zagłębienia złoża należałoby już dzisiaj wydać zakaz budowy jakiegokolwiek budynków, jak również przeprowadzenia jakiegokolwiek innych inwestycji nie wyłączając rozbudowy ogrodnictwa i sadownictwa.

Z konsekwencji pozytywnych wymienić należy przede wszystkim powstanie kilku zakładów przemysłowych. A więc poza samą kopalnią i ewentualnie brykietownią powinna powstać emwiona wyżej gazownia. Następnie w wypadku eksploatacji odkrywkowej powstaną duże zakłady ceramiczne,

a także kilka zakładów przemysłu drobnego różnych branż, obecnie nie spracyzowanych. Za lokalizacją w rejonie Rogoźna takich zakładów przemysłowych przemawiają następujące względy: kopalnie, gazownia i duże zakłady ceramiczne mogą wymagać obsługi przez przemysł drobny węglanie drobny przemysł może z korzyścią wykorzystać wspólną lokalizację z takimi zakładami. Ponadto, co jest rzeczą ważną na miejscu istnieć będzie łatwo dostępny węgiel brunatny dla celów opałowych.

Lokalizacja zakładów przemysłowych uwzględnić musi obciążenie terenów, będzie ona możliwa nasuwająca terenów. Zę względów na możliwości transportowe i komunikacyjne należy przewidzieć lokalizację na południowy wschód albo na południe od granic zagłębienia szlaku.

Dla przeprowadzenia wytworzonego gazu należy przewidzieć odpowiednią sieć dalekosiężną pracującą pod ciśnieniem iasilającą ośrodki miejskie i przemysłowe Łódzkiego Okręgu Przemysłowego.

W dziedzinie komunikacji przewiduje się istnienie bochnicy normalno-torowej obsługującej kopalnię i gazownię oraz ewentualnie inne zakłady przemysłowe. Rozmieszczenie prawdopodobnie dojdzie do linii Zgierz - Łowicz, możliwe jest doprowadzenie bochnicy od stacji Strzyków. Ponadto przewiduje się przeprowadzenie linii tramwajowej na Zgierz do Rogoźna dla obsługi komunikacyjnej tego ośrodka przemysłowego i przewozu pracowników mieszkających w Zgierzu. W ten sposób teren Rogoźna będzie miał dogodny i szybkie połączenie przez Zgierz z Łodzią.

W dziedzinie budownictwa należy się liczyć z budową osiedla awaryjnego dla pracowników przemysłu węglowego i gazowni. Osiedle takie przewidywać można w zależności od wyboru alternatywy rodują kopalni, wielkości jej wydobywania i wielkości produkcji gazowni - na 200-500 pracowników czyli na 500-1500 osób.

Jak wspomniano wyżej, przewiduje się pobieranie energii elektrycznej zarówno przez kopalnię jak i zakłady przemysłowe z sieci okręgowej. Dla dostarczenia odpowiedniej mocy i odpowiedniej ilości energii będą musiały być wykonane odpowiednie inwestycje w postaci linii przesyłowych, stacji rozdzielczych względnie transformatorów.

64 Zatrudnianie

Według informacji Hjednoczenia Węla Brunetnego kopalnia głębinowa typu odpowiadającego kopalni w Rogo-
nie zatrudniała od 2,000 pracowników, natomiast kopalnia
odkrywkowa od 600 pracowników. Jest to znaczna różnica,
jednak należy ome znaczenie jeżeli uwzględni się fakt, że
w wypadku kopalni odkrywkowej istniałyby duże zakłady
ceramiczne zatrudniające kilkaset pracowników.

Ogółem należy przyjąć, że cały ośrodek przemysłowy
regoński zatrudniał będzie w zależności od przyjętej
alternatywy od 2,000 od 8,000 pracowników. Część tych
pracowników mieszkać będzie w osiedlu awaryjnym w Rogo-
nie, część zamieszka w istniejących dziś osiedlach
wiejskich, natomiast większość mieszkać będzie w sąsied-
nich miastach: Strykowie, a zwłaszcza w Igierze i doje-
dząc będzie nowopowstałą linią tramwajową do miejsca pra-
cy. Ten nowy ośrodek przemysłowy oddalony będzie od Igie-
rza o 20 minut jazdy tramwajem, tak, że dojazd do Igie-
rza nie będzie dla pracowników męczący.

VI. PRZEMYSŁ DRZEWNY, PAPIERNICZY I POLIGRAFIJNY

Przemysł drzewny i związany z nim przemysł papierniczy, należy do najważniejszych gałęzi przemysłu polskiego. Drzewo było używane przez człowieka do najrozmaitszych celów od niepamiętnych czasów, a dziś jeszcze, dzięki swoim cennym właściwościom jest surowcem niemal niezastąpionym w wielu dziedzinach. Jakkolwiek jednak wytrzymałość drzewa, jako materiału konstrukcyjnego, w stosunku do masy, należy do najwyższych wogóle, a łatwość obróbki mechanicznej podwyższa jeszcze jego walory, surowiec ten jest w coraz szerszym zakresie używany do obróbki chemicznej.

Polska, leżąca w strefie szaty roślinnej drzewiastej, pokryta była jeszcze stosunkowo niedawno w znacznej mierze lasami, które z wolna ustępowały przed działalnością człowieka. Zwłaszcza bardzo znaczne spustoszenie w naszym drzewostanie wyrządziła druga wojna światowa i rabunkowa gospodarka okupantów, którzy celowo niszczyli lasy na ziemiach polskich, starając się zachować lasy w Rzeszy. System zrzębów zupełnych, stosowany zresztą jeszcze przed wojną, w okresie kapitalizmu, zubożył skład gatunkowy i strukturę wiekową drzew, na skutek czego mamy obecnie mało drzew liściastych, jak dęby, jesiony, olchy, buki, jawory, klony i inne oraz z drzew iglastych jodeł i modrzewi. Niewłaściwa gospodarka leśna w okresie międzywojennym obniżyła ponadto przyrost masy drzewnej o 1/3, tak, że obecnie przyrost wynosi średnio 1,8 m³ grubizny na ha.

Na skutek zwiększonego zapotrzebowania na drzewo, spowodowanego szybkim rozwojem naszej gospodarki w okresie powojennym, a zwłaszcza rozwojem naszego socjalistycznego budownictwa, zarysowuje się obecnie silny niedobór, zwłaszcza wyższych gatunków drewna. Należy zaznaczyć, że przemysł żąda drzewa o grubości najmniej 14 cm w ciśnień koniu pnia, a nawet t.zw. "papierówka" dla przemysłu papierniczego musi mieć w ciśnień koniu 7 cm. Ponieważ nasz zapotrzebowanie dotyczy tych, względnie

Jeszcze wyższych klas drzewa, stan dojrzałości technicznej lasy nasze osiągną dopiero po najmniej 60 latach, lub więcej. Na skutek tego odbudowa drzewostanu, ważna zresztą i z innych względów, jest procesem mozolnym i długotrwałym.

Jeszcze gorzej przedstawia się sytuacja na terenie Ł.O.P., który jako region przemysłowy posiada zdecydowanie niższe, od przeciętnego dla całego kraju. Lasy pokrywają 33.156 ha terenu, co stanowi zaledwie 15,6% powierzchni Ł.O.P., przy czym przeważają lasy iglaste. Zniszczenie puszczy, która pokrywała cały niemal teren dzisiejszego Ł.O.P. jest dziełem ostatnich zaledwie stuletności lat, przy czym obfitość drewna była jedną z przyczyn, które skłoniły Rząd Królestwa do osiedlenia na tych terenach tkaczy oduzieńskich, co w rezultacie spowodowało szybki rozwój Łodzi i innych miast regionu.

Obecnie tereny lasne występują na obszarze Ł.O.P. niemal wyłącznie w częściach obrzeżnych, przy zupełnym niemal ich braku w partii centralnej, w pobliżu Łodzi. Ich wartość dla gospodarki drzewnej znacznie mniejsza niż co jeszcze fakt, że spełniają one i w planie perspektywowym spełnić będą w wyższym jeszcze stopniu, rolę terenów wypoczynkowych dla wielkiego skupiska robotniczego, jakim jest Łódź.

Przemysł tartaczny.

Stosunkowo silnie rozwinięty przemysł drzewny Polski przedwzrostowej odznaczał się znaczną przewagą przemysłu tartaczanego nad dalszymi fazami obróbki, co umożliwiło znaczny eksport półfabrykatów, kosztem zresztą nadmiernej eksploatacji lasów. Eksport drzewa, w niskim stopniu uszczelnionego, był obok węgla, najważniejszą pozycją w polskim handlu zagranicznym. Jeśli przyjść do kryterium wagi danej fazy produkcji liczbę zatrudnionych, to stwierdzić należy, że na 68.000 osób zatrudnionych w 1937 r. w polskim przemyśle drzewnym, 2/3 przypadało na tartaki, około 1/10 na fabryki sklejek i oklein, około 1/9 na fabryki mebli giętych i stolarskich, a tylko reszta na wszystkie inne rodzaje produkcji. Tartaki, jakkolwiek

liczne, były mało i prymitywne, najczęściej tylko o jednym toru.

W Polsce Ludowej większość lasów, zwłaszcza większych została przejęta przez państwo, co umożliwiło przeprowadzenie racjonalnej gospodarki drzewem. Ekspansja. Jeszcze w planie 3-letnim przeprowadzono komasację drobnych tartaków, zwiększono mechanizację produkcji i transportu i podniesiono znacznie wydajność pracy. W planie 6-cio letnim nastąpi dalsze znaczne ograniczenie eksportu drzewa i półproduktów, oraz rozwój przemysłu przetwórczego.

Globalnie zatrudnienie w polskim przemyśle drzewnym wynosiło na początku planu 6-cio letniego już ponad 132.000 osób, w tym 16,4 kobiet. Przemysł ten grupuje się głównie w województwach krakowskim i poznańskim, a w mniejszym stopniu w śląskim, wrocławskim, kieleckim, łódzkim, bydgoskim, warszawskim i koszalińskim, natomiast posiada niewiele zakładów w województwach szczecińskim, zielonogórskim, białostockim i olsztyńskim, ponieważ tam dużo obszary leśne.

Tartaków mamy ponad 1.300, przy czym ciężką one wyróżnia ku wielkim lasom, oraz drogą wodną, gdyż obróbka drzewa powoduje duże straty na wadze. Większe zgrupowania tartaków występują w dolinie Dunajca i Soły, w okolicach Olkusza i Kielc, w okolicach Częstochowy, Opoczna, Radomska, Piotrkowa, Wielunia, Łasku i Sieradza, nad górą Nysą i w okolicach Kłodzka i Jeleniej Góry, na szlaku wodnym Wisły i Noteci, w okolicach jezior i t.d.

Ugólny wyręb roczny grubizny wynosi obecnie ponad 10.000.000 m³ z czego część stanowi surowiec tartaczny, a resztę kopalniaki, papierówka, podkłady kolejowe, słupy toletechniczne i energetyczne i t.d. Trzema zasadniczymi pozycjami w produkcji tartacznej są: tarcica, kopalniaki i papierówka. Największym odbiorcą tarcicy jest budownictwo, a kopalniaki potrzebne są głównie w przemyśle węglowym do podpierania stropów. Zapotrzebowanie to wynosi około 23 m³ drzewa na 1.000 ton wydobytego węgla. Produkcja tarcicy przekracza obecnie 5.000.000 m³ a w planie 6-cio letnim ulega dalszej poważnej rozbudowie.

W Łódzkim Okręgu Przemysłowym posiadającym stosunkowo niewiele lasów jest zaledwie 9 godnych uwagi tartaków. Zatrudnienie w nich wynosi łącznie 617 osób, w tym tylko 12% kobiet. Rozmieszczenie ich nie pokrywa się z położeniem głównych obszarów leśnych. Większe z nich mieszczą się w Krzeszowie, Łodzi, Gólkówku, Kolumnie, Strykowie, Zgierzu i Dłutowie. Ze względu na silne powiązanie z lasami i drogami wodnymi, rozwój tej gałęzi przemysłu drzewnego na terenie Ł.O.P. w planie perspektywnym nie jest prawdopodobny.

Związana ściśle z przemysłem tartacznym produkcja skrzyń jest nie o wiele lepiej rozwinięta, jakkolwiek przemysł Łódzki jest poważnym odbiorcą skrzyń używanych do opakowań. Przemysł ten rozproszony jest po terenie Ł.O.P., przy czym jednak zakładów wyspecjalizowanych w tej produkcji jest mało. Zużycie skrzynek zwiększy się silnie w planie perspektywnym w związku z ogólnym rozwojem przemysłu i konsumpcji i coraz szerszym stosowaniem systemu opakowań zwrotnych.

Potrzeby przemysłu budowlanego zaspakajane są częściowo przez tartaki należące do przedsiębiorstw budowlanych i produkcji pomocniczej. Do tej grupy przesłano należy część tartaków wymienionych poprzednio.

Stwierdzić więc należy, że przemysł tartaczny i dziedziny pokrewne ani obecnie, ani w planie perspektywnym nie będą odgrywały większej roli.

Przemysł meblowy.

O ile Łódzki Okręg Przemysłowy nie posiada warunków naturalnych dla rozwoju przemysłu tartacznego, zupełnie inaczej przedstawia się sprawa, jeśli idzie o produkcję mebli. W produkcji mebli bowiem transport gotowych wyrobów, ze względu na ich objętość, jest o wiele bardziej kosztowny i uciążliwy, niż transport surowców. Na skutek tego ta gałąź produkcji ciąży z reguły ku rynkom zbytu i wielkim skupiskom miejskim. W produkcji wymagającej stosunkowo dużych kwalifikacji, była ona w wyższym, niż obecnie stopniu charakter rzemiosła, zagadnieniem wykwalifikowanej

silzy roboczej i tradycji przemysłowej stanowi drugi z kolei niezmiernie ważny czynnik lokalizacyjny.

Polski przemysł meblowy rozwinął się stosunkowo wczesnie, przy czym stanowi on ważną dziedzinę produkcji krajowej. Zakłady przemysłu meblowego rozproszone są stosunkowo równomiernie na terenie całego kraju, przy czym w strukturze przemysłowej wiele województw zajmują poważne miejsce. Głównymi ośrodkami przemysłu meblowego są: województwo Łódzkie, rejon Bielsko-Biala, Gliwice, Wrocław, Bydgoszcz, Zielona Góra i Warszawa. Szczególnie ważnym ośrodkiem jest województwo Łódzkie, które w zakresie produkcji mebli giętych reprezentuje 3/4 produkcji krajowej. W produkcji oklein /forniców/ jest najpoważniejszym ośrodkiem, a w zakresie mebli stolarskich jednym z najpoważniejszych. Należy jednak zaznaczyć, że główne ośrodki przemysłu meblarskiego województwa Łódzkiego, zwłaszcza jeśli idzie o produkcję mebli giętych znajduje się poza terenem Ł.O.P. w rejonie Radomska i Piotrkowa. Jedyne wyroby oklein koncentruje się w samej Łodzi, a produkcja mebli stolarskich województwa Łódzkiego przypada w znacznej mierze na Łódź i Pabianice.

Nowość przemysłu meblarskiego na terenie Ł.O.P. polegała w ślad ze rozbudową przemysłu włókienniczego, wzrostem ośrodka miejskiego i poważnego rynku zbytu. Zakłady przemysłu meblarskiego w rejonie Łodzi, aż do drugiej wojny światowej były bez wyjątku małymi prymitywnie wyposażonymi fabrykami, a często zakładami o charakterze chałupniczym. Przemysł ten rozwijał się przede wszystkim w samej Łodzi, przy czym zatrudnienie w zakładach o charakterze fabryk nie osiągnęło w żadnym okresie 1.000 osób.

Sytuacja ta zmieniła się radykalnie po odzyskaniu niepodległości, gdy przemysł ten oparty został na nowych podstawach. Małe, nierentowne fabryki prywatne zostały skomasywowane, względnie zlikwidowane, przy równoczesnej modernizacji parku maszynowego. Zaznaczyć należy, że proces komasacji nie jest jeszcze w pełni zakończony, gdyż w wielu wypadkach komasacja ma dotychczas charakter jedynie prawnego-organizacyjnego, na skutek czego większość zakładów meblowych na terenie Ł.O.P. i to zarówno należących do

przemysłu kluczowego, jak i drobnego, składa się z kilku terenowo oddalonych od siebie oddziałów. Podobnie pomimo przeprowadzonej modernizacji, wyposażenie techniczne tej gałęzi przemysłu nie jest jeszcze zadowalające, a istniejące budyunki nie pozwalają w wielu wypadkach na wprowadzenie nowoczesnie zmechanizowanych procesów technologicznych.

Rozmieszczenie przemysłu meblowego na terenie Ł.O.P. jest nierównomierne, zwłaszcza jeśli idzie o większe zakłady. Grupują się one w czterech ośrodkach, a mianowicie: Łodzi, Pabianicach, Konstantynowie i Ksawerowie. Jeśli za kryterium przyjąć liczbę zatrudnionych, otrzymujemy następujący obraz udziału poszczególnych ośrodków w globalnej produkcji przemysłu meblowego Ł.O.P.

Miejscowość	Zatrudnienie	% ogółu
Łódź	1.219	61%
Pabianice	586	29%
Konstantynów	117	6%
Ksawerów	71	4
Razem:	1.993	100%

Znaczyć należy, że powyższe zestawienie obejmuje w zasadzie tylko zakłady, dla których produkcja mebli jest podstawową dziedziną działalności, podczas gdy pozostała liczba zakładów drobnego przemysłu terenowego zajmuje się wyrobem mebli, jako dziedziną uboczną.

Na terenie m.Łodzi istnieją następujące ważniejsze zakłady przemysłu meblowego:

- Łódzka Fabryka Mebli
- Łódzkie Zakłady Drzewno-Przemysłu Terenowego
- Wytwórnia Mebli Lekarskich i Szpitalnych
- Spółdzielnia Pracy Tapicorów-Dekoratorów
- Rzemieślnicza Spółdzielnia Pracy "Tapicer"
- Spółdzielnia Pracy im. "19-go Kwietnia"
- Spółdzielnia Przemysłu Ludowego i Artystycznego "Stolarz"

91

Na terenie Fabianio na wymienione zasługują jedynie Fabianicka Fabryka Mebli i Fabianickie Zakłady Drzewne Przemysłu Terenowego.

Na terenie Konstantynowa produkują meble Konstantynowskie Zakłady Drzewne Przemysłu Terenowego, a w Kraszewowie istnieje oddział Fabianickich Zakładów Drzewnych Przemysłu Terenowego.

Jak wynika z powyższego, przemysł kluczowy posiada na terenie Ł.O.P. tylko dwa zakłady, a mianowicie: Łódzka Fabryka Mebli i Fabianicką Fabrykę Mebli.

Najważniejszym zakładem, reprezentującym ponad 1/3 całkowitej produkcji mebli Ł.O.P. jest Łódzka Fabryka Mebli, której centrala mieści się przy ul. P.K.W.N. 9/11. Fabryka ta posiada szereg oddziałów w różnych osiedlach miasta, z których ważniejsze mieszczą się przy ul. Prądy-
szewskiego 59, 22-go Lipca 88, Gdańskiej 112, Zielonej 29, Jaracza 42 i Zgierskiej 69/71. Zakład ten powstał w wyniku komasacji szeregu drobnych, prywatnych wytwórni.

Przedsiębiorstwo zatrudnia obecnie 743 osoby, w tym 61 kobiet. Łączna powierzchnia terenów fabrycznych wszystkich oddziałów wynosi 4.1371 ha, na których znajduje się 91 budynków o globalnej kubaturze 112.344 m³. Zniszczenie budynków oceniane jest na przeciętnie 40%, przy czym są one naogół przystosowane do potrzeb produkcji mebli. Posiadany park maszynowy jest bardzo różnorodny, wyeksploatowany przeciętnie w 50%, a urządzenia techniczne w 80%.

Kosztów zakładów opierać się będzie przede wszystkim na rozbudowie oddziału przy ul. Zgierskiej 69/71, podczas gdy inne oddziały będą stopniowo likwidowane w miarę, jak oddział przy ul. Zgierskiej będzie przejmował ich produkcję. Ten sposób liczb posiadanych budynków spadnie jeszcze przed końcem planu 6-cio letniego z 91. do 23 o łącznej kubaturze 51.324 m³. Omawiany oddział przy ulicy Zgierskiej 69/71 zajmuje obecnie teren o powierzchni 22371 m², na którym znajduje się 20 budynków o łącznej kubaturze 31324 m³. Projektowane jest przyłączenie sąsiednich terenów, co zwiększy powierzchnię parceli do 5-6 ha. Jeszcze w planie 6-letnim wybudowane zostaną nowe budynki

w późni dostosowane do nowoczesnego procesu technologicznego, o łącznej kubaturze ca 30.000 m³, a w planie perspektywnym dalsze budynki o łącznej kubaturze ca 25.000 m³.

Globalne zatrudnienie w Łódzkiej Fabryce Mebli warośnie w związku z tym pod koniec planu 6-cio letniego do ponad 830 osób, a w tym ca 55 kobiet, a w planie perspektywnym do ca 1.000 osób, w tym ca 100 kobiet.

Produkcją przemysłu kluczowego uzupełnia w znacznej mierze przemysł drobny i terenowy, który na terenie ŁOP posiada w wielu wypadkach charakter poza lokalny i miastotwórczy. W zakresie zwłaszcza produkcji tapczanów, mebli lekarskich i innych artykułów przemysł drobny Ł.O.P. odgrywa znaczną rolę w zaspokajaniu potrzeb krajowych. Część spółdzielni Łódzkich zatrudniana była przez powiat omę przy produkcji dla potrzeb M.D.M. Z innych artykułów produkowanych przez przemysł drobny wymienić należy meble kuchonne, zwłaszcza biurowe. Wyposażenie przemysłu drobnego w sprzęt i zaopatrzenie w surowiec jest znacznie skromniejsze, niż w przypadku przemysłu kluczowego. Przemysł ludowy i artystyczny na odcinku produkcji mebli odgrywa na terenie Ł.O.P. stosunkowo niewielką rolę, jakkolwiek ta gałąź wytwórczości opiera się tutaj na stosunkowo długiej tradycji.

Podstawowymi surowcami dla przemysłu meblowego są: tarcica, szkło, okleiny i paliwo. Surowce te są niemal z reguły pochodzenia krajowego, a w wielu wypadkach, zwłaszcza jeśli idzie o okleiny, produkowane na terenie Ł.O.P. Zużycie surowców jest tego rzędu, że budowa specjalnych bocznic kolejowych jest ekonomicznie nieuzasadniona. Inaczej przedstawiałaby się sprawa transportu gotowych wyrobów, które jednak znajdują naogół zbyt na miejscu.

Zapotrzebowanie na wodę jest minimalne i pokrywane naogół we własnym zakresie. Zużycie energii elektrycznej jest stosunkowo niewielkie, a pary ^{zwykle} poważne jedynie przy produkcji mebli giętych.

Przemysł meblowy można uważać za niemal zupełnie nieuciążliwy dla otoczenia. Zadymienie powietrza jest niewielkie, przy zupełnym niemal braku wycieków i uciążliwych ścieków. Uciążliwość ogranicza się niemal do ruchu pojazdów

przynośących surowiec i wywożących gotowe wyroby i do niebezpieczeństwa pożaru, wynikającego z magazynowania znacznych ilości stosunkowo łatwo planego materiału, jakim jest tarcica. Na skutek tego zakłady te mieszczą się najczęściej blisko drógi nie wymagają przeniesienia ich na inne miejsce, jakkolwiek taka lokalizacja ogranicza ich możliwości rozbudowy, ze względu na ograniczony teren.

Przemysł ¹odnosi władze centralne nie przewidują, większej rozbudowy tej gałęzi produkcji na terenie Ł.O.P. w planie perspektywicznym, jakkolwiek z punktu widzenia regionu pewien wzrost byłby pożądanym. Z tych względów zakłada się, że w planie perspektywicznym, produkcja przemysłu meblowego Ł.O.P. wzrośnie więcej, niż dwukrotnie, co przyczyni się do lepszego zaopatrzenia ludności w te wyroby. ~~Katowickim~~ Biorąc pod uwagę większą mechanizację i wzrost wydajności pracy ^{25/produkcji} nie powinno przekroczyć 4.000 r./l.

Inne gałęzie przemysłu drzewnego.

Poza przemysłem meblowym obróbka drzewa jest wyjątkowo uboga reprezentowana na terenie Ł.O.P.

Na uwagę zasługuje w pierwszym rzędzie produkcja dla potrzeb przemysłu włókienniczego, która koncentruje się w zakładach Wyrobów Drzewnych Przemysłu Włókienniczego. Jest jednak rzeczą godną uwagi, że jakkolwiek Ł.O.P. jest ośrodkiem przemysłu włókienniczego w skali krajowej, to w zakresie wyrobów drzewnych dla potrzeb włókiennictwa produkcja zakładów zlokalizowanych w okolicach Bielska stoi na pierwszym miejscu.

Przemysł ten zajmuje się produkcją osłonok tkanich, szpul i osłonek drewnianych maszyn włókienniczych. Wspomniany zakład posiada na terenie Łodzi kilka oddziałów, przy czym globalne zatrudnienie wynosi 455 osób, w tym 81 kobiet. Jest to, jeśli nie liczyć Łódzkiej Fabryki Mebli, najpoważniejszy zakład przemysłu drzewnego na terenie Ł.O.P. Ta gałąź produkcji ze względu na ściśle powiązanie z zasadniczą funkcją gospodarczą regionu ma znaczne możliwości rozwoju.

Jeszcze słabiej rozwinięta jest stolarka budowlana, wyrabiająca takie artykuły, jak ramy okienne, drzwi, parkiety i t.p. Przemysł L.O.P. odgrywa pewną rolę nie tylko w produkcji parkietów. Rozwija się również produkcja płyt pilśniowych i "Supromy", stanowiących doskonały i tani materiał izolacyjny, produkowany z odpadów drewnianych, które w przeciwnym wypadku nie łatwo znalazłyby inne zastosowanie. Produkcja "Supromy" znajduje się w gestii Miejskiego Zarządu Przemysłu Terenowego Materiałów Budowlanych, które posiadają na terenie Łodzi dużą supromownię.

Produkcja tych kilku zakładów wyspecjalizowanych uzupełniają liczne stolarnie i fabryki drzewne związane organizacyjnie z przedsiębiorstwami budowlanymi, które trudno wyodrębnić i uchwycić statystycznie. Ze względu na przewidywany w planie perspektywy wieloletnim znaczący rozwój budownictwa na terenie L.O.P., a zwłaszcza samej Łodzi, przemysł ten rozwinię się również niewątpliwie, jakkolwiek głównie jego ośrodki w skali krajowej leżą poza tym terenem, a nowe większe zakłady powstaną w najbliższych latach również w innych okolicach.

W końcu omówić wypada produkcję artykułów codziennego użytku. Ta gałąź przemysłu drzewnego reprezentowana jest przez stosunkowo liczne drobne zakłady przemysłu terenowego. Z ważniejszych wymienić należy na terenie miasta Łodzi:

Łódzkie Zakłady Drzewne	zatrudn.	308 osób
Spół.Pracy Stolarsko-Tokarską	"	36 "
ReconSp.Pracy Bednarzy i Stolarzy	"	51 "

oraz produkcję trumien, która obecnie przeszła do resortu gospodarki komunalnej.

Na terenie Zgierza istnieje Spółdzielnia Pracy "Stolarnia Mechaniczna", zatrudniająca 68 osób, na terenie Pabianic Spółdzielnia Pracy Stolarzy "Pietrusiaka", zatrudniająca 63 osoby, na terenie Łasku Spółdzielnia Pracy "Stolarz" zatrudniająca 35 osób, na terenie Konstantynowa Spółdzielnia "Zjednoczone Stolarnie" zatrudniająca 50 osób, na terenie Głowna Spółdzielnia Pracy Tokarsko-Stolarska zatrudniająca 6 osób, a w Utracie Stolarnia zatrudniająca 5 osób.

95

Produkowany asortyment obejmuje takie artykuły, jak wanny, kadzisz, beczki, strzyki, szczotki i wiele innych. Przemysł ten posiada charakter przede wszystkim lokalny. Rozwój jego jest ciągle jeszcze niedostateczny, podobnie jak jego rozwój w mniejszych ośrodkach. Całe to zagadnienie wiąże się ściśle ze sprawą punktów usługowych i wychodzi wkrótce poza ramy niniejszego opracowania.

Zatrudniony personel składa się w znacznej części ze starych fachowców. Procent zatrudnionych kobiet jest minimalny. Postępy przez poszczególne zakłady park maszynowy bardzo prymitywny, a zużywany surowiec stanowi w znacznej mierze odpadki.

Rozwój tej gałęzi produkcji w planie perspektywicznym wiąże się ściśle z rozwojem usług przemysłowych, zwłaszcza usług dla wsi.

Przemysł papierniczy.

Konsumpcja papieru jest słusznie uważana za jeden z najważniejszych mierników rozwoju kulturalnego kraju. Zużycie papieru w Polsce międzywojennej było wyjątkowo niskie i wynosiło zaledwie 5,2 kg. na mieszkańca, wobec 11 kg. w 1949 r. i 20 kg. na koniec planu Głównego. W porze z niską konsumpcją papieru szedł niedorostwór przemysłu papierniczego, jakkolwiek pr. omysł ten w Polsce rozwinał się stosunkowo wcześnie. Pierwszą fabryką papieru na ziemiach polskich był założony w 1942 r. w Łodzi prymitywny młyn wodny w którym mielono szmaty na masę papierową. Szmaty bowiem były w warunkach europejskim przez długi czas najważniejszym surowcem papierniczym. Dopiero w nowszych czasach zaczęto papier produkować z drzewa i ze słomy.

Polski przemysł papierniczy w okresie międzywojennym charakteryzowała wysoka stosunkowo produkcja gils i bibułek do papierosów, tapet, papieru pakowego, oraz innych przetworów, przy niskiej produkcji papieru gazetowego i drukowanego. Należy podkreślić, że w okresie kapitalizmu Polska posiadająca wielkie zasoby podstawowego surowca, jakim jest drzewo, eksportowała znaczne jego ilości, importując równocześnie celulozę i wyższe gatunki papieru.

86

Globalne zatrudnienie w papierniach polskich nie przekraczało 10.000, przy czym przemysł papierniczy na terenie Łodzi zatrudniał 687 osób, w tym 293 kobiet /1936 r./.

Znaczenia wojenne w tej gałęzi produkcji były poważniejsze nawet, niż w innych dziedzinach. Pomimo to przemysł papierniczy w ciągu pierwszych lat powojennych rozwinął się bardzo znacznie, przekraczając w dziedzinie produkcji miazgi drzewnej, celulozy i papieru poziom przedwojenny już w 1947 r. W 1950 polski przemysł papierniczy wyprodukował już 292.000 ton papieru i 55.000 ton tektury. Produkcja wynosiła więc już 12 kg na mieszkańca.

Przemysł papierniczy w skali krajowej koncentruje się głównie w województwach stalinogrodzkim, wrocławskim i krakowskim, które łącznie zatrudniają 63,2% ogółu zatrudnionych w tej gałęzi produkcji. Fabryka celulozy natronowej, sulfitowej i szumowej znajdują się na Śląsku, w okolicach Tarnowa, wokół zagłębia górnośląskiego i w rejonie Olkusza. Produkcja papieru natomiast grupuje się w okolicach Jeleniej Góry, Kłodzka i Głuchokazów, oraz wokół zagłębia węglowego. Do ważnych ośrodków należy zaliczyć także Żywiec, Pabianice, Bolesław, Poznań, Bydgoszcz, Włocławek i Jeziornię. Fabryki tektury znajdują się głównie w rejonie podsudeckim, w Poznańskim i w rejonie dolnej Wisły.

Przemysł papierniczy Ł.O.P. nie ogrywa większej roli ani w skali krajowej, ani na terenie poszczególnych osiedli. Istniejące zakłady zgrupowane są w dwóch przedsiębiorstwach: Łódzkich Zakładach Papierniczych i Pabianickiej Fabryce Papieru.

Do Łódzkich Zakładów Papierniczych należy zakład produkcji tektury przy ul. Pabianickiej 133, zakład produkcji cewek przy ul. Pabianickiej 119/121, posiadający trzy oddziały przy ul. Kopernika 60, Suwalskiej 27 i Nowotki 50, oraz związany z przedsiębiorstwem zakład produkcji tektury w Zgierzu przy ul. Dąbrowskiego 29.

Zakład produkcji tektury przy ul. Pabianickiej 133 zatrudnia 108 osób, w tym 33 kobiety. Zajmuje on działkę o powierzchni 1.6500 ha na której znajduje się 16 budynków

o znacznej kubaturze 34.470 m³. Pomieszczenia fabryczne są dość wystarczające, przy czym zużycie ich oceniano jest na 30%. Budynki te uważane są za wystarczające również w planie perspektywicznym. W gorszym nieco stanie znajdują się maszyny i sprzęt techniczny, których wyeksploatowanie waha się od 60 - 70%. Roczny przyrósł surowców wynosi ok. 1.050 ton i zwiększy się w latach następnych do 1.200 ton, a w okresie perspektywicznym osiągnie 1.500 ton. Najważniejszym surowcem zużywanym przez zakład jest makulatura. Poza tym wymienić należy siła papiernicza do cylindrów odwadniających przy tokturnach, sprowadzane z Austrii, oraz węgiel i koks. Woda w ilości ok. 600 m³ na dobę pobierana jest z własnej studni, a para wytwarzana na miejscu. Energia elektryczna w ilości ok. 500.000 kWh pobierana jest z sieci miejskiej. Jedynie nieznaczna część wytwarzana jest przez zakład. Zapotrzebowanie na energię elektryczną wrośnie znacznie w następnych latach, podczas gdy zużycie pary wzrasta bardzo nieznacznie.

Zakład ten będzie utrzymywany w planie perspektywicznym, przy czym produkcja wzrośnie niemal dwukrotnie. Wzrost zatrudnienia wyniesie blisko 100%, przy czym ogólna liczba zatrudnionych wyniesie 200 osób, w tym 120 kobiet. Przewidywana jest wymiana istniejących maszyn i unowocześnienie procesu technologicznego, na skutek czego wzrośnie wydajność pracy, natomiast inwestycje w budynkach będą niewielkie.

Uciążliwość zakładu dla otoczenia jest niewielka. Selekty, których ilość dochodzi do 300 m³ na dobę odprowadzane są przez doły osadnikowe.

Zakład produkcji cewek przy ul. Fabianickiej 119/151 jest obiektem nowym, przy czym część budowlana, magazyny i budynki administracyjne znajdują się jeszcze w rozbudowie. Zakład zatrudnia obecnie 881 osób, w tym 453 kobiety. W planie perspektywicznym dzięki wzrostowi wydajności pracy, zatrudnienie to zmniejszy się nieco, przy równoczesnym nieznacznym wzroście liczby zatrudnionych kobiet.

Zakład zajmuje działkę o powierzchni 11.000 ha, która w przyszłości powiększona będzie do 12.000 ha.

a w okresie perspektywowym do 14.5000 ~~ha~~. Powierzchnia zabudowana wynosi 1.2504 ~~ha~~ i wzrośnie w okresie perspektywowym do 2.3000 ~~ha~~, a globalna kubatura budynków fabrycznych wynosi 93.270 m³, przy założonym wzroście w planie perspektywowym do 203.000 m³. Zużycie budynków jest minimalne, gdyż są to przeważnie budynki nowe. Sprzęt natomiast wyeksploatowany jest dość znacznie, przeciętnie w 65%.

Zakład może być uważany za nieuciążliwy dla otoczenia. Podstawowe surowce, na które składa się papier cewkowy, kleje i olej lniany zużywane są w ilości dochodzącej do 5.000 ton rocznie, przy produkcji dochodzącej do 2.500 ton. Zużycie węgla i koksu dochodzi do 2.500 ton rocznie. Woda w ilości 30,5 m³ na dobę pobierana jest z własnej studni, przy czym zużycie wody w planie perspektywowym wzrośnie do 25 m³ na dobę. Ścieki w ilości 25 m³ na dobę odprowadzane są do kanałów miejskich. Zużycie elektryczności wynosi ok. 550.000 kWh i wzrośnie w planie perspektywowym do 750.000 kWh, a zużycie pary wzrośnie w tym czasie z 10.000 do 15.000 ton.

Poważniejsza rozbudowa tego zakładu w planie perspektywowym jest bardzo mało prawdopodobna, jakkolwiek jest to jedyny zakład w Polsce produkujący cewki przędzalnicze. Jego zdolność produkcyjna jest jednak tak duża, że nawet gdyby polski przemysł włókienniczy przeszedł ~~włączenie~~ na używanie cewek papierowych, zakład ten mógłby pokryć to zapotrzebowanie. Obecna zdolność produkcyjna przewyższa czterokrotnie zapotrzebowanie.

Związany z takimi Zakładami Papierniczymi zakład produkcji faktury jest znacznie mniejszy. Globalne zatrudnienie wynosi 64 osoby w tym 11 kobiet; przy czym żadna rozbudowa nie jest w zasadzie przewidywana. Zakład zajmuje działkę o powierzchni 8910 m², na której znajdują się 21 budynków o łącznej powierzchni 6607 m² i globalnej kubaturze 20.307 m³. Procent zabudowy działki jest więc bardzo wysoki. Zużycie budynków i paru maszynowego wynosi ok. 40%. Łączny wywóz wynosi ok. 1.600 ton rocznie i wzrośnie w następnych latach w wyniku wzrostu wydajności pracy do ponad 1.900 ton. Podstawowe surowce do których zaliczyć należy w pierwszym rzędzie szmaty barwne, malaturę

odpadki włókiennicze i jutę przywożone są koleją w ilości co 2.400 ton rocznie. Miazę węglowego zakład zużywa co 1.300-1.400 ton rocznie. Energia elektryczna elektryczna w ilości co 215.000 kWh pobierana jest z sieci miejskiej, a woda w ilości 360 m³ na dobę z własnej studni i ze stawu. Ścieki zanieczyszczone włóknem i piaskiem odprowadzane są poprzez zwykły osadnik. Uciążliwość zakładu dla otoczenia jest niewielka i sprowadza się głównie do obecności zatwopalnych materiałów.

Znacznie poważniejszym obiektem jest Fabianicka Fabryka Papieru, mieszcząca się przy ul. Żymierskiego 7/14. Za-trudnia ona obecnie 491 osób, w tym 75 kobiet. Zakład ten nie jest w zasadzie przewidziany do rozbudowy, a jedynie do modernizacji, na skutek czego nie przewiduje się tu w okresie perspektywnym wzrostu zatrudnienia, a jedynie wzrost udziału kobiet. Zakład zajmuje działkę o powierzchni 5.6700 m², z czego 1.4200 m² jest zabudowana. 15 budynków fabrycznych posiada łączną kubaturę 74.580 m³. Budynki zużyte są w mniej więcej 50%, a maszyny i sprzęt w co 60%. Produkcja roczna wynosi co 9.300 ton, a przywóz surowców, wśród których wymienić należy w pierwszym rzędzie papierówkę, celulozę, ściór drzewny, żywicę, kaolin, makulaturę, masę zaparą, oraz niarzan glina co 35.000 ton. Gros przywozu surowców i wywozu produktów odbywa się koleją. Paliwo zużywane jest w ilości co 41.000 ton rocznie, a para 114.000 ton. Zapotrzebowanie energii elektrycznej wynosi co 3.500.000 kWh rocznie. Woda pobierana jest z własnej studni głębinowej w ilości co 2.600 m³ na dobę, a ścieki, wyraźnie kwaśne i zanieczyszczone kaolinem odprowadzane są poprzez oczyszczal-niki mechaniczne. Poza ściekami głównym źródłem uciążli-wości dla otoczenia jest obecność znacznych ilości zatwopalnych materiałów. Jak już wspomniano fabryka nie będzie rozbudowy-wana w planie perspektywnym, natomiast pewne inwestycje będą konieczne na odcinku wyposażenia technicznego, a zwłaszcza napędu maszyn.

Reasumując stwierdzić należy, że przemysł papierniczy Ł.O.P. nie odgrywa większej roli na terenie regionu. Udział zatrudnienia w zakładach przemysłu papierniczego wynosi na-leżnie 0,7% ogółu zatrudnionych w przemyśle. Zatrudnienie na terenie poszczególnych miast przedstawia się następująco:

100

Łódź 21 osób, w tym 455 kobiet

Pabianice 491 osób, w tym 75 kobiet

Zgierz 64 osoby w tym 11 kobiet

Na skutek niewielkiego zatrudnienia wpływ na strukturę zawodową i społeczną jest minimalny.

Przemysł papierniczy w planie perspektywicznym nie będzie na terenie Ł.O.P. rozbudowywany, co uwarunkowane jest przede wszystkim b.wodochłonnym charakterem procesu technologicznego. W myśl poglądu ówczesnych władz centralnych jedynym zakładem który być może powstanie pod koniec planu perspektywicznego jest fabryka tektury doczowej, której budowa na terenie Pabianic jest obecnie już rozważana. Z punktu widzenia regionalnego rozbudowy tej gałęzi przemysłu na terenie Ł.O.P. jest raczej obojętna, gdyż przemysł ten jest stosunkowo uciążliwy, zatrudnia duży procent kobiet, przy czym przeciętne płace nie odbiegają znacząco od płaconych w przemyśle włókienniczym.

Przetwórstwo papiernicze.

W tej dziedzinie przemysł Łódzki odgrywa poważną rolę w skali krajowej. Poza Łodzią ważniejszymi ośrodkami w skali krajowej są: Warszawa, Poznań, Wrocław i Kraków.

Produkowany jest szeroki stosunkowo asortyment obejmujący w pierwszym rzędzie pudełka, tekturę falistą, artykuły biurowe i szkolne, jak zeszyty, książki rachunkowe, kalendarze i t.p. papier do tancerki, główki do lalek, oraz wiele innych. Prowadzona jest również działalność usługowa, zwłaszcza na odcinku inżynierstwa.

Przetwórstwo papiernicze jest w znacznej mierze domeną przemysłu toronowego. Na ogólną liczbę 1.148 zatrudnionych w tej dziedzinie produkcji, jedynie 478 przypada na zakłady przemysłu kłusowego. Na terenie Łodzi zśród ważniejszych zakładów należy wymienić.

Łódzkie Zakłady Wyrobów Papierowych zatrudniające 300 osób, w tym 140 kobiet. Przedsiębiorstwo to posiada 3 zakłady produkcyjne przy ul. Lipowej 83 /fabryka pudełek/, przy ul. Henryka 10, na Chojnach /fabryka tektury falistej./

Łódzkie Zakłady Kartoniarstwo, przy ul. Żeromskiego

101

wyrobiamy pudełka teksturalne. Przedsiębiorstwo to zatrudnia 170 osób, w tym 104 kobiety.

Obydwa w/w przedsiębiorstwa są jedynymi należącymi do przemysłu kluczowego na terenie L.O.P. Ich wyposażenie i sprzęt jest znacznie lepszy, niż liczących zakładów przemysłu drobnego, jakkolwiek znaczna część produkcji L.O.P. pochodzi z tych zakładów. Pod względem organizacyjnym podlegają one Centralnemu Zarządowi Przetworów Papierowych i Materiałów Biurowych.

Z przemysłu drobnego na uwagę zasługują następujące zakłady.

Lódzkie Zakłady Papiernicze Przemysłu Terenowego przy ul. Brownowskiej 100. Stanowią one jedyny zakład tego rodzaju podległy Miejskiemu Zarządowi Przemysłu Terenowego. Produkcja obejmuje przede wszystkim pudełka teksturalne a zatrudnienie wynosi 65 osób.

Spółdzielnie Wyrobów Artystycznych i Rękawicowych "Poznań" podlega Centrali Przemysłu Ludowego i Artystycznego. Posiada ona na terenie łodzi 4 zakłady. Trzy intro-ligatorem w których wyrobiamy są różne wyroby papierowe, mierzona się przy ul. Piotrkowskiej 111, Sienkiewicza 25 i Piotrkowskiej 117, a wytwórnia główek do lalok znajduje się przy ul. Curia Skłodowskiej 26. Globalne zatrudnienie wynosi 150 osób.

Współdzielnie Spółdzielnia Pracy "Karton", przy ul. Południowej 36 zajmuje się produkcją pudełek, zatrudniając przy tym 40 osób.

Spółdzielnia Pracy "Inteligenter" posiada dwa zakłady przy ul. Piotrkowskiej 145 i Nowotki 3. Produkowane są tu różne przetwory papiernicze, oraz prowadzona jest działalność usługowa w postaci oprawiania książek. Globalne zatrudnienie wynosi 305 osób.

Jedynym zakładem poza Łódź jest Spółdzielnia Pracy Artystów Szkolnych i Biurowych w Pabianicach przy ulicy Konstytucyjnej 61. Zatrudnia ona 96 osób.

Reasumując stwierdzić należy, że przemysł ten skoncentrowany jest niemal w całości w Łodzi, przy czym zakłady przemysłu kluczowego nie odgrywają tu dominującej roli, a produkcja ich dublowana jest przez przemysł terenowy.

102

Przemysł ten nie wymaga stosunkowo skomplikowanych maszyn i urządzeń, natomiast potrzebne są obszernie sale fabryczne. Ponieważ istniejące zakłady powstały głównie na bazie komasacji istniejących przed wojną licznych drobnych zakładów kapitalistycznych, sytuacja na tym odcinku może być uważana za zadowalającą jedynie w odniesieniu do zakładów przemysłu kluczowego. Natomiast przemysł drobny posiada lokale urągające wszelkim wymogom bezpieczeństwa i higieny pracy. Przestrzeń zajmowana przez tę gałąź przemysłu jest stosunkowo niewielka. Qbydwa zakłady przemysłu kluczowego zajmują łącznie 2,14 ha. Powierzchnia zajmowana przez zakłady przemysłu drobnego jest trudna do ustalenia, gdyż zakłady to zajmują niemal z reguły jedynie części poszczególnych budynków fabrycznych. Zabudowa wysoka jest dla tej gałęzi produkcji odpowiednia, natomiast ważna jest znaczna powierzchnia magazynowa.

W planie perspektywnym przewidywana jest dalsza rozbudowa tej gałęzi produkcji, przy równoczesnym poszerzeniu produkowanego asortymentu.

Przemysł graficzny.

Pod tą nazwą mieści się właściwie produkcja oparta na bardzo różnych procesach technologicznych. Przemysł ten posiadający podstawowe znaczenie dla rozwoju oświaty i kultury rozwijał się w Polsce głównie w Krakowie, Wrocławiu, Poznaniu, Warszawie, Gdańsku i Toruniu. W wyniku zniszczeń wojennych, zwłaszcza w Warszawie, która stała się jednym z najważniejszych ośrodków tego przemysłu w skali krajowej. Iprawdzie w miarę postępującej odbudowy Warszawy punkt ciężkości tego przemysłu przesunął się z powrotem do stolicy, jednak zakłady znajdujące się na terenie Łodzi posiadają w dalszym ciągu wielkie znaczenie w produkcji krajowej.

Okres powojenny charakteryzuje się bardzo szybkim wzrostem produkcji graficznej. Przedwojenny poziom zatrudnienia wynoszący 14,000 osób został osiągnięty już w 1946 roku, a w 1948 r. zatrudnienie wynosiło już 32.000 osób.

Zatrudnienie na terenie Okręgu wynoszące bezpośrednio przed drugą wojną światową 1.047 osób, w tym 327 kobiet, wynosi obecnie 2.307, w tym 969 kobiet. Produkcja obejmuje

103

druk książek, druki akcydonsowe, druk gazet i inne druki. Większość produkcji przypada na przemysł kluczowy, jednakże produkcja przemysłu terenowego również odgrywa pewną rolę.

Z ważniejszych przedsiębiorstw na terenie Ł.O.P. wymienić należy:

Łódzkie Zakłady Graficzne posiadające 7 oddziałów produkcyjnych w różnych częściach miasta. Nastawione są one w pierwszym rzędzie na druk książek. Globalne zatrudnienie wynosi 484 osoby, w tym 197 kobiet.

Łódzka Drukarnia Akcydonsowa, mieszcząca się przy ul. Andrzeja Struga 63, zatrudniająca 422 osoby, w tym 220 kobiet.

Zakłady Litograficzne przy ul. Żeromskiego 87, zatrudniająca 169 osób, w tym 81 kobiety.

Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych, przy ulicy Zgierskiej 96/98, posiadające oddział przy ul. Piotrkowskiej 248. Globalne zatrudnienie wynosi 236 osób, w tym 123 kobiety.

Łódzka Drukarnia Działowa, posiadająca oddziały w kilku punktach miasta.

Zakłady Graficzne RSW Prasa przy ul. Żwirki 17, zatrudniająca 640 osób, w tym 265 kobiet.

W innych miastach Ł.O.P.-u przemysł ten jest słabo rozwinięty. Na uwagę zasługują jedynie:

Pabianickie Zakłady Graficzne, przy ul. Piotra Skargi 40, zatrudniająca 140 osób, w tym 73 kobiety.

Drukarnia Państwowa w Łęczycy, przy ul. Marynarskiej 40.

Udział przemysłu drobnego jest stosunkowo niewielki, przy czym przemysł ten nastawiony jest w pierwszym rzędzie na działalność usługową. Z ważniejszych zakładów wymienić należy:

Rejonowe Zakłady Graficzne w Łodzi, posiadające oddział w Zgierzu, nastawione na produkcję druków akcydonsowych.

Spółdzielnia Pracy "Etykieta" posiadająca na terenie Łodzi sześć oddziałów, oraz

104

• Spółdzielnie Pracy "Grafika" posiadają również szeregow oddziałów.

Istniejące maszyny są stosunkowo nowoczesne, gdyż większość zakładów powstała po drugiej wojnie światowej. Budynki dobierane były stosunkowo starannie z pośród istniejących na terenie Łodzi budynków fabrycznych, używanych poprzednio głównie, jako budynki dla fabryk włókienniczych. Rzecz charakterystyczną jest silna koncentracja tego przemysłu w samej Łodzi. Niewielkie tylko stosunkowo zakłady istnieją w Pabianicach, Łęczycy i Żgierzu.

Zo względu na istniejącą już na terenie Ł.O.P. koncentrację tego w przemyśle w skali ponad regionalnej, nie przewiduje się dalszej poważniejszej rozbudowy przemysłu graficznego w planie perspektywnym. Możliwe jest natomiast powstanie niewielkich zakładów o charakterze raczej usługowym w mniejszych ośrodkach regionu.

Z punktu widzenia regionalnego utrzymanie tego przemysłu na terenie Ł.O.P. jest pożądane, zważywszy, że jest to przemysł nieuciążliwy, zatrudniający personel stosunkowo dobrze płatny, nie potrzebujący większych ilości wody i wprowadzający pożądane urozmaicenie w strukturze branżowej przemysłu.

Rekapitulacja i wnioski.

Reasumując stwierdzić wypada, że tylko niektóre gałęzie przemysłu drzewno-papierniczego na terenie Ł.O.P. odgrywają większą rolę w skali krajowej. Inne nie rozwinęły się wcale, względnie w minimalnym stopniu. Największe znaczenie posiada przemysł graficzny i przetwórstwo papiernicze, oraz do pewnego stopnia przemysł meblowy. Słabo natomiast rozwinął się przemysł tartaczny, inne gałęzie przemysłu drzewnego poza przemysłem meblarskim i przemysłem papierniczym.

Wszystkie te gałęzie przemysłu posiadają proste technologie i warunki produkcji tak różne, że właściwie trudno jest o jakąś uogólnienie. W planie perspektywnym przewiduje się niewielki rozwój przemysłu drzewnego i papierniczego na terenie Ł.O.P., przy czym dotyczył on będzie w pierwszym rzędzie przemysłu drzewnego, oraz meblarskiego i papierniczego. Globalne zatrudnienie wzrośnie w

105

związku z tym 9.527 do ponad 10.000 osób. Zmieni się nieco
struktura przestrzenna, gdyż przemysł ten rozbudowany
będzie po części w mniejszych ośrodkach L.O.P. Zwłaszcza
rozbudowana będzie niedostatecznie dotychczas wykształco-
na działalność usługa. ©

106

VII. PRZEMYSŁ SKÓRZANY.

Z podród występujących na terenie Ł.O.P. przemysłów, niezwiązanych z włókiennictwem, pełną rolę odgrywa przemysł skórzany. Reprezentowane jest tu zarówno garbarstwo, stanowiące podstawową dziedzinę przemysłu skórszego, jak i produkcja obuwia, rymarstwo, wyrób różnych artykułów skórszych codziennego użytku i technicznego, produkcja kozuchów, napraw i t.d.

Przemysł skórzany jest bardzo starą gałęzią produkcji, której początki sięgają w Polsce czasów przedhistorycznych. Pomimo tego, rozwój jego w okresie międzywojennym nie pozwolił na pełne zaspokojenie potrzeb krajowych. Istniejące w Polsce zakłady, były, to najczęściej drobne uzupełnie fabryczki, przy czym w zakresie produkcji najbardziej masowego artykułu, jakim jest obuwie, zaledwie 2,2 miliona par, czyli co 14% produkowanych było mechanicznie, podczas gdy 13 milionów par przypadało na produkcję warsztatów rzemieślniczych. Nawet w garbarstwie, mimo wyraźnych korzyści technologicznych, płynących ze skoncentrowania produkcji w dużych zakładach, wielkość zatrudnienia w poszczególnych garbarniach nie przekraczała najczęściej 20 osób. Nieliczne większe zakłady, jak np. fabryka "Bata" pod Gnieznem należały do kapitału zagranicznego.

Przemysł ten cierpiał na brak wielu gatunków skór, na skutek niedostatecznie rozwiniętej krajowej bazy surowcowej; oraz był w niewystarczający sposób rozpatrywany w garbarni.

Rozmieszczenie przestrzenne przemysłu skórszego, cechowała większa równomierność, niż wielu innych gałęzi produkcji, jednak i tutaj zaznaczała się wyraźna przewaga okręgów zachodnich, a w szczególności województw krakowskiego, kieleckiego, poznańskiego i pomorskiego. Znaczenie produkcji województwa łódzkiego było niewielkie, jakkolwiek sama Łódź posiadała kilka zakładów.

Druga wojna światowa przyniosła polskiemu przemysłowi skórszemu bardzo poważną dewastację parku maszynowego, dochodzącą do 80% i pozbawiła go niemal zupełnie własnej

107

bozy surowcowej przez zmniejszenie pogłowia bydła. Straty te były większe, niż to miało miejsce w większości innych gałęzi przemysłu.

Odbudowa przemysłu po wojnie odbywała się przede wszystkim w oparciu o większe zakłady. Zakłady zupełnie drobne zostały w znacznej mierze skomercowane względnie zlikwidowane. Dzięki akcji Rządu Ludowego, stan pogłowia został powoli odbudowany, a produkcję oparto częściowo o krajowe garbarnie, które w większości wypadków zdały egzamin.

Już w 1948 roku globalna produkcja przemysłu skórzanego przekroczyła poważnie poziom przedwojenny. Przemysł ten zlokalizowany jest przede wszystkim w województwach krakowskim, wrocławskim, poznańskim i śląskim, podczas gdy produkcja Ł.O.P. nie osiąga nawet 6% produkcji krajowej. Produkcja obuwia mechanicznego jest reprezentowana na terenie ŁOP jeszcze słabiej.

Zakłady przemysłu skózanego na terenie Ł.O.P. należą pod względem organizacyjnym do następujących pionów:

C.Z.Przemysłu Garbarskiego

C.Z.Przemysłu Obuwniczego

Centrala Przemysłu Ludowego i Artystycznego

Centrales Spółdzielni Inwalidów

Związek Branżowy Spółdzielni Wztekionniczo-Obuwniczo-Skórzanych.

Ugółem przemysł ten, nie licząc zakładów prywatnych o zupełnie drobnych rozmiarach, posiada na terenie Ł.O.P. 28 przedsiębiorstw, zatrudniających łącznie 3.970 osób. Z liczby tej jednak tylko cztery zakłady, zatrudniające łącznie 1.256 osób nastawione są na produkcję fabryczną. Resztę stanowią drobne warsztaty, oraz organizacje spółdzielcze punktów usługowych, których zalozoszenie do przemysłu może nawet budzić pewne wątpliwości.

Produkowany asortyment obejmuje skóry, głównie podszewowe, obuwie tekstylne i dzianinowe, artykuły rymskie, zwieszane pasy, oraz szereg drobnych artykułów skórzanych, jak torebki, torby damskie i podręczne, tornistry, rękawiczki, kołczyki, rękawiczki, oraz galanterię skózaną, jak portmonetki, pasy, pasy galanterię i t.p.

W ogólnej strukturze przemysłu Ł.O.P., rola przemysłu skórszanego jest niewielka. Zatrudnia on zaledwie 1,8% ogółu zatrudnionych w przemyśle. Jego rola miastotwórcza jest jeszcze mniejsza, gdyż jeśli nie liczyć zakładów o charakterze usługowym i lokalnym udziale zatrudnionych w tej gałęzi produkcji do ogółu zatrudnionych w przemyśle Ł.O.P. wynosi jedynie 1,4%. Dla samej Łodzi udział ten wynosi 2,1%.

Rozmieszczenie na terenie Ł.O.P. jest wyjątkowo niekorzystne. Na 3.970 zatrudnionych, 3.432 przypada na m.Łódź, co stanowi 86% ogółu. Jeśli nie uwzględnić produkcji o charakterze usługowym, całość niemal zatrudnienia przypada na Łódź, gdyż wszystkie ostere zakłady przemysłu kluczowego, a mianowicie:

Łódzkie Zakłady Garbarskie

Łódzkie Zakłady Obuwia

Łódzkie Zakłady WYROBÓW Rymarskich

Łódzkie Zakłady WYROBÓW Skórzanych

znajdują się w Łodzi, jakkolwiek posiadają niewielkie oddziały w Pabianicach i w innych miastach. Zatrudnienie w poszczególnych miastach i ośrodkach Ł.O.P. przedstawia się jak następuje:

Miejscowość, lub miasto	Liczba zakład.	Głównie zatrudn.
Łódź	18	3.919
Pabianice	1	102
Brzeziny	1	99
Łęczyca	3	71
Łask	1	62
Zgierz	1	40
Ozorków	1	20
Stryków	1	10
Tereny wiejskie	1	39
Razem	28	4.362

Jak wynika z powyższego, sieć zakładów usługowych, abstrahując nawet od produkcji miastotwórczej, jest wyjątkowo uboga i obraz ten jest tylko częściowo skorygowany przez, nieuwzględnione w powyższym zestawieniu warstwy prywatne. Róża

109

mgr. S. Czarniński

Rola miastotwórcza i udział przemysłu skórzanego w globalnym zatrudnieniu w poszczególnych miejscowościach jest minimalny.

Wpływ jego na strukturę zatrudnienia i zarobków jest jeszcze nawet mniejszy. Przemysł ten wprowadzicie w normalnych warunkach zatrudnienia wyższy procent mężczyzn, niż włókiennictwo, ale zakłady zlokalizowane na terenie Łodzi nastawione są przeważnie na produkcję lekkiego asortymentu, przy którym zatrudnieniu kobiet powinno przekraczać 60% i zbliżyć się tym samym do stosunków panujących w przemyśle włókienniczym. Ewentualny więc rozwój tej gałęzi produkcji nie przyczyniłby się do wytworzenia potrzebnych dla Ł.O.P. miejsc pracy dla mężczyzn. Podobnie średnie płace w tej gałęzi produkcji pokrywają się mniej więcej z planowymi w sąsiednich dziedzinach przemysłu włókienniczego.

W specyficznych warunkach Łódzkiego Okręgu Przemysłowego poważniejszy rozwój przemysłu skózanego nie natrafia na specjalne trudności. Za wyjątkiem garbarstwa przemysł ten nie wymaga większych ilości wody dla celów produkcyjnych i nie jest zupełnie uciążliwy. Z drugiej jednak strony, ta gałąź produkcji nie wiele wpłynęłaby na poprawę istniejącej, wadliwej struktury zatrudnienia i zarobków.

Sam przemysł odnosi się sceptycznie do możliwości zlokalizowania na terenie Ł.O.P. dalszych zakładów. Głównym argumentem jest przesłana w aspekcie planu perspektywnego, obawa znalezienia odpowiedniej ilości wykwalifikowanych sił roboczych, oraz planowana poważna rozbudowa przemysłu skózanego w innych okolicach kraju.

Przechodząc do omówienia poszczególnych gałęzi przemysłu skózanego, stwierdzić należy, że przemysł garbarski reprezentowany jest jedynie przez Łódzkie Zakłady Garbarskie, posiadające trzy garbarnie w samej Łodzi i jedną w Pabianicach. Globalne zatrudnienie wynosi 306 osób, z czego 38 przypada na garbarnię w Pabianicach, kobiet zatrudnionych jest 35.

Zakłady te nastawione są na produkcję skór podeszwo-
wych, ~~włókiennych~~ i t.d. przy czym produkowany asortyment nie pokrywa się zupełnie z zapotrzebowaniem Łódzkiego

110

przemysłu obuwniczego. Tego rodzaju bilansowanie produkcji garbarskiej i dalszych faz obróbki w skali regionalnej jest trudne do osiągnięcia i ma miejsce, też zresztą tylko częściowo, w województwie krakowskim. Na obecnym etapie jednym z najważniejszych problemów tego przemysłu jest zagadnienie zapotrzebowania, gdyż skóry surowe są artykułem deficytowym w skali krajowej.

Na terenie Łódzkiego Okręgu Przemysłowego jedynie niektóre gatunki garbowanych skór przerabiane są lokalnie. Ta faza produkcji jest bardzo wodochłonna, przy czym obecne potrzeby nie są pokrywane w sposób zadowalający, pomimo wiercenia przez garbarnie Łódzkie własnych studni do głębokości 120 mtr. Ściółki z zakładów garbarskich są uciążliwe i obfite.

Przemysł garbarski lokalizuje się zwykle w pobliżu większych skupisk miejskich, posiadających duże rzeźnie, oraz stanowiących równocześnie rynki zbytu. Rozwój tego gałęzi na terenie Ł.O.P. nie jest prawdopodobny. W planie 5-letnim wybudowany zostanie, rozpoczęty jeszcze przed tym, wielki kombinat garbarako-obuwniczy w Nowym Targu, który zaspokoi potrzeby kraju na długi czas. Połączenie tych dwóch faz produkcji w ramach jednego kombinatu wydaje się korzystne. Zresztą abstrahując od tego, lokalizacja w Łodzi przemysłu wodochłonnego i bez specjalnej traktacji na tym terenie nie wydaje się celową. Największym i zarazem jedynym poważnym zakładem przemysłu obuwniczego na terenie Ł.O.P. są Łódzkie Zakłady Obuwia. Zakład ten powstał przez kamację trzech drobnych fabryk w Łodzi, jednej w Pabianicach i jednej w Zdunskiej Woli. Fabryki te istnieją obecnie w formie oddziałów. Globalne zatrudnienie wynosi 834 osoby, w tym 207 kobiet.

Fabryka została zmechanizowana w ubiegłym roku i wyposażona w stosunkowo nowoczesne maszyny, o typach ujednoliconych dla całej branży w skali krajowej. Maszyny te, pochodzące z importu, reprezentują dużą różnorodność rodzajów, co związane jest z charakterem procesu technologicznego. Fabryka zorganizowana jest według systemu taśmowego Bata.

Pomimo mechanizacji produkcji zasadniczej, utrzymuje się jeden oddział ręczny, ze względów socjalnych. Chodzi o

111

mianowicie o zatrzymanie starych fachowców, którzy w przeciwnym wypadku znaleźliby się bez pracy. Oddział ten znajduje się częściowo w Łodzi, a częściowo w Zdunskiej Woli. Globalne zatrudnienie kobiet niższe, niż wymagałoby to ze specyfiki branży, na co niemały wpływ ma w/w oddział ręczny, zatrudniający niemal wyłącznie mężczyzn.

Zakład nastawiony jest głównie na produkcję obuwia tekstylnego i dziecięcego. Pray tego typu produkcji udział kobiet jest zwykle wyższy i w planie perspektywicznym powinien wzrosnąć do 65%. Zużywane surowce są bardzo różnorodne i poza skórą obejmują wyroby tekstylne, metalowe, farby, woski, kleje i t.d. Przemysł obuwniczy nie jest podochońny, ani uciążliwy dla otoczenia. Istniejący zakład zaopatruje się w energię elektryczną, zresztą w nieosobytych wielkich ilościach, z sieci miejskiej.

W planie perspektywicznym rozwoju tej gałęzi przemysłu na terenie Ł.O.P., jeśli idzie o przemysł kluczowy, nie przewiduje się. Istniejący zakład będzie jednak jeszcze rozbudowany i zatrudniać będzie do 1.200 osób. Odrębnym zagadnieniem jest rozwój produkcji obuwia w drobnej wytwórczości.

Przemysł artykułów skórzanych jest na terenie Ł.O.P. stosunkowo silnie rozwinięty, jakkolwiek w skali krajowej nie odgrywa większej roli. Istnieją tu dwa zakłady przemysłu kluczowego, a mianowicie: Łódzkie Zakłady Wyrobów Rymarskich i Łódzkie Zakłady Wyrobów Skórzanych, oraz szereg zakładów należących do drobnej wytwórczości. Zatrudnienie w zakładach przemysłu kluczowego wynosi łącznie 718 osób, w tym 327 kobiet. Produkowany jest bardzo szeroki asortyment wyrobów.

Istniejące zakłady powstały w wyniku kamracji małych fabryk i zostały ostatnio zmodernizowane. Dalejsza modernizacja nie jest przewidywana na długi okres czasu.

Rozwój tego przemysłu na terenie Ł.O.P. w planie perspektywicznym nie jest prawdopodobny, gdyż poważnie ośrodki przemysłu galanterii skórzanej znajdują się w Bydgoszczy, Wrocławiu, Krakowie i Poznaniu, gdzie łatwiej jest znaleźć wykwalifikowane kadry.

Pewną rolę w przemyśle skórzanym Ł.O.P. odgrywa również drobna wytwórczość, jakkolwiek działalność jej

112

nastawiona jest w znacznej mierze na zaspokojenie potrzeb lokalnych i nie ma ona charakteru miastotwórczego. Obok działalności usługowej w formie naprawy obuwia, produkowane są liczne drobne artykuły skórzanego i obuwniczego. Produkcja ta opiera się na długiej tradycji rzemieślniczej, przy czym wyroby Łódzkich rzemieślników znane były zawsze ze swej wysokiej jakości. Przemysł drobny nastawiony jest z jednej strony na produkcję artykułów luksusowych, z drugiej zaś na wykorzystanie surowców odpadkowych.

Drobna wytwórczość reprezentowana jest jedynie przez niewielkie zakłady, częściowo zrzeszone pod względem organizacyjnym w formie większych spółdzielni. Zakłady te są niemal zupełnie pozbawione maszyn, w przeciwieństwie do innych miast, gdzie drobny przemysł terenowy, oraz przemysł spółdzielczy zaopatrywały się maszyny pochodzące z przemysłu kluczowego.

Siedź zakładów drobnej wytwórczości jest zbyt rzadka, nawet w stosunku do obecnych potrzeb Ł.O.P. i ulegnie jeszcze w najbliższym okresie poważnej rozbudowie.

Znaczenie miastotwórcze dla podmi posiadają raczej zlokalizowane tu Centralne Zarządy, niż same zakłady. Zarządy te, oraz istniejący na terenie miasta oddział Instytutu Przemysłu Skórnego, zatrudniają łącznie 574 osób, stosunkowo wykwalifikowanych i wysokopłatnych, a poza tym ich istnienie powoduje dość znaczny napływ interesantów z innych miast. Napływ osób na delegacjach służbowych, korzystających z urządzeń miejskich, do wzmiankowanych Centralnych Zarządów wynosi przeciętnie ponad 120 osób dziennie.

Jak już wspomniano, znaczenie przemysłu Ł.O.P. w skali krajowej jest niewielkie, a fakt, że Łódź jest siedzibą centralnych zarządów przemysłu skórnego, a mianowicie Centralnego Zarządu Przemysłu Garbarskiego, Centralnego Zarządu Przemysłu Obuwniczego i Centralnego Zarządu Przemysłu Artykułów Skórzanych nie wynika z roli jaką przemysł Ł.O.P. odgrywa w krajowym przemyśle skórnym, lecz ma uzasadnienie jedynie historyczne. Wszystkie te Centralne Zarządy powstały mianowicie po likwidacji istniejących Łodzi, w pierwszych latach po wojnie, Centralne-

113

go Zarządu Przemysłu Skórzanego. W swoim czasie istniała koncepcja przeniesienia ich, a w każdym razie C.Z. Przemysłu Obuwniczego do Krakowa, gdyż sam Kraków jest ośrodkiem przemysłu garbarskiego, a w okolicy znajdują się poważne fabryki obuwia, względnie do Radomia, który jest ośrodkiem zarówno przemysłu garbarskiego, jak i obuwniczego.

Reasumując stwierdzić należy, że przemysł skórzany, pomimo istnienia na terenie Łodzi trzech Centralnych Zarządów, jest słabo reprezentowany i nie posiada większego znaczenia, a ni w skali krajowej, ani dla Łódzkiego Okręgu Przemysłowego. Rozwój jego w planie perspektywnym, jeśli idzie o przemysł kluczowy, nie jest prawdopodobny, jakkolwiek warunki dla rozwoju przemysłu obuwniczego i artykułów skórzanych są niekorzystne. Przyczyną tego jest głównie w planowanym rozwoju tej gałęzi produkcji w innych ośrodkach kraju i w niewielkim znaczeniu rozwoju tej gałęzi pro lukcji z punktu widzenia regionalnego. Rozbudowie ulegnie jednak prawdopodobnie przemysł drobny, nie posiadający charakteru miastotwórczego.

Przewidywany globalny wzrost zatrudnienia w przemyśle skórzanym o charakterze miastotwórczym w okresie perspektywnym zamyka się liczbą 800 - 100 osób.

Rozmieszczenie przestrzenne zakładów przemysłu skórzanego będzie znacznie odbiegać od obecnego: zatrudnienie na terenie Łodzi zmniejszy się o ok. 500 osób natomiast powstaną niewielkie zakłady we wszystkich niemal miastach na terenie Ł.O.P. i w osiedlach typu miejskiego. W szczególności przewiduje się, że zakłady przemysłu skórzanego powstaną we wszystkich miastach, które będą siedzibami powiatów i w osiedlach stanowiących ośrodki ciężenia dla otaczających je terenów rolnych. Pod względem organizacyjnym zakłady te będą przeważnie należały do resortu drobnego przemysłu i rzemiosła.

1.1 ?

go Zarządu Przemysłu Skórzanego. W swoim czasie istniała koncepcja przeniesienia ich, a w każdym razie C.Z. Przemysłu Obuwniczego do Krakowa, gdyż sam Kraków jest ośrodkiem przemysłu garbarskiego, a w okolicy znajdują się poważne fabryki obuwia, względnie do Radomia, który jest ośrodkiem zarówno przemysłu garbarskiego, jak i obuwniczego.

Reasumując stwierdzić należy, że przemysł skórzany, pomimo istnienia na terenie Łodzi trzech Centralnych Zarządów, jest mało reprezentowany i nie posiada większego znaczenia, ani w skali krajowej, ani dla Łódzkiego Okręgu Przemysłowego. Rozwój jego w planie perspektywicznym, jeśli idzie o przemysł kluczowy, nie jest prawdopodobny, jakkolwiek warunki dla rozwoju przemysłu obuwniczego i artykułów skórzanych są nienałajne. Przyczyną tego leżą głównie w planowanym rozwoju tej gałęzi produkcji w innych ośrodkach kraju i w niewielkim znaczeniu rozwoju tej gałęzi produkcji z punktu widzenia regionalnego. Rozbudowie ulegnie jednak prawdopodobnie przemysł drobny, nie posiadający charakteru miastotwórczego.

Przewidywany globalny wzrost zatrudnienia w przemyśle skórzanym o charakterze miastotwórczym w okresie perspektywnym zamysła się liczbą 800 - 100 osób.

Rozmieszczenie przestrzenne zakładów przemysłu skórzanego będzie znacznie odbiegać od obecnego: zatrudnienie na terenie Łodzi zmniejszy się o ok. 500 osób natomiast powstaną niewielkie zakłady we wszystkich niemal miastach na terenie Ł.O.P. i w osiedlach typu miejskiego. W szczególności przewiduje się, że zakłady przemysłu skórzanego powstaną we wszystkich miastach, które będą siedzibami powiatów i w osiedlach stanowiących ośrodki ciężenia dla otaczających je terenów rolnych. Pod względem organizacyjnym zakłady te będą przeważnie należały do resortu drobnego przemysłu i rzemiosła.

VIII. PRZEMYSŁ FILMOWY

Najmłodszą gałęzią przemysłu kinowego na terenie Łódzkiego Okręgu Przemysłowego jest przemysł filmowy. Ta specyficzna gałąź produkcji rozwinęła się w Łodzi po ostatniej wojnie światowej. Lokalizacja przemysłu filmowego na terenie miasta fabrycznego spowodowana była faktem, że w Warszawie w pierwszych latach po wyzwoleniu warunki niezmienne były lokalizowanie tej dziedziny produkcji.

Szybka rozbudowa przemysłu filmowego, obliczonego na zaspokojenie potrzeb kulturalnych ludności, możliwa była dzięki trosce Rządu Ludowego zainteresowanego we wszechstronnym podnoszeniu poziomu kultury.

W okresie międzywojennym przemysł filmowy znajdował się w rękach prywatnych. Przemysł ten koncentrował się niemal wyłącznie w Warszawie. Znaczące nakłady, że powojenna produkcja filmów przekraczała znacznie liczbę dla okresu międzywojennego, co wiąże się ze zwiększonym zapotrzebowaniem ludności i ze wzrostem liczby kin, zwłaszcza na terenach wiejskich i w małych miasteczkach.

Ogółem przemysł filmowy reprezentowany jest na terenie Łodzi przez cztery przedsiębiorstwa, a mianowicie: Wytwórnię Filmów Fabularnych, Wytwórnię Filmów Oświatowych, Łódzkie Zakłady Wytwórcze Kopii i Łódzkie Zakłady Kinotechniczne. Ponadto istnieją również mniejsze jednostki związane z tą gałęzią produkcji, jak np. Wytwórnia Filmów Kucharskich. Dwa pierwsze z wymienionych przedsiębiorstw podległe są Centralnemu Zarządowi Wytwórni Filmowych, a dwa ostatnie Centralnemu Zarządowi Przemysłu Kinotechnicznego i Fototechnicznego.

Głównie przemysł filmowy zatrudnia na terenie Łodzi 2.752 osoby, co stanowi 1,5% ogólnego zatrudnienia w przemyśle łódzkim. Na poszczególne przedsiębiorstwa przypada z tego

Wytwórnia Filmów Fabularnych	17226 osób
Wytwórnia Filmów Oświatowych	382 osoby
Łódzkie Zakłady Wytw. Kopii	233 "
Łódzkie Zakłady Kinotechniczne	911 "

115

Znaczny odsetek zatrudnionych zar' was w wytwórniach filmowych, jak i w gałęziach pomocniczych stanowią wysoko kwalifikowani specjaliści, co wpływa w sposób korzystny na strukturę zatrudnienia na terenie miasta. Zatrudnienie kobiet jest niższe, niż w zasadniczej gałęzi przemysłu Łódzkiego, a mianowicie w przemyśle włókienniczym i nie osiąga 45%. Zatrudnienia w wytwórniach filmowych artystów przyczyniają się pośrednio do wzmożenia funkcji Łodzi, jako ośrodka życia kulturalnego i artystycznego na skalę ponadregionalną.

Łódź jako miasto przemysłowe o mało efektownej zabudowie i stosunkowo nieciekawych okolicach nie posiada w zasadzie warunków dla przemysłu filmowego. Przemysł ten ciąży zawsze do stolicy kraju. Jedynym może wyjątkiem w skali światowej jest Hollywood, które jednak znajduje się również w bezpośrednim sąsiedztwie wielkiego miasta, jakim jest Los Angeles, a poza tym posiada zupełnie wyjątkowe warunki terenowe i klimatyczne. Przemysł filmowy istniejący obecnie w Łodzi nie jest ponadto należycie sfinansowany. Najważniejszą częścią tego przemysłu, a mianowicie Wytwórnia Filmów Fabularnych mieści się w całym szeregu budynków nie przystosowanych w zasadzie do ich obecnego przeznaczenia, a ponadto porozrzucanych po całym mieście. W nie o wiele lepszej sytuacji jest Wytwórnia Filmów Odwiatowych. Ta gałąź przemysłu wymagająca zwykle rozległych terenów zajmuje w Łodzi tereny o łącznej powierzchni łącznie 5,6 ha. Do tego należy dodać jeszcze powierzchnię terenów fabrycznych Łódzkich Zakładów Kinotechnicznych wynoszącą łącznie 0,46 ha.

W skali krajowej Łódź jest obecnie najważniejszym ośrodkiem przemysłu filmowego. Poza Łodzią znajduje się Wytwórnia Filmów Dokumentalnych w Warszawie, we Wrocławiu /w rozbudowie/ i Wytwórnia Filmów Kukiełkowych i Rysunkowych w Bielsku.

Ośrodki dyspozycyjne przemysłu filmowego znajdują się w Warszawie.

Przemysł filmowy w Łodzi opiera się o poważną bazę w innych gałęziach przemysłu Łódzkiego. Wytwórnie filmów wiążą się ponadto ściśle z Łódzkimi Zakładami Wytw. Kopii i

116

Lódzkimi Zakładami Kinotechnicznymi. To ostatnie ma być razem z dziedziny przemysłu metalowego, a ściślej przemysłowego. Dopływ nowych kadr zapewnią istniejące w Łodzi Wyższa Szkoła Filmowa, która kształci w pierwszym rzędzie kinooperatorów i kinotechników i kadry reżyserów. Kadry artystyczne szkół istniejące na terenie miasta wyższe szkoły artystyczne, a mianowicie: Wyższa Szkoła Aktorska, Wyższa Szkoła Muzyczna i Wyższa Szkoła Sztuk Plastycznych.

W planie perspektywnym Łódź straci swą dotychczasową rolę krajowego ośrodka przemysłu filmowego. Przynajmniej nie jednak, że istniejące na naszym terenie wytwórnie i przedsiębiorstwa zostaną utrzymane w perspektywie, nie będą one jednak rozbudowywane. W najbliższych latach zostanie przeniesiona do Warszawy Wyższa Szkoła Filmowa.

Jakkolwiek jednak nie przewiduje się na terenie Łodzi wzrostu zatrudnienia w przemyśle filmowym, ani specjalnego rozwoju tej gałęzi przemysłu, nakłada się znaczna rozbudowa istniejących budynków i urządzeń i ogólnie dotarcie do istniejących tu dwóch wytwórni. Rozbudowa ta pozwoli na dostarczenie miastu szeregu nowych akcentów plastycznych.

117

IX. PRZEMYSŁ SPOŻYWCZY

W kraju przede wszystkim rolnym, jakim była Polska w okresie międzywojennym, przemysł spożywczy posiadał naturalne bardzo dobre warunki rozwoju. Na skutek jednak polityki rządu burżuazyjnego, nastawionej raczej na pobieranie podatku z obcego kapitału, zainteresowanego głównie w przemyśle ciężkim, Polska i w tej dziedzinie była krajem zacofanym. Dopiero po ostatniej wojnie, ta gałąź produkcji rozwinęła się w właściwy sposób.

Pod względem produkowanego asortymentu przemysł spożywczy obejmuje tak szeroki wachlarz branżowy, że za wyjątkiem przemysłu chemicznego i eksportowe wędliniarskiego nie może się z nim równać żadna inna gałąź produkcji. Rozwinięcie przemysłu spożywczego na terenie kraju wykazuje o wiele większą równomierność, niż to ma miejsce w innych przemysłach. Produkcja L.O.P. nie odgrywała większej roli w skali krajowej, jakkolwiek łączność tu jest powadnym odbiorcą wyrobów przemysłu spożywczego.

Nie wszystkie gałęzie przemysłu spożywczego występują na naszym terenie, znaczny bowiem należy, że tylko niektóre rodzaje fabryk przetworów spożywczych lokalizowane są pod kątem bliskości ośrodków konsumpcji. W bardzo wielu wypadkach o lokalizacji decyduje raczej bliskość ośrodków zaopatrzenia, wykwalifikowanej siły roboczej, obfitość dobrej wody i t.d.

Z najważniejszych dziedzin produkcji przemysłu spożywczego Łódzkiego Okręgu Przemysłowego wymienić należy produkcję maki i kasz, cukru, przetwórstwo mięsne i mleczne, przemysł spirytusowy, tytoniowy, fermentacyjny, cukierkarski, owocowo-warzywny, piekarnictwo i inne.

Reprezentowany jest tu zarówno przemysł kłusowy, podległy głównie Ministerstwu Przemysłu Mięsnego i Mlecznego, Skupu i Kontrakcji, Przemysłu Rolnego i Spożywczego, jak drobny, podległy Ministerstwu Przemysłu Drobnoego i Rzemiosła i Ministerstwu Handlu Wewnętrznego. Globalne zatrudnienie w przemyśle spożywczym L.O.P. wynosi 10.926 osób /w tym 3.041 kobiet/ co stanowi 4,6

118

globalnego zatrudnienia w przemyśle L.O.P. Poniższa tabela ilustruje rolę przemysłu spożywczego na terenie L.O.P. i jego wpływ na układ społeczny regionu:

Miasto lub miejscowość	Ludność	Ludność nie-rolnicza w wielk. produkc. żywnym	Zatrudnienie w przemyśle ogółem	Zatrudnienie w przemyśle spożywczym	Stosunek 6:3	Stosunek 5:4
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Łódź	619966	305163	185165	9244	3,0%	5,0%
Pabianice	48192	28577	22800	693	2,4%	3,0%
Zgierz	26229	16024	11134	110	0,8%	1,0%
Łęczyca	7344	3860	593	116	2,8%	18,3%
Główno	8275	4248	1513	82	1,9%	5,4%
Ożarów	13615	8079	5506	80	1,0%	1,0%
Łask	4041	2013	576	75	3,7%	13,0%
Brzeziny	6198	2590	1255	34	1,3%	2,7%
Stryków	2649	1143	364	24	2,1%	6,6%
Kelcko	5775	2891	91	21	0,7%	23,1%
Tuszyn	5073	2257	126	19	0,8%	25,1%
Konstantynów	8504	4195	1755	4	0,1%	0,2%
Terminy wiejskie	122321	22587	3235	416	1,8	12,7%
L.O.P. Ogółem	886955	498273	255366	10906	2,2%	4,6%

1. Przechodząc do omówienia poszczególnych branż stwierdzić należy, że przemysł spożywczy jest na terenie L.O.P. bardzo słabo rozwinięty, przy czym jego zdolność produkcyjna nie może w żadnym wypadku zaspokoić potrzeb ludności. Przemysł ten reprezentowany jest przez kilka młynów i kaszarnie. Większe obiekty znajdują się w Łodzi, Pabianicach i Łęczycy. Pozostałe młyny są to przeważnie zupełnie drobne zakłady, prymitywnie wyposażone, które w planie perspektywnym w większości wypadków będą musiały być zlikwidowane.

Globalne zatrudnienie wynosi 359 osób, w tym 34 kobiety.

Ten stan rzeczy odbija się jasnowzrocznie od sytuacji w reszcie województwa łódzkiego, gdzie przemysł młynarski jest dość poważnie reprezentowany. Ta działalność produkcji nie rozwinięta się kresztą nigdy na terenie ŁOP, gdyż jest ona silnie związana z produkcją rolną i lokalizowanie zakładów tego typu w wielkich ośrodkach miejskich, względnie w strefie podmiejskiej nie wydaje się celowe.

2. Piekarnictwo reprezentowane jest na terenie Ł.O.P. przez liczne małe piekarnie, znajdujące się w pionie Ministerstwa Handlu Wewnętrznego i onędelowo Ministerstwa Przemysłu Drobno i Rzemiosła. Są to z małymi wyjątkami zakłady małe i źle wyposażone. W planie perspektywnym należy przewidywać budowę kilku nowoczesnych zakładów.

3. Przemysł cukrowniczy reprezentowany jest na terenie Ł.O.P. przez Cukrownię "Łódź", która leży na obrzeżach regionu, w okolicach gdzie występuje w większym stopniu uprawa buraków cukrowych. Gleby nadające się pod uprawę tej rośliny występują w większych ilościach tylko w okolicach Łęczycy. Zatrudnienie w cukrowni w czasie kampanii wynosi 894 osoby w tym 35 kobiet. Wiskany rozwój przemysłu cukrowniczego na terenie Ł.O.P. w planie perspektywnym nie jest przewidywany.

4. Przemysł cukrowy - ta gałąź produkcji reprezentowana jest na terenie Ł.O.P. przez dwa zakłady przemysłu klasycznego, podległe Centralnemu Zarządowi Przemysłu Cukrowniczego, a mianowicie Fabryka Cukrów "Optima" Łódź, ul. A. Struga 61 i Fabryka Cukrów "Łódzianka", Łódź ul. Stali- na 49, oraz kilka drobnych zakładów, zgrupowanych w Miejskim Zarządzie Przemysłu Terytorialnego i Centrali Spółdzielni Inwalidów. Globalne zatrudnienie przedstawia się następująco:

"Optima"	-	401 w tym kobiet 236
"Łódzianka"	-	135 " " 83
Fabryki M.Z.P.T.	-	28 " " 14
Fabryki C.S.I.	-	148 " " 94

Wszystkie te zakłady, za wyjątkiem "Łódzianki" powstały w zasadzie po wojnie. W okresie międzywojennym istniał na terenie Łódzi szereg drobnych zakładów produkujących cukierki, jednak uległy one likwidacji częściowo w czasie wojny i w pierwszych latach po wojnie.

Produkcja roczna wynosi ponad 4.000 ton i przekracza znacznie zapotrzebowanie Ł.O.P., które w bieżącym roku kształtuje się na poziomie 24200 ton. Należy wprowadzić zakreślone, że zmniejszyło się one w b.r., a drugiej jednak strony nie jest one pokrywane jedynie przez produkcję miejscową, gdyż w handlu cukierkami wchodzi w grę zagadnienie asortymentu. Na skutek tego Ł.O.P. wynoszące znaczne ilości cukierków na inne tereny, sprowadza równocześnie dość znaczne ilości, głównie z Warszawy, gdzie istnieją poważne nadwyżki cukierków i szereg dużych fabryk.

W dziedzinie produkowanego asortymentu ostrojsze wyraża specjalizacja "Optima" produkuje niemal wyłącznie karmelki zarówno twarde, jak i nadmiewane, oraz drażetki twarde i nadmiewane, podczas, gdy "Łódzianka" nastawiona jest raczej na produkcję mlekośłodów. "Optima" produkuje poza tym olej sezamowy i w niewielkich ilościach skórkę pomarańczową w cukrze. Zakłady podległe M.Z.P.T. i G.S.I. zajmowały się poprzednio jedynie rozwijaniem cukierków, a obecnie przeszły na produkcję asortymentów luksusowych, przy czym produkcja M.Z.P.T. wynosi 80 ton rocznie, G.S.I. 70 ton. W związku ze zwiększającymi się w 1953 r. trudnościami w zbycie również największa na terenie Ł.O.P. fabryka, a mianowicie "Optima" stara się bardziej zróżnicować produkowany asortyment, czemu na przeszkodzie stoi jednak zbyt jednostronnie rozwinięty park maszynowy. Fabryka ta planuje wyprodukować w b.r. 1.900 ton karmelków, 590 ton drażetek i 820 oleju sezamowego, oraz 150 ton dropów, o łącznej wartości ponad 52 miliony złotych.

5. Przemysł owocowo-warzywny reprezentowany jest przez Łódzkie Zakłady Przetwórstwa Owocowo-Warzywnego i szereg mniejszych obiektów. Produkowany asortyment jest stosunkowo ubogi, przy czym częściowo przeznaczony jest na zaspokojenie potrzeb przemysłu cukierniczego i

piekarnictwo. Rozwój tej gałęzi produkcji w planie perspektywnym nie jest brany pod uwagę, gdyż ta gałąź przemysłu spożywczego lokalizowana jest pod kątem możliwości zaopatrzenia w owoce. Znaczące zakłady owocowo-warzywnicze powstaną w okresie w południowej części kraju głównie na terenie województwa rzeszowskiego i w okolicach Wrocławia, gdzie ze względu na warunki klimatyczne udują się niektóre rodzaje owoców nie występujące w innych częściach kraju.

6. Przemysł przetwórczo-tłuszczowy posiada wyraźną tendencję do koncentrowania się w większych miastach. Na terenie Ł.O.P. reprezentowany jest on głównie przez Łódzkie Zakłady Przemysłu Przetwórczo Tłuszczowego, zatrudniające 290 osób, w tym 75 kobiet. Zakłady te posiadające szereg oddziałów są niezbyt nowoczesnie wyposażone. Nastawione są na produkcję środków pomocniczych dla przemysłu. W tej dziedzinie można przewidzieć pewien, ograniczony wzrost, rozwój jakkolwiek brak jest konkretnych poglądów mierzających władz.
7. Przemysł mięsny natomiast rozwinie się prawdopodobnie w okresie planu perspektywnego. Ta gałąź przemysłu spożywczego związana jest do pewnego stopnia z ośrodkami konsumpcji, na skutek czego na terenie Ł.O.P. posiada naturalne warunki rozwoju. Obecnie reprezentowany jest on zarówno przez zakłady przemysłu kłusowego, jak i przez przemysł terenowy. Przemysł kłusowy reprezentowany jest przede wszystkim przez Zakłady Mięsne w Łodzi posiadające szereg rzeźni i przetwórci zarówno na terenie Łodzi, jak i innych miast Ł.O.P. Globalne zatrudnienie w przemyśle mięsnym kłusowym wynosi 2.124 osoby, w tym 548 kobiet. Rembudowa w najbliższych latach będzie polegała przede wszystkim na budowie jeszcze jednej rzeźni.

Przemysł terenowy reprezentowany jest głównie przez masarnie i wytwórnie wędlin, na terenie Ł.O.P. jest obecnie 25, z tego w samej Łodzi 14. Masarnie i wytwórnie wędlin na terenie Łodzi zgrupowane są w Spółdzielni Pracy "Wędliniarska". Są to przeważnie nowe i niezbyt nowoczesne wyposażone obiekty, jakkolwiek niektóre z nich

122

były w ostatnich latach modernizowane i posiadają stosunkowo dobry park maszynowy i urządzenia. Masarnie i produkcja wędlin na terenie Ł.O.P. rozwijają się znacząco w okresie planu perspektywnego.

8. Jeszcze znaczniejszy rozwój przewidywany jest na odcinku przemysłu mleczarsko-izolatorskiego, zwłaszcza na mleczarskiego. Przemysł ten reprezentowany jest obecnie przez znaczną stosunkowo liczbę zakładów mleczarskich oraz tuczarni drobin, których ilość i zdolność produkcyjna jest jednak zupełnie niewystarczająca do potrzeb Ł.O.P. Zauważyć należy, że w okresie perspektywnym przewiduje się bardzo znaczny wzrost konsumpcji mleka i przetworów mlecznych. Przemysł ten lokalizowany jest niemal z reguły w pobliżu ośrodków konsumpcyjnych. Globalne zatrudnienie w tej gałęzi produkcji warośnie w okresie planu perspektywnego niemal trzykrotnie.

Z przemysłem mięsnym i mleczarskim łączy się zagadnienie chłodni, których ilość powiększy się w planie perspektywnym. Obecnie na terenie Łodzi budowana jest chłodnia składowa.

9. Przemysł spirytusowy reprezentowany jest na terenie Ł.O.P. głównie przez Łódzką Wytwórnię Wódek i Ostrowię, których łączne zatrudnienie wynosi 13034 osoby, w tym 552 kobiety. Większy rozwój tej gałęzi produkcji na terenie ŁOP nie jest w zasadzie przewidywany, jakkolwiek Ł.O.P. posiada dla tego przemysłu odpowiednie podstawy rozwoju.
10. Przemysł ^{fermentacyjny} słasno-alkoholowy jest reprezentowany przez szereg browarów i wytwórni wód gazowych. Poważniejsze obiekty zgrupowane są w Łódzkich Zakładach Piwowarsko-Słodowniczych. Przemysł ten posiada na terenie Łodzi stosunkowo długą tradycję. Globalne zatrudnienie tych zakładów wynosi obecnie 601 osób, w tym 135 kobiet. Wyposażenie chłodni browarów łódzkich może być w zasadzie uważane za dość dobre, jednak cierpi ono na brak urządzeń chłodniczych, co ogranicza znacznie produkcję, zwłaszcza słodu. W planie perspektywnym przewidywana jest budowa jeszcze jednego browaru w najbliższych okolicach Łodzi. Przemysł ten jest wodoochłonny, jednak lokalizacja w pobliżu Łodzi przemawia fakt, że jest on bardzo mroźny

122

związany z ośrodkami konsumpcji.

Istniejące rolnictwo i wytwórczość wód gazowych występują w kilku pionach organizacyjnych, przy czym największa produkcja przypada na drobny przemysł terenowy. Pod względem rozmieszczenia przestrzennego występują one w wielu osiedlach Ł.O.P., przy czym jednak sama Łódź posiada ich największą ilość.

- 11.3 Przemysł tytoniowy reprezentowany jest przez Łódźską Wytwórczość Papierów zatrudniającą 579 osób, w tym 323 kobiety. W dziedzinie przemysłu tytoniowego produkcja Ł.O.P. odgrywa znaczną rolę. Dalszy rozwój tej gałęzi produkcji nie jest przewidywany.

Z innych gałęzi przemysłu spożywczego wymienić należy produkcję makaronu, olejów, żywności suszonych, oraz przemysł ziemniaczany. Ten ostatni zwłaszcza zasługuje na uwagę, gdyż obecnie w tej dziedzinie produkcji, posiadającej na terenie Ł.O.P. ze względu na obfitość ziemniaków znaczne możliwości rozwoju, zatrudnionych jest zaledwie 47 osób. W pionie drobnej wytwórczości istnieje ponadto szereg zakładów nastawionych na głęboką produkcję spożywczą, jak kwaszarnie kapusty i ogórków i t.p.

Reasumując stwierdzić należy, że przemysł spożywczy Ł.O.P. nie odgrywa takiej roli, jaką powinien odgrywać, ze względu na istnienie tu znacznego ośrodka konsumpcji spożywczej. Żadna większa rozbudowa tej gałęzi produkcji na terenie Ł.O.P. w planie perspektywicznym nie jest przewidywana. W skali krajowej nie będzie też on również w przyszłości odgrywał większej roli. Przemysł ten jest w większości wypadków nie podochłanny. Do gałęzi wodochłonnych zaliczyć należy jedynie przemysł owocowy, cukierniczy i ziemniaczany. Zatrudnienie kobiet obecnie jest niezbyt wielkie, ale będzie mogło być w planie perspektywicznym zwiększone. Wpływ przemysłu spożywczego na strukturę zarobków ludności jest stosunkowo niewielki, gdyż przemysł ten zatrudnia znaczne ilości robotników o niskich kwalifikacjach, przy czym średnie płace są stosunkowo niskie i wymagają przeciętnie dla całej branży 2.750 zł. rocznie.

124

Maksymalne zatrudnienie w planie perspektywowym mi^o powinno przekroczyć 15.000 osób, co oznacza wzrost w stosunku do stanu obecnego o blisko 5.000 osób.

Po^o względem rozmieszczenia przestrzennego przewiduje się, że przemysł ten rozwinie się przede wszystkim na terenie miast i osiedli stanowiących lokalne ośrodki ciągnięcia dla otaczających je terenów relacyjnych. Rozmieszczenie przemysłu spożywczego w okresie perspektywowym ilustruje następująca tabela:

Miasto lub miejscowość	Zatrudnienie obecne	Zatrudnienie w okresie perspektywowym
Łódź	9.244	9.500
Pabianice	693	1.500
Zgierz	110	400
Ozorków	80	200
Konstantynów	4	100
Główna	82	400
Łęczyca	110	1.100
Brzeziny	34	100
Koluski	21	100
Tuszyń	19	100
Łask	75	300
Stryków	24	100
Tęczyński	40	2.200
Ogółem Ł.O.P.	10.906	15.800

Na terenie Łodzi przemysł ten rozwinie się stosunkowo niemało, natomiast przewiduje się powstanie nowych ośrodków przemysłu spożywczego na terenie Łęczycy i Główna. Ponadto zakłada się znaczny jego rozwój na terenach wiejskich, oraz w Pabianicach.

X. PRZEMYSŁ DROBNY

Jakośkolwiek w elaboracie niniejszym poszczególne gałęzie przemysłu omówione są w układzie branżowym, bez uwzględnienia struktury organizacyjnej, przemysł terenowy ze względu na jego znaczenie dla zaspokojenia potrzeb ludności i wykorzystanie surowców miejscowych, wymagają specjalnego opracowania. Zanimyś należy, że poszczególne gałęzie tego przemysłu zostały omówione omówione w poprzednich rozdziałach.

1. Struktura organizacyjna i branżowa.

Przemysł terenowy odgrywa znaczącą rolę na terenie Ł.O.P. Zśród 233.366 pracowników zatrudnionych w przemyśle, 22.706 t.j. 9,69% przypada na przemysł drobny, podległy Ministerstwu Przemysłu Drobno i Rzemiosła.

W ciągu ostatnich kilku lat przemysł drobny wykonywał systematyczny rozwój, połączony z wieloma reorganizacjami o charakterze strukturalnym. Najważniejsze z tych reorganizacji występowały w 1951 r. w wyniku których ustalony został w głównych zarysach obecny układ. W 1955 r. drobny przemysł terenowy Ł.O.P. obejmował 208 przedsiębiorstw, a ponadto istniało tu 11 przedsiębiorstw administrowanych centralnie przez Ministerstwo Przemysłu Drobno i Rzemiosła.

Przedsiębiorstwa administrowane centralnie omówione tylko wiać się z rozpatrywaniem tu zagadnieniem, gdyż pod wieloma względami upodabniają się one raczej do zakładów przemysłu kluczowego. Globalne zatrudnienie w przemyśle drobnym wynosi 3.314. Ponizsze zestawienie charakteryzuje rozmiary przemysłu

L.p.	Przedsiębiorstwo i zakłady	Liczba Rodzaj zatrud. produk.	Przynależność organizacyjna
1.	Złotnickie Zakłady Wytwórcze Aparatury Elektrycznej	403	Artykuły elektryczne i dysonne
2.	Złotnickie Zakł. Przem. Sprzętu Sportowego	470	Konfekcja i sprzęt sportowy
			Z.P. Sprzętu Modyfikacji
			Z.P. Sprzętu

126

Lp.	Przedsiębiorstwo i zakłady	Liczba osób	Rodzaj produkcji	Przynależność organizacyjna
	Sawalnica Stolarska Rymarska			
3.	Lódzka Wytwórnia Chemiczna w Łodzi	41	Art. chemiczne	St. P. Drukarnia Przemysłu Chemicznego
	Zakł. Faba "Dona" Faba Wyr. Chemicz. Laboratorium Chem. Faba "Pyren"			
4.	Lódzkie Zakłady Metalowe	283	maszyny, aktywa mechaniczne, le- żarki, tor- tory, wentyla- tory, suszarni i do bielinny	St. P. Sprężarki Gospodarki
5.	Lódzkie Zakłady Drewniane Faba Mebli Tapie- czarskich Zakład Skrzyniarski	308	meble, skrzyni- e, tapicerka	St. P. Drewno i Luski
6.	Lódzkie Zakłady Galanterii Metalowej	207	pyłotki parasolki	St. P. Galanterii Metalowej
7.	Lódzka Dmuchalnia	375	zako labo- ratoryjne	St. P. Zaklarskie
8.	Lódzka Fabryka Srub i Nitów	183	nitki, druty podkładki do drutów, modeli do zawieszek belle	St. P. Okna i Wyrobów z drutu
9.	Lódzkie Zakłady Wyrobów Metalowych	381	wyroby metalo- we, głów- nie kolorowe	St. P. Wyrobów Metalowych
10.	Państwowe Przedsię- biorstwo Krawiecko- Kucharskie	612	zadzierstwo krawiectwo	St. Z. - P. P. K. K.
11.	Techniczna Obsługa Samochodów	51	usługi	St. Z. Techniczna Obsługa Samochodów

127

Ponadto niedawno zorganizowane zostały Łódzkie Zakłady Sprzętu Pożarowego, podległe Zarządowi Przemysłu Pożar. i Ochrony, zatrudniające 175 osób, a w trakcie organizacji znajduje się Zakład Sprzętu Motoryzacyjnego, podległy Zarządowi Przemysłu Sprzętu Motoryzacyjnego. W najbliższej przyszłości rozbudowy przedsiębiorstwo to zatrudni ok. 500 osób. Okresowe uruchomienie przedsiębiorstwa nastąpi w końcu sierpnia 1955 r.

Jako całość przemysł drobny administrowany centralnie stanowi cenne uzupełnienie przemysłu kluczowego i wnoszący pożądane urozmaicenie do struktury branżowej przemysłu L.O.P. Pod względem natomiast rozmieszczenia przestrzennego przemysł ten charakteryzuje się wysoką koncentracją, gdyż wszystkie niemal w/w przedsiębiorstwa i zakłady znajdują się na terenie m.Łodzi. Jedynie Techniczne Obsługi Samochodów mieści się w Fabianicach.

Z punktu widzenia zaopatrzenia ludności i wykorzystania surowców miejscowych daleko ważniejszą rolę spełnia przemysł terenowy. Przemysł ten obejmuje na terenie L.O.P. następujące piony organizacyjne:

	Liczba przedś.	Głównie zatrudnienie
Miejski Zarząd Przem. Terenowego	11	1,346
Wojewódzki Zarząd Przem. Terenowego	8	1,246
Miej. Zarz. Przem. Ter. Mater. Budowl.	4	824
Woj. Zarz. Przem. Ter. Mater. Budowl.	6	1,736
Centr. Zarząd Przem. Lud.-artystyczn.	11	1,624
Miejski i Woj. Związek Spółz. Inwal.	15	1,436
Z.S.P. i Rn.	153	14,472
O g ó ł e m:	208	22,706

Pod względem branżowym przemysł terenowy wykazuje bardzo zróżnicowany wachlarz produkcji. Przyjmując za podstawę wartość produkcji ustalić można udział poszczególnych gałęzi produkcji według następującej kolejności:

Przemysł włókienniczy i odzieżowy

" metalowy i elektrotechniczny

12

⊙ Przemysł materiałów budowlanych

- " drzewny
- " chemiczny
- " skórzano-obuwiały
- " papierniczy
- " gumowy
- " spożywczy
- " poligraficzny
- " farmaceutyczny
- " tłuszczowy
- " hutniczy /metale kolorowe/
- " szklarski
- " różny

Przewaga przemysłu włókienniczego jestą przemysłu terenowym niemal równie wielką, jak w przemyśle kłusowym. Ponieważ przemysł ten nie stanowi uzupełnienia przemysłu kłusowego sytuacja ta nie jest gospodarczo uzasadniona, tym bardziej, że produkowany asortyment nie odbiega w zasadzie od produkcji zakładów przemysłu kłusowego. Jedyne nie posiadane rodzaje tkanin, jak garbuny na topczany, kopy i t.p. nie dublują produkcji przemysłu kłusowego.

Na powstanie takiego układu wpłynął w znaczący mierze żywiłowy wzrost spółdzielczości pracy o charakterze włókienniczo-odzieżowym w latach ostatnich, w oparciu o znaczący park maszynowy drobnych prywatnych zakładów przemysłowych przejmowanych przez spółdzielnię pracy. Jest to więc w pewnym sensie pozostałość okresu kapitalistycznego. W planie perspektywnym należy raczej przewidzieć stopniowe przesunięcie punktu ciężkości drobnego przemysłu na inne brzoła.

W dalszej kolejności występuje przemysł materiałów budowlanych, który spełnia nie tylko rolę uzupełniającą, ale stanowi bazę dla budownictwa przemysłowego i mieszkaniowego. W związku z przebudową i rozbudową miast i osiedli na terenie Ł.O.P. przemysł ten będzie miał do spełnienia bardzo poważne zadanie gospodarcze w planie perspektywnym. Istniejące obecnie zakłady montażu w znaczący mierze zorganizowane i rozbudowane jeszcze przed pierwszą wojną światową. Park maszynowy został częściowo modernizowany w okresie międzywojennym i jest przedmiotem po-

129

ważnych inwestycji w ostatnich latach. W warunkach kapitalistycznych zakłady te nastawione były na eksploatację taniej siły roboczej i nie posiadały niemal zupełnie potrzebnych urządzeń technicznych. Stosowana ręczna praca, niezwykle uciążliwa, była równocześnie bardzo mało wydajna. Dopiero po ostatniej wojnie zaczęto na szeroką skalę stosować bardziej zmechanizowane sposoby produkcji.

Przemysł materiałów budowlanych został opracowany przez Pracownię Planów Regionalnych oddziału. Jest to odrębne studium szeregowe tego zagadnienia, wobec tego w niniejszej pracy temat ten pominięto.

Poważną dynamikę rozwojową wykazuje przemysł chemiczny, jakkolwiek wciąż jeszcze jest on niedostatecznie w stosunku do potrzeb. Przemysł ten zaopatruje przemysł kłusowy w cały szereg odczynników, a ponadto zrzeszone w Związku Branżowym Spółdzielni Chemiczno-Mineralnych zakłady produkują szereg artykułów farmaceutycznych i kosmetycznych zastępujących w wielu wypadkach produkty importowe. Na uwagę zasługuje szczególnie produkcja ekstraktów z nasion oleistych, kwasu glutaminowego, dekstryny, hydrochinonu, mydła do rąk, wód kwiatowych, pasty do podłóg i t.d. Ciekawym zjawiskiem jest szybki rozwój drobnej wytwórczości chemicznej w Strykowie, najmniej uprzemysłowionym mieście Ł.O.P.

Przemysł metalowy skoncentrowany jest przede wszystkim w drobnym przemyśle państwowym podległym M.Z.P.T. W pionie tym zarówno pod względem zatrudnienia, jak i wartości produkcji stanowi on dziedzinę dominującą. Ze względu na jego charakter uzupełniający w stosunku do istniejącego na terenie Ł.O.P. przemysłu kłusowego dalszy rozwój tej gałęzi produkcji wydaje się na wczesnym etapie. Zasadniczo wyprowadzić należy, że produkcja zarówno zakładów podległych M.Z.P.T., jak i szereg spółdzielni zrzeszonych w Związku Branżowym Spółdzielni Metalowo-Drzewnych nastawiona jest w pierwszym rzędzie na zaopatrzenie inwestycyjne, a nie na artykuły konsumpcyjne.

Zasadniczą rolę w tej gałęzi produkcji odgrywają zakłady budowy maszyn, oraz odlewnie metali kolorowych. Zakłady budowy maszyn wykonują takie prace, jak: rybowanie

walej drukarskich, naprawa i budowa wag wozowych i innych, wyrób niektórych części i aparatów dla przemysłu chemicznego, wyrób armatury dla przemysłu kłusowego, naprawa i wyrób części dla przemysłu włókienniczego, regeneracja pilników i t.d. Osiąganych jest również szereg nakładów ślusarsko-mechanicznych wykonujących zamówienie głównie dla przemysłu kłusowego.

Z przemysłem metalowym związany jest do pewnego stopnia przemysł drzewny. W pionie spółdzielczym istnieje tu zupełnie wyraźne powiązanie organizacyjne, gdyż Związek Bractw Spółdzielni Metalowo-Drzewnych grupuje obydwa dziedziny produkcji. W przeciwieństwie jednak do branży metalowej, produkowane artykuły drzewne są głównie na zaspokojenie potrzeb konsumpcyjnych ludności. Na pierwszy plan wybiega się tu produkcja mebli stolarskich i tapicerskich. Ponadto Spółdzielnie zgrupowane w tym pionie wykonują roboty luźno w zasadzie związane z procesem technologicznym obróbki drzewa i wchodzące w zakres szewstwa, introligatorstwa, zegarmistrzstwa, jubilerstwa, ortopedii i t.d.

Przemysł papierniczy reprezentowany jest zarówno przez zakłady podległe M.Z.P.T. i W.Z.P.T., jak i przez Spółdzielnie Pracy. Produkcja obejmuje zarówno przetwórstwo papiernicze, jak i wyroby graficzne. Z ważniejszych wyrobów wymienić należy pudełka, koperty, senyty, etykiety i t.d.

Na uwagę zasługuje również przemysł gumowy, obejmujący zakłady nastawione na galvanizację i produkcję artykułów gumowych i odpadków, oraz tkanin powlekanych.

2. Rozmieszczenie i zagospodarowanie.

Rozmieszczenie zakładów drobnego przemysłu terenowego na terenie Łódzkiego Okręgu Przemysłowego jest bardzo nierównomierne. Wielkość i znaczenie tego przemysłu na terenie poszczególnych miast najlepiej ilustruje następujący tabel:

131

L.p.	Miasto	Liczba zakładów przemysłu terenowego	Głębokość zakładów w przem. teren.	Głębokość zakładów w całym przemysle	Stosunek % 34
1	2	3	4	5	6
1.	Lódz	114	137259	185,145	7,2%
2.	Pabianice	19	23741	22,800	12,0%
3.	Zgierz	14	1,171	11,134	10,3%
4.	Ozorków	2	61	4,506	1,4%
5.	Aleksandrów	4	425	2313	16,9%
6.	Konstantynów	5	271	1,755	15,4%
7.	Głowno	10	556	1,513	36,7%
8.	Łęczyca	5	462	593	77,9%
9.	Brzeziny	5	901	1,235	71,0%
10.	Koluszki	3	91	91	100,0%
11.	Tuszyń	01	66	126	52,4%
12.	Łask	8	500	576	87,1%
13.	Stryków	3	81	364	22,3%
14.	Tereny wiejskie	16	2,121	3,235	65,6%
O g 6 l e n		208	223706	275366	9,04%

Z zestawienia tego wynika, że w mniejszych ośrodkach na terenie Ł.O.P. przemysł drobny odgrywa dominującą rolę, jeśli idzie o strukturę przemysłu. Trudno jest natomiast wyliczyć na podstawie powyższych liczb jekielkolwiek wniosków do stopnia w jakim zaspakują one lokalne potrzeby. W wielu bowiem miastach Ł.O.P., a w szczególności w Pabianicach, Zgierzu i w Ozorkowie mamy do czynienia z przesłaniem funkcji przemysłowej, przy równoczesnym niedorozwoju innych funkcji miastotwórczych i usługowych. W mniejszych natomiast ośrodkach i na terenach wiejskich brak jest niemal zupełnie zakładów przemysłu kluczowego.

Zamierzamy należałoby, że przytoczone liczby dotyczą przemysłu terenowego, który w większości wypadków należałby uważać za dziedzinę miastotwórczą i którego zasięg wykracza z reguły poza teren Ł.O.P. Liczby te nie uwzględniają działalności usługowej prowadzonej zarówno przez Spółdzielnie, jak i ogólnie przez przedsiębiorstwa podległe Ministerstwu

132

Przemysłu Drobnejszego i Rzemiosła.

Przechodząc z kolei do omówienia rozmieszczenia zakładów przemysłu drobnego na terenie poszczególnych miast stwierdzić wypada, że lokalizacja zakładów jest z reguły przypadkowa. Brak jest jakiegokolwiek planu w rozmieszczeniu i budowie obiektów przemysłowych. Zgrupowanie tych zakładów przemysłu drobnego występuje z reguły w śródmieściu względnie w jego pobliżu. Jedynie przemysł materiałów budowlanych, związany silnie z bazą surowcową, posiada swe zakłady na peryferiach. Jest to niewątpliwie wynikiem rozwoju poszczególnych przedsiębiorstw na basis dawnych drobnych fabryk kapitalistycznych, przy czym jednak inwestycje późniejsze nie wpłynęły w sposób wyraźny na poprawę istniejącego stanu rzeczy.

Większość przedsiębiorstw należących do drobnej wytwórczości posiada po kilka zakładów produkcyjnych, względnie oddziałów, bardzo często położonych w różnych częściach miasta w znacznej odległości jeden od drugiego. Istniejąca tendencja do koncentracji zbyt małych zakładów nie poprawia sytuacji w sposób zasadniczy, gdyż ogranicza się ona naogół do koncentracji prawno-organizacyjnej. Fakt ten wpływa ujemnie na wydajność pracy i na koszty, które w wielu wypadkach są zbyt wysokie.

Posiadanie przez przemysł drobny, zwłaszcza przez przemysł terenowy budynki fabryczne są z reguły poważnie zużyte i wymagają większych nakładów inwestycyjnych. Nieliczne tylko z pośród nich nadają się do danego rodzaju produkcji. Praca w nich odbywa się często w warunkach nie- zgodnych z zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy, co również wpływa ujemnie na wydajność pracy. Naogół przedsiębiorstwa państwowe posiadają lepsze warunki lokalowe, niż spółdzielnie pracy.

Parł maszynowy i wyposażenie techniczne wykazuje niewyłąk różnorodność. Maszyny zainstalowane w zakładach drobnej wytwórczości przedstawiają mozaikę najrozmaitszych typów i systemów, pochodzących z różnych okresów i z różnych krajów. Naogół biorąc wyposażenie techniczne jest bardzo prymitywne, a praca ręczna odgrywa w całym przemyśle poważną rolę, często w stopniu zupełnie nieuzasadnionym.

132

3. Baza surowcowa i powiązanie z przemysłem kluczowym

Wykonywanie surowców miejscowych i odpadkowych jest jednym z głównych zadań drobnej wytwórczości.

Łódzki Okręg Przemysłowy posiada stosunkowo mało surowców naturalnych. W zasadzie należy do nich należeć w pierwszym rzędzie występujące tu: glina, żwir, piasek, mułki formierskie, torfy i t.p. Największą rolę odgrywają gliny. Zaznaczyć jednak należy, że występujące w łódzkiej gliny owertorzędowe są marginalne i wyprodukowane z nich cegły nie posiadają odpowiedniej wytrzymałości na ściskanie. Cegły te nie mogą być użyte do każdej budowli. Gliny występujące na terenach obrzeżnych regionu są daleko bardziej wartościowe. Niektóre z nich mogłyby być wykorzystane i dla innych celów poza produkcją cegieł. Istniejące torfy są eksploatowane na niewielką skalę, jakkolwiek ŁOP posiada dość znaczne ich zasoby. Tym niemniej bardzo poważne zwiększenie produkcji torfu w przyszłości może natrafić na trudności, gdyż torfy te należą do terenów żłak, które ze względu na bardzo słabą bazę pasmową województwa nie mogą być eksploatowane. Wreszcie z podród surowców naturalnych należy wymienić węglinę, która jest wykorzystywana przez przemysł terenowy. Produkcja ta jednak jest nienbyt wielka i nie posiada większego znaczenia.

Daleko większą rolę jako surowiec dla przemysłu drobnego, odgrywają odpady użytkowe, jakkolwiek i tutaj ze względu na specyficzną strukturę branżową, baza surowcowa jest na terenie Z.O.P. raczej mniejsza, niż na innych terenach. Surowce odpadkowe zbierane różnymi drogami z gospodarstw domowych są niemal wszystkie, z niektórymi wyjątkami dysponowane centralnie i przerabiane przez przemysł kluczowy, natomiast odpady przemysłowe pochodzą w znacznej mierze z przemysłu włókienniczego i jako takie znajdują przeobrażenie zastosowanie zarówno w przemyśle kluczowym włókienniczym, jako t.n.w. surowce wtórne, jak i w kluczowym przemyśle papierniczym. Z tego względu w przemyśle terenowym zastosowanie znajdują w pierwszym rzędzie takie odpady jak skrawki metalu, odpady drzewne, papieru, bakelitu, skóry i inne. Sytuację komplikuje fakt, że w ostatnich latach przemysł kluczowy w coraz wyższym stopniu wykorzystuje

134

sam powstające odpady. Zmniejszenie dostaw surowców odpadkowych występuje szczególnie wyraźnie we włókiennictwie i w branży metalowej.

Ponimo to wykorzystanie przez przemysł drobny odpadów, które stoją do dyspozycji nie może również być uważane za zadowalające. Ogólnie biorąc wykorzystanie stojących do dyspozycji odpadów w wymienionych poprzednio grupach przez przemysł terenowy Ł.D.P. waha się od 30-50%. Surowce odpadkowe stanowią jednak z drugiej strony zaledwie 5-10% wartości globalnej surowców zużywanych przez ten przemysł. Niewątpliwie, że tak niski stosunek procentowy wpływa niekorzystnie w wielu wypadkach niechęć do opierania się na surowcu odpadkowym z obawy przed zwiększoną pracochłonnością również i ich niską ceną. Ilościowo udział surowców odpadkowych w zaopatrzeniu drobnego przemysłu jest niewątpliwie znacznie większy.

Na niedostateczne wykorzystanie surowców odpadkowych wpływają głównie względy organizacyjne i brak umiejętności technicznych ich pełnego wykorzystania. Szczególnie znaczne rezerwy tkwią w trocinach, wykorzystywanych, jak dotychczas, tylko w niewielkich ilościach przez ogrodnictwo, sadownictwo, siewnikarstwo, pestkarnictwo i przetwórstwo owocowe, ściółkach skórzanych i t.p. Zasadniczo należy, że dostarczone przez przemysł kluczowy odpady nie nadają się w wielu wypadkach do bezpośredniej najprostszej obróbki. Dla przykładu należy podać, że ściółki skórzane dostarczane głównie przez Łódzkie Zakłady Obuwia i przez Łódzkie Zakłady Wyróbów Skórzanych są zbyt małe, aby można je było zużytkować bezpośrednio. Nadają się natomiast do produkcji sztucznej skóry, która jednak nie została podjęta, pomimo olbrzymich ilości ściółek gromadzących się co roku na terenie miasta. Podobnie przedstawia się sytuacja, jeśli idzie np. o ściółki metalowe.

O ile jednak powiązanie przemysłu drobnego, a zwłaszcza przemysłu terenowego z przemysłem kluczowym w zakresie wykorzystywania przez przemysł terenowy produktów ubocznych i odpadów przemysłu kluczowego nie jest zadowalające, współpraca ta w innej dziedzinie rozwija się pomyślnie. Wiele bowiem zakładów przemysłu drobnego spełnia rolę zakładów pomocniczych w stosunku do przemysłu kluczowego.

135

Na uwagę zasługuje tu szczególnie produkcja części zamien-
nych dla różnego typu maszyn, rozpowszechniona zwłaszcza
w przemyśle włókienniczym, wyrób niektórych półproduktów,
zwłaszcza w przemyśle chemicznym, produkcja odosynników i
sprzętu laboratoryjnego, oraz usługi świadczone przez prze-
mysł drobny, jak np.: rytowanie wałków wykończalnych i
t.p. Pod tym względem drobny przemysł na terenie Ł.O.P. spe-
nia swą tradycyjną rolę. O ile bowiem rozwój wielkiego prze-
mysłu kapitalistycznego na tym terenie, a zwłaszcza w samej
Łodzi nie spowodował rozwoju rzemiosła i drobnego handlu
nastawionych na obsługę ludności w stopniu takim, jaki miał
miejsce w innych ośrodkach przemysłowych, przyczynił się
jednak do powstania licznych warsztatów rzemieślniczych i
niewielkich fabryk, które prowadzone przez specjalistów
wykonywały usługi i prace pomocnicze na rzecz wielkiego prze-
mysłu.

4. Usługi i punkty usługowe.

Odrębnym, niezmierznie ważnym zagadnieniem gospodarczym
i społecznym jest sprawa usług dla ludności Ł.O.P. i rozwo-
ju sieci uspołecznianych punktów usługowych. Zagadnienie to
posiada odrębne aspekty na terenie m.Łodzi i na pozostałym
obszarze.

Rozwój punktów usługowych, jako placówek uspołecznia-
nych datuje się od 1948 r. Poważny wzrost punktów usłu-
gowych co do ilości i ich wachlarza branżowego rozpoczął się
dopiero od 1950 r. Liczba punktów usługowych na terenie sa-
mej tylko Łodzi, wynosząca w 1950 r. ogółem 164 wzrosła w
roku następnym do 245, a w 1952 r. do 296. W 1953 wzrost
był jeszcze poważniejszy, gdyż pod koniec tego roku liczba
punktów usługowych wynosiła już 516, a pod koniec 1954 r.
wyniosła 762.

Od 1953 r. zaznacza się również rozszerzenie zakresu
świadczonych usług. O ile bowiem w 1950 r. usługi ogranicza-
ły się zasadniczo do szewstwa, krawiectwa i fryzjerstwa,
przy zmniejszającej się liczbie punktów usługowych innych branż, w 1953
roku reprezentowane jest w szerokim zakresie kucharstwo,
bielizniarstwo, galanteria skórzana, stolarstwo, ślusarstwo,
usługi budowlane, instalacyjne i wiele innych. Istniejących

136

pod koniec roku 1953 - 515 punktów reprezentowało następujące branże:

Fryzjerskie	-	60
Krawieckie, kufnier- skie i bielizniarskie		86
Szewska	-	64
Galanteria skórzana	-	9
Chemiczno-mineralne	-	26
Metalowo-drzewna	-	73
Różne	-	198

Zwłaszcza ciekawy jest rozwój usług nieprzemysłowych, jak Spółdzielnie lekarzy specjalistów, kominiarstwo, dozór mienia, odkazanie telefonów, czyszczenie wystaw sklepowych, plakatowanie, czyszczenie lokali i t.p. Podobnie ciekawym zjawiskiem jest rozwój usług budowlanych i instalatorskich.

Pod względem organizacyjnym większość punktów usługowych należy do sektora spółdzielczego. Zrzeszone są one w Związku Branżowym Spółdzielni Budowlanych i Usług Różnych oraz w Centrali Przemysłu Ludowego i Artystycznego i w Związku Spółdzielni Inwalidów. Większa część punktów usługowych należy jednak do spółdzielni zrzeszonych w Z.S.P. i Rz. Spółdzielnie Inwalidów cechuje bardzo wielka różnorodność występujących w nich branż. Zasadniczym zagadnieniem jest tu jednak produktywność inwalidów.

Rozmieszczenie przestrzenne punktów usługowych na terenie poszczególnych miast jest w dalszym ciągu niekorzystne. Punkty usługowe, których zasadniczym zadaniem jest zbliżenie konsumenta, grupują się niemal wyłącznie w centrum miasta, natomiast brak ich jest niemal zupełnie na peryferiach. W Łodzi statystycznie rzecz ta nie ujawnia się, jak to wynika z następującej tabeli:

Dzielnica	Liczba punkt. usługowych wg stanu na koniec 1953 r.	Liczba mieszk. na 1 punkt usług.	Liczba punkt. usług.	Liczba punkt. usług. wg planu na koniec 1954 r.	Przewidywana liczba punkt. usług. na 1000 mieszk.
Sródmieście	193	37.49	712	203	677
Staromiejska	27	60.50	240	77	705

137

1.	2.	3.	4.	5.	6.
Polesie	148	141.96	959	183	773
Widzew	16	36.250	2.265	49	739
Chojny	47	92.350	1.964	95	972
Ruda Fabianicka	32	71.700	2.240	57	1257
Bałuty	53	90.320	1.704	98	921
O g 6 2 e m:	516	630.500	1.221	762	827

Powyższa względna równomierność sieci jest całkowicie pozorna, gdyż przy nowym podziale miasta na 7 dzielnic, każda niemal z nowych dzielnic sięga głęboko do centrum miasta.

Planując Łódź jeszcze wspomnieć, że sieć uspołecznionych punktów usługowych uzupełniana jest przez czynnych 3.043 warsztaty rzemieślnicze prywatne. Struktura branżowa prywatnych warsztatów rzemieślniczych przedstawia się, jak następuje:

włókiennictwo	-	853
szewstwo i skóra	-	770
spożywcze	-	130
metal i elektr.	-	461
drzewne	-	208
budowlane	-	173
papiernicze	-	103
usługi różne	-	317
Razem:		3.043

Łącznie więc ogólny stan placówek typu usługowego zarówno uspołecznionych, jak i prywatnych, na dzień 31.XII. 1943 r. przekraczał liczbę 3.500. Stan ten nie jest jednak wystarczający dla pełnego zaspokojenia potrzeb ludności miasta. Kończący rozwój omawianych placówek na terenie Łodzi postępuje zbyt powolnie, przy czym czynnikiem poważnie ograniczającym rozwój sieci jest w wielu wypadkach brak odpowiednich lokali.

Wracając do punktów usługowych uspołecznionych stwierdzić należy, że spełniają one swe zasadnicze zadanie, jakim jest obsługa ludności miejscowej w niedostatecznym stopniu.

138

Jedynie punkty brzozy fryzjerskiej, szewskiej i krawieckiej ustawione są w pierwszym rzędzie na usługi dla świata pracy, natomiast pozostałe placówki wykonują w znaczącej mierze zamówienia dla różnych przedsiębiorstw i instytucji. Niedostateczne jest również korzystanie przez ludźmi pracy z usług oferowanych placówek uspołecznionych tłumaczyć należy wieloma przyczynami, a między innymi małą jeszcze ciągle sprawnością organizacyjną, słabym rozpoznanieniem potrzeb i często zbyt wysokimi cenami.

Sytuacja na pozostałym obszarze Ł.O.P. jest znacznie gorsza, zwłaszcza jeśli chodzi o tereny wiejskie. Sieć punktów usługowych uspołecznionych jest znacznie rzadsza, jakich wykonywanych usług niema. Brak jest niemal zupełnie uspołecznionych punktów świadczących usługi kowalnicze, bednarskie, rymarzkie i t.p. posiadające duże znaczenie na wsi.

5. Potrzeby i możliwości dalszego rozwoju.

Rozległe i niespełnione w pełni potrzeby ludności Ł.O.P. wskazują na konieczność dalszego rozwoju przemysłu drobnego i określają kierunki w jakich winien on przebiegać.

Opierając się na wynikach przeprowadzonych przez Mięjską i Wojewódzką Komisję Planowania Gospodarczego i przez Wydział Przemysłu Prezydium Rad Narodowych Miasta Łodzi i Województwa Łódzkiego stwierdzić należy, że najpilniej przebiega zaspokojenie potrzeb ludności miejscowej w branży metalowej, drzewnej i chemiczno-mineralnej.

Przemysł terenowy Ł.O.P. z trudem nagina się do swej właściwej roli polegającej na uzupełnieniu przemysłu krajowego oraz produkcji dla zaspokajania codziennych potrzeb ludności miejscowej. Specyficzne zagadnienie stanowią punkty usługowe, których rozwój zarówno na terenie miłodni, jak i innych miast Ł.O.P., a w szczególności na terenach wiejskich jest niedostateczny.

Łódzki Okręg Przemysłowy jakkolwiek nie posiada może tak wielkich możliwości zaspokojenia zakładów drobnej wytwórczości w surowce miejscowe i odpadkowe, może stać się

139

tym niemieckiej, posiadając poważnego przemysłu drobnego, tak
potrzebnego dla wyrównania jednostronnej struktury tego
regionu stanowiącej spadek po okresie kapitalizmu.

140

II. REKAPITULACJA I WNIOSKI

W dotychczasowym rozwoju Łodzi i regionu łódzkiego zasadniczym elementem miastotwórczym był przemysł włókienniczy. Przemysł ten, do niedawna niemal jedyny czynnik miastotwórczy, jak wynika z przeprowadzanych przez Pracownię Planów Regionalnych studiów pod względem technicznym niesłyszalnie przestarniał. W okresie perspektywicznym przemysł ten będzie niewątpliwie wymagał dalszej rozbudowy i parku maszynowego, które zdaniem rzeczoznawców winna być połączona z jego modernizacją. Modernizacja ta przy założeniu, że globalna wielkość produkcji włókienniczej na terenie Ł.O.P. pozostanie nie zmieniona, doprowadzi do bardzo znaczącego zmniejszenia zatrudnienia. W studium o przemysle włókienniczym zagadnienie to rozważano było w pięciu alternatywach. Wymyśli tych alternatyw zmniejszenie zatrudnienia w przemyśle włókienniczym Ł.O.P. wahać się będzie w zależności od założonego stopnia modernizacji od 49-81.000 osób.

Zakłada się przy tym, że globalna produkcja Ł.O.P. utrzyma się na obecnym poziomie, co wydaje się słuszne ze względu na rozwój innych ośrodków przemysłu włókienniczego na terenie kraju.

Najsilniejszy spadek zatrudnienia nastąpi w przemyśle bawełnianym, /zwłaszcza w tkalnictwie/ którego głównymi ośrodkami na terenie Ł.O.P. są Łódź i Pabianice.

Zakłada się, że w okresie perspektywicznym zagadnienie zaopatrzenia w wodę ludności i przemysłu na terenie miast regionu będzie rozwiązane. Ze względu jednak na trudne warunki naturalne koszt wody pitnej szwey i konsumpcyjnej będzie stosunkowo wysoki. W związku z powyższym przewiduje się, że najbardziej wodochłonna część przemysłu włókienniczego, a mianowicie wykończalnictwo będzie przeniesione z Łodzi do Opatowa i Łasku.

Odrębnym zagadnieniem jest sprawa rozwinęcia szerszego wachlarza produkcyjnego. Łódź wykazuje wyjątkową jednostronność struktury przemysłowej wyrażającą się wysoką liczbą zatrudnionych w przemyśle włókienniczym /70,5% ogółu zatrudnionych w przemyśle/, przy równocześnie

141

nieodwrótności innych gałęzi produkcji. Ten stan rzeczy winien ulec w okresie perspektywnym zmianie, przy czym rozwój innych gałęzi przemysłu jest uzasadniony również koniecznością ogólnego wyrównania poziomu zatrudnienia w przemyśle włókienniczym. Przyjmując nawet najmniej realne zmniejszenie zatrudnienia w przemyśle włókienniczym o 50.000 osób, oraz uwzględniając wzrost zatrudnienia w funkcjach usługowych, nowopowstałe potrzeby przemysłowe innych gałęzi produkcji musiałaby zatrudnić ok. 25 - 26.000 osób, przy założonej wielkości zatrudnienia L.O.P. około 1.200.000 mieszkańców.

Nowopowstający przemysł winien odpowiadać następującym warunkom:

- Powinien stanowić uzupełnienie istniejącego przemysłu włókienniczego i przez to przyczynić się do wzmocnienia roli L.O.P. i Łodzi, jako krajowego ośrodka tej gałęzi produkcji /przemysł maszyn włókienniczych, elektrotechniczny i inny/.
- Powinien zatrudniać głównie młodych, celem uzyskania właściwej struktury zatrudnienia /przemysł włókienniczy zatrudnia głównie kobiety/.
- Nie powinien znieść do gałęzi istniejących w procesie produkcji dużych ilości wody.
- Specjalnie pożądany jest przemysł wymagający kadry wyspecjalizowanej.

W związku z powyższym przewiduje się wzrost zatrudnienia w następujących gałęziach produkcji:

w przemyśle metalowym	o 12-15.000	/obecnie 20000 osób/
" energetycznym	2.500	" 2000 "
" drzewnym i papieru	1.000	" 500 "
" skórzanym	1.000	" 400 "
" mat. budowlanych	1.500	" 400 "
" spożywczym	4.500	" 11000 "
" innym	1.500	" "

Przy alternatywie zmniejszenia zatrudnienia w przemyśle włókienniczym o 50.000 osób należałoby podnieść zatrudnienie w innych gałęziach produkcji o dalsze 30.000 osób. Pracownia Planów Regionalnych w rozmowach przeprowadzonych z odpowiednimi resortami stwierdziła jednak, że resorty przemysłowe nie posiadają tendencji do inwestowania na terenie L.O.P.

Rozmieszczenie przemysłu na terenie L.O.P. w okresie perspektywnym rozważane zostaje w dwóch alternatywach. Poniższe zestawienie ilustruje rozwój zatrudnienia w przemyśle:

142

Zamieszkiwać należy, że wyżej wymienione dwie alternatywy różnią się, w pierwszym rzędzie rozmieszczeniem zakładów przemysłowych na terenie poszczególnych miast i osiedli. Zostały one opracowane pod kątem zapewnienia poszczególnym osiedlom bardziej harmonijnej struktury zatrudnienia. Z punktu widzenia produkcji w podród gałęzi przemysłu występujących na terenie regionu jedynie przemysł materiałów budowlanych i przemysł wydobywczy lokalizowane są w zależności od bazy surowcowej.

PODSTAWOWE DZIAŁY PRZEMYSŁU ŁÓDZKIEGO OKRĘGU PRZEMYSŁOWEGO

Miejscowość	Liczba mieszkańców	Zatr. w przemyśle		Zatr. w przem. włókienn.		Zatr. w przem. pokrośnym		Zatr. w przem. innym	
		1. ogółem 2. mężczyzn	3. kobiet	1. ogółem 2. mężczyzn	3. kobiet	1. ogółem 2. mężczyzn	3. kobiet	1. ogółem 2. mężczyzn	3. kobiet
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Łódzki Okręg Przemysłowy	886.555	134.851 121.035	113.884	165.257 68.231	58.006	144.057 11.120	23.927	24.585 11.674	11.511
Łódź	619.966	185.105 14.831	50.174	131.533 53.612	77.621	10.990 8.459	2.531	2.582 2.560	10.022
Ściera	268.229	11.154 6.164	4.100	7.380 3.018	4.362	2.704 2.348	396	1.070 798	272
pow. Łódzki									
Aleksandrów	8.773	2.556 1.801	1.585	4.396 1.874	1.522			160 127	33
Konstantynów	8.504	1.625 871	758	1.505 789	716	48 17	31	75 65	11
Tuszyn	5.073	143 60	85	107 27	80			36 33	3
Żelazna	499	117 88						117 88	29
Kągów	2.110	52 36	14	8 3	5			44 35	9
Rąbień	354	85 78	7					85 78	7

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Romanów	190	66 17	49	66 17	49				
Nowosolna	1.018	65 21	44	61 18	43			4 3	1
Dąbrówka	503	55 37	18					55 37	18
Gospodarz	426	50 37	13					50 37	13
Ignacow	237	20 19	1					20 19	1
Kruszów	467	31 44	17					61 44	17
Stróża	365	50 39	11					50 39	11
Aniołów	283	50 23	7					30 23	7
Andrzejów	1.587	2 2						2 2	
Janów		7 5						7 5	2
Probuszowice	437	6 5	1					6 5	1

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Puczniew	364	7 5	2.					7 5	2
Piaskowice	499	28 23	5					28 23	5
Charbice Górne	277	4 3	1					4 3	1
Wiśniowa Góra	1.250	4 3	1					4 3	1
Bezdów	141	3 3	-					3 3	-
Bródno	378	2 2	-					2 2	-
Górki Małe	336	3 3	-					3 3	-
Karpin	251	2 2	-					2 2	-
Romiszewice	241	2 2	-					2 2	-
Zdżichów Stary	284	3 2	1					3 2	1

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
pow. brzeski									
Buzeniny	6.198	1.477 750	727	836 48	618			611 502	109
Stryków	2.649	378 287	91					378 287	91
Galkówek	887	105 83	22					105 83	22
Małosew	373	6 5	1					6 5	1
Anderspol	1.129	357 299	98					357 299	98
Koluski	5.775	161 138	3					161 138	23
Smolice	385	6 4	2					6 4	2
M. Fabianice	48.192	22.800 11.432	11.368	16.370 6.631	9.739	315 306	9	6.115 4.495	1.620
pow. Łaski									
Łask	4.041	579 451	288	359 137	222			220 154	66
Chechoc	744	19 15	4					19 15	4

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Dziś	626	341		249	154			92	
		168	173	95				75	19
Dobrod	836	352		352					
		178	174	178	174				
Goroszyn		45						45	
		39	6					39	6
Kawerów	1.131	366		248				118	
		188	178	113	135			75	43
Kolumna	438	219		157				62	
		110	102	61	96			49	13
Orochów	699	26						26	
		18	8					18	8
Pawlikowice	469	72		72					
		33	39	33	39				
Ustrat	292	5						5	
		5	-					5	
Wymysłów	148	46						46	
		34	12					34	12
pow. Łęczycki									
Łęczyca	07.344	521						521	
		422	39					422	99
Łęczyca Dąbowa		37						37	
		25	8					29	8

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Lęczyca - Sierpów	385	52 93	9					52 43	9
Lęczyca - Leśmierz	753	204 351	33	33				284 251	33
Lęczyca - Topola Królów.		2 5	4					9 50	4
Chociszew	376	4 3	1					4 3	1
Krzyszew	345	120 112	8					120 112	
Ozorków	13,615	4,526 2,113	2,413	4,382 2,014	2,368			144 99	45
Głowno	8,275	635 452	183	146 63	83			489 389	100

ROZNIENIECENIE PRACOWNIKÓW

Miejscowości	1. Liczba 2. Zatrudnienie 3. W tym kobiet	Ogółem	Wskaz- nik	Wskaz- nik	Wskaz- nik
1.	2.	3.	4.	5.	6.
Łódź Okręg Pracysłowy	1 2 3	551 254.699 113.864	154 166.297 98.026	9 2.195 269	26
Łódź	1 2 3	296 185.103 90.474	105 131.533 77.621	4 1.708 240	15
Giera	1 2 3	24 11.134 4.990	9 7.580 4.362	1 114 16	
Łódź Okręg Elektryczny	1 2 3	8 2.336 1.333	4 2.396 1.322		
Konstantynów	1 2 3	7 1.629 758	4 1.303 716		
Poznań	1 2 3	5 143 83	- 107 80		
Wroclaw	1 2	- 117 29			

RZEMYSŁU W ŁÓDZKIM OKRĘGU PRZEMYSŁOWYM".

główny	Metalowy	Chemiczny	Skórzany	Mat. budowl.	Drewny i papier.	Filmowy	Specjalny	Różny
	4.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.
3	95	23	27	19	45	4	56	21
135	20.949	10.687	4.436	4.232	9.456	2.732	11.042	3.290
265	3.716	3.041	847	561	2.371	644	3.041	1.332
4	76	18	15	10	28	4	22	14
706	17.245	6.833	3.919	1.904	6.985	2.752	9.244	2.984
240	2.912	2.196	763	106	1.867	644	2.991	1.232
1	4	1	1	2	3		3	
114	753	2.069	40	271	395		110	
16	113	263	14	71	122		27	
	1				1		2	
	13				117		28	
	3				24		6	
		1			1		1	
		48			30		46	
		31			3		8	
			1				3	1
			5				19	12
			-				3	-
				117				
				9				

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.
ogów	1	2	1		1			-				
	2	92	8		4			40				
	3	14	5		1			8				
abien	1	1			1							
	2	65			65							
	3	7			7							
manów	1	-	-									
	2	66	66									
	3	49	49									
owocina	1	2	1								1	
	2	65	61								4	
	3	44	43								1	
brówka	1	-										
	2	55						-				
	3	18						53				
pedara	1	-						18				
	2	50						-				
	3	13						50				
macow	1	-						13				
	2	20						-				
	3	1						20				
rusów	1	-						1				
	2	61						-				
	3	17						61				
								17				

181

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.
Barbisa	1 2 3	- 50 11						1 50 11					
Wielkow	1 2 3	- 30 7						1 30 7					
Wierzejew	1 2 3	- 2 -										2 -	
Wand	1 2 3	1 7 2										1 7 2	
Wiesnoszewice	1 2 3	1 6 1				1 6 1							
Wielmow	1 2 3	- 7 2								4 1		3 1	
Wiskowice	1 2 3	- 28 5							28 5				
Wierbice	1 2 3	- 4 1										4 1	

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.
Malowa Góra	1 2 3	- 4 1									- 4 1	
Łódź	1 2 3	- 3 -							- 3 -			
Młoc	1 2 3	- 2 -									- 2 -	
Wł. Małe	1 2 3	- 3 -			- 3 -							
Wpina	1 2 3	- 2 -									- 2 -	
Winnowice	1 2 3	- 2 -									- 2 -	
Wichów	1 2 3	- 3 1									3 3 1	
Wł. Wielkie	1 2 3	9 1477 727	2 866 618		1 4 4		1 99 24	2 394 46			2 23 13	1 33 22

153

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.
Trybów	1 2 3	5 376 91				- 174 49	1 19 2	1 50 6	1 92 7		2 29 5	- 54 22
Włkówek	1 2 3	- 105 27							- 105 22			
Włosz p. Galkówce	1 2 3	- 6 1									- 6 1	
Włosz p. Krasowice	1 2 3	1 397 98						- 391 96			1 6 2	
Włosz p. Krasowice	1 2 3	3 161 23			1 65 5		1 40 6	- 25 3	- 10 2		- 21 7	
Włosz p. Krasowice	1 2 3	- 6 2									- 6 2	
Włosz p. Krasowice	1 2 3	39 22.800 11.565	13 16.370 9.739	- 315 9	8 2.001 652	3 1.551 480	2 102 7	1 245 35	3 1.576 777	- - -	3 693 127	2 167 62
Włosz p. Krasowice	1 2 3	12 579 288	3 399 222				1 62 7		1 35 4		4 79 90	3 44 5

154

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.
Bochle	1 2 3	- 19 4						- 19 4				
Budow	1 2 3	2 341 173	1 249 154				1 39 7		- 42 7		- 11 5	
Budow	1 2 3	2 332 174	2 352 174									
Budow	1 2 3	1 45 6			1 45 6							
Budow	1 2 3	2 366 178	1 246 135						- 71 8		- 47 35	
Budow	1 2 3	2 219 109	1 137 96						1 58 12		- 4 1	
Budow	1 2 3	- 26 8										- 26 8
Budow	1 2 3	1 72 39	1 72 39									

153

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.
Wroclaw	1 2 3	- 5 -							1 5 -			
Wysokow	1 2 3	- 46 12						- 46 12				
Wysokow Leczenie	1 2 3	6 321 99			- 31 4		2 71 7	1 286 46	2 23 7		1 110 33	
Leczenie-Leczenie	1 2 3	- 37 8			- 37 8							
Leczenie-Sierpów	1 2 3	- 32 9						- 32 9				
Leczenie-Leczenie	1 2 3	1 284 33									1 284 33	
Leczenie Szpitala Królewskiego	1 2 3	- 9 4									- 9 4	
Chociszew	1 2 3	- 4 1									- 4 1	

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.
Przebieg	1	-							-			
	2	120							120			
	3	8							8			
Oczekiwanie	1	6	5			1	1				1	
	2	4,326	4,382			24	40				80	
	3	2,413	2,368			17	8				20	
Wzrost	1	10	1			1		2	2		4	-
	2	635	146		204	8		98	25		130	4
Główna	3	183	83		18	3		18	-		98	1

Uwaga: Opracowane na podstawie inwentaryzacji zakładów przemysłowych w ujęciu zbiorczym i w ujęciu dla miejscowości L.O.P.,
poważając z uwzględnieniem dodatkowych uzupełnień cyfrowych z mapy Łódź. Uzupełnienia dotyczą szeregu
dodatkowych zakładów spółdzielczych i ilości zatrudnionych kobiet.

No. 2

5. Centralny Zarząd Przemysłu Surowców tórných.
6. Centrala Zbytu Artykułów Technicznych
7. "CoToBe" Centrala Eksportowo-Importowa Przemysłu Półprzewodnikowego.
8. "Textilimport" Centrala Importowa Przemysłu Tekstilnego.
9. Centrala Handlowa Przemysłu Skórzanego
10. "Głównyeks" Centrala Importowo-Eksportowa Przemysłu Skórzanego.
11. Centrala Handlowa Przemysłu Papierniczego.
12. Centralny Zarząd Handlu Artykułami Fotograficznymi i Procyzyno-ptycznymi.
13. Centrala Handlowa Ceramiki.
14. Centralny Zarząd Hurtu Artykułami Gospodarstwa Domowego "Arged"

Ponadto na terenie Łodzi znajduje się:

1. Biuro Zbytu Produktów Organicznych
2. Biuro Zbytu Produktów Gumowych.

Należy przypuszczać, że instytucje związane z przemysłem Łódzkim pozostaną to również w okresie planu perspektywicznego, natomiast te które istnienie na terenie Łodzi spowodowane jest jedynie istnieniem tu centralnego zarządu przemysłu prawdopodobnie nie utrzymają się.

Wielkość znajdujących się w Łodzi instytucji handlowych o zasięgu ogólnokrajowym nie posiada odpowiednich budynków biurowych. Zajmowane przez nie dawne lokale mieszkalne nie nadają się w zasadzie na ten cel. Budowa właściwych pomieszczeń miałaby duże znaczenie dla miasta, które wymagałoby tym sposobem pożądane akcenty plastyczne.

Znaczna część wymienionych central posiada w Łodzi magazyny o zasięgu ogólnokrajowym. Ich globalna powierzchnia i kubatura przekracza odnośnie liczby dotyczącej magazynów związanych z obsługą mieszkańców miasta. Pod względem wyposażenia i zabudowy stoją one od tych ostatnich bez porównania wyżej.

Istnienie na terenie Łodzi kilkunastu instytucji o charakterze specjalnym centralnym stwarza zatrudnienie znacznej liczby stosunkowo wysoko płatnych pracowników, co w pewnym stopniu wpływa na ogólną strukturę zarobków ludności miasta.

STAT

PRACOWNIA PLANOW REGIONALNYCH

ŁODZKI OKRĘG PRZEMYSŁOWY

(Łódź, formerly Litzmannstadt)

OBROT TOWAROWY

STAT

Spis treści.

	Strona
1. Inwentaryzacja obrotu towarowego /opis/	3
2. Tabela wskaźników spożycia artykułów na mieszkańca rocznie	22
3. Centrale Handlowe	23
4. Ekspozytury central handlowych	24
5. Sklepy detaliczne	27
6. Sieć sklepów detalicznych na terenach wiejskich	34
7. Targowiska miejskie	46
8. Sieć zakładów żywienia zbiorowego	47
9. Sieć punktów skupu	49
10. Magazyny dla obsługi ludności L.O.P.-u	54
11. Magazyny składowe żywności i hurtu	66
12. Punkty usługowe	68

INWENTARYZACJA OBROTU TOWAROWEGO.

I. Wskaz: zakres pracy i materiały wydane.

Przedłożone prace składa się z części tabelarycznej, graficznej i opisowej.

Część tabelaryczna obejmuje następujące zagadnienia:

- 1/ Struktura organizacyjna obrotu towarowego na terenie L.O.P., przedstawiana w formie dwóch tabel:
 - a/ Centrale handlowe - zarządy przedsiębiorstw,
 - b/ Ekspozytury wojewódzkie central handlowych.
- 2/ Sieć detalicznych punktów sprzedaży - zagadnienie przedstawione jest w układzie branżowym, X terenowym i organizacyjnym z uwzględnieniem występujących na terenie L.O.P. form dystrybucji /2 tabela/.
- 3/ Sieć punktów żywienia zbiorowego - przedstawiana w przekroju branżowym, terenowym i organizacyjnym z uwzględnieniem przynależności organizacyjnej.
- 4/ Sieć punktów skupu - przedstawiana w przekroju branżowym, terenowym i organizacyjnym.
- 5/ Magazyny handlowe - opracowanie składa się z trzech tabel:
 - a/ Magazyny handlowe dla obsługi ludności LOP
 - b/ Magazyny handlowe nie związane z obsługą ludności LOP
 - c/ Magazyny handlowe obsługujące ludność LOP, lecz nie znajdujące się poza jego granicami.
- 6/ Usługi przemysłowe - tabela zawierająca wykaz punktów usługowych przemysłowych i rzemieślniczych z podziałem na branże, zasięgi i t.d.

Ostatnia tabela wykonana została poza zatwierdzonym programem opracowania i nie została uwzględniona w części opisowej. Ponadto część tabelaryczna zawiera szereg opracowań analitycznych, które posłużą do "Studium Obrotu Towarowego", które wykonano będzie, jako odrębną pracę.

4

Wymienić tu należy:

- 1/ Wskaźniki zaopatrzenia ludności Ł.O.P. w podstawowe artykuły masowego spożycia przez uspołeczniony aparat handlowy.
- 2/ Liczba mieszkańców obsługiwanych przez poszczególny detaliczne punkty sprzedaży na terenach wiejskich.
- 3/ Liczba detalicznych punktów sprzedaży, zakładów żywienia zbiorowego i t.d. przypadających na 10.000 mieszkańców poszczególnych miast i terenów wiejskich Ł.O.P.
- 4/ Analiza pojemności, przepustowości i rozmieszczenia magazynów różnych typów na terenie m.Łodzi.

Część graficzna składa się z planu przedstawiającej sieć punktów handlu detalicznego, zakładów żywienia zbiorowego, magazynów i punktów usługowych na terenie ŁOP wykonanej na podkładzie 1:100.000

Część opisowa ogranicza się w zasadzie do opisu stanu istniejącego urządzeń handlowych na terenie ŁOP. Obszerniejsza analiza występujących na tym odcinku zjawisk jest przedmiotem odrębnego Studium. Całość zagadnień ujęta jest w pierwszym rzędzie od strony istniejących urządzeń. Zagadnienie skupu produktów rolnych zostało zarówno w części tabelarycznej, jak i graficznej i opisowej potraktowane w sposób bardziej sumaryczny, gdyż nawiązuje ono silnie z istniejącymi opracowaniami dotyczącymi inwentaryzacji rolnictwa.

W opracowaniu oparto się na materiałach pochodzących z następujących źródeł:

1. Wojewódzka Komisja Planowania Gospodarczego.
2. Miejska Komisja Planowania Gospodarczego.
3. Wydział Handlu Prezydium W.R.N.
4. Wydział Handlu Prezydium R.N. m.Łodzi
5. Wydział Przemysłu Prezydium W.R.N.
6. Wydział Przemysłu Prezydium R.N. w Łodzi
7. Wszystkie Centrale Handlowe, których krajowe zarządy znajdują się na terenie m.Łodzi /16 central/

8. Targowiska Miejskie w Łodzi.

9. Wojewódzki Zarząd Zmianowych Spółdzielni
"Samopomoc Chłopska"

Otrzymane z różnych źródeł materiały wykazywały częste znaczne rozbieżności, co powodowało konieczność dotropowania różnych bardzo pracochłownych uzgodnień.

Podane zarówno w części tabelarycznej; jak i na planach liście odnoszą się do stanu na dzień 31.XI.1950 r.

II. Handel detaliczny.

Na terenie Ł.O.P. występują wszystkie formy handlu detalicznego, jak sklepy, kioski, ruchome punkty sprzedaży, domy towarowe, hale targowe, targowiska i t.d. Problematyka handlu/współczesnego/ detalicznego na terenie ŁOP wynika ze specyfiki regionu. Wskazalik obrotu towarowego na głowę ludności jest na terenie ŁOP wyższy, od przeciętnej dla województwa innych regionów. W szczególności dotyczy to artykułów przemysłowych, co wynika z następujących czynników:

1. Ludność Ł.O.P. licząca w dniu 3.III.1950 r. 846.975 mieszkańców składa się w 88,2% z mieszkańców miast, a jedynie w 13,8% z ludności wiejskiej, przy czym 69,9% ludności miasta w Łodzi, stanowiącej drugie pod względem wielkości miasto miejskie w Polsce. Ludność miejska zaś kupuje z reguły więcej, od ludności wiejskiej.
2. Ł.O.P., a w szczególności sama Łódź jest krajowym ośrodkiem przemysłu włókienniczego i najwęższym poza Warszawą ośrodkiem dystrybucji gospodarczej na skalę krajową. Z przemysłu włókienniczego wiele się wysoki odsetek pracujących kobiet, które nie mogą z natury rzeczy poświęcić wiele czasu na gospodarstwo domowe, co stawia szczególnie wysokie wymagania odnośnie sprawności sieci handlowej. Z zatrudnieniem

kobiet w przemyśle wiąże się również słaby rozwój pracowniczych ogrodów działkowych, których produkty nie stanowią na terenie regionu poważniejszego źródła zaopatrzenia ludności w świeże warzywa i owoce.

Zarówno przemysł włókienniczy, jak i znajdujące się na terenie Łodzi instytucje o zasięgu ogólnokrajowym zatrudniają pewną liczbę wysoko płatnych specjalistów na skutek czego struktura branżowa rozprowadzanej masy towarowej wykazuje wyraźne odchylenie od przeciętnej w skali krajowej w kierunku artykułów droższych i luksusowych.

Wreszcie tradycja włókiennicza Łodzi i znaczny ruch przejeżdżających do miasta w sprawach służbowych powoduje, że pobyt na artykuły włókiennicze, jest w Łodzi wyższy, niż w innych miastach polskich.

3. Istotny wpływ na ukształtowanie handlu detalicznego na terenie Ł.O.P. ma również fakt, że Łódź jest ośrodkiem zaopatrzenia w artykuły przemysłowe dla ludności pozostałych obszarów regionu. Z bilansu dochodów i wydatków ludności m.Łodzi wynika, że blisko 1/3 masy towarowej rozprowadzanej przez aparat handlu detalicznego łódzkiego, kupowana jest nie przez mieszkańców Łodzi. Wynik ten potwierdza analiza bilansów dochodów i wydatków ludności województwa łódzkiego. Zjawisko to może być tylko w niewielkim stopniu przypisane przyjeżdżającym do Łodzi z innych miast interesantom i związane z funkcją administracyjną, jaką jest Łódź w skali krajowej i regionalnej. Podobnie wobec niewielkich rozmiarów ^{miasta} w Łodzi dojazdów do pracy, nie może ono być wywołane przez okoliczną ludność poza rolniczą. Wydaje się rzeczą najbardziej prawdopodobną, że gros towarów kupowanych w Łodzi przez ludność nie miejscową, trafia do rąk rolników przywożących artykuły spożywcze dla potrzeb mieszkańców miasta. W pewnym stopniu możliwe jest również kupowanie artykułów przemysłowych w Łodzi przez mieszkańców okolicznych miast i osiedli, przyjeżdżających specjalnie w tym celu do Łodzi.

7

Odnosić natomiast artykułów spożywczych, a zwłaszcza rolnych, obrotu handlu upolconionego na głowę ludności są mniejsze, niż np. na Śląsku. Przyczyną tego jest charakter terenów rolnych otaczających miasta, (gleby nadające się do uprawy ziemniaków) i struktura gospodarstw wiejskich, (przewaga gosp. indywidualnej). Kłosa powoduje, że bezpośredni zakup u rolników odgrywa zarówno w Łodzi, jak i w mniejszych miastach regionu znaczącą rolę w zaopatrzeniu ludności w artykuły spożywcze. Dla przykładu większa część zaopatrzenia miast na ziemniaki nie przechodzi zupełnie przez handel detaliczny.

Masa towarowa

Analiza struktury masy towarowej nie jest w zasadzie tematem niniejszego opracowania. Marginalne wartości jedynie zaznaczyć, że specyfika regionu wyraża się w pierwszym rzędzie w większym udziale artykułów przyrody słowych, zwłaszcza włókienniczych i trwałych. Odnosne liczby wykazują okresowe znaczne różnice, ale przeciętnie artykuły przemysłowe stanowią mniej więcej połowę wartości obrotu upolconionego handlu detalicznego na terenie Ł.O.P. W Łodzi wartość artykułów spożywczych jest nieco wyższa niż przemysłowych, jednakże nie osiąga procentu charakterystycznego dla większych miast w Polsce. Wskaźniki zaopatrzenia ludności w podstawowe artykuły ilustruje następująca tabela:

Występujące pomiędzy poszczególnymi terenami różnice są bardzo znaczne i w większej mierze wymagają bliźszego badania. W niektórych wypadkach tłumaczą się one warunkami lokalnymi. Dla przykładu niskie spożycie cukru na głowę ludności w okolicach Łodzi spowodowane jest niewątpliwie rozdawanymi przez istniejącą w pobliżu entronię Leśniczówkę deputatami.

Rozprowadzana przez upolconiony aparat handlu detalicznego masa towarowa uzupełniana jest w niewielkim stopniu przez istniejący jeszcze handel prywatny.

Sieć sklepów detalicznych na terenie Ł.O.P. obejmuje 2.871 punktów.

Rozmieszczenie sieci sklepów na terenie Ł.O.P. jest bardzo nierównomierne. Na ogólną liczbę 2.871 sklepów, 2.045 znajduje się w Łodzi, 583 sklepy znajdują się na terenie innych miast Ł.O.P., a 243 sklepy na terenach wiejskich.

Przeciętnie jeden sklep obsługuje:

w Łodzi	309 mieszkańców
w pozostałych miastach	248 mieszkańców
na terenach wiejskich	503 mieszkańców
na terenie całego Ł.O.P.	309 mieszkańców

Jeszcze dopótniej sytuację ilustruje następujące zestawienie:

	<u>Liczba sklepów detalicznych na 10.000 mieszkańców</u>
Łódź	3,3
Pabianice	3,9
Zgierz	3,2
Ozorków	4,2
Aleksandrów	6,2
Konstantynów	2,2
Głowno	4,4
Łęczyca	5,6
Brzeziny	5,0
Koluszki	4,2
Tuszyn	3,2
Łask	3,2
Stryków	4,2
Tereny wiejskie	2,0
O g ó ł n a Ł.O.P.	3,2

Należy jednak zaznaczyć, że sama liczba sklepów nie wiele jeszcze mówi, gdyż należy uwzględnić wielkość sklepów, ich przepustowość, liczbę stoisk, zaplecze i t.d. Szczegółowe zbadanie i wyjaśnienie tych zjawisk leży poza

9

Zakresom niniejszego opracowania
 rzeczą pewną, że mniejsza stosunkowo liczba sklepów
 w Łodzi jest w pewnym stopniu spowodowana ich większymi
 rozmiałami, oraz większą koncentracją. W okresie ostatnich
 lat na terenie Łodzi prowadzona była akcja kasacji
 sklepów, tak że istniejące obecnie obiekty są w znacznej
 mierze sklepy duże, o znacznej ilości towarów i dużej
 przepustowości.

Globalna liczba sklepów w Łodzi jest obecnie nie-
 wiele większa od 1/3 sklepów istniejących w okresie
 międzywojennym. Zmniejszenie liczby sklepów tłumaczy się
 przeprowadzeniem akcji kasacji, oraz przejściem pewnej
 liczby lokali sklepowych do innego użytkowania, zwłaszcza
 na mieszkania. Istniejące w Łodzi sklepy są w stanie roz-
 prowadzić całą masę towarową znaczną na rynek, jednakże
 sieć sklepów na przedmieściach jest jeszcze ciągle mimo
 pewnych postępów niewystarczająca.

O wiele gorzej przedstawia się ⁴zagospodarowanie na
 terenach wiejskich. Tylko 47,7% gromad wchodzących w skład
 Ł.O.P. posiada sklepy. Najlepiej pod tym względem przed-
 stawia się sytuacja na terenie powiatu łódzkiego, gdzie
 połowa (49,9%) gromad posiada sklepy - najgorzej w powiecie
 łęczyckim, gdzie sklepy posiada jedynie 43% gromad.
 Wiele sklepów obsługuje ludność wiejską w promieniu ponad
 5 km., podczas gdy w zasadzie promień zasięgu sklepu nie
 powinien przekraczać 1,5 km.

Reasumując zaznaczyć należy, że w miastach sieć
 sklepów spożywczych jest gęstsza i bardziej równomiernie
 rozłożona od sieci sklepów przemysłowych co jest zjawis-
 kiem normalnym i pozytywnym. Na terenach wiejskich nato-
 miast większą rolę odgrywają sklepy przemysłowe i miesiane.

Struktura branżowa sklepów detalicznych na terenie
 Ł.O.P. jest bardzo zróżnicowana. Występuje tu 46 branż -
 więcej niż w większości dużych miast polskich.

63,3% ogólnej liczby sklepów stanowią sklepy spo-
 żywców. W znacznej mierze są to sklepy wyso-
 cjalizowane w niektórych asortymentach. Występują tu
 sklepy mięsno-wędliniarskie, owocowo-warzywnicze, piekarnicze,

13

nabiałowa i t.p. Do ogólnej liczby sklepów spożywczych wliczono również sklepy gromadzkie i Punkty Sprzedaży Detalicznej na terenach wiejskich, prowadzone przez W.Z.G.S., stanowiące razem 10,2% ogólnej liczby sklepów na terenie L.O.P. Są to sklepy spożywczo-mieszane, prowadzące obok sprzedaży artykułów spożywczych niektóre artykuły pierwszej potrzeby, jak mydło, naftę, nici, guziki i t.p.

Drugą grupę stanowią sklepy artykułów przemysłowych, których liczba stanowi 28,3% ogólnej ilości sklepów. Sklepy artykułów przemysłowych jedno lub kilkunastu branż występują niemal wyłącznie w miastach. Na terenach wiejskich natomiast sklepy przemysłowe posiadają charakter sklepów wielobranżowych. Sprzedawane są w nich zarówno artykuły przemysłowe jak i artykuły masowego spożycia. W typowych sklepach tego typu można nabyć wyroby włókiennicze, galanterię, odzież, obuwie, książki, wyroby papierniczne, meblarstwo i t.d. Sklepy te stanowią 5,5% ogólnej liczby sklepów na terenie L.O.P.

Poza wymienionymi występują na terenie L.O.P. inne jeszcze rodzaje sklepów detalicznych, a wśród których na wymienienie zasługują sklepy komisowe, których liczba stanowi 0,8% ogólnej ilości sklepów na terenie L.O.P., detaliczne punkty sprzedaży opału - 4,7% ogólnej liczby sklepów i różne inne stanowiące razem 2,9% ogólnej liczby sklepów detalicznych na terenie L.O.P.

Pod względem organizacyjnym większość sklepów należy do dystrybutorów, a w szczególności do Z.S.S., M.H.D., M.H.M. i W.Z.G.S. W miastach przeważają sklepy M.H.D. i Z.S.S., a na terenach wiejskich W.Z.G.S. Rozgraniczenie zasięgów działania poszczególnych dystrybutorów, a zwłaszcza M.H.D. i W.Z.G.S. nie jest jeszcze na terenie L.O.P. w pełni zrealizowane.

Cięć sklepów dystrybutorów uzupełniają sklepy spółdzielczości pracy, licznie występujące zwłaszcza w Łodzi, oraz sklepy warszawskie gestordów. Zaopatrzenie sklepów central gestordów jest mimo licznych wysiłków w kierunku

11

ujednoczenia zaopatrzenia, lepsze niż innych, na skutek czego o ludność chętnie się w nich zaopatruje. Ich znaczna ilość na terenie Łodzi ma niewątpliwie niemały wpływ na przeniesienie masy towarowej z Łodzi na inne tereny.

Reszcie wspomnień należy o sieci sklepów prywatnych, których w samej Łodzi jest ponad 600. Handel prywatny nie odgrywa poważniejszej roli, jeśli idzie o zaopatrzenie ludności, ze względu na niskie przydatki masy towarowej. Lokale sklepowe prywatne są niemal z reguły małe i nie nadają się do przekształcenia na punkty handlu uspołecznionego.

Domy towarowe.

Siec sklepów detalicznych uzupełniają istniejące na terenie Ł.O.P. domy towarowe. Ogółem istnieje tu 11 domów towarowych. Z liczby tej 7, a mianowicie 1 P.D.T. i 6 obiektów Z.S.S. znajduje się w Łodzi, 2 w Łęczycy i po jednym w Ozorkowie i w Łasku. Domy towarowe poza Łodzią należą do W.Z.G.S. Wszystkie z wyjątkiem P.D.T. w Łodzi, są to obiekty stosunkowo niewielkie, o ograniczonej ilości branz i niezbyt wielkiej przepustowości.

Ta forma handlu detalicznego nie jest obecnie w skali krajowej rozwijana.

Formą zbliżoną do domów towarowych są hale targowe i bazy. Pod względem organizacyjnym są to skupiska sklepów, należących głównie do M.H.D. i Z.S.S. W Łodzi istnieją cztery skupiska tego typu, natomiast nie występują one na terenie innych miast regionu.

Inne formy handlu detalicznego.

Z podród innych form handlu detalicznego wymienić należy kioski, ruchome punkty sprzedaży, stoiska przemysłowe na targowiskach, sklepy objazdowe i t.d. Wszystkie te formy są na terenie Ł.O.P. bardzo rozpowszechnione. Zwłaszcza w ostatnich latach czynione są znaczne wysiłki w kierunku zblżenia tą drogą handlu detalicznego uspołecznionego do konsumenta.

Ze względu na nietrwały charakter związanych z tymi formami handlu inwestycji, zagadnienie to w ramach planu regionalnego nie jest rozpatrywane.

Targowiska.

Targowiska są ważnym czynnikiem, jeśli idzie o zaopatrzenie mieszkańców miast w produkty rolne. Istnieją one we wszystkich miastach regionu, oraz Lutomiersku i Łosiu. W Łodzi istnieje 7 targowisk, nie licząc 3 hal targowych i bazarów. Większość targowisk odbywa się raz, lub dwa razy w tygodniu, ale niektóre z nich mają charakter stały. Powierzchnie zajmowane przez targowiska w poszczególnych miastach są dość znaczne, jak to wynika z następującego zestawienia:

	Powierzchnia w m ²
1. Łódź	72.744
2. Zgierz	24.206
3. Aleksandrów	2.154
4. Konstantynów	1.054
5. Tuszyn	2.035
6. Brzeziny	7.380
7. Koluszki	2.100
8. Stryków	6.000
9. Pabianice	28.200
10. Łosk	5.140
11. Lutomiersk	2.420
12. Łęczyca	5.000
13. Ozorków	3.000
14. Łośmierz	1.050
15. Główno	2.050

Targowiska są w pierwszym rzędzie domeną ~~z~~ handlu prywatnego, ujętego jednak w pewne formy organizacyjne. Udział sektora uspołecznionego przejawia się w pierwszym rzędzie w organizowaniu straganów i stałych stoisk artykułów przemysłowych. Stragany i stoiska artykułów przemysłowych służą w znacznej mierze nie tylko ludności miejskiej, ale i rolnikom przyjeżdżającym produkty rolne na targowiska.

12

Stoiska oraz podręczne magazyny i niewielkie obłódnie, w których rolnicy mogą przechowywać nie sprzedane w ciągu dnia produkty są obecnie przedmiotem dość znaczących inwestycji, zarówno na terenie Łodzi, jak i innych miast Ł.O.P.

III. Handel hurtowy i problem magazynu.

Szerebel hurtu rozprowadza na terenie Ł.O.P., a w szczególności w samej Łodzi gęstą siecią placówek, obejmujących wszystkie niemal branże. Istniejące hurtownie nie mogą być uważane, jako składające wyłącznie potrzebom ludności miejscowej, gdyż na szerebelu hurtu de facto rejonizacja nie jest możliwa do przeprowadzenia. Przeważająca większość placówek istniejących w Łodzi obsługuje nie tylko Ł.O.P. i województwo łódzkie, ale sąsiadujące większe sąsiednie tereny. Podobnie handel detaliczny na terenie Łodzi zaopatrywany jest sąsiednimi przez hurtownie znajdujące się poza granicami. W szczególności obrzeżne tereny Ł.O.P. zaopatrywane są w poważnym stopniu przez hurtownie mające swe siedziby w Kutnie, Iławie, Tomaszowie Mazowieckim i Żmigrodzie Woli.

O ile gęstość sieci placówek handlu hurtowego na terenie Ł.O.P. nie budzi poważniejszych zastrzeżeń, zainwestowanie poszczególnych obiektów jest na ogół niepełnie niewystarczające. Zagadnienie to trudno jest uogólnić, gdyż wyposażenie w budynki i lokale jest bardzo różne w zależności od branży, a nawet w ramach jednej branży występują znaczne różnice pomiędzy poszczególnymi placówkami. Na ogół powiedzieć jedynie można, że placówki należące do starych organizacyjnie central, jak np. Centrala Tekstylna, czy Centrala Handlowa Przemysłu Skórzanego posiadają lepsze i lepiej przystosowane do specyfiki branży pomieszczenia, podczas gdy centrala powstała w późniejszym okresie, jak np. Centrala Odrzutowa, czy Centrola znajdują się w daleko gorszej sytuacji. Ponadto zaznaczyć się również różnice pomiędzy branżą artykułów przemysłowych, a spożywczych, na niekorzyść tej ostatniej. Jest to zjawisko tym bardziej uciążliwe, że hurtownie branży spożywczej wymagają na ogół specjalnych

14

urzędzi i wielu wypadkach mają do czynienia z artykułami łatwo psującymi się i wymagającymi sprawnego i szybkiego dostarczenia konsumentowi.

Z zagadnieniem handlu hurtowego wiąże się ściśle sprawa magazynów. Magazyny znajdujące się na terenie Ł.O.P. podzielić można na dwie wielkie grupy: magazyny związane z obsługą miejscowej ludności i magazyny związane z istniejącym na terenie Ł.O.P. przemysłem i funkcją Ł.O.P. w skali krajowej. Powyższy sposób podział jest oczywiście niezależny od podziału organizacyjnego.

Magazyny związane z obsługą ludności należą na terenie ŁOP zarówno do szczebla hurtu, jak i do detalu. W zasadzie szczebel detalu nie powinien posiadać własnych magazynów, jednak w samej tylko Łodzi magazynów tego typu istnieje 49. Ich globalna powierzchnia wynosi ponad 33,5 tys. m², a pojemność osiąga blisko 13 tysięcy ton. Większa część magazynów szczebla detalu należy do Z.S.S. Poza tym własne magazyny posiada również M.H.D., P.D.T. i Dom Książki. Magazyny dystrybutora można uważać za zjawisko przejściowe, za wyjątkiem może magazynów Handlu Domu Książki (który pełni równocześnie rolę gestora i częściowo P.D.T.). Liczba magazynów szczebla detalu na terenie Ł.O.P. jest poza Łodzią niewielka.

Magazynów szczebla hurtu jest na terenie samej Łodzi 107, przy czym należą one do 33 jednostek organizacyjnych. Ich globalna powierzchnia użytkowa wynosi ponad 100 tys. m², globalna pojemność ponad 67 tys. ton, a miesięczna przepustowość 155 tys. ton. Na pozostałym terenie Ł.O.P. liczba magazynów szczebla hurtu jest niewielka. Koncentrują się one w znacznej mierze w Fabianicach i Zgierzu. Inne miasta posiadają ich niewspółmiernie mało. Szczególnie ważną jest sytuacja pod tym względem na terenie Głowna, Strykowa i Koluszek.

Niepóź sytuacja na odcinku magazynowym jest na terenie Ł.O.P. ciężka. Liczne drobne i źle wyposażone magazyny prywatne z okresu kapitalizmu nie nadają się

15

obecnie do użytku. Istniejące obecnie magazyny zlokalizowano są niemal z reguły w dawnych budynkach fabrycznych, częściowo tylko adaptowanych na ten cel. Ich rozmieszczenie przestrzenne na terenie poszczególnych miast pozostawia wiele do życzenia. Niewielka tylko część magazynów znajduje się przy niezbyt licznych kresztą bocznych kolejowych. Również powiązanie magazynów z siecią uliczną i drogową nie jest naogół zadowalające. W wielu wypadkach magazyny znajdują się w znacznej odległości od hurtowni i swych ośrodków dyspozycyjnych. Szczególnie jaskrawym wykładem są magazyny Centrali Rybnej, znajdujące się o kilkanaście kilometrów od Łodzi.

W wielu magazynach zabezpieczenie magazynowych towarów przed wpływami atmosferycznymi jest niewystarczające, na skutek czego handel uspokojony ponosi znaczne straty. Wyposażenie magazynów w dźwigi jest niedostateczne, brak jest również w wielu wypadkach urządzeń związanych z bezpieczeństwem i higieną pracy.

Brak właściwych budynków powoduje, że towary nie są odpowiednio przechowywane i ulegają łatwo zepsuciu. Szczególnie niezadowalająca sytuacja istnieje, jeśli idzie o artykuły spożywcze. Wiele do życzenia pozostawia zwłaszcza składowanie na terenie Ł.O.P. owoców i warzyw w magazynach O.Z.H.¹⁸ We wszystkich niemal magazynach spożywczych ich higiena.

Na terenie Ł.O.P. istnieje tylko jedna chłodnia usługowa w Łodzi, która w najlepszym wypadku może zaspokoić tylko drobną część potrzeb wielkiego miasta. Druga chłodnia również w Łodzi, będzie jednak w najbliższym czasie oddana do użytku.

Magazyny nie związane z obsługą ludności dzielą się pod względem organizacyjnym na magazyny szczebla zbytu, magazyny przyfabryczne, magazyny handlu zagranicznego, magazyny specjalne i t.d. Magazyny te są naogół większe i lepiej wyposażone od magazynów nastawionych na obsługę ludności. Znajdują się one w znacznej mierze na terenach fabrycznych, względnie na wydzielonych terenach specjalnych.

Celem rozwiązania trudnej sytuacji magazynowej budowana jest obecnie w Łodzi dzielnica magazynowa na Żabimcu, oraz dzielnica składowo-przemysłowa na Dąbrowie. W najbliższych latach będzie również rozbudowana sieć ziemniaczerek, dzięki czemu prymitywne składowanie ziemniaków w piwnicach domów mieszkalnych i w kopcach zostanie ograniczone. Wydaje się jednak rzeczą wątpliwą, aby niedobór magazynów spożywczych w Łodzi mógł być całkowicie usunięty, przed upływem szeregu lat. Niedobór ten powoduje, że pod względem składowania artykułów spożywczych Łódź zależna jest w znacznej mierze od otaczających ją miast.

IV. Żywnienie Zbiorowe.

Sieć zakładów żywienia zbiorowego na terenie ŁÓP składa się ogółem z 225 punktów, posiadających razem 15.861 miejsc. Zakłady żywienia zbiorowego obejmują restaurację, bary, jadalnię, kawiarnię, cukiernię, bufety, stołówki zamknięte, gospody ludowe, bary mleczne, i bufety kolejowe.

Rozmieszczenie przestrzenne sieci zakładów żywienia zbiorowego jest bardzo nierównomierne. Groce zakładów znajdują się na terenie Łodzi, która posiada ponad 70% wszystkich zakładów na terenie Ł.O.P. i ponad 70% miejsc. Następująca tabela charakteryzuje istniejącą strukturę przestrzenną

Miejscowość	Liczba		Na 1000 mieszkańców	
	zakł. miejsce	zakł. miejsce	zakł. miejsce	zakł. miejsce
Łódź	158	11.984	0,25	19,3
Pabianice	6	816	0,17	16,9
Zgierz	9	1.080	0,34	41,2
Ozorków	6	170	0,44	12,5
Aleksandrów	2	250	0,43	28,5
Konstantynów	1	50	0,12	10,6
Głowno	5		0,60	
Łęczyca	3	276	1,08	37,8
Brzeziny	2	110	0,32	17,7
Koluszki	2	226	0,35	39,1
Tuszyn	1	60	0,20	11,8
Łask	5	150	0,24	37,1
Stryków	2	62	0,75	23,4

17

Miejscowość	L i c z b a		Na 1000 mieszkańców	
	zakładów	miejsce	zakładów	miejsce
Tereny wiejskie	18	585	0,15	4,8
R a z e m	23	15.861	0,25	17,9

Jak z powyższego wynika największą liczbę zakładów w stosunku do liczby mieszkańców posiada Łęczycza, Stryków i Łask, natomiast największą liczbę miejsc w stosunku do liczby mieszkańców Zgierz, Łęczycza i Łask. Duża stosunkowo liczba miejsc w Koluszkach jest jedynie pozorna, gdyż zakłady zbiorowego żywienia w Koluszkach nastawione są na obsługę podróżnych i wiążą się z istnieniem powannego węzła kolejowego. Na terenach wiejskich sieć zakładów zbiorowego żywienia jest rzadka i przypadkowa.

Rozmieszczenie zakładów na terenie Łodzi nie jest właściwe. Odpowiednią gęstość sieć posiada właściwie tylko Śródmieście. Na peryferiach i w dzielnicach mieszkaniowych, zakładów zbiorowego żywienia jest mało. Organizacja przestrzennej miasta powoduje, że nawet istniejące tam placówki nie osiągną wystarczających obrotów, które zapewniłyby ich rentowną eksploatację.

Pod względem organizacyjnym istniejące zakłady należą do następujących przedsiębiorstw: Łódzkie Zakłady Gastronomiczne, Związek Spółdzielni Spożywców, Wojewódzki Zarząd Gminnych Spółdzielni "Samopomoc Chłopska", Okręgowe Przedsiębiorstwo Barów Mlecznych, Kolejowe Zakłady Gastronomiczne, "Orbis" i Oddziały Zaopatrzenia Robotniczego. Specyfika branżowa nie znajduje pełnego odbicia w strukturze organizacyjnej; restauracje prowadzi na terenie Ł.O.P. zarówno Ł.Z.G. jak i Z.S.S., Orbis i K.Z.G. Podobnie bary, bufety, jadalnie, kawiarnie i t.d. występują w różnych przedsiębiorstwach. Z.S.S. nastawiony jest jednak w pewnej mierze raczej na prowadzenie zamkniętych stołówek pracowniczych, W.Z.G.S. prowadzi na terenach wiejskich gospody ludowe, K.Z.G. na obsługę podróżnych. "Orbis" prowadzi bardziej luksusowe zakłady.

18

Z nielicznymi wyjątkami, zakłady zbiorowego żywienia na terenie Ł.O.P. nie posiadają właściwych lokali. Zwłaszcza dotkliwy jest brak zaplecza odpowiedniego do wielkości, poszczególnych zakładów. Szczupłość zaplecza i częste braki w instalacji wod.-kan. powodują, że higiena przyrządzanych posiłków stoi często na niskim poziomie. Wiele zakładów przedstawia się wskutek tego w zbyt dużym stopniu na sprzedaż gotowych towarów /wyroby tytoniowe, alkoholowe, ciastka i t.p./.

V. S k u p

Pod względem problematyki, zasięgu i charakteru, zaopinionie skupu dzieli się wyraźnie na skup produktów rolnych i skup odpadków użytkowych. Skup produktów rolnych został omówiony w opisie inwentaryzacji rolnictwa, tutaj więc ograniczamy się do omówienia skupu odpadków użytkowych.

Skup odpadków użytkowych prowadzony jest przez Centralę Złomu i Centralny Zarząd Przemysłu Surowców Wtórnych, przy czym podział organizacyjny organizacyjny odpowiada równocześnie podziałowi branżowemu. Centrala Złomu zajmuje się skupem wszelkiego rodzaju metali, natomiast C.Z.P. Surowców Wtórnych skupuje pozostałe odpadki użytkowe, a w pierwszym rzędzie makulaturę, samoty, ściinki skór, butelki, tłuczkę szklaną, kości i t.d. Centrala Złomu nie posiada na terenie Łodzi Ekspozytury, natomiast skupem pozostałych odpadków użytkowych zajmuje się Zbiornica Wojenódzka, obejmująca swoim zasięgiem m.Łódź i województwo Łódzkie. Obydwie te organizacje posługują się 3 spółdzielniami pracy, a mianowicie "Zbiornica" i "Curowie" w Łodzi i "Spółdzielnią Zbiornicy Odpadków" w Pabianicach, Głównymi Spółdzielniami oraz w powyższych wypadkach siecią handlu detalicznego.

Pod względem źródła odpadki użytkowe otrzymywane są z przedsiębiorstw i instytucji współpracujących, od społeczeństwa i z zyspek śmieci. Te ostatnie posiadają zwykle mniejszą wartość. Zbiórka od społeczeństwa prowadzona jest przez akcje o charakterze społecznym /zbiórka w

19

zakładach pracy w szkołach i przez komitety domowe/ oraz skup poprzez sieć specjalnych sklepów względnie normalną sieć detaliczną /butelki, skórki od pomarańczy i t.p./

Zainwestowanie aparatu skupu surowców wtórnych na terenie Łódzki jest niewystarczające. Istniejąca sieć ekonomicznie nie pozwala na pełne wyczerpanie wszystkich możliwości. Brak jest zupełnie nowoczesnych sortowni, a tańszy jest bardzo prymitywny. Również sieć specjalnych sklepów skupujących odpady jest zbyt mała i ograniczona tylko do Łodzi.

Na terenach wiejskich skup prowadzony przez G.S. odbywa się niemal z reguły przy braku odpowiednich lokali i pomieszczeń do przechowywania odpadów. Warunki higieniczne są zarówno w Łodzi, jak i na terenach wiejskich niezadawalające.

VI. Administracja handlowa.

Pod względem rozmiarów i zasięgu administracji handlowej Łódź nie wiele ustępuje Warszawie. Jako miasto wojewódzkie, Łódź jest siedzibą ekspozytur wojewódzkich i oddziałów wojewódzkich central handlowych, pokrywających swoim zasięgiem małopolskę i województwo łódzkie, a w niektórych wypadkach i kieleckie. Na skutek tego administracja handlowa na szczeblu wojewódzkim jest w Łodzi większa, niż w jakimkolwiek innym mieście polskim. Ogółem w Łodzi ma swoją siedzibę 49 instytucji administracji handlowej na szczeblu wojewódzkim.

Niezależnie od powyższego, jako poważny ośrodek przemysłu lekkiego i siedziba całego szeregu centralnych zarządów przemysłu, Łódź posiada na swoim terenie 14 zarządów central handlowych o zasięgu ogólnokrajowym, a mianowicie:

1. Centralny Zarząd Hurtu Tekstylnego
2. Centrala Odzieżowa
3. Centralny Zarząd Hurtu Galanterijnego "Centrogal"
4. Centralny Zarząd Skupu Krajowych Surowców Włókienniczych i Skórzanych

5. Centralny Zarząd Przemysłu Surowców Wtórnych.
6. Centrala Zbytu Artykułów Technicznych
7. "CeTeBe" Centrala Eksportowo-Importowa Przemysłu Włókienniczego.
8. "Textilimport" Centrala Importowa Przemysłu Włókienniczego.
9. Centrala Handlowa Przemysłu Skórzanego
10. "Skórimex" Centrala Importowo-Eksportowa Przemysłu Skórzanego.
11. Centrala Handlowa Przemysłu Papierniczego.
12. Centralny Zarząd Handlu Artykułami Fotograficznymi i Fotograficznymi-Optycznymi.
13. Centrala Handlowa Ceramiki.
14. Centralny Zarząd Hurtu Artykułami Gospodarstwa Domowego "Arged"

Ponadto na terenie Łodzi znajduje się:

1. Biuro Zbytu Produktów Organicznych
2. Biuro Zbytu Wyrobów Gumowych.

Należy przypuszczać, że instytucje związane z przemysłem Łódzkim pozostaną to również w okresie planu perspektywicznego, natomiast to którego istnienie na terenie Łodzi spowodowane jest jedynie istnieniem tu centralnego zarządu przemysłu prawdopodobnie nie utrzymają się.

Większość znajdujących się w Łodzi instytucji handlowych o zasięgu ogólnokrajowym nie posiada odpowiednich budynków biurowych. Zajmowane przez nie dawne lokale mieszkalne nie nadają się w zasadzie na ten cel. Budowa właściwych pomieszczeń miałaby duże znaczenie dla miasta, które wymagałoby tym sposobem pożądane akcenty plastyczne.

Znaczna część wymienionych central posiada w Łodzi magazyny o zasięgu ogólnokrajowym. Ich globalna powierzchnia i kubatura przekracza odnośnie liczby dotyczącej magazynów związanych z obsługą mieszkańców miasta. Pod względem wyposażenia i zabudowy stoją one od tych ostatnich bez porównania wyżej.

Istnienie na terenie Łodzi kilkunastu instytucji o charakterze specjalnym centralnym stwarza zatrudnienie znacznej liczby stosunkowo wysoko płatnych pracowników, co w pewnym stopniu wpływa na ogólną strukturę zarobków ludności miasta.

21

Reasumując stwierdzić należy, że stopień zainwestowania obrotu towarowego na terenie Ł.O.P. nie jest wystarczający dla obecnych potrzeb regionu. Ponadto braki występują zarówno na odcinku sieci detalicznej, jak i magazynów i żywienia zbiorowego. Aparat administracyjny jest bardziej rozbudowany, niż na innych terenach co wiąże się z funkcją Łodzi w skali krajowej. Globalne zatrudnienie w handlu wynosi następnie 32.500 osób t.j. 1,8% ogółu pracujących poza rolnictwem. Rola handlu w strukturze ludności występuje również jasno na terenie Łodzi, gdzie globalne zatrudnienie w handlu wynosi 23.000 osób, czyli 3,1% ogółu pracujących poza rolnictwem.

Przeciętne spożycie artykułów rocznie - /zaopatrzenie tylko przez handel społeczny															
Lp.	Artykuł	Łódzki Okręg Przemysł.			Łódź	pow. brzeska			m. Łódź	pow. łódzka		pow. kępińska			
		ogółem	m. Łódź	inne miasta		wieś	miasto	wieś		miasto	wieś	miasto	wieś		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1.	Mąka pszenna	10,5 kg	12 kg	17,7kg	10,5	6,3kg	13,5	4 kg	19 kg	3,6 kg	19,1kg	3 kg			
2.	Kasze	5 "	5 "	10 "	5	4,0 "	7,2	3,0"	5 "	3,0 "	9,6 "	2,5 "			
3.	Cukier	21 "	23 "	30 "	21	21,0 "	28,5	11,0"	31,0"	12,2 "	27,8 "	10,0 "			
4.	Przeczute roślinne	1 "	1,2"	2,0 "	1	1,2 "	1,5	0,6"	2,3"	0,5 "	2,4 "	0,5 "			
5.	Jajka	50 szt	83 szt		50	9 szt.	3 szt		38 szt	28 szt	36 szt				
6.	Mleko	30 lt	44 l		30	47 ltr.	2,5 l.		32,3 l.	2 l.	32 l.				
7.	Pieczywo żytnie	50 kg	68 kg	49 kg	50	40 kg	35,2kg	15 kg	50 kg	62 kg	14 kg	67 kg	10,1 kg		
8.	Pieczywo pszenne	15 kg	18 kg	22 kg	15	9,8kg	19,6	4,5kg	21 kg	38 kg	6 kg	30,5kg	3,4 kg		
9.	Pieczywo mieszane	30 kg		53,2kg	30	38 kg	50 kg	17,5kg	54,3kg	7,9kg	16 kg	68,7kg	12,5 kg		
10.	Musztarda	5 kg	4 kg	-	5	1,2kg	1 kg		6 kg	0,6 kg	3,4kg				
11.	Mięso	10 kg	14 kg	-	10	3,0 kg	2,5kg		15 kg	2,0 kg	8,3kg				
12.	Wędlina	9 kg	12 kg	-	9	2,5 kg	2 kg		15,5kg	2,0 kg	7 kg				
13.	Masa mięsna rasowa	41 kg			41	6,0kg	5 kg		30 kg	8,3 kg	16,2				
14.	Masło	7,5 kg	6,5kg	-	7,5	0,5 kg	0,2kg		48 kg	6 kg	2 kg				
15.	Nafta	.	1,2 l.	-	.	kg	8								

22

CENTRALE HANDLOWE

których Zarządy & Przedsiębiorstwa na cały kraj mieszczą się
w Łodzi.

Lp.	Nazwa	Adres	Zasięg
1	2	3	4
1.	Centrale Aktywna	Siemkiewicza 3/5	cała Polska
2.	Centrale Generalna Importu-Exportu Aktywna i Biernego	Monturki 6	kraj i zagranica
3.	"Textimport" C.Importowa Przemysłu i Handlu	22-Lipca 2	kraj i zagranica
4.	"Köpingen" Centrale Importu-Exportu Przemysłu i Handlu	Piotrkowska 160	kraj i zagranica
5.	Centr. Łoży Art. Technicz.	Plac Zwycięstwa 2	cała Polska
6.	Centrale Handlowa	Piotrkowska 85	" "
7.	C. Z. Handlu Art. Fotograf. i Przemysłu i Handlu	Próchnika 5	" "
8.	Centrale Handlowa Przemysłu Skórzanego	Ciochki 16	" "
9.	Centr. Handl. Ceramiki	Próchnika 5	" "
10.	Centrale Handlowa Przemysłu Papierniczego	Łódzkie 33	" "
11.	Centrale Hurtu Galanter. "Centrogal"	Piotrkowska 27	" "
12.	Centrale Odpadów Użytkowych	Łódzkie 44	" "
13.	C. Z. Skupu Krajowych Wartości i Kuchennych i Skórzanych	Siemkiewicza 9	" "
14.	C. Z. Hurtu Artykułami Gospodarstwa Domowego "ARTGOS"	Próchnika 5	" "
15.	Biuro Zbytu Produktów Organicznych		
16.	Biuro Zbytu Produktów Mineralnych		

24

CENTRALE HANDLOWE

Szupozytury na m. Łódź i województwo Łódzkie

Lp.	Nazwa	Adres	Zamiesz.
1	2	3	4
1.	Miejski Handel Detaliczny - Zarząd na m.Łódź	Łódź Piotrkowska 113	m.Łódź
a/	M.H.D. - Dystrykta Artyk. Tobacznictwami	Marutowski 6	"
b/	MHD - Art. Coop. Drogowego	Piotrkowska 113	"
c/	MHD - Art. Wózek	Piotrkowska 113	"
d/	MHD - Budowl. i Opakowy	Kilinskiego 85	"
e/	MHD - Art. Obrotowy	Piotrkowska 157	"
f/	MHD - Hiebiak i pieczywo	Legiewicza 6	"
g/	MHD - Art. Użytku kultural.	Piotrkowska 113	"
h/	MHD - Art. Odzieżowy	Piotrkowska 113	"
i/	MHD - Art. Chemiczny	Piotrkowska 111	"
j/	MHD - Książki	Piotrkowska 238	"
2.	MHD - Zarząd Wojewódzki	Piotrkowska 87	woj.Łódzkie
3.	Związek Spółdzielni Społ. - Zarząd Krajowy	Piotrkowska 33	m.Łódź
a/	Zakład Obrotu Wózekami i Ciepłotami	Zielona 24	"
b/	PSS - Zachód	Piotrkowska 31	"
c/	PSS - Zachód	Piotrkowska 29	"
d/	PSS - Północ	Piotrkowska 190	"
e/	PSS - Południe	Piotrkowska 36	"
f/	Zakład Obrotu Artyk. Przem.	Piotrkowska 14	"
4.	Związek Spółdz. polowych - Zarząd wojewódzki	Wschodnia 39	woj.Łódzkie
5.	Wojewódzki Związek Gminnych Spółdzielni	Próchnika 1	"
6.	Centr. Handlowe Przemysłu Drobnego	Moniuszki 11	m.Łódź i woj.Łódzkie
7.	Centrala wędlinowa	Piotrkowska 52	"
8.	Centr. Przemysłu Ludowego i Artystycznego	Piotrkowska 181	m.Łódź
9.	Centr. Przem. Lud. i Art.	Jarocza 11	woj.Łódzkie
10.	Centr. Handlowe - przetw. sportowego	Piotrkowska 25	m.Łódź i woj.Łódzkie

25

mgr. S. Czerwinski

1	2	3	4
11.	Centr. Handl. Przem. Papiern.	Piotrkowska 46	m. 1444
12.	Centr. Spółn. Inwalidów	Pokudniwa 2	m. 1444
13.	Spółnota Pracy	Piotrkowska 62	"
14.	Spółnota Pracy	Jarcosa 72	woj. 1444
15.	Druciki i inne pólka. Dudowlanych i Usługowych	Piotrkowska 5	m. 1444
16.	Spółn. p. Dudowl. i Usług.	Sienkiewicza 61	woj. 1444
17.	Dom Dzieci	Piotrkowska 86	m. 1444 i woj. 1444
18.	3-le Artystów Sportowych	Zodolniska 69	m. 1444
19.	Ofis Biuro Handlu Sprzętu Lecznego	Wielanicka 10	"
20.	Zakład Obrótu Paszami	Pokudniwa 37	m. 1444 i woj. 1444
21.	L. Z. Pioniersko-Skandynawski	Wola 35	"
22.	C. Z. Przemysłu Zielarsk.	Nowot 21	m. 1444
23.	" " "	Jarcosa 11/12	woj. 1444
24.	C. H. Detalu i Barów Młocz	Gdanska 125	m. 1444 i woj. 1444
25.	Magazyn Biuro Zbytu Przemysłu Chemicznego	Żwirki 11/13	m. 1444 i woj. 1444
26.	Centr. Centr. Drużyna "Fajda"	Piotrkowska 44	"
27.	Państw. Przedsiębiorstwo Rolnictwa "Ruch"	Rozwolta 17	"
28.	"Dosa"	Piotrkowska 67	m. 1444
29.	Centr. Handl. Ceramiki	Piotrkowska 61	"
30.	Centr. Handl. Ceramiki	Próchnika 5	woj. 1444
31.	"Włosbyt"	Piotrkowska 125	m. 1444 i woj. 1444
32.	Centr. Handl. Przemysłu Chemicznego	Limanowskiego 166	m. 1444 i woj. 1444
33.	Centrał. Zakotylna	Sienkiewicza 3/5	m. 1444 i woj. 1444
34.	Powszechno Domy Towarowe	Piotrkowska 66/62	m. 1444 i woj. 1444
35.	Delikatery	Piotrkowska 29	m. 1444
36.	Foto-Optyka	Figury	m. 1444
37.	Centr. Handl. Lekarskiego "Centrosprzęt"	Piotrkowska 107	m. 1444 i woj. 1444

26

1	2	3	4
38.	Lódzkie Zakł. Gastronomicz.	Piotrkowska 48	m.Łódź
39.	ojowództwo Poln. Centr.	Plac Polmódzi	woj.Łódzkie
40.	Kolejowa Zakł. Centr.	22-Lipca 42	m.Łódź i woj.Łódzkie
41.	Miejski Handel Mięsem	Piotrkowska 111	m.Łódź i woj.Łódzkie
42.	Le. Zakł. Produkcyjny Zakł. Przem. Chemicznego		m.Łódź i woj.Łódzkie
43.	Zakł. Przem. Chemicznego Zakł. Przem. Chemicznego	Wileńska 26	"
44.	Centr. Zakł. Przem. Chemicznego	Wrańska 14	woj.Łódzkie
45.	Centr. Zakł. Przem. Chemicznego	Wileńska 64	m.Łódź i woj.Łódzkie
46.	Państw. Centr. Handl. Produktów Mlecznych	Maratonowa 55	"
47.	Centrale Mleczna	Piotrkowska 39	"
48.	Centr. Produktów Mlecznych	Gdańska 70	"
49.	Centrale Mleczna		"
50.	C.2. Mleczna wrocim i wrocim	Moniuszki 1a	"
51.	Centrale Rybna	Hałkowska 1	"
52.	C.2. Mleczna wrocim	Piotrkowska 60	"
53.	Centr. Mleczna wrocim	Wrańska 9	"
54.	C.2. Mleczna wrocim	Piotrkowska 46	"
55.	Zakł. Przem. Chemicznego	Trójgłaz 20	"
56.	Centr. Mleczna wrocim		"
57.	Centr. Mleczna wrocim	Piotrkowska 33	"
58.	Centrale wrocim	Moniuszki	"
59.	Centr. Zakł. Przem. Chemicznego	Piotrkowska 107	"
60.	Centrale Mleczna wrocim	Kowalewka 1/3	"

Declassified in Part - Sanitized Copy Approved for Release @ 50-Yr 2014/05/08 : CIA-RDP81-01043R002700210001-4

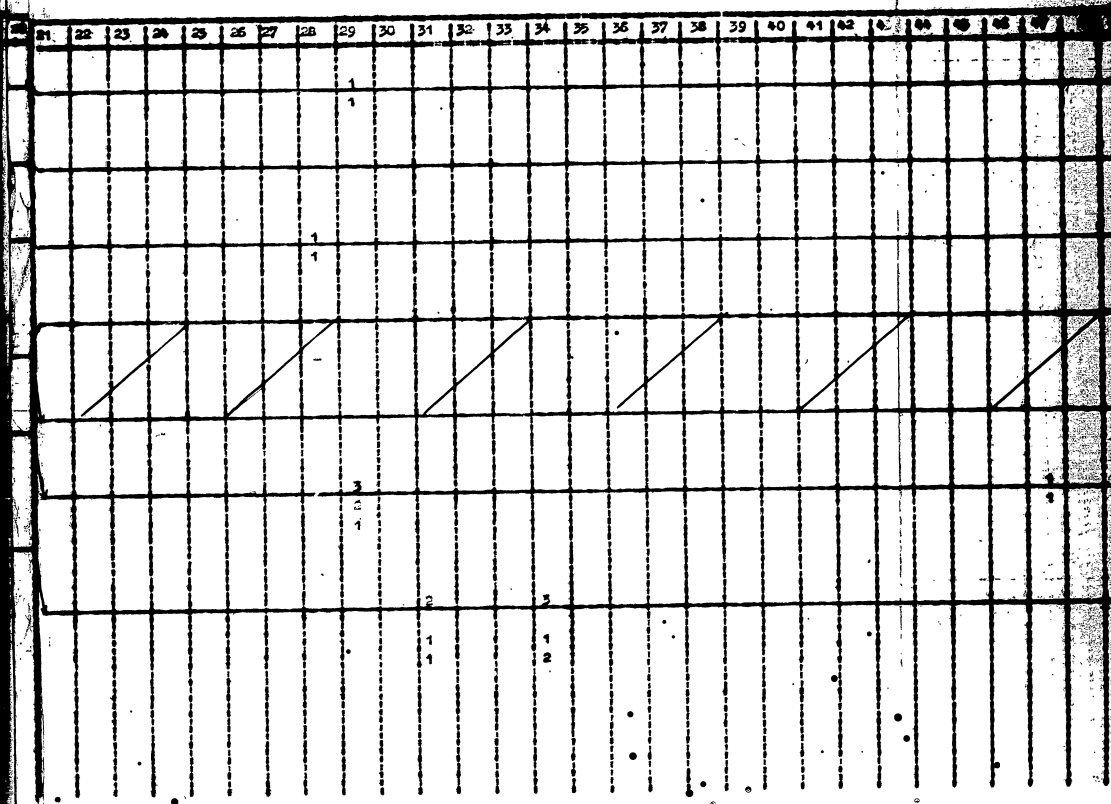
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
		P.d.T. R.S.W. "Prasa" *O.Sp.Pr.R.P.d.Li.Sprzqd.Sarnoch Spolnita Pracy Sp.Praczu Rybackiego Z.z.P. Komunistycznego Z.z.P. Masyowego Zw.Sp. Sprawy Zw.Sp.Pracy i Rzeczozn P.R.M. Ruch	1 1 3 30 1 2 1 800 3 17																
2	a. Zgrom.	N.H.D. Z.S.S. W.Z.O.S	42 37 6	9 21 3	4 1	16 1			2 1	3 1				1 1 1					
3	a. pow. 144222.	N.H.D. Z.S.S.	2 9 43	5 21	2 5			1 1	3 1	1 1				1 1					
4	a. Konstant.	N.H.D. Z.S.S.	1 7 11	3 8										1 1					
5	a. Tuzyna	N.H.D. Z.S.S.	15 1	0 1	1 1									1 1					

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
68	gn/Robbie	SECRET W.I.G.S. Spz Pioneer	7 6 1	5 5		1 1													
79	gn/Robbie	SECRET W.I.G.S.	4 4	3 5											1 1				
8.	gn. Redge	SECRET W.I.G.S. H.H.D.	15 10 1	11 10 1		1 1									1 1				
90	gn/Erasmus Vach	SECRET W.I.G.S.	6 6	6 6															
100	gn/Carroll	SECRET W.I.G.S.	10 10	6 6											1 1				
108	gn/Compton	SECRET W.I.G.S.	8 8	8 8															
109	gn/Kennedy	SECRET W.I.G.S. H.H.D.	10 8 2	10 8 2															
120	gn/Robinson	SECRET W.I.G.S. H.H.D.	11 10 1	10 9 1															
20.	gn. Hunsdon	SECRET W.I.G.S.	9 9	5 5		1 1									2 2				

	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
20	gr. Formica	0.000.000	6	5															
	W.Z.O.C.		6	5															
21	gr. Bepko	0.000.000	2	2															
	W.Z.O.C.		2	2															
22	gr. Viskito	0.000.000	7	6															
	W.Z.O.C.		7	6															
23	gr. Bepko	0.000.000	31	10	2	3			2					1	1	1	1	1	1
	W.Z.O.C.		6						2										
	M.H.D.		4											1	1	1	1	1	1
	Z.S.S.		10	2	3														
	Spilanto Tracy		1																
	Don Knight		2																
24	gr. Bepko	0.000.000	20	10	1	3		1	1										
	W.Z.O.C.		5						1	1									
	Z.S.S.		20	10	1	3													
	Spilanto Tracy		1																
25	gr. Bepko	0.000.000	11	2	1	1													
	W.Z.O.C.		4	2	1	1													
	M.H.D.		7																
26	gr. Bepko	0.000.000	6	5															
	W.Z.O.C.		6	5															
27	gr. Bepko	0.000.000	4	4															
	W.Z.O.C.		4	4															

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
25	gm. Dubur	szkolen	11	10										1					
		W.Z.G.S.	11	10										1					
	gm. Galkówce	szkolen	21	14	1	2								3					
		W.Z.G.S.	20	13	1	2								3					
		M.H.D.	1	1															
26	gm. Lipiny	szkolen	6	6															
		W.Z.G.S.	6	6															
28	gm. Nieszków	szkolen	10	7										1					
		W.Z.G.S.	10	7										1					
27	gm. Fabianice	szkolen	100	60	4	32	2	9	9	14	3			1	4	7		7	
		M.H.D.	74	18				9	3	12	2			1	2	4	3	3	
		Z.M.S.	73	42					6		1			1	2	1		3	
		O.H.P.D.	1																
		Spółnota Pracy	2																
		Spółnota Przemysłu	1																
		M.H.M.	34			32	2												
		Sp. Inwalidów	2								1	1							
28	gm. Bork	szkolen	21	6	1	3		1						1	1				
		W.Z.G.S.	3																
		Z.S.S.	16	6	1	3													
		Spółnota Pracy	1											1			1	1	
		Dom Kształci	1																
29	gm. Działów	szkolen	12	6		1								1					
		W.Z.G.S.	12	6		1								1					

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
30	gr. Belov	SECRET W.Z.G.S.	9 5	6 6		1 1								1 1			
31	gr. Gdeba Pub.	SECRET V.S.G.S.	6 6	6 6													
32	gr. Zintabovsk	SECRET V.Z.G.S. K.M.S. Sp. Gdeba Pamy	11 1 1	7 7 1	1 1									1 1 1		1 1	
33	gr. Vdovsk	SECRET V.Z.G.S.	6 6	6 6													
34	gr. Lom /Kievskaya	SECRET V.Z.G.S. P.S.G.S.	17 19 5	8 8 1	2 1 1			2 1 1						1 1 1			
35	gr. Lom /Kievskaya	SECRET V.Z.G.S. K.M.S. L.S.G.S. Sp. Gdeba Pamy O.P.L. 1 A Sp. Immobiliz	11 3 7 28 1 1 1	12 1 1 11 1 1 1	2 1 1 4 1 1 1	2 1 1 5 1 1 1		1 1 1 1 1 1 1	2 1 1 2 1 1 1					1 1 1 1 1 1 1		1 1 1 1 1 1 1	

34

Skłó sklepów detalicznych na terenach
wiojskich

Lp.	Gmina	Gromada	Sklepy		Liczba według gromad
			liczba placówek	branża	
1	2	3	4	5	6
<u>pow. łódzki</u>					
1.	Babice	Albertów	-		254
		Babice	3	gromadski	296
		Babiecki	-		234
		Rozimierz	7	gromadski, 2 mie- skane, 2 piekarnie prywatne, 1 oba- wiony Sp. Pionier	595
		Wierosławice	1	gromadski	282
		Stanisławów Nowy	-		105
		Stanisławów St.	-		229
		Zdzisławów	-		266
2.	Bezdów	Adamów Nowy	1	gromadski	142
		Adamów Stary	-		196
		Bezdów	-		162
		Bezdówek	2	mieszany, wielobranżowy	321
		Błoto	-		148
		Ciężków	-		206
		Kontrowo	-		79
		Sanie	1	gromadski	203
		Słowak	-		103
3.	Brójce	Brójce	1	gromadski	364
		Bukowiec	4	gromadski, masar- ski, zielarny, skład art. miesz.	846
		Dalków	2	gromadski	731
		Karpin	1	Punkt sprzedaży detalicznej	256
		Kotliny	-		314
		Kraszew	1	Punkt. sprzedaży detalicznej	505

35

1	2	3	4	5	6
		Kurovice Kód.	-		141
		Kurovice Rząd.	2	gromadski, tekstylny	693
		Leśne Odpadki	-		148
		Pakczerw	1	Punkt sprzed.detal.	401
		Stróża	-		370
4	Brużycy Wielka	Antoniew	1	gromadski	100
		Aniłow	-		283
		Brużycy Wielka	1	gromadski	102
		Brużyczka Mała	-		176
		Frankin	-		176
		Brużycy Kolonia	-		114
		Jedlicze	1	gromadski	314
		Jastrzębie Góra	-		161
		Księstwo	-		223
		Kontrowers	-		154
		Karolew	-		53
		Lobódz	-		65
		Nakielnica	-		236
		Piaskowice	1	gromadski	499
		Ruda Bogaj	1	gromadski	329
		Sokołów	-		235
		Szatonia	-		196
		Ustronie	-		294
		Wierzbno	1	Punkt.det.sprzedaży	168
		Zinna Woda	-		187
		Wardryn	2	Punkt sprzed.detal.	539
		Widniowa Góra	2	gromadski, spożywczy M.H.D.	1039
		Wola Kutowa	-		216
		Wola Rakowa	1	gromadski	665
		Wygoda	-		117
5	Czarnocin	Białysody	-		181
		Budzyszyn	-		135
		Diakupia Wola	1	gromadski	654
		Czarnocin	3	art.mieszane, tekst. skóra	758

26

1	2	3	4	5	6
		Ozarnocin Poduch.	1	gromadzki	585
		Kalaska Wola	1	gromadzki	180
		Homiszewice	1	artykuły pierniczej potrzeby	220
		Rzopki	1	gromadzki	349
		Szynaryce	1	gromadzki	281
		Tychów	1	gromadzki	475
		Zawodzie	-	-	105
6.	Gospodarz	Ozyteninek	1	Punkt.sprzed.detel.	208
		Gadka Nowa	-	-	202
		Gadka Stara	1	Punkt.sprzed.detel.	552
		Gospodarz	1	mieszany	439
		Guzew	1	mieszany	425
		Kaliako	-	-	449
		Modlice	1	mieszany	302
		Pranda	1	mieszany	255
		Romanów	1	mieszany	329
		Rydzyński	-	-	209
		Ragów	2	mieszany	230
		Starowa Góra	-	-	282
7.	Kruszów	Dylew	-	-	227
		Grabów	-	-	298
		Głuchów	1	Punkt sprzedaży deta	350
		Górkki Małe	1	gromadzki	362
		Górkki Duże	-	-	267
		Grabina Wola	-	-	347
		Kruszów	1	gromadzki	367
		Szczukwin	1	gromadzki	614
		Tębowy	1	Punkt sprzed.detel.	241
		Tuszynek Major.	-	-	170
		Tuszynek Poduch.	-	-	256
		Wodzinak	1	gromadzki	221
		Wodzin Majorecki	-	-	219
		Wodzin Prywatny	-	-	243
		Wola Kozłkowa	4	gromadzki	210
		Zerocin	1	Punkt detel.sprzedaż.	213

27

1	2	3	4	5	6
8.	Licznierz	Giosny	1	gromadzki	292
		Wierzbiana	-	-	232
		Kania Górna	-	-	235
		Smilic	1	gromadzki	323
		Witostów	-	-	181
		Wierzbica	-	-	471
		Wierzbica	-	-	303
		Wierzbica	1	gromadzki	524
		Wierzbica	1	gromadzki	524
		Wierzbica Strum.	-	-	309
		Wierzbica Wielka	1	gromadzki	508
		Wierzbica	1	niemczy	115
		Wierzbica	1	gromadzki	327
		Wierzbica	-	-	109
		Wierzbica	1	gromadzki	280
		Wierzbica Stare	1	gromadzki	190
		Wierzbica Nowe	1	gromadzki + 1 spec. min.	286
9.	Nowosolna	Wierzbica	5	gromadzki, maszynki 2 wielobranżowe, skład towarów masowy	1400
		Nowosolna	1	niemczy	1400
		Wierzbica	1	gromadzki	151
		Wierzbica dolny	1	gromadzki	470
		Wierzbica	1	gromadzki	420
		Wierzbica Górny	-	-	420
		Wierzbica	-	-	270
10.	Pucznice	Wierzbica Górna	1	Punkt sprzed. detali.	277
		Wierzbica	-	-	225
		Wierzbica	-	-	237
		Wierzbica	1	gromadzki	305
		Wierzbica	-	-	327
		Wierzbica Nowe	-	-	170
		Wierzbica	-	-	339
		Wierzbica	1	Punkt sprzed. detali.	341
		Wierzbica	1	gromadzki	364
		Wierzbica	2	gromadzki, skład artykułów masowych	345

38

1	2	3	4	5	6
		Barnów	-	-	203
		Wola Pucaniewska	-	-	157
11.	Rabich	Antoniew	-	-	161
		Ludy Polskie	-	-	55
		Wojewoda	-	-	143
		Wojewo	-	-	182
		Mosięcin	-	-	450
		Wielka Góra	-	-	147
		Rabich	1	gromadzki	354
		Rabich A B	-	-	238
		Wola Brzynekowa	1	gromadzki	173
		Wojewo	-	-	190
12.	Wiskitno	Wiskitno	1	mieszany	352
		Wiskitno A Las	-	-	285
		Wojewo	1	gromadzki	302
		Wojewo	2	Punkt sprzed. detal. + 1 nasaraki prywat	251
		Bronisin Dworski	-	-	340
		Bronisin Wioś	1	Punkt sprzed. detal.	256
		Grudzisko	1	gromadzki	385
		Kalino	1	gromadzkie	405
		Wita Szklana	-	-	190
		Witkisin	1	Punkt Sprzed. Detal.	355
		Wita Wiskitna	-	-	340
		Przypusta	-	-	200
		<u>1 pow. brzeski</u>			
13.	Biało	Biało	3	tekstylowy, gromadz. kiosk.	613
		Jesionka	-	-	113
		Warszyce	-	-	125
		Kobliny	1	Punkt Sprzed. Detal.	423
		Biesiekierz	1	gromadzki	340
		Biesiekierz N	-	-	375
		Goźków	1	gromadzki	324
		Włodziny	-	-	290

20

1	2	3	4	5	6
4.	Bratoszewice	Bratoszewice	1	gromadzki	835
		Ciołek	-	-	287
		Kalinów	-	-	228
		Kosle	1	gromadzki	156
		Osce	-	-	254
		okrzynica	-	-	297
		osnowice	-	-	229
		Smolice	-	-	339
		Wędrów	1	gromadzki	447
		Wymianka	-	-	243
		Wola Wędrowska	1	Punkt Detal. Sprzed.	435
		Wólka	-	-	389
			-	-	258
5.	Dobra	Ansolin	1	gromadzki	192
		Łorchówka	-	-	284
		Czaplinek	1	Punkt Sprzedaży Det.	209
		Dobra	1	gromadzki, wielobrt.	657
		Glennik	-	-	294
		Imielnik Nowy	-	-	359
		Imielnik Stary	-	-	232
		Józefów	1	Punkt Sprzed. Detal.	209
		Kalonka	1	gromadzki	183
		Kopanka	-	-	212
		Kiełmina	1	gromadzki	483
		Lugi	1	gromadzki	415
		Maciejów	1	gromadzki	214
		Moskule	-	-	198
		Szczawin wieś	1	gromadzki	557
		Szczawin kol.	-	-	193
		Wilanów	1	gromadzki	204
		Zelgoszcz	-	-	425
6.	Gaźkówek	Anderspol	6	epozytary H.H.D. mieszany, piekarski, art. gosp. domowego, wielobranżowy, mieszany	250
		Bedon wieś	1	gromadzki	520
		Bedon Przystanek	-	-	640

40

1	2	3	4	5	6
		Łopowa	-	gromadzki	800
		Łukomierz	-	-	306
		Łąków Duży	2	gromadzki, wielob.	550
		Łąków Mały	4	gromadzki, + 1 sp.	1000
				żywoży, maszynki,	
				wielobranżowy	
		Łąkówok Pol.	2	gromadzki, Punkt.	337
				Sprzedaży Iotglica	
		Łąj parcele	-	-	332
		Janówka	-	-	300
		Jordanów	1	gromadzki	278
		Justynów	1	gromadzki	650
		Kędziorki	-	-	190
		Kokoszew	-	-	467
		Przanowice	-	-	405
		Rózyce	1	gromadzki	570
		Tworzyjanki	1	Punkt Sprzed. Det.	320
		Zalesie	-	-	355
		Zielona Góra	1	Punkt. Sprzed. Det.	240
		Złakowice Stare	-	-	600
15	Lipiny	Grzmięca	1	Punkt Sprzed. Det.	282
		Witów	1	Punkt Sprzed. Det.	360
		Łęka	1	gromadzki	175
		Lipiny	1	gromadzki	311
		Łatolin	1	gromadzki	269
		Melenców	1	gromadzki	175
		Moskwa	24	-	215
		Paroski	-	-	207
		Polak	-	-	277
		Polichów	-	-	342
		Poproptnia	-	-	302
		Buczek	-	-	211
		Tadzin	-	-	263
12	Niesużków	Anielin	-	-	126
		Bartolin	-	-	55
		Dąbrówka Duża	1	gromadzki	416
		Łąka Dąbrówka	1	Punkt Sprzed. Det.	170
		Łąka	-	-	285

41

1	2	3	4	5	6
		Mieszkoń Vol.	4	gromadzki, wielobr. art.mas., skłed op.	206
		Mieszkoń iof	-	-	307
		Nowostary. Dolna	1	gromadzki	293
		Nowostary Górna	-	-	207
		Podwiorowska	1	Punkt Sprzed.Det.	333
		Podwiorowska	1	" " "	101
		Podwiorowska	-	-	114
		Podwiorowska	1	gromadzki	276
		Podwiorowska	-	-	354
		<u>z p.w. kaski</u>			
19.	Dziutów	Dziutów	5	punkt skłapi, i wymia ny, art.masowe, misy, miszany, wielobranżowy	621
		Dziutów	1	gromadzki	320
		Dziutów	1	gromadzki	407
		Dziutów	1	gromadzki	591
		Dziutów	-	-	329
		Dziutów	1	gromadzki	172
		Dziutów	-	-	359
		Dziutów	1	gromadzki	437
		Dziutów	-	-	106
		Dziutów	1	Punkt Sprzed.Det.	297
		Dziutów	-	-	93
		Dziutów	1	gromadzki	207
		Dziutów	-	-	302
		Dziutów	-	-	241
		Dziutów	-	-	406
20.	Dobroni	Dobroni	1	gromadzki	764
		Dobroni	4	wielobranżowy art.masowych, misz. Punkt Sprzed.Det.	826
		Dobroni	-	-	368
		Dobroni	-	-	307
		Dobroni	1	gromadzki	283
		Dobroni	1	Punkt Sprzed.Det.	411
		Dobroni	1	" " "	452
		Dobroni	-	-	303

12

1	2	3	4	5	6
		Orneldów	-	-	573
		Paszówok	-	-	84
		Róże	-	-	304
		Wyrzysów Brancisz	-	-	141
		Wyrzysów Pleski	1	gromadzki	155
		Wola Żytomska	-	-	349
		Żółtowiec	-	-	220
21.	Górka Zab.	Łopaszewice	1	gromadzki	195
		Łonin-Łojówka	-	-	230
		Łowiatniki	-	-	210
		Łutkowońsko	1	gromadzki	480
		Łutkowońsko	1	gromadzki	633
		Łódka Zab.	1	gromadzki	290
		Łopkiółka	-	-	189
		Łorzech	-	-	185
		Łudrowice	1	gromadzki	260
		Łutkowońsko	-	-	408
		Łermanów	1	Punkt Sprzed. Det.	480
22.	Antoniewicz	Secenie	1	Punkt Sprzed. Det.	428
		Żołęcin	1	gromadzki	516
		Żółkietrzew	-	-	123
		Żołęcin	-	-	155
		Żółkietrzew	-	-	109
		Żółkietrzew	-	-	175
		Żółkietrzew	-	-	85
		Żółkietrzew	1	Punkt Sprzed. Det.	150
		Żółkietrzew	1	" " "	454
		Żółkietrzew	-	-	352
		Żółkietrzew	-	-	94
		Żółkietrzew	-	-	135
		Antoniewicz	9	wieśnany, art. goap	1428
			49	domowego, odzież,	
				piekarski, 2 PS Det.	
				+ toksyczny M.H.D.	
				i obuwiany Sp. Pracy	
23.	Łask	Łask	1	spółdzielny	265
		Łask	1	-	370
		Łask	-	-	290

43

1	2	3	4	5	6
		Barycz	-	-	255
		Kolumna wieś	2	gromadski	420
		Kolumna miasto	6	mięśny, mleczarski. 2 mieszane, wie- lobranckowy + 5 sklepy PSS - mięśny, mleczarski mleczarski.	3727
		Wronowice	1	gromadski	505
		Poleszyn	-	-	195
		Jasienka	-	-	210
		Wysiaradz	-	-	180
		Janowice	1	gromadski	290
		Łódziniarz	-	-	220
		Krauch	-	-	185
		Anielin	1	gromadski	590
		Maurycy	-	-	205
		Wola Łaska	-	-	235
		Utrata	1	gromadski	295
		Wydrzyna	-	-	360
		Wieniołczy	-	-	530
		Orchów	1	Punkt Sprzed. Dot.	.
24.	Widzew	Bychów	2	gromadski + na- sarski prywat.	1063
		Dąbrowa	-	-	375
		Kawerów	1	gromadski	1191
		Wola Zarodczyńska	2	prywatne mięsny i piekarski	515
		Lublinak	1	gromadski	275
		Łaskowice	1	gromadski	222
		Nowa Wola	4	-	242
		Hydziny	1	gromadski	385
		Bypułtowiec	1	gromadski	599
		Wola Zarodczyńska	1	gromadski	342
25.	Nowa Łosowica	Chociszew	-	-	290
		Chociszew	2	gromadski, art. masowa	590
		Grotański	2	gromadski, piog.	510
		Kowalewice	1	Punkt Sprzed.	320

44

1	2	3	4	5	6
		Krzyszew	-	-	200
		Krzyszewy	-	-	310
		Ośka	-	-	320
		Przeczec	1	Punkt Sprz. Det.	310
		Sobieci	1	gromadski	200
		Thomowska Góra	1	Punkt Sprz. Det.	290
26.	Lodmierz	Tymieniec	-	-	194
		Lodmierz	3	gromadski, kiosk miejowy.	805
		Dzierzbińców	-	-	535
		Kowary	-	-	198
		Sierpów	1	gromadski	372
		Borki	-	-	375
		Ostrów	-	-	261
		Parzyce	-	-	183
		Cedrowiec	1	gromadski	395
		Cęblec	?	*	425
		Skotniki	1	gromadski	279
		Karsznice	-	-	354
		Sokołniki	1	gromadski	364
		Doenki	-	-	190
		Modla	1	gromadski	251
		Helenów	-	-	138
		Celestynów	-	-	173
		M.O. Sokołniki	-	-	356
		Czerchów	1	Punkt Sprz. Det.	298
		Masaków	-	-	198
27.	Rogów	Ślasków	1	gromadski	401
		Ślasków Poduch	-	-	152
		Ślasków Górny	-	-	176
		Małachowice	1	gromadski	308
		Małachowice W.	-	-	106
		Wypychów	1	gromadski	205
		Astrachowice	-	-	160
		Bądków	-	-	254
		Brachowice	-	-	393
		Giecho	3	spożywczy, talczyk, art. masowych.	146

1	2	3	4	5	6
		Kraszew	-	-	200
		Krasnodąbby	-	-	310
		Oska	-	-	320
		Pranocice	1	Punkt Sprz. Det.	310
		Sebiel	1	gromadzki	200
		Thomowska Góra	1	Punkt Sprz. Det.	290
26.	Lodmierz	Tymienice	-	-	194
		Lodmierz	3	gromadzki, kiosk misy.	805
		Dzierzbięta	-	-	535
		Kowary	-	-	198
		Sierpów	1	gromadzki	372
		Dorki	-	-	375
		Ostrów	-	-	261
		Parzyce	-	-	183
		Cedrowice	1	gromadzki	355
		Cebice	?	*	425
		Skotniki	1	gromadzki	279
		Karamnice	-	-	354
		Sokolniki	1	gromadzki	364
		Boezki	-	-	150
		Modla	1	gromadzki	251
		Helena	-	-	138
		Celostymów	-	-	173
		M.O. Sokolniki	-	-	356
		Czerchów	1	Punkt Sprz. Det.	298
		Maszków	-	-	198
27.	Kozgów	Sladków	1	gromadzki	401
		Sladków Poduch	-	-	152
		Sladków Górny	-	-	176
		Malachowice	1	gromadzki	308
		Malachowice W.	-	-	106
		Wypychów	1	gromadzki	205
		Astrachowice	-	-	160
		Bądków	-	-	254
		Brachowice	-	-	393
		Gieczno	3	spożywczy, toktylny, art. masowych.	146

45

1	2	3	4	5	6
		Sypin	-	-	131
		Rogozan	1	Punkt Sprz. Det.	170
		Wola Rogozinska	-	-	202
		Kwilno	1	gromadzki	306
		Lorenki	-	-	209
		Wladyslawow	1	gromadzki	242

MIAŁO LKA MIEJSKIE.

46

Lp.	Miejscowość	Pow. płocm m ²	Targi		Razem	Targowiska		Uwagi
			dni targów			dni targowców		
1	2	3	4	5	6	7	8	
1.	Bałucki Rynek	10.600	codziennie	-	-	-	Targowiska nie zostały uwzględnione w planie targowisk gospodarki krajowej	
2.	Czerwony "	6.000	codziennie	-	-	-		
3.	Zielony "	11.084	codziennie	+ hala targowa P.L.D. = 13 sklepów				
4.	Plac Barlickiego/ /Rozary/	12.080	codziennie	-	-	-		
5.	Rynek Łagiewnicki	4.700	wtorek i piątek	-	-	-	+ hala targowa P.L.D. = 35 sklepów różnych branż	
6.	przy ul. Nowot	4.000	codziennie	-	-	-		
7.	Rynek w Rudzie Pab.	4.685	wtorek i piątek	-	-	-		
8.	Rynek przy ul. Jarabowej i Spornej	1.527	wtorek i piątek	-	-	-		
9.	Hala Południowa Piotrowska 217 Pl. Miopodległości	18.310	codziennie	+ hala targowa P.L.D. = 18 sklepów			+ hala targowa P.L.D. = 24 sklepy	
10.	Ogrodowa 4	-	codziennie	-	-	-		
11.	Kościuszki 6	-	codziennie	-	-	-		
12.	Zgiers	20.406	wtorek i piątek	-	-	-		
13.	Aleksandrów	1.134	piątek	1	1	-	środy po 1-czym i po 15 każdego miesiąca czwartek po 10 każdego mies.	
14.	Konstantynów	1.054	poniedziałek	-	-	-		
15.	Tuczyn	1.035	wtorek	-	-	-		
16.	Brzeziny	7.280	czwartek	1	-	-		
17.	Koluszki	2.100	wtorek	1	1	-	czwartek po 15 każdego mies. czwartek po 10 każdego mies.	
18.	Strzyżów	6.000	czwartek	1	-	-		
19.	Pabianice	10.800	wtorek i piątek	-	-	-		
20.	Ładki	5.140	czwartek	1	1	-		
21.	Łutomiersk	2.490	środa	1	-	-	środy po 15 każdego mies. czwartek po 10 każdego mies.	
22.	Łęczyca	5.000	wtorek i piątek	1	1	-		
23.	Ozorków	5.000	poniedziałek, piątek	1	1	-		
24.	Ładziarz	1.050	środa, sobota	-	-	-		
25.	Głogów	1.050	wtorek i piątek	1	1	-	środa po 15 każdego mies.	

Declassified in Part - Sanitized Copy Approved for Release @ 50-Yr 2014/05/08 : CIA-RDP81-01043R002700210001-4

Declassified in Part - Sanitized Copy Approved for Release @ 50-Yr 2014/05/08 : CIA-RDP81-01043R002700210001-4

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
25.	gm. Lipiny	-	-														
26.	gm. Niesulimów	-	-														
27.	m. Tabianice	6	245									1	50				
	<u>z pow. kieleckiego</u>																
28.	m. Łask	2	140											1	150		
29.	gm. Działów	1	30														
30.	gm. Dobrod	1															
31.	Górka Tabianicka	-	-														
32.	gm. Lutomiersk	1	40														
33.	gm. Wdżew	1	40														
34.	gm. Łask / kielecki /	2	88														
	<u>z pow. kieleckiego</u>																
35.	m. Łęczyca	6	78											1	35		
36.	m. Ożarów	6	17											1	40		
37.	gm. Ułociszew	-	-														
38.	gm. Łęczyca	-	-														
39.	gm. Łęczyca	-	-														
	<u>z pow. kieleckiego</u>																
40.	m. Głowno	5												1		1	

48

Declassified in Part - Sanitized Copy Approved for Release @ 50-Yr 2014/05/08 : CIA-RDP81-01043R002700210001-4

50

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
7.	Bozdon	Pr. 1968	10					1	4	5						1	1
		Pr. 1968	2					1		5						1	1
		Pr. 1968	4						4								
8.	gm. Brójce	Pr. 1968	10					1	2	6	1	1				1	1
		Pr. 1968	15					1		8	1	1				1	1
		Pr. 1968	2						3								
9.	gm. Brzyska folka	Pr. 1968	14					1	2	9	1	1	1	1	1	1	1
		Pr. 1968	18					1	3	9	1	1	1	1	1	1	1
		Pr. 1968	2						3								
10.	gm. Chornocin	Pr. 1968	18					1	3	7	1	1	1			1	1
		Pr. 1968	15					1		7	1	1	1			1	1
		Pr. 1968	2						3								
11.	gm. Gopodara	Pr. 1968	10			1		1	4	7	1	1			1	1	1
		Pr. 1968	10			1		1		7	1	1			1	1	1
		Pr. 1968	4						4								
12.	gm. Krasów	Pr. 1968	17			1		1	5	10	1	1	1	1	1	1	1
		Pr. 1968	17			1		1		10	1	1	1	1	1	1	1
		Pr. 1968	2						5								
13.	gm. Ludźmierz	Pr. 1968	18			1		1	4	14	1	1			1	1	1
		Pr. 1968	4			1		1		14	1	1			1	1	1
		Pr. 1968	4						4								
14.	gm. Nowosolna	Pr. 1968	17					1	2	6		1	1	1	1	1	1
		Pr. 1968	14					1		6		1	1	1	1	1	1
		Pr. 1968	2						3								
15.	gm. Pucznów	Pr. 1968	18					1	4	6	1	1	1			1	1
		Pr. 1968	14					1		6	1	1	1			1	1
		Pr. 1968	4						4								

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
16.	gn. Kijew	opinion	2							2							
		C.S. Files.	2							2							
17.	gn. Kiskitno	opinion	2					1	5	7	1	1	1	1	1	1	
		P.S. G.	17					1		7	1	1	1	1	1	1	
		C.S. Files.							5								
18.	gn. Kowalewski	opinion	1	1	1		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
		P.S. G.	11	1	1		1	1		1	1	1	1	1	1	1	
		C.S. Files.	1						1								
19.	gn. Kozlowski	opinion	11	1				1	1	2	1	1	1	1	1	1	
		P.S. G.	10	1				1		2	1	1	1	1	1	1	
		C.S. Files.	1						1								
20.	gn. Ostrykow	opinion	1	1	1		1	1	1	1	1			1	1	1	
		P.S. G.	9	1	1		1	1		1	1			1	1	1	
		C.S. Files.	1						1								
21.	gn. Bialo	opinion	11	1				1	2	5	1	1			1	1	
		P.S. G.	11	1				1		5	1	1			1	1	
		C.S. Files.															
22.	gn. Krotoschewski	opinion	1						2	6		1					
		P.S. G.	7							6		1					
		C.S. Files.							2								
23.	gn. Dobro	opinion	10	1				1	2	9					1	1	
		P.S. G.	1	1				1		9					1	1	
		C.S. Files.							9								
24.	gn. Walicki	opinion	1	1	1		1	1	8	12	1	1	1	1	1	1	
		P.S. G.	1	1	1		1	1		12	1	1	1	1	1	1	
		C.S. Files.	2						8								

							9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
5.	gn. Lipiny	o. 62cm	17	1				3	6	1						
		o. 62cm	8	1					6	1						
		o. 62cm						3								
6.	gn. Niesulbów	o. 62cm	17	1			1	4	5					1	1	
		o. 62cm	15	1			1		9					1	1	
		o. 62cm	9					4								
7.	m. Nabranice	o. 62cm	17		1		1	1	1	1	1	1	1	1	1	
		o. 62cm	11				1	1	1	1	1	1	1	1	1	
		o. 62cm	1		1											
		o. 62cm	1					1						1	1	
		o. 62cm												1	1	
		o. 62cm														
8.	gn. Nowe Siedlisko	o. 62cm	17		1			1	6	1		1	1	2	2	
		o. 62cm	14		1				6	1		1	1	1	1	
		o. 62cm	1					1						1	1	
		o. 62cm														
9.	gn. Ostów	o. 62cm	6	1			1	1	7	1	1	1		1	1	
		o. 62cm	15	1			1	1	1	1	1	1		1	1	
		o. 62cm	7						7							
10.	gn. Ostrow	o. 62cm	2	1			1	1	13	6	1	1		1	1	
		o. 62cm	15	1			1	1	13	6	1	1		1	1	
		o. 62cm	13													
11.	gn. Górna Pol.	o. 62cm	16	1			1	1	2	6	1	1		1	1	
		o. 62cm	14	1			1	1	2	6	1	1		1	1	
		o. 62cm							2							
12.	gn. Antoniew	o. 62cm	16	1			1	1	2	6	1	1		1	1	
		o. 62cm	14	1			1	1	2	6	1	1		1	1	
		o. 62cm							2							
13.	gn. Idziew	o. 62cm	16	1			1	1	2	6				1	1	
		o. 62cm	11	1			1	1	2	6				1	1	
		o. 62cm														

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
34.	gm. Lask	opdlem	16	1			1	1	5		1	1			1	1	
		TeZ.Gee.	7	1			1	1			1	1			1	1	
		CoZ.Pdilleoz.	5						5								
35.	gm. Kozvakiac	opdlem	5	1				1	1						1	1	
		TeZ.Gee.	4	1				1							1	1	
		CoZ.Pdilleoz.	1						1								
36.	gm. Kozvakiac	opdlem	10	1			1	1	1		1	1	1	1	1	1	
		TeZ.Gee.	9	1			1	1		1	1	1	1	1	1	1	
		CoZ.Pdilleoz.	1						1								
37.	gm. Chikluszov	opdlem	10					1	5	6	1	1				1	
		TeZ.Gee.	10					1		6	1	1				1	
		CoZ.Pdilleoz.										1					
38.	gm. Ledmierz	opdlem	10	1			1	1	5	7	1	1	1	1	1	1	
		TeZ.Gee.	10	1			1	1		7	1	1	1	1	1	1	
		CoZ.Pdilleoz.	5						5								
39.	gm. Kozvakiac	opdlem	17	1				1	5	5	1	1	1		1	1	
		TeZ.Gee.	17	1				1		5	1	1	1		1	1	
		CoZ.Pdilleoz.	5						5								
40.	gm. Kozvakiac	opdlem	11	1				1	5	7		1			1	1	
		TeZ.Gee.	5	1				1				1			1	1	
		CoZ.Pdilleoz.	5						9								
		CoZ.Pdilleoz.	7							7							

MAGAZYN DLA OBSŁUGI LUDNOŚCI L.O.P.-u

Lp.	Adres	Przedsiębiorstwo	Nazwa	Rodzaj opieki artyl.	Wielkość magazynu w szt.	Wartość magazynu w zł.	Wartość magazynu w zł.
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	L.O.P.						
1.	Obronów Stalingradu 94	Samopomoc Chłopska	magazyn	składe	442	200	400
2.	Obronów Stalingradu 111	"	"	składe, pape	480	500	200
3.	" " 111	"	"	magazyn	200	75	200
4.	" " " 111	"	"	magazyn	200	200	200
5.	Markowa 3	Przedsiębiorstwo Hartu	"	art. specy.	1,714	1,497	1,497
6.	Widnes-Polaniec przedsiębiorstwo ul. Przejazd	Spółdzielca	"	"	4,728	5,308	4,308
7.	Radogomien - Mijska	"	"	"	674	430	400
8.	Wodna 2	"	"	prace	772	725	2,200
9.	Obronów Stalingradu 113	"	"	składe	220	198	400
10.	Obronów Stalingradu 113	"	"	art. specy.	183	204	400
11.	Pietrkowska 200	P.P. "Ruch" Oddz. wojew.	"	art. pasażerska	118	39	
12.	Magowska 5	Delegatura I " "	"	towary różne	38	12	
13.	Pietrkowska 240	" II " "	"	702, 742	32	11	
14.	Zamachofa 21	" III " "	"	"	42	14	
15.	Plac Katedralny 4	" IV " "	"	"	31	11	
16.	Wielkowiejska 32	" V " "	"	"	38	13	
17.	Wielkowiejska 32	"	zwrotnia	prasa	67	34	25
18.	Nowolita 17	"	mag. gospo.	towary rozp. materiałowe	57	19	0,8
19.	Odamska 184	G.Z.P. Hucosernkiego	"	habitat	305	246	300
20.	Odamska 188	"	opiekownia	opiekownia	778	58	300
21.	Lipowa 77	"	magazyn	art. rozp. techn.	180	13	30
22.	22 Lipowa 70	"	opiekownia	opiekownia	350	26	5
23.	Poklewska 135	"	magazyn	kuchnia	200	80	60
24.	Intymiorska 1/3	G.Z.P. Hucosernkiego Kuchnia woj. w Łodzi	"	niżej	990	50	4,750
25.	Wolowa 10	Zakłady Mięsne	"	niżej	630	20	300

№	Adres	Przedsiębiorstwo	Nazwa	Rodzaj składki artyst.	Wzrost mag.	Wiek w lat	Wzrost w lat
1	2	3	4	5	6	7	8
26.	Wolowa 10	Zakłady Mięsne	magazyn	mięso	307	30	24770
27.	Legiewnicka 32a	G.H. Sprężu Sportowego	"	spręż sportowy	263	300	30
28.	Piotrkowska 282	" " "	"	spręż sportowy	1,300	300	150
29.	Piotrkowska 252	G.H.P. Drzewnego	"	moble	17130	113	48
30.	"Główna 27	G.H.P. "	"	moble	600	60	24
31.	Piotrkowska 125	M.H.D. Art. Wianyszy	"	scop. wop.	160	30	24
32.	Wiąckowskiego 5	M.H.D. Art. Gospod. Domowego	"	czelnie, porcelana	334	40	3
33.	Przejazd 63	M.H.D. " " "	"	czelnie	235	80	30
34.	Stalina 65	" " " "	"	art. gospodar. domowy	279	40	3
35.	Południowa 10	" " " "	"	" " "	120	30	1
36.	Sienkiewicza 105	" " " "	"	" " "	107	30	1
37.	Piotrkowska 258	M.H.D. Użytku Kultury	"	papier, zabawki, art. sportowe	149	30	28
38.	Piotrkowska 115 III p.	M.H.D. Art. Obuwia	"	art. biurowe i papier	13,0	1	1
39.	Kilinskiego 132	M.H.D. Art. Odnies.	mag. przemysł.	odnies.	122	80	2
40.	Ragowska 24	M.H.D. Art. Włókiennicze	magazyn	art. gospodar.	30,4	30	30
41.	Ragowska 24	" " "	"	" "	63,0	28	2,000
42.	Kilinskiego 132	" Art. Chemiczne	"	scop. wop. gospodar.	128	15	30
43.	Przejazd 65	M.H.D. Art. Pożywczego	"	opakowanie	230	300	1
44.	Wiąckowskiego 28	M.H.D. Srdm. Jedz.	"	urządzenia sklepowe	263	30	+
45.	Południowa 10	" " "	"	mag. gosp.	160	30	3
46.	Konstytucyjna 3	" " "	"	ziemiaki	808	400	160
47.	Legiewnicka 1/3	" " "	"	warzywa	59	15	+
48.	Piotrkowska 138	" Południe	"	gospod.	149	30	8
49.	Stalina 69	" " "	"	opakowania, skrzyn.	62	30	20
50.	Zemlowy 12	" Północ	"	gosp.	171	390	30

1	2	3	4	5	6	7	8
71.	Kilinskiego 30	M.H.D. Spółdzielca	magazyn	Gosp.	131	200	20
72.	Kilinskiego 20	"	"	inwestycje	132	200	20
73.	Legionowska 1/2	"	"	warszawa	134	150	30
74.	Karłowicza 34	"	"	siemiatki	60	120	20
75.	Piramowicza 38	"	"	siemiatki	240	150	30
76.	Tatarska 4	"	"	opakowania	85	30	20
77.	Orla 4	M.H.D. Transport	"	mag.gospod.	175	3	
78.	Sienkiewicza 105	M.H.D. Inwestycje	"	torfisz, wagi, solono	71	10	
79.	Furczak 15 a	M.H.D. Inwestycje	"	pieco i inne	215	40	
80.	Wachowicza 74	Spółdzielnia Inwalidów	"	trądziszka sklepowa	20		
81.	Swirki 17	Spółdzielnia Inwalidów	"	towary gotowe	20	7.000	12.000
82.	Linnowskiego 111	Spółdzielnia Inwalidów	"	półfabrykaty, przetw.	21	2	2
83.	Stawowa 52	Spółdzielnia Inwalidów	"	"	25	1	0,5
84.	Żabowidza 63	Spółdzielnia Inwalidów	"	"	15	1	0,5
85.	Gomara 108	Spółdzielnia Inwalidów	"	"	20	2	1
86.	Falkna 16	Spółdzielnia Inwalidów	"	"	6	1	1
87.	Praszyńska 85	P.D.T.	"	"	10	1	0,1
88.	Kopernika 67/69	Centrofama.	hartownia torfisz, nr.2	niebilo, miedz, kompozycja itp.	1.000	500	200
89.	Piotrkowska 51	"	podhartownia	artykuły farmaceut.	2.945	600	250
90.	Żelazna 10	Laboratorium Pasocina	magazyn	"	907	85	87
91.	Reguła 126	Z.S.S.	"	"	934	80	25
92.	Konstytucyjna 3	Z.S.S.	"	art.spodzywane	209	150	400
93.	Pl.Niepodległości 3/5	Z.S.S.	"	siemiatki	2.340	1.240	600
94.	Żelazna 14	Z.S.S.	"	warszawa	48	25	120
95.	Półdniowa 40	Z.S.S.	"	warszawa	45	25	30
96.	Przybylskiego 110	Z.S.S.	"	art.spodzywane i przemysłowe	1.340	340	600
97.	Ugrodowa 44	Z.S.S.	"	Gosp.	185	-	-
				art.spodzywane i przemysłowe	4.906	5.170	1.200

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
76.	Kilinskiego 81	Z.S.S.	magazyn	lemonada, piwo	195	300000	300000
79.	Pl. Karlickiego	Z.S.S.	"	kiezunki	180	100	80
80.	Lipowa 33	Z.S.S.	" gosp.	"	156	-	-
81.	Piotrkowska 152	Z.S.S.	"	materiały biurowe	300	90	1 + 25
82.	Zielona 24	Z.S.S.	"	prace biurowe	200	80	150
83.	Huber 21	Z.S.S.	" gosp.	warzywa	119	-	-
84.	Armii Czerwonej 28	Z.S.S.	"	artykuły spożywcze	1,497	600	400
85.	Sierakowskiego 3	Z.S.S.	" gosp.	rozch.gosp.	164	-	-
86.	Srebrzyńska 6/8	Pomoc. we Contrela Pracowa	"	drzewo	8,512	-	-
87.	Armii Czerwonej 7	Składowa w Łodzi	"	drzewo	12,300	-	-
88.	Rymonowska 10	Pomoc. we Contrela Pracowa	"	drzewo	13,910	-	-
89.	Drukarska 1./20	Składowa w Łodzi	"	drzewo	7,100	1,132	3
90.	Curie Skłodowskiej 26	Opiekownia Inwalidów	"	ciastki, cukry,	58	20	6
91.	" "	Opiekownia	"	lemonada	12	40	1
92.	Przybylskiego 23	" "	"	rodziny spewet	23	3	7
93.	Przybylskiego 23	" "	"	wyroby cukierkowe	20	7	7
94.	Przybylskiego 23	" "	"	cukier, maki	25	-	-
95.	P.K.S. 4	" "	magazyn	samochód	20	3	2
96.	Wigury 30	Składowa w Łodzi	"	cukier, maki	743	200	174
97.	Fabryczna 12	Pracownia Chemiczna	"	art. chemiczne	148	170	1,373
98.	Sienkiewicza 55	" "	"	"	205	90	100
99.	Zwirki 11	" "	"	"	205	60	80
100.	Kilinskiego 155	" "	"	"	53	25	-
101.	Magdalena 24	" "	"	"	205	90	60
102.	P.K.S. 24	" "	"	"	440	154	600
103.	Zwirki 13	" "	"	"	507	104	200
104.	Łobienie, ul. Bukowa	" "	"	"	240	50	100
105.	Łobienie, ul. Bukowa	" "	"	"	189	162	300

1	2	3	4	5	6	7	8
106.	Przejazd 100	W.H.P. Arged - Hurtownia 1	magasyn I	stania	300		
107.	Lagiewnicka 45/47	Trasce	" II	"	106	47,7	
108.	Kilarskiego 75	" "	" IIa	"	204	44,7	
109.	Swierczewskiego 63	" "	" III	elektrotechn.	260	30,6	
110.	Swierczewskiego 63	" "	" IV	metal	350	3,6	
111.	Swierczewskiego 63	" "	" V	drutowo-szlachetny	53,3	30,1	
112.	Lagiewnicka 1/3	Główny Zakład Handlowy	"	warszwa, owoco	714	130	1,007
113.	Piotrkowska 217	Główny Zakład Handlowy	"	opakowania	300	30	270
114.	II. Barlickiego 5	" "	"	opakowania	480	90	900
115.	Radogoszcz - mijanka	" "	"	opakowania	1,850	600	600
116.	Odanaka 77 a	" "	"	materiały porosa.	130	600	600
		Lódzka Hurtownia Foto-	"		200	37,3	
		Optyczna	"		100	25	
117.	Bukowa 18	G.I. Górniki	"	szkła techniczne	2,008	200	120
118.	Obrońców Stalingradu 113	Aried	"	laboratoryjne	1,726	150	80
119.	Wigury 15	Arged	"	szkła, opak. optoe.	347	90	70
120.	Półudniowa 44	Centrala Odpadów Wytł.	" 1	porcelana, fajans	347	90	70
121.	Półudniowa 64	Centrala Odpadów Wytł.	" 2	porcelit	347	90	70
122.	Lagiewnicka 45	Centrala Odpadów Wytł.	" 3	amasty, nakładkowe	3,018	630	5
123.	Nowotki 44	" "	" 4	amasty, nakładkowe	2,829	570	5
124.	Dąbrowska 43	" "	"	"	290	630	5
125.	Zabienice	" "	"	"	1,030	7	7
126.	Wrocławskiego 10	" "	"	"	648	205	3
127.	Żwirki 11/13	" "	"	"	950	20,000	
128.	Piotrkowska 86	Centrol - Ekspozytura	"	artykuły włókn.	282	63	12
129.	Przybylskiego 70/75	Wódz Hurtownia Kosmetycz.	"	szkła, opak. optoe.	454	106	30
		" "	"	kosmetyka i przy-	614	120	30
		" "	"	bory tralotowe	331	27	0
		G.Z.H.C	"	col ntorie skóra.			

1	2	3	4	5	6	7	8
130.	A. Struga 63	C. Z. H. G.	magazyna	wyroby filcowe, czapki	346	97	16
131.	Kilinskiego 64	"	"	przeprawy	136	20	2
132.	Kodeiuzski 90/92	"	"	posmarteria, wyroby filcowe	177	28	20
133.	Kopernika 26	"	"	wyroby filcowe	454	94	25
134.	Wobienicka 10	P. D. Transportu Lure Dornach Samochod.	"	oszęci samochodowe	409	360	100
135.	Składowa 9/11	" " "	"	oszęci samochodowe	447	400	100
136.	Luzanowski 11	Rejonowa Zbiornica Rejonarsko-Przebieżka	"	mat. potrzebne do produkcji	651	20	3
137.	Wdanska 108	" " "	"	opakowania	1,302	90	2
138.	Sienkiewicza 73/75	" " "	"	opakowania	450	20	1
139.	Armii Czerwonej 18 o	" " "	"	opakowania	752	30	2
140.	Naftowa 1	Centrala Rybna	"	ryby	467	130	1,300
141.	Węglowa 7/11	" " "	"	ryby	720	400	790
142.	Mielkiewicza 14	Centrala Hodowlnictwa grodz. i Sahfikarstwa	"	narzędzia ogrodnicze drobki ochronny rosl.	170	95	26
143.	Dubowa 16	Centralny Zarząd Młyna Przem. Mięsnym Rejonowa Hurt. Ist. Metal.	"	narzędzia, armab. i tp.	2,302	1,343	300
144.	Sienkiewicza 74	Wasa - Dział a Sztuki	"	szkła, drzewa szkła itp.	122	20	90 0002
145.	Armii Czerwonej 14	Wódka Wytwórnia Wódka	"	wódki, strzykawki butelki, akcesoria pomocnicze nat.	9,370	704	12,400
146.	"	" " "	"	szkła i strzykawki	1,200	90	100
147.	Kopernika 76/78	Wódka Wytwórnia Wódka Wódka Wytwórnia	"	mat. wielofunkcyjne	23,2	6	9
148.	Marutówna 55	" P. L. i A.	"	włókno i szkła	58	20	13
149.	Marutówna 5	" P. L. i A.	"	ceramika	54	7	8
150.	Marutówna 5	" P. L. i A.	"	szkła	246	20	9
151.	Marutówna 5	" P. L. i A.	"	szkła	168	20	20
152.	Marutówna 5	" P. L. i A.	"	szkła			

Declassified in Part - Sanitized Copy Approved for Release @ 50-Yr 2014/05/08 : CIA-RDP81-01043R002700210001-4

1	2	3	4	5	6	7	8
183.	Radojczewski - mianka	Dom Książki	magazyn	książka	2,200	1,900	
184.	Karłow 74	" "	"	"	72	80	
185.	Piotrkowska 22	" "	"	"	55	70	
186.	Sienkiewicza 18	" "	"	"	30	20	
187.	Wschodnia 45	" "	"	"	45	35	
188.	Wschodnia 24	" "	"	"	35	40	
189.	Franka 5	" "	"	"	450	270	
190.	Stalina 47	" "	"	"	70	30	
191.	Piotrkowska 149	" "	"	"	330	100	
192.	Piotrkowska 5	" "	"	"	300	300	
193.	Piotrkowska 36	" "	"	"	37	30	
194.	Kilinskiego 45	" "	"	"	120	90	
195.	Górnika 76	" "	"	"	39	30	
196.	Piotrkowska 152	" "	"	"	106	90	
197.	Kilinskiego 6	" "	"	"	47	30	
198.	Sia	" "	"	"			
199.	Sienkiewicza 46	Gł. P. Państw. Wydawnictwa Biuro "Ojciec" i "Młody"	"	papier, mat. biurowe	731	307	6,5
200.	Moneta 145	" "	"	"	2,342	900	20,5
201.	Trojgłowa 5	Sp. Inżynierska, H. S. J. J. J.	"	maszynki	199	18	30000 250
202.	Polesie, Widawski ul. P. J. J. J.	Gł. P. Państw. Wydawnictwa "Ojciec" i "Młody"	"	materialy budowlane	4,093	4,722	1,287
203.	Obronność Stalingrada 127	Centrał	"	wyroby rolnicze	3,816	2,900	1,400
204.	Górnika 5	" "	"	wyroby hutnicze	3,850	2,000	800
205.	Wielkopolskiego 43/45	" "	"	wyroby celnicze	1,039	730	400
206.	Wielkopolskiego 5/5	Centrał Tekstylny	"	tkaniny, art. włók.	4,093	2,033	1,347
207.	Kapitał 73/73	Centrał Tekstylny	"	tkaniny, art. włók.	1,604	800	400

Magazyny znajdujące się w Łodzi, a przeznaczone wyłącznie na obsługę województwa

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
207.	Obrońców Stalingradu 87-87	C.R.S., Samopomoc Chłopska	hurtownia	wielobranżowy	2,503		
208.	Obrońców Stalingradu 87-87	" " "	magazyn				
209.	Srebrzyńska 2/4	Panstw. Centrala Drzewna	składnica	wyroby drzewne	77,228		
210.	Obrońców Stalingradu 85	P.Z.G.S.	magazyn	mak	289		
411.	Ziarni Chelmska	C. Produktów Naftowych	magazyn				
412.	Głównego 1	" " "	stacja benzyny	nafta			1,00 ha
413.	Kolejowa 8	Panstw. Contr. Drzewna	składnica	meble			
414.	Limanowskiego	Centrala Tekstylna	skład.	wyroby włókiennicze			
415.	Koprowsa 9	" " "	składnica				
416.	Klimoszewskiego 24/26	Miejskie Przędz. Remont.	magazyn				0,50 ha
7.	Mielosarskiego 38	Węglolok	składnica				1,00 ha
8.	1 Maja 13	Powst. Spółdn. Spożywców	składnica	opał			0,10 ha
9.	Kosciuszki 2	" " "	"	opał			0,11 ha
10.	Mielosarskiego 15/17/19	" " "	"	opał			0,34 ha
11.	Niedziałkowski 10	" " "	"	opał			0,13 ha
12.	Nowotki 27	" " "	"	opał			0,06 ha
13.	Wschodnia 17	Samopomoc Chłopska	składowa	ziarna			
14.	Wschodnia 24	" " "	składowa	odpadki			
15.	Marchlewskiego 15	" " "	magazyn				
16.	Pl. Armii Czerwonej 5	" " "	hurtownia				
17.	Dąbrowskiego 1	L.P. Hurtownia Spożywców	magazyn	ogólny			
18.	Towarowa	" " "	magazyn	mak			

1	2	3	4	5	6	7	8
19.	m. Tuszyn	P.Z.S.	nagarna	naka	133		
20.	gm. Osarnosia	P.Z.S. G.S.	nagarna	naka	208		
21.	Andrzejów	P.Z.S.	nagarna	składowy	1,598		
22.	<u>Brzeziny</u>						
23.	Siwczewskiego 21	G.R.S. Samopomoc Chłopska	hurtownia				
24.	"	"	nagarna	wielobranowy			
25.	Swierczewskiego 18	" " "	nagarna	wielobranowy	9,126		
26.	Plac Jedności	" " "	nagarna	wielobranowy			
27.	Szydłowie	" " "	nagarna	przetwory składowe			
28.	Plac Jedności	" " "	nagarna	chłód, art. masowych			
29.	P.Z.S.	P.Z.S. Miła Brzezinska	nagarna	naka	200		
30.	<u>Kulawki</u>						
31.		P.Z.S. Miła Derazskich	nagarna	naka	482		
32.	<u>Strzyków</u>						
33.		P.Z.S. - G.S.	nagarna	naka	115		
34.	Pabianice	G.R.S. Samopomoc Chłop.	hurtownia				
35.	Zytowa 13	" " "	nagarna	wyroby monopolowe	250		
36.	Zytowa 13	" " "	nagarna	spożywczy	126		
37.	Szawka 10	Z.S.S. - P.S.S.	nagarna	spożywczy	126		
38.	Strzelczyka 19	Z.S.S. - P.S.S.	nagarna	spożywczy	112		
39.	Zukowa 34/36	Z.S.S. - P.S.S.	nagarna	spożywczy	60		
40.	Zukowa 2	Z.S.S. - P.S.S.	nagarna	spożywczy	90		
41.	Zukowa 61	Z.S.S. - P.S.S.	nagarna	spożywczy	230		
42.	Osztajna 6	Z.S.S. - P.S.S.	nagarna	spożywczy			
43.	Piotra Skarpi 78	G.Z. Handl. Owocami	nagarna	owoc-warzywa	461		
44.	Zukowa 15/21	Okręgowo Praco. Handlu	hurtownia	opak	2,997		
45.	Opak	Opak					
46.	Opak 3	Woj.Praco. Hurtu	hurtownia	artykuły spożywcze	2,872		
47.		spożywcze					

1	2	3	4	5	6	7	8
41.	Pabianice Boninowski 104	Centrala Odpadków Użytk.	magazyna	odpady	275		
42.	Łask Skowackiego 15	G.R.S. "Samopomoc Chłopska"	hurtownia	tekstyl.konfekcja			
43.		" " "	magazyna	spokrywany	1,428		
44.		" " "	magazyna	in gromozol. P.M.S.,			
45.	przy stacji kolej.	" " "	"	P.M.T., P.M.Sol.			
46.	Plac 15 Grudnia 34	" " "	"	galanterii biżuterii			
47.		P.Z.Z. - I.P.S.	"	szkła	475		
48.		" Miya G.R.S.	"	szkła	.		
49.	Łęczyca Osorkowskie Przed-	G.R.S. "Samopomoc Chłopska"	hurtownia				
50.	mieście 31	" " "	magazyna	wielobranowy			
51.	" " 22	" " "	"	sól i szkła	4,397		
52.	Stalina 10	" " "	"	wielobranowy			
53.	Plac Zwycięstwa 79	" " "	"	skład art.masowych			
54.	Warynia 17	Z.S.C. - I.P.S.	"	spokrywany	135		
55.	18-Stycznia 3	" " "	"	spokrywany	107		
56.	Stalina 2	G.Z.Handlu Owoc-Warzyw.	"	owoc, warzywa	12819		
57.	Zymalskiego	" " "	"	owoc i warzywa	785		
58.	Wodna 9	" " "	"	owoc i warzywa	180		
59.	Buśka 36	P.Z.Z.	"	zbożowy	543		
60.		P.Z.Z.	"	zbożowy Nr. 1	1,334		
61.	przy stacji kol.	P.Z.Z.	"	zbożowy Nr. 2	1,382		
62.	Forstowa 16	Centrala Odpadków Użytk.	"	odpady	80		
63.	Osorków Zymierskiego 12	G.R.S. "Samopomoc Chłopska"	hurtownia	P.M.S.	200		
64.	"	" " "	magazyna				

1	2	3	4	5	6	7	8
65.	Włoszczowa Zymierski	Z.S.S. - P.S.S.	magazyna	spółdzielni	250		
66.		P.S.S. - G.S.	"	magazyna	360		
67.		" Mag. Jabłoniński	"	magazyna	37		
68.	Główny Plac kolejowy	P.S.S. - G.S.	magazyna	magazyna	240		
69.	Kolejowa 42	P.S.S. - G.S.	"	magazyna	176		
MAGAZYN OCHRONY LOP A ZWIĄZKIEM SIA POZA TERENEM L.O.P.-u							
1.	Kutno	Centrala Tekstylna	magazyna	włókienniczy	245	Kutno i Łęka	
2.		" " "	"	włókienniczy	288	Kutno i Łęka	
3.		G.S.P. Jajczak-Drobnicki	"	jaja, drób	970	Kutno i Łęka	
4.		O.N.P. Papiernicze	hurtownia	papier	307	Łęka i Łęka	
5.		Woj. Przedsiębiorstwa Społ.	"	artykuły spożywcze	5.060	Łęka i Łęka	
6.	Łowicz	W.P. Hurtu Spożywczego	hurtownia	artykuły spożywcze	2.630	Główny	
7.	Tomaszów Mazowiecki	O.S.P. Jajczak-Drobnicki	magazyna	jaja - drób	105	Łęka i Łęka	
8.		W.P. Hurtu Spożywczego	hurtownia	artykuły art. spożywcze	5.789	Łęka i Łęka	
9.	Zdunów Wola	Centrala Tekstylna	magazyna	włókienniczy	245	Łęka i Łęka	

66

MAGAZYNY STOCZNIWA ŻELAZA I HURKIU.

L.p.	Centrala	Adres magazynu		Lokalizacja składowiska magazyński w	Rabotnik w m.	Rodzaj składowiska przeładunku	U w a g i.
		miasto	ulica				
1.	Centrala Odzieżowa	Łódź	Łódzkiego 45	800		art. odzieżowe	
2.			Głogowska 105	113		"	
3.			Rejonowa /Julianów/	602		"	
4.			Marutowska 48	1.356		"	
5.			Starlinga 15	1.043		"	na terenie fabryki
6.			Kopernika 36	43		"	"
7.			Piotrkowska 80	628		"	
8.			Piotrkowska 43	126		"	
9.			Piotrkowska 137	444		"	
10.			Piotrkowska 175a	487		"	
11.			Cienkiewicza 82	379		"	na terenie fabryki
12.			Piotrkowska 342	340		"	na terenie fabryki
13.			Zabianiec przy kolei nowa baza			"	
14.	Centrala Tekstylna	Łódź	Kraczemnicka 2	130		"	na terenie fabryki
15.			Aleja Kościuski 13/25	969		"	na terenie fabryki
16.		Aleksandrow	ojaka Polskiego 31	78		"	na terenie fabryki
17.		Pabianice	Karłowicza 24	448		"	
18.		Łódź	Tróblewskiego 3/5	1.622	7.487	wełna, len	złoty 2 300 kg
19.			Tróblewskiego 3/5	1.341	5.473	wełna	300 kg
20.			Kopernika 75	800	5.353	wełna, len	400 kg
21.			Pokutowska 48	1.240	7.246	wełna, len	150 "
22.			Wodna 54	1.443	5.566	wełna, len	150 "
23.			Żwirki 17	518	4.388	"	300 "
24.			Piotrkowska 282	1.600	6.442	"	400 "
25.			Cienkiewicza 82	370	1.815	"	400 "
26.			Wodna 17	1.146	6.155	"	400 "
27.			Kilinskiego	390	5.381	"	400 "
28.			Świerka	1.941	5.155	"	400 "

1	2	3	4	5	6	7	8
29.	Centrola Motostylina	Łódź	ierzbowa 40	1.00	24.000	szkolenia Nr.1 jednost	nowy w budowie szkolenia nr 300 kg
30.			Piotrkowska 145	550	9.304	"	300 "
31.			ierzbowa 35	1.64	6.668	"	125 "
32.			ego Marcia 10	600	4.458	"	400 "
33.			awolaryka 10	98	350		
34.	Centrola Motostylina		abryczna 40	1.00	135.000	Centrola bez artykułów wzbiornicowych Dosa Nr.1	
35.	Centrola Motostylina		o budynku Motostylina - Łódź	1.50			
36.	Centrola Motostylina		Łódź - Łódź	1.00			
37.	Centrola Motostylina		Łódź 11	0.00			
38.	Centrola Motostylina		abryczna 17	1.50			
39.	Centrola Motostylina		Łódź 35	3.00			
40.	Centrola Motostylina		Łódź 15	3.00			
41.	Centrola Motostylina		Łódź 15	3.00			
42.	Centrola Motostylina		Łódź 15	3.00			
43.	Centrola Motostylina		Łódź 15	3.00			
44.	Centrola Motostylina		Łódź 15	3.00			
45.	Centrola Motostylina		Łódź 15	3.00			
46.	Centrola Motostylina		Łódź 15	3.00			
47.	Centrola Motostylina		Łódź 15	3.00			
48.	Centrola Motostylina		Łódź 15	3.00			
49.	Centrola Motostylina		Łódź 15	3.00			
50.	Centrola Motostylina		Łódź 15	3.00			

PUNKTY ULUGU

Lp. P.	Adres punktu usługowego	Rodzaj świadczonego usług	
1.	Łódź		
1.	Zwarki 5	Pracownia naprawy samochodów osobowych	Łódź, ul. Wolności 100 - Łódź
2.	Zeligowskiego 21	Naprawa samochodów ciężarowych i urządzeń, pom.	" " "
3.	Kalinowskiego 44	Naprawa autobusów	" " "
4.	Uroczyska 6	Naprawa pojazdów i urządzeń drogowych	" " "
5.	Uroczyska 6	Naprawa pojazdów i urządzeń drogowych - naprawa	" " "
6.	Nambolskiego 19	Naprawa pojazdów	" " "
7.	Niedźwiedzia 11	Naprawa autobusów	" " "
8.	Piotrkowska 24	Naprawa autobusów	" " "
9.	Cieniszewo 58	Naprawa autobusów i pojazdów drogowych	Łódź, ul. Wolności 100 - Łódź
10.	Poznańska 54	" "	" " "
11.	Dąbrowska 1. /ada/	" "	" " "
12.	Ciechanowskiego 17	" "	" " "
13.	Ciechanowska 42	Pracownia naprawy samochodów	Łódź, ul. Wolności 100 - Łódź
14.	Ciechanowska 42	Naprawa samochodów ciężarowych i urządzeń, pom.	" " "
15.	Ciechanowska 42	Naprawa samochodów ciężarowych i urządzeń	" " "
16.	Piotrkowska 25	Naprawa samochodów	Łódź, ul. Wolności 100 - Łódź
17.	Ciechanowska 42	Naprawa samochodów ciężarowych i urządzeń, pom.	" " "
18.	Ciechanowska 42	Naprawa samochodów ciężarowych i urządzeń	" " "
19.	Ciechanowska 42	Naprawa samochodów ciężarowych i urządzeń	" " "
20.	Ciechanowska 42	Naprawa samochodów ciężarowych i urządzeń	" " "
21.	Ciechanowska 42	Naprawa samochodów ciężarowych i urządzeń	" " "
22.	Ciechanowska 42	Naprawa samochodów ciężarowych i urządzeń	" " "
23.	Ciechanowska 42	Naprawa samochodów ciężarowych i urządzeń	" " "
24.	Ciechanowska 42	Naprawa samochodów ciężarowych i urządzeń	" " "
25.	Ciechanowska 42	Naprawa samochodów ciężarowych i urządzeń	" " "
26.	Ciechanowska 42	Naprawa samochodów ciężarowych i urządzeń	" " "
27.	Ciechanowska 42	Naprawa samochodów ciężarowych i urządzeń	" " "
28.	Ciechanowska 42	Naprawa samochodów ciężarowych i urządzeń	" " "
29.	Ciechanowska 42	Naprawa samochodów ciężarowych i urządzeń	" " "

Declassified in Part - Sanitized Copy Approved for Release @ 50-Yr 2014/05/08 : CIA-RDP81-01043R002700210001-4

1	2	3	4
537.	18. Zgiera Armii Czerwonej 4	1-komenda-dontystyczna	opódm. pracy Lok.-Dontystów - Łódź
538.	19. Limanowski	naprawa maszyn elektrycznych	opódm. in. w. w. w. "Zgierzanka" - Zgierz
539.	20. Limanowski	naprawa maszyn	
540.	31. Limanowski	szkolenie	
541.	32. Limanowski	szkolenie	
542.	33. Limanowski	szkolenie	
543.	34. Kosiński 4	szkolenie	opódm. pracy w. w. w. "Zgierzanka" - Zgierz
544.	35. Kosiński 4	szkolenie	opódm. pracy w. w. w. "Zgierzanka" - Zgierz
545.	36. Kosiński 4	szkolenie	
546.	37. 17 - Zgierz	szkolenie	opódm. pracy w. w. w. "Zgierzanka" - Zgierz
	<u>z pow. Łódzkiego</u>		
547.	<u>Aleksandrów</u>		
548.	1. Poczta Polska 10	elektryczność	opódm. pracy "Uniw. Poln." - Konstantynów
549.	2. Poczta Polska 10	elektryczność	
550.	3. Poczta Polska 10	elektryczność	
551.	4. Poczta Polska 10	elektryczność	
552.	5. Poczta Polska 10	elektryczność	
553.	6. Poczta Polska 10	elektryczność	
554.	7. Poczta Polska 10	elektryczność	
555.	8. Poczta Polska 10	elektryczność	
556.	9. Poczta Polska 10	elektryczność	
557.	10. Poczta Polska 10	elektryczność	
558.	11. Poczta Polska 10	elektryczność	
559.	12. Poczta Polska 10	elektryczność	
560.	13. Poczta Polska 10	elektryczność	
561.	14. Poczta Polska 10	elektryczność	
562.	15. Poczta Polska 10	elektryczność	
563.	16. Poczta Polska 10	elektryczność	
564.	17. Poczta Polska 10	elektryczność	
565.	18. Poczta Polska 10	elektryczność	
566.	19. Poczta Polska 10	elektryczność	
567.	20. Poczta Polska 10	elektryczność	
568.	21. Poczta Polska 10	elektryczność	
569.	22. Poczta Polska 10	elektryczność	
570.	23. Poczta Polska 10	elektryczność	
571.	24. Poczta Polska 10	elektryczność	
572.	25. Poczta Polska 10	elektryczność	
573.	26. Poczta Polska 10	elektryczność	
574.	27. Poczta Polska 10	elektryczność	
575.	28. Poczta Polska 10	elektryczność	
576.	29. Poczta Polska 10	elektryczność	
577.	30. Poczta Polska 10	elektryczność	
578.	31. Poczta Polska 10	elektryczność	
579.	32. Poczta Polska 10	elektryczność	
580.	33. Poczta Polska 10	elektryczność	
581.	34. Poczta Polska 10	elektryczność	
582.	35. Poczta Polska 10	elektryczność	
583.	36. Poczta Polska 10	elektryczność	
584.	37. Poczta Polska 10	elektryczność	
585.	38. Poczta Polska 10	elektryczność	
586.	39. Poczta Polska 10	elektryczność	
587.	40. Poczta Polska 10	elektryczność	
588.	41. Poczta Polska 10	elektryczność	
589.	42. Poczta Polska 10	elektryczność	
590.	43. Poczta Polska 10	elektryczność	
591.	44. Poczta Polska 10	elektryczność	
592.	45. Poczta Polska 10	elektryczność	
593.	46. Poczta Polska 10	elektryczność	
594.	47. Poczta Polska 10	elektryczność	
595.	48. Poczta Polska 10	elektryczność	
596.	49. Poczta Polska 10	elektryczność	
597.	50. Poczta Polska 10	elektryczność	
598.	51. Poczta Polska 10	elektryczność	
599.	52. Poczta Polska 10	elektryczność	
600.	53. Poczta Polska 10	elektryczność	
601.	54. Poczta Polska 10	elektryczność	
602.	55. Poczta Polska 10	elektryczność	
603.	56. Poczta Polska 10	elektryczność	
604.	57. Poczta Polska 10	elektryczność	
605.	58. Poczta Polska 10	elektryczność	
606.	59. Poczta Polska 10	elektryczność	
607.	60. Poczta Polska 10	elektryczność	
608.	61. Poczta Polska 10	elektryczność	
609.	62. Poczta Polska 10	elektryczność	
610.	63. Poczta Polska 10	elektryczność	
611.	64. Poczta Polska 10	elektryczność	
612.	65. Poczta Polska 10	elektryczność	
613.	66. Poczta Polska 10	elektryczność	
614.	67. Poczta Polska 10	elektryczność	
615.	68. Poczta Polska 10	elektryczność	
616.	69. Poczta Polska 10	elektryczność	
617.	70. Poczta Polska 10	elektryczność	
618.	71. Poczta Polska 10	elektryczność	
619.	72. Poczta Polska 10	elektryczność	
620.	73. Poczta Polska 10	elektryczność	
621.	74. Poczta Polska 10	elektryczność	
622.	75. Poczta Polska 10	elektryczność	
623.	76. Poczta Polska 10	elektryczność	
624.	77. Poczta Polska 10	elektryczność	
625.	78. Poczta Polska 10	elektryczność	
626.	79. Poczta Polska 10	elektryczność	
627.	80. Poczta Polska 10	elektryczność	
628.	81. Poczta Polska 10	elektryczność	
629.	82. Poczta Polska 10	elektryczność	
630.	83. Poczta Polska 10	elektryczność	
631.	84. Poczta Polska 10	elektryczność	
632.	85. Poczta Polska 10	elektryczność	
633.	86. Poczta Polska 10	elektryczność	
634.	87. Poczta Polska 10	elektryczność	
635.	88. Poczta Polska 10	elektryczność	
636.	89. Poczta Polska 10	elektryczność	
637.	90. Poczta Polska 10	elektryczność	
638.	91. Poczta Polska 10	elektryczność	
639.	92. Poczta Polska 10	elektryczność	
640.	93. Poczta Polska 10	elektryczność	
641.	94. Poczta Polska 10	elektryczność	
642.	95. Poczta Polska 10	elektryczność	
643.	96. Poczta Polska 10	elektryczność	
644.	97. Poczta Polska 10	elektryczność	
645.	98. Poczta Polska 10	elektryczność	
646.	99. Poczta Polska 10	elektryczność	
647.	100. Poczta Polska 10	elektryczność	

Declassified in Part - Sanitized Copy Approved for Release @ 50-Yr 2014/05/08 : CIA-RDP81-01043R002700210001-4

1	2	3	4
593.	Drzewiny 4. Kuszyn 1, nok 1	krzyżerowiec	Drzewiny "Uniwersalna" Drzewiny
594.	5. Traugutta 6	światła	
595.	6. 11. Jodanofei 1000000	niebieskie	
596.	7. Traugutta 6	niebieskie	
597.	8. 11. Jodanofei 1000000	niebieskie	
598.	9. Traugutta 6	niebieskie	
599.	10. Traugutta 11	niebieskie	
600.	11. Traugutta 1	niebieskie	
601.	12. Traugutta 6	niebieskie	
602.	13. Traugutta 6	niebieskie	
603.	14. Traugutta 6	niebieskie	
604.	15. Traugutta 1	niebieskie	
605.	16. Traugutta 1	niebieskie	
606.	17. Traugutta 1	niebieskie	
607.	18. Traugutta 1	niebieskie	
608.	19. Traugutta 1	niebieskie	
609.	20. Traugutta 1	niebieskie	
610.	21. Traugutta 1	niebieskie	
611.	22. Traugutta 1	niebieskie	
612.	23. Traugutta 1	niebieskie	
613.	24. Traugutta 1	niebieskie	
614.	25. Traugutta 1	niebieskie	
615.	26. Traugutta 1	niebieskie	
616.	27. Traugutta 1	niebieskie	
617.	28. Traugutta 1	niebieskie	
618.	29. Traugutta 1	niebieskie	
619.	30. Traugutta 1	niebieskie	
620.	31. Traugutta 1	niebieskie	
621.	32. Traugutta 1	niebieskie	
622.	33. Traugutta 1	niebieskie	
623.	34. Traugutta 1	niebieskie	
624.	35. Traugutta 1	niebieskie	
625.	36. Traugutta 1	niebieskie	
626.	37. Traugutta 1	niebieskie	
627.	38. Traugutta 1	niebieskie	
628.	39. Traugutta 1	niebieskie	
629.	40. Traugutta 1	niebieskie	
630.	41. Traugutta 1	niebieskie	
631.	42. Traugutta 1	niebieskie	
632.	43. Traugutta 1	niebieskie	
633.	44. Traugutta 1	niebieskie	
634.	45. Traugutta 1	niebieskie	
635.	46. Traugutta 1	niebieskie	
636.	47. Traugutta 1	niebieskie	
637.	48. Traugutta 1	niebieskie	
638.	49. Traugutta 1	niebieskie	
639.	50. Traugutta 1	niebieskie	
640.	51. Traugutta 1	niebieskie	
641.	52. Traugutta 1	niebieskie	
642.	53. Traugutta 1	niebieskie	
643.	54. Traugutta 1	niebieskie	
644.	55. Traugutta 1	niebieskie	
645.	56. Traugutta 1	niebieskie	
646.	57. Traugutta 1	niebieskie	
647.	58. Traugutta 1	niebieskie	
648.	59. Traugutta 1	niebieskie	
649.	60. Traugutta 1	niebieskie	
650.	61. Traugutta 1	niebieskie	
651.	62. Traugutta 1	niebieskie	
652.	63. Traugutta 1	niebieskie	
653.	64. Traugutta 1	niebieskie	
654.	65. Traugutta 1	niebieskie	
655.	66. Traugutta 1	niebieskie	
656.	67. Traugutta 1	niebieskie	
657.	68. Traugutta 1	niebieskie	
658.	69. Traugutta 1	niebieskie	
659.	70. Traugutta 1	niebieskie	
660.	71. Traugutta 1	niebieskie	
661.	72. Traugutta 1	niebieskie	
662.	73. Traugutta 1	niebieskie	
663.	74. Traugutta 1	niebieskie	
664.	75. Traugutta 1	niebieskie	
665.	76. Traugutta 1	niebieskie	
666.	77. Traugutta 1	niebieskie	
667.	78. Traugutta 1	niebieskie	
668.	79. Traugutta 1	niebieskie	
669.	80. Traugutta 1	niebieskie	
670.	81. Traugutta 1	niebieskie	
671.	82. Traugutta 1	niebieskie	
672.	83. Traugutta 1	niebieskie	
673.	84. Traugutta 1	niebieskie	
674.	85. Traugutta 1	niebieskie	
675.	86. Traugutta 1	niebieskie	
676.	87. Traugutta 1	niebieskie	
677.	88. Traugutta 1	niebieskie	
678.	89. Traugutta 1	niebieskie	
679.	90. Traugutta 1	niebieskie	
680.	91. Traugutta 1	niebieskie	
681.	92. Traugutta 1	niebieskie	
682.	93. Traugutta 1	niebieskie	
683.	94. Traugutta 1	niebieskie	
684.	95. Traugutta 1	niebieskie	
685.	96. Traugutta 1	niebieskie	
686.	97. Traugutta 1	niebieskie	
687.	98. Traugutta 1	niebieskie	
688.	99. Traugutta 1	niebieskie	
689.	100. Traugutta 1	niebieskie	

1	2	3	4
634.	1. Strzyk6w 15 Grudnia 7	zawieszanie	Op.Pr. im. Hlarytki Bronziny Hlarkowice 7
635.	2. Stary Rynek 4	zawieszanie	Op.Pr. Pracy Uslug Skrzynnych "Pionier" 2000, Gliniewice 25
636.	3. 15 Grudnia 7	zawieszanie	Op. Inwalid6w "Pionier" Gzowno, Lw6wka 16
637.	1. gmina i mi6jsce w6d6	zawieszanie	Op.Pr. Pracy Uslug Skrzynnych "Pionier" 2000, Gliniewice 25
638.	2. gm. W6lk6wek - Andrzejewski	zawieszanie	Op.Pr. Pracy Uslug Skrzynnych "Zagranic" Koluszki, Brzezinka 6
639.	3. gm. W6lk6wek - W6lk6wek	zawieszanie	" " " "
640.	1. Fabianice Targowa 7	zawieszanie	Op.Pr. Pracy Konserw. Remont. "Odbudowa" Fabianice Targowa 7
641.	2. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
642.	3. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
643.	4. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
644.	5. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
645.	6. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
646.	7. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
647.	8. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
648.	9. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
649.	10. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
650.	11. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
651.	12. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
652.	13. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
653.	14. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
654.	15. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
655.	16. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
656.	17. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
657.	18. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
658.	19. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
659.	20. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
660.	21. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
661.	22. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
662.	23. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
663.	24. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
664.	25. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
665.	26. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
666.	27. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
667.	28. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
668.	29. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
669.	30. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
670.	31. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
671.	32. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
672.	33. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
673.	34. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
674.	35. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
675.	36. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
676.	37. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
677.	38. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
678.	39. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
679.	40. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
680.	41. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
681.	42. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
682.	43. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
683.	44. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
684.	45. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
685.	46. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
686.	47. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
687.	48. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
688.	49. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
689.	50. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
690.	51. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
691.	52. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
692.	53. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
693.	54. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
694.	55. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
695.	56. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
696.	57. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
697.	58. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
698.	59. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
699.	60. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
700.	61. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
701.	62. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
702.	63. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
703.	64. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
704.	65. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
705.	66. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
706.	67. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
707.	68. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
708.	69. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
709.	70. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
710.	71. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
711.	72. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
712.	73. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
713.	74. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
714.	75. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
715.	76. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
716.	77. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
717.	78. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
718.	79. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
719.	80. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
720.	81. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
721.	82. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
722.	83. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
723.	84. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
724.	85. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
725.	86. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
726.	87. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
727.	88. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
728.	89. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
729.	90. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
730.	91. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
731.	92. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
732.	93. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
733.	94. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
734.	95. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
735.	96. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
736.	97. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
737.	98. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
738.	99. Targowa 7	zawieszanie	" " " "
739.	100. Targowa 7	zawieszanie	" " " "

1	2	3	4
2. POLSKA			
692.	1. Lask	Zoromskiego	Lasko miono
693.	2.	Arasawka	Lasko miono
694.	3.	"	Lasko miono
695.	4.	"	Lasko miono
696.	5.	"	Lasko miono
697.	6.	15 Stycznia 14	Lasko miono
698.	7.	15 Stycznia 14	Lasko miono
699.	8.	15 Stycznia 14	Lasko miono
700.	9.	15 Stycznia 14	Lasko miono
701.	10.	15 Stycznia 14	Lasko miono
702.	11.	15 Stycznia 14	Lasko miono
703.	12.	15 Stycznia 14	Lasko miono
704.	13.	15 Stycznia 14	Lasko miono
705.	14.	15 Stycznia 14	Lasko miono
706.	15.	15 Stycznia 14	Lasko miono
707.	16.	15 Stycznia 14	Lasko miono
708.	17.	15 Stycznia 14	Lasko miono
709.	18.	15 Stycznia 14	Lasko miono
710.	19.	15 Stycznia 14	Lasko miono
711.	20.	15 Stycznia 14	Lasko miono
712.	21.	15 Stycznia 14	Lasko miono
713.	22.	15 Stycznia 14	Lasko miono
714.	23.	15 Stycznia 14	Lasko miono
715.	24.	15 Stycznia 14	Lasko miono
716.	25.	15 Stycznia 14	Lasko miono
717.	26.	15 Stycznia 14	Lasko miono
718.	27.	15 Stycznia 14	Lasko miono
719.	28.	15 Stycznia 14	Lasko miono
720.	29.	15 Stycznia 14	Lasko miono
721.	30.	15 Stycznia 14	Lasko miono
722.	31.	15 Stycznia 14	Lasko miono
723.	32.	15 Stycznia 14	Lasko miono
724.	33.	15 Stycznia 14	Lasko miono
725.	34.	15 Stycznia 14	Lasko miono
726.	35.	15 Stycznia 14	Lasko miono
727.	36.	15 Stycznia 14	Lasko miono
728.	37.	15 Stycznia 14	Lasko miono
729.	38.	15 Stycznia 14	Lasko miono
730.	39.	15 Stycznia 14	Lasko miono
731.	40.	15 Stycznia 14	Lasko miono
732.	41.	15 Stycznia 14	Lasko miono
733.	42.	15 Stycznia 14	Lasko miono
734.	43.	15 Stycznia 14	Lasko miono
735.	44.	15 Stycznia 14	Lasko miono
736.	45.	15 Stycznia 14	Lasko miono
737.	46.	15 Stycznia 14	Lasko miono
738.	47.	15 Stycznia 14	Lasko miono
739.	48.	15 Stycznia 14	Lasko miono
740.	49.	15 Stycznia 14	Lasko miono
741.	50.	15 Stycznia 14	Lasko miono
742.	51.	15 Stycznia 14	Lasko miono
743.	52.	15 Stycznia 14	Lasko miono
744.	53.	15 Stycznia 14	Lasko miono
745.	54.	15 Stycznia 14	Lasko miono
746.	55.	15 Stycznia 14	Lasko miono
747.	56.	15 Stycznia 14	Lasko miono
748.	57.	15 Stycznia 14	Lasko miono
749.	58.	15 Stycznia 14	Lasko miono
750.	59.	15 Stycznia 14	Lasko miono
751.	60.	15 Stycznia 14	Lasko miono
752.	61.	15 Stycznia 14	Lasko miono
753.	62.	15 Stycznia 14	Lasko miono
754.	63.	15 Stycznia 14	Lasko miono
755.	64.	15 Stycznia 14	Lasko miono
756.	65.	15 Stycznia 14	Lasko miono
757.	66.	15 Stycznia 14	Lasko miono
758.	67.	15 Stycznia 14	Lasko miono
759.	68.	15 Stycznia 14	Lasko miono
760.	69.	15 Stycznia 14	Lasko miono
761.	70.	15 Stycznia 14	Lasko miono
762.	71.	15 Stycznia 14	Lasko miono
763.	72.	15 Stycznia 14	Lasko miono
764.	73.	15 Stycznia 14	Lasko miono
765.	74.	15 Stycznia 14	Lasko miono
766.	75.	15 Stycznia 14	Lasko miono
767.	76.	15 Stycznia 14	Lasko miono
768.	77.	15 Stycznia 14	Lasko miono
769.	78.	15 Stycznia 14	Lasko miono
770.	79.	15 Stycznia 14	Lasko miono
771.	80.	15 Stycznia 14	Lasko miono
772.	81.	15 Stycznia 14	Lasko miono
773.	82.	15 Stycznia 14	Lasko miono
774.	83.	15 Stycznia 14	Lasko miono
775.	84.	15 Stycznia 14	Lasko miono
776.	85.	15 Stycznia 14	Lasko miono
777.	86.	15 Stycznia 14	Lasko miono
778.	87.	15 Stycznia 14	Lasko miono
779.	88.	15 Stycznia 14	Lasko miono
780.	89.	15 Stycznia 14	Lasko miono
781.	90.	15 Stycznia 14	Lasko miono
782.	91.	15 Stycznia 14	Lasko miono
783.	92.	15 Stycznia 14	Lasko miono
784.	93.	15 Stycznia 14	Lasko miono
785.	94.	15 Stycznia 14	Lasko miono
786.	95.	15 Stycznia 14	Lasko miono
787.	96.	15 Stycznia 14	Lasko miono
788.	97.	15 Stycznia 14	Lasko miono
789.	98.	15 Stycznia 14	Lasko miono
790.	99.	15 Stycznia 14	Lasko miono
791.	100.	15 Stycznia 14	Lasko miono

1	2	3	4
723.	6. Łęczyca Rynek	prolnicze	Usług.Sp.Pracy in. 8-go Marea - Oczków, Rynek 2
724.	7. Waryńskiego 3	szewskie	Sp.Pracy in. Tróbskiego - Łęczyca Waryńskiego 2
725.	1. Oczków Rynek 2	dekarstwo-błocharstwo	Usług.Sp.Pracy in. 8-go Marea - Oczków, Rynek 2
726.	2. Pl.Armi Czerwonej 2	fotograficzne	"
727.	3. " 3	frzyzjerskie	"
728.	4. 10 Stycznia 17	kwilarskie	"
729.	5. Rynek 2	malarstwo	"
730.	6. Armii Czerwonej 1	prelino-farbiarskie	"
731.	7. " 3	reparerskie	"
732.	8. Listopadowa 32	szklarskie	"
733.	9. Armii Czerwonej 2	domór mienia	Spółdzielnia Pracy Woda Mienia
734.	10. " 17	kraviockie	Rzem.Sp.Pracy "Zgoda" w Zgierza, 1 Maja 17
735.	11. Dzierżyńskiego 38	"	"
736.	12. Pl.Armi Czerwonej 2	rymarskie	Pod.Sp.Pr. Usług Składowych in. Działka - Oczków Zymarskiego 2
737.	13. " "	szewskie	"
738.	14. Dzierżyńskiego 38	szewskie	"
739.	15. 10 Stycznia 43	"	"
740.	16. Stalina 14	"	"
741.	1. gm. Rogoźno - Gieczno	szewskie	Sp.Pracy in. Tróbskiego - Łęczyca, Waryńskiego 2
<u>z pow. Łowickiego</u>			
743.	Głowno Zakopieńska 4	ciocielarskie	Sp.Pracy "Zjednoczenie" - Głowno, Pl. Wolności 11
744.	2. Łowicka 2	elektrotechniczne	"
745.	3. Łowicka 44	kraviockie	Sp.Pracy in. Wład. Bytomskiej - Głowno, Swoboda 11
746.	4. Łowicka 66	kraviockie	"
747.	5. Łowicka 2	malarskie	Sp.Pracy "Zjednoczenie"
748.	6. Łowicka 2	murarskie	"
749.	7. Łowicka 2	napojenie silników	"
750.	8. Zakopieńska 4	stolarskie	"
751.	9. " "	slucarskie	"
752.	10. Łowicka 10	przebieg drzewa	Sp.Pracy Inwalidów "Pionier" Głowno, Łowicka 15
753.	11. Swoboda 29	rymarskie	"
754.	12. Łowicka 16	szewskie	"
755.	13. Zgierska 2	stolarskie	Rzem.Sp.Pracy "Sprzet" - Łowicz

Declassified in Part - Sanitized Copy Approved for Release @ 50-Yr 2014/05/08 :
CIA-RDP81-01043R002700210001-4

Denie

Next 1 Page(s) In Document Denied

Declassified in Part - Sanitized Copy Approved for Release @ 50-Yr 2014/05/08 :
CIA-RDP81-01043R002700210001-4

STAT

H I P O T E Z A
ROZWOJU PRZEMYSŁU W OKRESIE PERSPEKTYWICZ-
NYM NA TERENIE m. P A B I A N I C

(Lodz, formerly Litzmannstadt)

Lódź, listopad 1957 r.

STAT

- 2 -

I.	Wstęp	str. 3
II.	Ogólna charakterystyka	" 5
III.	Przemysł włókienniczy	" 9
IV.	Przemysł chemiczny	" 47
V.	Przemysł metalowy i elektrotechn.	" 57
VI.	Przemysł drzewny, papierniczy i poligraficzny	" 74
VII.	Przemysł skórsany	" 83
VIII.	Przemysł spożywczy	" 86
IX.	Przemysł materiałów budowlanych ..	" 95
X.	Rekapitulacja	" 96
XI.	T a b e l e	" 98
XII.	Planiza	"

- 3 -

I. W s t ę p

Opracowanie niniejsze wykonane zostało w ramach Biura Projektów Budownictwa Komunalnego w Łodzi w związku z opracowywanym obecnie projektem wodociągów i kanalizacji miasta Pabianie. Konieczność wykonania niniejszej pracy wynikała z braku dostatecznych danych odnośnie gospodarki wodnej i perspektyw rozwoju przemysłu na terenie miasta w planie ogólnym i innych stojących do dyspozycji materiałów. Poważną trudność nastręczał również fakt, że istniejące opracowania bilansują się na 1970 rok, co jest okresem zbyt krótkim dla potrzeb projektu wod.-kan. Niniejsze opracowanie na częściowo przynajmniej zastąpić brak bardziej szeregówkowych, autorytatywnych danych odnośnie planów rozwoju przemysłu i przyszłego zapotrzebowania na wodę dla celów produkcyjnych.

Opracowanie oparte jest w zasadzie na następujących materiałach wyjściowych :

1. Łódzki Okręg Przemysłowy - Przemysł włókienniczy. Opracowanie wykonane w Pracowni Planów Regionalnych w Łodzi.
2. Łódzki Okręg Przemysłowy - Przemysł. Opracowanie wykonane w Pracowni Planów Regionalnych w Łodzi.
3. Plan Regionalny Łódzkiego Okręgu Przemysłowego wykonany w Pracowni Planów Regionalnych w Łodzi.
4. Założenia Programowe m. Pabianie wykonane w Pracowni Planów Regionalnych w Łodzi.
5. Inwentaryzacja urbanistyczna m. Pabianie wykonana w Pracowni Planów Regionalnych w Łodzi.
6. Inwentaryzacja przemysłu węzłowego wykonana w Pracowni Planów Regionalnych w Łodzi.
7. Plan Ogólny m. Pabianie wykonany w Pracowni Urbanistycznej w Łodzi,
8. Ankiety przemysłowe zakładów w Pabianicach zebrane na polecenie KPG przez WPG w Łodzi
9. Ankiety zebrane przez Biuro Projektów Budownictwa Komunalnego w Łodzi.

- 4 -

10. Ustne opinie kierownictwa poszczególnych zakładów przemysłowych, oraz centralnych zarządów i zarządów przemysłu zebrane w związku z niniejszym opracowaniem.

Celodd materiału została dodatkowo przekonsultowana z zainteresowanymi resortami i instytucjami.

- 5 -

II. Ogólna charakterystyka

Przemysł jest w Fabianicach, podobnie jak i w większości innych miast Łódzkiego Okręgu Przemysłowego podstawowym czynnikiem miastotwórczym. Blisko 85 % ogółu zatrudnionych w Fabianicach pracuje w przemyśle. Miejscowe zasoby siły roboczej są nawet niewystarczające dla potrzeb przemysłu kłusowego, na skutek czego około 3900 pracowników dojeżdża codziennie do pracy z okolicznych wiosek i osiedli, a także z Łodzi. Zakłady przemysłowe zatrudniające łącznie są 22.500 osób zatrudniają są 48 % liczby mieszkańców miasta. Jest to procent niezwykle wysoki, rzadko spotykany w innych miastach. Pod względem liczby zatrudnionych w przemyśle w stosunku do ludności miasta Fabianice stanowią jedno z najbardziej uprzemysłowionych osiedli w Polsce. W Łódzkim Okręgu Przemysłowym zakłady zlokalizowane w Fabianicach odgrywają poważną rolę, przy czym miasto poza Łodzią jest największym ośrodkiem przemysłowym na tym terenie. W niektórych dziedzinach produkcji, a zwłaszcza w zakresie przemysłu bawełnianego i chemicznego Fabianice są ważnym ośrodkiem produkcji w skali krajowej.

Koncentracja w Fabianicach zakładów przemysłowych połączona z sobą ogólną jednostronnością rozwoju miasta, które wykazało inne funkcje poważnego skupiska ludności miejskiej w niedostatecznym stopniu. Jest to wynikiem specyficznych warunków rozwoju miasta.

Fabianice posiadają długą historię, w której okresy świetnego rozwoju przeplatają się z upadkiem i ruiną miasta. Tereny należące obecnie do miasta stanowiły do końca II w. kasztelanie, następnie Chropy. W tym czasie kasztelanie przesłała, jako dar Judyty żony Władysława Hermana i matki Bolesława Krzywoustego, na rzecz kapituły krakowskiej. Akt darowizny miał przypuszczać miejsce w 1082 r. Przez cały niemal XIII wiek kasztelanie była ponownie własnością książęcą, po czym raz w 1189 r. darowana została kapitułom krakowskiej. Pod koniec XIII wieku Fabianice znajdujące się niemal w środku jezaka, nad rzeczką Dobrynią, dopływem Kory, stały się siedzibą administratora majątku. Obecna nazwa Fabianice nie jest znana.

- 6 -

Baranek, autor monografii "Fabianice, Ragów i wsie okoliczne", wywodzi nazwę od nazwiska Fabiana - lennika książęcego. W 1927 r. Fabianice otrzymały prawa niemieckie, a nieco później /dokładna data nie jest znana/ podniesione zostały do rzędu miast.

Najstarszym dokumentem dotyczącym samego miasta jest przywilej z 1398 r. podający wykaz ziem należących do kapituły i ich dochody. Dalsze przywileje z 1463 i 1503 r. ustanowiły w mieście jarmorki, oraz dogodne warunki dla transportu handlowego. Miasteczko pozostało bez znaczenia w XV wieku, lecz wzrosło poważnie w wieku XVI. Przywilej z 1535 r. ustanowił w mieście pięć cechów. Ślady istnienia w Fabianicach sukienników pochodzą jeszcze z 1535 r. W 1606 r. miasto posiadało już 166 domów, oraz liczyło 77 rzemieślników, w tym 8 sukienników.

W XVII wieku, rozpoczął się jednak jego powolny upadek. Epidemia nawiedziła je trzykrotnie, a wojny tego okresu i pożary dopełniły reszty. W 1737 r. miasto liczyło już tylko 34 domy.

W 1793 r. rozpoczął się okres okupacji pruskiej. Władze pruskie prowadziły przez cały czas okupacji energiczną akcję kolonizacyjną, w wyniku której około 1.000 Niemców osiedliło się na terenie samych Fabianic i wsi okolicznych. Osadnictwo niemieckie bawiło w Fabianicach, podobnie jak i w niektórych innych osiedlach tej części kraju dużego znaczenia w okresie późniejszym. Kiedy bowiem rząd Królestwa Kongresowego zaczął osadzać tkaczy pochodzenia przeważnie niemieckiego na ziemiach polskich osiedlali oni chętniej w miastach i osiedlach posiadających już pewną ludność niemiecką z epoki wcześniejszej.

Doniejsze przeobrażenia, które nadały bardziej określony charakter gospodarstwu szlacheckiemu dotychczas terenem dokonywały się w początkach XIX wieku. W ramach prowadzonej przez rząd Królestwa Kongresowego akcji uprzemysłowienia kraju, zachodnie rubieże województwa mazowieckiego i sąsiednie okolice województwa kaliskiego stały się terenem intensywnej emigracji rzemieślników włókienniczych, a potem fabrykantów z Oczek, Sakonii i Sudetów. Fabianice, których charakter formował od początku silnie element usługowy

- 7 -

/zarząd dóbr Fabiańskich/ stały się miastem typowo przemysłowym, w którym wszelkie inne funkcje, jeżeli nie zniknęły zupełnie to w każdym razie skurczyły się do zupełnie minimalnych rozmiarów.

Dekretem z 18 września 1820 r. Fabianice zaloszone zostały do miast, w których po sparselowaniu terenów przeznaczono na osiedlanie cudzoziemców. Wytyczono 202 działki budowlane i 107 ogrodów o ogólnej powierzchni 340 morgów /ca 190 ha/. Napływ cudzoziemskich fachowców wiekiennych był tak duży, że działki te bardzo szybko rosły.

Początkowo pracowały w Fabianicach głównie warsztaty samodzielnych tkaczy, potem stopniowo zastępują je manufaktury i fabryki. Baruch podaje, że w 1849 r. istniało 60 fabryk, 891 warsztatów i 1070 pracujących.

Dzieje przemysłu fabiańskiego w okresie kapitalistycznym zaznaczone są okresowymi kryzysami i stałym procesem koncentracji kapitału. Liczba fabryk stale się zmniejszała, a za to na miejsce drobnych wytwórni zjawiały się wielkie zakłady przemysłowe.

Mimo panującego na początku XX w. rozplanowaniu miasta późniejszy dynamiczny rozwój przemysłu obala wszelkie reguły i miasto rozrasta się bezplanowo. Zakłady przemysłowe rozwijają się ponad miarę w obrębie zabudowy mieszkaniowej, która zresztą jest bardzo zła zarówno technicznie, jak i estetycznie. Gospodarka komunalna nie nadąża ze swoimi inwestycjami za rozwojem przemysłu i obsługujących go dzielnic mieszkalnych.

W 1900 r. Fabianice połączono linią tramwajową z Łodzią. Miasto, które pomimo posiadania 25.000 mieszkańców zachowało charakter osady fabrycznej, przez bezpośrednie połączenie tramwajowe z Łodzią jeszcze w większym stopniu upodobiło się do ośrodka wyłącznie produkcyjnego, pozbawionego funkcji usługowych. W rok później, a mianowicie w 1901 r. przeprowadzono linię kolejową warszawsko-łódzką i Fabianice otrzymały dworzec na tej linii. Linia ta posiadała duże znaczenie gospodarcze dla dalszego rozwoju miasta.

W okresie drugiej wojny światowej miasto niesamowicie tylko urosło. W nowych warunkach przemysł rozwijał się jeszcze szybciej.

- o -

Struktura branżowa przemysłu pabianickiego jest nie-
zmienne charakterystyczna dla stosunków panujących w ogóle
w Łódzkim Okręgu Przemysłowym. Ilustruje to następujące
zestawienie :

	Liczba zatrudnionych	Udział %
Przemysł włókienniczy	15.268	68 %
" chemiczny	1.280	6 %
" metalowy i elektrotechn.	2.846	12 %
" drzewny, papierniczy i poligraficzny	1.842	8 %
" spożywczy	953	4 %
" materiałów budowlanych	163	1 %
r a z e m :	22.499	100 %

Jeżeli uwzględnić, że przemysł chemiczny związany jest
również częściowo z przemysłem włókienniczym, a pozostałe
zakłady przemysłu metalowego i spożywczego stanowią naogół
zakłady o mniejszym znaczeniu, dochodzi się do wniosku, że
przemysł Pabianie jako całość zachował dotychczas swój tra-
dycyjny charakter przemysłu włókienniczego, wgl. związanego
z włókiennictwem.

Struktura przestrzenna przemysłu pabianickiego jest
wysoko niekorzystna. Główny zakład przemysłu bawełnianego
rozrósł się nad rzeką Dobrzyńką, korzystając z jej wód po-
bieranych dla celów technologicznych i odprowadzając do niej
ścieki przemysłowe. W dolnym biegu Dobrzyńki rozbudowały się
w późniejszym okresie zakłady chemiczne i papiernicze.
Tereny tych zakładów, łącząc się ze sobą wytworzyły szeroki
300 metrowy pas przemysłowy oddzielający stare miasto
/osiedle wschodnie/ od nowego miasta, które rozbudowało się
na lewym brzegu Dobrzyńki. Do terenów przemysłowych przy-
legają bezpośrednio tereny mieszkaniowe starego i nowego
miasta. Ze względu na brak choćby niewielkich stref izola-
cyjnych wszystkie te zakłady w mniejszym lub większym stop-
niu są uciążliwe dla otoczenia.
Poza głównym kompleksem przemysłowym, w odległości około
300 m., w centrum miasta znajduje się jeszcze jeden duży
zakład przemysłu bawełnianego. Pozostałe tereny przemysłowe
są niewielkie, rozrzucone po całym mieście wśród zabudowy
mieszkaniowej.

- 9 -

III. Przemysł włókienniczy

Przemysł włókienniczy, stanowiący zasadniczą gałąź przemysłu pabianickiego jest silnie związany z całą strukturą przemysłową Łódzkiego Okręgu Przemysłowego. Związek przemysłu włókienniczego Pabianie z przemysłem regionu podkreśla jeszcze bliskość Łodzi stanowiącej krajowy ośrodek włókiennictwa polskiego. W Łodzi koncentrują się ośrodki przemysłu i handlu włókienniczego, centralne laboratoria i instytuty naukowo-badawcze, wyższe i średnie uczelnie kształcące kadry przemysłu włókienniczego, przemysł maszyn włókienniczych i przedsiębiorstwa remontowo-montażowe przemysłu włókienniczego, a w pobliskim Zgierzu i emściowie w samych Pabianicach przemysł barwników i odeszynników dla wykończalnic. Z zakładami włókienniczymi łódzkimi i innych miast regionu związany jest przemysł Pabianie wspólnymi procesami technologicznymi, gdyż półprodukty wytwarzane w zakładach pabianickich są emściowo przewożone do innych zakładów na terenie Łódzkiego Okręgu Przemysłowego do dalszej obróbki i na odwrót.

Przemysł ten stanowi ważną gałąź gospodarki narodowej. Na 2.695.000 osób zatrudnionych ogółem w przemyśle polskim 145.000, czyli ok. 17 % pracuje w przemyśle włókienniczym, a z tego 16.500, czyli ok. 11 % na terenie Pabianie. Istniejące w Pabianicach zakłady przemysłu włókienniczego z podróć których zakłady ~~bezwzględnie~~ należą do największych na świecie, reprezentują w sumie znaczny, choć b. jednostronny potencjał produkcyjny /niemal wyłącznie bawełna/. Zainstalowane maszyny i budynki fabryczne pochodzą z zakończonej wielkością z końca XIX wieku. Sprzęt techniczny kompletny na przestrzeni 40 lat okrasu czasu pod kątem widzenia doradnych sygnów i koniunktur jest niejednolity i w zasadzie nie nadaje się do modernizacji. Przemysł włókienniczy Pabianie nastawiony był w pierwszym rzędzie na produkcję masowych i tanich artykułów dla potrzeb rynku rosyjskiego.

Dla właściwej oceny stanu istniejącego i możliwości przebudowy w okresie perspektywnym zakładów pabianickich, konieczne jest uwzględnienie przemian, które dokonały się w technice włókienniczej na przestrzeni ostatnich 25 lat.

- 10 -

Technika ta po wielkich wynalazkach, które rewolucjonizowały przemysł włókienniczy na początku XIX wieku i zapoczątkowały rewolucję przemysłową w zachodniej Europie, nie rozwijała się do trzydziestych lat bieżącego stulecia. Dalszy postęp techniczny rozpoczął się przed drugą wojną światową i osiągnął w ostatnich latach takie rozmiary, że można niemal mówić o nowej rewolucji technicznej. Postęp ten, w którym polski przemysł włókienniczy nie brał żadnego udziału, ogarnął wszystkie dziedziny produkcji włókienniczej. Jako główne cechy charakterystyczne tych przemian należy następujące :

- 1/ Wypieranie surowców naturalnych przez syntetyczne,
- 2/ Wypieranie tkactwa przez dziewiarstwo i inne procesy produkcyjne,
- 3/ Udoskonalenie i daleko idąca automatyzacja przedsiębiorstwa, a zwłaszcza tkalni, powodująca podwyższenie jakości wyrobów i wielokrotne zmniejszenie zatrudnienia z poważnymi reperkusjami ekonomicznymi i społecznymi, uchwytymi w niektórych krajach już statystycznie,
- 4/ Wprowadzenie nowej techniki wykończalniczej, zwiększającej atrakcyjność i wartość użytkową wyrobów włókienniczych.

Technika eksploatacji maszyn włókienniczych

Dodać należy, że w większości krajów okres eksploatacji maszyn włókienniczych oblicza się średnio na 10-30 lat, oraz że nowa technika produkcji stawia zupełnie inne wymagania budynom fabrycznym.

Z drugiej strony jest rzeczą wątpliwą, czy przemysł włókienniczy Fabianie będzie mógł być nawet w okresie perspektywnym całkowicie przebudowany, gdyż czynnikiem ograniczającym są tu możliwości finansowe i gospodarcze kraju, już abstrahując nawet od faktu, że główny nacisk położony jest na rozbudowę przemysłu chemicznego i metalowego, a nie włókienniczego. Z tego względu należy się liczyć tylko z częściową przebudową zakładów włókienniczych istniejących na terenie Fabiania.

Istniejące w Fabianiach zakłady włókiennicze można podzielić na dwie grupy, a mianowicie na zakłady, które rozwijały się w XX wieku niezależnie od rozwoju wielkiego

- 11 -

ośrodka przemysłowego w Łodzi, a mase: równocześnie z pr.
sami przebiegającymi na terenie dzisiejszego Łódzkiego
Okręgu Przemysłowego, oraz na zakłady które powstały głów-
nie w okresie międzywojennym w wyniku przenoszenia się poza
Łódź drobnych zakładów przemysłu włókienniczego.
Te ostatnie zostały po ostatniej wojnie skomasywane w pierw-
szym rzędzie pod względem administracyjnym. Są to naogół
drobne i technicznie nie wyposażone obiekty, które w każdym
razie znikną do okresu perspektywnego. Z reguły obejmują
one tylko jedną fazę procesu technologicznego.

Podział branżowy przemysłu włókienniczego na terenie
Pabianic pokrywa się niemal całkowicie z podziałem admi-
nistracyjnym. Ilustruje to następujące zestawienie :

	Zatrudnienie	% ogółu
Pabianickie Zakłady Przemysłu Bawełnianego im. Bojowników 1905 r.	82972	58,6 %
Pabianickie Zakł.Przem.Włn.	586	3,9 %
Pabianicka Fabryka Przem. Jedwabn.	714	4,7 %
Pabianicka Zakł.Przem.Odsiadowego	1322	8,6 %
Pabianickie Zakłady Opatunkowych	768	5,0 %
Pabianickie Zakłady Tkanin Tech- nicznych	1.198	7,8 %
Miejskie Przedsiębiorstwo Przemysłu Te- renowego - Zakład konfekcyjny i krawiecko-kucharski	163	1,0 %
Spółdzielnia Pracy Tkać-Do-Dziświar- skiej im. Pakina	338	2,2 %
Spółdzielnia Pracy Krawieckiej im. Krasieckiego	282	1,8 %
Spółdz. Pracy Krawieckiej im. Zuchowskiego	228	1,6 %
Rzemieślnicza Spółdzielnia Pracy Tkać im. A. Stupary	186	1,3 %
Spółdz. Inwalidów im. Dąbrowskiego	168	1,2 %
Spółdz. Pracy im. Dybalskiego	143	0,9 %
Spółdzielnia Inwalidów im. PKW	105	0,7 %
Spółdz. Inwalidów "Jedność"	76	0,6 %
Spółdz. Pracy "Kawerowianka"	20	0,1 %
Razem :	132288	100,0 %

Z powyższego wynika olbrzymia przewaga na terenie Łódzkiego przemysłu bawełnianego. Do tej gałęzi przemysłu włókienniczego należą poza Fabrykami Zakładami Przemysłu Bawełnianego również Fabryczne Zakłady Środków Opatunkowych, które organizacyjnie należą do Centralnego Zarządu Przemysłu Filcowego, oraz w zasadzie również Fabryczne Zakłady Tkanin Technicznych, podległe Centralnemu Zarządowi Przemysłu Artykułów i Tkanin Technicznych i osiedlowo szeregi spółdzielni.

Łączne zatrudnienie w przemyśle bawełnianym przekracza zatem 11.400 osób, czyli aż 74,7 % ogółu zatrudnionych w przemyśle włókienniczym i aż 50 % ogółu zatrudnionych w przemyśle na terenie Fabianic.

Taka struktura branżowa przemysłu włókienniczego powoduje, że charakterystyczne dla Łódzkiego Okręgu Przemysłowego znaczenie techniczne przemysłu włókienniczego jest w zakładach fabrycznych szczególnie dotkliwe. W przemyśle bawełnianym bowiem znaczenie techniczne odbija się w sposób najbardziej bezpośredni na jakości wyrobów i warunkach ekonomicznych eksploatacji.

1/ Fabryczne Zakłady Przemysłu Bawełnianego im. Bojowników Rewolucji 1905 r. Fabianice, ul. Armii Czerwonej 3 powstały przez konsolidację zakładów Kruscha i Ender, Kindler i szeregu drobnych obiektów przemysłowych stopniowo likwidowanych. Największe z nich, a mianowicie zakłady Kruscha i Ender, rozwinęły się z dawnej fabryki stanowiącej własność rodziny Kruscha. Fabryka ta powstała w 1841 r. Do 1844 r. zwiększyła ona liczbę posiadanych warstatów z 5 do 94. W 1848 r. zatrudniała ona już 200 robotników, a przez stałą modernizację procesu produkcyjnego zwiększała wybitnie wielkość produkcji. Szczególnie wydatny rozwój tej fabryki zaznaczył się po 1848 r., kiedy zainstalowano tam 7 konną maszynę parową. Zatrudnienie w zakładach ilustrujące tempo ich rozwoju wzrastało jak następuje :

1860 r.	608 pracowników
1865 r.	640 "
1888 r.	1.300 "
1900 r.	4.272 "

- 13 -

W krótkim czasie Zakłady Kruscha stały się jednymi z największych w ówczesnej Kongresówce. W 1870 r. obrót w rublach największych zakładów włókienniczych był następujący:

Żywarów	960 tysięcy
Kruscha	681 "
Schreibler	369 "

Świadczy to wymownie o wielkości zakładu, który od 1910 r. egzystuje pod firmą Kruscha i Ender.

Drugim co do wielkości zakładem była fabryka R. Kindlera. Dzięki tym dwóm zakładom Fabianice produkowały w latach 1845-1861 10 % wyrobów bawełnianych Królestwa Polskiego.

Po ostatniej wojnie światowej wszystkie fabryki bawełniane na terenie Fabianic zostały skomansowane w jedno przedsiębiorstwo, a mianowicie Fabiańskie Zakłady Przemysłu Bawełnianego im. Bojowników Rewolucji 1995 r.

Komercyjną tą posiadającą charakter jedynie prawnoadministracyjny objęta została dwa wielkie zakłady, a mianowicie: Kruscha i Ender, oraz Kindler i szereg drobnych fabryk, powstałych w okresie międzywojennym. Znaczna część z tych ostatnich została w międzyczasie zlikwidowana. Dawne zakłady Kruscha i Ender t.j. obecnie Centrala stanowią centralny kompleks przemysłowy w mieście i dzielą się na 4 zespoły. Dawne zakłady Kindlera mieszczą się na północno-zachód i stanowią t.j. Oddział I. Z dawnych drobnych fabryk pozostało jeszcze 5 tkalni, stanowiących obecnie Oddziały II-VI.

Produkcja obejmuje szeroki wachlarz wyrobów bawełnianych: przędzę cienkoprsną, średnioprsną i odpadkową, męteżysowaną, tkaniny surowe, podbielane, białone, farbowane i drukowane oraz kordy. Łączna produkcja rocznie wynosiła 62650 ton różnych rodzajów przędzy bawełnianej oraz 47.800 tys. m.b. tkanin.

Żełność produkcyjna białnika wynosiła 29 milj. m.b. rocznie, zdolność produkcyjna farbiarni 14,4 milj. m.b. rocznie, a drukarni 17,3 milj. m.b. rocznie.

Łączne zatrudnienie, wynoszące obecnie 83972 osób jest bardzo wysokie i tłumaczy się częściowo dużą wydajnością pracy, przy przestarzałym i zmieniającym się w znaczący sposób stanie technicznym parku maszynowym, a częściowo wy-

- 14 -

soką zmianowością przekraczającą we wszystkich oddziałach 2,0 i dochodzącą w niektórych do 3,0. Zatrudnienie to dzieli się jak następuje :

Centrala ul. Armii Czerwonej 3/5	6,011 osób
Oddział I ul. Armii Czerwonej 31	2,447 "
Drobne oddziały	314 "

R a z e m : 8,972 osoby

Udział kobiet w globalnym zatrudnieniu jest znaczny i wynosi on 57 %. Globalna liczba zatrudnionych wykazuje znaczne wahania ze stałą w zasadzie tendencją do zmniejszania się. Natomiast udział procentowy kobiet w globalnym zatrudnieniu jak dotąd wcale, jakkolwiek powoli wzrasta.

Centrala zajmuje w środkowej części teren o łącznej powierzchni 17,4600 ha przecięty główną osią miasta, jaką stanowi ul. Armii Czerwonej. Obiekt składa się z czterech zespołów, wgl. kompleksów.

Kompleks I ograniczony jest ulicami Armii Czerwonej, Kilińskiego, Grobelną i Lipową i obejmuje przedsiębiorstwo, 2 tkalnie i bielnik. Przedsiębiorstwo składa się z 19,480 pracowników o łącznej zdolności produkcyjnej 1.550 ton przędzy. Tkalnia posiadają łącznie 1.486 krosien o łącznej zdolności produkcyjnej 21 milj. m.b. Bielnik posiada roczną zdolność produkcyjną 29 milj. m.b. Z ważniejszych budynków na terenie wymienić należy budynek przedsiębiorstwa i tkalni, budynek tkalni, oddział przygotowawczy tkalni, bielnik, magazyn techniczny, nową kotłownię, starą kotłownię, siłownię, gazownię, warsztaty elektryczne, ambulatorium i kładnię fabryczną. Stan techniczny budynków jest różny : część znajduje się zdecydowanie w dobrym stanie, a część nie przetrwa do okresu perspektywicznego. Istniejąca na tym terenie elektrownia i gazownia, obsługują również część miasta. Globalne zatrudnienie przedstawia się, jak następuje :

	I zmienna	II stała	III stała
Pracownicy fizykiem	14174	14033	418
" inż.-techn.	75	55	11
" administr.-gosp.	60	-	-
razem :	14309	14088	429

- 15 -

Łączne zatrudnienie wynosi 2.826 osób. Średnia zmianowość wynosi w przędzalni 2,5, w tkalni 2,2, a w bielniku-apreturze nawet 3,0

Kompleks II ograniczony jest ulicami Grobelną i Kilińskiego i obejmuje w sąsiedztwie przędzalnię "Łąki". Przędzalnia ta o 30.000 wrzecionach posiada rocznie zdolność produkcyjną 2.600 ton przędzy. Z ważniejszych budynków na terenie wymienić należy budynek przędzalni, draparnię, magazyn przędzy, magazyn bawełny, magazyn cewek, magazyn skręgi, magazyn materiałów budowlanych, szlerek i zbiornik gazu.

Globalne zatrudnienie przy zmianowości 3,0 przedstawia się, jak następuje :

	I zmiana	II zm.	III zmiana
Pracownicy fizyccy	565	519	497
" inż.-techn.	15	12	10
" adm. gospod.	32	-	-
Razem :	612	531	467

Łączne zatrudnienie wynosi 1.606 osób.

Kompleks III rozciąga się po obu stronach ul. Rymskiego od ul. Zamkowej na północ i obejmuje przędzalnię odpadkową, farbiarnię i drukarnię. Przędzalnia wyposażona jest w 4.550 wrzecion o zdolności produkcyjnej 1.200 ton rocznie, a zdolność produkcyjna drukarni wynosi 17,3 milj. mb. Z ważniejszych budynków na tym terenie wymienić należy przędzalnię odpadkową, farbiarnię i pakownię, laboratorium i postrzysgalnię, drukarnię tkanin, główne biuro zakładów, budynek strzyżnicy, stolarnię mechaniczną, warsztat mechaniczny, 2 budynki oddziałów przygotowawczych przędzalni odpadkowej, biuro zakładowe, budynek świetlicy i magazyn głównego energetyka, oraz dom mieszkalny. Stan techniczny budynków jest dość różny, naogół oceniany jako dobry.

Łączne zatrudnienie przedstawia się, jak następuje :

	I zmiana	II zmiana	III zmiana
Pracownicy fizyccy	398	298	43
" inż.-techn.	35	12	1
" admin.-gospod.	15	-	-
Razem :	448	310	44

= 16 -

Globalne zatrudnienie wynosi 802 osoby. Wszystkie oddziały pracują w sąsiedzie przy zmianowości 2,0.

Kompleks IV zawarty jest między ulicami Grobelną, Lipową i Armii Czerwonej, a kościołem. Mieści się tu farbiarnia i tkalnia kordów o 12 krosnach. Zdolność produkcyjna farbiarni wynosi 14,4 milj. m.b. rocznie. Z ważniejszych budynków znajdujących się na tym terenie wymienić należy budynek farbiarni, budynek jiggerów, budynek opalarni, pakownię, kotłownię i budynek biurowy. Stan techniczny budynków jest określany jako dość dobry.

Globalne zatrudnienie przedstawia się, jak następuje :

	I zmiana	II zmiana	III zmiana
Pracownicy fizyczni	510	186	26
" inż.-techn.	31	4	1
" admin.gospod.	17	-	-
razem :	558	190	29

Łączne zatrudnienie wynosi 777 osób. Oddziały te zajmują się na ogół przy zmianowości 3,0.

Oddział I mieści się przy ul. Armii Czerwonej 31 i zajmuje teren o powierzchni 11.6830 ha - ograniczony ulicami Armii Czerwonej, Bagatela, Żeromskiego i Traugotta.

Na terenie tym zlokalizowane są dwie przedsiębiorstwa, z których jedna posiada 11.000 włosek o rocznie zdolności produkcyjnej 800 ton przędzy, a druga 24.800 włosek o rocznie zdolności produkcyjnej 500 ton przędzy, oraz tkalnia o 850 krosnach i rocznie produkcji 19 milj. mb tkanin.

Z ważniejszych budynków wymienić należy budynek przedsiębiorstwa wielkoprzędnej, 3 budynki przedsiębiorstwa średnieprzędnej, 5 budynków mieszających oddziały przygotowawcze przędzalni, budynek tkalni, budynek szwalni, budynek kotłowni, maszynownię, 6 budynków biurowych i 23 budynki magazynowe różnych rodzajów i znajdujące w bardzo różnym stanie technicznym.

Globalne zatrudnienie przedstawia się jak następuje :

	I zmiana	II zmiana	III zm.
Pracownicy fizyczni	15105	847	353
" inż.-techn.	53	32	13
" admin.gospodarszy	44	-	-
Razem :	15202	879	366

- 17 -

Łączne zatrudnienie wynosi 2.447 osób. Zmianowód w przędzalni cienkoprzędnej wynosi 3,0, w przędzalni średnioprzędnej 2,75, a w tkalni 2,50.

Tkálnia przy ul. Sejmowej 4 zajmuje teren o powierzchni 0,3400 ha. Oddział ten wyposażony jest w 226 krosien o rocznej zdolności produkcyjnej 4,7 milj. m.b. tkanin przy pracy na 2,6 zmiany.

Tkálnia przy ul. Bohaterów 7 zajmuje teren o powierzchni 0,1000 ha. Oddział ten posiada 62 krosna o rocznej zdolności produkcyjnej przy pracy na 2 zmiany 895 tys. m.b.

Tkálnia przy ul. Ostatniej 29 zajmuje teren o powierzchni 0,3750 ha. Oddział ten posiada 63 krosna o rocznej zdolności produkcyjnej przy pracy na 2 zmiany 935 tys. m.b. tkanin.

Tkálnia przy ul. Kresowej 13/15 zajmuje teren o powierzchni 0,3800 ha. Oddział ten posiada 85 krosien o rocznej zdolności produkcyjnej przy pracy na 2 zmiany 1,2 milj. m.b. tkanin.

Łączne zatrudnienie w mniejszych oddziałach przedstawia się, jak następuje :

	I zmiana	II zmiana	III zmiana
Pracownicy fizyczni	212	209	35
" inż. techn.	14	9	3
" adm.-gosp.	12		
razem :	238	218	38

Globalne zatrudnienie wynosi 514 osób, rozrzuconych jednak po całym niemal terenie miasta.

Plan perspektywiczny rozwoju zakładów pabianickich nie został dotychczas opracowany przez odpowiednie instytucje. Brak jest również w tej sprawie autorytaryjnych poglądów Ministerstwa Przemysłu Lekkiego i Centralnego Zarządu Przemysłu Bawełnianego.

Istnieją jedynie poglądy grupy fachowców z Centralnego Zarządu Przemysłu Bawełnianego, które jednak jak dotąd nie zostały oficjalnie potwierdzone.

- 16 -

Zakłady Przemysłu Bawełnianego w Fabianicach, jako jeden z największych zakładów tego typu na terenie kraju będą niewątpliwie musiały przejść w okresie perspektywnym poważną modernizację.

Stan techniczny za instalowanych maszyn i urządzeń wyklucza w zasadzie możliwość ich racjonalnej eksploatacji bez większych nakładów inwestycyjnych.

Kierunek tych zmian będzie naogół zgodny z kierunkiem przebudowy polskiego przemysłu bawełnianego. W związku z powyższym można założyć, co następuje :

1. Wszystkie drobne oddziały /tkalnia/ za wyjątkiem centrali obejmującej opisane 4 komplekсы i Oddziału I przy ul. Armii Czerwonej 31 ulegną likwidacji. Proces ten zakończony będzie jeszcze być może w ciągu najbliższej 5-letki. Zdane do użytku maszyny i sprzęt zostaną zainstalowane w nowej hali fabrycznej, która będzie w tym celu wybudowana na terenie Centrali.

2. Istniejąca zabudowa fabryczna na terenie Centrali i Oddziału I będzie w zasadzie utrzymywana, za wyjątkiem niektórych budynków przeznaczone pomocniczych, które ulegną do tego okresu likwidacji i zastąpione będą przez nowe. Budynki fabryczne posiadane przez zakład nie są wprawdzie przystosowane do nowoczesnych procesów produkcyjnych, jednak możliwość ich generalnej wymiany należy wykluczyć, ze względu na fakt, że stojące do dyspozycji środki finansowe będą prawdopodobnie ograniczone.

3. Możliwości zwiększenia przez Fabianickie Zakłady Przemysłu Bawełnianego posiadanych terenów należy raczej traktować ostrożnie. Potrzeby takie będą bardzo ograniczone, ponieważ znaczne zwiększenie potencjału produkcyjnego nie jest brane pod uwagę.

Możliwość w tym kierunku są niespełnie pewne, gdyż niewiadomo czy projektowane przez zakłady przejęcie terenów Zakładów Wytwórczych Lamp żarowych będzie możliwe w okresie perspektywnym czy ewentualnie w dalszej przyszłości.

4. Przewiduje się w okresie perspektywnym zmianę parku maszynowego przedsiębiorstwa, na skutek czego zwiększy się dość wydatnia wydajność pracy, przy równoczesnym zmniejszeniu zatrudnienia.

- 19 -

5. Przewiduje się wymianę parku maszynowego tkalni i zainstalowanie znacznej liczby, mniej więcej połowy krosien chwytakowych, a reszty automatycznych. Będzie to miało - jako rezultat - znaczne zmniejszenie zatrudnienia w tkalniach, przy niezmienionym jednak zatrudnieniu w warstach i niewielkich zmianach w oddziałach przygotowawczych.

6. Przewiduje się wprowadzenie bardziej zaawansowanych typów aparatów. Wprowadzenie ich zwiększy zapotrzebowanie wody o co najmniej 15 %, uwzględniając większe zastosowanie włókien sztucznych. Rekonstrukcja wykończalni /wielanizacja/ przeprowadzona będzie jeszcze w okresie planu 5-letniego.

7. Istniejący węzeł energetyczny przebudowany będzie jeszcze w planie 5-letnim. Od 1959 r. praca elektrowni fabrycznej zmniejszy się, przy czym będzie ona zsynchronizowana z pracą elektrowni zawodowej. W późniejszym okresie elektrownia fabryczna pełnić będzie rolę elektrowni rezerwowej.

8. W planie 5-letnim przewiduje się ponadto przebudowę sieci parowej, odbudowę spalarni drukarni, rozbudowę warstaków naprawczych, oraz zainstalowanie nowych obrabiarek, zmianę napędów w przędzalni, modernizację kotłowni i szeregu drobnych tytułów.

9. W rezultacie projektowanych zmian przewiduje się, że zatrudnienie spadnie do 1960 r. nieznacznie, natomiast można założyć, że w okresie perspektywnym uwzględniając również mniejszą zmianowość pracować będzie łącznie ok. 4.800 osób. Z tej liczby prawdopodobnie ok. 3.400 osób pracować będzie w Centrali i ok. 1.400 osób w Oddziale I.

Gospodarka wodno-ściekowa

a/ Centrala składająca się z osterech kompleksów prowadzi wspólną gospodarkę wodną. Ta część zakładów PZP jest zaopatrywana w wodę włączoną poprzez studnia, oraz w wodę rzeczną poprzez siłownię zbiorniki retencyjne.

Na terenie kompleksu I znajdują się 3 studnie :

Studnia Nr. 1 zlokalizowana obok siłowni na głębokość 175 m i wydajność 120 m³/godz.

- 20 -

Studnia Nr. 2 zlokalizowana obok starej kotłowni, przy głębokości 144 m. ma wydajność 160 m³/godz.

Studnia Nr. 3 mieści się obok tłałni pesakordowej, studnia ta przy głębokości 172 m ma wydajność 60 m³/godz.

Na terenie kompleksu II obok przedziałni "łaki" znajduje się studnia Nr. 4. Ma ona głębokość 160 m. i wydajność 90 m³/godz.

Studnia Nr. 5 znajduje się na terenie kompleksu III. Zlokalizowano ją obok farbiarni. Przy głębokości 167 m. wydajność wynosi 120 m³/godz.

Studnia Nr. 6 znajduje się na terenie kompleksu IV. Głębokość tej studni wynosi 234 m. wydajność - 180 m³/godz.

Jak już wspomniano obok wód głębinnych zakład korzysta z wody rzecznej. Ze źródła tego zasilane są: bielnik, elektrownia i kotłownia /kompleks I/, farbiarnia C /kompleks III/, oraz farbiarnia I /kompleks IV/.

Woda rzeczna jest pobierana poprzez dwa stawy: "ciepły" o powierzchni 9.680 m², oraz "zimny" o powierzchni 10.400 m². Staw "ciepły" magazynuje wodę znajdującą się w obiegu chłodniczym dla turbin.

Staw "zimny" jest zbiornikiem wyrównawczym, z niego poprzez odpowiedni kanał zaopatruje się elektrownię, oraz oddziały produkcyjne jak bielnik i farbiarnie.

Ogółem zakłady zużywają około 16.500 m³/dobę przy czym na cele technologiczne zużywa się około 15.500 m³/dobę, oraz 1000 m³/dobę na potrzeby bytowo-gospodarsze.

Woda rzeczna zużywana jest wyłącznie na cele technologiczne, zużycie jej waha się zależnie od ilości przepływu w rzece Dobrzyńce, od 10.000 do 15.000 m³/dobę.

Potrzeby bytowo-gospodarsze pokrywane są wyłącznie wodami głębinymi.

Zużycie wody technologicznej na poszczególnych oddziałach przedstawia się następująco:

bielnik /K I/	4.800 m ³ /dobę	300 m ³ /godz.
farbiarnia I /K IV/	4.200 "	260 "
farbiarnia C /K. III/	4.000 "	230 "
elektrownia /KI/	1.200 "	80 "
Przedziałnia i tłałnia	1.300 "	100 "

razem 15.500 m³/dobę 990 m³/godzinę

- 21 -

W planie perspektywnym przewiduje się, że zakłady będą zaopatrywane w wodę z projektowanego zbiornika retencyjnego na Grabu. Pobór wody z ujęć głębszych zostanie ograniczony, ujęcia te rezerwuje się jako ujęcia awaryjne. Dotychczasowy zaczerp z rzeki Dobrzyńki z uwagi na konieczność poprawy stanu sanitarnego miasta będzie przerwany. W wypadku budowy na Dobrzymie odpowiednich zbiorników retencyjnych Dobrzyńka mogłaby stać się awaryjnym źródłem wody dla przemysłu m. Pabianie, a więc również i dla PZPB. Przewiduje się, że zużycie wody technologicznej w poszczególnych oddziałach Centrali wrośnie o około 20 %, a więc średnio do 18.800 m³/dobę, oraz w czasie największego nasilenia poboru wody do 1730 m³/godzinę. Łącznie z uwzględnieniem wody na potrzeby bytowo-gospodarsze zakładu ogólnie zapotrzebowanie wody dla PZPB "Centrala" wyniesie ok. 19.000 m³/dobę.

Z punktu widzenia gosp. odarki ściekowej zagadnienie należy podzielić na grupy w zależności od charakteru ścieków

1/ Wody opadowe

Sieć kanalizacyjną na terenie Pabianie przewiduje się wykonać częściowo w systemie rozdzielczym częściowo w ogólnospławnym. Kompleks I i III w całości będzie skanalizowany w systemie ogólnospławnym, kompleks II i IV w systemie rozdzielczym. Tak więc wody opadowe z terenu kompleksu I i III zgodnie z obecnym stanem w dalszym ciągu będą odprowadzane do istniejących kolektorów miejskich.

Wody opadowe z terenu kompleksu II i IV skierowane będą wprost do rzeki poprzez projektowaną sieć kanałów deszczowych.

2. Ścieki bytowo-gospodarskie nie odbiegające swym charakterem od ścieków miejskich skierowane zostaną poprzez istniejącą sieć kanalizacyjną do miejskiej sieci kanalizacyjnej łączącej w zlewni prawobrzeżnego kolektora.

Ilość ścieków bytowo-gospodarskich w planie perspektywnym ulegnie zmniejszeniu. Wpływa na to przejęcie przez miasto funkcji pralni i kąpieli, oraz poważne zmniejszenie stanu zabudowy.

Przewiduje się, że zapotrzebowanie wody dla potrzeb bytowo-gospodarskich wyniesie około 200 m³/dobę /20 m³/godz./.

- 22 -

Ilość ścieków stanowi ona 80 % ilości konsumowanej wody, a więc około 160 m³/dobę. W okresie szczytowym ilość ścieków bytowo-gospodarskich wyniesie 16,0 m³/godz. Odpływ tych ścieków ma miejsce z całego terenu PZPB.

3/ Ścieki przemysłowe, z uwagi na ich agresywny charakter, przewiduje się podczyścić w stopniu zabezpieczającym sieć miejską przed zniszczeniem. Celem uzyskania powyższego przewiduje się doprowadzić ścieki przemysłowe kanałem biegnącym wzdłuż Dobrzyńki na zaplecze kompleksu III, gdzie zlokalizowano projektowaną oczyszczalnię.

Łącznie ze ściekami przemysłowymi PZPB, przewiduje się oczyszczać ścieki z wykończalni węgla PZPW.

Zagadnienie powyższe zostało uwzględnione w zamierzeniach rozbudowy PZPB.

Naszym zdaniem, przy opracowywaniu powyższego zagadnienia, należy rozważyć czy nie byłoby celowym zrobić wspólnej oczyszczalni z Zakładami-Chemicznymi.

Zakłady Chemiczne graniczące o miedzę z terenem, gdzie zlokalizowano oczyszczalnię dla PZPB, również będą musiały doprowadzić do zneutralizowania swych ścieków technologicznych /okło 440 m³/godzinę/.

Biorąc pod uwagę pobliskie sąsiedztwo projektowanych obiektów, oraz możliwość uzyskania znacznych oszczędności w kosztach budowy i eksploatacji uważamy, że sprawa budowy jednej zamiast dwu oczyszczalni jest warta przeanalizowania.

Ilość odpływu ścieków z poszczególnych procesów technologicznych waha się w granicach od 70 % do 90 %. Średnio przejmujemy odpływ równy 80 % ilości zużywanej wody, a więc ok. 15.000 m³/dobę.

W związku z przewidywaną pracą na 2 zmiany, odpływ szczytowy ścieków przemysłowych z terenu "Centrala" wyniesie 1380 m³/godz. Przyjęcie tych ścieków przez miejską sieć kanalizacyjną przewidujemy na prawym brzegu rzeki Dobrzyńki do kolektora prawobrzeżnego w ul. W. Wasilewskiej.

4/ Oddział I PZPB przy ul. Armii Czerwonej 31

zużywa w chwili obecnej około 350 m³/dobę na cele technologiczne, oraz ok. 78 m³/godz. na potrzeby bytowo-gospodarskie.

Zapotrzebowanie powyższe zakład w całości pokrywa z własnej

- 23 -

studni, która przy głębokości 185 m. ma wydajność około 50 m³/godz.

Woda na oddziałach produkcyjność zużywana jest na cele klimatyzacyjna, oraz dla zasilenia kotłowni.

W planie perspektywnym przewiduje się wzrost zużycia wody technologicznej do ok. 420 m³/dobę, oraz wody na potrzeby bytowo-gospodarcze do ok. 100 m³/dobę /w tym 29 m³/d./ na utrzymanie transportu.

Odpływ ścieków technologicznych wynosi około 70 % ilości zużywanej wody, to jest ok. 300 m³/dobę. Odpływ szczytowy ścieków produkcyjnych - 20 m³/godz.

Ścieki bytowo-gospodarcze stanowią 80 % ilości zużywanej wody a więc ok. 80 m³/dobę. Szczytowy odpływ ścieków bytowo-gospodarczych wynosi 12 m³/godz.

Tak więc łączny odpływ ścieków technologicznych i bytowych wynosi średnio 380 m³/dobę, a w szczyście - 32 m³/godz.

2/ Fabianickie Zakłady Przemysłu Wełnianego, ul. Armii Czerwonej 2

produkują tkaniny sukienkowe wełniane i półwełniane, oraz posiadają największą na terenie Łódzkiego Okręgu Przemysłowego wykończalnię i farbiarnię tkanin wełnianych.

Zakłady posiadają na terenie miasta 3 obiekty, a mianowicie :

a/ Centralę i wykończalnię przy ul. Ar. Czerwonej 2

b/ Kuchnię przy ul. Dąbrowskiego 23/25

c/ Magazyny t.zw. "Booznica" przy ul. Żukowa

Łączne zatrudnienie wynosi 571 osób.

a/ Centrala i wykończalnia przy ul. Armii Czerwonej 2 zajmuje teren o powierzchni 0,44 ha. Teren ten ograniczony jest ulicami Armii Czerwonej, Lipową i Grobelną, oraz rzeką Dobrzyńską. Na terenie tym znajduje się 6 budynków fabrycznych: 2-kondygnacyjnych, parterowy budynek fabryczny, 2-kondygnacyjne budynki warsztatów, kotłownia, oraz drobne zabudowania. Trzypiętrowe budynki fabryczne tworzą esoworobok, nie posiadający miejsca na składowanie.

Procent zabudowy terenu wynosi 63,8 %. To wysoki zagęszczenie zabudowy fabrycznej stwarza duże niebezpieczeństwo pożarowe. Budynki są dość stare - wiek ich waha się od 34 do 80 lat.

- 24 -

Masyny są w znacznej mierze wyeksploatowane. Ich wiek wynosi dla większości 35 lat. Energia elektryczna pobierana jest z sieci zawodowej. Na tym terenie odbywa się pranie, farbowanie i wykańczanie tkanin wełnianych i półwełnianych. Zakład jest nieśqlilwy dla otoczenia ze względu na wysiewy, sadymienie i znaczny ruch pojazdów. Ze względu na ograniczony teren brak jest możliwości rozbudowy.

Zatrudnienie w tym obiekcie wynosi 408 osób, w tym 139 kobiet i 82 pracowników administracyjnych. Zakład esynny jest na 3 zmiany.

✓ Tkalnia przy ul. Dąbrowskiego 23/25 zajmuje teren o powierzchni 0,27 ha. Teren ten ograniczony jest ul. Dąbrowskiego i terenami mieszkaniowymi. Na terenie tym znajdują się 2 budynki fabryczne szedowe, kryte papa, piętrowy budynek biurowy i szereg drobnych magazynów i innych zabudowań. W jednym ze szedowych budynków fabrycznych brak jest światła.

Zabudowa działki wynosi 49,0 % i jest zbyt ciasna.

W sąsiedztwie obiektu małyby pewna możliwość zwiększenia terenów, ale znajduje się w dzielnicy mieszkaniowej. Budynki posiadają już 30 lat wieku.

Ich zużycie szasowane jest na 25 %, zużycie maszyn i urządzeń na 30 %. Energia elektryczna pobierana jest z sieci miejskiej.

W obiekcie tym produkowane są tkaniny sukienkowe wełniane i półwełniane. Obiekt nie jest specjalnie nieśqlilwy dla otoczenia. Zatrudnienie wynosi 163 osoby, w tym 76 kobiet i 8 pracowników administracyjnych. Zmianowość wynosi 3,0.

Obiekt jest nieskanalizowany i nie posiada wody, która dla celów produkcyjnych nie jest potrzebna.

o/ Magazyny t.n.w. "Boemica" mieszczą się przy ul. Żukowa, gdzie posiadają doprowadzoną boemicią kolejową. Odległość od zakładów produkcyjnych wynosi 2 km. Zabudowa składa się z 7 małych magazynów i szop. Zakłady tego typu mogą się bez trudu obejść bez boemicy kolejowej.

2

- 25 -

Przechodząc do omówienia planów rozwoju w okresie perspekty-
wicznym stwierdzić wypada co następuje :

1. Wykonesalnia tkanin wełnianych nie ma racji bytu
w Fabrykach ze względu na ogólny deficyt wody, a w pierw-
szym rzędzie ze względu na jej jakość, która w tym wypadku
ma decydujący wpływ na produkcję. Wykonesalnia wełny, aby
móc produkować gatunkowo pełnowartościowe wyroby musi posia-
dać wodę o twardości nie przekraczającej 2,50 N.

2. Zakład jest nieopasowany w Fabrykach ze względu na
strukturę zawodową ludności miasta.

3. Główny obiekt przy ul. Armii Czerwonej 2 nie posiada
możliwości rozbudowy, jest zbyt ciasno zabudowany i uciążli-
wy dla otoczenia.

Z tych względów należy dążyć do likwidacji tego obiek-
tu na terenie miasta. Biorąc pod uwagę jednak fakt, że za-
łady przemysłu wełnianego są zwykle długotrwałe, przy czym
wzrost stali maszyn i urządzeń nie wpływa bezpośrednio na jakość
wyrobów, oraz że obecnie przedmiotem pewnych inwestycji
należy się przy projektowaniu sieci wod.-kan. liczyć z ich
ewentualnym istnieniem w 1980 r. Zatrudnienie nie uległoby
w tym wypadku większym zmianom.

Gospodarka wodno-ściekowa

a/ Wykonesalnia PPK przy ul. Armii Czerwonej 2 zużywa
obecnie ogółem ok. 1200 m³ wody na dobę. Zużycie szczytowe
wynosi około 120 m³/godz.

Źródłem pokrycia zapotrzebowania wody jest rzeka Dobrzyńska
dla wody technologicznej, oraz studnia dla wody gospodar-
czej.

W związku z renowacją zakładu przewidywany jest wzrost
zużycia wody do 1900 m³/dobę na cele produkcyjne, oraz na
30 m³/dobę oraz na potrzeby bytowo-gospodarskie.
Szczytowe zapotrzebowanie wody określono na 190 m³/godz. dla
wody technologicznej, oraz na 5 m³/godz. dla wody gospodar-
czej.

Odpływ ścieków wyniesie 80-90 % ilości spożywanej wody
dla ścieków produkcyjnych, oraz na 24 m³/dobę dla ścieków
gospodarskich a więc średnio na 1600 m³/dobę.
Szczytowy odpływ ścieków wyniesie na 160 m³/godz. dla

- 26 -

ścieków produkcyjnych, oraz ok. 4 m³/godz. dla ścieków gospodarszych.

Ścieki z farbiarni i wykończalni są agresywne. W związku z powyższym przewiduje się je oczyszczać w stopniu koniecznym dla zabezpieczenia kanałów miejskich przed zniszczeniem.

Jak już wspomniano, przy omawianiu zagadnienia gospodarki wodno-ściekowej PZPB, przewiduje się oczyszczanie ścieków przemysłowych z wykończalni wspólnie ze ściekami przemysłowymi PZPB, oraz ewentualnie również wspólnie ze ściekami Zakładów Chemicznych.

Aby doprowadzić ścieki przemysłowe do jednego punktu przewiduje się budowę odpowiednich kanałów przemysłowych o łącznej długości ok. 600 mb.

a/ Magazyny przy ul. Żukowa służyć będą niewielkim ilości wody na potrzeby gospodarcze. Obiekt przewiduje się zaopatrzyć w przyszłości z wodociągu komunalnego.

3. Fabianickie Zakłady Przemysłu Jedwabnego

posiadają na terenie miasta trzy obiekty. Przedsiębiorstwo powstało przez kamatację małych fabryk z okresu głównie międzywojennego. Produkowane są tkaniny ze sztucznego jedwabiu, głównie sukienkowe.

Produkcja obejmuje w zasadzie tylko jedną fazę procesu technologicznego, a mianowicie tkalnicę. Potrzebna do produkcji przędza sprowadzana jest z innych terenów, głównie z Tomaszowa Mazowieckiego, a gotowe tkaniny wykańczane są w Łodzi, głównie w Pierwszej Polskiej Farbiarni i Wykończalni Jedwabi w Rudzie Fabianickiej. Przemysł ten jest nie uciążliwy dla miasta.

Łączna zatrudnienia wynosi 714 osób, przy czym wszystkie oddziały czynne są obecnie na 3 zmiany, co nie może być uważane za objaw normalny w przemyśle zatrudniającym znaczną liczbę kobiet.

a/ Oddział A przy ul. Moniuszki 14 zajmuje teren o powierzchni 0,90 ha. Stan techniczny zabudowy fabrycznej uważany jest za dobry, natomiast park maszynowy jest przestarzały i stosunkowo mało wydajny. Oddział posiada jedynie tkalnię. Energia elektryczna pobierana jest z sieci miejskiej. Zatrudnienie przedstawia się, jak następuje:

I zmiana 133 osoby

- 27 -

I zmiana	133 osoby
II "	124 "
III "	116 "

Razem 373 osoby

b/ Oddział "B" przy ul. Warszawskiej 76/78 zajmuje teren o powierzchni 0,48 ha. Stan techniczny zabudowy fabrycznej uważany jest za dobry, natomiast park maszynowy jest przestarzały i stosunkowo mało wydajny. Oddział posiada jedynie tkalnię.

Energia elektryczna pobierana jest z sieci miejskiej.

Zatrudnienie przedstawia się, jak następuje :

I zmiana	63 osoby
II "	46 "
III "	44 "

Razem : 153 "

c/ Oddział "C" przy ul. Konstantynowskiej 38 /okół skrzyżowania z ul. Konopna/ zajmuje teren o powierzchni 0,52 ha. Stan techniczny zabudowy fabrycznej uważany jest za dobry, natomiast park maszynowy jest przestarzały. Oddział składa się z tkalni i z oddziału przygotowawczego, a mianowicie szwalni i krochmalarni, obsługujących również pozostałe oddziały. Energia elektryczna pobierana jest z sieci miejskiej. Zatrudnienie przedstawia się, jak następuje :

I zmiana	100 osób
II "	45 "
III "	45 "

Razem : 188 "

W okresie perspektywowym należy się liczyć z utrzymaniem wszystkich istniejących obiektów. Natomiast ich rozbudowa wydaje się wątpliwą, zarówno ze względu na warunki terenowe, jak i na brak tendencji do rozbudowy przemysłu włókienniczego na terenie Fabianisz.

Tym niemniej należy przewidywać wymianę parku maszynowego, na nowsze typy maszyn o większej wydajności na maszynę i wymagającą mniejszej liczby szaleg. Na stan szalegi wpływ nie wątpliwie również zmniejszenie zmianomówi ze wkładnika 3,0 na 2,0. W rezultacie należy szaleg, że łączna zatrudnienie w okresie perspektywowym wyniesie na 450 osób,

- 28 -

rozbite, jak następuje :

Oddział "A"	ul. Moniuszki 14	ca 220 osób
" "B"	ul. Warszawska 76/78	ca 100 "
" "C"	ul. Konstant. 38	ca 130 "

r a z e m : ca 450 osób

Gospodarka wodno-ściekowa

a/ Oddział A przy ul. Moniuszki 14 zużywa wodę wyłącznie na potrzeby bytowo-gospodarsze. Obecne zapotrzebowanie wody wynosi ca 30 m³/dobę, jest pokrywane z własnej studni. W przyszłości nie przewiduje się zwiększenia zapotrzebowania wody z uwagi na brak możliwości rozbudowy zakładu, oraz przewidywane zmniejszenie stanu załogi / w związku z modernizacją zakładu/.

Zakład już obecnie jest podłączony do miejskiej sieci kanalizacyjnej. Ilość ścieków wynosi średnio około 24 m³/dobę, odpływ szczytowy określa się na 6 m³/godz.

b/ Oddział B przy ul. Warszawskiej 76/78

Wodę zużywa się wyłącznie na potrzeby bytowo-gospodarsze. Źródłem pokrycia zapotrzebowania jest własna studnia głębinowa.

Obecnie zakład zużywa średnio 12 m³/dobę. W przyszłości nie przewiduje się wzrostu zużycia wody.

Zakład jest skanalizowany poprzez prowizoryczną sieć przemyślową do istniejącego kanału deszczowego w ul. P. Skargi w systemie ogólnospławnym. Zamierzenia budowy kanalizacji miejskiej przewidują w rejonie Oddziału B budowę kanalizacji rozdzielczej. W związku z powyższym zajdzie konieczność przebudowy sieci kanalizacyjnej na terenie omawianego zakładu.

Wody opadowe będą mogły być skierowane poprzez istniejącą sieć do kanału deszczowego w ul. P. Skargi. Ścieki bytowo-gospodarsze w ilości około 10 m³/dobę, oraz w szczyście w ilości ca 2,5 m³/godz. skierowane będą do kanału sanitarnego w ul. Warszawskiej.

c/ Oddział C przy ul. Konstantynowskiej 38

połącza wodę tak dla celów produkcyjnych jak i gospodarskich z własnej studni.

Ogółem zakład zużywa około 12 m³/dobę.

- 29 -

W przyszłości przewiduje się zwiększenie poboru wody do 15 m³/dobę /obecnie zakład nie posiada nowoczesnych urządzeń sanitarnych/.

Zakład jest obecnie skanalizowany do istniejącego przewoźnego kanału miejskiego. W przyszłości zajdzie konieczność budowy nowej sieci przemysłowej dostosowanej do sanitarnej kanalizacji miejskiej /system rozdzielczy/.

Przewiduje się, że odpływ ścieków wyniesie ok 12 m³/dobę, oraz ok 3,0 m³/dobę.

3. Fabiańskie Zakłady Przemysłu Odzieżowego

miejszczonego się przy ul. Patrowskiego 22/24 posiadają na terenie miasta trzy oddziały : Oddział "A" przy ul. Patrowskiego 22/24, Oddział "B" przy ul. Patrowskiego 17 i Oddział "C" przy ul. Sempołowskiej 2/4. Produkcja nastawiona jest w pierwszym rzędzie na konfekcję ciężką.

W skali krajowej produkcja zakładów fabiańskich nie odgrywa większej roli, jakkolwiek zakład ten jest jednym z ośrodków produkcji konfekcji ciężkiej.

Łączna produkcja w wszystkich trzech oddziałach wynosi ok 265.000 sztuk rocznie przy pracy na dwie zmiany.

Łączna zatrudnienie wynosi : 1.322 osób i dzieli się, jak następuje :

Oddział "A"	"	547	osób
"	"B"	671	"
"	"C"	104	"

r a z e m : 1.322 osoby

Przemysł ten nie jest uciążliwy dla otoczenia, ale wywiera w Fabianicach raczej niekorzystny wpływ na strukturę zatrudnienia, gdyż załoga składa się w bardzo znacznej części z kobiet.

Zakłady zostały w zasadzie utworzone po ostatniej wojnie, gdyż przed wojną istniał w Fabianicach raczej przemysł konfekcyjny o charakterze chałupniczym. Istniejący sprzęt jest nowoczesny i skompletowany w znacznej mierze w ramach planu 5-letniego. Maszyny pochodzą głównie z importu. Niektóre sprowadzone w ostatnich latach maszyny należą do najbardziej nowoczesnych używanych na terenie kraju.

Znaczenie gorzej przedstawia się zabudowa fabryczna, której stan określany jest wprowadzanie jako średni, wgl. nawet dobry,

- 30 -

ale która nie przystosowana jest do tego rodzaju produkcji. Istniejące budynki są na ogół niskie, podczas gdy dla przemysłu odzieżowego najodpowiedniejsze są budynki osterekon-
dygnacyjne, co skraca komunikację wewnętrzną i umożliwia racjonalny przebieg procesu technologicznego. Niekorzystne jest również rozbięcie zakładów na kilka oddziałów. Oddziały te nie posiadają odpowiedniego zaplecza umożliwiającego dalszą rozbudowę.

a/ Oddział "A" przy ul. Petrowskiego 22/24 zajmuje teren o powierzchni 0,30 ha. Na terenie tego oddziału mieszczą się również biura zakładów. Teren fabryczny jest stosunkowo ciasno zabudowany 17 budynkami. Większość z nich nie nadaje się do użytkowania na dłuższą metę, pomimo ich jeszcze nienajgorszego stanu technicznego. Samo rozbięcie produkcji na kilka budynków jest niekorzystne. Oddział nie posiada zaplecza terenowego umożliwiającego dalszą rozbudowę.

Zatrudnienie przedstawia się jak następuje :

	Prac.fiz.	Prac.adm.	Prac. inż.	Razem
I zmiana	234	49	28	311
II "	234	-	2	236
Razem :	468	49	30	547

Energia elektryczna pobierana jest z sieci miejskiej. Para dla celów ogrzewniczych i technologicznych wytwarzana jest we własnej kotłowni.

W planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego miasta obiekt ten przewidziany jest w sąsiedztwie do likwidacji.

b/ Oddział "B" przy ul. Petrowskiego 17 zajmuje teren o powierzchni 0,13 ha. Na terenie znajduje się 8 budynków fabrycznych i pomocniczych. Główny budynek fabryczny jest 3-kondygnacyjny, a ponadto znajduje się tu szedowa szwalnia. Stan budynków określany jest jako średni, wgl. dobry.

Zatrudnienie przedstawia się, jak następuje :

	Prac.fiz.	Prac.adm.	Prac.inż.tech.	Razem
I zmiana	318	22	10	350
II "	318	-	3	321
O g ó ł e m :	636	22	13	671

Energia elektryczna pobierana jest z sieci miejskiej, przy czym na terenie obiektu znajduje się podstacja transformatorowa.

- 31 -

e/ Oddział "C" przy ul. Sempołowskiej 2/4 zastawiony jest na produkcję materacy. Produkcja ta jest technicznie nieciągła i Centralny Zarząd Przemysłu Odsiowego chciał zlikwidować tę produkcję na terenie Fabianie, ale musiał ustąpić pod naciskiem czynników społecznych i Prezydium M.R.N. Istniejący obiekt nie nadaje się do produkcji tego typu. Zależy brak jest magazynów igliwia, co między innymi powoduje znaczne stosunkowo niebezpieczeństwo pożarowe. Istniejące na terenie budynki o łącznej powierzchni 0,34 ha są parterowe, częściowo murowane i szedowe, a częściowo drewniane. Ich stan techniczny jest określany jako średni.

Zgodnie z planem rozpoczęcie produkcji nastąpiło w 1957 r.

Zatrudnienie przedstawia się, jak następuje :

	Prac. fiz.	Prac. admin.	Prac. inś.	Razem
I miasto	50	1	2	53
II "	50	-	1	51
O g ó ł e m :	100	1	3	104

Energia elektryczna pobierana jest z sieci miejskiej, a para z własnej kotłowni.

W planie perspektywnym nie należy liczyć się z rozbudową tej gałęzi przemysłu na terenie Fabianie. Przemysł ten, jako nieciągły i zatrudniający głównie kobiety stanowi cechę usupocznienie odrzodków przemysłu ciężkiego i terenów zaniedbanych.

Z punktu widzenia zaś samego przemysłu korysny jest lokalizacja nowych zakładów na terenach posiadających długie tradycje w przemyśle tekstylnym i wykwalifikowane kadry, jak Bytom, Kraków, czy Bielsk. Ponadto istniejące na terenie miasta obiekty są stosunkowo pod względem zabudowy mało wartościowe i nie nadają się do rozbudowy. Plan ogólny miasta przewiduje ich likwidację. Wydaje się jednak, że należy jednak przewidzieć utrzymanie przynajmniej jednego z nich najprawdopodobniej oddziału "B" przy ul. Patrowskiego 17.

Wzrost produkcji Oddziału "B" nastąpi głównie w wyniku zwiększenia produkcji, oraz w pewnym stopniu w wyniku postępu technicznego.

- 32 -

W przemyśle odzieżowym jednak wprowadzenie nowych maszyn i urządzeń technicznych nie ma tego znaczenia dla rozwoju produkcji i zatrudnienia, co w innych gałęziach przemysłu, gdyż z ogólnego funduszu oszczędności, tylko ok. 25 % przypada na przyszywanie, krojenie itp. czynności podlegające mechanizacji, natomiast ok. 75 % na układanie i przekładanie tkanin i części, które z konieczności muszą być wykonywane ręcznie. Naskutek tego wszelkie ulepszenia dotyczą tylko niewielkiej części ogólnego nakładu pracy. Oszczędności pracy mogą być osiągnięte w pierwszym rzędzie przez staranne nadzorywanie i analizowanie ruchów, oraz ulepszenie organizacji produkcji. W pierwszych latach powojennych zakłady przemysłu odzieżowego stosowały powszechnie taśmowy system produkcji, ale w ostatnich latach przeszły na system symfoniczny, polegający na tym, że poszczególne części wykonywane są na oddzielnych oddziałach, a tylko montaż dokonuje się na taśmie. Zewnętrznie fabryka taka wygląda na mniej uporządkowaną, od zakładu pracującego systemem taśmowym, ale wyniki są lepsze. W najbliższym czasie zakłady przejdą na jeszcze bardziej nowoczesny system produkcji t.j. potokowy.

W kwaterze należało się liczyć, że istniejące Oddziały "A" i "C" zostaną w okresie perspektywnym zlikwidowane, natomiast pozostały Oddział "B" przy ul. Petrowskiego 17 nieznacznie rozbudowany. Globalne zatrudnienie może wynieść przy pracy na dwie zmiany ok. 700 osób.

Gospodarka wodno-ściekowa

1/ Oddział A Petrowskiego 22/24 Według danych się wyliczenia dla potrzeb bytowych-gospodarskich. Obecnie zużycie wody wynosi około 20 m³/dobę /3,0 m³/godz./.
Zapotrzebowanie wody pokrywa się z dwu studni.
Ścieki w ilości około 16 m³/dobę odprowadza się do kanalizacji miejskiej.

W przyszłości należało się liczyć z likwidacją zakładu

2/ Oddział B Petrowskiego 17 Według danych się wyliczenia dla potrzeb bytowych-gospodarskich. Zużycie wody na miejscu w chwili obecnej około 16 m³/dobę, oraz w szczytach około 3,0 m³/godz. Ścieki w ilości około 13 m³/dobę odprowadza się do sieci miejskiej.
W planie perspektywicznej w związku z rozbudową i modernizacją

- 33 -

sacją zakładu przewiduje się zużycie wody rzędu 42 m³/dobę /ca 5,0 m³/godz./
Przewiduje się zaopatrzenie zakładu z wodociągu komunalnego. Seieki w ilości około 33 m³/dobę /ca 4,0 m³/godz./ przewiduje się skierować do kanalizacji miejskiej.

a/ Oddział C Sempokowska 2/4 Obecna sułeyis wody na skutek braku jakiegokolwiek urządzeń sanitarnych jest bliskie zeru. W przyszłości zakład zostanie zlikwidowany

5. Fabianickie Zakłady Środków Opatrunkowych
mieszczące się przy ul. Partyzanckiej 60 powstały po ostatniej wojnie światowej przez komasację istniejących poprzednio 4 małych zakładów prywatnych. Zakłady te rozbudowywane w ciągu długiego stosunkowo okresu czasu posiadały podobny profil produkcyjny. Wiek zabudowy fabrycznej jest następkiem tego bardzo różny, ale większość budynków istniejącego dziś zakładu pochodzi z przed pierwszej wojny światowej.

Zakłady składają się z dwóch oddziałów produkcyjnych: gazę i watę opatrunkową. Produkcja ta nie odbiega w zasadzie od normalnej produkcji zakładów przemysłu bawełnianego na wyjątek faktu, że wyprodukowana wata i gaza poddawana jest gotowaniu i sterylizacji. Tym niemniej ze względu na uboższy charakter tej produkcji, zakłady przesłały z gestii Centralnego Zarządu Przemysłu Bawełnianego do Centralnego Zarządu Przemysłu Pileowego. Produkcja jest ciągła, przy czym zakłady czynne są przez cały rok na trzy zmiany. Roenna produkcja wynosi ca 1.000 ton waty i ca 23-25 milj. m³ gasy o szerokości 1,10 m. Produkcja waty polega na sgrzebluszurowej bawełny i gotowaniu jej parą w kotłach warszawskich, oraz na płukaniu. Do gotowania stosuje się następujące składniki, dodawane na 1 litr wody : soda kastyenna 17 g, potępa 1,1 g, soda azotowa 0,5 g, kwas siarkowy 14 g, podchlory sodu 80 g. Przędza do produkcji gasy nie jest wyrabiana w zakładach, lecz pobierana z zakładów przemysłu bawełnianego, przeważnie z Fabianickich Zakładów Przemysłu Bawełnianego. Tłanie gasy odbywa się na zwykłych krosnach mechanicznych bawełnianych. Gotowa gaza jest bielona i poddawana również gotowaniu i płukaniu. Ze względu na niedostateczną moc produkcyjną wykończalni, a zwłaszcza bielalni, który stanowi wąskie gardło, część wyprodukowanej gasy wykończona jest w Toruniu.

- 24 -

Główna zatrudnienie wynosi obecnie 768 osób. Zatrudnienie na poszczególnych zmianach przedstawia się, jak następuje :

I	zmiana	518 osób
II	"	152 "
III	"	98 "

Razem : 768 osób.

Zakłady położone są w północnej części miasta, na północ od ulicy Partyzanckiej, stanowiącej część arterii komunikacyjnej Warszawa-Wrocław i przylegają bezpośrednio do rzeki Dobrszynki. Lokalizację między arterią komunikacyjną, a torami kolejowymi uważa się za korzystną, zwłaszcza biorąc pod uwagę niewielką stosunkowo uciążliwość zakładów dla otoczenia. Uciążliwość zakładów dla miasta spowodowana się do niezbyt wielkiego sadymienia i nieszkodliwych wysiewów. Teren zakładów posiada łączną powierzchnię 4.6900 ha i jest niemal zupełnie płaski. Dalsza rozbudowa zakładów na posiadanym terenie jest możliwa.

Na terenie zakładów znajdują się łącznie 20 budynków fabrycznych, administracyjnych i gospodarczych, oraz jeden budynek mieszkalny, częściowo wykorzystany na biuro. Najwyższy budynek jest trzykondygnacyjny, a większość są to budynki parterowe, w znacznej mierze szwedzkie. Łączna kubatura wszystkich budynków wynosi ok. 73.000 m³. Stan budynków jest bardzo różny, ale większość z nich przetrwa do okresu perspektywnego. Wyposażenie zakładów składa się ze sprzętów, 180 krosien mechanicznych, kotłów i innych urządzeń. Posiadane krosna są stare i niewygodne, tak że należy się liczyć z ich ewentualną wymianą do okresu perspektywnego. Natomiast sprzętarki prawdopodobnie będą mogły być używane jeszcze w tym okresie. Bardziej wątpliwa jest sprawa kotłów i niektórych innych urządzeń.

Roczny przerzut masy towarowej wynosi ok. 12.000 ton. Zakłady służą do produkcji ok. 2.000 ton surowców podstawowych tj.: bawełny i przędzy bawełnianej, oraz ok. 3.500 ton węgla. Para w ilości ok. 1050 ton/h pod ciśnieniem 6 atm. pobierana jest z własnej kotłowni, a energia elektryczna z sieci miejskiej.

W okresie perspektywnym przewidziany jest wzrost

- 35 -

produkcji o ok. 15 %. Nie przewiduje się natomiast zmiany produkowanego obecnie asortymentu. W związku ze wzrostem produkcji należy liczyć się z proporcjonalnym wzrostem zużycia surowców.

Zatrudnienie w zakładach w myśl obecnych poglądów wśród nie do ok. 820 osób. Rozbicie na poszczególne zmiany przedstawia się będzie, jak następuje :

I zmiana	ok. 550 osób
II "	" 160 "
III "	" 110 "
Razem :	" 820 "

Z ważniejszych projektowanych już obecnie inwestycji wymienić należy rozbudowę bielnika, budowę nowego oddziału przygotowawczego, rozbudowę kotłowni, urządzenia s.o. parowego, wysokopiętnego, urządzeń odmgławiających, wentylacyjnych itd.

Gospodarka wodno-ściekowa

Zakłady Środków Opatrunkowych zużywają obecnie około 900-1000 m³ wody na dobę. Zapotrzebowanie powyższe jest pokrywane z dwu własnych studzien. Studnia Nr. 1 o głębokości 70 m. ma wydajność 20 m³/godz.

Studnia Nr. 2 o głębok. 150 m. ma wydajność 28 m³/godz.

Tak więc maksymalna zdolność produkcyjna zakładu wynosi obecnie 48 m³/godz.

Zużycie wody przedstawia się jak następuje :

dla celów bytowo-gospodarskich	50 m ³ /dobę
" " produkcyjnych	900 "
" " kotłowni	50 "

Razem : 1000 m³/dobę

W planie perspektywnym przewiduje się rozbudowę bielnika, oddziału przygotowawczego, oraz kotłowni. Ponadto przewiduje się budowę urządzeń odmgławiających, oraz klimatyzacyjnych.

W związku z powyższym przewiduje się wzrost zużycia wody do 1500 m³/dobę - w tym ok. 80 m³/dobę dla celów gospodarskich, oraz 1420 m³/dobę dla celów produkcyjnych.

Dla pokrycia zwiększonego zapotrzebowania ZSO planuje budowę jeszcze jednej studni głębinowej.

- 36 -

Naszym zdaniem w najbliższym sąsiedztwie zakładu nie ma warunków - z uwagi na już nadmierną eksploatację terenu - na budowę nowych studni. Zapotrzebowanie ZSO będzie musiało więc być pokryte z projektowanego wodociągu przemysłowego. Szereytowe zapotrzebowanie wody wyniesie 10 m³/godz. dla celów gospodarszych, oraz 120 m³/godzinę dla celów produkcyjnych.

Teren zakładu jest częściowo podłączony do miejskiej sieci kanalizacyjnej. Ścieki gospodarsze i wody opadowe z sąsiedniej części zakładu są skierowane do kolektora miejskiego w ul. Żymierskiego.

Ścieki produkcyjne po przeprowadzeniu ich przez osadnik skierowane są bezpośrednio do rzeki Dobrzyńki. Oczywiście stan taki jest nie do utrzymania. ZSO będą musiały po sneutralizowaniu ścieków produkcyjnych /bielnic/ skierować je odpowiednim kanałem do kolektora miejskiego w ul. Żymierskiego.

Ilość ścieków gospodarszych wyniesie średnio 64 m³/dobę, oraz w okresie największego odpływu 8 m³/godz. Ilość ścieków produkcyjnych określona została na 75 % ilości surowej wody, średnio wyniesie ona 1050 m³/dobę, oraz 90 m³/godz. w szczyście.

6. Fabryczne Zakłady Tkanin Technicznych

których centrala mieści się przy ul. Piotra Skargi 45/47 posiadają na terenie miasta 6 obiektów, mianowicie : Oddział I przy ul. Bocznaj 11.

Oddział Ia przy ul. Bocznaj 5, Oddział Przygotowawczy przy ul. Piotra Skargi 45/47, Oddział II przy ul. Twangielickiej 3, Oddział III przy ul. Warszawskiej 51 i Oddział IV przy ul. Warszawskiej 91. Fabryczne Zakłady odgrywają w skali krajowej poważną rolę, jeśli idzie o tkaniny techniczne. Produkcja obejmuje tkaniny obuwienne, wyroby filcowe, tkaniny portarzy, worki itd. Łączna roczna produkcja przekracza obecnie 7.200.000 mb.

Zakłady czynne są obecnie na dwie zmiany. Park maszynowy składa się z 650 krosien i maszyn pomocniczych. Łączna zatrudnienie wynosi 1.198 osób i dzieli się pomiędzy poszczególne oddziały, jak następuje :

- 37 -

Oddział I	ul. Boczna 11	247 osób
" II	" " 5	99 "
" Przygot.	" P. Skargi 45/47	219 "
" II	" Ewangel. 3	190 "
" III	" Warszawska 51	258 "
" IV	" " 91	185 "
Razem :		1198 "

Przemysł ten nie jest w zasadzie uciążliwy dla otoczenia. Produkcja nie różni się pod względem technicznym od normalnej produkcji tekstylnej.

Zakłady powstały po ostatniej wojnie światowej na bazie komasacji szeregu istniejących uprzednio zakładów prywatnych. Park maszynowy jest bardzo niejednorodny, przy czym większość posiadanych maszyn jest nienowoczesna, co warunkuje niską stosunkowo wydajność pracy. Podobnie różnorodna jest zabudowa fabryczna. Rozbicie zakładów na kilka oddziałów, położonych częściowo w znacznych odległościach od siebie wpływa niekorzystnie na produkcję. Łączna powierzchnia posiadanych terenów fabrycznych wynosi 3,37 ha.

a/ Oddział I przy ul. Borsuczej 11 zajmuje działkę o powierzchni 0,66 ha położoną we wschodniej części centralnego zespołu miasta. Oddział składa się z tkalni o 150 krosnach i oddziału przygotowawczego o niepełnym profilu /wętkowni/ oraz stolarni.

Zabudowa fabryczna składa się z 18 obiektów o łącznej powierzchni w obrysie ścian zewnętrznych 2.160 m² i globalnej kubaturze 12.100 m³. Procent zabudowy wynosi 32 %. Dwa budynki tkalni są szkieletowe. Inne budynki pomocnicze są częściowo parterowe, a częściowo jedno i dwupiętrowe. Niemal wszystkie budynki są murowane. Ich stan techniczny określany jest jako średni. Rooczna produkcja przy pracy na 2 zmiany wynosi ok. 1400.000 mb. tkanin technicznych. Zatrudnienie przedstawia się, jak następuje :

	Prac. fab.	Prac. admin.	Prac. inż.techn.	Razem
I zmiana	127	2	5	134
II "	110	2	3	115
O g łą t e m :	237	2	8	247

Energia elektryczna pobierana jest ze sieci miejskiej, a pala z własnej kotłowni.

- 36 -

Oddział I a przy ul. Bochej 5 zajmuje działkę o powierzo-
ni 0,19 ha, położoną w sąsiedztwie Oddziału I. Oddział
składa się z tkalni o 52 krosnach, oraz warsztatów elektrycz-
nych. Zabudowa fabryczna obejmuje 7 budynków w tym murowany
szedowy budynek tkalni i 6 budynków parterowych w tym 2
drewniane. Łączna powierzchnia budynków w obrysie ścian
wewnętrznych wynosi 900 m², a globalna kubatura 4,700 m³.
Procent zabudowy wynosi 17 %. Stan techniczny zabudowy
określany jest jako średni. Rooczna produkcja przy pracy na
2 zmiany wynosi ona 400.000 mb. tkanin technicznych.

Zatrudnienie przedstawia się, jak następuje :

	Prac. fiz.	Prac. admin.	Prac. inż.-techn.	Razem
I zmiana	66	3	1	70
II "	28	-	1	29
O g ó ł e m :	94	3	2	99

Energia elektryczna pobierana jest z sieci miejskiej, a pa-
ra z kotłowni Oddziału I.

b/ Oddział Przygotowawczy przy ul. Piotra Skargi 45/47
zajmuje działkę o powierzchni 0,29 ha w niewielkiej odległ.
od Oddziałów I i Ia. Oddział składa się z krochmalni, sno-
walni, tkalni o 10 krosnach i garaży. Miejską się tu ró-
nież biura sakładów. Zabudowa fabryczna składa się z 12 bu-
dynków murowanych parterowych i jednopiętrowych. Jedynie
dwa budynki są szedowe. Stan techniczny zabudowy określa-
ny jest jako średni. Łączna powierzchnia budynków w obrysie
ścian zewnętrznych wynosi 1.780 m², a globalna kubatura
10.000 m³. Procent zabudowy działki wynosi 61 %. Produkcja
pokrywa potrzeby pozostałych oddziałów.

Zatrudnienie przedstawia się jak następuje :

	Prac. fiz.	Prac. admin.	Prac. inż.-techn.	Razem
I zmiana	90	33	32	155
II "	63	-	1	64
O g ó ł e m :	153	33	33	219

Energia elektryczna pobierana jest z sieci miejskiej
a para z własnej kotłowni.

- 39 -

a/ Oddział II przy ul. Węgelskiej 3 zajmuje działkę o powierzchni 1,3 ha położoną w południowej części miasta. Oddział składa się z tkalni o 142 krosnach, oddziału przygotowawczego /wątkowni/ i ślusarni. Zabudowa fabryczna składa się z 11 budynków o łącznej powierzchni w obrysie ścian zewnętrznych 1,830 m² i o łącznej kubaturze 9.100 m³. Procent zabudowy wynosi 14 %. Budynek tkalni jest murowany szedowy, a pozostałe parterowe, częściowo drewniane. Wieża cieżni jest dwupiętrowa. Stan zabudowy określany jest jako częściowo zły. Roczna produkcja przy pracy na 2 zmiany wynosi ok 1.500.000 mb. tkanin technicznych. Zatrudnienie przedstawia się, jak następuje :

	Prac. fiz.	Prac. admin.	Prac. inż.techn.	Razem
I zmiana	109	1	6	116
II "	70	-	4	74
O g 6 k e m :	179	1	10	190

Energia elektryczna pobierana z sieci miejskiej poprzez własną podstację, a para z własnej kotłowni.

d/ Oddział III przy ul. Warszawskiej 51 zajmuje działkę o powierzchni 0,44 ha położoną we wschodniej części miasta. Oddział składa się z tkalni o 150 krosnach. Zabudowa fabryczna obejmuje 13 budynków murowanych parterowych i jednopiętrowych, w tym trzech budynków szedowych. Na terenie posesji znajduje się również szłobek należący do zakładów odzieżowych. Łączna powierzchnia wszystkich budynków w obrysie ścian zewnętrznych wynosi 2,290 m², a ich kubatura 16.400 m³. Procent zabudowy działki przekracza 31 %. Stan techniczny budynków określany jest jako średni. Roczna produkcja przy pracy na dwie zmiany przekracza 2100.000 mb. tkanin technicznych. Zatrudnienie przedstawia się, jak następuje :

	Prac. fiz.	Prac. adm.	Prac. inż.techn.	Razem
Ogółem:	138	2	5	145
I zmiana	110	-	3	113
II "	28	2	2	32
Ogółem :	138	2	5	145

Energia elektryczna pobierana jest z sieci miejskiej poprzez własną podstację, a para z własnej kotłowni.

- 40 -

e/ Oddział IV przy ul. Warszawskiej 91 zajmuje działkę o powierzchni 0,61 ha położoną na wschód od właściwego centrum miasta. Oddział składa się z tkalni o 142 krosnach. Zabudowa fabryczna obejmuje 7 budynków murowanych parterowych i jednopiętrowych i jedną szopę drewnianą. Budynek tkalni jest szedowy. Łączna powierzchnia wszystkich budynków w obrysie ścian zewnętrznych wynosi 2.400 m², a globalna kubatura 13.400 m³. Procent zabudowy działki osiąga 36 %.

Stan techniczny budynków określany jest jako średni. Roczna produkcja przy pracy na dwie zmiany przekracza 1800.000 mb. tkanin technicznych. Zatrudnienie przedstawia się, jak następuje :

	Prac. fab.	Prac. admin.	Prac. inż.techn.	Razem
I zmiana	100	1	5	106
II "	77	-	2	79
O g 6 2 e m :	177	1	7	185

Energia elektryczna pobierana jest z sieci miejskiej poprzez własną podstację, a para z własnej kotłowni.

Zakłady nie posiadają planów rozbudowy do okresu perspektywnego. Istnieją jedynie plany pokrywające emściowo okres do 1965 r. Przewidziane jest zwiększenie produkcji z ok 7200.000 mb. tkanin technicznych obecnie do ok 1280000 mb. przy zachowaniu w zasadzie produkowanego obecnie asortymentu. Zwiększenie produkcji nastąpi w pierwszym rzędzie nakładem uruchamiania trzećiej zmiany, oraz planowanej modernizacji i rozbudowy o ograniczonym zasięgu. Zatrudnienie w poszczególnych oddziałach przedstawia się będnie jak następuje :

	Obecnie	w 1965 r.
Oddz. I- Borucka 11	207	351
" Ia " 5	99	128
" Prayget. P. Skargi 45/47	219	277
" II ul. Swank 3	190	255
" III " Warszawska 31	238	373
" IV " "	91	251
Razem :	1196,-	1665,-

- 81 -

Rozpatrując możliwości zakładu w dalszej perspektywie stwierdzić należy w pierwszym rzędzie, że zakłady posiadają dalsze możliwości rozbudowy na terenie Fabianie. Prawdopodobnie produkcja ulegnie dalszemu zwiększeniu, przy równoczesnej daleko idącej modernizacji procesów produkcyjnych, co w konsekwencji doprowadzi do wydatnego zmniejszenia zatrudnienia. Możliwości kontynuowania produkcji na trzy zmiany w okresie perspektywowym nie wydają się prawdopodobne, gdyż zmiana ta prowadzi do obniżenia wydajności pracy, szybszego zużycia sprzętu i pociąga za sobą niepożądane skutki społeczne. Oddziały I, Ia i Oddział Przygotowawczy położone w bliskim sąsiedztwie zostaną połączone, przez co wytworzony zostanie jeden duży kompleks fabryczny. Rozbudowana zostaną również oddziały III i IV. Natomiast należy liczyć się z możliwością likwidacji Oddziału III przy ul. Ewangelickiej.

Globalne zatrudnienie nie powinno przekroczyć 600 osób, przy czym w poszczególnych Oddziałach przedstawiać się będzie być może jak następuje :

Oddziały I, Ia i Przygotowawczy	na 300 osób
Oddział III	" 180 "
Oddział IV	" 120 "

Razem 600 osób.

Gospodarka wodno-ściekowa

Poszczególne oddziały Fab. Zakł. Chemii Technicznych suszą w chwili obecnej stosunkowo niewielkie ilości wody na potrzeby bytowe-gospodarskie. W przyszłości zakłady przewidziane do adaptacji przewiduje się zaopatrzyć w wodę z wodociągu komunalnego, oraz podłączyć do sieci kanalizacyjnej.

A oto przewidziane w planie perspektywowym ilości zapotrzebowanej wody, oraz odpływy ścieków :

a/ Oddziały I i Ia - ulica Bozna 11

Przewiduje się, że zapotrzebowanie wody będzie wynosiło 18 m³/dobę /ca 3 m³/godzinę/. Ilość ścieków wyniesie ca 15 m³/dobę /około 2,4 m³/godz./

b/ Oddział III - ul. Wamysłowska 31

Zapotrzebowanie wody wyniesie około 11 m³/dobę /ca 2 m³/g./

- 42 -

Ilość ścieków wody określa się na 80 % ilości konsumowanej wody, - około 9 m³/dobę, oraz 1,6 m³/godz.

a/ Oddział IV - ul. Warszawska 91

Zapotrzebowanie wody wyniesie około 7 m³/dobę /ca 1,5 m³/g./
Ilość ścieków - 6 m³/dobę, oraz 1,2 m³/godz.

7. Miejskie Przedsiębiorstwo Przemysłu Terenowego

którego dyrekcja mieści się przy ul. Wasilewskiej 5 posiada na terenie miasta dwa zakłady należące do przemysłu włókienniczego, a mianowicie Wytwórnię konfekcji przy ul. Majdany 6 i Wytwórnię krwiesko-kudnierską przy ul. Strzelezyka 1. Zakład przy ul. Majdany 6 nastawiony jest w pierwszym rzędzie na produkcję konfekcji lekkiej i zatrudnia ogółem 109 osób, a Zakład przy ul. Strzelezyka 1 produkuje konfekcję ciężką i zatrudnia 54 osoby. Łączne zatrudnienie wynosi więc 163 osoby. Zakład przy ul. Majdany 6 stanowi posesję przemysłową, na której mieści się cały szereg zakładów Miejskiego Przedsiębiorstwa Przemysłu Terenowego. Zakład przy ul. Strzelezyka 1 nastawiony jest również szczególnie na produkcję konfekcji miarowej. Obydwa zakłady nie zużywają wody dla celów technologicznych.

Odniesienie perspektyw rozwojowych tych obiektów trudno jest sformułować pogląd, gdyż wartość budynków i zainstalowanych maszyn jest niewielka. Istnienie obiektów tego rodzaju zależy w pierwszym rzędzie od aktualnej sytuacji gospodarczej.

Jako hipotetyczną roboczą przyjmuje się, że Zakład przy ul. Majdany 6 będzie istniał, a Zakład przy ul. Strzelezyka 1 nie. Zatrudnienie określa się na 100 osób.

8. Spółdzielnia Pracy Thacko-Dziwiarzkiej im. Pakina, przy

ul. P. Skargi 19 produkuje różne wyroby dziwiarzkie. Poza oddziałem dziwiarzkim istnieje również tkalnica.

Spółdzielnia pracy posiada 3 obiekty, a mianowicie przy

a/ ul. Skargi 9 na działce o powierzchni

b/ ul. Majdany 17/19 /obiekt w budowie/

c/ ul. Warszawska 72 na działce o powierzchni 0,19 ha.

Łączne zatrudnienie wynosi 338 osób. Woda potrzebna jest niemal wyłącznie dla celów gospodarskich. Stan budynków i parku maszynowego uznany jest za stosunkowo dobry.

- 43 -

Perspektywy rozwoju tego przedsiębiorstwa, podobnie jak wszystkich małych obiektów tego typu są niepewne. Jako hipotezę roboczą przyjmuje się, że zakład nie będzie istniał do okresu perspektywnego.

9. Spółdzielnia Pracy Krawieckiej im. Krasieckiego

posiada zakład przy ul. P. Skargi 55, w którym zatrudnia 282 osoby. Produkcja obejmuje odzież męską, damską i dziecięcą. Woda potrzebna jest jedynie dla celów gospodarskich. Stan budynków i wyposażenia oceniany jest jako średni.

Hipoteza rozwoju spółdzielni do okresu perspektywnego trudna jest do ustalenia. Jako hipotezę roboczą przyjmuje się, że zakład nie będzie istniał.

10. Spółdzielnia Pracy Krawieckiej im. Zuchowskiego

zakład przy ul. Warszawskiej 117 na działce o powierzchni 0,89 ha. Produkcja obejmuje konfekcję lekką, głównie bawełnianą, wyroby z folii i z igielitu. Globalne zatrudnienie wynosi 227 osób. Woda potrzebna jest niemal wyłącznie dla celów gospodarskich. Stan budynków i wyposażenia oceniany jest jako średni.

Jako hipotezę roboczą dla okresu perspektywnego przyjmuje się, że zakład nie będzie istniał.

11. Rzemieślnicza Spółdzielnia Pracy im. A. Sułkowskiego

nastawiona jest na produkcję wyrobów jedwabnych, bawełnianych i wełnianych. Łączne zatrudnienie wynosi 186 osób. Istniejące dawniej liczne oddziały spółdzielni zostały likwidowane i obecnie przedsiębiorstwo posiada zakład przy ul. Myśliwskiej 4-a w odległości ok. 2 km. od centrum miasta w kierunku Łodzi.

Obiekt ten nie stanowi również własności Spółdzielni.

Ze względu na niewielką wartość posiadanego wyposażenia i brak własnego budynku przyjmuje się, jako hipotezę roboczą, że Spółdzielnia nie przetrwa do okresu perspektywnego.

12. Spółdzielnia Inwalidów im. Dąbrowskiego

posiada zakład przy ul. Konstytucyjnej 17 nastawiony na produkcję włókienniczą. Zatrudnienie wynosi 168 osób.

- 44 -

Zabudowa i maszyny nie przedstawiają większej wartości. Woda surowa jest dla celów gospodarskich.

Odnosnie przyszłości tej jednostki brak jest jasnego poglądu, jako hipotezę roboczą przyjęto, że zakład nie będzie istniał w okresie perspektywnym.

13. Spółdzielnia Pracy im. Dybały

posiadająca zakład przy ul. Sejmowej 5/7 wymaga szerszego omówienia, ponieważ jest silniej związana z gospodarką wodno-ściekową. Zakład nastawiony jest na usługowe wykańczanie i farbowanie, drugowanie tkanin, oraz farbowanie przędzy dla potrzeb spółdzielczości pracy z terenu Fabiańskiego i okręgu łódzkiego.

Zakład posiada bielnik, drukarnię filmową i ręczną. Wykańczane są tkaniny jedwabne i bawełniane, oraz z włókien sztucznych.

Przerób miesięczny wynosi 220-250.000 mb. tkanin, czyli 39-40 ton tkanin i 8-10 ton przędzy.

Poseja o powierzchni 0,36 ha i znajdujący się na niej budynek są własnością prywatną. Przed wojną mieściła się w nim tkalnia, a po ostatniej wojnie prywatna wykończalnia. Budynek jest dwukondygnacyjny, murowany o stropach drewnianych. Właściciel posiada kocioł o powierzchni grzewczej 60 m². Zatrudnienie przy pracy na 3 zmiany wynosi 143 osoby. Produkcja natrafia na duże trudności ze względu na brak dostatecznej ilości wody, wobec którego nawet jej gatunek staje się kwestią drugorzędną.

Uciążliwość obiektu dla otoczenia jest niewielka.

Plan rozbudowy na najbliższą przyszłość przewiduje zamontowanie maszyn do szlachetnej apretury, nowego kotła o powierzchni grzewczej 100 m², budowę nowej studni /już rozpoczętej/, oraz podstacji transformatorowej.

Tym niemniej jeśli iść o okres perspektywny obiekt ten nie będzie mógł przetrwać. Składają się na to następujące przyczyny: postępująca likwidacja włókienniczej spółdzielczości pracy, ograniczone możliwości rozwoju na tym terenie, zły stan budynku i urządzeń, oraz fakt, że obiekt znajduje się na terenie posiadającym w planie ogólnym miasta inne przeznaczenie.

- 45 -

Gospodarka wodno-ściekowa

Do niedawna zakład zaopatrywał się w wody z dwu płytkich studni o wydajności około 25 m³/godz. każda. Ostatnio w związku z modernizacją zakładu przystąpiono do budowy nowej studni głębinowej. Dotychczasowe zużycie wody wynosiło około 350 m³/dobę /całkowicie 30 m³/godz./.

Po wzbudowie zakładu przewiduje się zwiększenie zużycia wody do 500 m³/dobę /całkowicie 60 m³/godz./. Ścieki wynoszące ok. 80 % ilości zużywanej wody odprowadza się do prowizorycznego kanału w ul. Sejmowej. Ilość ich wyniesie 400 m³/dobę /47 m³/godz./.

14. Spółdzielnia Dział idów im. PKWN

przy ul. Konopnickiej nastawiona jest na produkcję dziewiarstwa, obejmującą rajtuzy, reformy i kalesony. Zatrudnienie wynosi 105 osób. Stan zabudowy i maszyn jest oceniany, jako słaby.

Obiekt nie przetrwa prawdopodobnie do okresu perspektywicznego.

15. Spółdzielnia Inwalidów "Jedność"

wymaga również obszerniejszego omówienia. Jest to usługowa farbiarnia i drukarnia tkanin o miesięcznej zdolności produkcyjnej 1.200.000 mb.

Zakład czynny jest na 2 zmiany i zatrudnia łącznie 76 osób. Farbowanie odbywa się przy pomocy barwników miedziowych bezpośrednich.

Powierzchnia fabryczna przy ul. Marińskiej 5 posiada powierzchnię 0,26 ha.

Zabudowa fabryczna składa się z szeregu budynków murowanych, parterowych. Budynek biurowy jest jedno-piętrowy.

Zakład posiada własną kotłownię.

Zakład przewiduje zwiększenie produkcji w najbliższych latach do 1.400.000 mb. miesięcznie, przy równoczesnym zwiększeniu zatrudnienia co najmniej 80 osób.

Zakład nie przetrwa prawdopodobnie do okresu perspektywicznego z tych samych powodów, co i Spółdzielnia im. Dybala.

Gospodarka wodno-ściekowa

Zakład posiada studnię o wydajności około 9 m³/godz./głębokość studni 60 m/. Obecne zapotrzebowanie wynosi około

- 46 -

110 m³/dobę /ca 8 m³/godz./ jest więc pokrywana bez większego trudu. Ścieki w ilości około 80 m³/dobę odprowadzane są do przewidzianej kanalizacji.

W najbliższej przyszłości przewiduje się zwiększyć zużycie wody do ok. 130 m³/dobę. /10 m³/godz./ Ścieki w ilości ok. 100 m³/dobę /ca 8 m³/godz./ odprowadzone zostaną do sieci miejskiej.

16. Spółdzielnia Pracy "Kawecowianka"

posiada przy ul. Warszawskiej 117 niewielką farbiarnię tkanin i przędz.

Zakład zatrudnia zaledwie 20 osób.

Obiekt ten nie przetrwa do okresu perspektywnego.

Reasumując przewiduje się, że przemysł włókienniczy będzie w okresie perspektywnym również podstawą przemysłu Fabianio. W przemyśle tym jednak sądzą poważne zmiany, związane z modernizacją parku maszynowego najważniejszych obiektów, oraz likwidacją mniejszych zakładów. Zakłady Przemysłu Bawełnianego ograniczą się do dwóch kompleksów, a Zakłady Przemysłu Wełnianego, jakkolwiek będą jeszcze być może istniały przewidziane są do likwidacji. Przewidywane zmiany w innych obiektach są mniejsze. Natomiast przewiduje się likwidację niemal wszystkich przedsiębiorstw i zakładów przemysłu drobnego i spółdzielczego, które nie mogą przetrwać ze względów technicznych do okresu perspektywnego i których odbudowa na innych terenach nie jest uważana za celową. W bilansie zatrudnienia przyjęto jako rezerwę na drobną wytwórczość 300 osób. W każdym razie nie wydaje się rzeczą prawdopodobną, aby w okresie perspektywnym istniały na terenie Fabianio drobne wytwórczynie, które jedynie mają większe znaczenie dla gospodarki wodnej i ściekowej. Zatrudnienie w okresie perspektywnym przedstawiać się będzie, jak następuje :

	Zatrudnienie obecnie	Zatrudnienie w 1970 r.
1. Fabiańskie Zakłady Przemysłu Bawełnianego im. Bojowników 1905	8:972	ca 4,800
2. Fabiańskie Zakłady Przemysłu Wełnianego	306	ca 300
3. Fabiański Zakład Przemysłu Ociekającego	748	ca 450
4. Fabiański Zakład Przemysłu Ociekającego	1,322	ca 700

- 47 -

5. Fabianickie Zakłady Środków Opatrunkowych	768	ca 800
6. Fabianickie Zakłady Tkanin Technicznych	1198	ca 600
7. Miejskie Przedsiębiorstwo Przemysłu Terenowego	163	ca 100
8. Spółdzielnia Pracy Tkacko-Dziwarskiej im. Pakina	338	-
9. Spółdzielnia Pracy Krawieckiej im. Krasickiego	282	-
10. Spółdzielnia Pracy Krawieckiej im. Żuchowskiego	227	-
11. Rzemieślnicza Spółdzielnia Pracy Tkaczy im. A. Suwary	186	-
12. Spółdzielnia Inwalidów im. Dąbrowskiego	168	-
13. Spółdzielnia Pracy im. Dybały	143	-
14. Spółdzielnia Inwalidów im. PKWN	105	-
15. Spółdzielnia Inwalidów "Jedność"	76	-
16. Spółdzielnia Pracy "Ksawerowianka"	20	-
Rezerwa na drobne zakłady	-	500
Razem :	15.268	8.250

Jak wynika z powyższego należy liczyć się w okresie perspektywowym z poważnym spadkiem zatrudnienia w przemyśle włókienniczym, będącym w pierwszym rzędzie wynikiem modernizacji przemysłu bawełnianego.

IV: Przemysł chemiczny

Wykształcenie w Łodzi ośrodka polskiego przemysłu włókienniczego pociągnęło za sobą rozwój na przełomie XIX i XX wieku przemysłów pomocniczych i uzupełniających w stosunku do włókiennictwa, jak przemysłu barwników i odeszynników chemicznych dla wykończalnictwa, przemysłu włókien sztucznych, przemysłu maszyn i urządzeń włókienniczych, przemysłu odzieżowego itp. Przemysły te rozwijały się szczególnie w samej Łodzi, a częściowo w otaczających ją miastach, które stopniowo degradowane są do roli satelitów głównej aglomeracji regionu. Przemysł barwników i odeszynników chemicznych dla wykończalnictwa rozwijał się w pierwszym rzędzie w Zgiersu i w Fabianicach, gdzie jednak produkcja ta została z czasem poważnie ograniczona, a w przyszłości będzie zupełnie zanikająca. Obok produkcji barwników i odeszynników włókienniczych rozwijał się również na terenie Łodzi i jej bezpośredniego

- 48 -

zaplece przemysł farmaceutyczny i pokrewny mu przemysł kosmetyczny, mający tendencję do lokalizowania się w wielkich aglomeracjach miejskich. Istnienie w Łodzi wyższych uczelni i laboratoriów sprzyja wybitnie dalszemu rozwojowi tej gałęzi produkcji. Okręg Łódzki odgrywał już w okresie międzywojennym poważną rolę w produkcji leków, przy czym znaczenie jego jako ośrodka tej gałęzi przemysłu wzrosło w ostatnich latach. W Polsce kapitalistycznej produkcja farmaceutyków koncentrowała się z małymi wyjątkami w małych zakładach i prowadzona była sposobem laboratoryjnym. Dopiero upaństwowienie produkcji i oparcie jej o bardziej nowoczesne procesy technologiczne i rozbudowę tej gałęzi przemysłu, zapewniły bardziej racjonalne warunki rozwoju. Podstawowymi surowcami w przemyśle farmaceutycznym są preparaty węglowodórne, organiczne produkty zwierzęce i roślinne, tłuszcze i związki metali.

17. Jednym z największych w kraju i największym w województwie Łódzkim zakładów tego typu są Zakłady Przemysłu Chemicznego "Fabianiec"

Fabryka założona została w 1889 r. przez kolorystę Ludwika Schweißkerta. Początkowo wytwarzano barwniki anilowe dla włókienniczych i zwierzęcych, oraz matłaczarską, oraz niektóre preparaty dla przemysłu włókienniczego.

W 1899 r. firma przekształcona została na spółkę akcyjną i opatrzona przez szwajcarski koncern "Ciba".

Rozszerzono znacznie produkcję barwników, założono oddział farmaceutyczny i podjęto produkcję niektórych chemikaliów, jak kwasu mlekowego, siarczynu sodu, tlenku sodu, bisulfitu, barwiny do szwów i niektórych środków apreturujących. Fabryka rozwijała się pomyślnie, prowadziła jednak prowadzenie na podstawie patentów szwajcarskich, a syntezy przeprowadzane były w luźnej współpracy z magnatami.

Wytwarzanie oddziału farmaceutycznego polegało w tym czasie niemal wyłącznie na tym, że wprowadzano ze Szwajcarii koncentraty leków były wytwarzane, przy czym nadawano im formę farmaceutyczną. Tylko niektóre leki, jak organopreparaty, Tannalina, Salol itp. były wytwarzane od podstaw.

Po drugiej wojnie światowej zakłady zostały znacznie rozbudowane, zainicjowano w ramach planu 6-ego latniowego. Szczególnie rozbudowany został dział farmaceutyczny.

- 49 -

Główna produkcja wynosi obecnie ok. 7.800 ton rocznie i obejmuje trzy działy :

1. Farmaceutyki ok. 890 ton
2. Chemikalia ok. 6250 ton
3. Barwniki ok. 660 ton

Dział farmaceutyczny produkuje leki przeciwbólowe /amidopiryna, antypiryna, nowalgina i inne/ w ilości ok. 290 ton rocznie, sulfamidy /pabiamid/ ok. 140 ton, dezynfekcyjne /chloramina i dwuchloramina / ok. 130 ton, nasercowe /kardiamid, amid, bilamid, apresolina, napresol i promestil/ ok. 161 ton, sniesulajace /anestina/ ok. 4 tony, przeciwciepłota /hydrasyl/ ok. 35 ton, oraz antybiotyki /auromycyna i inne/ ok. 16 ton.

Ponadto produkowane są półprodukty farmaceutyczne w ilości ok. 120 ton. Wszystkie produkowane leki są wytwarzane w procesach chemicznych, jedynie antybiotyki są fermentacyjne.

Dział chemikaliów produkuje siarczany sodu w ilości ok. 2.000 ton rocznie, bisulfit w ilości ok. 3.600 ton i kwas mrówkowy techniczny w ilości ok. 650 ton. Bisulfit produkowany jest wyłącznie dla potrzeb własnych zakładu, a kwas mrówkowy surowy jest przez zakłady w 40 %.

Dział barwników produkuje barwniki dla potrzeb przemysłu włókienniczego i skórzanego. Produkcja obejmuje barwniki bezpośrednie w ilości ok. 370 ton rocznie, światłotrujące ok. 120 ton, kwasowe ok. 85 ton, kwasowo-chromowe ok. 35 t. i zasadowe ok. 35 ton.

Wzrost produkcji w przemyśle wzrósł liczbą zatrudnionych, która przed ostatnią wojną wynosiła ok. 300 osób, a obecnie przekracza 1200. Zakłady są na 3 zmiany, co związane jest ze specyfiką produkcji.

Zatrudnienie w poszczególnych działach przedstawia się, jak następuje :

Dział farmaceutyczny	ok. 700 osób
" chemikaliów	ok. 65 "
" barwników	ok. 130 "
Administracja i obsługa	ok. 300 "
razem:	ok. 1200 osób

W dziale produkcji chemikaliów podobnie jak w dziale barwników pracują głównie mężczyźni, gdyż warunki pracy w tych

- 50 -

działach są nieodpowiednie dla kobiet. Natomiast w dziale farmaceutycznym pracują głównie kobiety. Łączna zatrudnienie kobiet wynosi ok. 400.

Zatrudnianie na poszerzających zmianach jest równe i wynosi

I zmiana	650 osób
II "	350 "
III "	200 "

Razem : 1200 osób

Fabryczne Zakłady Przemysłu Chemicznego mieszczą się przy ul. Żymierskiego 5 i zajmują teren o powierzchni 9.0893 m² pomiędzy ulicami Żymierskiego i Barucha, po obu stronach rzeki Dobrzyńki. Terenem obecnie prowadzonych inwestycji jest w pierwszym rzędzie osiedle położone na wschód od rzeki, gdzie powstaje szereg nowych budynków fabrycznych. Uruchomienie nowych oddziałów produkcyjnych uzależnione jest m.in. od możliwości odprowadzenia ścieków. Procent zabudowy terenu jest znaczny i przekracza 30 %.

Lokalizacja zakładów nie jest korzystna. W pierwszym rzędzie zakłady nie posiadają żadnej naturalnej rezerwy terenowej umożliwiającej dalszą rozbudowę, gdyż ograniczone są istniejącą zabudową fabryczną /zakłady papierniarskie, garbarskie i bawełniane/, a od strony północnej przebiega ważna droga państwowa Warszawa-Wrocław, oddzielająca zakłady od torów kolejowych. Z braku bocznicy kolejowej doprowadzonej na teren zakładów cały transport odbywa się przy pomocy samochodów, co podwyższa dość znacznie koszty ogólne produkcji, oraz powoduje uciążliwość związaną z przeładunkami. Odległość od stacji kolejowej wynosi ponad 3 km.

Położenie zakładów w centrum miasta w pobliżu dzielnic mieszkaniowych jest źródłem znacznej uciążliwości. Ze względu na obfite wyloty, w wysokim stopniu szkodliwe dla zdrowia zakłady należy uznać za szkodliwe. Wyloty zawierają w pierwszym rzędzie chlorowodór, i siarkowodór i są wyrażalne w znacznej nawet odległości od zakładów. Głównym źródłem powstawania wylotów jest produkcja sulfamidów. W zakładach były wypadki zatrucia wylotami. Na terenie zakładów znajdują się znaczne ilości łatwopalnych materiałów, jak alkohol etylowy i metylowy, oraz benzyna.

- 21 -

Do innych źródeł uciążliwości należy naley sadym. nie i bakas wywoływany przez znaczny ruch pojazdów mechanicznych. Wypuszczenie z zakładów do rzeki Dobrynki agresywne ścieki przyczyniły się poważnie do zniszczenia życia biologicznego w rzece, która przekształcona została w otwartą kanał.

Zainwestowanie zakładów jest znaczne. Zbudowa fabryczna składa się z 33 większych budynków o łącznej kubaturze ok. 183.300 m³. Część istniejących budynków wzniesiona została w ostatnich latach. Starsze budynki są częściowo nieodpowiednie dla produkcji. Globalnie stan zniszczenia budynków przyjął należy na 50 %. Istniejąca aparatura i urządzenia znajdują się częściowo w stanie wysoka niesadowności. Dotyczy to zwłaszcza urządzeń działu produkcji barwików, a ogólnie urządzeń zainstalowanych w okresie międzywojennym, przy czym należy, że w przemyśle chemicznym okres eksploatacji urządzeń oblicza się na ok. 5 lat. Ponadto w nowoczesnych zakładach chemicznych stosuje się coraz szerszą skalę urządzenia technologiczne i aparaty z mas plastycznych, ebonitu, gumy, ceramiki itp., których zakłady państwowe niemal nie posiadają. Przeciętnie zużycie urządzeń szacowane jest na 30 %.

Globalny przerzut masy towarowej wynosi ok. 36.200 ton rocznie, czyli ok. 206 ton dziennie. Na ilość tą składa się głównie surowców w ilości ok. 25.400 ton rocznie/100 ton dziennie/, węgla ok. 27.000 ton rocznie i materiałów technicznych ok. 300 ton, oraz wyrobów gotowych w ilości ok. 4.300 ton rocznie. Jako surowce zużywane są głównie węgiel pochodzący z krajowego, a niektóre z nich sprowadzane są z zakładów "Boruta" w Złazym. Zakłady Boruta pobierają również niektóre półprodukty z zakładów państwowych, jednak w niewielkich ilościach. Niektóre barwniki słodzone artykuły są importowane.

Energia elektryczna pobierana jest z sieci miejskiej. Globalne zapotrzebowanie wynosi 1,2 megawatów, a roczny pobór po remontażu zakładów wynosi ok. 14.000.000 kWh. Zużycie gazu, pobieranego z Państwowych Zakładów Przemysłu Chemicznego wynosi ok. 4.000 m³ miesięcznie, czyli ok. 30.000 m³ rocznie. Poniżej dla celów technologicznych i do

- 32 -

ogrzewania wytwarzana jest we własnym zakresie.
Globalne roczne zapotrzebowanie wynosi on 70.000 ton.

Dalsza rozbudowa zakładów odbywa się głównie na podstawie planów rozbudowy, które wprowadzić przewidują zakładowe działy inwestycyjne w 1960 r., ale prawdopodobnie na wielu odcinkach obejmują maksymalnie możliwą do zrealizowania ekspansję przedsiębiorstwa.

Przyjmuje się, że pomimo niekorzystnej w zasadzie lokalizacji, ze względu na znaczne zainwestowanie terenu zakłady istnieć będą również w okresie perspektywicznym. Produkcja zakładów koncentrować się będzie w znacznej mierze na produkcji farmaceutycznej, przy czym w tym zakresie należy się liczyć ze znacznym wzrostem. Asortyment na dalszą przyszłość nie jest i ze względu na oczywiste nie może być planowany. W zakresie produkcji barwników przewiduje się wzrost produkcji barwników światłosensybilnych i równoczesny spadek ilości wytwarzanych innych rodzajów barwników. W zakresie produkcji chemikaliów kwas mrukowy produkowany będzie, podobnie jak bisulfid wylacznie dla potrzeb własnych, natomiast produkcja siarkosku sodu będzie być może zlikwidowana.

W związku z planowaną znaczną rozbudową działu farmaceutycznego przewiduje się wzrost zatrudnienia do ok. 1.700 osób. Zatrudnienie na poszczególnych zmianach przedstawiałyby się jak następuje:

I zmiana	ok.	930 osób
II "	ok.	490 "
III "	ok.	280 "
Razem	ok.	1700 osób

Zauważyć należy, że przy produkcji chemikaliów tego typu, która reprezentowana jest przez zakłady fabryczne, modernizacja nie wpływa na zmniejszenie zatrudnienia. Zagadnienie to występuje przy produkcji masowej i ciągłej, natomiast w zakresie farmaceutyków występuje produkcja małoseryjna, przy ciągłych zmianach produkowanego asortymentu.

Ponieważ dalsza rozbudowa zakładów na posiadanym obecnie terenie nie jest w zasadzie możliwa, sprawa nowych terenów staje się poważną. Pierwszą koncepcją przejęcia ter-

- 53 -

renów zakładów przemysłu papirniczego i garbarskiego jest już obecnie w znacznej mierze sarnusena. Natomiast wydaje się rzeczą prawdopodobną, przejęcie terenów położonych dalej na północ o powierzchni ok. 7 ha. Tereny te położone są przy ul. Barucha, na północ od ul. Partyzanckiej. Na tym terenie przewidziana jest ewentualnie budowa jedynie pomieszczeń magazynowych i pomocniczych, natomiast produkcja odbywałaby się w tym wypadku w dalszym ciągu na istniejącej parceli. Problemem do rozwiązania byłaby w tym wypadku sprawa komunikacji poprzez ważną arterię komunikacyjną, jaką stanowi droga państwowa Warszawa-Wrocław.

Niezależnie od powyższego zakłady planują na najbliższe lata doprowadzenia bezpośrednio do zakładów boenmiej kolejowej, która musiałaby również przeciąć w/w arterię i osąd terenów miejskich.

Przewiduje się, że w okresie perspektywnym uciążliwość zakładów dla miasta zmaleje, zarówno wskutek wprowadzenia szeregu urządzeń ochronnych, jak i przez saniechanie produkcji powodującej największą ilość wysiewów. Uciążliwa produkcja sulfamidów nie będzie powiększona, a być może, że produkcję tę przejmą zakłady w Stargardzie. Uperzaskowana również zostanie gospodarka ściekowa.

Zabudowa fabryczna będzie powiększona w najbliższych latach przez budowę szeregu nowych obiektów i rozbudowę niektórych istniejących. Nowe budownictwo będzie posiadało łączną kubaturę ok. 60,500 m³, tak że łącznie zabudowa fabryczna i pomocnicza będzie posiadała globalną kubaturę ok. 245,000 m³.

W związku z rozbudową zakładów wzrośnie zapotrzebowanie na surowce i węgiel. Zużycie gazu wzrośnie do ok. 10,000 m³ miesięcznie, czyli ok. 120,000 m³ rocznie, a pary do ok. 136,000 ton rocznie.

Gospodarka wodno-ściekowa

Zakłady obecnie pokrywają zapotrzebowanie na wodę ze studniem głębinowym położonym na terenie fabrycznym. Głębokość studni wynosi kolejno około 100 m, 160 m i 220 m. Wydatki z dwóch otworów głębinowych waha się w granicach ok. 80 m³/h, otwór płytszy ma sporo mniejszy wydatki.

- 34 -

Obecne zapotrzebowanie wody w ilości 4000 m³/dobę jest pokrywane z w/w własnych ujęć. Szesytowe zużycie wody wynosi 180 m³/godz. - występuje ono na I zmianie w godzinach od 7,00 do 15,00.

Obecne zapotrzebowanie wody z trudem jest pokrywane przez istniejące ujęcia.

W planie perspektywnym w związku z rozbudową zakładu wrodońskie zużycie wody do 7250 m³/dobę,

W zamierzeniach zaopatrzenia miasta w wodę przewiduje się, że Zakłady Chemiczne będą zaopatrywane w wodę z wodociągu przemysłowego bazującego na ujęciu ze zbiornika retencyjnego na Grali.

Szesytowe zapotrzebowanie wody wrodońskie według projektu rozbudowy zakładu do 660 m³/godz.

Na powyższe zapotrzebowanie składają się następujące pozycje :

woda przemysłowa i pitna	195 m ³ /godz.
" gospodarsza	67 "
" chłodnicza	398 "

Razem : 660 m³/godz.

W omawianym wypadku pozycja wody gospodarsze nie odpowiada zwykłe stosowanemu pojęciu. Pozycję tę należy z naszego punktu widzenia włączyć do pozycji wody przemysłowe.

Ilość wody na potrzeby bytowo-gospodarsze określa się na 100 m³/dobę.

Ponadto należy podkreślić, że pomimo iż przewiduje się obieg wody chłodniczej, to jednak z uwagi na konieczność oszczędzania jej wymiany urządzeń wodociągowe i kanalizacyjne /także neutralizowanie ścieków/ przewiduje się urządzić na ilość wody względnie ścieków tak jak gdyby obiegu nie było. Wynika to z tego, że aparatura chemiczna ulega stosunkowo częstym uszkodzeniom i wody chłodnicze zostają zanieczyszczone chemicznie tak, że stają się agresywne. W wypadku powyższym z uwagi na możliwość zniszczenia urządzeń, cała woda chłodnicza musi być wymieniona.

Ilość ścieków w chwili obecnej wynosi około 3200 m³/dobę, odpływ szesnasty występuje na pierwszej zmianie, to jest w czasie od godziny 7,00 do 15,00 / w drugim okresie /

Do planu rozbudowy odpływ ścieków wyniesie ogółem 7000 m³/dobę, odpływ szesnasty określono na 620 m³/godzinę.

- 55 -

Ścieki zanieczyszczone chemicznie, z uwagi na agresywny charakter przewiduje się oczyścić w stopniu zapewniającym nie niszczenie kolektora miejskiego.

Przepustowość urządzeń oczyszczających została określona na 440 m³/godz. /5400 m³/dobę/.

Zakłady zużywają poważne ilości kwasów i soli różnych związków jako produktów wyjściowych do produkcji / zużycie samych kwasów wynosi on 1000 ton rocznie/.

Biorąc pod uwagę, że ubytki materiałów wyjściowych wynoszą 2-5 %, oraz że ubytki powyższe są rozlewane względnie rozsypane po terenie fabrycznym jest oczywistym, że wody z Zakładów Chemicznych splukujące wszelkie zanieczyszczenia mogą być w znacznym stopniu agresywne. W związku z powyższym przyjęto, że wyjątkowo z placów przed magazynami i z jezdnii Zakładów Chemicznych wody opadowe będą traktowane jak ścieki przemysłowe i będą przyjęte do kanalizacji miejskiej. Dotyczy to również części zakładu leżącej po wschodniej stronie rzeki Dobrzyńki, dla której projektuje się kanalizację w systemie rozdzielczym.

Sprawa gwarancyjna przyjęcia do sieci miejskiej wód opadowych z osiedli terenów Zakładów Chemicznych została uzgodniona z pracownią oczyszczalni ścieków HPK w Łodzi, oraz z Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Wód.

Pomą jednym wielkim zakładem przemyśle kłusowego przemysł chemiczny reprezentowany jest również na terenie Fabianie przez trzy drobne zakłady przemysłu terenowego, a mianowicie :

10a. Przetwórnia mas plastycznych Miejskiego Przedsiębiorstwa Przemysłu Terenowego mieści się przy ul. Świerzyńskiego 20.

Na tej samej posesji mieści się również wytwórnia torebek HPPT. Przetwórnia mas plastycznych zatrudnia obecnie 35 osób i nastawiona jest na produkcję wyrobów prasowanych, pudełek bakaliowych, wyrobów z folii igielitowej i wtryskiwanych. Woda potrzebna jest głównie dla celów gospodarskich i do ochłodzenia. Ze względu na niewielkie rozmiary obiektu uciążliwość jego dla otoczenia jest niewielka. Istniejąca budynek ma własność prywatną. Wartość zainstalowanych maszyn jest niewielka.

Zakład znajduje się obecnie w pewnej rozbudowie i będzie w przyszłości zatrudniał on 100 osób.

- 20 -

19. Wytwórnia kosmetyków Miejskiego Przedsiębiorstwa Przemysłu Terenowego

mieści się przy ul. Kościuszki 31. Na tej samej posesji mieści się również wytwórnia torebek i kartonafy, Zakład zatrudnia obecnie 29 osób i nastawiony jest na przetwarzanie wybrakowanych wyrobów przemysłu kłusowego. Jest to w zasadzie obiekt doświadczalny. Produkowane są wody kwiatowe, wody koloniskie, kremki i tusze kosmetyczne i różne kremy. Zakład zużywa również pewne ilości wody do produkcji.

Budynki są własnością prywatną. Zainwestowanie obiektu jest niewielkie.

Zakład ma zostać w przyszłości rozbudowany, przy czym wytwórnia kartonafy zostanie usunięta. Zatrudnienie osiągnie z czasem 50 osób.

20. Spółdzielnia Pracy Chemiczów "Argon" w Łodzi posiada w Pabianicach zakład przy ul. Kresowej 23. Jest to niewielki obiekt zatrudniający 16 osób i mieszczący się w niewielkim budynku.

Produkowane są wyroby z winiduru, jak rurki, zawory, wialnia i aparatura kwasoodporna i do smiękoczenia wody i chlorków. Proces technologiczny przypomina raczej obróbkę metali niż chemiczną.

Zakład ten nie przetrwa do czasu okresu perspektywicznego.

Reasumując stwierdzić należy, że za wyjątkiem Zakładów Przemysłu Chemicznego "Pabianice" przemysł chemiczny nie rozwinął się na terenie miasta. Jest rzeczą godną uwagi, że sam rozwój przemysłu kłusowego nie osiągnął za sobą powstania większej liczby drobnych zakładów towarzyszących.

Łączne zatrudnienie w przemyśle chemicznym przedstawia się jak następuje:

	Zatrudnienie obecnie	Zatrudnienie w perspektywie
17. Zakład Przemysłu Chemicznego "Pabianice"	1.200	ca 1.700
18. Przetwórnia mas plastycznych M.P.T.	35	ca 100
19. Spółdzielnia Pracy Chemiczów "Argon"	29	ca 50
20. Spółdzielnia Pracy Chemiczów "Argon"	16	
razem :	1.280	ca 1.850

- 57 -

V. Przemysł metalowy i elektro-techniczny

Przemysł metalowy, a w szczególności przemysł budowy maszyn odgrywa decydującą rolę w uzbrojeniu technicznym wszystkich innych gałęzi przemysłu i słuszenie uważany jest za najlepszy miernik potencjału przemysłowego kraju. Nowoczesny przemysł metalowy w sensie przemysłu budowy maszyn i produkcji narzędzi rozwinął się na ziemiach polskich w XIX wieku. W kraju o charakterze przede wszystkim rolniczym rozwijał się w pierwszym okresie głównie, jako przemysł maszyn rolniczych. Głównymi ośrodkami rozwoju był Śląsk gdzie przemysł ten opierał się o bogate złoża węgla kamiennego i inne zasoby mineralne i Królestwo Polskie.

baza surowcowa przemysłu metalowego na terenie Królestwa była skromniejsza, tym niemniej wielki rynek zbytu, jaki stanowiły olbrzymie obszary Imperium Rosyjskiego i protekcyjna polityka celna stwarzały tu szczególnie korzystne warunki dla rozwoju wszelkiego przemysłu. Pod tym względem warunki w zaborze austriackim i pruskim ze względu na konkurencyjne innych ośrodków i odmienną politykę gospodarszą tamtych rządów były mniej korzystne.

Na terenie Królestwa główne ośrodki przemysłu metalowego powstały na Śląsku Dąbrowskim, w Częstochowie, w kieleckim, a zwłaszcza wzdłuż linii kolejowej warszawsko-wiedeńskiej, dowożącej węgiel ze Śląska do Warszawy.

Łódź i jej bezpośrednie zaplecze, w tym również Pabianice brały w zasadzie niewielki udział w tym rozwoju. Genezy przemysłu metalowego na terenie Pabianic doszukiwać się należy raczej we wtórnym zjawisku wypierania przemysłu włókienniczego oraz przemysłu metalowego, a zwłaszcza elektrotechnicznego z ośrodków miast, co w systemie kapitalistycznym zwłaszcza związane jest z faktem, że przemysł ten naogół płaści wyższe stawki zarobkowe, niż włókiennictwo.

Obecnie, jakkolwiek zakłady przemysłu metalowego na terenie Pabianic nie odgrywają większej roli w skali krajowej, ani nawet w skali Łódzkiego Okręgu Przemysłowego, przemysł ten zatrudnia na terenie miasta blisko 3.000 osób i jest poza włókiennictwem najważniejszą gałęzią produkcji. Z podstawowych gałęzi przemysłu metalowego reprezentowane jest w Pabianicach odlewnictwo, aresztą tylko jedna,

niewielką odlewnię, obróbkę mechaniczną w formie produkcji maszyn i narzędzi, oraz remontów sprzętu rolniczego i drogowego, oraz przemysł elektrotechniczny. Uderza brak powiązania z sąsiednią gałęzią przemysłu Fabianie, a mianowicie włókiennictwem.

Pod względem organizacyjnym występuje to 6 dużych zakładów metalowych, kilka drobnych jednostek, oraz nie ujęte niniejszym rozdziale warsztaty remontowo-naprawcze przy zakładach innych gałęzi przemysłu. Wielkość poszczególnych zakładów ilustruje następująca tabela :

	Zatrudnienie
21. Fabianicka Fabryka Urządzeń Mechanicznych	536
25. Fabianicka Fabryka Narzędzi	541
22. Fabianicki Zakład Produkcyjno-Remontowy Technicznej Obsługi Rolnictwa	155
23. Zakłady Naprawy Sprzętu Drogowego	138
24. Fabianickie Zakłady Metalowe Przemysłu Terenowego	200
26. Fabianickie Zakłady Wytwarzania Lamp Żarowych	1.249
27. Spółdzielnia Pracy Elektryków Specjalistów	37
Razem :	2.846

Nie zostały ujęte w powyższym zestawieniu zakłady o charakterze usługowym, jak np. Techniczna Obsługa Samochodów Okręgu Łódzkiego, Stacja Obsługi Nr. 13 itp.

21. Fabianicka Fabryka Urządzeń Mechanicznych

mieściąca się przy ul. Żukowa 3 z oddziałem przy ul. Konopnickiej 39 jest jednym z większych zakładów przemysłu metalowego na terenie Fabianie.

Zakłady nastawione są na produkcję części do obrabiarek i różnych odlewów. Odlewnia o rocznej mocy produkcyjnej ok. 650 ton rocznie należy do mniejszych obiektów tego typu i ze względu na jej niewielkie rozmiary - podstawowe wskazniki ekonomiczne są niekorzystne.

Dział mechaniczny nastawiony na obróbkę żelaza skrawaniem i szlifowaniem, oraz na obróbkę stali prętowej skrawaniem, obróbką termiczną i szlifowaniem posiada większą zdolność produkcyjną, wynoszącą rocznie ok. 1.400 ton. Ponadto istnieje również oddział nastawiony na montaż i na-

- 59 -

lowanie gotowych elementów. Całość produkcji skoncentrowana jest w oddziale przy ul. Żukowa 3, za wyjątkiem części działu mechanicznego mieszczącego się przy ul. Konopnickiej 39. Na ogólną produkcję tego działu wynoszącą 1400 ton rocznie - 1200 ton produkowanych jest przy ul. Żukowa 3, a jedynie 200 ton przy ul. Konopnickiej 39. Globalne zatrudnienie przedstawia się, jak następuje :

	Oddział przy ul. Żukowa 3	Oddział przy ul. Konop. 39
Pracownicy fizyczny	299	96
Pracownicy administracyjni	49	2
Pracownicy inż.-techn.	47	33
r a z e m :	395	131

Globalne zatrudnienie wynosi 526 osób.

Oddział przy ul. Żukowa 3 zajmuje parcelę o powierzchni 1,60 ha. położoną w wschodniej części miasta przy torach kolejowych. Na terenie tym znajdują się biura zakładów, magazyny, odlewnia, dział mechaniczny i montażownia.

Obiekt jest w zasadzie uciążliwy dla otoczenia, ze względu zwłaszcza na odlewnię, a w mniejszym stopniu ze względu na dział mechaniczny. Źródłem uciążliwości jest w pierwszym rzędzie sadymianie i częściowo wydzieliny, zwłaszcza o niewielkich rozmiarach, hałas i ruch pojazdów, związany ze znacznymi przesłami masy towarowej. Tym niemniej lokalizacja zakładów w pobliżu kolei i na obrzeżu terenów mieszkaniowych nie jest niekorzystną.

Zainwestowanie obiektu jest znaczne. Na terenie fabrycznym znajduje się 21 budynków, przeważnie parterowych, murowanych. Budynek montażowni jest szedowy. Ponadto na terenie posesji znajdują się również dwa budynki mieszkalne. Gęstość zabudowy jest znaczna. Budynki fabryczne są odpowiednie dla tego typu produkcji, a ich stan techniczny określany jest jako średni. Park maszynowy jest stosunkowo stary i nienowoczesny.

Zużycie maszyn i urządzeń określa się na 60 %. Oddział asygnuje na trzy zmiany. Zatrudnienie na poszczególnych zmianach przedstawia się, jak następuje :

- 60 -

	Prac. fiz.	Prac. admin.	Prac. int.techn.	Razem
I zmiana	269	47	45	361
II "	20	1	1	22
III "	10	1	1	12
O g 6 2 e m :	299	49	47	395

Energia elektryczna pobierana jest z sieci miejskiej.

Oddział przy ul. Konopnickiej 39 zajmuje parcelę o powierzchni 0,275 ha położoną w niewielkiej odległości od głównego zakładu.

Na terenie tym sfinalizowana jest część oddziału mechanicznego. Oddział czynny jest na dwie zmiany.

Zatrudnienie przedstawia się, jak następuje :

	Prac. fiz.	Prac. admin.	Prac. int.techn.	Razem
I zmiana	64	2	32	98
II "	32	-	1	33
O g 6 2 e m :	96	2	33	131

Na terenie obiektu znajduje się jedynie 1 budynek fabryczny i otwarta szopa.

Energia elektryczna pobierana jest z sieci miejskiej.

Perspektywiczne plany rozbudowy zakładów nie są opracowane. Dyrekcja przewiduje trzykrotny wzrost produkcji we wszystkich działach produkcji i we wszystkich asortymentach. Nie wydaje się to jednak prawdopodobne. Oddział przy ul. Konopnickiej 39 będzie prawdopodobnie musiał ulec likwidacji ze względu na jego niewielkie rozmiary i odległość od innych działów produkcji, oraz położenie wśród zabudowy mieszkaniowej. Natomiast tereny oddziału przy ul. Żukowa będą musiały ulec powiększeniu w kierunku zachodnim, na których obecnie znajduje się tylko jeden budynek mieszkalny, oraz ogrody i grunty uprawne i zajmować będzie łącznie ok. 2,2 ha. Nieprawdopodobną wydaje się również poważna rozbudowa mosy produkcyjnej odlewni, która jest mała i nieekonomiczna. Raczej należy się liczyć z likwidacją tego działu, przy rozbudowie działu obróbki mechanicznej i montażowi, oraz koncentracji całej produkcji na terenie

- 61 -

głównego obiektu. Biorąc nawet pod uwagę również usprawnienie i modernizację procesów technologicznych należy przewidzieć szacunkowo Centralnego Zarządu wzrost zatrudnienia do ok. 2.200 osób.
Zapotrzebowanie na wodę wzrośnie w tym wypadku proporcjonalnie do zwiększonego zatrudnienia.

Gospodarka wodno-ściekowa Oddział przy ul. Żukowa 3.

Zakład sułysa obecnie około 8-10 m³ wody na dobę.
Zapotrzebowanie powyższe całkowicie jest pokrywane z własnej studni głębinowej /gł. około 120 m./.
Woda jest sułyszana przede wszystkim dla celów gospodarskich, ponadto w niewielkich ilościach - do chłodzenia, oraz do centralnego ogrzewania. Wody dla celów technologicznych zakład nie sułysa.

Ścieki w chwili obecnej są odprowadzane poprzez sieć przesyłową do rowu, a następnie do rzeki Dobryńki.

W najbliższej przyszłości po wybudowaniu kanalizacji w rejonie PTUK przewiduje się podłączenie zakładu do sieci miejskiej.

W okresie perspektywicznym zakład będzie sułysał wodę głównie dla celów bytowo-gospodarskich. Przewiduje się, że sułysze wody wyniesie średnio 150 m³/dobę, oraz w godzinie największego sułysu - 20 m³/godz.

Odpływ ścieków w okresie perspektywicznym wyniesie średnio 100 m³/dobę, oraz 16 m³/godz.

Oddział przy ul. Komunyckiej 22

Zapotrzebowanie wody dla zakładu sprężarki się do naspożycia potrzeb bytowo-gospodarskich. W chwili obecnej z uwagi na brak urządzeń sanitarnych sułysze wody jest minimalne. Po rozbudowie miejskiej sieci wod.-kan. zapotrzebowanie wody wyniesie około 8,0 m³/dobę, oraz około 2,0 m³/godz.
Odpływ ścieków : średnio - 6,4 m³/dobę, oraz 1,6 m³/godz.
W planie perspektywicznym zakład przewidziany jest do likwidacji.

23 Fabryka Narzędzi przy ul. Wasmuśkiej 73
odgrywa dość znaczącą rolę w produkcji metalowej na terenie Łódzkiego Okręgu Przemysłowego. Fabryka nastawiona jest na produkcję maszyn i urządzeń do obróbki drzewa i aluminium. W niektórych s produkowanych asortymentów

sakłady posiadają duże znaczenie w skali krajowej. Powstałe
pe ostatniej; wódnia przedsiębiorstwo na basis kamracji
istniejących poprzednie sakłady prywatnych, posiadają do
niedawna oddział przy ul. Warszawskiej 176, który uległ
niedawno likwidacji, przy którym większa część urządzeń prze-
niesiona została do głównego obiektu.

Główna produkcja przekracza obecnie nieco 1500 ton rocznie
Zatrudnienie przedstawia się, jak następuje :

Zakłady położone są we wschodniej części miasta, przy głównej arterii wylotowej, prowadzącej w kierunku Łodzi i Warszawy. Zajmowany obecnie teren fabryczny posiada powierzchnię 0,93 ha.

Usytuliwość Zakładów dla otoczenia jest w zasadzie niewielka, tym bardziej, że zakłady sfinalizowane są ściana od głównej zabudowy mieszkaniowej, we wschodniej części.

Na terenie Zakładów znajduje się kilka budynków produkcyjnych i pomocniczych. Wszystkie budynki są murowane, z wyjątkiem budynku biurowego parterowego. Główna hala fabryczna jest smudowa. Stan techniczny budynków określany jest jako dobry. Podobnie oceniany jest stan parku maszynowego.

W związku z trwającą obecnie rozbudową Zakładów, produkcja wrodnie w najbliższym przyszłości z ok. 1.500 ton gotowych wyróbów rocznie obecnie do ok. 28.000 ton rocznie, przy równoczesnym wrodzie - podwyższeniu do ok. 810 osób i wrodnie zapotrzebowanie na wodę do 500-600 m³ na dobę. Zdaniem Centrum Inżyn. Zarząd. Przemysłu Nierudziowego trwając obecnie rozbudowa Zakładów nie wyemigruje tak możliwości rozwijających w okresie perspektywicznym.

- 65 -

Zakłady posiadają korzystną lokalizację, przesyłam z uwagi na istniejące w pobliżu niezabudowane tereny możliwe jest znaczne powiększenie w przyszłości terenów fabrycznych. Należy się liczyć z możliwością powiększenia zatrudnienia w okresie perspektywicznym do 1500 osób, przymiennym rozszerzeniu produkowanego obecnie asortymentu.

Gospodarka wodno-ściekowa

Pabianicka Fabryka Maszyn mieszcząca się przy ul. Warszawskiej 73 jest całkiem nowym obiektem, został on uruchomiony dopiero w 1956 r.

Według projektu budowy zakładu zapotrzebowanie wody wynosi średnio 550 m³/dobę, w szczytach około 70 m³/dobę. Zakład pokrywa zapotrzebowanie z własnej nowowybudowanej studni kładowej.

Odływ ścieków określono średnio na 500 m³/dobę, szczytowy odpływ na 60 m³/godzinę.

Zakład zgodnie z zamierzeniami projektu kanalizacji całego miasta został skanalizowany w systemie rozdzielonym.

Odbiornikiem ścieków do czasu budowy kanału w ul. Piłsudskiego będzie istniejący kanał deszczowy w tejże ulicy.

22. Pabianicki Zakład Produkcyjno-Reмонтowy Techniczny

Obstęgi Rolnictwa przy ul. Warszawskiej 116 spełnia ważną rolę gospodarczą, obsługując tereny rolnie otaczające Łódź i Pabianice. Zakład nastawiony jest na remonty kapitalne i średnie silników, silników i różnych maszyn rolniczych, oraz na produkcję części zamiennych. Rooczna zdolność produkcyjna wynosi 1.085 kapitalnych i średnich remontów, a produkcja części zamiennych osiąga 38 ton. Zakład czynny jest w zasadzie na 3 zmiany.

Zatrudnienie przedstawia się, jak następuje:

	Prac. fiz.	Prac. adm.	Prac. inż.techn.	Razem
I zmiana	92	16	23	131
II "	15	4	1	20
III "	8	2	2	12
o g 6 l e m	115	22	26	163

Zakład zajmuje działkę o powierzchni 0,72 ha, położoną na wschód od ścieżki miasta przy szosie tylotowej prowadzącej w kierunku Łodzi i Warszawy. Lokalizację za-

- 64 -

kładu należy uznać za korzystną. Zakład nie jest uciążliwy dla otoczenia, jeśli nie liczyć hałasu powodowanego ruchem ciągników. Na terenie posesji znajduje się budynek warsztatowy, magazynowy /mieszający również garaż/ biurowy i 2 budynki mieszkalne. Stan techniczny budynków, które są murowane uważany jest za dobry. Podobnie oceniane jest posiadane wyposażenie.

Energia elektryczna pobierana jest z sieci miejscowej. Zakład posiada wszelkie warunki do utrzymania się i dalszej rozbudowy w okresie perspektywnym. Zakłada się, że do końca planu 5-letniego produkcja zakładu wzrośnie do 3600 remontów kapitalnych rocznie, a produkcja części zamiennych do 40 ton. W związku z tym zatrudnienie wzrośnie do ok. 210 osób.

Inwestycje budowlane obejmą rozbudowę hali warsztatowej, budowę nowego obiektu administracyjno-wojennego, całego szeregu magazynów i budynków pomocniczych, oraz uzupełnienie posiadanego sprzętu.

Dla okresu perspektywnego należy przewidzieć dalszy wzrost produkcji do ok. 5.000 remontów i 60 ton części zamiennych. Należy liczyć się w związku z tym ze wzrostem zatrudnienia do ok. 250 osób.

Gospodarka wodno-ściekowa

Zakład suszywa w chwili obecnej stosunkowo niewielkie ilości wody. Zapotrzebowanie wynoszące 3-3,5 m³/dobę, pokrywa się z własnej studni o głębokości około 32 m.

Ścieki po wstępnym oczyszczeniu w odfekusoszczniku skierowane są do przydrożnego rowu.

W planie perspektywnym zakłada się budowę urządzeń sanitarnych dla zakładu, oraz mycie strumieniem wody powierzchni do remontu traktorów i maszyn rolniczych.

Biorąc powyższe pod uwagę przyjmuje się, że zapotrzebowanie wody w planie perspektywnym wyniesie średnio 30 m³/dobę.

Maksymalne zapotrzebowanie określa się na 6,0 m³/dobę.

Ścieki bytowe-gospodarskie, oraz ścieki technologiczne po podczyszczeniu w łapaczki tłuszczu i benzyny odprowadzone zostaną do miejscowej sieci kanalizacyjnej.

Ilość ścieków wyniesie około 20 m³/dobę, oraz w okresie największego nasilenia odpływu - 4,8 m³/dobę.

- 65 -

23. Zakłady Naprawy Sprzętu Drogowego

zajmujące się przy ul. Lutomierskiej 19 zajmują działkę o powierzchni 0,32 ha. Zakłady nastawione poprzecznie na produkcję specjalną zajmują się obecnie remontami głównymi samochodów i motocykli. Zakłady przenoszą się obecnie na teren położony przy ul. Partyzanckiej 94/108 położony w strefie przemysłowej w północnej części miasta. Zakłady mają być w całości przeniesione do końca 1957 r. Teren zajmowany obecnie przeznaczony zostanie na park przy- szpitalny. Zakłady czynne są na dwie zmiany. Zatrudnienie przedstawia się, jak następuje :

	Prac. fiz.	Prac. admin.	Prac. inż.techn.	Razem
I zmiana	81	20	17	118
II zmiana	20	-	-	20
o g ó ł e m :	101	20	17	138

Lokalizacja zakładów przy ul. Partyzanckiej jest korzystna, gdyż znajdują się one na terenach przeznaczonych w planie ogólnym miasta na strefę przemysłową.

Zakład w sąsiedztwie nie jest uciążliwy dla otoczenia.

Eventualnym źródłem uciążliwości może być jedynie hałas.

Na terenie fabrycznym znajduje się 9 budynków w tym hala produkcyjna, budynek administracyjny, oraz magazyny i budynki pomocnicze. Stan techniczny budynków oceniany jest jako bardzo dobry.

Energia elektryczna pobierana jest z sieci miejskiej.

W okresie perspektywnym należy się liczyć ze znaczną rozbudową i zwiększeniem produkcji zakładów w miarę rozwijającej się motoryzacji. Hipotezy odnośnie rozmiarów rozbudowy są trudne do postawienia, zarówno ze względu na brak poglądów odnośnie rozmiarów motoryzacji w Polsce w okresie perspektywnym, jak i ze względu na brak poglądów odnośnie typów i form obsługi pojazdów mechanicznych.

Zakłady przewidują, że do końca 1960 r. produkcja ulegnie znacznemu zwiększeniu, co pociągnie za sobą zwiększenie zatrudnienia do 228 osób.

Należy przewidzieć, że w okresie perspektywnym, nawet biorąc pod uwagę, tylko obsługę fabryczną zatrudnienie w zakładach wzrośnie do ok. 400 osób.

- 66 -

Gospodarka wodno-ściekowa

Oddział przy ul. Lutomierskiej 19.

Zakład sużywa wodę w ilości 10-11 m³/dobę zarówno dla celów produkcyjnych jak i bytowo-gospodarszych.

Ścieki z procesów technologicznych są zanieczyszczone tłuszczami i kwasami.

Jak już wspomniano zakład ma być przeniesiony na ul. Partyzancką a obecny teren przeznaczony pod park asfaltowy.

W związku z powyższym nie przewidujemy w planie perspektywicznym sużycia wody, oraz odpływu ścieków.

Oddział przy ul. Partyzanckiej

Zapotrzebowanie wody dla zakładu w planie perspektywicznym wyniesie średnio 150 m³/dobę oraz 25 m³/godz.

Zapotrzebowanie powyższe przewiduje się pokryć w pierwszym okresie z własnej studni o gł. 80 m, w perspektywie z wodociągu miejskiego.

Podobnie jak w obecnym zakładzie przy ul. Lutomierskiej 19 ścieki produkcyjne mogą być zanieczyszczone kwasami z akumulatorami, oraz resztkami benzyny, oliwy i smarów.

W związku z powyższym należy się liczyć z koniecznością budowy neutralizatora ścieków, oraz dwóch odtłuszcowników.

Ilość ścieków określono średnio na 120 m³/dobę, w godzinie maksymalnego odpływu na 20 m³/godz.

24. Fabiańskie Zakłady Metalowe Przemysłu Tarenowego

miejszące się przy ul. Nowotki 7/9 i Berlinga 14 nastawione są na produkcję bębnow, pieców, kuchenek, maszyn i różnych urządzeń metalowych, spełniając tym samym dość znaczącą rolę jeśli chodzi o zaopatrzenie ludności i przemysłu w drobne wyroby metalowe.

Obydwie posiadane przez zakłady parcele, a mianowicie przy ul. Nowotki 7/9 o powierzchni 0,27 ha i przy ul. Berlinga 14 o powierzchni 0,20 ha łączą się ze sobą, tworząc bardzo nieregularny w kształcie teren fabryczny o powierzchni 0,47 ha. Teren ten położony jest w śródmieściu w centralnym pasie przemysłowym przecinającym miasto w kierunku południowym. Znajduje się on w środku osi ruchu utworzonego przez ulice Armii Operacyjnej, Nowotki, Armii Ludowej i Berlinga i przylega do Fabiańskich Zakładów Przemysłu Nawoźniczego.

- 67 -

Zakłady są w zasadzie nieuciążliwe dla otoczenia. Teren fabryczny jest gęsto zabudowany budynkami fabrycznymi, częściowo murowanymi o niewielkiej w zasadzie wartości użytkowej. Podobnie park maszynowy jest b. niejednolity i przestarzały, oraz eksploatowany w znacznym stopniu. Globalna roczna produkcja wynosiła 960 ton wyrobów metalowych. Zakład czynny jest na jedną zmianę. Zatrudnienie przedstawia się, jak następuje:

Pracownicy fizyczni	170
" administracyjni	16
" inż.techn.	14

o g ó ł e m : 200 osób

Energia elektryczna pobierana jest z sieci miejskiej. Woda potrzebna jest wyłącznie dla celów gospodarskich. Zakłady nie posiadają wypracowanych perspektywicznych planów rozwoju. Plan ogólny miasta zakłada w zasadzie ich likwidację, jednak ze względu na pozytywny charakter prowadzonej produkcji i małą uciążliwość, oraz dogodną lokalizację należy liczyć się z ich utrzymaniem. Należy przewidzieć uporządkowanie i pewne powiększenie terenów fabrycznych. Produkcja, która do 1960 r. się wzrosła do 1200 ton, wzrośnie prawdopodobnie do 1.500-1.800 ton przy odpowiednim wzroście proporcjonalnie.

Gospodarka wodno-ściekowa

Zakład sułyna wodę wyłącznie dla potrzeb bytowo-gospodarskich. Zapotrzebowanie wody wynoszące obecnie 8-10 m³/dobę jest pokrywane z własnej studni piaskowo-żwirowej o gł. 16m. Ścieki są odprowadzane do sieci miejskiej. W planie perspektywicznym przewiduje się wzrost zapotrzebowania wody do 18 m³/dobę, oraz 5 m³/godz. Odpływ ścieków wyniesie średnio 15 m³/dobę, oraz 4 m³/godz.

25. Fabryczkie Zakłady Wytwarzane Lamp Żarowych, mieszczące się przy ul. Grobelnej 4 są obok Zakładów Wytwarzanych Aparatów Telefonicznych w Łodzi jedynym większym zakładem przemysłu elektrotechnicznego na terenie Łódzkiego Okręgu Przemysłowego. Ta stosunkowo młoda, ale bardzo atrakcyjna z punktu widzenia działalności produkcyjnej rozwinęła się w Polsce w okresie międzywojennym. W tym okresie przemysł ten gwałtownie reprezentowany był niemal wyłącznie przez stosunkowo dro-

- 68 -

na przedsiębiorstwa. Dalszy bardzo poważny rozwój przypada już na okres po ostatniej wojnie światowej. W zakresie produkcji żarówek zakłady pabianickie należą do najważniejszych w Polsce. Produkcja żarówek nie zaspokaja w pełni obecnych potrzeb kraju i liczyć się należy w najbliższych latach z budową jeszcze jednego zakładu, którego lokalizacja nie jest dotychczas ustalona.

Poważnym zagadnieniem tej dziedziny produkcji jest sprawa automatyzacji. Wprowadzenie do istniejących obecnie zakładów nowoczesnych maszyn o wysokim stopniu automatyzacji, wyeliminuje szereg procesów produkcyjnych wykonywanych obecnie ręcznie. Spowoduje to w konsekwencji znaczną obniżkę kosztów produkcji i b. znaczne zmniejszenie zatrudnienia.

Pabianickie Zakłady Wytwarzania Lamp Żarowych powstały w okresie międzywojennym w budynkach wydzierżawionych od sąsiednich zakładów browarnianych, lecz zostały b. znacznie rozbudowane po ostatniej wojnie. Produkowane są lampy żarowe normalne i karzełkowe. Zakłady czynne są przez cały rok na dwie zmiany.

Produkcja wynosi obecnie 12.250.000 sztuk lamp normalnych rocznie i 19 milj. lamp karzełkowych. Zakłady posiadają dwa sąsiednie działy produkcyjne, a mianowicie: dział produkcji lamp normalnych i dział produkcji lamp karzełkowych, oraz oddziały pomocnicze, z których najważniejszym jest pakownia. Zasadniczym surowcem sużywanym do produkcji jest szkło, które zakłady otrzymują w ramach kooperacji. Pozą szkłem z ważniejszych surowców wymienić należy tekturę, papier, metale kolorowe i t.p.

Do produkcji sużywane są duże ilości gazu świetlnego i pewna ilość energii elektrycznej.

Woda dla celów produkcyjnych nie jest potrzebna za wyjątkiem pewnych ilości do chłodzenia.

Dzienny przerzut masy towarowej wynosi obecnie ok. 6 wagonów kolejowych, co stwarza dla zakładów pewne problemy transportowe.

Zatrudnienie przedstawia się, jak następuje:

	I zmiana	II zmiana	Razem
Pracownicy fizyczni	726	302	1.115
" inż.-techn.	66	6	72
" administrac.	20	2	22
ogółem :	812	310	1222

- 69 -

Kobiety stanowią znakomitą większość wśród zatrudnionych /90 %/ co wiąże się z faktem, że większość prac wykonywana jest ręcznie, przy użyciu stosunkowo prymitywnego sprzętu.

Warunki pracy w zakładzie są ciężkie, ze względu w pierwszym rzędzie na panującą wysoką temperaturę, przy braku odpowiedniej klimatyzacji, oraz na przeciętny charakter wykonywanych prac, wymagający stałej koncentracji uwagi.

Na skutek tego płace robotników, których kwalifikacje są naogół niskie są nieco wyższe od płaconych w przemyśle włókienniczym i wynoszą średnio 1.300-1.400 zł. miesięcznie.

Zakłady położone są w centrum miasta, w środkowej części pasa przemysłowego ciągnącego się w kierunku południowym i dzielącego miasto na dwie części. Zakłady ograniczone są ul. Grobelną, stawem przemysłowym i terenami zakładów przemysłu bawełnianego.

Zajmowany teren posiada powierzchnię 0,6800 ha i nie pozwala na dalszą rozbudowę obiektu.

Istniejący procent zabudowy działki jest wysoki. Zakłady nie są uciążliwe dla otoczenia. Najważniejszym mankamentem obecnej lokalizacji jest zbyt mała powierzchnia posiadanego terenu i brak możliwości dalszej rozbudowy, która stała się konieczną. Teren nie wykazuje większych spadków.

Zabudowa fabryczna składa się z 4 budynków produkcyjnych, 7 budynków pomocniczych i budynku administracyjnego. Budynki produkcyjne są szwedzkie, a pomocnicze parterowe. Jedynym budynkiem administracyjnym jest dwukondygnacyjny. Budynki te są stare i jakkolwiek przeznaczone pierwotnie na zakłady przemysłu włókienniczego, nadają się do produkcji żarówek, gdyż produkcja ta wymaga również budynków parterowych. Najważniejszym mankamentem istniejącej zabudowy są słabe stropy we wszystkich niemal budynkach, brak należytej klimatyzacji i zbyt ciasne pomieszczenia magazynowe.

Posiadany park maszynowy składa się z maszyn starych i nienowoczesnych. W znacznej części procesów technologicznych wykonywana jest ręcznie, przy pomocy prymitywnych urządzeń. Zainstalowane maszyny pochodzą z importu. Obecnie czynny jest w Warszawie zakład produkujący maszyny do produkcji lamp żarowych.

- 70 -

Energia elektryczna pobierana jest z Fabianickich Zakładów Przemysłu Bawełnianego. Na terenie omawianego obiektu znajduje się stacja transformatorowa. Gaz potrzebny w znacznych ilościach do produkcji pobierany jest również z Zakładów Przemysłu Bawełnianego.

Perspektywy zakładów nie są jasne. Na 1960 r. przewidziane jest modernizacja urządzeń produkcyjnych, w wyniku której produkcja żarówek normalnych wzrośnie do ponad 14 milj. sztuk rocznie, a żarówek karzełkowych, głównie samochodowych do blisko 22 milj. sztuk rocznie. W wyniku modernizacji zatrudnienie przedstawiać się będzie, jak następuje :

	I zmiana	II zmiana	Razem
Pracownicy fizyczni	760	490	1.250
" inż.-techn.	70	10	80
" administrac.	60	-	60
O g ó ł e m :	890	500	1.390

Zużycie wody wzrośnie o ok. 290 m³ na dobę, przy odpowiednim wzroście zużycia surowców, gazu i energii elektrycznej. Wydaje się zresztą, że w wyniku modernizacji, nawet przy założonym wzroście produkcji zatrudnienie będzie niższe.

Modernizacja nie wyczerpuje problematyki zakładu, abstrahuje nawet od trudnych problemów magazynowych, które się w tym wypadku wyłonią. Przewiduje się także, że zakłady w Fabianicach przejmą produkcję lamp żarowych głównego szeregu z zakładów warszawskich.

W tym wypadku produkcja wzrosłaby o kilkaset procent, przy czym konieczną stałaby się budowa nowego budynku produkcyjnego, najpóźniej w 1961 r.

Budynek ten nie mógłby powstać na posiadanym obecnie terenie. Tego rodzaju rozbudowa zakładów stawia pod znakiem zapytania możliwość i celowość utrzymywania zakładów na obecnym terenie, tym bardziej, że sąsiadujące zakłady przemysłu bawełnianego posiadają fundusze na budownictwo magazynowe, w wysokości ok. 20 milj. zł.

Ustniejące budynki Zakładów Wytwarzania Lamp Żarowych nadawałyby się na ten cel zarówno ze względu na swe położenie, jak i stan techniczny.

- 71 -

W związku z powyższym można założyć, że w okresie perspektywnym zakłady nie będą istniały na obecnym terenie. Istnieją 4 koncepcje przeniesienia zakładów :

1. Projektowane jest przeniesienie zakładów poza teren Fabianie - prawdopodobnie na Mazury, gdzie znajdują się odpowiednie budynki i nadwyżki siły roboczej. Przeciwno temu występuje jednak zarówno Dyrekcja zakładów, jak i władze miejskie, pragnące zatrzymać zakład dający zatrudnienie ludności miejscowej. Za lokalizacją zakładu na Mazurach przemawia natomiast konieczność aktywizacji zasobnych terenów i fakt, że Fabianiec są obecnie, a prawdopodobnie pozostaną i w przyszłości najbardziej uprzemysłowionym miastem w Polsce wśród miast tej klasy. Na nowym terenie mogą jednak powstać trudności z wielkością wyprodukowanej kadry fachowców i z dostawą znacznych ilości gazu. Sprawa tą zajmie się w najbliższej przyszłości komisja sejmowa.

2. Proponowany jest na zakłady teren w rejonie ul. Wspólnej, poza torami i ul. Karłowicką. Zakłady nie zgadzają się na tę lokalizację.

3. Proponowany jest teren o powierzchni ok. 5 ha między rzeką Dobrynką, a ul. Konstantynowską, na północ od ul. Partyzanckiej.

4. Zakłady favoryzują teren znajdujący się między ul. Konstantynowską, a Zakładami Naprawy Sprzętu Drogowego.

W konkluzji wydaje się, że zakłady powinny raczej być przeniesione poza teren Fabianie, jednak w projekcie należy zabezpieczyć wodę dla zakładu na pożądanym terenie między ul. Konstantynowską a Zakładami Naprawy Sprzętu Drogowego, przewidując zatrudnienie ok. 3.000 osób. Według oświadczenia Dyrekcji Zakładów sprawa została już przesądzona zgodnie z w/w alternatywą.

Gospodarka wodno-ściekowa

Zakłady Wytwórcze Lamp Żarowych nie należą do zakładów wodochłonnych. Zużycie wody ograniczone jest do potrzeb bytowych gospodarskich, oraz dla celów chłodniczych. Z uwagi na wysoką temperaturę zużycie wody jest stosunkowo

- 72 -

dość wysokie. Zapotrzebowanie wody wynoszące obecnie około 230 m³/dobę pokrywane jest przez sąsiedni zakład P.Z.P.B. Ilość ich wynosi :

ścieki bytowo-gospodarskie	105 m ³ /dobę	1,5 m ³ /godz
" chłodnicze /szysła/	100 "	7 "

Zapotrzebowanie szczytowe wynosi obecnie ok 25 m³/godz. Ścieki odprowadza się do prowizorycznego kanału w ul. Grobelnej

Jak już wspomniano, ograniczony teren zakładu nie pozwala na jego rozbudowę. W związku z powyższym rozważa się możliwość przeniesienia zakładu na tereny rezerwowane dla nowego przemysłu na północ od ul. Partyzanckiej. Według oświadczenia P.Z.W.L.Ż. Zakład otrzymał w ostatnim czasie lokalizację, na terenie między ul. Barucha a ul. Konstantynowską.

Projektowany zakład przy ul. Partyzanckiej zatrudniać będzie około 3.000 osób.

Zapotrzebowanie wody wyniesie 500 m³/dobę - w okresie szczytowego rozbioru 50 m³/godz. Ścieki odprowadzone zostaną do kolektora miejskiego ilość ich określa się na ok 300 m³/dobę, maksymalny odpływ wyniesie ok 40 m³/godz.

27. Spółdzielnia Pracy Elektryków Specjalistów w Łodzi

posiada w Fabianicach jeden zakład przy ul. Sienkiewicza 7. Jest to drobny obiekt zatrudniający zaledwie 37 osób i nastawiony na grzejnictwo elektryczne, produkcję kucharek, piecyków, lamp i żelazek. W zasadzie jest to tylko przedsiębiorstwo produkcyjne, a przedsiębiorstwo chodzi tu o usługi.

Przewiduje się, że obiekt ten nie przetrwa do okresu perspektywicznego, natomiast należy liczyć się z powstaniem podobnego zakładu, którego zatrudnienie określa się roboczo na 50 osób.

Reasumując należy stwierdzić, że przemysł metalowy będzie się w dalszym ciągu rozwijał na terenie Fabianic; przewidywane zatrudnienie ilustruje następujące zestawienie:

- 73 -

	Zatrudnienie obecnie	Zatrudnienie w perspektywie
21. Fabianiecka Fabryka Urządzeń Mechanicznych 535		ca 2.200
25. Fabianiecka Fabryka Narzędzi 541		ca 1.500
22. Fabiański Zakład Prod.- -Remontowy TOR 155		ca 250
23. Zakłady Naprawy Sprzętu Drogowego 138		ca 400
24. Fabiańskie Zakłady Meta- lowe Przem. Terenowego 200		ca 300
26. Fabiańskie Zakłady Wy- twórcze Lamp Śarowych 1249		3.000
27. S.P.E.S. i inne drobne 37		ca 50
Razem :	2.846	ca 4.700

Pod względem branżowym przemysł metalowy również w okresie perspektywowym nie będzie związany ani z włókiennictwem, ani z przemysłem chemicznym. Rozmieszczenie przestrzenne na terenie miasta należy uznać za korzystne.

- 74 -

VII. Przemysł drzewny, papierniczy i poligraficzny

Przemysł drzewny i związany z nim przemysł papierniczy należą do najstarszych gałęzi przemysłu polskiego. Polska, leżąca w strefie szaty roślinnej drzewiastej, pokryta była jeszcze stosunkowo niedawno lasami, które na terenie Łódzkiego Okręgu Przemysłowego ustąpiły dopiero w pierwszej połowie ub. stulecia. Naskutek zabunkowej gospodarki leśnej w okresie międzywojennym i w czasie okupacji, oraz dużym zapotrzebowaniem na drzewo w ostatnich latach, zarysowuje się obecnie silny niedobór, zwłaszcza wyższych gatunków drzewa. Jako okręg przemysłowy, tereny otaczające Łódź i Pabianice posiadają saleńskie niższe od przeciętnej dla całego kraju.

W okresie międzywojennym stosunkowo najsilniej rozwiniętą gałęzią polskiego przemysłu drzewnego był przemysł tartaczny. Przemysł ten z reguły lokalizuje się w pobliżu źródeł surowca, a więc większych maszyn leśnych. Na terenie Pabianic nie występuje on wogóle. Tartaki szerszą są bardzo nieliczne reprezentowane w województwie łódzkim. O ile jednak silnie uprzemysłowiony okręg łódzki nie posiada warunków dla rozwoju przemysłu tartaczego, zupełnie inaczej przedstawia się sprawa jeśli idzie o przemysł meblowy. W produkcji mebli bowiem transport gotowych wyrobów, ze względu na ich objętość jest o wiele bardziej kosztowny i uciążliwy, niż transport surowców. Na skutek tego ta gałąź produkcji ciągle zasadniczo do rynków sbytu i wielkich skupisk miejskich. Drugim ważnym czynnikiem lokalizacyjnym jest zagadnienie wykwalifikowanej siły roboczej, co wiąże się zwykle z tradycją przemysłową.

W przemyśle meblowym województwo łódzkie odgrywa znaczącą rolę w skali krajowej, jakkolwiek główne ośrodki tego przemysłu mieszczą się bardziej na południu - w Radomsku oraz w samej Łodzi. Tym niemniej przemysł meblowy Pabianic jest stosunkowo dobrze rozwinięty i posiada tu warunki do dalszego rozwoju. W zasadzie koncentruje się on w dwóch zakładach, a mianowicie :

Pabianicki Zakład Mebli i
Pabianickie Zakłady Drzewnego Przemysłu Terenowego.

- 75 -

Łącznie obydwie przedsiębiorstwa posiadają na terenie miasta 6 obiektów, przeważnie małych i porożrzucanych. Posa tym istnieje również drobna produkcja o charakterze rzemieślniczym. Globalne zatrudnienie w tej gałęzi produkcji wynosi 507 osób.

28. Fabiańska Fabryka Mebli

posiada dwa zakłady. Zakład przy ul. Curie Skłodowskiej 8/10 zajmuje działkę o powierzchni 0,12 ha, wciśniętą między teren mieszkalniowy, a zakład przy ul. Narutowicza 32 3/7 zajmując działkę o powierzchni 0,50 ha znajduje się również w dzielnicy mieszkaniowej między budynkami mieszkalnymi. Łączne zatrudnienie wynosi 308 osób.

Produkcja nastawiona jest na wyrób mebli, głównie szaf. Zakłady nie są uciążliwe dla otoczenia. Stan zabudowy i parku maszynowego, oceniany jest jako słaby. Energia elektryczna pobierana jest z sieci zawodowej. Woda potrzebna jest w zasadzie tylko dla celów gospodarskich.

Obydwie obiekty przeznaczone są do likwidacji w najbliższej przyszłości. Wydaje się jednak, że na ich miejscu powinien powstać w Fabiankach nowoczesny zakład nastawiony na produkcję mebli, zwłaszcza mający na uwadze znaczną rozbudowę miasta w okresie perspektywicznym. Centralny Zarząd Przemysłu Meblarskiego stoi jednak, jak dotąd na stanowisku, że należy raczej skoncentrować się na rozbudowie zakładów rodzimych.

Wydaje się tym niemniej, że przy projektowaniu sieci wod.-kan. należałoby przewidzieć możliwość powstania w dalszej przyszłości zakładu meblarskiego, zatrudniającego ok. 400 os. na terenach przemysłowych zarezerwowanych w planie ogólnym miasta w północnej części.

29. Fabiańskie Zakłady Drzewnego Przemysłu Terenowego

posiadają poza głównym zakładem, mieszczącym się przy ul. Kilińskiego 37/39 na działce o powierzchni 0,2 ha, trzy oddziały, a mianowicie przy ul. Targowej 4, Gmbowej 4 i Komstantynowskiej 7.

Łączne zatrudnienie wynosi 199 osób. Zakłady czynne są w zasadzie na jedną zmianę. Produkowany asortyment obejmuje ded. szeroki wachlarz wyrobów drzewnych, przy czym jednak dominują meble.

- 76 -

Istniejące obiekty są małe, rozrzucone po całym mieście. Co wpływa niekorzystnie na przebieg procesu produkcyjnego. Stan techniczny budynków fabrycznych i ich wyposażenie w sprzęt oceniane jest jako mierne.

Energia elektryczna pobierana jest z sieci zawodowej. Woda nie jest w zasadzie używana dla celów technologicznych. Wszystkie zakłady nie posiadają kanalizacji, przy czym ścieki odprowadzane są w sposób prymitywny.

Z uwagi na charakter przedsiębiorstwa, należącego do drobnej wytwórczości trudno jest właściwie rozważać plany na okres perspektywny, w aspekcie 1980 r. Przewiduje się, że w najbliższym latem główny obiekt przy ul. Kilińskiego 37/39 zostanie nieco rozbudowany, przez wybudowanie kotłowni i suszarni. Należy się liczyć, że pozostałe zakłady do okresu perspektywnego zostaną być może skomasywane. Globalne zatrudnienie w okresie perspektywnym ocenia się na ok. 200 osób. Należy przewidzieć zwiększenie zapotrzebowania na wodę.

Z punktu widzenia gospodarki wodnej na uwagę zasługuje jedynie zakład mieszczący się przy ul. Kilińskiego 37/39, oraz oddział przy ul. Konstantynowskiej 7. Zapotrzebowanie wody dla obu zakładów jest identyczne, ogranicza się ono wyłącznie do potrzeb bytowo-gospodarskich. W planie perspektywnym zużycie wody wyniesie ok. 8 m³/dobę /około 2,0 m³/godz./.

Ścieki zostaną odprowadzone do miejskiej sieci kanalizacyjnej. Ilość ścieków wyniesie 7 m³/dobę /1,6 m³/godz./

Z innych gałęzi przemysłu drzewnego wymienić należy produkcję drobnych przedmiotów drewnianych, przeważnie przeznaczonych dla potrzeb gospodarstwa domowego, oraz produkcję zabawek. Wytwórczość ta koncentruje się na terenie Fabianie w Spółdzielni Pracy Wzrobów Drzewnych "Fabianianka", oraz w kilku drobnych warsztatach rzemieślniczych. Istniejące obiekty Spółdzielni "Fabianianka" nie posiadają większej wartości i należy się liczyć z ich likwidacją w okresie realizacji planu perspektywnego. Globalne zatrudnienie wynosi obecnie 171 osób. Do produkcji tej woda nie jest potrzebna. Zapotrzebowanie wody dla celów gospodarskich niekadzie się w ogólnych normatywach i nie wymaga odrębnego rozważania.

- 77 -

W okresie perspektywicznym należy się liczyć z powstaniem nowych zakładów tego typu, wykorzystujących surowiec odpadowy z przemysłu kluczowego. Globalne zatrudnienie można przyjąć robocze na 250 osób. Nie należy przewidywać sutozia wody dla celów technologicznych. Zakłady te ze względu na ich małą uciążliwość dla otoczenia mogą powstawać wśród zabudowy mieszkaniowej.

Nie mniejszą rolę odgrywa w Fabianicach przemysł papierniczy, reprezentowany przez poważną fabrykę papieru i przetwórstwo papiernicze. Produkcja papieru, a właściwie jego konsumpcja jest szczerze uważana za jeden z najważniejszych mierników rozwoju kulturalnego kraju.

Po ostatniej wojnie światowej, wyjątkowo niska w Polsce międzywojennej konsumpcja papieru wynosiła zaledwie 5,8 kg na mieszkańca przekroczyła 20 kg.

Produkcja papieru posiada ponadto doniosłe znaczenie gospodarcze, gdyż umożliwia znaczne uszlachetnienie podstawowego surowca jakim jest drzewo, słoma i szmaty.

Przemysł papierniczy koncentruje się głównie w województwie katowickim, wrocławskim i krakowskim. Natomiast poważny okrąg przemysłowy łódzki posiada w zasadzie tylko dwa duże obiekty, a mianowicie :

Łódzkie Zakłady Papiernicze i

Fabianicka Fabryka Papieru

przy czym zakłady fabianickie są znacznie większym i poważniejszym obiektem.

30. Fabryka Papieru w Fabianicach

zajmuje przy ul. Żymierskiego 7/11 działkę o powierzchni 0,56 ha. Teren fabryczny ograniczony jest od północy ul. Partyzancką, od zachodu ul. Żymierskiego, a od południa Zakładami Przemysłu Chemicznego "Fabianice".

Poza właściwym terenem fabrycznym kilka budynków mieszkalnych i 2 budynki gospodarskie znajdują się w bloku położonym po drugiej stronie ul. Żymierskiego.

Fabryka papieru w Fabianicach jest obiektem starym i posiada urządzenia nieaktualne. Pomimo tego jest to poważny obiekt w skali krajowej. Zmieszane budynki i maszyny ocenia się na ponad 60 lat. Fabryka czynna jest na trzy zmiany i zatrudnia 300 osób, w tym 300 osób na pierwszej zmianie i po 100 osób na pozostałych zmianach.

Zakłady położone są w centrum miasta, w głównym pa-
sachódów przemysłowych przesiadającym miasto. Zakład jest
uciążliwy dla otoczenia, ze względu na wysiewy, sadymianie
agresywne ścieki i obecność łatwopalnych materiałów i duże
zużycie wody, która potrzebna jest dla celów technologicz-
nych. Na terenie fabrycznym znajduje się blisko 60 różnych
budynków o łącznej powierzchni ponad 14:000 m² i kubaturze
ca 75.000 m³, przeważnie murowanych, lecz często w złym
stanie.

Roczna produkcja wynosi ca 9.300 ton, a przywóz surowców,
wśród których wymienić należy w pierwszym rzędzie papierów-
kę, celulozę, ścier drzewny, żywioł, kaolin, makulaturę,
masę łapaną, oraz siarczan glinu ca 33.000 ton.
Paliwo zużywane jest w ilości ca 41.000 ton ropy, a para
w ilości 114.000 ton. Przewóz masy towarowej odbywa się
niemal wyłącznie koleją.

Rozwój zakładów w okresie perspektywnym jest hiper-
tetyczny. W swoim czasie istniał projekt likwidacji obiek-
tu i oddania pozostałych budynków zakładom chemicznym, wagi
innemu użytkownikowi. Nowe oddziały musiały być lokalizo-
wane w związku z tym w Łasku.

Obecnie wydaje się przeważać pogląd, że zakłady winny być
utrzymane. Na najbliższe lata projektowane jest nawet zwiek-
szenie produkcji, które ma jednak nastąpić jedynie drogą
usprawnienia i unowocześnienia produkcji bez zwiększenia
zatrudnienia. Wydaje się, że w projekcie wod.-kan. należy
się liczyć z utrzymaniem dotychczasowego zatrudnienia, oraz
zwiększeniem zużycia wody dla celów technologicznych.

Gospodarka wodno-ściekowa

Fabryka Papieru w Fabianicach jest zakładem wodochłom-
nym. Obecne zużycie wody wynoszące ca 2400 m³/dobę
/około 100 m³/godz./ jest określone ograniczoną wydajnością
studzien głębinowych. Istniejące dwie studnie kładowe nie
są w stanie pokryć rzeczywistego zapotrzebowania wody.
Na powyższe niewątpliwie wpływ na położenie zakładu w są-
siedztwie innych obiektów przemysłowych również wodochłom-
nych jak papiernia. Nadmierne eksploatacja wód głębinowych
uniemożliwia na terenie Fabianic budowę nowych studzien.
W przyszłości przemieść Fabianic, a więc i Fabrykę Papieru,

- 79 -

przewiduje się zaopatrzyć z wodociągu przemysłowego basują-
go na wodzie doprowadzonej z zewnątrz.

Zakład przed wpuszczeniem ścieków do kanalizacji miejskiej
wstępnie ją oczyszcza. Oczyszczanie ścieków polega głównie
na zatrzymaniu włókien, które unoszone są ze ściekami.

Z uwagi na agresywny charakter ścieków produkcyjnych /pH =
5-7,5/ wskazano byłoby sprawdzić ich szkodliwe oddziaływa-
nie na kanały miejskie.

W wypadku potwierdzenia szkodliwego oddziaływania zakład win-
ien również neutralizować ścieki.

Obecnie ilość ścieków odprowadzona do kolektora w ul. Świer-
skiego wynosi :

ścieki technologiczne	1520 m ³ /dobę	/75 m ³ /gods./
" bytowo-gospod.	37 "	/7 " /

W planie perspektywicznym przewiduje się wzrost zapotrzebo-
wania wody do 5.000 m³/dobę /około 400 m³/gods./

Ilość ścieków w perspektywie wyniesie :

ścieki technologiczne	3.500 m ³ /dobę	/250 m ³ /gods./
" bytowo-gospodarsze	50 "	/10 " /

31. Przetwórstwo papiernicze nastawione na produkcję pudełek,
opakowań, zeszytów, kalendarzy, artykułów szkolnych, biuro-
wych itp. skoncentrowane jest w Fabianickich Zakładach Prze-
mysłu Terenowego., posiadających swój główny zakład przy ul.
Konstantynowskiej 61. Zakład ten zatrudnia 276 osób. Woda
nie jest potrzebna dla celów technologicznych.

Podobnie park maszynowy nie odgrywa tu zasadniczej roli.

Należy się liczyć z dalszą rozbudową tego obiektu, przy
czym pełne zatrudnienie w okresie perspektywicznym można
przyjąć na ok. 350 osób. Nie jest rzeczą pewną natomiast,
czy zakład będzie istniał na tym samym co obecnie miejscu.

Biorąc pod uwagę małą uciążliwość obiektu dla otoczenia
i duże normalnie zatrudnienie kobiet likwidacja zakładu te-
go typu wśród zabudowy mieszkaniowej jest pożądana.
Z punktu widzenia gospodarki wodno-ściekowej zakład ten nie
posiada żadnego znaczenia.

Przenyśń poligraficzny reprezentowany jest w Fabiani-
ckach przez stosunkowo duży zakład. Należy podkreślić,
że przemysł ten obejmujący produkcję opartą na różnych pro-
cesach technologicznych ma wyraźną tendencję do koncentrowa-
nia się w stolicy kraju. Wielki rozwój tej gałęzi przemysłu

- 80 -

w Łodzi po ostatniej wojnie światowej spowodowany był niewątpliwie zniszczeniem Warszawy. W miarę postępującej odbudowy Stolicy punkt ciężkości tego przemysłu przesunął się do Warszawy, jednak zakłady pozostające w Łodzi i w okolicy posiadają w dalszym ciągu duże znaczenie w skali krajowej. Produkcja Fabianów, jakkolwiek przekracza również znacznie zapotrzebowanie miasta, nie odgrywa jednak wielkiej roli w całości przemysłu poligraficznego okręgu łódzkiego.

32/ Fabiańskie Zakłady Graficzne

mieści się przy ul. P. Skerki, gdzie zajmują działkę o powierzchni 0,32 ha. Produkcja ograniczona do druku wypukłego i płaskiego, ale tęczą dość różnorodną osiąga rocznie 600 ton druków. Przy zakładach istnieją również oddziały pomocnicze nastawione na wykończenie druków.

Zakłady czynne są na dwie zmiany. Zatrudnienie przedstawia się, jak następuje :

	Prac. fizj.	Prac. admin.	Prac. inż.techn.	Ogółem
I zmiana	90	10	12	112
II "	20	-	-	20
r a z e m :	110	10	12	132

Zakłady położone są w południowej części miasta. Istniejącą lokalizację należy uznać za korzystną, tym bardziej, że zakłady nie są zupełnie uciążliwe dla otoczenia.

Na terenie zakładu znajduje się 11 budynków. Są to niemal bez wyjątku budynki murowane parterowe. Jedynie jeden budynek jest dwukondygnacyjny, a główna hala fabryczna jest szedowa. Park maszynowy jest przestarzały. Energia elektryczna pobierana jest z sieci zawodowej, poprzez własną stację transformatorową. Woda potrzebna jest niemal wyłącznie dla celów gospodarczych i do kotłowni.

Zakłady planują na najbliższe lata podwojenie produkcji do 1.200 ton rocznie, przy równoczesnym doinwestowaniu parku maszynowego i pełnym uruchomieniu drugiej zmiany. W tym wypadku w myśl poglądów zakładu zatrudnienie wzrosłoby do 339 osób.

Wyda się jednak, że rozwijanie tego rodzaju przemysłu, zwłaszcza na bazie przestarzałego parku maszynowego musi

- 81 -

budzić zastępowania. Tym niemniej z uwagi na możliwość uruchomienia drugiej zmiany przynajmniej w najbliższych latach należy się liczyć z zatrudnieniem rzędu 300 osób, nawet gdyby w okresie perspektywowym miało ono znacznie zmaleć,

33, Miejskie Przedsiębiorstwo Przemysłu Terenowego

w Pabianicach z siedzibą przy ul. Wasilewskiej 5 posiada jako jeden z działów swej działalności druk i produkcję opakowań i kartonasy. Produkcja ta koncentruje się obecnie w 3 oddziałach, a mianowicie :

Ul. Majdany 6, gdzie mieści się drukarnia, zatrudniająca 14 osób, wytwórnia kartonasy, zatrudniająca 110 osób i warsztaty naprawcze zatrudniające 12 osób,

Ul. Żymierskiego 20, gdzie obok przetwórci mas plastycznych mieści się oddział torebek zatrudniający 40 osób.

Ulc Kościuszki 31, gdzie obok wytwórni kosmetyków mieści się wytwórnia torebek i kartonasy, zatrudniająca 80 osób.

Łączne zatrudnienie w tych rozrzuconych obiektach wynosi 236 osób.

Wszystkie te oddziały przeznaczone są do likwidacji, natomiast projektowane jest uruchomienie, budowanego obecnie zakładu przy ul. Kresowej 14, składającego się z drukarni litograficznej, która zatrudni 60 osób i oddziału wyrobu opakowań i kartonasy, który zatrudni 240 osób.

Reasumując stwierdzić należy, że przemysł drzewny, papierniczy i poligraficzny jest w Pabianicach stosunkowo rozwinięty. Dalejszy rozwój tego przemysłu jest przewidziany w pierwszym rzędzie poprzez modernizację procesów produkcyjnych. Ponieważ wzrost zatrudnienia, jak to wynika z następującego zestawienia wykazuje jedynie przemysł poligraficzny. Wzrost ten jednak wydaje się hipotetyczny i odnosi się raczej tylko do najbliższych lat.

Istotny poważny wzrost produkcji posiadany jest w pierwszym rzędzie w przemyśle meblowym, co związane jest z przewidzianą znaczną rozbudową miasta.

- 82 -

	Zatrudn. obecne	Zatrudn. w persp.
Pabianicka Fabryka Mebli	308	ea 400
Pabianickie Zakłady Drzewne Przemysłu Terenowego	199	ea 200
Spółdzielnia Pracy Wyrobów Drzewnych "Pabianiczanka"	171	ea 250
Pabianicka Fabryka Papieru	500	ea 500
Pabianickie Zakłady Przemysłu Terenowego	276	ea 350
Pabianickie Zakłady Graficzne	132	ea 300
Miejskie Przedsięb.Przem.Terenowego.	256	ea 300
O g ó ł e m :	1842	ea 2300

- 83 -

VII. P r z e m y s ł s k ó r z a n y

Przemysł skórzany reprezentujący w Polsce jedną z najstarszych gałęzi wytwórczości o początkach sięgających czasów przedhistorycznych był w okresie międzywojennym słabo rozwinięty. Ogólny niedorozwój przemysłu skórszanego w skali krajowej występował i występuje również obecnie szczególnie jaskrawo na terenie Łódzkiego Okręgu Przemysłowego.

W Fabianicach z czterech podstawowych gałęzi przemysłu skórszanego, a mianowicie przemysłu garbarskiego obuwniczego, rymarskiego i galanterii skórszanej, reprezentowany jest jedynie przemysł garbarski i obuwniczy, również zresztą w skali nie idącej w parze z wielkością i potrzebami miasta. Garbarstwo reprezentowane jest przez Łódzkie Zakłady Garbarskie, Oddział w Fabianicach a przemysł obuwniczy przez Spółdzielnię Pracy Szewców i Cholewkarny im. 1-go Maja, Spółdzielnię Inwalidów "Jedność", Miejskie Przedsiębiorstwo Przemysłu ~~Krajoznawstwa~~ Tętnowskiego i kilka drobnych warsztatów prywatnych o charakterze raczej usługowym.

34. Łódzkie Zakłady Garbarskie, Oddział w Fabianicach

zajmują przy ul. Partyzanckiej 57 posesję o powierzchni 0,68 ha. Zakład nie posiada żadnego znaczenia w skali krajowej, ani nawet regionalnej. Zakłady garbarskie lokalizują się zwykle w dużych miastach, w pobliżu wielkich rzeźni i dużych skupisk ludzkich, będącymi ośrodkami przemysłu obuwniczego. Lokalizacja zakładu w Fabianicach wydaje się zupełnie przypadkowa. Produkowany asortyment w pierwszym rzędzie skór podszewowych nie pokrywa się zupełnie z zapotrzebowaniem przemysłu skórszanego okręgu łódzkiego. Tego rodzaju regionalne bilansowanie produkcji jest wprowadzane raczej wyjątkiem, niż regułą.

Zakład położony jest w centralnym pasie przemysłowym, przeciwnie zabudowę miejską w kierunku południowym. Zakład jest b. uciążliwy dla otoczenia, zarówno ze względu na obfite wyziewy, jak i na silnie agresywną ścieki, oraz duże stosunkowo zapotrzebowanie na wodę.

Zakład zatrudnia łącznie 35 osób. Wartość budynków i zainstalowanych urządzeń nie jest wielka, gdyż zakład rozwijał się w okresie międzywojennym na bazie istniejących wcześniej obiektów. Część terenu fabrycznego zajęta jest przez ogrody.

- 84 -

W okresie perspektywnym należy się raczej liczyć z likwidacją zakładu, którego teren zostałby przejęty przez Zakłady Przemysłu Chemicznego "Fabianice", jakkolwiek jest to perspektywa raczej odległa. Dalszy rozwój tego uciążliwego obiektu nie wydaje się prawdopodobny, zarówno ze względu na ogólne trudności z wodą, jak i z uwagi na fakt, że nowy kombinat w Nowym Targu zaspokoi potrzeby krajowe na dłuższy okres czasu. Utrzymanie tak małego zakładu mogłoby mieć na celu jedynie lokalne wykorzystanie skór w rzeźni w Fabianicach, ale względ ten nie wydaje się wystarzający, zwłaszcza, że w Fabianicach nie ma nawet tradycji tego rodzaju produkcji.

Gospodarka wodno-ściekowa

Zakład pokrywa swe zapotrzebowanie wody, wynoszące ok. 60 m³/dobę /20 m³/godz./ z własnej studni głębinowej. Odpływ ścieków przemysłowo-gospodarskich wynosi około 60 m³/dobę. Szczytowy odpływ godzinowy około 20 m³/godz.

W najbliższych latach zakład przewiduje wzrost zużycia wody do 100 m³/dobę /20 m³/godz./ . Odpływ ścieków odpowiadający ilości zużywanej wody również wyniesie będzie 100 m³/dobę - przy maksymalnym odpływie 25 m³/godz. -/gromadzenie wody w kadziach/.

W planie perspektywnym zakład ulegnie likwidacji, jednak z uwagi na obecność przeprowadzanej modernizacji, zakład ma szansę pracować jeszcze przez wiele lat.

W związku z powyższym uważamy za celowe uwzględnienie w projekcie sieci kanalizacyjnej i wodociągowej omówienie potrzeby garbowni.

Przemysł obuwniczy i galanterii skórzanej reprezentowany jest przez Spółdzielnię Pracy Szewów i Cholewkarzy im. 1-go maja, i posiadającą na terenie miasta kilka obiektów, przez oddział M.P.P.T. przy ul. Hajdany 6 i przez jeden oddział wielobranżowej Spółdzielni Inwalidów "Jedność". Łączne zatrudnienie w tej gałęzi produkcji wynosi 112 osób. Zakłady te są zupełnie nie uciążliwe dla otoczenia. Woda nie jest potrzebna dla celów technologicznych. Wartość posiadanych obiektów i zainstalowanych urządzeń jest minimalna.

Jak na Fabianice jest to zbyt mało, gdyż przemysł obuwniczy i galanterii skórzanej lokalizuje się zwykle

- 85 -

w większych miastach. Należy liczyć się z pewnym rozwojem tych gałęzi produkcji w okresie perspektywnym. Z uwagi na fakt, że woda będzie potrzebna jedynie dla celów gospodarskich lokalizacja ewentualnych przyszłych zakładów jest dla potrzeb obecnego opracowania stosunkowo obojętna. Liczyć się należy z możliwością lokalizacji na północnych terenach przemysłowych, przewidzianych w planie ogólnym jako rezerwa, wzgl. z lokalizacją rozproszoną wśród zabudowy mieszkaniowej w wypadku powstania kilku drobnych obiektów. globalne zatrudnienie powinno osiągnąć ok. 300 osób.

Reasumując stwierdzić należy, że przemysł skórzany jest na terenie Fabianie b. słabo rozwinięty. W okresie perspektywnym liczyć się należy z możliwością likwidacji istniejącej małej i mało wydajnej, usiłekowej garbarni i z powstaniem zakładu, lub zakładów nastawionych na produkcję obuwia i galanterii skórzanej, zatrudniających łącznie ok. 300 osób.

- 86 -

VIII. Przemysł spożywczy

Pod względem produkowanego asortymentu przemysł spożywczy obejmuje tak szeroki wachlarz branżowy, że za wyjątkiem przemysłu chemicznego i być może włókienniczego nie może się z nim równać żadna inna gałąź produkcji. Produkcja Łódzkiego Okręgu Przemysłowego nie odgrywa w skali krajowej większej roli, jakkolwiek ludność tej wielkiej aglomeracji przemysłowej jest poważnym odbiorcą wyrobów przemysłu spożywczego.

Nie wszystkie jednak gałęzie przemysłu spożywczego lokalizowane są pod kątem bliskości ośrodków konsumpcji. W bardzo wielu wypadkach o lokalizacji decyduje raczej bliskość ośrodków zaopatrzenia, obecność wykwalifikowanej siły roboczej, obfitość dobrej wody itd. Bliższe określenie możliwości rozwoju przemysłu spożywczego na terenie Pabianie natrafia z tego względu na poważne trudności, gdyż w zasadzie są one silnie związane z postulowanym rozwojem rolnictwa na sąsiednich terenach, a koncepcje na ten temat są jak dotąd przedmiotem dyskusji.

W zasadzie tylko niektóre działy przemysłu spożywczego występują na terenie Pabianie. Należą do nich : przemysł młynarski i piekarniczy, mięsny, mleczarski i drobny, jak wytwórnia wód gazowych, rozlewnia piwa itp. Globalne zatrudnienie przedstawia się, jak następuje :

35. Łódzkie Okręgowe Zakłady Młynarskie	105 osób
36. Rejonowe Przedsiębiorstwo Młynów Gospodarskich, Młyn Nr. 74	6 "
37. Pabianickie Zakłady Przemysłu Piekarniczego	136 "
38. Zjednoczenie Przemysłu Mięsnego w Łodzi Zakłady Mięsne Nr. 40 w Pabianicach	255 "
39. Powszechna Spółdzielnia Spożywców Zakłady Mleczarskie	93 "
40. Wojewódzka Spółdzielnia Pracy Przetwórstwa Spożywczego	120 "
41. Zjednoczenie Przemysłu Mleczarskiego w Łodzi, Zakład Mleczarski w Pabianicach	55 "
42. Miejskie Przedsiębiorstwo Przem. Terenowego	63 "
Różne inne drobne zakłady	100 "
Razem :	953 osoby

- 87 -

35. Łódzkie Okręgowe Zakłady Młynarskie

posiadają w Fabianicach młyn parowy przy ul. Partyzanckiej Nr. 8. Jest to stosunkowo niezbyt jeszcze przestarzały obiekt o zdolności przemiałowej 148 ton zboża dziennie.

Zatrudnienie przedstawia się, jak następuje :

	Prac. fiz.	Prac. admin.	Prac. int.techn.	Razem
I zmiana	47	14	10	71
II "	21	-	1	22
III "	12	-	-	-
O g ół e m :	80	14	11	105

Młyn położony jest w północnej części miasta, na działce o powierzchni 0,90 ha. Lokalizację młynu należy uznać za dogodną, ze względu na możliwość łatwego dojazdu, jakkolwiek położenie bliżej południowo-zachodniego wlotu do miasta wydawałoby się korzystniejsze. Uciążliwość obiektu dla otoczenia polega w pierwszym rzędzie na znacznym ruchu pojazdów mechanicznych, związanym z przerzutem znacznej masy towarowej, zapyleniu i zadymieniu. Zainwestowanie obiektu należy uznać jako średnie.

Silny rozwój zakładu na terenie Fabianie nie wydaje się wskazany, gdyż ta dziedzina produkcji jest zawsze silnie związana z rolnictwem i powinna się zasadniczo rozwijać na terenach rolnych, a nie w wielkich skupiskach przemysłowych. Tym niemniej z uwagi na stosunkowo jeszcze dobry stan techniczny obiektu należy się liczyć z jego przetrwaniem do okresu perspektywnego. Poglądy kierownictwa zakładu przewidujące zwiększenie zatrudnienia do 1960 r. do 128 osób w wyniku zwiększenia zdolności przerobowej do 185 ton dziennie nie są chyba uzasadnione, gdyż zwiększenie produkcji nastąpi raczej na skutek modernizacji. Zatrudnienie należałoby raczej przyjąć na 100 osób.

Gospodarka wodno-ściekowa

Zakłady zużywają obecnie wodę dla potrzeb gospodarskich oraz do ochłodzenia motoru. Ogółem zużycie wody wynosi 400 m³/dobę. W tym ok. 20 m³/dobę zużywa się dla potrzeb gospodarskich, oraz ok. 380 m³/dobę do ochłodzenia silników. Maksymalne zużycie wody wynosi 21 m³/godz. Ścieki gospodar-

- 88 -

Ścieki w ilości około 16 m³/dobę i 2 m³/godz. są odprowadzane do prowizorycznego kanału w ul. Partyzanckiej. Wody chłodnicze w ilości około 360 m³/dobę, /16 m³/godz./ są również odprowadzane do sieci kanalizacyjnej. Wody te, z uwagi na ich wystość, będą mogły być odprowadzone do sieci deszczowej. W przyszłości przewiduje się myślenie na ich zastąpienie sużyte dodatkowo 560 m³/dobę. Ogółem więc zakład będzie sużywał 960 m³/dobę /60 m³/godz/ Odpływ do kanalizacji wyniesie :

ścieków sanitarnych	16 m ³ /dobę	2,0 m ³ /godz.
" przemysłowych	450 m ³ /dobę	30,0 "
wody chłodniczej	360 "	16,0 "
Razem :	826 m ³ /dobę	48,0 "

36. Rolnicze Przedsiębiorstwo Młynów Gospodarczych w Sieradzu

posiada w Fabianicach Młyn Nr. 74 przy ul. Żukowa 40. Jest to niewielki obiekt, prymitywnie wyposażony o rośn. zdolności przerobowej 940 ton zboża. Młyn świadczy usługi dla odbiorców indywidualnych. Zatrudnienie wynosi 6 osób na jedną zmianę. Lokalizacja obiektu jest stosunkowo korzystna.

Kierownictwo obiektu planuje podniesienie zdolności przerobowej młyna do 34000 ton rocznie w najbliższych latach. Zatrudnienie wzrośnie do 10 osób, przy zachowaniu jednosmianowego systemu pracy.

Wydaje się, że obiekt ten nie przetrwa do okresu perspektywicznego i ulegnie likwidacji

37. Fabryczne Zakłady Przemysłu Piekarniarskiego

posiadają swe biura, magazyny, stajnie i warsztaty naprawy na posesji przy ul. Bagatela 12. Dla zaopatrzenia miasta w pieczywo posiadają 11 piekarni i 1 elastarnię. Obiekty te zlokalizowane są, jak następuje :

Piekarnia Nr. 1	-	ul. Żukowa 34/36
" 2	"	" Kamiński 84
" 3	"	" Marutowska 13
" 4	"	" Sienkiewicza 17
" 5	"	" 7-go listopada 12
" 6	"	" Bożna 20

- 89 -

Piekarnia Nr. 7 - ul. 20-go Styennia 24
 " " 9 - " Komopnickiej 31
 " " 10 - " Pułaskiego 5
 " " 11 - " Moniuszki 28
 Ciastkarnia " Armii Czerwonej 28

Wszystkie zakłady za wyjątkiem piekarni Nr. 6 przy ul. Boennej 20 są to obiekty małe, nienowoczesne, w których produkcja odbywa się niejednokrotnie w warunkach anty-sanitarnych. Jedynym nowoczesnym obiektem jest piekarnia przy ul. Boennej 20, gdzie produkcja odbywa się na skalę przemysłu. Zdolność produkcyjna tego obiektu wynosi 15 ton pieczywa na dobę. Łączne zatrudnienie we wszystkich piekarniach wynosi 156 osób.

W okresie perspektywowym należy liczyć się z likwidacją wszystkich istniejących obecnie obiektów, za wyjątkiem piekarni przy ul. Boennej 20. Ponieważ zapotrzebowanie na pieczywo będzie wynosiło orientacyjnie 32 tony na dobę, licząc po 400 gr. na osobę, najdłużej konieczność rozbudowy istniejącej piekarni i budowy nowego obiektu. Dla tego ostatniego przewiduje się 1,35 ha terenu, prawdopodobnie w północnej części miasta. Z uwagi na zastosowanie bardziej nowoczesnych procesów produkcyjnych, a w pierwszym rzędzie nieistniejącej dziś niemal mechanizacji, zatrudnienie nie powinno przekroczyć 150 osób. Zapotrzebowanie wody dla tych obiektów mieści się w normatywie.

29. Zjednoczenie Przemysłu Mięsnego w Łodzi. Zakłady

Mięsna Nr. 40 w Fabryczanach

zajmuje przy ul. Żwirki i Wigury działkę o powierzchni 4,16 ha. Zakłady są poważnym obiektem. Założone w 1937 r., nastawione były w okresie międzywojennym na produkcję eksportową bekono i szynki. Obecna produkcja wynosi 5,000 ton mięsa rocznie, oraz 700 ton rocznie wyrobów gotowych, szynki i konserwy. Zatrudnienie przedstawia się, jak następuje :

- 90 -

	Prac. fiz.	Prac. adm.	Prac. inż.techn.	Razem
I zmiana	185	42	23	250
II "	5	-	-	5
Ogółem	190	42	23	255

Pokozenie zakładu, uciążliwego dla otoczenia ze względu na wysiewy, ścieki, hałas itp. nie jest specjalnie korzystne. Brak jest w pierwszym rzędzie strefy izolacyjnej, którą dla obiektu tego typu winna wynosić co najmniej 300 m. Ponadto połączenie z koleją i arteriami wlotowymi od strony głównych terenów rolnych nie jest idealne. Tym niemniej o przeniesieniu zakładów, które obecnie znajdują się w pełnej rozbudowie nie może być mowy. Obiekt ten przedstawia stosunkowo znaczną wartość i przetrwa na tym miejscu zdaniem Centralnego Zarządu Przemysłu Mięsnego przez dalszych 30 lat. Należałoby jedynie dążyć do wytworzenia wokół niego, a zwłaszcza od strony południowej i zachodniej pasa zieleni wysokopiennej, co również nie uda się prawdopodobnie w bliskiej przyszłości.

Na terenie obiektu znajduje się 13 budynków, przeważnie murowanych. Stan techniczny większości budynków oceniany jest jako dobry.

W wyniku prowadzonej obecnie rozbudowy, która zakończona będzie w 1958 r. zdolność przerobowa średni zwiększy się do blisko 8:000 ton rocznie, a produkcja wyrobów gotowych tj. szynki i konserwy do 1:400 ton rocznie. Równocześnie dobudowywana jest wytwórnia wędlin i tłuszców o zdolności produkcyjnej ponad 3.200 ton rocznie, która w znacznej mierze pozwoli na zaopatrzenie Fabryki w smaki świeże wyroby. Po uruchomieniu nowych działów globalne zatrudnienie może przekroczyć 500 osób. Dalszego rozwoju zakładu pona prowadzoną obecnie inwestycją nie należy się spodziewać, aż do okresu perspektywicznego.

Gospodarka wodno-ściekowa

Zakłady Mięsne są obecnie rozbudowywane. W związku z przebudową i rozbudową sanitarną wykonana nowa sieć wodociągowa i kanalizacyjna.

- 91 -

Zgodnie z zamierzeniami kanalizacji miasta kanalizację na terenie zakładu przewiduje się wykonać w systemie rozdzielczym.

Według Biura Proj. Inw. Przem. Mięsnego opracowującego dokumentację techniczną dla rozbudowywanego się zakładu zapotrzebowanie wody w ilości 400 m³/dobę będzie mogło być z powodzeniem pokryte z własnych ujęć /studnie kredowa/. Odpływ ścieków wyniesie 377 m³/dobę.

w tym ścieków przemysłowych	329 m ³ /dobę
" " gospodarskich	38 "
" " pralniczych	10 "

Razem : 377 m³/dobę

Maksymalny odpływ godzinowy zgodnie z wytycznymi EPJPM wyniesie 53 m³/godzinę.

39. Powiatowa Spółdzielnia Spożywców /Zakłady Mięsarskie/

posiada na terenie Fabianic drugi, znacznie mniejszy zakład mięsny. Obiekt ten zajmuje przy ul. Żukowa 34/36 parcelę o powierzchni 0,25 ha. Dzienna zdolność produkcji wynosi 6 ton mięsa do rozbioru i 3 tony wędlin. Zakład esny jest na jedną zmianę, przy zatrudnieniu 93 osoby, w tym 38 pracowników fizycznych, 45 administracyjnych i 10 int-technicznych.

Lokalizacja zakładu nie jest szczególnie korzystna. Jest to obiekt o średniej uciążliwości dla otoczenia. Stan budynków i wyposażenia określany jest jako średni. Na terenie posesji znajdują się 9 budynków w większości murowanych.

Planowane jest na najbliższe lata pewne zwiększenie produkcji w zakresie rozbioru mięsa do 7 ton na dobę, a w zakresie produkcji wędlin do 4 ton na dobę. Przy utrzymaniu jednorzutowego systemu pracy, osiągnięcie to na sobę zwiększenie zatrudnienia do 100 osób.

W okresie perspektywicznym należy się liczyć z utrzymaniem zakładu, jakkolwiek dalszej rozbudowy nie należy brać pod uwagę.

Gospodarka wodno-ściekowa

Wody w tym zakładzie obecnie około 18 m³/dobę /2 m³/godz./ pokrywane jest z własnej studni. Ścieki w ilości 80 % zużywanej wody odprowadzane są do

- 92 -

miejskiej sieci kanalizacyjnej.

W przyszłości przewiduje się wzrost spożycia wody do 40 m³/dobę / 5 m³/godz./ Ilość ścieków wyniesie 32 m³/dobę / 4 m³/godz./

40. Wojewódzka Spółdzielnia Pracy Przetwórstwa Spożywczego

w Łodzi posiada na terenie Fabianie dwa obiekty, a mianowicie przy ul. Łutomierskiej 2 i przy ul. Warszawskiej 38. Są to dwie stosunkowo drobne wędliniarnie. Zabudowa fabryczna jest niewielka i w niesbyt dobrym stanie. Zainwestowania w sprzęt i maszyny nie przedstawia większej wartości. Łączne zatrudnienie wynosi 120 osób.

Obydwa te obiekty nie mogą być przetrwać do okresu perspektywnego.

41. Zjednoczenie Przemysłu Mleczarskiego w Łodzi. Zakład

Mleczarski w Fabianiskach przy ul. Sejmowej 9 posiada zakład przy ul. Żwirki i Wigury 17. Zakład przerabia ponad 300.000 litrów mleka miesięcznie, a ponadto produkuje 4.500 litrów śmietany, 3.000 kg. twarogu, 6.000 kg. masła, oraz kaszka, lody i napoje. Zakład czynny jest w zasadzie na jedną zmianę i zatrudnia łącznie 55 osób. Wartość istniejącego obiektu nie jest wielka.

W planie perspektywnym przewidziane jest przeniesienie zakładu poza teren Fabianie, prawdopodobnie do Ławarowa.

Gospodarka wodno-ściekowa

W chwili obecnej zakład zużywa około 46 m³/dobę zapotrzebowanie powyższe zakład pokrywa z dwu studni o głębokości około 26 m. Ścieki w ilości odpowiadającej zużyciu wody odprowadzane są do prowizorycznego kanału w ul. ul. Żwirki i Wigury.

Zakład w przyszłości zostanie przeniesiony poza teren Fabianie. Jednak jeszcze przez kilka lat należy się liczyć z jego istnieniem. Biorąc powyższe pod uwagę przyjdzie nam do bilansu wody i ścieków obecny stan gospodarki wodno-ściekowej.

- 93 -

42. Miejskie Przedsiębiorstwo Przemysłu Terenowego

z siedzibą przy ul. Wasilewskiej 5 posiada 4 zakłady przemysłu spożywczego a mianowicie :

Zakład przy ul. Reymonta 1 stanowiący wytwórnię wód gazowych i zatrudniający łącznie 24 osoby. Obiekt ten su-
żywa duże ilości wody. Obecnie budowana jest na tym tere-
nie nowa studnia. Obiekt ten nie przetrwa do okresu pers-
pektywicznego.

Zakład przy ul. Żytniej 4 stanowi wytwórnię pieczy-
wa eukiermieskiego i zatrudnia łącznie z drugą wytwórnią
pieczywa eukiermieskiego przy ul. Warszawskiej 82 - 34 osób.
Obiekt przy ul. Żytniej 4 przewidziany jest do likwidacji
w okresie perspektywicznym.

Zakład przy ul. Warszawskiej 82 składa się z wy-
twórni pieczywa eukiermieskiego i wytwórni wód gazowych.
Wytwórnia wód gazowych na tym terenie zostanie zlikwido-
wana, natomiast całość zostanie adaptowana jako wytwór-
nia pieczywa eukiermieskiego przez przeniesienie urządzeń
z wytwórni obecnie przy ul. Żytniej 4. Łączne zatrudnienie
w okresie perspektywicznym wyniesie 30 osób.

Na miejsce zlikwidowanych dwóch wytwórni wód gazo-
wych powstanie nowy obiekt o zdolności przerobowej do
1 milj. litrów rocznie. Przewidziany jest teren przy ul.
Partyzanckiej wgl. Północnej 1 o powierzchni ok. 0,6 ha.
Zatrudnienie wyniesie ok. 40 osób.

Zakład przy ul. Sienkiewicza 7 stanowi olejarnię,
produkującą olej i jako produkt odpadowy makiuchy. Jest
to niewielki i nieuciążliwy dla otoczenia obiekt.
Zatrudnienie wynosi 8 osób. Zakład przewidziany jest do
likwidacji.

Łącznie więc z istniejących obecnie 4 obiektów MPPT prze-
mysłu spożywczego pozostanie do okresu perspektywicznego
zaledwie jeden. Natomiast przewidziana jest budowa jedna-
go nowego obiektu. Zatrudnienie wynoszące obecnie 63 oso-
by wzrośnie do ok. 70 osób.

Pom. powyższymi istnieje na terenie Fabianie szereg
drobnych obiektów przemysłu spożywczego, zatrudniających
łącznie ok. 100 osób, w tym jeden większy należący do
Spółdzielni Pracy "Jedność" zatrudniający 30 osób.
Wszystkie te obiekty nie mają możliwości przetrwania do
okresu perspektywicznego.

- 94 -

R e a s u m u j ą c o

naależy stwierdzić, że w Pabianicach istnieją tylko niektóre działy przemysłu spożywczego. Przemysł młynarski reprezentowany jest przez 2 młyny zatrudniające łącznie 111 osób. Z obiektów tych tylko jeden przetrwa do okresu perspektywnego, przy czym zatrudnienie przyjmie się na 100 osób. Przemysł piekarniczy reprezentowany jest przez 13 piekarni zatrudniających łącznie 187 osób. Z listy tej tylko 2 piekarnie przetrwają, przy czym przewiduje się budowę jeszcze jednego dużego obiektu. Łączne zatrudnienie wyniesie ok. 180 osób.

Przemysł mięsny reprezentowany jest przez 4 obiekty zatrudniające łącznie 468 osób. Dwa z tych obiektów będą czynne w okresie perspektywnym przy łącznym zatrudnieniu ok. 600 osób. Przemysł mleczarski reprezentowany jest przez jeden zakład zatrudniający 55 osób, który nie przetrwa do okresu perspektywnego. Istnieją również w Pabianicach 2 wytwórnie wód gazowych, zatrudniające łącznie 24 osoby. Obiekty te zostaną zlikwidowane, a na ich miejsce powstanie nowy obiekt zatrudniający ok. 40 osób. Istniejąca olejarnia zatrudniająca 8 osób przewidziana jest do likwidacji. Inne drobne obiekty zatrudniają łącznie ok. 100 osób i przewidziane są do likwidacji.

Należy się liczyć z powstaniem na ich miejsce innych zakładów zatrudniających również ok. 100 osób. Przewiduje się również powstanie składowi składowej zatrudniającej ok. 80 osób. Obiekt ten powstanie prawdopodobnie na północnych terenach przemysłowych. Łączne zestawienie przedstawia się, jak następuje :

	Zatrudnienie obecnie	Zatrudnienie w perspekt.
Przemysł młynarski	111	ok. 100
" piekarniczy	187	ok. 180
" mięsny	468	ok. 600
" mleczarski	55	-
Wytwórnia wód gazowych	24	ok. 40
Olejarnia	8	-
Drobne zakłady	100	ok. 100
Główna składowa	-	ok. 80
razem :	953	ok. 1.100

- 95 -

III. Przemysł materiałów budowl.

Ważny w związku z planowaną znaczną rozbudową miasta, przemysł materiałów budowlanych, reprezentowany jest na terenie Pabianie przez dwie cegielnie, należące organizacyjnie do Łaskich Zakładów Terenowych Przemysłu Materiałów Budowlanych.

Cegielnie te nastawione są na produkcję cegły pełnej i ceramiki budowlanej. Łączne zatrudnienie wynosi 163 osoby. Ze względu na gatunek gliny występujący na terenie miasta, zawierającej znaczną domieszkę marglu, gatunek otrzymanej cegły nie jest zadowalający. Obydwie cegielnie zajmują w granicach administracyjnych miasta 26,37 ha terenu. Tylko cegielnia "Młodzieniaszek" znajduje się całkowicie w granicach miasta. Druga cegielnię posiadają tereny eksploatacji gliny i możliwości ich rozszerzenia poza miastem.

W okresie perspektywowym należy przewidzieć powiększenie terenów eksploatacji cegielni "Młodzieniaszek" o 3,63 ha, jednak równocześnie część urobisk będzie mogła być zagospodarowana. Przewiduje się budowę nowych suszarni i urządzeń mechanicznych, co pozwoli na zwiększenie produkcji. W związku jednak z mechanizacją procesu produkcyjnego łączne zatrudnienie spadnie do ok. 150 osób. Rozbudowa istniejących cegielni nie pozwoli na pełne pokrycie zapotrzebowania miasta, ale większa produkcja w granicach administracyjnych miasta nie jest możliwa, ze względu na ograniczone możliwości eksploatacji gliny.

- 96 -

X. Rekapitulacja

W przeciwieństwie do wszystkich niemal innych miast województwa łódzkiego Pabianice wykazują znaczną prężność rozwojową, jeśli idzie o przemysł. Zadaniem władz planowania przestrzennego będzie w przyszłości racjonalizowanie rozwoju niektórych gałęzi przemysłu, ze względu na ograniczenie wielkości miasta do 81.000 mieszkańców, niż szukanie dróg do aktywizacji gospodarczej tego terenu. Tym niemniej w przemyśle Pabianice są bardzo poważne zmiany.

Dominujący w mieście przemysł włókienniczy będzie się dalej rozwijał, jednak w wyniku modernizacji globalne zatrudnienie ulegnie znacznej redukcji.

Nasutek tego udział przemysłu włókienniczego w globalnym zatrudnieniu wynoszący obecnie 68 % spadnie do ok. 38 %.

Równocześnie rozwiną się szybciej inne gałęzie produkcji, co pociągnie za sobą zmianę struktury zatrudnienia i struktury społecznej miasta.

Zagadnienie to ilustruje najlepiej następujące zestawienie:

	Stan obecny		Stan perspektywiczny	
	Zatrudnienie	% ogółu	Zatrudn.	% ogółu
Przemysł włókienniczy	15.268	68 %	8.250	38 %
" chemiczny	1.280	6 %	1.850	8 %
" metalowy i elektrotechn.	2.846	12 %	7.700	35 %
" drzewny, papierniczy i poligraficzny	1.842	8 %	2.300	10 %
" skórzany	147	1 %	300	1 %
" spożywczy	933	4 %	1.100	5 %
" metalobudowlanych	163	1 %	150	1 %
" różny	-	-	350	2 %
Razem :	22.499	100 %	22.000	100 %

Pod względem struktury przestrzennej przewiduje się likwidację wielu poroszczeniowych wśród zabudowy mieszkaniowej drobnych zakładów, oraz ograniczenie rozwoju niektórych zakładów znajdujących się w centralnym pasie przemysłowym, przeznaczającym południowo miasto:

- 97 -

Nowe tereny przemysłowe znajdują się w północnej części miasta na północ od ul. Partyzanckiej i na wschód od rzeki Dobrynki. Projektowane obecnie, wgl. przewidziane zakłady nie pokryją wprawdzie całej zaplanowanej w planie ogólnym miasta przestrzeni, ale reszta będzie mogła być wykorzystana na dalszy rozwój po okresie perspektywnym.

Łączne zatrudnienie może wg obecnych danych osiągnąć co najwyżej ok. 4.900 osób zgodnie z następującym zestawieniem :

1. Zakłady Sprzętu Drogowego	ok. 400 osób
2. Zakłady Wytwarzania Lamp Żarowych	ok. 3000 "
3. Zakłady Przemysłu Chemicznego "Fabianice" - margaryny	ok. 200 "
4. Zakład Produkcji Mebli	ok. 400 "
5. Fabiańskie Zakłady Przemysłu Tera- mowego, przetwórstwo papiarnicze	ok. 350 "
6. Zakład Produkcji Obuwia	ok. 300 "
8. Piekarnia mechaniczna	ok. 80 "
9. Wytwórnia wód gazowych	ok. 40 "
10. Chłodnia składowa	ok. 80 "
7. Drobne zakłady włókiennicze	ok. 50 "

R a z e m :
ok. 4900 osób

Wszystkie te zakłady będą w zasadzie nie wodoochłonne, wskutek czego w bilansie wód przemysłowych miasta tereny te nie będą odgrywały większej roli.

- 99 -

1/2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
	b/ Oddział	Majdany 17/19 Warszawska 72		338		nieodstające urządzenia sanitarne - zużycie wody w minimalnych ilościach na potrzeby bytowo-gospodarsze												
9.	Spółdz.Pracy Kraw. im.Krasickiego	P.Skargi 55	1	282		zużycie wody w minimalnych ilościach												
10.	Spółdz.Pracy Kza- wieskiej im.Żuhow- skiego	Warszawska 117	1	227		"	"	"	"	"	"	-	-	-	-	-	-	-
11.	Pracownia Spółdz. Pracy Tkaczy im. A. Suwary	Myśliwska 4a	1	186		"	"	"	"	"	"	-	-	-	-	-	-	-
12.	Spółdz.Inwalidów im.Dąbrowskiego	Konstantyn.17	1	168		"	"	"	"	"	"	-	-	-	-	-	-	-
13.	Spółdz.Pracy im. Dybały	Sejmowa 5/7	3	143	-	-	350	-	-	30	2 studnie	-	-	280	-	-	24	prowinok kanaliz.
14.	Spółdz.Inwalidów im. PKWN	Konopnicka		105		nieodstające urządzenia sanitarne - zużycie wody w minimalnych ilościach na potrzeby bytowo-gospodarsze												
15.	Spółdz. Inwalidów "Jedność"	Harlańska 5	2	76	-	-	110	-	-	8	studnia	-	-	80	-	-	6,5	
16.	Spółdz.Pracy "Ksawerowianka"	Warszawska 117		20		zużycie wody w niewielkich ilościach												
Ogółem przemysł w Skiennioży				-	15268	-	-	19678	-	-	-	-	-	15691	-	-	-	-
Przemysł chemiczny																		
17.	Zakł.Przem.Chem. "Fabianiec"	Żymiersk. 5	3	1200	-	-	4000	-	-	180	2 studnie głębinowe	-	-	3200	-	-	145	-
18.	Przetwórcza mas p plastycznych MPPT	Żymierskiego	1	35		zużycie wody w minimalnych ilościach												
19.	Wytwórnia Kosmety- ków MPPT	Kościuszki 31	1	29		"	"	"	"	"	"	-	-	-	-	-	-	-
20.	Spółdzielnia Pracy Chemiczów "Argon"	Kresowa 23	1	16		"	"	"	"	"	"	-	-	-	-	-	-	-
Ogółem przemysł chemiczny					1380	-	-	4000	-	-	-	-	-	3200	-	-	-	-
Przemysł metalowy i elektrotechniczny																		
21.	Fabianicka Fabryka Urządzeń Mechanicznych a/ Centrala b/ Oddział	Żukowa 3 Konopnickiej 2	2 2	395 131	-	-	10	-	-	-	-	-	-	8	-	-	-	-
						zużycie wody w minimalnych ilościach												
22.	Fabianicki Zakład Produkc.-Remontowy Technicznej Obsług Rolnictwa	Warszawska 116	3	155	3	-	3	-	-	-	studnia	24	-	24	-	-	-	-

- 100 -

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
23.	Zakłady Naprawy Sprzętu Drogowego a/ Centrala b/ Oddział	Lutomska 19 Partyzancka 94/ 108	2	138	-	-	11	-	-	-	-	-	-	9	-	-	-	-
					Zakład w rozbudowie				-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
24.	Pabianickie Zakłady Metal.Przemysłu Terenowego	Nowotki 7/9	1	200	10	-	10	-	-	-	studnia	8	-	8	-	-	-	-
25.	Pabian.Fabryka Narzędzi	Warszawska 73	2 23	541	-	-	Zakład w rozbudowie				-	-	-	-	-	-	-	-
26.	Pabianickie Zakł. Wytwarzane Lamp Żarowych	Grobelska 4	2	1249	-	-	230	-	-	25	P.Z.P.B.	-	-	105	-	-	15	niejaka sieć kanali
27.	Spółdzielnia Pracy Elektryków Specjalistów	Sienkiewicza 7	1	37			zużycie wody w minimalnych ilościach					-	-	-	-	-	-	-
	Główny przemysł metalowy i elektrotechniczny			2846	-	-	264	-	-	-	-	-	-	132,4	-	-	-	-
	Przemysł drzewny papierniczy i poligraficzny																	
28.	Pabian.Fabryka Mebli a/ Oddział b/ Oddział	Skłodowska 8/10 Narutowicza 3/7		308			zużycie wody w minimalnych ilościach					-	-	-	-	-	-	-
29.	Pabian.Zakł.Drzewna Przem.Terenowego a/ Centrala b/ Oddział c/ Oddział d/ Oddział	Kiliński 37/39 Targowa 4 Grabowa 4 Konstantyn.7	1 1 1 1	199			zużycie wody w minimalnych ilościach					-	-	-	-	-	-	-
30.	Spółdz."Pabianienka" Fabryka Papieru w Pabianicach	lokalizacja rozproszona Żytniarsk. 7/14	3	171 500	-	-	2400	-	-	100	-	37	1520	1557	7	75	82	kanalis. niejaka
31.	Zakł.Przem.Teren. Przem.Papierniczy	Konstantyn.61	-	276			zużycie wody w minimalnych ilościach					-	-	-	-	-	-	-
32.	Pabianickie Zakłady Graficzne	P.Skargi 40	2	132			"	"	"	"	"	-	-	-	-	-	-	-
33.	Miejskie Przedz. Przem.Terenowego Prod.Kartonu a/ Oddział b/ Oddział	ul.Majdany 6	-	136			"	"	"	"	"	-	-	-	-	-	-	-

- 101 -

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
	b/ Oddział c/ Oddział d/ Oddział	Żymierskiego 20 Kościuski 31 Kresowa 14	- - -	40 80 -	- - -	- - -	zużycie wody w minimalnych ilościach " " Zakład w rozbudowie	- - -	- - -	- - -	ilościach " " "	- - -	- - -	- - -	- - -	- - -	- - -	- - -
	Ogółem przemysł dzwenny papierniczy i poligraficzny			1842	-	-	2400	-	-	-	-	-	-	1557	-	-	-	-
34.	Przemysł skórzany Łódzkie Zakłady Garbarskie Przemysł obuwniczy i galant. skórzane	Partyzancka 57 lokalizacja rozproszona	- -	35 112	- -	- -	60 Zużycie wody w minimalnych ilościach	- -	- -	20 "	studnia	- -	- -	60 "	- -	- -	20 "	Kanaliz.
	Ogółem przemysł skórzany		-	147	-	-	60	-	-	-	-	-	-	60	-	-	-	-
35.	Przemysł spożywczy Łódzkie Okręg. Zakłady Młynarskie	Partyzancka 8	3	105	20	380	400	-	-	21	włas. ujęcie	16	360	376	2	15	17	Miej. sieć Kanaliz.
36.	Raj. Przem. Młynów Gospodarczych w Sieradzu Młyn Nr. 74	Żukowa 40	1	6	-	-	minimalne zużycie wody	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
37.	Pabianickie Zakł. Przem. Papiern.	lokalizacja rozproszona	-	156	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
38.	Zjedn. Przem. Mięsny w Łodzi Zakł. Mięsny Nr. 40	Żwirki i Wigury	2	255	-	-	zakład w rozbudowie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
39.	PSS Masarnia	Żukowa 34/36	1	93	-	-	18	-	-	2	studnia	-	-	15	-	-	1,6	Miej. sieć Kanaliz.
40.	Woj. Spółd. Pracy Przetwórstwa Spoż. a/ Oddział b/ Oddział	Lutomska 2 Warszawska 38	-	120	-	-	zużycie wody w minimalnych ilościach	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
41.	Zjedn. Przem. Mlecz. w Łodzi Mleczarnia	Żwirki i Wigury 17	1	55	-	-	46	-	-	10	2 studnie	-	-	46	-	-	10	" "
42.	Miej. Przem. Tętnowego a/ Wytw. Wód Gaz.	Reymonta 1	-	24	-	-	30	-	-	2	studnia	-	-	20	-	-	1,4	" "
	b/ Wytw. pieczywa cukierniczego a/ Oddział d/ Wytw. Wód Gaz. e/	Żytnia 4 Warszawska 82 Północna 1	-	31	-	-	minimalne zużycie wody zakład w rozbudowie zakład projektowany	- - -	- - -	- - -	- - -	- - -	- - -	- - -	- - -	- - -	- - -	" " " " " "

- 102 -

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
	e/ Olejarnia Drobne Zakłady	Sienkiewicza 7 lokalizacja rozproszona	-	8	-	-	minimalne zużycie wody	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Ogółem przemysł spożywczy		953	-	-	494	-	-	-	-	-	-	-	457	-	-	-	-
43	Przemysł mater. budowlanych Cegielnia "Młodzież" - lokalizacja poza terenem miejscowości		163	-	-	-	minimalne zużycie wody	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Ogółem przemysł materiałów budowlanych		163	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	OGÓŁEM PRZEMYSŁ		-	-	-	-	26.896	-	-	-	-	-	-	21097	-	-	-	-

Gospodarka wodno-ściekowa m. PABIANIC
stan perspektywiczny

II/1

Lp.	Nazwa Zakładu	Adres	Zamówienie	Ilość przebiegu	Zapotrzebowanie wody						Źródło pokrycia	Ilość ścieków						Abonyment ścieków
					m ³ /doba			m ³ /godz.				m ³ /doba			m ³ /godz.			
					gosp.	tech.	Razem	gosp.	tech.	Razem		gosp.	tech.	Razem	gosp.	tech.	Razem	
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.
1.	Przemysł włókienniczy																	
	PZPB im. Boj. Rew. 1905 r.																	
	a/ Centrala	Ar. Czerwonej 3	2	3400	200	18.800	19.000	20	1730	1750	wod. przemysł	160	15000	15.160	16	1360	1396	hamal. miejs.
	b/ Oddział I	Ar. Czerwonej 3	2	1400	100	420	520	15	28	43	"	80	300	380	12	20	32	"
	c/ Tkalnia	Sejmowa 4																
	d/ Tkalnia	Bohaterów 7																
	e/ Tkalnia	Ostatnia 23																
	f/ Tkalnia	Kresowa 13/15																
2.	Pab. Zakł. Przem. Węglanego																	
	a/ Centrala	Ar. Czerwonej 2	2	485	30	1900	1930	5	190	195	"	24	1600	1624	4	160	164	"
	b/ Tkalnia	Dąbrowska 23/25	1	15	-	-	-	-	-	-	"	-	-	-	-	-	-	"
	c/ Magazyn	Zukowa																
3.	Pab. Zakł. Przem. Jedwabniczego																	
	a/ Oddział A	Moniuszki 14	2	220	30	-	30	8	-	8	wod. komunal.	24	-	24	6	-	6	"
	b/ Oddział B	Warszawska 76/78	2	100	12	-	12	3	-	3	"	10	-	10	2,5	-	2,5	"
	c/ Oddział C	Konstant. 38	2	130	15	-	15	4	-	4	"	12	-	12	3	-	3	"
4.	Pab. Zakł. Przem. Odzieżowego																	
	a/ Oddział A	Patrzewska 22/24	2															
	b/ Oddział B	Patrzewska 17																
	c/ Oddział C	Sempłowska 2/4																
5.	Pab. Zakł. Środków Opatrunkowych																	
		Partyzancka 60	3	800	80	1420	1500	10	120	130	wod. przemysł	64	1050	1114	8	90	98	"
6.	Pab. Zakł. Tekstil. Technicznych																	
	a/ Oddział I, I-a	Bocna 11	2	300	18	-	18	3	-	3	wod. komun.	15	-	15	2,4	-	2,4	"
	b/ Oddział Przysg.	P. Skargi 45/47	2								"	-	-	-	-	-	-	"
	c/ Oddział II	Swargiel. 3									"	-	-	-	-	-	-	"
	d/ Oddział III	Warszawska 51	2	180	11	-	11	2	-	2	"	9	-	9	1,6	-	1,6	"
	e/ Oddział IV	Warszawska 51	2	120	7	-	7	1,5	-	1,5	"	6	-	6	1,2	-	1,2	"
7.	Miejskie Przedsięb. Przem. Terenowego																	
	a/ Wytw. Konfekcji	Majdany 6	1	100	6	-	2,5	1,5	-	1,5	"	5	-	5	1,2	-	1,2	"
	b/ Wytw. Kraw.-Kusnierska	Strzelczyka 1									"	-	-	-	-	-	-	"
8.	Spółdz. Prasy im. Piekina																	
	a/ Oddział	P. Skargi 19																
	b/ "	Majdany 17/19																
	c/ "	Warszawska 72																

- 104 -

IV/2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
9.	Spółdzielnia Pracy Krawieckiej im. Krasickiego	P. Skargi 55																
10.	Spółdzielnia Pracy Krawieckiej im. Żuchowski	Warszawska 117		"	"	"	"	"	"	"								
11.	Rzem. Spółdzielnia Pracy Tkaczy im. A. Suwary	Mysłowska 4-a	-	"	"	"	"	"	"	"								
12.	Spółdz. Inwalidów im. Dąbrowskiego	Konstantyn. 17	-	"	"	"	"	"	"	"								
13.	Spółdz. Pracy im. Dąbrowskiego	Sejmowa 5/7	2	-	9	491	500	2	58	60	wodoc. przem.	7	393	400	1,6	45	47	-
14.	Spółdz. Inwalidów im. PKWN	Konopnickiej																
15.	Spółdz. Inwalidów "Jedność"	Mariańska 5	2	-	5	125	130	1	9	10	wodoc. przem.	4	96	100	0,8	7,2	8	-
16.	Spółdzielnia Pracy "Kawerowianka"	Warszawska 117																
17.	Rezerwa na drobne zakłady	lokalizacja rozproszona	-	500	-													
	Ogółem przem. włókienniczy			8250	565	23156	23721	-	-	-	-	453	18.43	18.892	-	-	-	-
17.	Przemysł chemiczny																	
	Zakł. Przem. Chem. "Pabianice"	Żymiersk. 5	3	1700	100	7150	7250	10	650	660	wodoc. przem.	80	6.920	7.000	10	610	620	niska wiel. kanał
18.	Przetw. mas. plast. MPPT	Żymiersk. 20	1	100	6	-	6	2	-	2	wod. mlejaki	5	-	5	1,6	-	1,6	" "
19.	WYTW. kosmetyków M.F.P.T.	Kościuszki 31	1	50	3	2	5	0,5	0,5	1	" "	2,4	1,6	4	0,4	0,5	0,8	" "
20.	Spółdz. Pracy Chemicz. "Argon"	Kresowa 23																
	Ogółem przemysł chemiczny		-	1850	109	7152	7261	-	-	-	-	87	6922	7009	-	-	-	-
21.	Przemysł metalowy i elektrotechniczny																	
	Pabian. P-ka Urząd. Mechanicznych																	

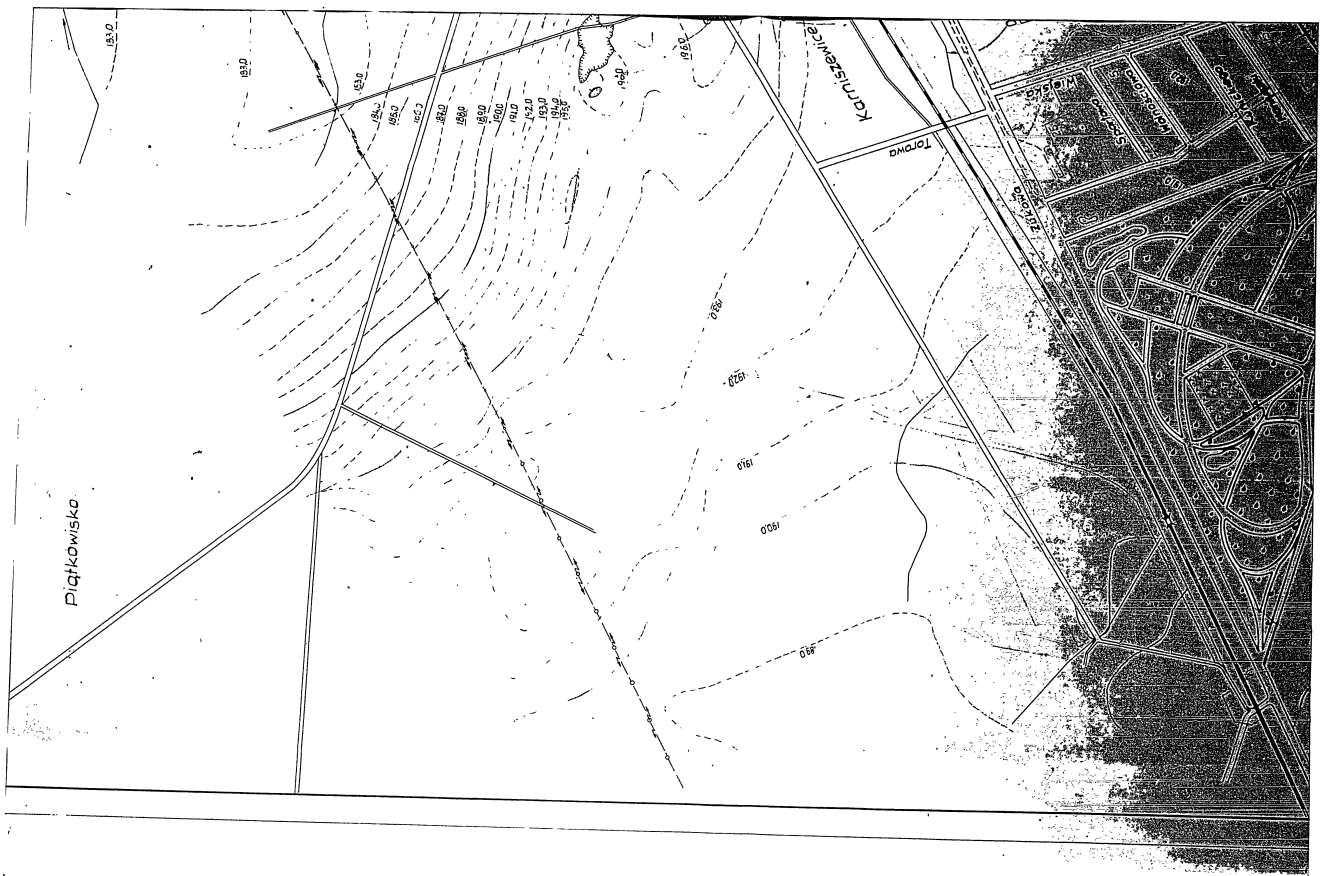
- 105 -

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.
21.	Przemysł metalowy i elektrotechn.																	
	Pabianicka Fabryka Urząd. Mechanicznych a/ Centrala b/ Oddział	Żukowa 3 Konopn. 39	-	2200	130	-	130	20	-	20	wodoc.miejs.	100	-	100	16	-	16	niejska sieć kanal
22.	Pabian.Zakład Pro- dukc.-Remont.Techn. Obsz.Bolnietwa	Warszawska 116	2	250	30	-	30	6	-	6	wod.miejski	24	-	24	4,8	-	4,8	" "
23.	Zakłady Naprawy Sprzętu Drogowego a/ Centrala b/ Oddział	Lutomska 19 Partyz.94/108	2	400	24	126	150	3	22	25	" "	20	100	120	2,4	18	20,4	" "
24.	Pabian. Zakłady Metal.Przem.Teraz	Nowotki 7/9	1	300	18	-	18	5	-	5	" "	15	-	15	4	-	4	" "
25.	Pabianicka Fabryka Narzędzi	Warszawska 73	2	1500	90	460	550	12	58	70	wł.ujęcia	72	428	500	10	50	68	" "
26.	Pabianicka Zakłady Wytwarzania Lamp Zarowych a/ Zakład istniejący b/ " projektowy	Grobelska 4 Partyzancka	2	3000	180	520	500	18	32	50	" "	144	156	300	15	25	40	" "
27.	Spółdzielnia Pracy Elektr.Specjalistów	Sienkiewicza 7																" "
	Rezerwa			50	-	-	-	-	-	-								" "
	Ogółem przemysł metalowy i elektrotechniczny			7700	472	906	1378	-	-	-		375	684	1059	-	-	-	-
28.	Przemysł drzewny i papierniczy Pabianicka Fabryka Mebli a/ Oddział b/ Oddział c/ Zakład projekt.	Składowska 6/10 Narutowicza 37 Partyzancka	1	400	30	-	30	8	-	8	wodoc.miejski	24	-	24	6,4	-	6,4	kanal.miejs.
29.	Pabian.Zakłady Drzewne Przem.Te- chnicznego a/ Centrala b/ Oddział c/ Oddział d/ Oddział Spółdz."Pabianicz"	Kiliński 37/39 Targowa 4 Grabowa 4 Konstant. 7 lokalizacja rozproszona	1	100	8	-	8	2	-	2	" "	7	-	7	1,6	-	1,6	" "
			1	100	8	-	8	2	-	2	wodoc.miejski	7	-	7	1,6	-	1,6	" "
				250														" "

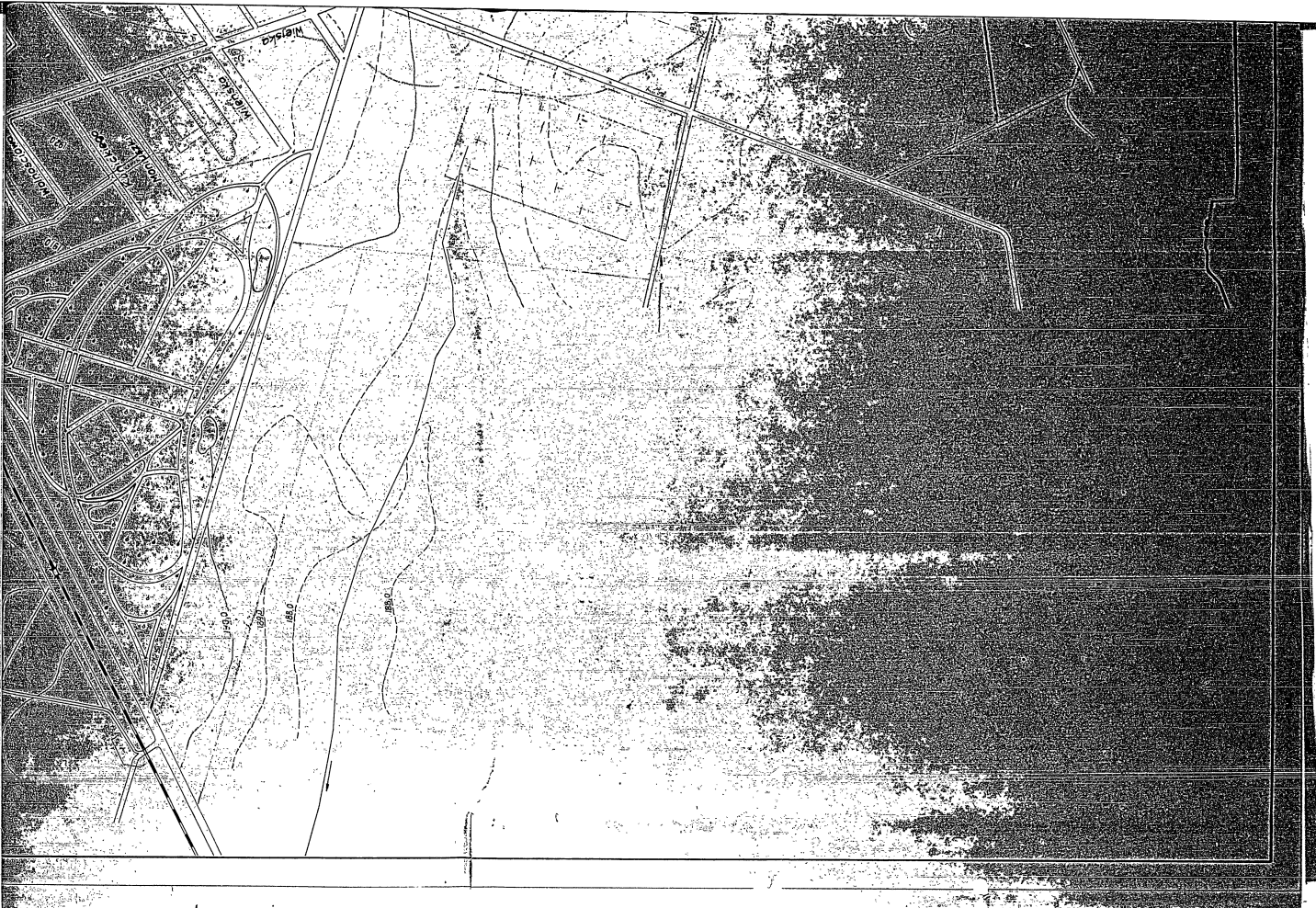
[illegible]

- 107 -

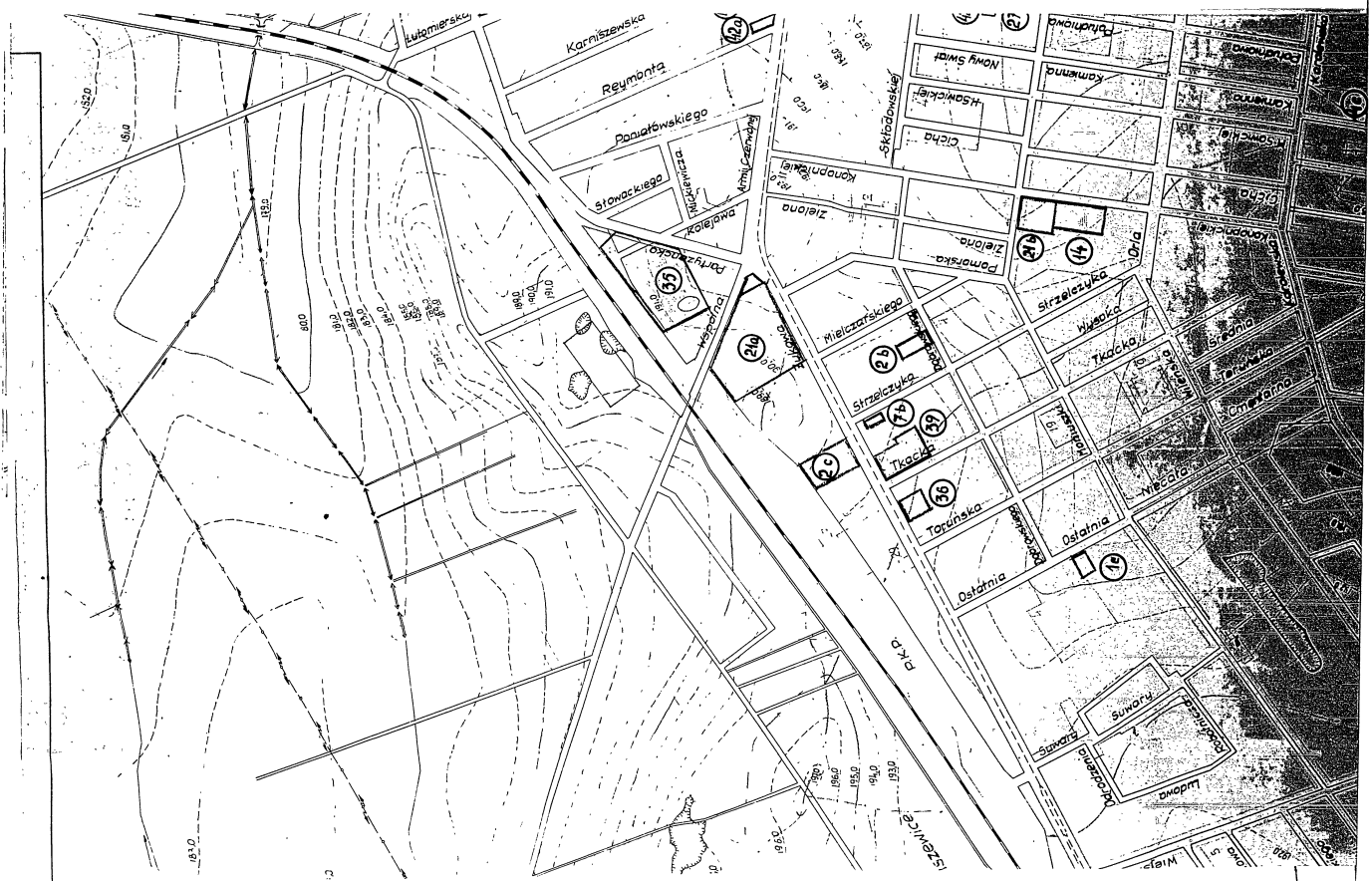
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
42.	Miejskie Przedz. Przem.Terenowego a/ Wytwórnia Wód Gazowych b/ Wytwórnia piasko- wa cukiern. c/ Oddział d/ Wytw.Wód Gazo- wych e/ Olejarnia Drobne zakłady Chłodnia składowa	Reymonta 1 Żytnia 4 Warszawska 82 Północna 1 Sienkiewicza 7 lokalizacja rozproszona		30 40 100 80														
	Ogółem przemysł spożywczy		-	1100	128	1361	1509	-	-	-	-	103	1220	1323	-	-	-	-
	Przemysł materiałów budowlanych																	
43.	Cegielnia "Młodzie- niaszek"	-lokalizacja poza terenem zabudowy miejskiej	-	150														
	Ogółem przemysł budowlanych			150	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	OGÓŁEM PRZEMYSŁ			21320	1427	17.632	59.099	-	-	-	-	1.143	10.862	52.001	-	-	-	-

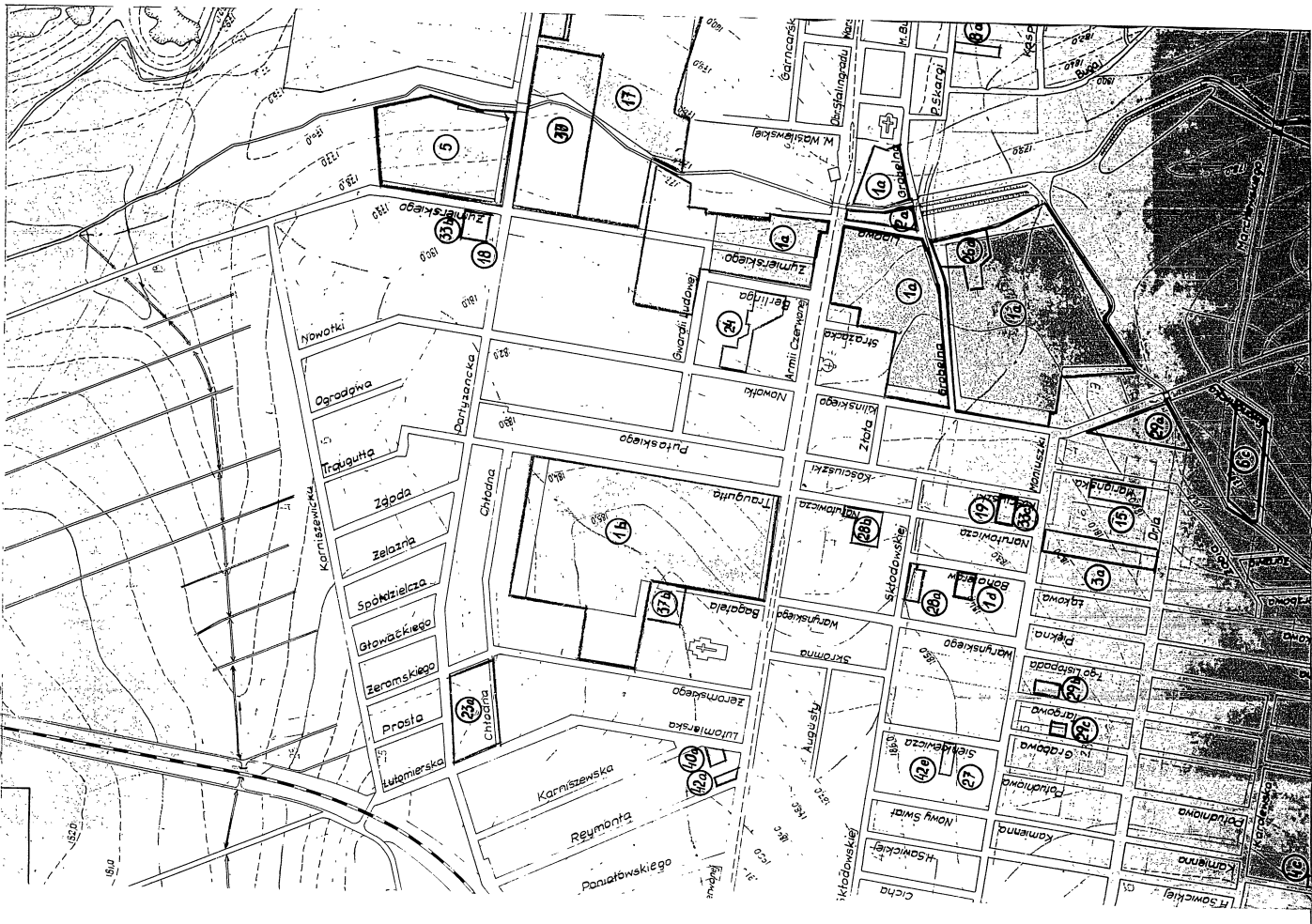

Declassified in Part - Sanitized Copy Approved for Release @ 50-Yr 2014/05/08 : CIA-RDP81-01043R002700210001-4

Declassified in Part - Sanitized Copy Approved for Release @ 50-Yr 2014/05/08 : CIA-RDP81-01043R002700210001-4

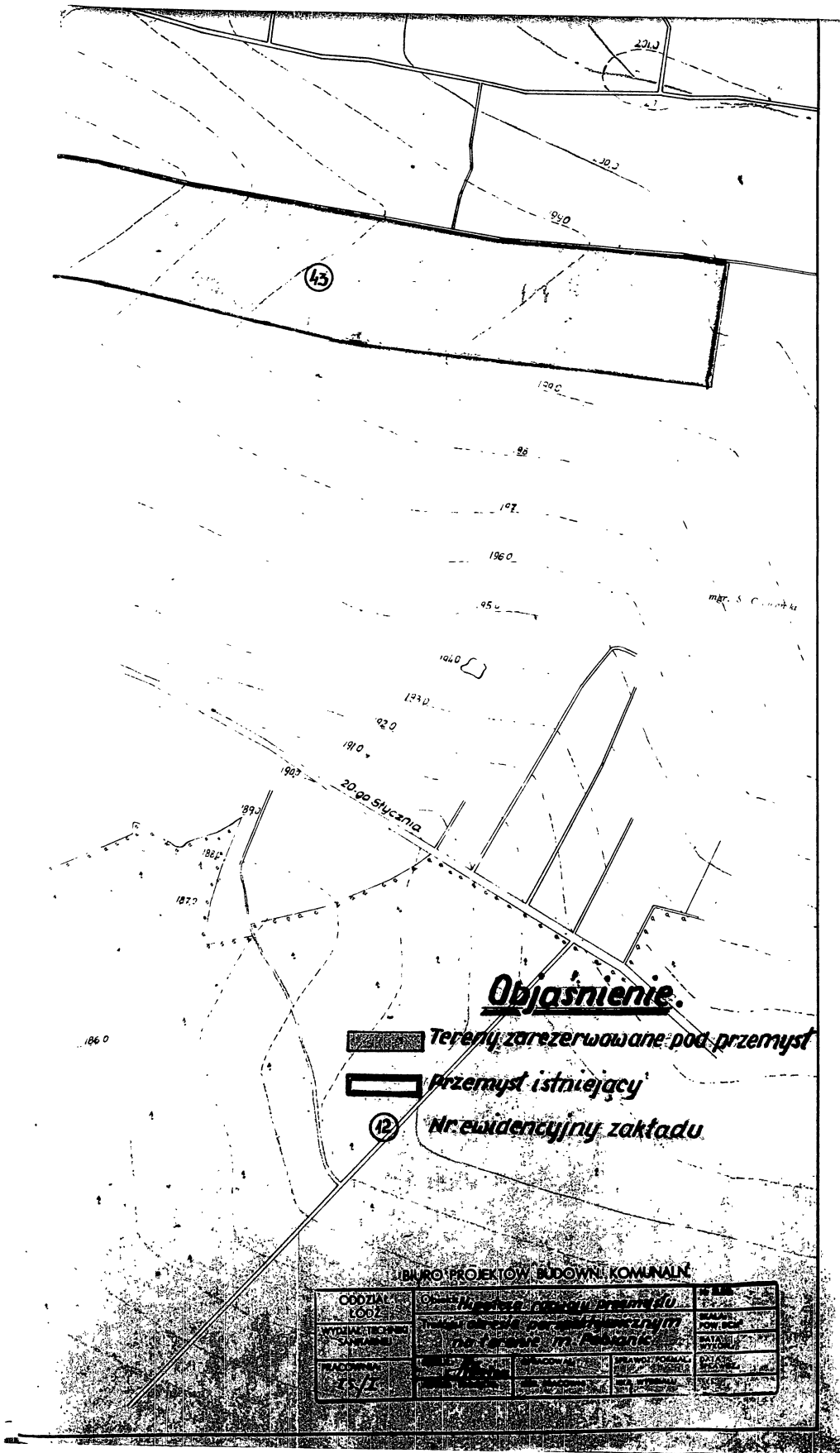

STAT

Page Denied

STAT

HISTORIA OSADNICTWA NA TERENIE Ł.O.P.

Łódzki Okręg Przemysłowy obejmuje najdalej na północ wysunięty element wyżyny południowej. Obszar ten przez prof. Dylika określany jest, jako Wysoczyzna Łódzka. Należy on do trzech zlewni: Bzury, Pilicy i Warty. Przez środek przechodzi ważny wododział Wisły i Odry.

Pomiędzy zachodnią i wschodnią częścią tego obszaru występują dość znaczne różnice: podczas gdy zachodnia część charakteryzuje się niewielkimi różnicami hipsometrycznymi i krętym układem dolin rzecznych, typowymi dla obszaru nizinnego, część wschodnia wykazuje dużo prostszy układ dolin rzecznych i większe różnice wysokości. W partii środkowej rzeczki, jakkolwiek niewielkie posiadają stosunkowo znaczne spadki, co w znacznej mierze przyczyniło się do szybkiego rozwoju przemysłu na tych terenach w pierwszej połowie XIX wieku.

Do końca XVIII wieku lasy pokrywały cały niemal obszar dzisiejszego Ł.O.P. za wyjątkiem części północno-zachodniej, należącej do urodzajnych nizin łęczyckich. Ta część też była najwcześniej skolonizowana, podczas gdy na pozostałych terenach osiedla zajmowały niewielkie polany wśród t.zw. ^{lasy}puszczy podłódzkiej.

Historia okręgu, aż do czasów Królestwa Kongresowego jest wyjątkowo uboga. Niewielkie osiedla z tego okresu posiadały charakter niemal wyłącznie rolniczy, w nielicznych tylko wypadkach stanowiły one ośrodki handlowe o zasięgu lokalnym - w wypadku Łęczycy wyjątkowo krajowym.

- 2 -

Przez teren ten przechodziła tylko ~~jedna~~ droga o znaczeniu krajowym, a mianowicie odcinek szlaku Śląsk - Mazowsze, przechodzący przez Piotrków i Łęczycę. Szlak ten przebiegał wzdłuż wododziału przecinającego obecny teren Ł.O.P. Poza tym szlakiem, który nabrał szczególnego znaczenia w XIX wieku, w związku z rozwojem przemysłu, przez teren ten przechodziła droga łącząca Ruś i Sandomierskie z Wielkopolską i Kujawami dolinami Wolborki i Neru. Przechodziła ona przez Fabianice i Lutomiersk. Inne drogi o znaczeniu krajowym przechodziły w pobliżu obrzeży dzisiejszego Ł.O.P.

Osadnictwo na terenie Ł.O.P. rozpoczęło się w okresie wczesnohistorycznym, jednakże przed 1300 r. powstały tylko nieliczne osady. Należy tu wymienić w pierwszym rzędzie: Fabianice, nazywane we wcześniejszym okresie Chropy, Tuszyn, Kalino, Piątkowisko, Petrykozy, Świątniki, Parszewice, Mirosławice, Radogoszcz, Łagiewniki, Łęgierz, Skotniki, prawdopodobnie również Grotniki, Niesułków i Sokolniki. Początki Łęczycy, leżącej w miejscu w którym wczesnohistoryczna droga bursztynu przecina dolinę prawisły, sięgają prawdopodobnie czasów starożytnych. Ruiny drugiego grądu znajdującego się w tym mieście pochodzą z VI wieku, niewątpliwie więc pierwszy pochodzi z jeszcze wcześniejszego okresu.

Układ osadniczy tego okresu charakteryzuje zwarty obszar rolniczy części północnej, należącej do niziny Łęczyckiej, oraz rozrzucony, wyspowy charakter osadnictwa w pozostałych częściach, z centrum rolniczym w dawnej kasztelanii Chropy. Dominującą formą gospodarczą była wielko-własnościowa gospodarka rolna reprezentowana przez wszystkich

- 3 -

przez majątki kościelne. Majątki kościelne w północno-wschodniej części omawianego terenu należały do arcybiskupstwa gnieźnieńskiego z ośrodkami w Łowiczu i Skierniewicach, a w południowej do biskupstwa kujawskiego z ośrodkiem w Włoborzu i do kapituły krakowskiej z ośrodkami w Pabianicach i Rzgowie. Środkowa, ^{lesista} część wyżyny łódzkiej stanowiła głównie dobra królewskie ciągnące się na północny-zachód poza obszar dzisiejszego Ł.O.P. Własność prywatna występowała głównie na terenach rozproszonego osadnictwa, wzdłuż północnych rzek puszczy łódzkiej.

O wiele bogatszy i pełniejszy materiał historyczny, ukazuje nam szerszy zasięg kolonizacji na omawianych terenach w XIV wieku, który stanowi zarazem końcowy okres kolonizacji na prawie niemieckim. Ilość osiedli powstałych w tym okresie jest stosunkowo znaczna, przyczym jednak ogólny obraz osadnictwa jest podobny, jak w okresach poprzednich. Kolonizowane są mianowicie głównie obszary obrzeżne w stosunku do dzisiejszego terenu Ł.O.P. Pojawiają się w tym okresie pierwsze wzmianki historyczne o Łodzi, nazywanej, aż do czasu kolonizacji przemysłowej z XIX wieku, Łodzią. Na terenach znajdujących się w obecnych granicach administracyjnych miasta powstają w tym czasie Radogoszcz, Chocianowice, Ruda, Stoki, Widzew, Chojny, Rokicie i Retkonia. Bardziej na północ powstają Żegrzany, Glinnik, Proboszczewice i Łudmierz, a na południe Rzgów, Gospodarz, Pałczew i inne.

Równie pomaślny jest przebieg kolonizacji w XV wieku. Nowopowstające osiedla grupowały się na peryferiach osad

- 4 -

powstałych w okresie wcześniejszym, t.j. na skraju lasu, względnie wśród samych lasów. Silna akcja kolonizacyjna odbywała się wzdłuż strumieni leśnych, a w mniejszym stopniu wzdłuż leśnych wododziałów.

Nazwy osad powstających w tym okresie wskazują na rozszczepianie się nomenklatury: obok Popowa powstaje Popówek, obok Głuchowa Głuchówek, obok Górek Dużych Górki Małe, obok Kalina Kalinko, obok Wiączyńa Dolnego Wiączyń Górny, obok Tuszyńa Tuszynek i t.d. Z innych ważniejszych osad powstałych w tym okresie wymienić należy: Róży, Mogilno, Wola Kutowa, Guzów, Brójce, Wola Rekowa, Kraszew, ~~Srebrna~~^{Złotna}, Brus, Wólka, Zarzew, Gałkówka, ~~Żuków~~ Rąbień, Sikawa, Bałuty i Chociszew.

Przez następne trzy wieki, do XVIII włącznie nie było na terenie dzisiejszego Ł.O.P. niemal żadnego rozwoju osadnictwa, a nawet stwierdzić się daje zanik niektórych wsi, powstałych w okresach wcześniejszych. Fakt ten wiąże się niewątpliwie z ogólnym zastojem osadnictwa w Polsce w tym okresie i niewielkim ruchem ludności.

Początki największego i z punktu widzenia gospodarczego, najważniejszego miasta regionu - Łodzi - nie są zupełnie jasne, podobnie jak nie jest dotychczas wyjaśniona geneza samej nazwy, tak mało odpowiedniej dla miasta wyjątkowo dziś ubogo wyposażonego w wodę. Najbardziej prawdopodobnie ~~wydej~~ się teoria wyprowadzająca nazwę miasta od herbu znanego rodu Łodziów, ^{wprowadz. od herbu} w dokumentach historycznych nazwa Łodzia pojawia się po raz pierwszy w przywileju księcia Władysława z Łęczycy dla biskupa kujawskiego, nadanym w 1332 r. W 1387 r. wieś Łodzia

- 5 -

wraz z Widzewem otrzymuje t.zw. prawo niemieckie. Erekcja miasta nastąpiła w 1423 r. Temniemniej wydaje się, że nadanie Łodzi praw miejskich nie było podyktowane względami gospodarczymi. Osiedle znajdowało się wśród lasów, pokrywających cały niemal obszar dzisiejszego Ł.O.P., przyczem ani zajęcia większości mieszkańców, ani charakter zaplecza słabo skolonizowanego i niedojrzałego gospodarczo nie predestynowało jej do roli miasta. Lustracja pruska z 1793 r., po okresie upadku, jaki miasto przechodziło, podobnie jak większość miast polskich w XVII i XVIII wieku, znalazła tu zaledwie 44 domy i 191 mieszkańców utrzymujących się głównie z rolnictwa. Ze względu na nikły rozwój miasteczka, za czasów okupacji pruskiej i później w 1817 i 1819 r. istniały projekty zlegradowania go do roli wsi, względnie osady.

Pod względem politycznym Łódź należała do Łęczycy, będącej ośrodkiem kasztelańskim, a potem wojewódzkim, a od XV wieku, kiedy ustalili się polział na województwa i powiaty, do powiatu brzezńskiego. Sama Łódź była ośrodkiem administracyjnym klucza łódzkiego, w skład którego wchodziło miasteczko Łódzia, folwark, wójtostwo Stara Wieś, wieś Zarzew i sołectwo zarzewskie, oraz wsie Wólka i Widzew. Wraz z całym kluczem łódzkim, Łódź należała do 1806 r. do biskupów kujawskich, a od tego czasu do Skarbu Państwa. Od XV wieku miasteczko posiadało własny samorząd, zlikwidowany dopiero w 1798 r. przez rząd pruski, który wziął miasto w zarząd Skarbu Państwa.

(+) 14.6
Do 1821 r. miasto zajmowało teren o powierzchni 82 800 ha, z którego niewielka część tylko była zabudowana. Właściwa zabudowa znajdowała się na prawym brzegu rzeki Łódki. Miasteczko nie posiadało właściwego jądra krystalizacyjnego w formie grodu, targu, czy miejsca odpustowego. Leżało ono na stoku doliny, której kierunek wyznaczał dłuższą oś miasta. Posiadało ono więc

- 6 -

kształt podłużny, równoleżnikowy. Środek miasta stanowił rynek, na którym odbywały się jarmarki i z którego wychodziły ulice, a właściwie drogi, prowadzące do okolicznych wsi. Przy rynku, na najwyższym punkcie, mieścił się kościół, górujący nad całym miasteczkiem.

Przynależność Łodzi do klucza łódzkiego była nadzwyczaj ważną okolicznością, gdyż umożliwiło to szeroki zasięg kolonizacji przemysłowej w XIX wieku. Granice klucza łódzkiego, utwalone przez fakt, że przez cały okres intensywnego rozwoju przemysłu od 1840 do 1906 r. były one administracyjnymi granicami miasta, dają się wyśledzić na współczesnych mapach miasta.

??

(+) ⁴⁴ Łódź stanowiła dla okolicy lokalny ośrodek handlowy, w którym odbywały się jarmarki, pomimo faktu, że większość mieszkańców utrzymywała się z rolnictwa. Ponadto w Łodzi znajdowała się parafia, do której oprócz miejscowości wchodzących w skład klucza łódzkiego, należały Bałuty, Brus, Rokicie i Lipniki.

Częściowo są to obecne ulice: Chłodna, Wrześniowska, Przenna, Siewna, Krakowska, Krzemieniecka, Objazdowa, Towarowa, Kwartałna i Zbaraska. Przyczyną tego był fakt, że do 1864 r. inkorporacja terenów należących do prywatnych właścicieli była utrudniona, a potem władze gubernialne mało liczyły się z potrzebami miasta. Skutki utrwalenia odwiecznych granic klucza łódzkiego dają się odczuć po dziś dzień, gdyż poza ul. Piotrkowską i jej przedłużeniami, miasto nie posiada arterii łączących północną i południową część. Przeprowadzenie takich arterii wymagało współdziałania odrębnych jednostek administracyjnych, co w warunkach politycznych całego okresu, na który przypadał gwałtowny rozwój Łodzi było nie do przeprowadzenia.

- 7 -

Poza sprawą granic, doniosły wpływ na ukształtowanie przestrzenne dzisiejszej Łodzi, miał układ sieci drożnej łączącej rolniczą Łódź z zapleczem. Przez miasteczko przechodziły dwa trakty, a mianowicie: trakt Włocławek - Łęczyca - Zgierz - Łódź - Piotków - Częstochowa, oraz posiadający mniejsze znaczenie trakt Warszawa - Brzeziny - Łódź - Lutomiersk - Kazimierz nad Nerem - Kalisz. Lokalne drogi łączyły Łódź z młynami nad Jasienią, Widzewem, Zarzewiem i Stokami, oraz Wólkę z Zarzewiem, Rokiciem i Retkinią. Drogi te i trakty krzyżowały się w dwóch odległych od siebie punktach: na rynku w Łodzi i w Wólce. Te dwa skrzyżowania pozostały dotychczas najważniejszymi przecięciami linii komunikacyjnych na terenie m. Łodzi. Jedyną ważniejszą korekturą było wybudowanie w późniejszym okresie szosy do Rokiccin, obecnie ul. Stalina i Armii Czerwonej. Inne nowobudowane drogi, jak szosa Pabianicka, czy szosa Aleksandrowska /obecnie ul. Limanowskiego/ były podłączane do starych skrzyżowań. Plany regulacyjne z lat 30-tych XIX wieku usiłowały zaradzić temu stanowi rzeczy przez przesunięcie wylotów traktu Lutomiersk - Łódź i drogi Stoki - Łódź na plac Wolności, co jednak nie zmieniło sytuacji w sposób radykalny. Pozostałością z tych czasów jest więc ukształtowanie miasta w postaci wydłużonej w kierunku południkowym wzdłuż ulicy Piotrkowskiej. Ta najważniejsza i właściwie jedyna arteria łączy dotychczas dwa pęki radialnych arterii przecinających się w północnej i południowej części miasta, podczas gdy sama nie posiada bezpośredniego połączenia z zapleczem.

(rt) sk. 8

Bogatszą od głównego miasta regionu historię posiadają Pabianice, drugie dziś co do wielkości miasto. Tereny należące obecnie do miasta stanowiły do końca XI wieku kasztelanie, nazywaną Chropy. W tym czasie kasztelania przechodzi, jako dar Judyty żony Władysława Hermana i matki Bolesława Krzywoustego,

- 8 -

na rzecz kapituły krakowskiej. Akt darowizny miał przypuszczać nie miejsce w 1082 r. Przez cały niemal XII wiek kasztelania była ponownie własnością książęcą, poczem raz jeszcze ~~ii~~ w 1189 r. darowana została kapitule krakowskiej. Pod koniec XIII wieku Pabianice znajdujące się niemal w środku terenu, nad rzeczką Dobrzyńką, dopływem Neru stają się siedzibą administratora majątku. Geneza samej nazwy Pabianice nie jest znana. Baruch, autor monografii Pabianice, Rzgów i wsie okoliczne, wywodzi nazwę od nazwiska Pabiana, lennika książęcego. W 1297 r. Pabianice otrzymują prawa niemieckie, a nieco później /dokładna data nie jest znana/ podniesione zostają do rzędu miast.

++ Znaczący wpływ na kierunek przyszłych ulic i działek budowlanych miał również układ łanów w miejscowościach na gruntach których powstała Łódź.

Najstarszym dokumentem dotyczącym samego miasta jest przywilej z 1398 r. podający wykaz ziem należących do kapituły i ich dochody. Dalsze przywileje z 1463 i 1503 r. ustanowiły w mieście jarmarki, oraz ^{dogodnie warunki dla handlu} ~~uregulowały prawa tranzytowe i handlowe~~. Miasteczko ^{bez znaczenia} w XV wieku, ^{rozrasta} ~~wzrasta~~ w wieku XVI. Przywilej z 1555 r. ustanawia w mieście pięć cechów. Ślady istnienia w Pabianicach sukienników ~~związanych~~ pochodzą jeszcze z 1535 r. W 1606 r. miasto posiada już 166 domów, oraz liczy 77 rzemieślników, w tym 8 sukienników.

W XVII wieku rozpoczyna się jednak jego powolny upadek. Epidemia nawiedza je trzykrotnie, wojny i pożary dopełniają reszty. W 1737 r. miasto liczy już tylko 54 domy.

W roku 1793 rozpoczyna się okres okupacji pruskiej. Władze pruskie prowadziły przez cały czas okupacji energiczną akcję

- 9 -

kolonizacyjną, w wyniku której około 1000 Niemców osiadło na terenie samych Pabianic i wsi okolicznych. Osadnictwo niemieckie ~~zabrało~~ w Pabianicach, podobnie, jak i w niektórych innych osiedlach Ł.O.P. ~~zabrało~~ ^{dużego} znaczenia w okresie późniejszym. Kiedy bowiem Rząd Królestwa Kongresowego zaczął osadzać tkaczy pochodzenia przeważnie niemieckiego osiadali oni chętniej w miastach i osiedlach posiadających już pewną ludność niemiecką z epoki wcześniejszej.

Równie długą historię posiada trzecie z kolei pod względem wielkości miasto Ł.O.P. - Zgierz - ~~z tą jednak ważną różnicą~~, że upadek jego w XVII wieku nie był tak znaczny i miasto to na początku XIX wieku było obok Łęczycy największym ośrodkiem w pasie przeznaczonym przez Rząd Królestwa Kongresowego na teren kolonizacji tkaczy budzowiejskich.

^{16.10 (1884) (1881) 16.10 1884}
Najstarszym miastem regionu jest Łęczycza, która stanowiła od czasów wczesnohistorycznych ośrodek zwartej jednostki polityczno-terytorialnej. Była ona kolejno kasztelanią, księstwem i województwem, któremu podlegała znaczna część obszaru dzisiejszego Ł.O.P. Ludność ~~zabudowana~~ w Tumie pod Łęczycą stwierdziła w istniejącym tam grodzisku istnienie trzech grodów, z których drugi pochodzi z VI - VIII wieku, wobec czego ~~zabudowana~~ pierwszy sięga czasów jeszcze dawniejszych. ~~zabudowana~~ Wczesne początki Łęczycy wiążą się niewątpliwie z faktem, że położona jest ona w miejscu w którym wczesnohistoryczna droga bursztynu przecina dolinę prawisły. W historii Polski Łęczycza odegrała dość znaczną rolę. Naskutek tego Łęczycza będąca jednym z najstarszych i najznacniejszych grodów polskich, jakkolwiek utraciła w ~~ostatnim~~ ostatnim okresie Rzeczypospolitej swe dawne znaczenie, ~~zabudowana~~ wytypowana została przez Rząd Królestwa Kongresowego, jako

- 10 -

ośrodek ~~xxx~~ organizujący zakładany okręg przemysłowy.

+++ Drugorzędny węzeł drożny wytworzył się tu w czasach wczesnohistorycznych. W późniejszych czasach krzyżowały się tu dwa ważne szlaki komunikacyjne: droga Łęczyca - Rzgów - Wolborz - Inowiódź i droga Łowicz - Stryków - Kazimierz - Szadek - Kalisz. W okresie średniowiecza powstała tu komora celna zabezpieczona grodziskiem obronnym, którego ślady dochowały się do dnia dzisiejszego. Miasto położone w okolicy lesistej było własnością książęcą i stanowiło prawdopodobnie ośrodek łowiecki.

Prawa miejskie otrzymał Zgierz w XIII wieku. Przez długie jednak stulecia miasto, podobnie jak pobliska Łódź nie wykazuje żadnych tendencji rozwojowych. O wielkości jego świadczy fakt, że w roku 1459 na wojnę pruską wystawia załedwie jednego żołnierza pieszego, podczas kiedy największe wówczas miasto na terenie dzisiejszego Ł.O.P. - Łęczyca, wystawia ich 20. Dopiero w 1505 r. król Aleksander, przyznaje miastu prawo do jarmarku i targów tygodniowych. Mimo to w 1661 r. miasto posiada załedwie 10 domów. W 1765 r. domów jest już 56, a rzemieślników 50. W 1807 r. w przededniu osadnictwa przemysłowego miasto liczyło załedwie 500 ludzi. Stwierdzić mimo to należy, że upadek miasta w ~~XXXX~~ XVII wieku nie był tak znaczny, jak innych miast i na początku XIX wieku Zgierz był epok Łęczycy największym ośrodkiem w pasie przeznaczonym przez Rząd Królestwa Kongresowego na teren kolonizacji tkaczy cudzoziemskich.

+++ ~~Zgierz~~ Miasto położone jest na najdalej w kierunku północno-zachodnim wysuniętej części t.zw. Krawędzi Łódzkiej. Tworzy ona w tym miejscu rodzaj otwartej ku zachodowi i północno-zachodowi bramy. Samo miasto znajduje się we wnętrzu w obszarze źródłiskowym rzeki Bzury.

- 11 -

9

Donioślejsze przeobrażenia, które nędały bardziej określi-
ny charakter gospodarczy zacofanym dotychczas terenom dzisiejs-
szego Ł.O.P. dokonują się dopiero za czasów Królestwa Kongreso-
wego. W Rosji, która wyszła zwycięsko z zamętu wojen napoleońskich
zaobserwować można nową orientację gospodarczą. Chcąc stworzyć
początki własnego przemysłu w tym olbrzymim i dotychczas niemal
wyłącznie rolniczym kraju, rząd rosyjski wszedł na drogę usta-
nawiania wysokiej bariery celnej, z której miał skorzystać
w najbliższych latach przemysł włókienniczy podporządkowanego
Rosji i połączonego z nią Unią personalną Królestwa Polskiego.

W samym Królestwie wzmogły się w tym czasie wysiłki w
kierunku zaszczepienia i rozwoju w kraju przemysłu. Upadek
rolnictwa /którego rynki zbytu zamykały się/, lepsze zrozumie-
nie przemian politycznych i społeczno-gospodarczych, dokonywują-
cych się w Europie, oraz zaszły od czasów stanisławowskich x
zmiany ustrojowe - stworzyły korzystniejsze warunki dla
rozwoju przemysłu. Postawiony przez Lubeckiego w 1824 r.
program gospodarczy opierał się na założeniu, że zanim rewo-
lucja przemysłowa dosięgnie Rosji, Królestwo Polskie zbierze
pierwsze owoce.

Dzięki staraniom Lubeckiego, taryfa celna rosyjska na
towary polskie została w 1822 r. wybitnie obniżona, a import
do Królestwa towarów włókienniczych, zwłaszcza pruskich poważ-
nie ograniczony. Oparty na badaniach statystycznych i analizie
możliwości rozwoju poszczególnych gałęzi przemysłu program,
przewidywał w pierwszym rzędzie rozwój przemysłu włókienniczego,
górnictwa i hutnictwa. W parze z rozwojem produkcji miała iść
rozbudowa sieci drogowej, składów i urządzeń handlowych, oraz
bankowych.

- 12 -

Rozwój przemysłu włókienniczego miała zapewnić w znacznej mierze imigracja zagranicznych rzemieślników, zgodnie z metodą stosowaną od wieków przez kraje zachodnio/europejskie. W wyniku polityki rządu cudzoziemscy rzemieślnicy napłynęli szeroką falą do Królestwa. Wobec Krzyżysu panującego wówczas we włókiennictwie niemieckim i czeskim, a wywołanego zalewem towarów zmechanizowanego przemysłu angielskiego, rzemieślnicy przyciągnięci zostali przywilejami, zagwarantowanymi im dekretem z 1816 r. i uzupełnionymi w latach następnych.

(v x x x x) 14.15
Osadnikom zapewniono ograniczenie przywozu tkanin, zwalniając równocześnie niemal zupełnie od ceł import surowców i barwników. Przybywający tkacze i ich synowie zwolnieni byli od obowiązku służby wojskowej oraz przez szereg lat od świadczeń za otrzymany grunt. Rząd budował dla osadników domy, wolne przez 6 lat od komornego, względnie dostarczał bezpłatnie drzewa budulcowego ze swych lasów, a cegła była dostarczana w cenie kosztu. W nowych osadach rząd budował na swój koszt kościoły, karczmy i t.d.

Imigranci, których werbunkiem zajmowali się specjaliści emisariusze rządu, byli osiedlani głównie na terenie województw kaliskiego i mazowieckiego w małych osadach. Obydwa te województwa zostały wybrane ze względu na swe zachodnie położenie i bliskość ośrodków ojczystych imigrantów, oraz ze względu na pewne tradycje tkackie, istniejące od czasów przed upadkiem miast w XVII i XVIII wieku. Województwo kaliskie, położone bardziej na zachód miało dla przyływu imigrantów lepsze warunki. Natomiast województwo mazowieckie, gdzie rozwojem przemysłu zajmował się energiczny prezes Wojewódzkiej Komisji Mazowieckiej Rajmund Rembieliński, posiadało znaczne udogodnienia przy eksporcie do Rosji, gdyż kupcy i fabrykanci mogli się zaopatrywać w wymaga-

- 13 -

ne świadectwa pochodzenia towarów, wydawane w stolicy województwa, po drodze - w Warszawie. W województwie kaliskim natomiast musieli oni wracać na zachód do Kalisza z bardziej na wschód położonych osad włókienniczych. Produkowane sukna szły bowiem głównie na eksport do Rosji i na potrzeby wojska.

Nowopowstające osady włókiennicze lokalizowane były po uprzednim starannym zbadaniu przydatności terenu. Ważnym czynnikiem, który obok obfitości wody i drzewa oraz ewnych tradycji włókienniczych wpłynął na rozmieszczenie osad włókienniczych w wąskim trzydziestokilometrowym pasie, ciągnącym się wzdłuż zachodniej granicy województwa mazowieckiego od Izbicy do Tomaszowa, było ciążenie ku terenom dostarczającym osadników. W pasie tym powstały zarówno osady rządowe, wśród których wymienić należy Gostynin, Gąbin, Brdów, Przedecz, Łęczycę, Zgierz, Rawę Mazowiecką, Łódź i Pabianice, jak i prywatne, wśród których wybijały się Izbica, Aleksandrów, Brzeziny, Konstantynów, Zdunska Wola i Ujazd. Nieco wcześniejsze początki miała osada rządowa Gąbie i prywatna Ozorków.

Formy osadnicze, kształtujące się przede wszystkim pod wpływem stosunków wytwórczych swego czasu, były uwarunkowane faktem, iż rząd wykorzystał dla akcji uprzemysłowienia kraju imigrację tkaczy niemieckich i częściowo czeskich. Tkacze ci nie byli bynajmniej koryfeuszami postępu w przemyśle. Stanowili oni element wypierany ze swej ojczyzny przez konkurencję przemysłu angielskiego. Reprezentowany przez nich typ produkcji rękodzielniczej warunkował rozproszoną formę osadniczą, charakterystyczną na zachodzie dla XV i XVI wieku. Ośrodkiem organizującym okręg miała być początkowo Łęczycza. Rząd ułatwiał rozwój produkcji w łókienniczej w samej Łęczycy przez budowę

- 14 -

urządzeń fabrycznych - przędzalni i foluszy, oraz budowę domów mieszkalnych, które sprzedawał sprowadzonym osadnikom - sukienikom. Budowano tu składy wełny, tak aby Łęczyca mogła się stać miejscem jarmarków i siedzibą kupców i nakładców.

Wypadki jednak potoczyły się inaczej. Na czoło osad sukienicznych wysunął się Zgierz, a później Łódź, zaś kryzys gospodarczy po 1831 r. i konkurencja nowopowstałych ośrodków przemysłowych spowodowały ostateczny upadek przemysłu włókienniczego w Łęczycy.

Celem lepszego powiązania poszczególnych osad przemysłowych, rząd rozbudował publiczny trakt z Włocławka przez Łęczycę, Zgierz i Łódź do Piotrkowa. W późniejszym okresie miała to być droga dopływu surowca, zwłaszcza bawełny, dla nowo powstającego przemysłu włókienniczego. Jeszcze ważniejszy stał się z czasem t.zw. "trakt fabryczny" z Kalisza przez Łódź, Zgierz i Łowicz do Warszawy. Ten ostatni pomysłany był głównie jako droga dla dostarczania gotowych wyrobów na rynki wschodnie.

Polityka rządu nastawiona była w pierwszym okresie na powiązanie rękodzielnictwa z produkcją rolną. Osiedlający się tkacze otrzymywali ogrody /do 3 mórg/, które miały stanowić ich dodatkowe źródło utrzymania. Próbowano również powiązać włókiennictwo z uprawą lnu. W przeciwieństwie jednak do przemysłu wełnianego, rozproszonego w szerokim pasie, przemysł lniany miał być skoncentrowany w Łodzi. Osadnicy otrzymujący działki pod uprawę lnu, obowiązani byli do dostarczania pewnej ilości przędzy lnianej. Próby te w rezultacie nie przyniosły oczekiwanych rezultatów, gdyż gleby na terenie obecnego Ł.O.P. nie nadają się pod uprawę lnu. Temniemniej

- 15 -

owczesne parcelacje prowadzone pod tym kątem wywarły trwały wpływ na ukształtowanie przestrzenne wielu miast regionu.

Nowopowstający przemysł rozlokowany był w małych miasteczkach względnie w osadach, przyczem rozplanowanie przestrzenne nowych ośrodków było przedmiotem szczególnej troski rządu. Domy osadników budowane były z reguły zdala od istniejącej osady i posiadały układ szachownicowy prostych ulic wokół własnego rynku. Rynek posiadał zwykle kształt prostokątny /w Łodzi wyjątkowo ośmioboczny/ oraz Ratusz i kościół ewangelicki. Wiele miasteczek na terenie Ł.O.P. zachowało dotychczas ślady dwóch odrębnych formacji przestrzennych, pochodzących z różnych okresów. Przykładem może tu być Ozorków. Sukienicy obowiązani byli do budowania domów według jednolitego, typowego planu. Z reguły były to domy murowane, względnie na murowanych fundamentach. Architektura większych budynków, jak ratusz, kościół, czy fabryka była staranna. Budownictwo tego okresu odbija się dodatnio od chaosu budowlanego okresu późniejszego.

Momentem, który zadecydował o szybszym rozwoju Łodzi, niż innych osad włókienniczych i pozwolił jej na odegranie roli ośrodka było zagadnienie wody i rozrastanie się przemysłu bawełnianego w drugiej fazie rozwoju włókiennictwa polskiego. Drocki-Lubecki popierał przedewszystkim rozwój przemysłu wełnianego i lnianego, jako gałęzi nastawionych w zasadzie na surowcach krajowych. Naskutek tego Królestwo będące poważnym eksporterem tkanin wełnianych i lnianych, importowało równocześnie poważne ilości wyrobów bawełnianych. Powstający nieco później przemysł bawełniany pomyślany był od początku, jako przemysł scentralizowany, w formie manufaktur. Dotyczyło to zwłaszcza przedsiębiorstwa ~~xxxxxx~~ stanowiącego pierwszą fazę

- 16 -

procesu technologicznego. Przędzalnie przed wprowadzeniem maszyny parowej ciążyły ku wartkim strumieniom, służącym jako źródło siły napędowej. Tak było zarówno w Anglii, jak i później w Stanach Zjednoczonych. Ten właśnie motyw zadecydował o tym, że zakłady włókiennicze w Tomaszowie powstały nie nad Pilicą, lecz nad wartkim jej dopływem Wolborką.

Zachodnia część województwa mazowieckiego była wprawdzie równiną pozbawioną naogół wartkich strumieni, jednakże sama Łódź, leżąca na ważnym dziale wodnym, znajdowała się na terenie źródłowym. Tutaj miały swe źródła strumienie, które zwróciły uwagę Staszica w 1825 roku.

Staraniem rządu, a głównie niestrudzonego Rembielińskiego, który osobistym majątkiem gwarantował pożyczki rządowe, powstała w Łodzi pierwsza mechaniczna przędzalnia bawełny, Christiana Wendischa, poruszana siłą wodną, w okolicy nazywanej Księży Młyn.

54.2 +++++ Zwłaszcza na uwagę zasługuje t.zw. "umowa zgierska" zawarta między namiestnikiem Zajączkiem i grupą przemysłowców.

Założenie osady przemysłowej na terenie Łodzi, połączone z regulacją miało miejsce w 1821 r. Plan osady i działek, powstałych na gruntach należących do wójtostwa i folwarku Stara Wieś i wsi tej samej nazwy sporządził geometra Wiebieg. Ilość ziemi przeznaczonej pod nową osadę wynosiła 188 ha. Łączna więc powierzchnia miasteczka i nowej osady, którą zaczęto nazywać Nowym Miastem, lub Osadą Sukienniczą wynosiła 1016 ha. Nowe Miasto składało się w zasadzie z czterech bloków złożonych w prostokąt. Środkowe arterie tworzyły: trakt piotrkowski

- 17 -

/obecna ul. Piotrkowska/ i pójść na do niego ul. Średnia /potem Pomorska i Konstantynowska, obecnie Nowotki i Obrońców Stalingradu/. Zewnętrzne boki prostokąta stanowiły ulice Północna, Południowa, Wschodnia i Zachodnia. W środku prostokąta w miejscu zetknięcia się bloków i w miejscu przecięcia się głównych arterii obcięto naroża pojedynczych bloków. Powstała w ten sposób ośmioboczna przestrzeń przeznaczona na rynek /Nowy Rynek, obecnie Plac Wolności/. Przy południowym wylocie Piotrkowskiej wymierzono z jednej strony plac na budowę ratusza, a z drugiej plac pod kościół ewangelicki.

Jak z tego wynika Osada Sukiennicza zaprojektowana była jako miasteczko. W planie jego widać wyraźną tendencję do koncentracji. Centrum stanowi rynek, od niego rozchodzą się ulice, będące jednocześnie początkiem dróg. Rynek Osady Sukienniczej, następnie częściej nazywanej Nowym Miastem znajdował się ponadto na wyniesieniu.

W ślad za rozplanowaniem Łodzi, przeprowadzono akcję parcelacji przeznaczonych pod nią terenów. Bloki okalające projektowany Nowy Rynek /Plac Wolności/ i część gruntów wzdłuż traktu piotrkowskiego /ul. Piotrkowska/ pocięto na parcele budowlane w liczbie 202, resztę terenu przeznaczono na działki pod ogrody. Gros tych miejsc się miało na wschód od ul. Wschodniej. Razem powierzchnia działki budowlanej i przypadającego jednocześnie właścicielowi ogrodu wynosiła 1,5 morga. Przy przeprowadzaniu tej parcelacji nie liczone się zbyt z dotychczasowymi właścicielami, ani kierunkami łąnów i dróg.

Dzięki założeniu Nowego Miasta, pod boki średniowiecznego miasteczka rolniczo-handlowego znalazła się osada przemysłowa przeznaczona dla napływających tkaczy z Wielkopolski,

- 18 -

którzy od ludności miejscowej różnili się zajęciem, narodowością, wyznaniem i całą kulturą.

Podobną ewolucję przechodziły inne osiedla przeznaczone przez Rząd Królestwa Kongresowego na teren osadnictwa rzeźmiśników cudzoziemskich. Szczególnie uderzające jest podobieństwo ze Zgierzem. W Zgierzu również stary ośrodek połączony został z czworobokiem nowych bloków traktem, stanowiącym zarazem jedną z osi tego czworoboku. Na przecięciu obydwu osi znajdował się rynek. W Zgierzu jednak zaprojektowano 230 działek, o powierzchni identycznej jak w Łodzi 1,5 morgi.

Wśród założonych w tym okresie osiedli wyróżniają się pod względem ukształtowania przestrzennego wyraźnie dwa typy: inny układ posiadają osady zakładane w nawiązaniu do istniejącego miasta, ~~z zachowaniem istniejącego układu ulic~~ /jak n.p. Łódź, Zgierz, czy Pabianice/, a inny w wypadku założenia osiedla przez prywatnego właściciela na terenie dziewiczym /jak n.p. w wypadku Aleksandrowa/. W pierwszym wypadku otrzymujemy układ dwóch sprzężonych, odrębnych pod względem narodowym i społecznym organizmów z których każdy posiada własny rynek i kościół. W drugim jedno miasteczko z jednym rynkiem, przy którym w niektórych wypadkach powstają dwa kościoły: katolicki i ewangelicki. W wypadku miasteczek prywatnych, właściciele nie byli naogół skrupowani szczupłością gruntów, wskutek czego parcele były większe / w Aleksandrowie 2 morgi, w Konstantynowie nawet 3/. W miasteczkach tych również rynek był zwykle znacznie większy. W Konstantynowie i w Zdunskiej Woli boki jego miały 150 mtr. Znaczne rozmiary działek wyznaczanych poszczególnym rzemieślnikom prowadziły do zbyt dużej głębokości bloków, ~~kt~~ czemu

- 19 -

usiłowano zaradzić przez ~~ograniczenie przydziału działek~~ przydzielanie rzemieślnikom dwóch działek - jednej w mieście na budowę domu i drugiej poza terenem właściwej zabudowy miejskiej na ogród.

Z tego okresu pochodzi też większość ratuży w miastach znajdujących się na terenie Ł.O.P. Ratusze budowano przy nowym, wzgl. starym rynku. W Aleksandrowie i Zgierzu zbudowano również skromne "sukiennice". Ulice łączyły się z rynkiem wzdłuż stających go domów, podobnie jak w miastach średniowiecznych, a w licznych wypadkach krzyżowały się w jego środku. Liczba działek nie przekraczała zwykle 250, a średnica nowej osady kilkuset metrów. Waznym elementem była rzeczka nad którą lokowano folusze.

Na tym etapie rozwoju przestrzennego zatrzymała się większość osad przemysłowych założonych w tym okresie. Łódź jednak w latach 1825-27 przechodzi nową ewolucję. Wyznaczono wtedy granice i przeprowadzono parcelację dalszych osad, a mianowicie: Łódki na południe od Nowego Miasta /wzdłuż traktu piotrkowskiego który wyprostowano i uregulowano/, Nowej Łódki, czyli Osady Czeskiej i Ślązaków /wzdłuż uregulowanej drogi Zarzew - Wólka, potem Zarzewskiej, Obecnie Napółrkowskiego/, oraz t.zw. Posiadeli wodno-fabrycznych /w dolinie Jasieni/. Te ostatnie były już wynikiem polityki, zmierzającej do zlokalizowania w Łodzi przemysłu bawełnianego w formie manufaktur. Pozostałe osady miały charakter osad rzemieślniczych.

Pod nowe osady przeznaczono grunty wsi Wólka, która wówczas przestała istnieć, jako wieś, wójtostwo Zarzew, ziemię należącą do młynów i tartaków w dolinie Jasieni i ~~in~~ część lasów państwowych. Naskutek tego obszar Łodzi wzrósł do 2205 ha.

- 20 -

Nowe osady, za wyjątkiem Posiadeli wodno-fabrycznych podzielono na działki 1,5 i 3 morgowe. Większe w liczbie około 200 mieli otrzymać prządkowie, którzy jednocześnie musieli się trudnić uprawą lnu, mniejsze w liczbie około 300 tkacze. Działki tkaczy położony były przy samym trakcie piotrkowskim, gdyż wytwarzając gotowe wyroby musieli ~~musieli~~ mieć sposobność ich sprzedaży. Działki prząsników znajdowały się przy równoległych do Piotrkowskiej ulicach, oraz wzdłuż ulicy Zarzewskiej, obecnie Napiórkowskiego. Na planie wyznaczono także ulice poprzeczne co 300 mtr. Ulica Widzewska /obecnie Kilińskiego/ dostosowała się do jednej ze starych dróg prowadzących ze średniowiecznego miasteczka Łódzia do młynów na Jasieni, a ul. Zarzewska /obecnie Napiórkowskiego/ do drogi Zarzew - Rokicie.

Posiadzia wodno-fabryczne, przeznaczone od początku ze względu zarówno na spadek wód który mógł być wykorzystany jako siła pędna, jak i na obfitość terenu, dla większych zakładów przemysłowych. Wydzielono tu 5 większych działek o powierzchni ca 3/4 km² każda, które obejmowali więksi prządkowcy.

W planie regulacyjnym osad założonych w okresie 1825 - 27 r., nie ma już koncentracji co do planu Nowego Miasta. Uderza w nich wielkość przeznaczonych ^{przeznaczonych} ~~terenów~~, co wpłynęło na łatwość w uzyskiwaniu terenu. Miałoby bowiem w Posiadziach wodno-fabrycznych wyznaczono duże działki, co pozwoliło na swobodne rozplanowanie nowych zakładów, ale później ^{Konarski} ~~tereny~~ ^{tereny} działki przeznaczone początkowo dla indywidualnych rzemieślników, gdy tylko ktoś wyraził chęć założenia większego zakładu. ~~W~~ Naskutek tego polityka lokalizacyjna ówczesnych władz przesądziła w znacznej mierze obecne rozmieszczenie przemysłu na terenie m. Łodzi i niemało przyczyniła się do jej szybkiego wzrostu.

- 21 -

W nowych osadach przewidziano dwa place: pierwszy t.zw. Rynek Bielnikowy przy zetknięciu ul. Przędzalnianej z Piotrkowską nie odegrał znaczniejszej roli ze względu na brak połączenia z okolicą, drugi w miejscu skrzyżowania ul. Piotrkowskiej z drogą Zarzew - Rokicie, t.zw. Rynek Górny, czyli Geyera, obecnie Plac Reymonta. W przeciwieństwie do Nowego Miasta, które po-
myślano jako miasteczko, które starano się związać z okolicą drogami /trakt piotrkowski, droga Łódź-Stoki i szosa konstantynowska, których kierunek zmieniono, skierowując je do Nowego Rynku, obecnie Placu Wolności/ nowe dzielnice powstały przy już istniejących drogach. Nowych arterii nie przeprowadzono, wskutek czego każda z nowych dzielnic rozwijając się, wytwarzała własną sieć uliczną, nie zawsze powiązaną między sobą. Ulica Piotrkowska pozostała więc jedyną arterią łączącą wszystkie dzielnice. Kształt i kierunek działek w osadzie Łódka - długich i wąskich, ułatwiał przebieg w późniejszym okre-
sie ulic poprzecznych /Moniuszki, Roosevelta/, ale utrudniał prowadzenie ulic równoległych do Piotrkowskiej.

W Łodzi można w tym czasie wyróżnić wyraźnie trzy forma-
cje przestrzenne, których ślady przetrwały do dnia dzisiejszego: średniowieczne miasto na północy z przylegającą osadą sukienników, osady rękodzielnicze z dużymi działkami wzdłuż ulicy Piotrkowskiej i leżącymi po obu stronach osadami prząsowników z jeszcze większymi działkami, oraz osady fabryczne wzdłuż rzeki Jasień, której wody służyły początkowo do napędu maszyn, później do apretury tkanin, a wreszcie zostały zdegradowane do roli odbiorcy ścieków fabrycznych. Ten zespół trzech różnych formacji powiązanych ulicą Piotrkowską oznaczał się dużą prze-
rzystością i prostotą, lecz został zniekształcony przez burz-
liwy rozwój przemysłu w drugiej połowie XIX wieku.

- 22 -

Łódź powstała więc z kilku słabo połączonych ze sobą osad, z których prawie wszystkie miały dużo miejsca do ekspansji. Osady te nie miały przytem jednego ośrodka ciężenia, lecz dwa, które jednak ze względu na odległość nie mogły obsłużyć wszystkich osad. Miało to nie mały wpływ na wytwarzanie się z zespołu łódzkiego jednego zwartego układu funkcjonalnego. Wytworzenie się dla wszystkich osad jednego centrum było utrudnione i z tego względu, że najbardziej centralnie położony punkt miasta - skrzyżowanie ul. Piotrkowskiej z ~~Przejazd~~ ul. Przejazd i A. Struga nie posiada bezpośrednich połączeń w kierunku wschodnim i zachodnim. Ta okoliczność zadecydowała w znacznej mierze wytwarzanie się takiego centrum wzdłuż całej prawie długości ul. Piotrkowskiej, jedynej arterji łączącej obydwie węzły drożne i w sposób bezpośredni, lub pośredni wszystkie dzielnice miasta.

Łódź była od początku pomyślana jako ośrodek przemysłu bawełnianego i lnianego i dopóki sukiennictwo było dominującą gałęzią przemysłu na terenie dzisiejszego Ł.O.P., największe obecnie miasto regionu pozostawało na szarym końcu, jak o tym świadczą dobitnie następujące liczby:

Liczba ludności w 1815 r.

Ozorków /wełniennictwo w czasach Księstwa Warszawskiego/ 2007 mieszk.

Aleksandrów	742	"
Zgierz	558	"
Łódź	331	"

Liczba ludności w 1828 r.

Zgierz /miast rękodzielniczych krajowych stolica"/	8 872	mieszk.
Ozorków	5 669	"
Łódź	4 909	"
Aleksandrów	3 871	"

- 23 -

Upadek powstania listopadowego zmienił gruntownie tą sytuację. ~~Wobec represji władz carskich na polski przemysł tekstylny~~
~~Przemysł ten podległ represjom i został zniszczony~~
Polityka represji władz carskich zahamowała na pewien czas rozwój przemysłu włókienniczego na terenie dzisiejszego Ł.O.P. wywołując równocześnie głębokie zmiany w jego strukturze. Zniesienie dogodnych umów celnych, istniejących poprzednio między Królestwem, a Cesarstwem, ustanie zamówień wojskowych i ~~zniknięcie~~ z areny politycznej takich opiekunów przemysłu włókienniczego, jak Łubecki i Rembieliński, godziło w pierwszy rządzie w przemysł wełniany, natomiast przemysł bawełniany miał w dalszym ciągu otwarte pole do dalszej ekspansji ^{na rynku krajowym} natury rzeczy Łódź wysunęła się w tym okresie na ~~czolo~~ ^{14, 15, 16} nowozałożonych osiedli. Zmiana struktury przemysłu i przesunięcie punktu ciężkości na produkcję bawełnianą, wywołuje szereg dalszych następstw. Przyczynia się do przyspieszenia tempa rozwoju kapitalistycznego sposobu produkcji. Przemysł sukienniczy opierał się głównie na działalności drobnych, niezależnych tkaczy, t.zw. "fabrykantów". Przemysł bawełniany natomiast warunkował szybki rozwój manufaktur i zanik drobnej produkcji rzemieślniczej. Rozwój manufaktur przybrał znacznie na sile od czasu wprowadzenia do produkcji maszyn. Zainstalowanie maszyn parowych prowadziło z kolei do wzrostu spożycia węgla i do większego uzależnienia przemysłu włókienniczego od transportu, zważywszy, że przy przeróbce bawełny węgiel stanowi daleko bardziej obciążający surowiec od włókna. W związku z tym nie mały wpływ na szybszy rozwój Łodzi, niż innych osiedli miał fakt, że ~~wybudowana~~ najważniejsza w Polsce linia kolejowa warszawsko-wiedeńska obsługiwała okręg przemysłu włókienniczego przy pomocy tylko jednego odgałęzienia, a mianowicie ~~kolei~~ t.zw. "kolei fabrycznej", Koluszek - Łódź.

8

- 24 -

6/ Rynki Dalekiego Wschodu i Imperium Carskiego stanęły zresztą ponownie otworem przed polskim przemysłem włókienniczym w wyniku wojny krymskiej i ostatecznego zniesienia granicy celnej między Cesarstwem, a Królestwem. Tym razem jednak korzystał z tego niemal wyłącznie przemysł bawełniany.

Ośrodki pozbawione dogodnych połączeń kolejowych zamierały powoli.

Równie duży wpływ miały reformy uwłaszczeniowe, które nasutek ożywienia stosunków towarowo-pieniężnych na wsi zwiększyły chłonność rynku rosyjskiego na polskie wyroby włókiennicze i przyczyniły się do przekształcenia stosunków społeczno-narodowościowych na terenie okręgu łódzkiego, a zwłaszcza w samej Łodzi.

Łódź, ~~która w tym czasie~~ której przemysł przechodzi w tym okresie przez swojego rodzaju "rewolucję przemysłową" wyrasta z osiedla przemysłowego do roli wielkiego miasta. Za okres przełomowy uważa się naogół sześćdziesiąte lata ub. wieku. W tym okresie powstaje w Łodzi obok stale rozwijającego się włókiennictwa kilka innych gałęzi przemysłu, jak zakłady metalowe, browary, gazownia. Pojawia się równocześnie niemal gazeta, stały teatr, szkoła średnia, garstka inteligencji. Przeprowadza się oświetlenie ulic i zakłada chodniki. W 1841 r. Łódź otrzymuje prawa miasta gubernialnego, przyczem na czele urzędu municypalnego staje prezydent, a w 1867 r. utworzony zostaje powiat łódzki. Dopiero jednak w 1915 r. Łódź staje się siedzibą gubernatorstwa wojskowego, a w 1919 r. zostaje utworzone województwo łódzkie. Od tego czasu też mniej więcej kończy się ingerencja władz państwowych w sprawy miejskie. Z jednej strony

Declassified in Part - Sanitized Copy Approved for Release @ 50-Yr 2014/05/08 : CIA-RDP81-01043R002700210001-4

- 26 -

W parze z rozwojem sieci ulicznej, która nie mało przyczyniła się do zespolenia kilku luźno dotychczas związanych ze sobą osad w jedną całość, szedł rozwój zabudowy, który z wolna zaczęła wypełniać istniejące wolne przestrzenie. Charakterystyczne są pod tym względem dane dotyczące liczby budynków na terenie m. Łodzi. Wynosiła ona w

1829 r.	369
1832 r.	399
1838 r.	786
1839 r.	877
1840 r.	962
1849 r.	1 003
1850 r.	1 010
1852 r.	1 253

Rozwój miasta odbywał się zresztą nie tylko w ramach jego poszerzonych granic administracyjnych. Pod koniec lat pięćdziesiątych ub. stulecia założona została na 408 morgach należących do wsi Bałuty jeszcze jedna osada, pomimo sprzeciwu władz. Założenie tej szybko rozwijającej się, proletariackiej dzielnicy Łodzi spowodowane było przez zakaz osiedlania się Żydów w nowych dzielnicach miasta, który zresztą w kilka lat po założeniu Bałut został zniesiony.

- 27 -

Szybki rozwój Bałut trwał, aż do końca XIX wieku, co wiąże się niewątpliwie z korzystną lokalizacją tej dzielnicy, leżącej na skrzyżowaniu ~~ulic~~ dróg, które stanowią obecnie Limanowskiego /dawna Aleksandrowska/, Zgierska, Łagiewnicka i Wojska Polskiego /dawna Brzezińska/, na terenie naturalnej ekspansji miasta. Rozwój ten jest typowy dla rozwoju wszystkich dzielnic powstałych w ostatnich dziesięciatkach lat ub. stulecia poza granicami administracyjnymi Łodzi, jak Chojny, Widzew, Stoki, Żabieniec, czy Radogoszcz. Granice administracyjne miasta pozostały w zasadzie niezmienione, aż do 1915 r., kiedy obszar miasta wzrósł z 2064 do 5875 ha. ~~Dopiero po II wojnie światowej granice te zostały poszerzone do 211,55 km².~~ ~~Na terenie Bałut również doszło do rozbudowy sieci ulic i początek segregacji ludności wg. zawodów i grup społecznych.~~ Na terenie śródmieścia przedłużono ulicę Spacerową /obecnie al. Kościuszki/, wybudowano pasaż Meyera /obecnie ul. Moniuszki/, oraz przeprowadzono ulice Gdańską, Żeromskiego i Lipową. Rozwija się również silnie sieć uliczna i zabudowa na terenie dawnych Słazaków, Osady Czeskiej i Nowej Dzielnicy. Zasady jednak wg. których rozwijana była sieć uliczna na terenie śródmieścia i dzielnic obrzeżnych były jednak odmienne. W śródmieściu ulice przecinały się pod kątem prostym, przy braku arterii radialnych i dużych rozmiarach bloków i działek budowlanych. Na przedmieściach sieć ulic dostosowywała się do radialnych przeważnie arterii i stąd bloki i działki budowlane były przeważnie małe i o różnych kształtach. Wynikało to oczywiście z różnej genezy śródmieścia i przedmieść. O ile śródmieście było zaplanowane, przedmieścia rozwijały się mniej lub więcej spontanicznie i bezplanowo.

Pod koniec XIX wieku występuje również wyraźnie zjawisko przenoszenia się ośrodka największego nasilenia ruchu ulicznego i punktu ciężkości miasta na południe. Pozostaje to niewątpliwie

- 28 -

w związku z budową dworców kolejowych, zwłaszcza dworca kaliskiego i wytwarzaniem się w okolicach skrzyżowania ul. Piotrkowskiej z ~~ul.~~ Struga i Przejazd ośrodka dyspozycji, przede wszystkim gospodarczej.

Osobnym b. ciekawym zjawiskiem jest fakt powstawania na terenie m. Łodzi całych osiedli przemysłowych, składających się z kompleksów budynków fabrycznych, budynków administracyjnych i domów mieszkalnych dla robotników. Przyczyn tego stanu rzeczy należy doszukiwać się z jednej strony w fakcie wytworzenia się w Łodzi w przeciwieństwie do innych krajów kapitalistycznych wielkich, wielooddziałowych zakładów włókienniczych, a z drugiej w niskich stosunkowo materialnych i kulturalnych wymaganiach robotników łódzkich w tym czasie. "Osady" te zresztą, zgrupowane wokół zakładów Scheiblera i Grohmana, Poznańskiego, czy Widzewskiej Manufaktury nie były oddzielone od reszty miasta.

Przemysł łódzki wykazuje w okresie do pierwszej wojny światowej i w okresie międzywojennym tendencję do rozpraszania się po terenie całego miasta. Ułatwiał to w początkowym okresie obfitość gruntów. Tem niemniej pod koniec omawianego okresu większe zakłady zaczynają opuszczać śródmieście, natomiast zwiększa się liczba drobnych i średnich zakładów lokalizowanych wewnątrz bloków mieszkalnych, lub wręcz w budynkach mieszkalnych.

Powszechnie w XX wieku w innych miastach zjawisko przenoszenia się zakładów ~~zwłaszcza włókienniczych~~ poza teren miasta nie występuje w Łodzi wyraźnie. Przemysł włókienniczy polski wogóle, a łódzki w szczególności nie rozwijał się już bowiem znacznie w okresie międzywojennym, a nowe wielkie zakłady nie powstawały. Zaznaczyła się tu przede wszystkim utrata olbrzymiego rynku wschodniego, na który przemysł ten był w pierwszym rzędzie nastawiony. Tem-

- 29 -

niemniej to właśnie zjawisko było przyczyną ~~zabudowy~~ nowej dzielnicy Ruda Pabianicka, oraz rozbudowy innych.

Przez okres międzywojenny rozwój urządzeń kulturalno-socjalnych i komunalnych nie szedł w parze z rozwojem miasta, gdyż burżuazja znajdująca się wtedy przy władzy nie była zainteresowana w wytworzeniu właściwych warunków bytowych dla klasy robotniczej. Warto wspomnieć, że to wielkie ponad półmilionowe miasto nie posiadało, aż do drugiej wojny światowej ~~publicznych~~ miejskich wodociągów, a sieć kanalizacyjna rozwinięta była w minimalnym stopniu, obejmując swym zasięgiem zaledwie drobną część zabudowy miejskiej. Miasto nie posiadało prawie do końca tego okresu, ani jednej wyższej uczelni, przy chronicznym niedoborze szkół średnich i niższych.

Od drugiej połowy XIX wieku zaznacza się już wyraźnie dominująca rola Łodzi na terenie dzisiejszego Ł.O.P. Zasięg wpływów Łodzi w dziedzinie przemysłu ~~zagłębiowym~~ obejmował Zgierz, Pabianice, Konstantynów, Aleksandrów, Ozorków, oraz częściowo Tomaszów i Zdunską Wolę. Bliższe miasta podporządkowywały się z wolna pod względem swej struktury Łodzi, tracąc niektóre funkcje miastotwórcze, a rozwijając natomiast w wyższym stopniu funkcje usługowe. Niektóre silnie przedtem rozwinięte ośrodki, zaczęły z wolna zamierać. Taki los spotkał m.in. Łęczycę, niegdyś największe i najważniejsze miasto okręgu.

Właściwej jednak strefy podmiejskiej Łódź nie wytworzyła. Dotychczas uderzającym zjawiskiem jest fakt, że wiele osiedli, położonych w bezpośrednim ~~ich~~ sąsiedztwie tego wielkiego ośrodka zachowało strukturę i charakter typowej wsi prowincjonalnej.

- 30 -

Okupacja hitlerowska zmieniła nieco układ stosunków przestrzennych na terenie Łodzi. Obok niszczenia samego przemysłu, okupanci niszczyli również zabudowę. Zniszczone zostało zwłaszcza w bardzo znacznym stopniu Stare Miasto, między którym a resztą miasta powstał szeroki pas wyburzeń. Łódź w myśl koncepcji hitlerowskich miała być ośrodkiem ~~handlowym~~ i bazą przeładunkową pomiędzy rolniczymi terenami na wschodzie i uprzemysłowionymi krajami zachodnio-europejskimi. Samo miasto miało być w znacznej mierze zburzone i zdegradowane do roli miasta 50 - 100 000. W tym okresie ~~planowano~~ i w tej myśli wybudowano stację rozrządową Olechów.

Dzięki zwycięstwom Armji Radzieckiej plany te zostały unicestwione. Obecny okres rozbudowy odbywa się już w warunkach socjalistycznych.

⑧ Niewątpliwym źródłem wykształcania odgrywania do Łodzi był rozwój na terenie miast Stare Kolonki, w pobliżu którego w 1849 r. powstała Kolonia, osiedle o charakterze wiejskim. Osiedle Stare Kolonki, wraz z sąsiednimi osiedlami: Kolonia Poljanów, Kolonia i Zakładowa uzyskały w 1949 r. status miejski.

⑨ Wreszcie długą historię posiada położone na obrzeżach dzisiejszego Ł.O.P. miasto Głowno. Otrzymało ono prawa miejskie w 1427 r. na mocy przywileju Ziemowita Mazowieckiego, potwierdzonego w 1522 r. przez Zygmunta I. W XVI wieku miasto pieczętowało się herbem, przedstawiającym maskę twarzy mężczyzny.

Rozwój miasta był jednak stosunkowo powolny. W okresie powojennym, w 1870 r., ~~miasto~~ Głowno utraciło prawa miejskie, uzyskując je dopiero w 1918 r. Znaczny rozwój miasta nastąpił dopiero w okresie ostatniej wojny i po wojnie.

STAT

PLAN REGIONALNE LODEŃSKO OKRĘG PRZETWÓRSTWA

PROGRAM INWESTYCJI

Opracowanie Pracowni Planów Regionalnych w Łodzi
Wykonał mgr. Stanisław Czarnański

STAT

STAT

S p i s t r e ś ć i

	Strona
1. Analiza opisowa programu inwestycji	3
2. Zestawienie zbiorcze planu perspektywicznego	22
3. Zestawienie szczegółowe planu perspektywicznego	26
4. Zestawienie zbiorcze planu etapowego	127
5. Zestawienie szczegółowe planu etapowego	131

STAT

PLAN REGIONALNY Ł.O.P.
=====

Program inwestycyjny

Wykaz ważniejszych inwestycji przewidzianych w planie regionalnym Łódzkiego Okręgu Przemysłowego opracowany został już po zakończeniu I fazy planu - w zasadzie równoległe i wykonany w b.r. przez Pracownię Planów Regionalnych planem etapowym. Elaborat niniejszy stanowi próbę skonstruowania i określenia wysokości nakładów finansowych i materiałowych koniecznych dla realizacji założeń planu regionalnego w okresie perspektywicznym i pierwszego etapu realizacji. Równocześnie jest on rakapitulacją w skonkretyzowanej formie podstawowych zamierzeń inwestycyjnych, mających na celu przebudowę wadliwej struktury społeczno-gospodarczej i przestrzennej regionu.

Praca składa się z następujących części:

- a/ Wykaz ważniejszych inwestycji przewidzianych do realizacji w okresie perspektywicznym, wg działów gospodarki narodowej;
- b/ Wykaz ważniejszych inwestycji przewidzianych do realizacji w planie etapowym, wraz z określeniem stopnia realizacji założeń planu perspektywicznego;
- c/ Zestawienia zbiorcze i tabele porównawcze;
- d/ Część opisowa.

Wykaz inwestycji opracowany został w zasadzie na bazie samego elaboratu planu regionalnego. Jednak w bardzo wielu wypadkach poważne nieraz inwestycje zostały potraktowane w poszczególnych działach planu szkieletowego, lub nawet tylko wzmiankowane, w sposób wystarczający wprawdzie dla wy-

pracowania generalnych koncepcji planu regionalnego, jednak nie dający dostatecznych elementów dla określenia nawet w wielkim przybliżeniu koniecznych nakładów. Na skutek tego w większości wypadków koniecznym okazało się sięgnięcie do materiałów pierwotnych, które służyły do opracowania planu regionalnego. Powyższe zwiększyło znakomicie pracochłonność i przyczyniło się do pewnej niejednorodności mniejszej pracy, która w niektórych częściach, z braku dostatecznie sprecyzowanych sformułowań w samym planie, musi schodzić do szczegółów, stwarzających pozory drobiazgowości i dokładności większej, niż w innych częściach.

Orientacyjny koszt poszczególnych składników opracowany został na bazie wskaźnikowych cen obowiązujących przy opracowaniu Założeń Projektowych dla inwestycji w brzozych biurach projektowych. Wszystkie niemal pozycje zostały przekonsultowane i sprawdzone przez ram oznaczeń z poszczególnych dziedzin pod względem prawidłowości podanych kubatur, powierzchni terenów, kosztów i t.d. Ponadto znakiem większość pozycji została dodatkowo uzgodniona z zainteresowanymi branżowo inwestorami i instytucjami, a w szczególności z Wydziałem Budownictwa Prezydium Rady Narodowej m.Łodzi, Centralnymi Zarządami Przemysłu, Instytutem Wzrostu, Dyrekcją Budowy Osiedli Robotniczych, Zakładami Energetycznymi Okręgu Centralnego, Zakładami Gazownictwa Okręgu Łódzkiego, Biurem Budowy Dzielnic Przemysłowo-Magazynowej na Zabielcu, Centralami Handlowymi, Miejskim i Wojewódzkim Zarządem Przedsiębiorstw i Urzędem Komunalnych, Dyrekcją Okręgową Kolei Państwowych, Biurem Projektów Budownictwa Komunalnego, Przedsiębiorstwem Budowy Wodociągów, Wojewódzkim Zarządem Dróg Publicznych i t.d.

Dokładność wyliczonych nakładów na poszczególne składniki jest mniejsza, niż przy opracowywaniu założeń projektowych, gdzie obowiązuje wyliczenie kosztu poszczególnych elementów do 1000 zł., a nawet jeszcze niżej, lecz całkowicie wystarczająca do wyrobienia poglądu odnośnie rzędu wielkości nakładów w układzie branżowym i terenowym.

5

Przy ustalaniu kosztów poszczególnych składników stawiano się brać pod uwagę jedynie nakłady na nieruchomości, jak budynki, drogi, maszyny, instalacje wodne, energetyczne i t.p., eliminując nakłady na zakup drobnego sprzętu, narzędzi, taboru, mebli, wyposażenia i innych składników ruchomych. Stosując to kryterium, nie uwzględniono dosyć poważnych nakładów na zakup maszyn rolnych, inwentarza żywego, wozów tramwajowych, taboru kolejowego, ciągników samochodów, usprzętowanie przedsiębiorstw budowlanych i t.d.

Przy ustalaniu potrzebnych nakładów na poszczególne działy gospodarki narodowej, nie brano pod uwagę źródła finansowania, na skutek czego w poszczególnych porządkach występują łącznie nakłady pochodzące z funduszy centralnych, z budżetów terenowych i ze źródeł zdecentralizowanych. W wyniku tego przewidziane w planie etapowym nakłady finansowe są na ogół nieporównywalne z odpowiednimi działami projektu planu 5-letniego poszczególnych resortów i władz terenowych.

Wykaz obejmuje w zasadzie inwestycje, które realizowane będą na terenie objętym planem, względnie w bezpośrednim jego sąsiedztwie, lecz przeznaczonych w pierwszym rzędzie do obsługi Łódzkiego Okręgu Przemysłowego. Występuje to szczególnie w zakresie komunikacji, a w mniejszym stopniu w dziale wypoczynku, przemysłu materiałów budowlanych i w niektórych innych działach.

Procent realizacji założeń planu perspektywnego w planie etapowym obliczono stosunkowo bardziej szczegółowo, przyjmując w zasadzie jako kryterium jedynie efekty rzeczowe, jak przyrost zdolności produkcyjnej w zakresie przemysłu, przyrost kubatury w zakresie budownictwa mieszkaniowego i użyteczności publicznej, długość i znaczenie dróg w zakresie komunikacji, powierzchnie zalesione i zniwelowane w zakresie leśnictwa i t.d. Nakłady finansowe uwzględniono, jako zasadnicze kryterium tylko w niektórych wypadkach. W miarę możliwości starano się eliminować inwestycje czynione w planie etapowym pod wpływem chwilowych konieczności, lecz nie idące w kierunku realizacji i założeń planu perspektywnego. W podstawowych działach go-

0

spodarki narodowej, a zwłaszcza w zakresie przemysłu, wymienione wskaźniki zostały dodatkowo przekunsultowane z rzeczoznawcami;

Globalne nakłady inwestycyjne przewidziane w planie perspektywicznym na przebudowę Łódzkiego Okręgu Przemysłowego zamykają się sumą ok. 50.000 mil. zł. Rozłożenie ich na poszczególne działy gospodarki narodowej jest odbiciem specyfiki regionu i jego wyjątkowo skomplikowanej i trudnej problematyki. Trzy czwarte wszystkich nakładów pochłonie rozwiązanie podstawowych problemów Łódzkiego Okręgu Przemysłowego, a mianowicie: przebudowa przemysłu /26% ogólnych nakładów/, budownictwo mieszkaniowe /24%/ i obsługa gospodarczo-techniczna ludności /22%/. Wszystkie pozostałe dziedziny, w tym inwestycje związane z wykorzystaniem surowców miejscowych, przebudową rolnictwa, komunikacją, gospodarką wodną, urządzeniami energetycznymi i gazowymi, budownictwem administracyjnym, rozbudową wyższego szkolnictwa, organizacją wypoczynku i wykształceniem starszytni podmiejskiej wymagać będą tylko 1/4 ogólnych nakładów inwestycyjnych.

Dysproporcja ta występuje jeszcze silniej w planie etapowym, w którym nakłady na przemysł, budownictwo mieszkaniowe i obsługę gospodarczo-techniczną ludności wyniosą ok. 4/5 globalnych nakładów inwestycyjnych przekraczających w okresie do 1960 r. - 9.000 mil. zł.

Globalne nakłady inwestycyjne w poszczególnych działach gospodarki narodowej przedstawiają się, jak następuje:

I. Przemysł:

Przebudowa przemysłu Ł.O.P. posiada zasadnicze znaczenie dla profilu ekonomiczno-społecznego regionu i roli, jaką Łódź spełnia w układzie krajowym, jako ośrodek wódkienictwa polskiego. Plan regionalny zakłada gruntowną modernizację przemysłu wódkienicznego, reprezentującego obecnie olbrzymi, choć bardzo jednostronny potencjał produk-

cyjny /niemal wyłącznie przemysł bawełniany/, przy równoczesnym znacznym zacofaniu technicznym. Obok modernizacji i przebudowy struktury przemysłu włókienniczego, przewiduje się poważny rozwój innych gałęzi przemysłu, zwłaszcza uzupełniających i pomocniczych w stosunku do włókienniczego, które jak np. przemysł maszyn włókienniczych, przemysł barwników i t.p. stanowią w znacznej mierze o roli Ł.O.P., jako krajowego ośrodka włókienniczego. Zagadnienie to jest w planie regionalnym wodzącym, ze względu na wpływ jaki przemysł wywiera na ukształtowanie stosunków gospodarczych i społecznych na tym terenie.

Globalne nakłady inwestycyjne na przebudowę przemysłu w planie perspektywnym wynoszą ok. 12.500 mil. zł. Najpoważniejszą pozycję, gdyż ok. 2.150 mil. zł. stanowią nakłady na modernizację przemysłu bawełnianego, będącego głównym, a do niedawna niemal jedynym elementem miastotwórczym Łodzi i regionu łódzkiego. Plan regionalny proponuje najmniej radykalną alternatywę modernizacji tej podstawowej gałęzi produkcji, zakładając reorganizację na bazie typów maszyn, produkowanych obecnie przez polski przemysł maszyn włókienniczych.

W zakresie przemysłu włókienniczego przewiduje się poza przemysłem bawełnianym znaczne nakłady inwestycyjne na przemysł wełniany i zgrzebny, wykazujące obecnie znaczne, jakkolwiek może mniej dotkliwie gospodarczo, niż w przemyśle bawełnianym, zacofanie techniczne. Łączne nakłady inwestycyjne na te dwie pokrewne gałęzie produkcji przekroczą w planie perspektywnym 2.500 mil. zł. Planowana jest również poważna rozbudowa przemysłu jedwabniczego, dziewiarskiego, pończoszniczego, kosztem łącznie ponad 1.500 mil. zł. Nakłady na inne gałęzie przemysłu włókienniczego będą daleko skromniejsze i wyniosą w okresie perspektywnym ok. 350 mil. zł. Niektóre z nich, jak np. przemysł odzieżowy zostały już w zasadzie wyposażone w nowoczesny sprzęt w latach ubiegłych i będą wymagały jedynie niewielkich nakładów inwestycyjnych o charakterze uzupełniającym, a inne odgrywają w ogóle mniejszą rolę.

Niemal połowa nakładów inwestycyjnych w zakresie przemysłu przewidziana jest na rozwój innych gałęzi przemysłu poza włókiennictwem. Szczególną uwagę poświęcono przemysłowi uzupełniającemu w stosunku do włókiennictwa, zwłaszcza przemysłowi chemicznemu i metalowemu, których rozbudowa w okresie realizacji planu perspektywicznego będzie wymagała funduszy przekraczających 2.000 mil. zł. Poza tym przewidziano rozbudowę innych gałęzi przemysłu metalowego, a zwłaszcza przemysłu maszynowego, elektrotechnicznego i precyzyjnego, kosztów na 1.500 mil. zł., oraz przemysłu chemicznego i spożywczego. Te dwie ostatnie gałęzie produkcji, nie związane z włókiennictwem, będą wymagały kredytów inwestycyjnych w wysokości na 1.300 mil. zł. W mniejszym stopniu doainwestowany będzie przemysł filmowy, drzewny, papierniczy, poligraficzny i inne gałęzie produkcji, których poważniejszy rozwój na terenie z różnych względów nie jest brany pod uwagę. Łącznie nakłady inwestycyjne na te gałęzie produkcji wyniosą jednak razem blisko 1.200 mil. zł.

W planie etapowym nakłady na przebudowę przemysłu wyniosą ponad 3.000 mil. zł., co stanowi na 33% globalnych nakładów inwestycyjnych, postulowanych w okresie do 1960 r. Rozbudowa przemysłu włókienniczego pochłonie blisko połowę funduszy przeznaczonych na przemysł. Na modernizację przemysłu bawełnianego przeznaczono ponad 800 mil. zł., przy czym inwestycje przewidziane w planie etapowym będą częściowo kontynuacją nakładów czynionych w ostatnich latach i przyczynią się znacząco do zwiększenia mocy produkcyjnej nakładów zlokalizowanych na terenie Ł.O.P. Zaznaczyć należy, że konieczność szybkiego zwiększenia mocy produkcyjnej ciąży na całym programem inwestycyjnym w zakresie przemysłu w planie etapowym. Niektóre nawet inwestycje projektowane w tym okresie pod kątem widzenia szybkiego zwiększenia mocy produkcyjnej, celem wykonania zadań planu produkcji, nie mają widoku przetrwania do okresu perspektywicznego, względnie idą po linii realizacji postulatów planu regionalnego. Na skutek tego porównanie przewidzianych nakładów finansowych nie zawsze jest miernikiem stopnia realizacji założeń planu perspektywicznego w okresie planu etapowego.

Poza przemysłem bawełnianym przewidziany jest rozwój przemysłu wełnianego i zgrzebnego, przy czym łączna nakład inwestycyjne na ten dział przemysłu włókienniczego wyniosą ca 430 mil.zł. Planuje się również rozbudowę przemysłu podkoszniczego, dziewiarskiego i w mniejszym stopniu jedwabniczego. Globalna suma nakładów inwestycyjnych wyniesie ca 210 mil.zł. Nakłady przewidziane na wszystkie inne gałęzie przemysłu włókienniczego są niewielkie i przekroczą zaledwie 50 mil.zł.

W wyniku planowanych w okresie do 1960 r. inwestycji znaczny krok naprzód zostanie uczyniony w kierunku realizacji postulowanej w planie perspektywnym modernizacji i przebudowy przemysłu włókienniczego. Szacunkowo plan etapowy realizuje na odcinku przemysłu włókienniczego założenie planu perspektywnego w ca 15%.

Z innych gałęzi przemysłu, główny nacisk położony jest w planie etapowym na rozwój przemysłu chemicznego, zarówno w tych gałęziach, które związane są z włókiennictwem, jak i w pozostałych. Globalne nakłady inwestycyjne przewidziane w planie etapowym na rozbudowę przemysłu chemicznego wynoszą ponad 450 mil.zł., przy czym w okresie planu etapowego założenia planu perspektywnego, na odcinku rozbudowy przemysłu chemicznego, zrealizowane zostaną szacunkowo w ca 40%. Podobnie bardzo poważne nakłady przewidziane są w planie etapowym na rozbudowę przemysłu metalowego. Przewidziane nakłady inwestycyjne wynoszą łącznie ponad 460 mil.zł., jednak zamierzenia planu perspektywnego zrealizowane zostaną w tym wypadku szacunkowo tylko w ca 17%. Łącznie rozbudowa tych dwóch gałęzi przemysłu pochłonie blisko 1/3 globalnych nakładów inwestycyjnych przewidzianych w planie etapowym na rozwój przemysłu na terenie Ł.O.P.

Z innych gałęzi przemysłu, których rozbudowa forosowana jest w planie etapowym, wymienić należy przemysł spożywczy, na którego rozbudowę przeznaczono blisko 280 mil.zł. realizując zamierzenia planu perspektywnego w ca 20%, oraz przemysł terenowy. Globalne nakłady inwestycyjne na ten dział przemysłu, związany najbliższ z bezpośrednią obsługą ludności

18

miejscowej, wyniosą blisko 170 mil.zł., przy czym założenia planu perspektywicznego zrealizowane zostaną na tym odcinku szacunkowo w ca 30%.

Nakłady inwestycyjne na pozostałe gałęzie przemysłu rozłożone są mniej więcej równomiernie i wynoszą łącznie ca 170 mil.zł., przy czym założenia planu perspektywicznego zrealizowane zostaną szacunkowo w ca 15%. Rozbudowany zostanie przemysł drzewny, zwłaszcza zakład obsługujący przemysł włókienniczy, przemysł filmowy i poligraficzny, oraz papierniczy i skórzany.

II. Eksploatacja surowców miejscowych:

Zagadnienie stworzenia własnej bazy surowcowej i wykorzystanie surowców występujących na terenie Łódzkiego Okręgu Przemysłowego nie było, aż do ostatnich czasów w ogóle stawiane, na skutek czego aglomeracja Łódzka stwarza wrażenie dziwnego organizmu, oderwanego od swego naturalnego środowiska. Plan regionalny przewiduje uruchomienie w okresie perspektywicznym eksploatację węgla brunatnego, znaczną rozbudowę przemysłu materiałów budowlanych, oraz uruchomienie eksploatacji materiałów budowlanych, oraz uruchomienie eksploatacji torfów i dolomitów. Globalne nakłady inwestycyjne związane z uruchomieniem eksploatacji surowców miejscowych wyniosą w okresie planu perspektywicznego ca 490 mil.zł., co stanowi niespełna 1% ogólnych nakładów inwestycyjnych przewidzianych w planie regionalnym.

W okresie planu etapowego przewiduje się jedynie nakłady inwestycyjne na rozbudowę przemysłu materiałów budowlanych w wysokości ponad 80 mil.zł., dzięki czemu założenia planu perspektywicznego na tym odcinku zrealizowane będą w ca 25%.

Wysokie stosunkowo nakłady przewidziane w planie etapowym na rozbudowę przemysłu materiałów budowlanych uzasadnione są projektowanym znacznym nasileniem budownictwa w tym okresie.

III Rolnictwo

Gospodarka rolna na terenie Łódzkiego Okręgu Przemysłowego nie wykazuje cech typowych dla strefy podmiejskiej wielkiego miasta. Struktura upraw i prymitywne metody stosowania w rolnictwie, stwarzają obraz wyjątkowego zacofania okolic wiejskich Regionu i nie pozwalają na właściwe zaopatrzenie ludności tej wielkiej aglomeracji miejskiej, w warzywa i owoce miękkie, mleko, przetwory mleczne i t.p. Plan regionalny zakłada gruntowną przebudowę rolnictwa na terenie Łódzkiego Okręgu Przemysłowego. Zasadniczymi postulatami przebudowy gospodarki rolnej są: pełne uspołecznienie wsi, mechanizacja i racjonalizacja zarówno rolnictwa, jak i hodowli, rolnicze wykorzystanie ścieków miejskich, melioracje rolne, oraz szeroki rozwój warzywnictwa i sadownictwa.

Globalne nakłady inwestycyjne potrzebne dla realizacji tego programu w planie perspektywicznym zamykają się kwotą ca 2.200 mil. zł., stanowiącą szacunkowo ca 5% globalnych nakładów inwestycyjnych przewidzianych w planie regionalnym. Z sumy tej blisko 500 mil. zł. poświęcone będzie na rolnicze wykorzystanie ścieków miejskich. Blisko 400 mil. zł. przewidziane jest na melioracje rolne, a mianowicie drenażowanie pól regulację części cieków wodnych, obwałowanie leżących wzdłuż rzek, budowę zbiorników retencyjnych i t.d. Na rozbudowę warzywnictwa i sadownictwa przewidziane jest ponad 720 mil. zł., a na przebudowę wsi, budowę ośrodków maszynowych, przychodni weterynaryjnych i t.p. blisko 580 mil. zł.

W planie etapowym na inwestycje rolne przeznaczono niepełną 150 mil. zł., co stanowi około 1% globalnych nakładów inwestycyjnych, projektowanych w tym okresie. Nakłady te pozwolą na zrealizowanie założenia planu perspektywicznego szacunkowo w ca 9%.

W ramach inwestycji rolnej planuje się w planie etapowym rozbudowę warzywnictwa i sadownictwa, kosztem ca 80 mil. zł. Nakłady te uzasadnione są znacznymi potrzebami Łodzi i innych miast regionu na odcinku zaopatrzenia w świeże warzywa, oraz możliwości wykorzystania ciepła odpadowego z elektrociepłowni.

16

Projektowane urządzenia związane z rolniczym wykorzystaniem ścieków miejskich, pozwolą na zagospodarowanie w okresie do 1960 r. ok. 1.500 ha ziemi leżącej na wododziale. Globalny koszt związanych z tym inwestycji wyniesie blisko 40 mil.zł.

Resztę kredytów inwestycyjnych w dziale rolnictwa, w kwocie blisko 30 mil.zł., przeznaczono na budowę obiektów inwentarskich i t.p. nakłady związane z planowaną przebudową wsi.

IV Komunikacja:

Położony centralnie w stosunku do obszaru kraju, teren Łódzkiego Okręgu Przemysłowego wyposażony jest stosunkowo ubogo w powiązania drogowe, a zwłaszcza kolejowe z innymi miastami i ośrodkami gospodarczymi. Tym niemniej Łódzki węzeł komunikacyjny, wykształcony pod wpływem przebrzmiałych dziś formacji gospodarczo - przestrzennych, nie wykazuje na ogół rażących anomalii. Za największą bolączką uważać raczej należy zły stan wszystkich niemal dróg obsługujących region, zupełnie nie przystosowanych do nowoczesnego ruchu mechanicznego, oraz zacofanie techniczne urządzeń kolejowych.

W związku z tym plan regionalny zakłada gruntowną przebudowę sieci drożnej okręgu, przez wyposażenie większości dróg i ulic w nawierzchnie ulepszone, przebudowę znaczącej liczby mostów i wiaduktów, oraz wybudowanie urządzeń do obsługi i pojazdów mechanicznych, których na terenie Ł.O.P. jest obecnie niemal zupełnie brak. W zakresie komunikacji kolejowej planowana jest pełna elektryfikacja węzła Łódzkiego, przebudowa stacji i dworców, budowa dwóch nowych kierunków i t.d. Wiele uwagi poświęcono również rozbudowie powiązań komunikacyjnych Łodzi z zapleczem i komunikacji w strakie podmiejskiej.

Globalne nakłady inwestycyjne na komunikację przekroczą w planie perspektywnym 4.050 mil.zł. co stanowi ok. 8% ogólnych nakładów przewidzianych w planie regionalnym.

Gros tej sumy, a mianowicie blisko 4.400 mil. zł. przeznaczone jest na komunikację kolejową, w tym znaczna część na przebudowę sieci ulicznej. Inwestycje te związane są częściowo z planowaną przebudową układu osiedleńczego i z urbanistycznym ukształtowaniem miast. Bardzo poważne nakłady planowane są na urządzenia związane z obsługą podjazdów mechanicznych, jak garaże, stacje benzynowe i t.p. Inwestycje te realizowane będą stopniowo, w miarę rozwoju motoryzacji.

Elektryfikacja wężła kolejowego, przebudowa stacji i dworców, budowa nowych kierunków i inne nakłady inwestycyjne w zakresie kolejnictwa wyniosą łącznie ok. 350 mil. zł. Blisko 200 mil. zł. przeznaczono w planie perspektywicznym na rozbudowę komunikacji tramwajowej, głównie podmiejskiej, a ponad 120 mil. zł. na rozbudowę urządzeń związanych z komunikacją lotniczą i budową portu wodnego w Łęczycy.

W planie etapowym przewiduje się na inwestycje w zakresie komunikacji łącznie ponad 260 mil. zł., co stanowi ok. 3% globalnych nakładów inwestycyjnych przewidzianych w okresie do 1960 r. i pozwoli na realizację założonej planu perspektywicznego szacunkowo w ok. 6%. Na komunikację kolejową przeznaczono blisko 150 mil. zł., podczas gdy na elektryfikację wężła Łódzkiego i inne inwestycje kolejowe ok. 75 mil. zł. Rozbudowa komunikacji tramwajowej kosztować będzie w tym okresie ok. 45 mil. zł. Niski procent realizacji założonej planu perspektywicznego wynika w pierwszym rzędzie z niewielkich stosunkowo nakładów inwestycyjnych na komunikację drogową i uzasadniony jest fakt, że w okresie do 1960 r. nie przewiduje się jeszcze zasadniczego przełomu w dziedzinie motoryzacji.

V Gospodarka wodna:

Zgrupowanie ponad 700.000 ludności i wielkiego wodochłonnego przemysłu włókienniczego na dziale wodnym, a więc na terenach ubogich w wodę, stawia zagadnienie wody w rzędzie

podstawowych czynników warunkujących dalszy rozwój tego Okręgu. Plan regionalny przewiduje rozwiązanie problemu zaopatrzenia ludności i przemysłu Ł.O.P. w wodę, podając kilka alternatywnych rozwiązań. W ramach niniejszej próby skrócenia ważniejszych inwestycji przewidzianych w planie regionalnym, przyjęte do globalnego zestawienia kosztów najbardziej radykalną alternatywę, polegającą na doprowadzeniu znacznych ilości wody przy pomocy otwartego kanału Warta - Ner. Ponadto uwzględniono dalszą rozbudowę ujęć wody w dolinie rzeki Pilicy, ujęć głębinowych i innych.

Globalne nakłady inwestycyjne na gospodarkę wodną w planie perspektywnym szacują się sumą blisko 15300 mil. zł. co stanowi o 3% ogólnych nakładów inwestycyjnych przewidzianych w planie regionalnym. W sumie tej mieści się koszt kanału Warta - Ner, oszacowany na o 450 mil. zł., koszt innych ujęć wody, powierzchniowych i głębinowych, stacji pomp, posuszczalników i t.d., wynoszący łącznie o 270 mil. zł., koszt rozbudowy sieci wodociągowej, wynoszący o 380 mil. zł. i koszt połączeń i instalacji w budynkach adaptowanych, przekraczający nieco 170 mil. zł. Koszt instalacji i połączeń w nowym budownictwie uwzględniany jest odrębnie.

W planie etapowym globalne nakłady inwestycyjne na gospodarkę wodną wynoszą blisko 350 mil. zł., co stanowi o 3% ogólnych nakładów inwestycyjnych przewidzianych w okresie do 1960 r. Przewiduje się dalszą rozbudowę ujęć wody przemysłowej, kosztem o 20 mil. zł., wykonanie drugiego etapu prac przy ujęciach wody w dolinie rzeki Pilicy, kosztem o 95 mil. zł., szeregu innych inwestycji związanych z lokalnymi ujęciami wody, budową rurociągów, posuszczalników, stacji pomp i t.p., o łącznym koszcie blisko 60 mil. zł., rozbudowę sieci wodociągowej, głównie na terenie Łodzi, kosztem blisko 80 mil. zł. i nakłady inwestycyjne na połączenia i instalacje w istniejących budynkach, które łącznie wyniosą ponad 75 mil. zł.

Inwestycje te przyczynią się do realizacji założeń planu perspektywnego szacunkowo w o 21%. Procent ten

15

w większości wypadków jest nawet znacznie wyższy, swastywszy że najbardziej kosztowna inwestycja wodna, planowana w okresie perspektywowym, a mianowicie kanał Warta - Ner nie zostanie w planie etapowym rozpoczęta.

VI Urządzenia energetyczne i gazowe:

Wypożalenie Łódzkiego Okręgu Przemysłowego w urządzeniach energetycznych nie zaspokaja szybko rosnących, w związku z rozbudową i modernizacją, potrzeb przemysłu i rolnictwa. Zapotrzebowanie regionu na energię elektryczną pokrywane jest poza tym obecnie w znacznej mierze przez 18 istniejących elektrowni przemysłowych, przeważnie technicznie przestarzałych i pracujących nieekonomicznie.

Plan regionalny, zakładając pełną elektryfikację wszystkich miast i osiedli, oraz oazkowe zaspokojenie potrzeb przemysłu i rolnictwa, postuluje gruntowną przebudowę systemu energetycznego Okręgu. Zasadniczym źródłem energii będzie sieć elektrociepłowni zawodowych, dostarczających poza energią elektryczną, również parę i gorącą wodę, zarówno dla potrzeb przemysłu i rolnictwa, jak i ludności. Ponadto przewidziane jest zasilanie sieci zawodowej liniami najwyższego napięcia, łączącymi region ze źródłami energii, znajdującymi się na zewnątrz.

W zakresie gazownictwa plan regionalny zakłada zaopatrzenie wszystkich miast, jednakowoż z pewnym jeasosem doborom. Zasadniczym źródłem zaopatrzenia będzie gazownia okręgowa, wybudowana w rejonie Rogoźna i pracująca na bieżących miejscowych zasobach węgla brunatnego. Doprowadzenie gazu rurociągiem dalekosiężnym i istniejąca Gazownia Łódzka stanowią będą rezerwę awaryjną.

Globalne nakłady inwestycyjne, konieczne dla realizacji powyższego programu, wyniosą w okresie planu perspektywicznego blisko 3,450 mil. zł., co stanowi będzie ok. 7% ogólnych nakładów inwestycyjnych, przewidzianych w planie regionalnym.

16

Najpoważniejszą pozycję stanowi planowana budowa sieci elektrociepłowni zawodowych, której koszt wyniesie blisko 27400 mil. zł. Nakłady inwestycyjne na sieć kabli ulicznych, oświetlenie miast, sieć ogrzewniczą i t. p. wyniosą łącznie ok. 480 mil. zł. Natomiast budowa gazowni, gazociągów, sieci gazowej i podłączeń gazowych w budowlach adaptowanych wyniesie łącznie blisko 590 mil. zł.

W planie etapowym przewidziane są nakłady inwestycyjne na urządzenia energetyczne i gazowe o łącznej wysokości ponad 800 mil. zł, co stanowi ok. 8% globalnych nakładów przewidzianych w okresie do 1960 r. i pozwoli na realizację założenia planu perspektywicznego na tym odcinku szacunkowe w ok. 22%. Najważniejszą pozycję w ramach projektowanych inwestycji stanowi planowana budowa pierwszej elektrociepłowni zawodowej na terenie Łodzi i rozbudowa sieci energetycznej. Łączny koszt tych inwestycji przekroczy 740 mil. zł.

VII. Budownictwo administracyjne i wyższe uczelnie:

Koncentracja instytucji i ośrodków dyspozycyjnych o zasięgu krajowym powoduje, że rola Łodzi w zakresie administracji jest większa, niż w innych miastach, z wyjątkiem oczywiście Stolicy. Wyposażenie tych instytucji w odpowiednie budynki i lokale jest bardzo ograniczone, gdyż Łódź nie posiada niemal żadnych tradycji jako ośrodek administracyjny. Globalny niedobór budynków w wyższej użyteczności pogłębia jeszcze znaczący fakt, że po ostatniej wojnie świątowej Łódź, posiadająca poprzednio tylko Oddział Wolnej Wszechnicy, stała się poważnym ośrodkiem akademickim, liczącym 10 wyższych uczelni. Ta nowa funkcja miastotwórcza nie znajduje się jednak dotychczas żadnego niewielkiego odbicia w zabudowie miasta.

Plan regionalny zakłada wyposażenie miasta w znaczącą liczbę budynków administracyjnych, i budowę szeregu gmachów akademickich zgrupowanych częściowo w odrębnych miasteczku uniwersyteckim. Program ten nie tylko umożliwi

17

wyższym uczelniom i instytucjom administracyjnym uzyskanie właściwych warunków pracy, ale przysporzy Łódzi posiadanych akcentów plastycznych i wzbogaci sylwetę miast.

Globalne nakłady inwestycyjne konieczne dla realizacji tego programu przekroczą 600 mil. zł., w tym, mniej więcej 1/3 przewidziana jest na budownictwo administracyjne, a 2/3 na rozbudowę gmachów wyższych uczelni.

W planie etapowym przewidziane nakłady inwestycyjne wynoszą ponad 160 mil. zł. co stanowi 2% ogólnych nakładów przewidzianych w okresie do 1960 r. Pozwoli to na realizację założeń planu perspektywicznego, w zakresie budownictwa administracyjnego szacunkowo w ca 2%, a na oddziale gmachów uniwersyteckich w ca 35% nie licząc kosztów zagospodarowania miasteczka uniwersyteckiego.

VIII Budownictwo mieszkaniowe:

Pod względem wyposażenia w substancję mieszkaniową, Łódzki Okręg Przemysłowy należy do najbardziej zaniepokojonych na terenie kraju. Wyrazem upośledzenia Łodzi i innych miast regionu jest nie tylko globalny niedobór izb mieszkalnych i wynikające stąd ^{zwiększenie} zagęszczenie ludności w mieszkaniach, ale i fatalny stan techniczny budynków mieszkalnych i ich wyposażenia. Zabudowa mieszkaniowa bowiem wznoszona była niezwykle tandetnie w okresie kapitalistycznym, pod kątem widzenia szybkiej amortyzacji nakładów.

Plan regionalny zakłada poprawę istniejącego stanu rzeczy, podając kilka alternatywnych rozwiązań, przyjmując jednak nawet najbardziej radykalną alternatywę otrzymujemy globalne zapotrzebowanie na nową substancję mieszkaniową rzędu 45 mil. m³, przy równoczesnym programie adaptacji i kapitalnych remontów obejmujących ponad 300 tys. izb. Realizację tych zadań reprezentujących minimalne potrzeby regionu, przy znacznym ograniczeniu wyburzeń o charakterze urbanistycznym, wymagać będzie nakładów finansowych przekraczających 11.300 mil. zł. Stanowi to 24% globalnych nakładów inwestycyjnych przewidzianych w planie

18

regionalnym i stawia zagadnienie budownictwa mieszkaniowego, jako problem równorzędny ze sprawą rekonstrukcji i rozbudowy przemysłu. Z globalnych nakładów na mieszkalnictwo, ponad 9.500 mil.zł. przeznaczonych jest na nowe budownictwo, blisko 1.600 mil.zł. na adaptacje i bliskie 200 mil.zł. na wyburzenia i inne nakłady.

W planie etapowym globalne nakłady inwestycyjne, przewidziane na budownictwo mieszkaniowe wynoszą ponad 2.750

mil. zł. stanowiąc o 30% ogólnych nakładów inwestycyjnych i przewidzianych w okresie do 1960 r. i realizując założenia planu perspektywicznego szacunkowo w o 20%.

W powyższej sumie mieszczą się kredyty na nowe budownictwo mieszkaniowe wynoszące ponad 2.070 mil.zł., na adaptacje wynoszące blisko 660 mil.zł. i na wyburzenia, przekraczające 50 mil.zł. Zaznaczyć należy, że istniejący niedobór substancji mieszkaniowej zmusza do zaplanowania w okresie planu etapowego kapitalnych remontów również w budynkach, które w dalszych latach będą musiały być z różnych względów rozebrane.

IX Usługi kulturalno - socjalne

i obsługa gospodarczo-techniczna ludności:

Łódź, drugie co do wielkości miasto w Polsce wykazuje również wyjątkowy niedobór urządzeń przeznaczonych do obsługi ludności. Pomimo znacznego postępu osiągniętego w okresie ostatniego dziesięciolecia, główne miasto regionu wykazuje na tym odcinku zupełnie wyjątkowe, niespotykane w miastach tego rzędu, zaniedbanie.

Plan regionalny zakłada gruntowną poprawę istniejącego stanu rzeczy i zlikwidowanie wyjątkowego upośledzenia Łodzi i innych miast Ł.O.P. Globalne nakłady inwestycyjne konieczne na rozbudowę urządzeń obsługi gospodarczo-technicznej ludności wyniosą łącznie o 10.400 mil.zł. co stanowi szacunkowo 22% ogólnych nakładów inwestycyjnych przewidzianych w planie regionalnym.

19

Najpoważniejsze nakłady przewidziane są na rozbudowę kanalizacji, których to urządzeń Łódź do 1939 roku, niemal nie posiadała. Inwestycje w zakresie rozbudowy urządzeń kanalizacyjnych kosztować będą blisko 3.500 mil.zł. Bardzo poważnych nakładów inwestycyjnych wymagać będzie również rozbudowa urządzeń kulturalno-oświatowych. Nakłady na urządzenia oświatowe osiągną w okresie planu perspektywnego niemal 1.900 mil.zł. a na urządzenia w dziedzinie kultury blisko 1.200 mil.zł. Rozbudowa urządzeń i reorganizacja służby zdrowia wymagać będzie nakładów w wysokości blisko 1.200 mil.zł., a rozbudowa magazynów dla obsługi ludności i innych urządzeń związanych z obrotem towarem ponad 1.300 mil.zł. Rozbudowa opieki społecznej, usług rzemieślniczych i zieleni urządzonej, urządzeń związanych z rozwojem kultury fizycznej, oczyszczaniem miast i pożarnictwem oraz budowa zakładów kąpielowych, pralni komunalnych, hoteli i t.d. wymagać będzie łącznie blisko 1.600 mil.zł.

Plan etapowy przewiduje na urządzenia związane z obsługą gospodarczo-techniczną ludności globalne nakłady inwestycyjne w kwocie ponad 1.500 mil.zł. co stanowi o 17% ogólnych nakładów przewidzianych w okresie do 1960 r. i pozwoli na realizację założeń planu perspektywnego szacunkowo 13%. Największe nakłady przewidziane są na rozbudowę urządzeń kanalizacyjnych /ca 400 mil.zł./, oświatę /ca 280 mil.zł./, służbę zdrowia /ponad 300 mil.zł./, magazyny i obrót towarowy /270 mil.zł./ i kulturę /ponad 120 mil.zł./.

Forsowanie inwestycji z zakresu obsługi gospodarczo-technicznej ludności w planie etapowym uzasadnione jest wyjątkowym zaniedbaniem pod tym względem regionu i koniecznością szybkiego uzdrowienia istniejących na tym odcinku stosunków i poprawienia istniejącego upośledzenia mi. szkańców regionu.

X. Wypoczynek i rozbudowa strefy podmiejskiej:

Istniejące obecnie odizolowanie Łodzi od swego zaplecza, będące wynikiem specyficznych warunków rozwoju tego ośrodka fabrycznego, jest szczególnie uciążliwe dla mieszkańców miasta, w którym zaniedbania okresu kapitalistycznego występują z niezwykle wyrazistością.

Plan regionalny zakłada wykształcenie wokół Łodzi właściwie rozwiniętej i zagospodarowanej strefy podmiejskiej, spełniającej różnorodną funkcję. W pierwszym rzędzie rozbudowa jej pozwoli na zorganizowanie wokół Łodzi licznych ośrodków wypoczynku krótkiego, należycie powiązanych komunikacyjnie ze środkiem aglomeracji Łódzkiej. Przewidziane w strefie podmiejskiej ośrodka przemysłowego, tej miary co Łódź, zalesienia, posiadac będą w związku z tym nie tylko znaczenie biologiczne i gospodarcze, ale również silny aspekt społeczno-zdrowotny. Ponadto przewiduje się również w strefie podmiejskiej Łodzi budowę ośrodków wypoczynku długiego, sanatoriów, ośrodków sportów wodnych i zimowych i t.d. Zagadnienie wykształcenia charakterystycznej dla zaplecza wielkiego miasta, struktury rolnictwa, osiedli mieszkaniowych, miast satelitów i t.p. cech strefy podmiejskiej, ujęte jest w niniejszym opracowaniu odrębnie.

Globalne nakłady inwestycyjne konieczne w zakresie wypoczynku krótkiego i długiego i związanych z tym zalesień i innych nakładów wyniosą w okresie planu perspektywicznego blisko 1.600 mil.zł., co stanowi ok. 3% ogólnych nakładów inwestycyjnych przewidzianych w planie regionalnym. Z sumy tej ponad 1.500 mil.zł. przeznaczonych jest na rozbudowę wypoczynku krótkiego, a ponad 200 mil.zł. na ośrodki wypoczynku długiego.

W planie etapowym globalne nakłady wyniosą blisko 20 mil.zł. co stanowi ok. 2% ogólnych nakładów inwestycyjnych przewidzianych w okresie do 1960 r. i pozwoli na realizację zamierzeń planu perspektywicznego szacunkowo 14%. Nakłady na wypoczynek krótki wyniosą blisko 12 mil. zł.

21

a na wypoczynek długi ponad 5 mil.sz.
Zalesienia w tym okresie obejmą głównie tereny nie wy-
magające kosztowych niwelacji, dzięki czemu zrealizowa-
ne będą koszty ca 5 milionów złotych.

99

ZESTAWIENIE ZBIORCZE

nakładów inwestycyjnych w planie perspektywnym

	Koszt w mil. mł.	% całkowitych na- kładów
I. Przebudowa przemysłu	12.499,0 ✓	26 %
1. Przemysł włókienniczy		
a/ przemysł bawełniany	2.150,0	
b/ " wełniany	1.670,0	
c/ " zgrzebny	860,0	
d/ " jedwabniczy	880,0	
e/ " tkanin dekorac.	220,0	
f/ " dziewiarski	240,0	
g/ " pończoszniczy	400,0	
h/ " odsietowy	40,0	
i/ " tkanin techn.	35,0	
j/ " filcowy	30,0	
	6.545,0 ✓	
2. Przemysł uzupełniający w sto- sunku do włókienniczego		
a/ przemysł chemiczny	990,0	
b/ " metalowy	1.020,0	
	2.010,0 ✓	
3. Inne gałęzie przemysłu		
a/ przemysł chemiczny	260,0	
b/ " metalowy	1.500,0	
c/ " filmowy	280,0	
d/ " drzewny i papier- niczy i poligraf- iczny	350,0	

99

	Koszt w mil. zł.	% całkowitych na- kładów
e/ przemysł skórzany	48,0	
f/ " spożywczy	1.023,0	
g/ " teranowy	483,0	
	3.944,0 ✓	
II. Wykorzystanie surowców miejscowych	486,0 ✓	1%
1. Przemysł węglowy	200,0	
2. " mat.budowlanych	266,0	
3. Inne	20,0	
III. Rolnictwo	2.182,9 ✓	5 %
1. Rolnicze wykorzystanie ściągów	498,9	
2. Melioracje rolne	389,0	
3. Sadownictwo i warzywnictwo	721,0	
4. Przebudowa wsi	494,0	
5. Budowa ośrodków maszynowych	52,0	
6. Przychodnie weterynaryjne	28,0	
IV. Komunikacja	4.054,7 ✓	8 %
1. Komunikacja kołowa	3.396,6	
2. Komunikacja kolejowa	342,7	
3. Komunikacja tramwajowa	183,5	
4. Komunikacja wodna	13,0	
5. Komunikacja lotnicza	118,9	
V. Gospodarka wodna	1.267,5 ✓	3 %
1. Kanał Warta - Ner	450,0	
2. Ujęcia wody, stacje pomp, oczyszczalniki	267,8	
3. Budowa sieci wodociągowej	377,6	
4. Podłączenia i instalacje w istniejących budynkach	172,1	
VI. Urządzenia energetyczne i gazowe	3.433,8 ✓	7 %
1. Sieć energetyczna zawodowa	2.380,0	
2. Sieć uliczna	169,0	
3. Osmietlające ulic	84,9	

24

	Koszt w mil. zł.	% całkowitych na- kładów
3. Sieć ogrzewnicza	221,0	
4. Urządzenia C.O. w starym budownictwie	53,4	
5. Gazownia, gazociąg, sieć gazowa	529,5	
6. Podłączenia gazowe w sta- rym budownictwie	58,8	
VII. Budownictwo administracyjne i wyższe uczełnie	655,8	1 %
1. Budownictwo administracyjne	206,5	
2. Wyższe uczełnie	449,3	
VIII. Budownictwo mieszkaniowe	11.329,6	24 %
1. Nowe budownictwo mieszkaniowe	9.539,6	
2. Wyburzenia	197,0	
3. Adaptacje	1.593,0	
IX. Obsługa gospodarczo-techniczna ludności	10.380,3	22 %
<i>i umgheia kulturalno-socjalna</i>		
1. Kanalizacja	3.479,1	
2. Oświata	1.884,7	
3. Kultura	1.247,4	
4. Służba zdrowia	1.179,7	
5. Opieka społeczna	139,4	
6. Obrót towarowy i żywienie zbiorowe	1.029,5	
7. Rzemiosło	180,2	
8. Zieleń urządzona	142,3	
9. Kultura fizyczna	613,0	
10. Oczyszczenie miasta	128,9	
11. Łaźnie	46,9	
12. Pralnie	88,1	
13. Pożarnictwo	68,8	
14. Hotele	152,3	

24

	Koszt w mil. sz.	% całkowitych na- kładów
3. Sieć ogrzewnicza	221,0	
4. Urządzenia C.O. w starym budownictwie	53,4	
5. Gazownie, gazociągi, sieć gazowa	529,5	
5. Podłączenia gazów w sta- rym budownictwie	58,8	
VII. Budownictwo administracyjne i wyższe uczelnie	655,8	1 %
1. Budownictwo administracyjne	206,5	
2. Wyższe uczelnie	449,3	
VIII. Budownictwo mieszkaniowe	11.329,6	24 %
1. Nowe budownictwo mieszkaniowe	9.539,6	
2. Wyburzenia	197,0	
3. Adaptacje	1.593,0	
IX. Obsługa gospodarczo-techniczna ludności i umocnienie kultury i socjalu	10.360,3	22 %
1. Kanalizacja	3.479,1	
2. Oświata	1.884,7	
3. Kultura	1.247,4	
4. Służba zdrowia	1.179,7	
5. Opieka społeczna	139,4	
6. Obrót towarowy i żywienie zbiorowe	1.029,5	
7. Rzemiosło	180,2	
8. Zieleń urządzona	142,3	
9. Kultura fizyczna	613,0	
10. Oczyszczenie miasta	128,9	
11. Łaźnie	46,9	
12. Pralnie	88,1	
13. Pożarnictwo	68,8	
14. Hotele	152,3	

25

Koszt w mil. % całkow.
sz. nakładów

X. Wypożyczynek i rozbudowa strefy podmiejskiej 1.579,6 3%

1. Wypożyczynek długi	1.321,4
2. Wypożyczynek krótki	207,5
3. Zalesienia	50,7

R a z e m

47.887,0 100%

36

PRZEBUDOWA PRZEMYSŁU

37

I. Przemysł bawełniany

Przędzalnie:

Wskaźnikowy koszt
w mil. zł.

Budowa przędzalni o 600,000 wrzecion cienko
i średnioprzędnych oraz odpadkowych z oddzia-
łami przygotowawczymi, kosztem nowej kuba-
tury /ca 1 mil.m3/ i kosztem adaptacji ca po-
żowę potrzebnej kubatury

1.380,0

Tkalnie:

Budowa tkalni o 15.000 krosien automatycznych
wraz z oddziałami przygotowawczymi, kosztem
nowej kubatury /200,000 m3/ i kosztem adapta-
cji ca pożowę potrzebnej kubatury

700,0

Wykończalnie:

Budowa wykończalni o globalnej zdolności produk-
cyjnej 65 mil. m.b.

70,0

R a z e m: 2.150,0

II. Przemysł wełniany

Przędzalnie:

Budowa przędzalni o 80,000 wrzecion czesankowych
z oddziałami przygotowawczymi, 80.000 wrze-
cion zgrzebných, sortowni i szarparni szmat i
oddziałów przygotowawczych.
Budowa nowych budynków fabrycznych i koszt adap-
tacji 1/3 potrzebnej kubatury

670,0

28

Tkalnie:**Wskaźnikowy koszt
w mil. zł.**o 1.200 krosien wraz z oddziałami przygo-
towawczymi, nowymi budynkami i kosztem
adaptacji 1/3 potrzebnej kubatury

400,0

Wykańczalnie:Częściowa przebudowa wykańczalni o łącznej
zdolności produkcyjnej 25 mil. m.b.600,0**R a z e m :** 1.670,0**III. Przemysł zgrzebny****Przędzalnie:**Koszt 80.000 wrzecion wraz z oddziałami przy-
gotowawczymi i budynkami fabrycznymi

350,0

Tkalnie:Koszt 4.000 krosien, wraz z oddziałami przy-
gotowawczymi i budynkami fabrycznymi

280,0

Wykańczalnie:Koszt wykańczalni o łącznej zdolności przero-
bowej 20 mil. m.b. rocznie wraz z oddziałami
pomocniczymi i budynkami230,0**R a z e m :** 660,0**IV. Przemysł jedwabniczy****Przędzalnie:**Koszt budowy przędzalni o 100.000 wrzecion wraz
z oddziałami przygotowawczymi i budynkami

180,0

29

Tkalnia:

Koszt 10.000 krosion oraz odzież i przy-
gotowawczych i potrzebnych budynków

Wieloletni koszt
w mil. zł.

500,0

Wykazanie:

Budowa wytwórczości o globalnej zdolności
przetworowej 50 mil. m.b.

200,0

Razem: 700,0

VI. Rozwyższanie techniki dofinansowanych.

1. Rozbudowa produkcji płaszczy i dywanów

50,0

2. Rozbudowa produkcji tkanin i koronki

150,0

3. Zakłady włókiennicze

100,0

Razem: 300,0

VII. Rozwyższanie drewniarski

1. Zakład nowego sprzętu i wyposażenia

100,0

2. Wytwórczość o globalnej zdolności fabrycznej
i koszt adaptacji pozostałych budynków

150,0

3. Różne inne inwestycje

50,0

Razem: 300,0

VIII. Rozwyższanie polichemicznego

1. Wytwórczość o globalnej zdolności

250,0

2. Budowa nowych budynków fabrycznych
i adaptacja istniejącej części istniejących

150,0

Razem: 400,0

30

VIII. Przemysł odzieżowy

Wska
w mi

1. Zakup i modernizacja maszyn i urządzeń
2. Adaptacja budynków
3. Różne drobne

R a z e m :

IX. Przemysł tkanin technicznych

Budowa nowego obiektu w Fabianicach, który
skoncentruje rozproszone obecnie drobne od-
działy, wraz z kosztem usprzętowania

R a z e m :

X. Przemysł filowy

1. Zakup maszyn i urządzeń
2. Inwestycje budowlane
3. Różne drobne

R a z e m :

Globalne nakłady na przemysł
wełnienny

31

Plan perspektywiczny**I. Przemysł chemiczny**Wskaznikowy koszt
w milionach zł

1.	Rozbudowa chemii nieorganicznej	55,0
2.	Rozbudowa produkcji barwników	720,0
3.	" " włókien sztucznych	20,0
4.	" " farmaceutyków	200,0
5.	" " kosmetyków	60,0
6.	" przemysłu gumowego i mas plastycznych	50,0
7.	" produkcji gazów technicznych	70,0
8.	" przetwórstwa odpadków	45,0
9.	" produkcji galanterii chemicznej	18,0
10.	" innych działów	12,0
Razem		1.250,0

Globalne nakłady na przemysł chemiczny = 1.250,0

99

Plan perspektywicznyII. Przemysł metalowyWskaźnikowy koszt
w milionach zł.1. Przemysł Maszyn Włókienniczych i

Rozbudowa zdolności produkcyjnej do
skali 3.500 krosien i 100.000 wrze-
sien ręcznie, rozbudowa produkcji
maszyn jedwabniarskich, igieł dziewiar-
skich, oraz artykułów technicznych
i t.d.

Budowa centralnej odlewni, znaczne
powiększenie parku maszynowego, przed-
siębiorstw montażowych, związane inwe-
stycje budowlane, socjalne i t.d.

600,0

2. Przemysł Maszynowy

Rozbudowa i przeniesienie na nowy teren
Zakładów im. Strzelczyka w Łodzi, Wytwór-
ni Sprzętu Mechanicznego, Łódzkiej Fabry-
ki Maszyn, Zakładów Sprzętu Transportowego,
Pabianickiej Fabryki Urządzeń Mechanicz-
nych

420,0

3. Przemysł Precyzyjny i Elektrotechniczny

Rozbudowa Łódzkiej Fabryki Zegarów, Pa-
bianickiej Fabryki Narzędzi oraz poważna
rozbudowa i uruchomienie nowych zakładów
przemysłu elektrotechnicznego

1500,0

R a z e m : 2520,0

Globalne nakłady na przemysł metalowy = 2520,0

33

Plan inwestycyjnyIII. Przemysł filmowyWskaźnikowy koszt
w milionach zł.

1. Wytwórnia Filmów Oświatowych

Rebudowa zakładów, adaptacja przeję-
tych budynków i usprzątnięcie
oraz przestawienie na produkcję fil-
mów kolorowych

30,0

2. Wytwórnia Filmów Fabularnych

Rebudowa obiektów przy ul. Łkowej,
magazynów i bazy transportu przygo-
towanie terenu do plenerów, usprzą-
towanie wytwórni

250,0

Razem: 280,0

Globalne nakłady na przemysł filmowy 280,0

34

Plan perspektywicznyIV. Przemysł drzewny, papierniczy
i poligraficznyWkładalkowy koszt
w milionach zł.

1. Przemysł drzewny i meblowy

Rozbudowa różnych obiektów a w pier- wszym rzędzie Łódzkiej Fabryki Mebli	150,0
--	-------

2. Przemysł papierniczy

Modernizacja Łódzkiej Zakładów Papier- niczych, niewielka rozbudowa przetwó- stwa papierniczego	130,0
---	-------

3. Przemysł poligraficzny

Modernizacja istniejących zakładów	70
------------------------------------	----

Razem:	350,0
--------	-------

Globalne nakłady na przemysł drzewny, papier-
niczy i poligraficzny 350,0

35

Plan perspektywicznyV. Przemysł skórzanyWskaźnikowy koszt
w milionach zł.

1. Przemysł garbarski

Niewielka rozbudowa i adaptacje 10,0

2. Przemysł obuwniczy

Modernizacja 8,0

3. Przemysł galanterii skórzanej

Budowa nowego obiektu - adaptacja
istniejących budynków 30,0

Razem: 48,0

Globalne nakłady na przemysł skórzany 48,0

26

Plan perspektywicznyVII. Przemysł spożywczyWkładnikowy koszt
w milionach zł.1. Przemysł młynarski

Modernizacja i rozbudowa większych młynów i kaskarni

50,0

2. Przemysł cukrowniczy

Rozbudowa cukrowni "Łódźmierz"

15,0

3. Przemysł cukierniczy

Rozbudowa i modernizacja istniejących zakładów w kierunku większego zróżnicowania produkowanego asortymentu

8,0

4. Przemysł owocowo-warzywniczy

Rozbudowa istniejących i budowa nowych przetwórci w Łodzi, Łęczycy, Głownie, Koluszka, Łasku i innych miejscowościach

120,0

5. Przemysł mięsny

Rozbudowa i modernizacja rzeźni, masarni i przetwórci mięsa

260,0

6. Przemysł mleczarski i drobiarsko - jaj-
carnski

Znacząca rozbudowa wszystkich gałęzi

180,0

37

Wyszczególnienie kosztów
w milionach zł

7. Przemysł spirytusowy

Modernizacja produkcji 10,0

8. Przemysł fermentacyjny

Budowa nowego browaru pod Łodzią,
modernizacja, rozbudowa istnieją-
cych zakładów 80,09. Rozbudowa innych gałęzi przemysłu
spożywczego, jak produkcja makaronu,
olejów, siół suszonych, ketchupu,
płatków śniadaniowych i t.p.

300,0

Razem: 1:023,0

Globalne nakłady na przemysł spożywczy - 1:023,0

38

Plan perspektywicznyVII. Przemysł terenowy

Rozbudowa drobnego przemysłu terenowego
państwowego i spółdzielczego

Wskaznikowy koszt
w milionach zł:

Lódź	230,0
Pabianice	30,0
Żgierz	40,0
Ozorków	21,0
Aleksandrów	12,0
Konstantynów	14,0
Głowno	8,0
Łęczyca	23,0
Breżiny	6,0
Koluszki	9,0
Tuszyn	7,0
Łask	8,0
Stryków	3,0
Tereny wiejskie	50,0

Razem: 483,0

Globalne nakłady na przemysł terenowy 483,0

30

WYKORZYSTANIE

SUROWCOW MIEJSKOWYCH

40

Plan perspektywiczny

I. Przemysł węglowy

Wskaznikowy koszt
w milionach zł.

Badowa kopalni węgla brunatnego
o wydajności ok 500.000 ton

200,0

Globalne nakłady na przemysł węglowy

- 200,0

41

Plan perspektywicznyII. Przemysł materiałów budowlanychCegielniaWartościowy koszt
w milionach zł

1. Budowa 12 cegielni mechanicznych 120,0

2. Modernizacja i rozbudowa 14 cegielni
istniejących 56,0

R a z e m : 176,0

Betoniarnie, produkcja prefabrykatów i t.d.

1. Budowa 4-ech dużych zakładów prefabrykatów 80,0

2. Modernizacja zakładów istniejących i inne
nakłady 10,0

R a z e m : 90,0

Globalne nakłady na przemysł materiałów budowlanych 266,0

III. Inne nakłady

Inne nakłady na surowce miejscowe 20,0

42

mgr. S. Czarnowski

ROLNIOTWO

49

Plan perspektywiczny

I. ROLNICZE WYKORZYSTANIE ŚCIEKÓW.

Budowa urządzeń wodno-melioracyjnych w zlewni Neru
i Górnej Beury

A. Doprowadzenie wód ściekowych
do obszarów:

	Cena jedn. w zł.	Koszt wkład- nikowy w mil. zł.
1. Kanał grawitacyjny z Lublinka pod Łodzią do Kazimierza o dług. 20 km	1.500.000	30,0
2. Kanał grawitacyjny z oczysz- czalni m.Łodzi nad Sokołów- ką do miejscowości Adamów o dług. 12 km	60.000	0,7
3. Mniejsze kanały grawitacyjne dla ścieków m.Zgierza i m.Aleksandrowa o dług. 3 km	40.000	0,1
4. 1 stacja przetwarzania ście- ków m.Pabianic	150.000	0,2
5. 4 rurociągi tłoczne dla ście- ków m.Pabianic	1.000.000	4,0
6. Mniejsze 2 stacje przetwarzania dla ścieków m.Konstantynowa i Ozorkowa	50.000	0,1
7. Rurociągi tłoczne dla ścieków m.Konstantynowa i Ozorkowa o dług. 4 km	300.000	1,2
8. Budowa zbiornika na rz.Grabi pod wsią Łdzań w pow.Łaskim, łączyłką łącznie z kosztem doprowadzenia wody do Górnego Neru		30,0

1 1
1 1

	Cena jedn. w zł.	Koszt wskaź- nikowy w mil. zł.
9. Budowa zbiornika wyrównawczego na Górnym Nerze o całkowitej pojemności około 15 mil.m ³		15,0
10. Wykonanie kanału odwadniającego na przestrzeni od linii PKP pod Dąbkiem do ujścia Kiezbaski, z przejściem przy pomocy syfonu pod korytem rz.Warty o dług.30 km	120.000	3,6
Razem:		84,9
B. Melioracje podstawowe:		
11. Regulacja /korrekcja i obwałowa- nia/		
a/ Ner odcinek środkowy od ujścia Gnidy - Ziemi do ujścia Bezdówki i Pisi II 30 km	120.000	3,6
b/ Ner - odcinek górny od ujś- cia Bezdówki i Pisi II do linii PKP pod Łodnią 40 km	100000	4,0
c/ Górna Bzura - odcinek Łę- czyca-Ozorków - ujście Lindy pod Kowalewicami 19 km	100.000	1,9
d/ Górna Bzura - odcinek Ko- walewice - ujście Sokołów- ki pod Piaskowicami 20 km	80.000	1,6
e/ Większy dopływ Neru 20 km	80.000	1,6

45

	Cena jedn. w zł.	Koszt wkład- nikowy w mil. zł.
f/ Mniejsze wodociągi w zlewni Neru i Górnej Bzurze 20 km.	60.000	1,2
12. Budowa i odbudowa mostów i urzą- dzeń piętrzących /wg. ekspertyzy/ a/ na Nerze		8,6
b/ na Górnej Bzurze		1,4
	Razem:	23,9
B. Inne urządzenia techniczne		
13. Kanały grawitacyjne rozprowa- dzające I rzędu na powierzchni 102.000 ha ośdług. 150 km	400.000	60,0
14. Usprawnienie istniejących na- wodnień żakowych w dolinie Gór- nego Neru na powierzchni 2.500 ha	6.000 zł/ha	15,0
15. Nawodnienia stokowe i burzowa bruzdowo-smużne na użytkach zielonych na pow. 7.000 ha	12.000 zł/ha	84,0
16. Nawodnienie powierzchniowe i nasiąkowe w bruzdach na grun- tach ornych na pow. 19.800 ha	6.000 zł/ha	118,0
17. Drenowanie na gruntach ornych o powierzchni 2.000 ha	48.000 zł/ha	96,0
18. Urządzenia powierzchni odcia- zów /pola filtracyjne, lasy/ na powierzchni 3.000 ha	6.000 zł/ha	18,0

46

	Cena jedn. w zł.	Koszt wkład- nikowy w mil. zł.
19. Budowa zbiorników wyrównawczych- sedymentacyjnych, stacji prze- pompowywania, rurociągów tłocznych i in.		6,0
Razem:		309,8

20. Zagospodarowanie zmeliorowanych użytków
zielonych.

20. Zagospodarowanie zmeliorowanych użytków zielonych - z wyłączeniem ca 5.500 ha pasa pradolinowego oraz ca 3.000 ha jako niewymaga- jących zagospodarowania:		
a/ uprawą pełną na pow. 5.000 ha	2.500 zł/ha	12,5
b/ podsiewem na pow. 1.500 ha	1.500 "	2,3
Razem:		14,8

21. Inne nakłady

	65,5
Ogółem:	498,9

II. Melioracje ^{rolne} wodne

a/ Drenowanie łącznej powierzchni 55.000 ha	5.000	275,0
b/ Nawadnienie łąd nad rzekami ŁOP o łącznej powierzchni ca 13.000ha	8.000	104,0
c/ Uregulowanie rzek i potoków o łącz- nej dług. 100 km /dla zabezpiecze- nia zbiorów przed zniszczeniem/	100.000	10,0
Razem:		389,0

47

III. Sadownictwo i warzywnictwo

Wskaźnikowy koszt
w milionach zł.

a/ budowa szklarni o łącznej powierzchni 50 ha wraz z budową: obiektów gospodarczych kotłowni basenów bocznic i t.p.	600,0
b/ Urządzenie inspektów o łącznej powierzchni 100 ha	106,0
c/ Urządzenie sadów o łącznej powierzchni 3.000 ha	<u>15,0</u>
R a z o m:	721,0

IV. Przebudowa wsi

Budowa obiektów inwentarskich:

Obory	kub. w m ³	1.490.000	90,0
cielętniki	"	2.900.000	20,0
chlewy	"	1.680.000	84,0
stajnie	"	380.000	27,0
kurniki	"	700.000	21,0
silosy	"	160.000	16,0
magazyny i spichrze	"	330.000	33,0
gnojowniki	"	300.000	9,0
inne	"	<u>2.770.000</u>	<u>194,0</u>
R a z e m :		8.100.000	494,0

V. Budowa ośrodków maszynowych

Budow 5 ośrodków maszynowych:

a/ budynki mieszkalne, gospodarcze, administracyjne i socjalne	25,0
--	------

48

STAT

Wakafinikowy koszt
w milionach zł:

b/ zakup os 300 traktorów	12,0
c/ wyposażenie w samochody i t.p.	<u>15,0</u>
Razem:	27,0

VI. Przychody weterynaryjne:

Budowa przychodni weterynaryjnych:

Białystok	1	km ² w m3	3,000	0,8
Konstantynów	1	"	3,000	0,8
Aleksandrów	1	"	3,000	0,8
Głowno	1	"	3,000	0,8
Łęczyca	1	"	3,000	0,8
Brzesko	1	"	3,000	0,8
Koluszki	1	"	3,000	0,8
Tuszyn	1	"	3,000	0,8
Łask	1	"	3,000	0,8
Stryków	1	"	3,000	0,8
Torony				
wiejskie	25	"	<u>75,000</u>	<u>24,0</u>
Razem:			105,000	28,0

Głębokie nakłady na rolnictwo 2,182,9

49

KOMUNIKACJA

49

KOMUNIKACJA

50

Plan perspektywiczny

Drogi Kołowe

1. Arterie tranzytowe.

1. Przebudowa arterii tranzytowej Warszawa-Wrocław

Koszt wykonawczy
w milionach zł

a/ budowa 34 km drogi o szerokości
jezdni 12 m o nawierzchni ulepszonej - typu ciężkiego 57,8

b/ przebudowa 6 km istniejących dróg
na arterię tranzytową o szerokości
jezdni 12 m o nawierzchni ulepszonej - typu ciężkiego 9,0

c/ budowa drogi objazdowej do Łodzi
o długości 10 km o szerokości jezdni 12 m o nawierzchni ulepszonej - typu ciężkiego 17,0

d/ budowa 2 skrzyżowań dwuposiomowych,
przebudowa 7 mostów i 15 przepustów
na obiekty I klasy 7,0

2. Przebudowa arterii tranzytowej Gdańsk-Stalinogród

a/ budowa 32 km drogi o szerokości jezdni 12 m o nawierzchni ulepszonej - typu ciężkiego 54,4

b/ przebudowa 7 km istniejących dróg na
arterię tranzytową o szerokości jezdni 12 m o nawierzchni ulepszonej - typu ciężkiego 7,7

51

**Koszt wykonawczy
w milionach zł**

c/ przebudowa 2 mostów drewnianych i
12 przepustów na mosty I klasy 12,0

3. Przebudowa trasy łączącej województwa południowo-
wschodnie z Wielkopolską i Pomoraniem na odcinku
Kurowie - Łódź - Poddębice.

a/ budowa nowej drogi o długości 20 km,
o szerokości jezdni 9 m o nawierzchni
ulepszonej - typu ciężkiego 26,0

b/ przebudowa 55 km drogi na arterię
transytową o szerokości jezdni 9 m
i nawierzchni ulepszonej - typu cięż-
kiego 38,0

c/ budowa 2 wiaduktów drogowych I klasy 2,0

d/ przebudowa 6 mostów i 10 przepustów
na obiekty I klasy 3,0

Razem: 25,9

II. Drogi kołowe o znaczeniu regionalnym

1. Przebudowa odcinka trasy obwodowej

a/ budowa nowej drogi o długości 10 km,
o szerokości jezdni 7 m o nawierzchni
ulepszonej - typu ciężkiego 9,0

b/ przebudowa 14 km drogi istniejącej i
poszerzenie jej do szerokości 7 m o
nawierzchni ulepszonej - typu cięż-
kiego 6,0

c/ przebudowa 4 przepustów na obiekty
I klasy 0,8

51

Koszt wykonawczy
w milionach zł.

c/ przebudowa 2 mostów drewnianych i
12 przepustów na mosty I klasy 12,0

3. Przebudowa trasy łączącej województwa południowo-
wschodnie z Wielkopolską i Pomoraniem na odcinku
Kurowice - Łódź - Poddębice.

a/ budowa nowej drogi o długości 20 km.
o szerokości jezdni 9 m o nawierzchni
ulepszonej - typu ciężkiego 28,0

b/ przebudowa 55 km. drogi na arterię
transytową o szerokości jezdni 9 m
i nawierzchni ulepszonej - typu cięż-
kiego 38,0

c/ budowa 2 wiaduktów drogowych I klasy 2,0

d/ przebudowa 6 mostów i 10 przepustów
na obiekty I klasy 3,0

Razem: 235,9

II. Drogi kołowe o znaczeniu regionalnym.

1. Przebudowa odcinka trasy obwodowej

a/ budowa nowej drogi o długości 10 km.
o szerokości jezdni 7 m o nawierzchni
ulepszonej - typu ciężkiego 19,0

b/ przebudowa 14 km drogi istniejącej i
poszerzenie jej do szerokości 7 m o
nawierzchni ulepszonej - typu cięż-
kiego 6,0

c/ przebudowa 4 przepustów na obiekty
I klasy 0,8

59

Koszt wykonawczy
w milionach zł2. Przebudowa części drogi Piotrków Trybunalski -
Łask - Szadek:

- a/ wybudowanie lokalnych przejazdów o łącznej długości 3 km. o szerokości jezdni 7 m, o nawierzchni typu średniego oraz zładnienie 6 -ciu ostrych zakrętów 1,1
- b/ przebudowa 35 km. drogi o szerokości jezdni 7 m o nawierzchni typu średniego 17,5
- c/ przebudowa 2 mostów i 4 przepustów na obiekty I klasy 1,6

3. Przebudowa drogi z Łasku do Wielunia:

- a/ przebudowa przejazdów przez osiedle oraz budowa licznych lokalnych przejazdów na długości 12 km. przy szerokości jezdni 6 m o nawierzchni typu średniego 4,5
- b/ przebudowa 65 km drogi na arterię o szerokości jezdni 6 m i o nawierzchni typu średniego 32,0
- c/ przebudowa 2 dużych mostów drewnianych, 4 mniejszych i 12 przepustów na obiekty I klasy 6,5
- d/ powiększenie św. tła poziomego wiaduktu kolejowego w Sędziejowicach do 12 m. 0,5

4. Przebudowa części drogi państwowej Łódź - Brzeziny
- Rawa Mazowiecka:

- a/ poszerzenie drogi do 9 m, ułożenie nawierzchni ulepszonej - typu ciężkiego na długości 50 km. 50,0

59

Koszt szacunkowy
w milionach zł.

b/ przebudowa 1 wiaduktu	0,6
c/ zbudowanie 1 wiaduktu drogowego
/w Rogowie/	0,7
d/ przebudowa 3 mostów i 6 przepustów
na obiekty I klasy	2,8
5. Przebudowa drogi państwowej Zgierz - Piątek -
Kutno:	
a/ przebudowa 44 km. drogi na arterię o
szerokości jezdni 6 m i nawierzchni
typu średniego	17,6
b/ przebudowa 3 mostów i 9 przepustów na
obiekty I klasy	1,8
6. Przebudowa drogi państwowej Pabianice - Bełchatów:	
a/ przebudowa 32 km drogi na arterię o
szerokości jezdni 6 m. i nawierzchni
typu średniego	9,6
b/ przebudowa 2 mostów i 3 przepustów na
obiekty I klasy	1,2
7. Przebudowa sieci dróg lokalnych:	
a/ przebudowa 30 km. dróg powiatowych
i przebudowa ich na arterie o szerokoś-
ci jezdni 6 m. o nawierzchni typu śred-
niego	13,5
b/ przebudowa 400 km. dróg istniejących
przez doprowadzenie szerokości jezdni
do 6 m. i ułożenie nawierzchni typu
średniego	152,0
c/ przebudowa 20 mostów i 60 przepustów
na obiekty I klasy	25,0

Razem: 354,3

54

III. Rozbudowa sieci ulicznej na terenie miast Ł.O.P.Koszt wskaźnikowy
w milionach zł.

1. Ł ó d ź

a/ wyposażenie 900 km. ulic w nawierzchnię ulepszoną i chodniki	900,0
b/ wyposażenie 200 km. ulic w nawierzchnię nieulepszoną	140,0
c/ budowa 8 skrzyżowań dwupoziomowych /mosty i wiadukty/ itp.	8,4
b/ budowa parkingów samochodowych o łącznej powierzchni 250.000 m ²	25,0

2. P a b i a n i c e

a/ wyposażenie 120 km. ulic w nawierzchnię ulepszoną i chodniki	96,0
b/ wyposażenie 30 km. ulic w nawierzchnię nieulepszoną	15,0
c/ budowa parkingów samochodowych o łącznej powierzchni 9.000 m ²	0,9

3. Z g i e r z

a/ wyposażenie 110 km. ulic w nawierzchnię ulepszoną i chodniki	88,0
b/ wyposażenie 50 km. ulic w nawierzchnię nieulepszoną	25,0
c/ budowa 3 skrzyżowań dwupoziomowych /mosty wiadukty i tp/	5,0
d/ budowa parkingów samochodowych o łącznej powierzchni 7.000 m ²	0,7

55

Koszt wskaźnikowy
w milionach zł.

4. O s o r k ó w

- a/ wyposażenie 12 km ulic w nawierz-
chnię ulepszoną i chodniki 10,8
- b/ wyposażenie 20 km ulic w nawierz-
chnię nieulepszoną 18,0

5. K o n s t a n t y n ó w

- a/ wyposażenie 7 km ulic w nawierz-
chnię ulepszoną 6,3
- b/ wyposażenie 22 km ulic w nawierz-
chnię nieulepszoną 13,2

6. A l e k s a n d r ó w

- a/ wyposażenie 9 km ulic w nawierz-
chnię ulepszoną i chodniki 8,1
- b/ wyposażenie 25 km ulic w nawierz-
chnię nieulepszoną 15,0

7. G ł o w n o

- a/ wyposażenie 12 km ulic w nawierz-
chnię ulepszoną i chodniki 10,8
- b/ wyposażenie 25 km ulic w nawierz-
chnię nieulepszoną 15,6

8. Ł ę c z y c a

- a/ wyposażenie 22 km ulic w nawierz-
chnię ulepszoną i chodniki 19,8
- b/ wyposażenie 24 km ulic w nawierz-
chnię nieulepszoną 14,4

56

Koszt wskaźnikowy
w milionach zł.

9. Brzeziny		
a/ wyposażenie 6 km ulic w nawierzchnię ulepszoną i chodniki		5,4
b/ wyposażenie 18 km ulic w nawierzchnię nieulepszoną		10,8
10. Kołuszycki		
a/ wyposażenie 13 km ulic w nawierzchnię ulepszoną i chodniki		11,7
b/ wyposażenie 23 km ulic w nawierzchnię nieulepszoną		15,8
11. Tuszyń		
a/ wyposażenie 10 km ulic w nawierzchnię ulepszoną i chodniki		9,0
b/ wyposażenie 17 km ulic w nawierzchnię nieulepszoną		10,2
12. Żaski		
a/ wyposażenie 9 km ulic w nawierzchnię ulepszoną i chodniki		8,1
b/ wyposażenie 16 km ulic w nawierzchnię nieulepszoną		9,6
13. Strzyków		
a/ wyposażenie 2 km ulic w nawierzchnię ulepszoną i chodniki		1,8
b/ wyposażenie 7 km ulic w nawierzchnię nieulepszoną		4,2
Razem:		1,520,6

57

IV. Urządzenia obsługi pojazdów mechanicznych.

	Koszt wskaźnikowy w milionach zł.
1. Łódź	
a/ budowa garaży na 35.000 samochodów o łącznej kubaturze 5.100.000 m ³	765,0
b/ budowa stacji obsługi o łącznej ku- baturze 1.200.000 m ³	240,0
c/ budowa 60 stacji benzynowych	6,0
d/ budowa dworca autobusowego o kubatu- rze 200.000 m ³	20,0
2. Rabinio	
a/ budowa garaży na 1.400 samochodów o łącznej kubaturze 300.000 m ³	45,0
b/ budowa stacji obsługi o łącznej kuba- turze 80.000 m ³	16,0
c/ budowa 10 stacji benzynowych	1,0
d/ budowa dworca autobusowego	10,0
3. Zgierz	
a/ budowa garaży na 1.000 samochodów o łącznej kubaturze 200.000 m ³	30,0
b/ budowa stacji obsługi o łącznej kuba- turze 50.000 m ³	10,0
c/ budowa 8 stacji benzynowych	0,8
d/ budowa dworca autobusowego	10,0

59

Koszt utrzymania
w milionach zł

Pozostałe miasta

a/ budowa garaży na 800 samochodów o łącznej kubaturze 250,000 m ³	24,0
b/ budowa stacji obsługi o łącznej kubaturze 40,000 m ³	8,0
c/ budowa 10 stacji autobusowych	100,0
Razem:	132,0

sieć kolejowa

1. Budowa nowych odcinków kolejowych

1. Łódź Chojny - Rzeszów /dla kierunku na Łódź - Piotrków o dług. 29 km. Budowa 3 skrajni	25,0 2,4
2. Igiera - Podgajce - Turów - Krasa /dla kierunku Łódź - Posen/ o dług. 125 km	46,0
3. Włocławek - Łódź Kaliska o dług. 3 km /rozwiązanie na Chwałkach pod Igierem/	1,5
Razem:	74,9

2. Rozbudowa istniejących odcinków kolejowych

1. Ukończenie drugiego toru Igiera - Łowicz o dług. 51 km.	15,3
2. Ukończenie dalszych torów na odcinku Łódź Kaliska - Igiera o dług. 11 km.	3,5
3. Ukończenie drugiego toru na odcinku Igiera - Krasa /przez Chwałki-Łowicz/ o dług. 57 km	17,1

59

Koszt wskaźnikowy
w milionach zł

4. Ułożenie drugiego toru na łącznicy
północno-wschodniej Łódź Widzew -
Zgierz o długości ok 17 km.

5,1

Razem:

40,8

III. Elektryfikacja węzła Łódźskian.

1. Elektryfikacja trasy

a/ Łódź Kaliska - Zduniska Wola - Łowicz
/na trasie Warszawa-Wrocław/ o dług.
185 km.

37,0

b/ Zgierz - Kutno /na trasie Łódź-Gdańsk/
o długości 57 km.

11,4

c/ Zgierz - Konin /na trasie Łódź-Poznań/
o długości 106 km.

21,2

d/ Łódź - Piotrków o długości 40 km.

8,0

2. Elektryfikacja dworców, łącznie i stacji
rozrządowych o łącznej długości 60 km.

12,0

Razem:

89,6

IV. Budowa i przebudowa stacji i przystanków.

a/ budowa stacji i dworca osobowego Łódź
Żabieniec

5,0

b/ przebudowa dworca Łódź Kaliska

8,0

c/ przebudowa dworca i stacji Łódź Ochojny

5,0

d/ rozbudowa stacji towarowej Łódź Rado-
goszcz

5,0

60

Koszt wakałnikowy
w milionach zł.

a/ przebudowa stacji Łódź Fabryczna. Dworzec ozolowy.	10,0
f/ częściowa przebudowa stacji Łódź Widzew	2,0
g/ budowa nowego dworca oraz przebudowa starej stacji w Koluszkach	19,0
h/ budowa nowego dworca w Zgierzu i 2 przystanków	7,0
i/ budowa nowego dworca w Pabianicach	5,0
j/ budowa nowego dworca w Łęczycy	5,0
k/ rozbudowa 15 przystanków kolejowych	3,0
Razem:	74,0

V Łącznice, stacje rozrzedowe i bocznice.

1/ Budowa łącznicy na trasie Stryków - Rogoźno o długości 16 km.	8,0
2. Budowa łącznicy towarowej Pabianice - Łódź - Olechów o długości 15 km	7,5
3. Budowa dwutorowych łącznic celem powiązania:	
a/ kolei obwodowej Łódź Chojny - Łódź Widzew z łącznicą towarową Łódź Widzew - Zgierz z ominięciem stacji Łódź Widzew o długości ca 1 km.	0,7
b/ stacji Łódź Olechów z koleją obwodową z ominięciem stacji Łódź Chojny o długości ca 2 km.	1,4
4. Ułożenie drugiego toru na odcinku Łódź Olechów - Bełda o długości ca 7 km	2,8

61

Koszt wskaźnikowy
w milionach zł

5. Rozbudowa bocznic kolejowych o łącznej długości 60 km	24,0
6. Rozbudowa centralnej stacji towarowej Łódź Olechów oraz magazynów kolejowych	6,0
7. Rozbudowa stacji towarowej Polesie Wi- dzewskie	5,0
8. Budowa, włącznie gruntowna przebudowa 16 wiaduktów kolejowych	13,0
9. Rozbudowa warsztatów kolejowych	5,0
Razem:	73,4

Sieć tramwajowa

I. Komunikacja międzymiastowa.

1. Budowa nowej linii Łódź Brzeziny z prze- dłużeniem do Koluszek o długości 29 km.	15,0
2. Budowa nowej linii Zgierz - Rejon Rogoź- na o długości 19 km.	10,0
3. Budowa 15 poczekalni na całej sieci	1,5

II. Komunikacja miejska.

1. Budowa 60 km. linii tramwajowych w Łodzi	36,0
2. Budowa 40 km. linii trolleybusowych w Ło- dzi	12,0
3. Budowa 5 km. linii tramwajowych w Pabia- nicach	2,0
4. Budowa 5 km. linii tramwajowych w Zgierzu	2,0

62

III. Budowa zajezdni, warsztatów naprawy i podstacji.Koszt wskaźnikowy
w milionach zł.

1. Budowa 3 zajezdni o łącznej kubaturze 150.000 m ³	15,0
2. Budowa zajezdni trolleybusowej i warsztatów naprawczych w Łodzi o łącznej kubaturze 50.000 m ³	5,0
3. Budowa 1 zajezdni w Zgierzu o łącznej kubaturze 30.000 m ³	3,0
4. Budowa 1 zajezdni w Pabianicach o łącznej kubaturze 20.000 m ³	2,0
5. Budowa 40 podstacji o łącznej kubaturze 60.000 m ³	80,0

Razem: 185,5

Komunikacja wodna

1. Budowa portu wodnego w Łęczycy wraz z urządzeniami przeładunkowymi	5,0
2. Budowa magazynów w Łęczycy o łącznej kubaturze 100.000 m ³	8,0

Razem: 13,0

Komunikacja lotnicza

1. Budowa lotniska komunikacyjnego w Brusie	
a/ budowa nawierzchni twardej o łącznej powierzchni 800.000 m ²	80,0
b/ zniwelowanie 3 mil. m ²	6,0
b/ budowa hangarów, warsztatów i magazynów o łącznej kubaturze 300.000 m ³	28,0

62

Koszt wykonikowy
w milionach zł.

2. Budowa lotnisk dla helikopterów w Łodzi, Pabianicach, Zgierzu, Ozorkowie, Łęczycy, Łasku, Koluszkach, Konstancynie, Aleksandrowie, Brzeziniach i Głownie:

a/ budowa nawierzchni twardej o łącznej powierzchni 15.000 m ²	1,5
b/ zniwelowanie 100.000 m ²	0,2
c/ budowa garaży, warsztatów i magazynów o łącznej kubaturze 40.000 m ³	3,2

Razem: 118,9

Globalne nakłady na komunikację

4054,7

64

GOSPODARKA WODNA

65

Plan perspektywny

Alternatywne możliwości uzyskania wody
przemysłowej.Koszt wskaźnikowy
w milionach zł.

1. Ujęcie w dolinie rz. Miazgi o wydajności 40.000 m³/dobę z piasków dyluwialnych o głębokości od 7 - 45 m.
Koszt budowy studzien, zbiorników i ewentualnie oczyszczalni
24,0
2. Ujęcie w dolinie rz. Moszczanicy i Dzierżawy o wydajności 14.000 - 140.000 m³/dobę.
Koszt budowy studzien, zbiorników i ewentualnie oczyszczalni
84,0
3. Ujęcie w dolinie rz. Grabu o wydajności 24.000 m³/dobę z piasków dyluwialnych o głębokości 30 m.
Koszt budowy studzien, zbiorników i ewentualnie oczyszczalni
14,0
4. Budowa dodatkowych ujęć głębinowych dla przemysłu o łącznej wydajności / koszt budowy studzien, zbiorników i ewentualnie oczyszczalni /:

Łódź	ca 50.000 m ³ /dobę	50,0
Pabianice	" 19.000 "	19,0
Zgierz	" 10.000 "	11,0
Osorków	" 1.100 "	1,1
Łęczyca	" 860 "	0,9

66

Koszt wkładnikowy
w milionach zł.

5. Kanał Warta - Ner o wydajności 260.000 m³/
dobę. Długość kanału Warta - Ner ok. 120 km,
szerokość dna ca 10 m. /w górnym biegu/ ca
3 m. /w łódzkim biegu/.
Koszt ujęć wody przemysłowej przyjęty dla
alternatywy kanału Warta - Ner

450,0

Ujęcia wody, stacje pomp, oczyszczalniki.

Ł o d z

1. Ujęcie wód w dolinie rz. Pilicy /ogólna ilość
wód z doliny rz. Pilicy przeznaczona dla m.Ło-
dź wyniesie 200.000 m³/dobę /:

1. Ujęcia wód powierzchniowych z rz. Pilicy w
miejscowości Bródzówka w ilości ca 172.000
m³/dobę, oraz regulacja rzeki na długości
900 m za pomocą bulwarów, budowa progu i za-
stawek celem spiętrzenia niskich stanów wód
rzecznych

2. Dodatkowe ujęcia odpływu wód z Niebieskich
Źródeł w ilości ca 8.000 m³/dobę.

3. Ujęcia wód głębszych z utworów kredowych
przy pomocy studni wierconych o wydajno-
ści ca 50.000 m³/dobę

12,0

4. Budowa stacji pomp pod Tomaszowem dla prze-
tłaczania wody do filtrów i zbiorników oraz
przepompowywania wody czystej do zbiornika
stacji pomp w Rokietniech.
Budowa urządzeń filtracyjnych, zbiorników
wody filtrowanej i tp

39,0

67

Koszt wakażnikowy
w milionach zł.

5. Budowa stacji pomp w Rokicinach wraz ze zbiornikiem wody czystej /ma na celu przepompowywanie wody czystej ze zbiorników w Rokicinach do zbiorników na Stokach w Łodzi
- 30,0
6. Budowa rurociągów tłocznych o długości ca 48 km o średnicach 2 x $\varnothing$ 800 mm i 1 x 1000 mm wraz z kosztem odżelaziaczy i oczyszczalników
- 65,0

P a b i a n i c e

1. Ujęcie wód dla wodociągu komunalnego za pomocą studzien głębiniowych /w południowej części miasta/ o wydajności ca 17 tys. m³/dobę
- 17,0
2. Połączenie wodociągu komunalnego m. Pabianic z grupowym wodociągiem Ł.O.P. /budowa rurociągu między Pabianicami, a Łodzią /dług. 9,5 km/
- 4,8

Z g i o r z

- Budowa miejskiego wodociągu komunalnego ujęcia wód głębinnych przy pomocy studzien górno - kretowych w dolinie Wrzasej o wydajności 1.900 m³/dobę, budowa odżelaziaczy i chlorowanie wody
- 2,5

O z o r k ó w

- Zaopatrzenie Ozorkowa w wodę w ilości 3.600 m³/dobę wraz z kosztem urządzenia zbiorników lokalnych
- 3,6

68

Koszt wykonawczy
w milionach zł.

Łęczyca

Ujęcie wody z pokładów kredowych o wydajności 3,500 m³/dobę z doprowadzeniem z odległości 7 km wraz z kosztem zbiornika

5,5

Brzeziny

wierconych
Budowa studzienki z podkładów kredowych o wydajności 1,200 m³/dobę wraz z kosztem zbiornika

2,2

Koluszki

Budowa studzienki z podkładów dyluwialnych o głębokości 60 m o globalnej wydajności 2,800 m³/dobę wraz z kosztem budowy oczyszczalników

4,3

Łask

Ujęcie wody ze źródłiskowego lewego brzozi rze. Piasz w ilości 17,000 m³/dobę wraz z kosztem budowy oczyszczalników i zbiorników

19,2

Koszt doprowadzenia rurociągu do Kolumny o długości 4 km

3,0

Aleksandrów

Koszt urządzeń doprowadzających wodę w ilości 2,800 m³/dobę z rurociągu komunalnego. Długość rurociągu 6 km wraz z kosztem zbiornika

6,0

69

Koszt wakałnikowy
w milionach zł.

Konstantynów

Koszt doprowadzenia wody w ilości 2,300 m³/
dobę, długość rurociągu 7 km wraz z kosztem
zbiornika

6,3

Tuszyń

Koszt doprowadzenia wody w ilości 1,600 m³/
dobę wraz z kosztem zbiornika

9,4

Ksawerów

Koszt doprowadzenia wody w ilości 200 m³/do-
bę wraz z kosztem zbiornika

6,0

Stryków

Doprowadzenie wody z Monzochowicy w ilości
700 m³/dobę wraz z kosztem zbiornika

10,0

Głowno

Koszt doprowadzenia wody z doliny rz. Między-
wicy w ilości 3,200 m³/dobę wraz z kosztem zbior-
nika

16,0

Razem 267,8

70

Budowa sieci wodociągowej

Koszt wykonawczy
w milionach zł.

Lódź	900 km	300,0
Pabianice	81 km	24,3
Zgierz	71 km	21,3
Ozorków	16 km	4,6
Aleksandrów	12 km	3,6
Konstantynów	10 km	2,9
Głowno	14 km	4,0
Łęczyca	22 km	5,1
Brzeziny	6 km	1,8
Koluszki	13 km	3,9
Tuszyn	7 km	2,1
Łask	9 km	2,8
Stryków	3 km	0,9
Kasowice	1 km	0,3

Razem: 377,5

Podłączenia i instalacje w istniejących
budynkach

Liczba starych mieszkań do podłączenia:

Lódź	65.848	142,2
Pabianice	7.286	15,0
Zgierz	1.590	3,4
Ozorków	855	1,9
Aleksandrów	604	1,2
Konstantynów	240	0,6
Głowno	792	1,7
Łęczyca	407	0,9

71

Koszt wskaźnikowy
w milionach zł.

Brzeziny	692	1,5
Koluszki	761	1,5
Tuszyn	437	0,9
Łask	373	0,8
Stryków	136	0,3
Tereny wiejskie	200	0,2

Razem: 172,1
=====

Globalne nakłady na gospodarkę wodną 817,5

Powyższe globalna suma nakładów nie uwzględnia wszystkich pozycji wymienionych w rozdziale "Alternatywne możliwości uzyskania wody powierzchniowej", gdyż niektóre z nich wykluczają się nawzajem.

72

Z a z a c z n i k

Liczba starych mieszkań do podłączenia:

Z ó d Ź

Liczba mieszkań /1950 r./	- 172.165
Liczba mieszkań niepodłączonych /83,3%/	- 143.413
Liczba mieszkań istniejących nie przewidzianych do wyburzenia	- 57.419
Liczba starych mieszkań do podłączenia	- 65.848

P a b i a n i c e

Liczba mieszkań /1950 r./	- 15.094
Liczba mieszkań niepodłączonych /92,8%/	- 14.007
Liczba mieszkań istniejących nie przewidzianych do wyburzenia	- 12.114
Liczba starych mieszkań do podłączenia	- 7.286

Z g i e r z

Liczba mieszkań /1950 r./	- 7.799
Liczba mieszkań niepodłączonych /95,8%/	- 7.471
Liczba mieszkań istniejących nie przewidzianych do wyburzenia	- 4.409
Pozostałe starych mieszkań do podłączenia	- 1.590

O k o r k ó w

Liczba mieszkań /1950 r./	- 3.944
Liczba mieszkań niepodłączonych /97,7%/	- 3.853
Liczba mieszkań istniejących nie przewidzianych do wyburzenia	- 2.267
Liczba starych mieszkań do podłączenia	- 855

73

A l e k s a n d r ó w

Liczba mieszkań /1950 r./	-	2.576
Liczba mieszkań niepodłączonych /98,8%/	-	2.545
Liczba mieszkań istniejących nie przewi- dzianych do wyburzenia	-	1.635
Liczba starych mieszkań do podłączenia	-	604

K o n s t a n t y n ó w

Liczba mieszkań /1950 r./	-	2.433
Liczba mieszkań niepodłączonych /98,9%/	-	2.406
Liczba mieszkań istniejących nie przewi- dzianych do wyburzenia	-	1.258
Liczba starych mieszkań do podłączenia	-	240

G ł o w n o

Liczba mieszkań /1950 r./	-	2.335
Liczba mieszkań niepodłączonych /96,6%/	-	2.255
Liczba mieszkań istniejących nie przewi- dzianych do wyburzenia	-	1.339
Liczba starych mieszkań do podłączenia	-	792

Z ł o z y c a

Liczba mieszkań /1950 r./	-	1.279
Liczba mieszkań niepodłączonych /84,9%/	-	1.080
Liczba mieszkań istniejących nie przewi- dzianych do wyburzenia	-	1.552
Liczba starych mieszkań do podłączenia	-	407

B r z e z i n y

Liczba mieszkań /1950 r./	-	1.742
Liczba mieszkań niepodłączonych /98,2%/	-	1.710
Liczba mieszkań istniejących nie przewi- dzianych do wyburzenia	-	949
Liczba starych mieszkań do podłączenia	-	692

K o l u s z k i

Liczba mieszkań /1950 r./	1.808
Liczba mieszkań niepodłączonych /94,5%./	1.708
Liczba mieszkań istniejących nie przewi- dzianych do wyburzenia	1.249
Liczba starych mieszkań do podłączenia	761

T a s s y a

Liczba mieszkań /1950 r./	1.318
Liczba mieszkań niepodłączonych /97,9%./	1.486
Liczba mieszkań istniejących nie przewi- dzianych do wyburzenia	848
Liczba starych mieszkań do podłączenia	437

L a s k

Liczba mieszkań /1950 r./	1.212
Liczba mieszkań niepodłączonych /93,7%./	1.135
Liczba mieszkań istniejących nie przewi- dzianych do wyburzenia	699
Liczba starych mieszkań do podłączenia	373

S t r y k ó w

Liczba mieszkań /1950 r./	756
Liczba mieszkań niepodłączonych /99,5%./	752
Liczba mieszkań istniejących nie przewi- dzianych do wyburzenia	397
Liczba starych mieszkań do podłączenia	136

75

STAT

URZADZENIA
ENERGETYCZNE I GAZOWE

76

Plan perspektywicznyI. Sieć energetyczna zawodowaElektrociepłownieWskaźnikowy koszt
w milionach zł.Lódz

1. Budowa elektrociepłowni zawodowej przy ul. Żeromskiego o mocy 120 MW	620,0
2. Budowa elektrociepłowni w południowej części miasta o 150 MW	700,0
3. Przebudowa elektrowni przy ulicy Tuwima na elektrociepłownię o mocy 100 MW	150,0
4. Przebudowa elektrociepłowni przy Z.P.B. im. Narutowicza na elektrociepłownię zawodową o mocy 18 MW	40,0

Pabianice

Budowa elektrociepłowni o mocy 35 MW	200,0
--------------------------------------	-------

Zgierz

Budowa elektrociepłowni o mocy 30 MW	170,0
--------------------------------------	-------

Regon Rogoźna

Budowa elektrowni	500,0
-------------------	-------

Razem	2.380,0
--------------	----------------

II. Sieć uliczna

Kable uliczne

	Ilość km.	Cena jedn. w zł.	Wskaźnikowy koszt w milionach zł.
Zółź	975	70.000	68,2
Pabianice	170	70.000	11,9
Zgierz	149	70.000	10,4
Ozorków	50	70.000	3,5
Konstantynów	33	70.000	2,3
Aleksandrów	40	70.000	2,8
Głowno	45	70.000	3,1
Zęczyca	53	70.000	3,7
Brzeziny	20	70.000	1,4
Koluszki	43	70.000	3,0
Tuszyn	22	70.000	1,6
Łask	30	70.000	2,1
Stryków	10	70.000	0,7
Razem miasta	1.640	-	114,7
Tereny wiejskie	elektryfikacja / gromad		34,3
Razem Ł.O.P.			149,0

III. Oświetlenie ulic

	Ilość punktów świecących	
Zółź	10.600	10,6
Pabianice	2.900	2,9
Zgierz	2.300	2,3
Ozorków	900	0,9
Konstantynów	600	0,6
Aleksandrów	600	0,6
Głowno	700	0,7
Zęczyca	900	0,9

78

	Ilość punktów świecących	Wakadnikowy koszt w milionach zł.
Breszany	300	0,3
Kolbuski	800	0,8
Fusyna	400	0,4
Lank	500	0,5
Stryków	100	0,1
Tereny wiejskie	300	0,3
Razem	21.900	21,9

IV. Sieć elektryczna

Giełownictwo

Cena jednost.
w zł.

Łódź

Budowa 250 km. przewodów
ciepłych do zakładów
przemysłowych, budownictwa
mieszkaniowego i użytecz-
ności publicznej

800.000

200,0

Pabianice

Budowa 10 km. przewodów
ciepłych do zakładów
przemysłowych, budow.
mieszkaniowego i użytecz-
ności publicznej

700.000

7,0

Zgierz

Budowa 20 km. przewodów
ciepłych do zakładów
przemysłowych, budownictwa
mieszkaniowego i użytecz-
ności publicznej

700.000

14,0

Razem:

221,0

79

STAT

**V. Urządzenia G.O.
w starym budownictwie**

	Ilość podłą- zeń	Cena jedn. w zł.	Wskaznikowy koszt w milionach zł.
Lódź	31.000	1.600	49,6
Pabianice	1.000	1.500	1,5
Zgierz	300	1.500	0,5
Osornów	200	1.500	0,3
Aleksandrów	100	1.500	0,2
Konstantynów	100	1.500	0,2
Głowno	100	1.500	0,2
Łęczyca	200	1.500	0,3
Brzeziny	50	1.500	0,1
Kieluski	100	1.500	0,2
Tuszyn	50	1.500	0,1
Łask	100	1.500	0,2
Razem	33.500		53,4

VI. Budownictwo, gazociąg, sieć gazowa

1. Budowa gazowni w rejonie Rogoźna
o mocy produkcyjnej 150 mil. m³ gazu
rocznie 100,0
 2. Budowa gazociągu o długości 190 km. 76,0
 3. Budowa sieci rozdzielczej
- Lódź**
- a) budowa średnoprężnego gazociągu o dług.
25 km. 5,6
 - b) budowa 10 stacji redukcyjno-pomiarowych 1,3
 - c) rozbudowa sieci ulicznej do długości
900 km; i globalnej przepustowości
95-625.000 m³ gazu 234,0

30

Wskaznikowy koszt
w milionach zł.

P a b i a n i c z

- a/ budowa 1 stacji redukcyjno-pomiarowej 0,1
- b/ rozbudowa sieci ulicznej o długość 130 km.
i globalnej przepustowości 9.720.000 m³
gazu 24,8

Z g i e r z

- a/ budowa 1 stacji redukcyjno-pomiarowej 0,1
- b/ rozbudowa sieci ulicznej o długość 142 km³
i globalnej przepustowości 8.520.000 m³
gazu 23,6

A l e k s a n d r ó w

- a/ budowa 1 stacji redukcyjno-pomiarowej 0,1
- b/ rozbudowa sieci ulicznej o długość 38 km³
i globalnej przepustowości 1.200.000 m³
gazu 6,8

K o n s t a n t y n ó w

- a/ budowa 1 stacji redukcyjno-pomiarowej 0,1
- b/ rozbudowa sieci ulicznej o długość 31 km³
i globalnej przepustowości 975.000 m³
gazu 5,6

O s o r k ó w

- a/ budowa 1 stacji redukcyjno-pomiarowej 0,1
- b/ rozbudowa sieci ulicznej o długość 48 km³
i globalnej przepustowości 1.500.000 m³
gazu 8,6

L e o n y a

- a/ budowa 1 stacji redukcyjno-pomiarowej 0,1
- b/ rozbudowa sieci ulicznej o długość 53 km³
i globalnej przepustowości 1.650.000 m³
gazu 9,5

81

Wskaznikowy koszt
w milionach zł**S t r y k ó w**

- a/ budowa 1 stacji redukcyjno-pomiarowej 0,1
 b/ rozbudowa sieci ulicznej o długość 10 km.
 i globalnej przepustowości 300.000 m³ gazu 0,2

G ł o w n e

- a/ budowa 1 stacji redukcyjno-pomiarowej 0,1
 b/ rozbudowa sieci ulicznej o długość 43 km.
 i globalnej przepustowości 1.350.000 m³
 gazu 7,7

L a s k

- a/ budowa 1 stacji redukcyjno-pomiarowej 0,1
 b/ rozbudowa sieci ulicznej o długość 29 km.
 i globalnej przepustowości 900.000 m³
 gazu 3,2

B r e s l a n

- a/ budowa 1 stacji redukcyjno-pomiarowej 0,1
 b/ rozbudowa sieci ulicznej o długość 19 km.
 i globalnej przepustowości 600.000 m³ gazu 3,4

K o l u s z k i

- a/ budowa 1 stacji redukcyjno-pomiarowej 0,1
 b/ rozbudowa sieci ulicznej o długość 41 km.
 i globalnej przepustowości 1.275.000 m³
 gazu 7,4

T a s k y

- a/ budowa 1 stacji redukcyjno-pomiarowej 0,1
 b/ rozbudowa sieci ulicznej o długość 22 km.
 i globalnej przepustowości 675.000 m³ gazu 3,9

R a g ó w

- a/ budowa 1 stacji redukcyjno-pomiarowej 0,1
 b/ rozbudowa sieci ulicznej o długość 19 km.
 i globalnej przepustowości 315.000 m³ gazu 1,8

82

Wskaznikowy koszt
w milionach zł.**z s e w e r ó w**

a/ budowa i sieci rozdzielnic-pomiarowej	0,1
b/ rozbudowa sieci ulicznej o długość 4 km.	
i globalny przepustowość 120.000 m3 gazu	0,7

R a z e m: 529,5

VII. Podłączenia instalacji gazowejLiczba starych
izb do podłą-
czenia

Łódź	96.780	48,4
Fabianice	11.600	5,8
Legnica	3.100	1,6
Aleksandrów	500	0,3
Konstantynów	300	0,2
Chodów	800	0,4
Legnica	800	0,4
Strzów	100	0,1
Głowno	100	0,1
Łask	200	0,1
Brzeziny	600	0,3
Polanica	500	0,3
Tarnobrzeg	300	0,2
Rybnik	50	0,03
Katowice	50	0,03
Resztę terenów wiejskich 1000		0,5

R a z e m 116.780 58,8

Główny koszt na urządzenia energetyczne
i gazu - 3.435,6

82

BUDOWNICTWO
ADMINISTRACYJNE I WYŻSZE
UCZELNIE

84

Plan perspektywicznyBudownictwo administracyjne

Instytucje o zasięgu ogólnokrajowym
 Władze terenowe
 Związki i organizacje polityczne
 Instytucje finansowe
 Poczta, milicja i t.p.

Budowa pomieszczeń biurowych

	Kubatura w m ³	Koszt wakażnikowy w milionach zł.
Łódź - dla instytucji gospodar-		
owych o zasięgu ogólno-		
krajowym	320.000	73,7
Innych instytucji o za-		
siegu ogólnokrajowym	30.000	6,9
Instytucje o zasięgu re-		
gionalnym i lokalnym	150.000	34,5
Pabianice	53.000	12,2
Zgierz	48.000	11,0
Ozorków	15.000	3,5
Aleksandrów	12.000	2,8
Konstantynów	9.000	2,1
Głowno	35.000	8,1
Łęczyca	52.000	11,9
Brzeziny	3.000	0,7
Keluski	42.000	9,7
Tuszyn	36.000	8,7
Łask	50.000	11,5
Stryków	4.000	0,9
Tereny wiejskie	36.600	8,4
Razem:	897.600	206,5

85

Plan perspektywiczny

Wyższe uczelnie

	Kubatura w m ³	Koszt wskaź- nikowy w mil. zł.
Lódź		
1. Rozbudowa gmachów Uniwer- sytetu Łódzkiego	460.000	128,8
2. Rozbudowa gmachów Politechniki Łódzkiej	265.000	74,2
3. Rozbudowa gmachów Akademii Medycznej z klinikami	504.000	141,1
4. Rozbudowa gmachu Wyższej Szkoły Ekonomicznej	22.000	8,0
5. Budowa gmachu Wyższej Szkoły Sztuk Plastycznych	36.000	10,8
6. Budowa gmachu Wyższej Szkoły Pedagogicznej	100.000	28,0
7. Budowa gmachu Zespołu Szkoł Muzycznych	80.000	22,4
8. Budowa Domów Akademickich	150.000	33,0
9. Adaptacja Szkoły Filmowej dla potrzeb Wyższej Szko- ły Muzycznej	-----	3,0
Razem:	1.617.000	449,3

--- 86

BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE

87

Plan perspektywicznyKoszt wskaźnikowy
w milionach zł.

Wyburzenia

	Ilość izb	Cena jedn. w zł.	
Łódź	103.555	1.500	155,3
Pabianice	5.455	12.00	6,5
Zgierz	5.968	1.200	7,2
Ozorków	3.104	1.200	3,7
Aleksandrów	1.900	1.200	2,3
Konstantynów	2.056	1.200	2,5
Głowno	1.962	1.200	2,4
Łęczyca	833	1.200	0,9
Brzeziny	1.563	1.200	1,9
Koluszki	1.119	1.200	1,3
Tuszyn	1.259	1.200	1,5
Łask	1.026	1.200	1,2
Stryków	679	1.200	0,8
Razem miasta	130.279	-	187,5
Tereny wiejskie	11.900	800	9,5
Wrazem Ł.O.P.	142.179	-	197,0

88

Koszt wskaźnik
w milionach zł

A d a p t a c j e

	Ilość izb	Cena jedn. w zł.	
Łódź	206.100	6.000	1.236,6
Pabianice	22.200	4.000	88,8
Zgierz	7.800	4.000	31,2
Ozorków	4.200	4.000	16,8
Aleksandrów	3.310	4.000	13,2
Konstantynów	2.210	4.000	8,8
Głowno	2.650	4.000	10,6
Łęczyca	3.020	4.000	12,1
Brzeziny	1.880	4.000	7,5
Koluszki	2.500	4.000	10,0
Tuszyn	1.600	4.000	6,4
Łask	1.300	4.000	5,2
Stryków	750	4.000	3,0
Razem miasta	259.600	-	1.450,2
Tereny wiejskie	47.600	3.000	142,8
Razem Ł.O.P.:	307.200	-	1.593,0

89

Plan perspektywicznyNowa budownictwo mieszkaniowe

	Ilość szt	Kubatura w tys.m ³	Cena jedn. w zł.	Wskaznikowy koszt w milionach zł.
Lódź	278.900	27.890	220	6.135,8
Pabianice	30.800	3.080	210	646,8
Łgierz	39.200	3.920	210	823,2
Czorków	8.400	840	210	176,4
Aleksandrów	6.900	690	210	144,7
Konstantynów	6.200	620	210	129,9
Głowne	8.600	860	210	179,6
Łęczyca	10.600	1.060	210	222,2
Brzeziny	2.900	290	210	57,1
Kielaski	8.100	810	210	170,1
Tuszyn	3.900	390	210	81,9
Łask	6.000	600	210	126,4
Strzyków	1.800	180	210	36,8
Razem miasta	412.300	41.230	-	8.930,9
Tereny wiejskie	35.800	3.580	170	608,7
Razem ŁOF	448.100	44.810	-	9.539,6

Globalne nakłady na budownictwo mieszkaniowe 11.329,6

90

URZADZENIA SOCJALNO-KULTURALNE
I OBSŁUGA GOSPODARCZO-TECHNICZNA
LUDNOSCI

91

Plan perspektywicznyI. Kanalizacja

<u>L o d i</u>	<u>Wskaznikowy koszt w milionach zł.</u>
1/ Budowa sieci i kolektorów i kanałów ulicznych o łącznej długości ca 1200 km.	1.440,0
2/ Rembudowa stacji pomp i oczyszczalniaków	504,0
3/ Budowa zakładów przeróbki nieczystości stałych, na komposty	12,5
4/ Podłączenie 65.800 mieszkań do sieci kanalizacyjnej	79,0
	2.035,5

P a b i a n i c e

1/ Budowa sieci kolektorów i kanałów ulicznych o łącznej długości ca 240 km.	288,0
2/ Budowa stacji pomp i oczyszczalniaków	100,8
3/ Budowa zakładów przeróbki nieczystości stałych na komposty	3,5
4/ Podłączenie 7.500 mieszkań do sieci kanalizacyjnej	8,8
	401,1

Z g i e r z

1/ Budowa sieci kolektorów i kanałów ulicznych o łącznej długości ca 210 km.	255,0
2/ Budowa stacji pomp i oczyszczalniaków	88,6
3/ Budowa zakładów w przeróbki nieczystości stałych na komposty	3,0

==
92

Wskaznikowy koszt
w milionach zł.

**4/ Podłączenie 1.600 mieszkań do sieci
kanalizacyjnej**

1,2
346,5

O s e r k ó w

1/ Budowa sieci kolektorów kanałów ulic-
nych o łącznej długości ca 72 km.

85,4

2/ Budowa osuszaczalników

20,5

3/ Podłączenie 900 mieszkań do sieci kana-
lizacyjnej

1,1
108,0

A l e k s a n d r ó w

1/ Budowa sieci kolektorów kanałów ulic-
nych o łącznej długości ca 58 km.

69,6

2/ Budowa osuszaczalników

15,4

3/ Podłączenie 600 mieszkań do sieci kana-
lizacyjnej

0,7
89,7

K o n s t a n t y n ó w

1/ Budowa sieci kolektorów kanałów ulic-
nych o łącznej długości ca 47 km.

56,4

2/ Budowa osuszaczalników

12,3

3/ Podłączenie 300 mieszkań do sieci kana-
lizacyjnej

0,3
69,0

G z o w n o

1/ Budowa sieci kolektorów kanałów ulic-
nych o łącznej długości ca 65 km.

78,0

2/ Budowa osuszaczalników

9,8

3/ Podłączenie 800 mieszkań do sieci kana-
lizacyjnej

0,1
88,8

99

Wakadnikowy koszt
w milionach zł.

L e c z y s c a

1/ Budowa sieci kolektorów kanałów ulicznych o łącznej długości 79 km.	94,8
2/ Budowa oczyszczalniaków	11,8
3/ Podłączenie 400 mieszkań do sieci kanalizacyjnej	0,5
	107,1

B r z e z i a y

1/ Budowa sieci kolektorów kanałów ulicznych o łącznej długości ca 28 km.	33,6
2/ Budowa oczyszczalniaków	10,1
3/ Podłączenie 700 mieszkań do sieci kanalizacyjnej	0,6
	44,5

K o l u s z k i

1/ Budowa sieci kolektorów kanałów ulicznych o łącznej długości ca 60 km.	72,0
2/ Budowa oczyszczalniaków	2,2
3/ Podłączenie 800 mieszkań do sieci kanalizacyjnej	0,1
	75,2

T u s z y n

1/ Budowa sieci kolektorów kanałów ulicznych o łącznej długości 30 km.	36,0
2/ Budowa oczyszczalniaków	9,5
3/ Podłączenie 400 mieszkań do sieci kanalizacyjnej	0,5
	46,0

L a s k

1/ Budowa sieci kolektorów kanałów ulicznych o łącznej długości ca 40 km.	48,0
2/ Budowa oczyszczalniaków	8,5

9,1

Wskaznikowy koszt
w milionach zł.3/ Podłączenie 400 mieszkań do sieci kana-
lizacyjnej0,5
57,0

S t r y k ó w

1/ Budowa sieci kolektorów kanałów ulicz-
nych o łącznej długości ok 10 km

12,0

2/ Budowa osymekanalizacji

2,5

3/ Podłączenie 100 mieszkań do sieci kanali-
zacyjnej0,2
14,7

Globalne nakłady na kanalizację

3.479,1

95

Plan perspektywicznyII. Ogółem

1. Budowa przedszkoli

	llosć obiekt.	Kubatura w m ³	Wskaźnikowy koszt w mil. zł.
Łódź	420	526.100	213,0
Pabianice	41	90.100	18,0
Zgierz	40	88.200	17,6
Ozorków	12	22.600	4,5
Aleksandrów	9	17.000	3,4
Konstantynów	7	13.200	2,6
Głowno	12	22.700	4,5
Łęczyca	13	32.700	6,5
Brzeziny	3	5.700	1,1
Koluszki	9	17.000	3,4
Tuszyn	3	5.700	1,1
Łask	8	15.100	3,2
Stryków	2	3.800	0,7
Tereny wiejskie	71	134.100	24,1
Razem:	650	1.394.000	303,7

2. Urządzenia Ogródków Jordankowskich

Łódź	18	5,4
Pabianice	2	0,6
Zgierz	2	0,6
Ozorków	1	0,3
Aleksandrów	1	0,3
Konstantynów	1	0,3
Głowno	1	0,3
Łęczyca	1	0,3
Brzeziny	1	0,3
Koluszki	1	0,3
Tuszyn	1	0,3
Łask	1	0,3
Razem:	31	9,2

96

3. Budowa szkół podstawowych

	Liczba objek.	Kubatura w m ³	Wartościowy koszt w mil. zł.
Lódź	133	2.250.000	527,5
Pabianice	17	183.700	42,3
Zgierz	14	151.300	34,8
Ozorków	4	43.300	10,0
Aleksandrów	4	43.300	10,0
Konstantynów	2	21.600	5,0
Głowno	4	43.300	10,0
Łęczyca	5	48.700	11,2
Brzeziny	2	16.400	3,8
Koluszki	3	24.800	5,7
Tuszyń	1	8.200	1,9
Łask	3	24.800	5,7
Stryków	1	8.200	1,9
Tereny wiejskie	27	122.700	25,8
Razem:	220	2.990.300	695,6

4. Budowa szkół specjalnych

Lódź	2	2.600	5,9
Razem:	-	2.600	5,9

5. Budowa szkół ogólnokształcących - średnich

Lódź	23	187.500	69,0
Obserwatorium dla szkół wszystkich typów	1		0,3
Pabianice	3	24.400	7,5
Zgierz	4	32.500	10,0
Ozorków	1	8.100	2,5
Aleksandrów	1	8.100	2,5
Konstantynów	1	8.100	2,5
Głowno	1	8.100	2,5
Łęczyca	1	8.100	2,5
Brzeziny	1	8.100	2,5
Koluszki	1	8.100	2,5

97

	Liczba obiek.	Kubatura w m ³	Wartościowy koszt w mil. zł.
Tuszyn	1	8.100	2,5
Łask	1	8.100	2,5
Stryków	1	8.100	2,5
Razem :	41	525.400	111,8

6. Budowa szkół zawodowych

Łódź	154	462,0
Pabianice	2	22,5
Zgierz	9	22,5
Ozorków	2	4,5
Aleksandrów	2	4,5
Konstantynów	2	4,5
Głowno	2	4,5
Łęczyca	3	7,5
Brzeziny	1	2,5
Koluszki	2	5,0
Tuszyn	2	5,0
Łask	1	2,5
Stryków	1	2,5
Tereny wiejskie	10	18,0
Razem :	200	563,0

08

7. Budowa Internetów

	Liczba miejsc	Kubatura w m ³	Wskaźnikow. koszt w zł. m ² .
Złd	15.000	660.000	147,0
Pabianice	1.200	54.000	10,8
Zgierz	600	34.000	6,8
Ozorków	360	16.000	3,2
Aleksandrów	300	13.800	2,6
Konstantynów	230	10.600	2,1
Głowno	330	14.700	2,9
Łęczyca	400	17.800	3,6
Brzeziny	130	6.900	1,3
Koluszki	330	14.700	2,9
Tuszyn	170	9.000	1,8
Łask	230	10.000	2,1
Stryków	70	4.200	0,8
Tereny wiejskie	300	13.800	2,6
Razem :	19.700	879.700	190,4

Globalne nakłady na oświatę

1.884,7

1.884,7

30

mgr. S. Czarniecki

Plan perspektywicznyIII. Kultura

1. Budowa teatrów

	Ilość objekt.	Kubatura w m ³	Wszelki koszt w mil. zł.
Lódz			
Filharmonia	1	80000	50,0
Gmach opery	1	95.000	92,9
Gmach teatru dramatycznego	1	60.000	45,0
Gmachy teatru kameralnego	3	40.000	30,0
Teatr muzyczny	1	60.000	36,0
Teatr lalek	1	25.000	11,3
Łącznie na 6.600 miejsc			
Zgierz			
Teatr lalek na 500 miejsc	1	35.000	17,5
Pabianice			
Teatr lalek na 500 miejsc	1	35.000	17,5
Razem: na 7.600 miejsc	15	430.000	277,3

2. Budowa kin

	Ilość objekt.	Ilość miejsc	Kubatura w m ³	Wszelki koszt w mil. zł.
Lódz	30-40	15.000	300.000	810,0
Pabianice	6	2.000	30.000	9,0
Zgierz	5	2.200	36.000	9,8
Opole	3	700	11.000	3,3
Aleksandrów	2	500	10.000	3,0
Konstantynów	2	400	8.000	2,4
Głowno	3	600	10.000	3,0
Łęczyca	3	800	14.000	4,2
Brzeziny	1	300	4.000	1,2
Koluszki	2	600	10.000	3,6
Tuszyn	1	300	4.000	1,2
Łask	2	400	8.000	2,4

100

	Ilość obiek.	Ilość miejsc	Kapatura w m ²	Wartość koszt w mł. zł.
Stryków	1	200	3.000	0,9
Tereny wiejskie	30	3.000	50.000	12,0
Razem:	100	27.000	500.000	840000,0

3. Budowa muzeów

Lódź	3 muzea	30.000	13,5
Zgierz	1 muzeum	8.000	3,2
Razem:	4 muzea	38.000	16,7

4. Budowa domów kultury

Lódź	8	40.000	12,0
Pabianice	3	19.000	5,7
Zgierz	3	18.000	5,4
Osornów	1	10.000	2,8
Aleksandrów	1	10.000	2,8
Konstantynów	1	10.000	2,8
Głowno	1	10.000	2,8
Łęczyca	2	20.000	5,0
Brzeziny	1	6.000	1,8
Koluski	1	6.000	1,8
Tuszyn	1	6.000	1,8
Łask	1	6.000	1,8
Razem:	24	161.000	46,6

5. Budowa klubów

Tereny wiejskie	4	10.000	3,2
-----------------	---	--------	-----

6. Budowa świetlic

Stryków	1	0.500	0,8
Tereny wiejskie	71	71.000	12,8
Razem:	72	73.500	13,6

101

7. Budowa bibliotek

		Koszt w m3	Wskaźnikowy koszt w mil. zł.
Łódź -			
	1 centralna biblioteka	6.800	
	1 10 bibliotek dzielnicowych	10.000	8,5
Pabianice	1 biblioteka miejska	10.000	4,5
	1 biblioteka powiatowa		
Zgierz	1 biblioteka miejska	10.000	4,5
	1 biblioteka powiatowa	10.000	4,5
Ozorków	1 biblioteka	1.000	0,4
Aleksandrów	1 "	1.000	0,4
Konstantynów	1 "	1.000	0,4
Głowno	1 "	1.000	0,4
Łęczyca	1 "	1.000	0,4
Przeźmyś	1 "	1.000	0,4
Koluszki	1 "	1.000	0,4
Tuszyn	1 "	1.000	0,4
Łask	1 "	1.000	0,4
Stryków	1 "	1.000	0,4
Tereny wiejskie 25 bibliotek		12.500	2,5
Razem:	50 bibliotek	60.500	24,0

Globalne nakłady na kulturę

1.247,4

102

Plan perspektywicznyIV. Służba zdrowia

1. Budowa szpitali

	Liczba obiektów	Ilość łóżek	Kubatura w m ³	Wskaźnikowy koszt w milionach zł.
Łódź	20	6,200	1.147.000	367,0
Pabianice	2	500	75.000	22,5
Zgierz	1	600	111.000	33,3
Opatów	1	300	45.000	13,5
Aleksandrów	1	300	45.000	13,5
Konstantynów	1	300	45.000	13,5
Główno	1	150	23.000	6,9
Łęczyca x/	-	200	30.000	9,0
Brzeziny x/	-	150	23.000	6,9
Koluszki	1	300	45.000	13,5
Tuszyn	1	200	30.000	9,0
Łask x/	-	240	36.000	10,8
Tereny wiejskie xx/ 23		460	69.000	18,4
Razem:	52	9.900	1.724.000	337,8

x/ Dobudowa skrzydła istniejącego obiektu

xx/ Izby chorych

103

2. Budowa przychodni lekarskich obwodowych

	Ilość obiektów	Kubatura w m.3	Wekselnikowy koszt w milionach zł.
Lódź	9	24,000	8,1
Pabianice	1	3,500	0,9
Zgierz	1	3,500	0,9
Oporków	1	3,500	0,9
Aleksandrów	1	3,500	0,9
Konstantynów	-	-	-
Głowno	1	3,500	0,9
Łęczyca	-	-	-
Brzeziny	-	-	-
Koluszki	1	3,500	0,9
Tuszyń	1	3,500	0,9
Łask	-	-	-
Stryków	-	-	-
Razem:	16	51,500	14,4

==
104

3. Budowa przychodni rejonowych.

	Przychodnie rejonowe	Kubatura w m ³	Wartościowy koszt w milionach zł.
Łódź	42	126.000	37,8
Fabianice	3	9.000	2,5
Zgierz	4	12.000	3,3
Ozorków	-	-	-
Aleksandrów	1	3.000	0,8
Konstantynów	-	-	-
Głowno	-	-	-
Łęczyca	1	3.000	0,8
Brzeziny	-	-	-
Koluszki	1	3.000	0,8
Tuszyn	-	-	-
Łask	-	-	-
Strzyków	-	-	-
Tereny wiejskie	57	115.000	33,2
Razem:	109	371.000	79,2

105

4. Budowa stacji pogotowia ratunkowego

	Stacje pogotowia ratunkowego	Kubatura w m ³	Wkładnikowy koszt w milionach zł.
Lódź	1	2,000	0,3
Pabianice	1	1,000	0,3
Zgierz	1	1,000	0,3
Omorków	1	1,000	0,3
Aleksandrów	1	1,000	0,3
Konstantynów	1	1,000	0,3
Głowno	1	1,000	0,3
Łęczyca	1	1,000	0,3
Brzeziny	1	1,000	0,3
Kieluski	1	1,000	0,3
Tuszyn	1	1,000	0,3
Łask	1	1,000	0,3
Stryków	1	1,000	0,3
Tereny wiejskie	1	1,000	0,3
Razem:	5	6,000	1,7

== 106

5. Budowa aptek.

	Apteki	Ekspetura w zł	Wekadalkowy koszt w milionach zł.
Lódz	50	30,000	7,2
Pabianice	6	45,000	9,0
Zgierz	7	48,000	9,6
Oporków	2	1,200	0,2
Aleksandrów	2	1,200	0,2
Konstantynów	1	800	0,2
Głowno	3	2,000	0,4
Łęczyca	3	1,800	0,3
Brzeziny	1	600	0,1
Kolumbka	3	1,800	0,4
Tuszyń	1	600	0,1
Łask	2	800	0,2
Stryków	1	400	0,1
Tereny wiejskie	7	2,800	0,6
Razem:	88	136,400	28,9

107

6. Budowa szpitali

	Liczba objektów	Kubatura w m ³	Wartościowy koszt w milionach zł.
Lódź	401	1.434.000	363,6
Pabianice	46	163.000	32,6
Zgierz	35	131.000	26,2
Owczów	13	40.000	8,0
Aleksandrów	11	24.000	4,8
Konstantynów	11	24.000	4,8
Głowno	14	31.000	6,2
Łęczyca	18	39.000	7,8
Brzeziny	6	14.000	2,8
Kielce	14	30.000	6,0
Tuszyn	7	16.000	3,2
Łask	10	22.000	4,4
Stryków	6	14.000	2,8
Tereny wiejskie	71	250.000	42,0
Razem:	685	2.252.000	518,1

Globalne nakłady na służbę zdrowia 1.179,7

108

Plan perspektywicznyV. Opieka społecznaBudowa zakładów specjalnych

	Ilość miejsc	Kubatura w m ³	Wskaznikowy koszt w mil. zł.
Lódź			
12 domów dziecka	1.200	72.000	40,0
1 pogotowie opieki dla dzieci opuszczonych		10.000	4,0
2 zakłady specjalne dla młodzieży	300	18.000	6,9
6 zakładów specjalnych dla dorosłych	1.200	40.000	7,8
4 domy rencistów	800	40.000	16,0
Pabianice			
3 domy dziecka	300	18.000	10,0
1 zakład specjalny dla młodzieży	100	6.000	2,3
1 dom rencistów	200	10.000	4,0
Zgierz			
2 domy dziecka	200	12.000	6,8
1 zakład specjalny dla dzieci			12,0
1 zakład specjalny dla młodzieży	100	6.000	2,3
1 dom rencistów	200	10.000	4,0

==
100

	Ilość miejsc	Kubatura w m3	Wartościowy koszt w mil. m3
Aleksandrów			
1 zakład specjalny dla młodzieży	100	6.000	2,3
Łęczyca			
1 dom dziecka	150	9.000	3,0
2 domy rencistów	200	10.000	4,0
Żarnów			
1 dom dziecka	150	9.000	3,0
1 zakład specjalny dla dorosłych	100	5.000	2,0
1 dom rencistów	100	5.000	2,0
Łask			
1 dom dziecka	150	9.000	3,0
1 dom rencistów	200	10000	4,0
		Razem:	139,4
Globalne nakłady na opiekę społeczną			139,4

110

Plan rekonstrukcyjnyVI. Obrót towary

1. Budowa składów i magazynów dla obsługi ludności

	Kubatura w m ³	Wekselnicowy koszt w mil. m ²
Lódź	950.000	209,0
Pabianice	122.600	27,0
Łęczyca	166.900	37,2
Ożarów	7.800	1,7
Aleksandrów	5.600	1,2
Konstantynów	3.900	0,9
Głowno	9.000	2,0
Łęczyca	192.000	42,2
Brzeziny	42.000	9,2
Koluszki	8.500	1,9
Tuszyn	2.700	0,6
Łask	17.200	3,8
Stryków	1.200	0,3
Tereny wiejskie	20.000	4,4

Razem: 1.551.400 341,4

2. Budowa sklepów detalicznych

	Liczba sklepów	
Lódź	2.050	150,3
Pabianice	189	9,5
Łęczyca	215	12,3
Ożarów	62	3,1
Aleksandrów	42	2,3
Konstantynów	44	2,4
Głowno	66	4,4
Łęczyca	90	5,6
Brzeziny	23	1,5
Koluszki	56	3,7

iii

	Liczba sklepów	Wskaznikowy koszt w milionach zł.
Tarnobrzeg	28	1,9
Łask	42	2,8
Stryków	11	1,1
Tereny wiejskie	403	1,8
Razem	3.321	202,7

3. Budowa domów towarowych

	Liczba obiekt.	Kubatura w m ³	Wskaznikowy koszt w milionach zł.
Łódź	7	160.000	101,6
Pabianice	1	15.000	5,0
Zgierz	1	15.000	5,0
Łęczyca	1	15.000	5,0
Ozorków	1	15.000	5,0
Głowno	1	15.000	5,0
Tereny wiejskie	8	8.000	3,0
Razem	20	243.000	129,6

	Kubatura urzędzeń stałych	Wskaznikowy koszt w milionach zł.
--	---------------------------------	--------------------------------------

4. Urządzenie targowiska hal targowych, bazarów i t.d.

Łódź	220.000	62,7
Pabianice	50.000	17,6
Zgierz	30.000	12,2
Ozorków	5.000	2,8
Aleksandrów	4.000	1,8
Konstantynów	3.000	1,3
Głowno	10.000	6,4
Łęczyca	25.000	18,0
Brzeziny	5.000	2,8

111

	Liczba sklepów	Wskaznikowy koszt w milionach zł.
Tuszyń	28	1,9
Łask	42	2,8
Stryków	11	1,1
Tereny wiejskie	403	1,8
Razem	524	7,6

3. Budowa domów towarowych

	Liczba obiekt.	Kubatura w m ³	Wskaznikowy koszt w milionach zł.
Łódź	7	160.000	101,6
Pabianice	1	15.000	5,0
Zgierz	1	15.000	5,0
Łęczyca	1	15.000	5,0
Ozorków	1	15.000	5,0
Głowno	1	15.000	5,0
Tereny wiejskie	8	8.000	3,0
Razem	20	243.000	129,6

#.	Kubatura urządzeń stałych	Wskaznikowy koszt w milionach zł.
----	---------------------------	-----------------------------------

4. Urządzenie targowiska
hal targowych, bazarów i t.d.

Łódź	220.000	62,7
Pabianice	30.000	17,6
Zgierz	30.000	12,2
Ozorków	5.000	2,6
Aleksandrów	4.000	1,8
Konstantynów	3.000	1,3
Głowno	10.000	6,4
Łęczyca	25.000	18,0
Brzeziny	5.000	2,8

112

	Kubatura urnożnied stałych	Wskaźnikowy koszt w milionach zł.
Koluski	4.000	2,5
Tuszya	2.000	0,8
Łask	5.000	2,2
Stryków	3.000	1,3
Tereny wiejskie	2.000	0,8
Razem:	358.000	133,2

5. Budowa zakładów żywienia zbiorowego

	Liczba zakładów	
Łódź	380	129,6
Pabianice	49	9,8
Zgierz	45	18,0
Goszków	8	1,6
Aleksandrów	5	1,0
Konstantynów	6	1,2
Ślęzno	7	1,4
Łęczyca	9	1,8
Brzeziny	2	0,4
Koluski	13	2,6
Tuszya	4	0,8
Łask	4	0,8
Stryków	1	0,2
Tereny wiejskie	42	8,4
Razem:	575	177,6
Inne nakłady		45,0

Globalne nakłady na obrót towarowy i
żywienia zbiorowe

1.029,5

119

Plan parafekturyVII. Rzemiosła

Budowa zakładów rzemieślniczych

	Liczba zakła- dów	Wskaznikowy koszt w milionach zł.
Lódź	1.400	112,0
Pabianice	128	10,2
Łęczyca	96	7,7
Opatów	26	2,1
Aleksandrów	20	1,6
Konstantynów	16	1,3
Ożarów	24	1,9
Łęczyca	40	3,2
Brzeziny	10	0,8
Koluszki	24	1,9
Tuszyn	14	1,1
Łask	16	1,3
Stryków	6	0,5
Tereny wiejskie	420	33,6
Razem:	2.290	180,2

Globalne nakłady na rzemiosła

180,2

== =
1 1 1

Plan perspektywiczny

VIII. Zieleń urzędowa

1. Urządzenie parków ludowych, parków spacerowo-wypoczynkowych, bulwarów, promenad, zieleni i cmentarzy.

	Powierzchnia w ha	Wskaznikowy koszt w milionach zł.
Lódź	350	24,0
Pabianice	79	5,0
Zgierz	94	6,5
Osorków	22	13,0
Aleksandrów	17	12,0
Konstantynów	14	9,0
Głowno	20	14,0
Łęczyca	24	16,0
Brzeziny	6	4,0
Koluszki	18	12,0
Tuszyń	7	4,5
Łask	11	7,0
Razem:	652	129,0

2. Urządzenie ogrodów działkowych

Lódź	475	19,0
Pabianice	61	1,8
Zgierz	44	1,3
Osorków	15	0,5
Aleksandrów	12	0,4
Konstantynów	9	0,2
Głowno	13	0,4
Łęczyca	16	0,5
Brzeziny	6	0,2
Koluszki	12	0,4
Tuszyń	6	0,2

115

	Powierzchnia w ha	Wkładowy koszt w milionach zł
Łask	9	0,3
Stryków	3	0,1
Razem:	681	23,3

	Kubatura w m ³	
3. Grobownictwo		
Budowa fabryki trumien	22.000	6,0
Razem	22.000	6,0

Globalne nakłady na zieleni urządzonej	160,3
--	-------

--- 116

Plan perspektywiczny

IX. Kultura fizyczna

Badowa podstawowych urządzeń kultury fizycznej

	Powierzchnia w ha	Wskaźnikowy koszt w mil. zł.
Łódź		
1 stadion /centralny/		500
8 baz sportowych	87,0	160,0
1 hala sportowa		47,0
1 kąpielisko i plaża	130,0	7,0
21 strzelnice	9,0	4,0
1 tor ^{konny} kaniarski	2,0	0,5
1 tor motocyklowy	6,0	1,2
1 urządzenie jedynkowe	4,5	0,5
1 tor kolarski	5,6	1,0
2 lotniska sportowe	2,0	6,0
Pabianice		
1 stadion		30,0
2 bazy sportowe	26,0	40,0
3 strzelnice	1,0	0,6
Zgierz		
1 stadion		30,0
3 bazy sportowe	34,0	60,0
2 strzelnice	0,8	0,4
Ozorków		
1 baza sportowa		20,0
1 zestaw boisk sportowych		1,5
Aleksandrów		
1 baza sportowa		20,0
1 zestaw boisk sportowych		1,5

117

	Wskaźnikowy koszt w milionach zł.
Konstantynów	
1 baza sportowa	20,0
1 zestaw boisk sportowych	1,5
Głowno	
1 baza sportowa	20,0
1 zestaw boisk sportowych	1,5
Łęczyca	
1 baza sportowa	20,0
Brzeziny	
1 baza sportowa	20,0
1 zestaw boisk sportowych	1,5
Kaluszki	
1 baza sportowa	20,0
1 zestaw boisk sportowych	1,5
Tuszyń	
1 zestaw boisk sportowych	1,5
1 przywalnia	2,0
Łask	
1 zestaw boisk sportowych	1,5
1 przywalnia	2,0
Stryków	
1 zestaw boisk sportowych	1,5
1 przywalnia	2,0
Tereny wiejskie	
71 boisk samodzielnych małych	7,1
8 kąpielisk z plażami	2,0
10 torów narciarskich	2,0
2 lotniska sportowe	4,2
Razem	<u>613,0</u>
Globalne nakłady na kulturę fizyczną	<u>613,0</u>

118

Plan perspektywicznyX. Oczyszczanie miasta

Zakup sprzętu i urządzeń, budowa garaży,
warsztatów naprawczych, kompostowni, budyn-
ków administracyjno-ogólnych i t.p.

o łącznej kubaturze:

	Kubatura w m ³	Wskaźnikowy koszt w milionach zł.
Lódź	200.000	108,0
Pabianice	9.000	5,0
Zgierz	7.000	4,0
Ozorków	3.000	1,9
Aleksandrów	2.500	1,6
Konstantynów	1.500	0,9
Głowno	2.500	1,6
Łęczyca	3.000	1,9
Brzeziny	1.000	0,6
Koluszki	2.500	1,6
Tuszyn	1.000	0,6
Łask	1.500	0,9
Stryków	500	0,3
R a z e m	235.000	128,9

Globalne nakłady na bazy oczyszczania miast 128,9

Plan gospodarczyII. Łącznie

Budowa łąki	Liczba zakładów	Kubatura w m ³	Wartościowy koszt w mil. zł.
Łódź	30	92,000	41,3
Ozorków	1	1,400	0,4
Aleksandrów	1	2,700	0,8
Konstantynów	1	1,300	0,4
Głowno	1	1,300	0,4
Łęczyca	1	1,700	0,5
Brzeziny	1	700	0,2
Koluszki	1	1,800	0,5
Tuszyń	1	700	0,2
Łask	1	700	0,2
Stryków	1	400	0,1
Tereny wiejskie	70	7,000	1,9
Razem:	110	111,700	46,9

Globalne nakłady na łąki

46,9

120

Plan perspektywicznyXII. Budowa pralni komunalnych

	Kubatura w m ³	Wskaznikowy koszt w milionach zł.
Zadz	200.000	58,0
Pabianice	21.000	6,1
Zgierz	16.000	4,6
Ozorków	9.000	2,6
Aleksandrów	9.000	2,6
Konstantynów	6.500	1,9
Głowno	9.000	2,6
Łęczyca	9.000	2,6
Brzeziny	4.500	1,3
Koluszki	9.000	2,6
Tuszyn	4.500	1,3
Łask	6.500	1,9
Razem	304.000	88,1

Globalne nakłady na pralnie komunalne * 88,1
=====

21

Plan perspektywicznyXIII. Pożarnictwo

Budowa strażni i koszt wyposażenia
i usprzątnienia

	Kubatura w m ³	Wskaźnikowy koszt w milionach zł.
Lódź	150.000	42,0
Pabianice /dla półkompanii/	12.000	3,4
Zgierz "	12.000	3,4
Ozorków /dla 1-go plutonu/	6.000	1,4
Aleksandrów " "	6.000	1,4
Konstantynów " "	6.000	1,4
Głowno " "	6.000	1,4
Łęczyca " "	6.000	1,4
Brzeziny " "	6.000	1,4
Koluszki " "	6.000	1,4
Tuszyn " "	6.000	1,4
Łask " "	6.000	1,4
Stryków " "	6.000	1,4
Tereny wiejskie	40.000	6,0
R a z e m :	220.000	68,8

Globalne nakłady na pożarnictwo

- 68,8

=====

131

Plan perspektywicznyXIII. Pożarnictwo

Budowa strażni i koszt wyposażenia
i usprzętowania

	Kubatura w m ³	Wskaźnikowy koszt w milionach zł.
Lódź	150.000	42,0
Pabianice /dla półkompanii/	12.000	3,4
Zgierz "	12.000	3,4
Ozorków /dla 1-go plutonu/	6.000	1,4
Aleksandrów " "	6.000	1,4
Konstantynów " "	6.000	1,4
Głowno " "	6.000	1,4
Łęczyca " "	6.000	1,4
Brzeziny " "	6.000	1,4
Koluszki " "	6.000	1,4
Tuszyn " "	6.000	1,4
Łask " "	6.000	1,4
Stryków " "	6.000	1,4
Tereny wiejskie	40.000	6,0
R a z e m :	220.000	68,8

Globalne nakłady na pożarnictwo - **68,8**

122

Plan perspektywicznyXIV. Hotele

Budowa hoteli

	Ilość łóżek	Kubatura w m ³	Wskaźnikowy koszt w milionach zł.
Lódź	5.700	259.000	116,0
Pabianice	400	26.000	11,7
Zgierz	330	19.800	8,9
Ozorków	100	5.500	2,3
Aleksandrów	80	4.400	1,9
Konstantynów	60	3.500	1,5
Główno	90	4.900	2,0
Łęczyca	110	6.000	2,5
Brzeziny	40	2.200	0,9
Koluszki	100	5.500	2,3
Tuszyn	40	2.200	0,9
Łask	60	3.500	1,5
Razem:	5.110	342.500	152,3

Globalne nakłady na budowę hoteli

152,3

193

WYPOCZYNEK I ROZBUDOWA
STREFY PODMIEJSKIEJ

134

Plan perspektywicznyI. Wypoczynek długiej

Budowa urządzeń wypoczynkowych:

	Ilość miejsce	Kubatura w m ³	Wartościowy koszt w mil. zł.
16 domów wczasów dziecięcych	1.600	1240.000	321,2
9 domów zdrowia dziecka	900	180.000	46,8
12 budynków kolonijnych	1.800	1080.000	194,6
50 ośrodków półkolonijnych	1.000	25.000	3,8
obozny harcerski			
40 domów kolonijnych dla ze sztabów	4.000	240.000	31,2
20 domów wypoczynkowych na	5.000	350.000	91,0
14 domów dla rekonwalescen- tów, rencistów, starców i tp.	1.400	280.000	61,7
3 sanatoria	700	161.000	48,4
8 półsanatoriów	480	96.000	26,9
Rozbudowa 30 miejsc letniskowych zawierających; domy letniskowe	45 000	2587.500	466,0
R a z e m:	61.880	6239.500	1.291,4

Budowa 2-ch miasteczek dziecięcych
z doprowadzeniem linii tramwajowej
z Trzebin do Koluszek o długości 10 km.

40,0
1.331,4

Globalne nakłady na budowę urządzeń
dla wypoczynku długiego

1.331,4

135

Plan perspektywicznyII. Wypoczynek krótkiBudowa urządzeń wypoczynkowych

	Ilość miejsc	Kubatura w m ³	Wskazn. koszt w mil.
Ośrodki wypoczynkowe z noclegiem /schroniska/	5.500	145.000	19,8
Ośrodki wypoczynkowe /bazy bez noclegu/	5.500	137.300	16,5
260 baz bez noclegu dla mło- dzieży /cenne w dni wolne od najeś/	52.000	1300.000	25,2
R a z e m	63.000	1602.300	192,5

6 ośrodków sportów wodnych za-
wierających:

a/ spiężenia i natory na rzecce

Mrodo

b/ urządzenia plaży i budowa szat-
ni

c/ przystanie kajakowe

d/ parki, muszle koncertowe,
teatry na powietrzu i t.d.

12,0

1 park wodny w Łęczycy o rob-
budowanych urządzeniach j.w.

3,0

Razem:

15,0

Globalne nakłady na budowę urządzeń
dla wypoczynku krótkiego

207,5

136

Plan porządkowyIII. Lasy

	Cena jedn. w zł.	Wskaznikowy koszt w milionach zł.
1. Niwelacje przygotowawcze pod zalesienie na powierz- chni 3.800 ha	10.000	38,0
2. Zalesienie terenu o łącz- nej powierzchni 12.650 ha	1.000	12,7
R a z e m :	11.000	50,7
Globalne nakłady na zalesienia	-	50,7

126

Plan perspektywicznyIII. Lasy

	Cena jedn. w zł.	Wskaźnikowy koszt w milionach zł.
1. Niwelacje przygotowawcze pod zalesienie na powierzchni 3.800 ha	10.000	38,0
2. Zalesienie terenu o łącz- nej powierzchni 12.650 ha	1.000	12,7
Razem :	11.000	50,7
Globalne nakłady na zalesienia	-	50,7

137

STAT

ZESTAWIENIE KBIORÓW

nakładów inwestycyjnych w planie etapowym

	Koszt w mil.zł.	% całko- witych nakładów	% realiz. pl.etap. szatost planu perspekt.
I. Przebudowa przemysłu	3.017,0	33%	15%
1. Przemysł włókienniczy			16%
a/ przemysł bawełniany	803,0		
b/ " wełniany	280,0		12%
c/ " szluby	150,0		21%
d/ " jedwabn.	45,8		9%
e/ " tkanin dek.	17,7		3%
f/ " dziewiarski	63,0		20%
g/ " pończoszn.	100,0		15%
h/ " odzieżowy	12,6		23%
i/ " tkanin tech.	7,5		2%
j/ " filcowy	<u>14,1</u>		
	1.493,7		
2. Przemysł uzupełniający w stosunku do włókienniczego			
a/ przemysł chemiczny	338,0		34%
b/ " metalowy	169,9		16%
c/ " drzewny	<u>36,8</u>		
	544,7		
3. Inne gałęzie przemysłu			
a/ przemysł chemiczny	114,0		43%
b/ " metalowy	290,6		19%
c/ " filmowy	54,0		15%
d/ " drzewny papierniczy i poligraf.	60,2		9%

138

	Koszt w mil. zł.	% całko- witych nakładów	% realizacji pl. etapow. założen pl. persp.
e/ przemysł skórzany	16,3		20%
f/ " spożywczy	275,6		20%
g/ " terenowy	157,0		30%
	978,6		
II. Wykorzystanie surowców miejscowych	83,4	1%	12%
1. Przemysł mat.budowl.	83,4		25%
2. Inne			
III. Rolnictwo	145,6	1%	8%
1. Rolnicze wykorzystanie ścieków	38,2		
2. Sadownictwo i warzywn.	79,4		
3. Przebudowa wsi	28,0		
IV. Komunikacja	264,0	3%	6%
1. Komunikacja kołowa	144,8		
2. Komunikacja kolejowa	75,2		
3. Komunikacja tramwajowa	44,0		
V. Gospodarka wodna	337,8	3%	21%
1. Ujęcia wody przemysł.	20,0		
2. Ujęcia wody, rurociągi	151,8		
3. Budowa sieci wodociągów.	79,4		
4. Podłączenia i instalacje w istniejących budynków	76,6		
5. Inne nakłady na źródła uliczne, podwórzowe	10,0		21%
VI. Urządzenia energetyczne i gazowe	803,1	8%	22%
1. Sieć energetyczna i zawodowa	742,0		25%
2. Oświetlenie ulic	7,6		12%

109

	Koszt w mil. zł.	% całko- witych nakładów	% realizacji pl. etapowego założeń pl. perspekt.
3. Sieć gazowa, gazociągi	37,0		
4. Podłączenia gazowe w starym budownictwie	1615,0		7%
VII. Budownictwo administracyjne			
1 wyższe uczelnie	161,5	2%	23%
1. Budow. administracyjne	5,4		2%
2. Wyższe uczelnie	156,1		35%
III. Budownictwo mieszkaniowe			
	2.758,9	30%	20%
1. Nowe budownictwo mieszkaniowe	2071,6		21%
2. Wyburzenia	31,9		
3. Adaptacje	655,4		
IX. Urządzenia socjalno-kulturalne			
1 obsługa gospodarstwo-techniczna ludności	1.435,2	17%	13%
1. Oświata	282,0		14%
2. Kultura	121,8		10%
3. Służba zdrowia	307,5		22%
4. Opieka społeczna	26,5		19%
5. Obrót towarowy i żywie- nie zbiorowe	265,9		28%
6. Rzemiosło	22,8		12%
7. Zieleń urządzona	21,2%		8%
8. Kultura fizyczna	43,9		6%
9. Oczyszczanie miasta	2,1		1%
10. Kanalizacja	395,0		10%
11. Łaźnie	8,5		9%
12. Pralnie	36,0		6%
13. Pożarnictwo	0,7		-
14. Hotele	1,3		1%

130

	Koszt w	% całko- witych nakła- dów	% realizacji pl.etap. założen pl.perspekt.
X. Wypoczynek i rozbudowa strefy podmiejskiej	19,7	2%	1%
1. wypoczynek krótki	11,7		
2. wypoczynek długi	3,5		
3. Zalesienia	4,5		
Razem:	9.126,2	100%	16%

121

PRZEBUDOWA PRZEMYSŁU

133

Plan etapowy**1. Przemysł bawełniany****Przedział:**

	Wskaznikowy koszt w milionach zł
1. Budowa nowej przędzalni cienkośredniej i wykończalni przędzy w Aleksandrowie o 50.000 wrzecion i budynków fabrycz- nych o globalnej kubaturze 142.000 m ³	130,0
2. Z.P.B. im. J. Stalina Budowa przędzalni odpadkowej o 9.600 wrzecion i globalnej kubaturze budyn- ków 60.000 m ³	19,1
3. Z.P.B. im. Kunickiego Rekonstrukcja i przeniesienie przędzal- ni do nowego budynku	7,5
4. Z.P.B. im. Armii Ludowej Budowa nowej przędzalni średniośredniej o 51.800 wrzecion i budynków o kubaturze 122.000 m ³	72,5
5. Różne drobne	2,0
Razem:	233,9

Globalnie plan etapowy realizuje założenie planu perspek-
tywnego pod względem wymiany sprzętu i zabudowl w 10%.

Tkactwo:

1. Z.P.B. im. Stalina Wymiana 1.160 krosien mechanicznych na automatyczne	47,0
2. Z.P.B. im. Marchlewskiego Wymiana 1.960 krosien mechanicznych na automatyczne, oraz budowa nowej hali o kubaturze 40.000 m ³	75,6

232

3. Z.P.B. im. Kunińskiego

Wskaznikowy koszt
w milionach zł.

Przebudowa tkalni mechanicznej o 300
krosnach na automatyczną o 930 krosnach 44,0

4. Z.P.B. im. Armii Ludowej

Rekonstrukcja tkalni i wymiana 510 kro-
sien mechanicznych na automatyczne 17,5

5. Różne drobne

5,0
Razem: 169,1

Globalnie plan etapowy realizuje założenia planu perspekty-
wicznego pod względem wymiany sprzętu i zabudowań w ca 20%.

Wykończalnie:

1. Z.P.B. im. Stalina

Do budowa nowej wykończalni o zdolności
produkcyjnej 10,2 mil. m.b. 11,2

2. Z.P.B. im. Kunińskiego

Budowa nowej wykończalni o zdolności pro-
dukcyjnej 4,6 mil. m.b. 2,3

3. Różne drobne

1,0
Razem: 14,5

Globalnie plan etapowy realizuje założenia planu perspekty-
wicznego pod względem wymiany sprzętu i zabudowań w 21%.

Zestawienie zbiorcze:

1. Przedzalnica	233,0
2. Tkalnie	169,1
3. Wykończalnie	14,5
4. Inne inwestycje budowlane	62,0
5. Sprzęt i wyposażenie	66,0
6. Węzły energetyczne	65,9
7. Inwestycje socjalne	56,8
Urządzenia wod-kan, drobne uspraw- nienia techniczne, kapitałowe remonty i różne	127,7
Ogółem:	803,0

194

II. Przemysł wełniany

Przedsiębiorstwa:

Wskaźnikowy koszt
w milionach zł.

1. Budowa szarperni i sortowni w Łodzi wraz z budynkami o zdolności produkcyjnej 11.750 ton rocznie 64,8
2. Łódzkie Zakłady Przemysłu Wełnianego
Budowa czesalni argony o zdolności produkcyjnej 575 ton rocznie 11,3
3. Z.P.W. Gwardii Ludowej
Czesalnia o 32 czesarkach i zdolności produkcyjnej 254 tony rocznie na 1 zmianę 16,1
Przędzalnia o 25 tys. wrzecionach i zdolności produkcyjnej 596 ton 59,6
4. Konstantynowskie Zakłady Przemysłu Wełnianego
Dobudowa części tkalni na 90 krosien wraz z kosztami budynku szedowego 35,0
5. Zgierskie Zakłady Przemysłu Wełnianego
im. Pietrusińskiego
Wykańczalnia o zdolności produkcyjnej 2.750 tys. m.b. rocznie na 1 zmianę 51,6

Planem przewiduje się budowę 4 studni głęboko-
wych w tym 1 w Pabianicach, 3 w Łodzi, różne
remonty i t.p.

R a z e m : 41,6
280,0

Globalnie plan etapowy realizuje założenia planu perspek-
tywicznego pod względem wymiany sprzętu i budynków w ca 12%.

- 395 -

III. Przemysł zgrzebny

Wskaznikowy koszt
w milionach zł.

1. Budowa zakładów przemysłu zgrzebnego w Łasku, składających się z przędzalni, tkalni i wykończalni	50,0
2. Z.P. Zgrzebnego im. Wiosny Ludów Budowa nowych pomieszczeń fabrycznych przy ul. Siewnej	60,0
3. Łódzka Wykończalnia Przemysłu Zgrzebnego Zakup wirówek i suszarek, oraz moderniza- cja zakładu w ograniczonym zakresie	5,0
4. Ożorkowskie Zakłady Przemysłu Zgrzebnego Budowa nowego pomieszczenia tkalni	4,5
5. Różne drobne	<u>30,5</u>
Razem :	150,0

Globalnie plan etapowy realizuje założenia planu perspek-
tywicznego pod względem wymiany sprzętu i budynków w ca 21%.

IV. Przemysł Jedwabniczy

Tkalnie:

1. Z.P.J. im. Króblewskiego Rozbudowa tkalni przy ul. Hipotecznej 7/9 o 560 krosnach wraz z halą fabryczną	24,0
2. Południowo Łódzkie Zakłady Przem. Jedwabniczego Rozbudowa tkalni o 250 krosnach wraz z budynkiem	12,0
3. Północno Łódzkie Zakłady Przemysłu Jedwabn. Rekonstrukcja tkalni na 80 krosien	4,8
4. Różne drobne	<u>5,0</u>
Razem :	45,8

195

III. Przemysł zgrzebny

Wskaznikowy koszt
w milionach zł.

1. Budowa zakładów przemysłu zgrzebnego w Łasku, składających się z przędzalni, tkalni i wykończalni	50,0
2. Z.P. Zgrzebnego im. Wiosny Ludów Budowa nowych pomieszczeń fabrycznych przy ul. Siewnej	60,0
3. Łódzka Wykończalnia Przemysłu Zgrzebnego Zakup wirówek i suszarek, oraz moderniza- cja zakładu w ograniczonym zakresie	5,0
4. Osońskie Zakłady Przemysłu Zgrzebnego Budowa nowego pomieszczenia tkalni	4,5
5. Różne drobne	<u>30,5</u>
Razem:	150,0

Globalnie plan etapowy realizuje założenie planu perspek-
tywicznego pod względem wymiany sprzętu i budynków w ca 21%.

IV. Przemysł Jedwabniczy

Tkalnie:

1. Z.P.J. im. Króblewskiego Rozbudowa tkalni przy ul. Hipoteckiej 7/9 o 560 krosnach wraz z halą fabryczną	24,0
2. Południowo Łódzkie Zakłady Przem. Jedwabniczego Rozbudowa tkalni o 250 krosnach wraz z budynkiem	12,0
3. Północno Łódzkie Zakłady Przemysłu Jedwabn. Rekonstrukcja tkalni na 80 krosien	4,8
4. Różne drobne	<u>5,0</u>
Razem:	45,8

206

Wskaznikowy koszt
w milionach zł.

Globalnie plan etapowy realizuje założenia planu perspektywnego pod względem wymiany sprzętu i budynków tylko na odcinku tkalnici w 9%.

V. Przemysł tkanin dekoracyjnych.

1. Fabryka Firanek i Koronek im. Hanki Sawickiej	
Rozbudowa wykończalni	7,8
2. Modernizacja i częściowa wymiana maszyn w różnych zakładach	5,4
3. Inwestycje socjalne	1,3
4. Różne drobne	3,2
Razem :	17,7

Globalnie plan etapowy realizuje założenia planu perspektywnego w 5%.

VI. Przemysł dziewiarski

1. Zakup maszyna i urządzeń oraz uporządkowanie warunków lokalowych i B.H.P. w szeregu zakładów	40,0
2. Budowa nowego budynku fabrycznego przy ulicy Wierzbowej 44 i inne drobne inwestycje	23,0
Razem	63,0

Globalnie plan etapowy realizuje założenia planu perspektywnego w zakresie wymiany sprzętu i budynków fabrycznych w ca 20%

107

VII. Przemysł podnoszący

Wskaźnikowy koszt
w milionach zł.

1. Budowa nowego zakładu w Aleksandrowie	50,0
2. Modernizacja kilku istniejących zakła- dów, renowacja parku maszynowego i wypo- sażenie w nowe maszyny, zwłaszcza koto - nowe, różne drobne tytuły i t.p.	<u>50,0</u>
R a z e m :	100,0

Globalnie plan etapowy realizuje założenia
planu perspektywicznego w ca 20 %, w zakre-
sie wymiany sprzętu, a tylko w ca 10% w za-
kresie budynków.

VIII. Przemysł odzieżowy

1. Łódzkie Zakłady Kołder	
Zakup nowych maszyn i urządzeń	1,0
2. Ozorkowskie Zakłady Przemysłu Odzieżowego	
Urządzenie nowego Oddziału, adaptacja bu- dynku o kubaturze 4.000 m ³ i zakup 96 maszyn	1,3
3. Z.P. Odzieżowego im. Fornalskiej	
Zakup i renowacja maszyn, postęp technicz- ny, częściowa przebudowa budynku socjalne- go, budowa dźwigów i t.p.	6,0
4. Pabianickie Zakłady Przemysłu Odzieżowego	
Budowa magazynu igliwia	0,6
5. Zakłady Przemysłu Odzieżowego w Brzezinach	
Nadbudowa budynku	0,8
6. Inwestycje socjalne	<u>2,9</u>
R a z e m :	12,6

138

Wskaźnikowy koszt
w milionach zł.

Globalnie plan etapowy realizuje założenia
planu perspektywicznego w ca 25%.

IX. Przemysł tkanin technicznych

1. Fabianickie Zakłady Tkanin Technicznych
Budowa magazynu przędzy o powierzchni użytkowej ca 2.500 m ² , uporządkowanie terenu, usprawnienie kanalizacji, BHP i t.d.	5,0
2. Zakłady Tkania Technicznych
Wymiana strągów i remonty bieżące	<u>2,5</u>
R a z e m	7,5

Globalnie plan etapowy realizuje założenia
planu perspektywicznego tylko w 2%.

X. Przemysł filcowy.

1. Zakłady Przemysłu Filcowego im. Kościuszki
Zakup i montaż maszyn i urządzeń, wymiana kotłów, remonty budynków i t.d.	1,4
2. Zakłady Przemysłu Filcowego
Oddział B - wymiana instalacji elektrycznej, nowe podstacje
Oddział C - modernizacja i mechanizacja parku maszynowego, przebudowa hal fabrycznych, zakup foluszy i innych maszyn, nowa kotłownia i t.d. | 0,4

10,0 |
| 3. Fabryka Środków Opatrunkowych w Fabianicach.
Zakup maszyn i urządzeń, urządzenie szatni, instalacje przeciwpożarowe, wymiana kotła |

<u>2,3</u> |
| R a z e m | 14,1 |

139

Wskaźnikowy koszt
w milionach zł.

Globalnie plan etapowy realizuje założenie,
planu perspektywicznego w ca 25%.

Globalne nakłady na przemysł włókienniczy

1,493,7

220

Plan etapowyI. Przemysł chemicznyWskaznikowy koszt
w milionach zł.

1. Zakład Przemysłu Chemicznego "Fabianice"
 - Budowa pawilonu produkcyjnego amidopiryny, antypiryny, rywanolu i nowalginy o kubaturze 35.000 m³
 - Uruchomienie produkcji chlorowocetyny, kardiarnidu i pass w nowym budynku o kub. 30.000 m³
 - Budowa kotła o zdolności produkcyjnej 10 ton pary na godz.
 - Przebudowa magazynu surowców
 - Modernizacja i wymiana urządzeń
 - Budowa oczyszczalni ścieków
 - Nakłady na BHP, socjalne i t.d. 43,0
2. Zakład Przemysłu Barwników i Półproduktów "Boruta"
 - Budowa 3-ech nowych oddziałów produkcji barwników, instalacja urządzeń neutralizujących wyziewy,
 - Dokończenie budowy oczyszczalni ścieków
 - Przebudowa węzła energetycznego
 - Inwestycje socjalne, BHP i t.p. 318,0
3. Łódzkie Zakłady Obuwia Gumowego
 - Modernizacja parku maszynowego, instalacje taśmy konfekcyjnej i szereg drobnych nakładów 11,0
4. Łódzka Fabryka Gumowych Wyrobów
 - Uzupełnienie i modernizacja parku maszynowego, urządzenia klimatyzacyjne, socjalne i t.d. 9,0

144

Wskaznikowy koszt
w milionach zł.

5. Łódzka Wytwórnia Gazów Technicznych

Budowa nowego obiektu na łabieniu przy
stopniowej likwidacji istniejącego bu-
dynku

26,4

Przebudowa tlenownia, acetylenownia,
budynki pomocnicze, magazyny, studnie
i t.d.

6. Fabryka Kosmetyków "Ewa"

Unowocześnienie i wymiana niektórych ma-
szyn, zainstalowanie maszyn do pakowania
mydła, budowa magazynu o kub. 300 m³,
inwestycje socjalne i t.d.

8,4

7. Rejonowe Przedsiębiorstwo Przetwórstwa
Odpadków Zwierzęcych i RóżnorodnychRozbudowa Zakładu w Rudzie Pabianickiej
złaziska budowa Wytwórni Fermentów
/poprawy i podpuszczki/, oraz budynku
administracyjnego w Łodzi

18,2

8. Różne inne nakłady

18,0

R a z e m

452,0

Globalne nakłady na przemysł chemiczny - 452,0

Globalnie plan etapowy realizuje założenia
planu perspektywicznego w zakresie:

chemii nieorganicznej	- 0%
produkcji barwników	- 40%
włókien sztucznych	- 30%
farmaceutyków	- 15%
kosmetyków	- 25%
przemysłu gumowego i mas plastycznych	- 20%
produkcji gazów technicznych	- 30%
przetwórstwa odpadków zwierzęcych i roślinnych	- 30%
produkcji galanterii chemicznej	- 5%
innych działów	- 10%

1 1/2

II. Przemysł metalowyWskaznikowy koszt
w milionach zł.

1. Zakłady Ociełek Tkackich

Budowa nowego obiektu na Radogoszczu 23,0

2. Fabryka Igiel Dzierżawskich

Budowa nowego obiektu na Radogoszczu 20,0

3. Przemysł Gumiarstwo - Galanterijny

Budowa nowego zakładu na Radogoszczu
o kub. 35.000 m³ i budowa nowej gale-
wanizacji w Zakładach przy ul. ^{Walczyńskiego} Zachodniej 7,94. G.Ł. Remonty Maszyn Przemysłu Włókienniczego
i OciełkowegoModernizacja i częściowa wymiana parku ma-
szynowego w 4-ech zakładach na terenie Ło-
dź i 1 w Zgierzu, inwestycje sanitarne i
BNP 30,05. Wytwórnia części Zamkniętych Przemysłu
WłókienniczychBudowa centralnego obiektu przy ul. Hipoteam-
nej stanowiącego bazę dla całego polskiego
przemysłu włókien sztucznych 23,0

6. Zakład Uszczelniania i Wytrobów Asbestowych

Ogólne przebudowa zakładu G i powiększenie
laboratorium 5,07. Centralna Odlewnia Przemysłu Maszyn
Włókienniczych

Budowa nowego obiektu przy ul. Mielniczanej 20,0

8. Łódzkie Zakłady Maszyn Włókienniczych

Ostateczne zakończenie rozbudowy zakładów:

142

Wkładnikowy koszt
w milionach zł.

Budowa magazynów materiałów hutniczych
i laboratorium, zakup maszyn i urządzeń
maszyn i urządzeń 15,0

9. Łódzka Fabryka Maszyn Jedwabniczych

Rekonstrukcja budynków i kubaturze 40.000 m³
usprzątowanie nowych oddziałów i mniejsze
inne nakłady 21,0

10. Przedsiębiorstwo Montażu Maszyn Włókienniczych

Usprzątowanie bazy 1,0

11. Centralne Biuro Techniczne Przemysłu Maszyn
Włókienniczych

Różne nakłady 2,0

12. Zakłady Mechaniczne im. Strzelczyka

Budowa nowej odlewni i drobne inwestycje,
zadania dotyczące magazynów, budynków ad-
ministracyjno-miejscowych i t.p. na starym
terenie 15,0

13. Fabryczna Fabryka Urządzeń Mechanicznych

Ogólna rekonstrukcja i modernizacja szeregu
oddziałów 18,0

14. Łódzka Fabryka Maszyn

Nakłady na usprzątowanie i budynki fabrycz-
ne 9,0

15. Łódzka Fabryka Urządzeń Technicznych

Modernizacja sprzętu i t.p. 4,9

16. Fabryka Kotłów i Radiatorów

Uzupełnienie parku maszynowego 4,2

17. Fabryczna Fabryka Narzędzi

Zakup maszyn i sprzętu, rekonstrukcja hali
fabrycznej 16,0

Wkładnikowy koszt
w milionach zł.

18. Łódzka Fabryka Zegarów	
Ogólna znaczna rozbudowa i modernizacja	
zakładów, oraz uruchomienie produkcji	
wodomierzy	30,0
19. Zakłady Wytwarzane Transformatorów	
Rozbudowa zakładów	82,0
20. Zakłady Wytwarzane Urządzeń Termotechnicznych	
Różne drobne nakłady	2,0
21. Zakłady Wytwarzane Przetworników Różnorodnych	
i Urządzeń Elektrycznych	
Modernizacja części sprzętu	1,0
22. Zakłady Wytwarzane Wyłączników Niskiego Napięcia	
Inwestycje budowlane i energetyczne	2,8
23. Zakłady Wytwarzane Wyłączników Niskiego Napięcia	
Rozbudowa zakładów	16,5
24. Zakłady Wytwarzane Wyróbów Bakelitowych	
Drobne usprawnienia, nakłady na BIP	4,2
25. Różne nie wymienione nakłady	85,0
Razem:	460,5

Globalne nakłady na przemysł metalowy - 460,5

Globalnie plan etapowy realizuje założenia
planu perspektywnego w zakresie:

Przemysłu związanego z włókiennictwem w 20%
Przemysłu maszynowego w 10%
Przemysłu precyzyjnego i elektrotechn. 15%

145

Plan etapowyIII. Przemysł filmowyWskaznikowy koszt
w mil. zł.

1. Wytwórnia filmów oświatowych	
Budowa nowych pawilonów o kubaturze 14.800 m ³ , budynku biurowego i laboratorium oraz modernizacja i uzupełnienie sprzętu	8,0
2. Wytwórnia Filmów Fabularnych	
Budowa hal produkcyjnych i budynków administracyjnych i kubaturze 60.000 m ³ , konserwatori i składów film o kubaturze 7.000 m ³ , świetlicy, magazynu drzewa, bazy taboru mechanicznego oraz usprzątnięcie wytwórni	44,1
3. Zakłady Wytwórcze Kopii Filmowych	
Zakup i montaż maszyn, niewielka nadbudowa budynku	2,0
Razem:	<u>54,1</u>

Globalne nakłady na przemysł filmowy	-	54,1
--------------------------------------	---	------

Globalnie plan etapowy realizuje założenia planu perspektywnego w zakresie przemysłu filmowego w 15 %.

146

Plan obrotowyIV. Przemysł drogowy, kolejowy
i lotniczyWskazany kwoty
w milionach zł.

1. Zakłady Wyrobu Drzewnych Przemysłu Wodociennego Budowa nowego obiektu na Radogoszczu	32,0
2. Łódzka Fabryka Mebli Zakup Maszyn i urządzeń oraz budowa szkół, żelazni i t.p.	6,7
3. Fabryczne Zakłady Papiernicze Zakup instalacji maszyn	3,0
4. Łódzkie Zakłady Papiernicze Budowa kombinatu na Radogoszczu o kub. 150.000 m ³ oraz uzupełnienie wyposaze- nia przez zakup nowych maszyn	37,0
5. Zakład Remontowo-Montażowy Przemysłu Papierniczego w Łodzi Zakup maszyn	0,4
6. Łódzkie Zakłady Oczek Przędzalnianych Modernizacja parku maszynowego	4,8
7. Łódzkie Zakłady Graficzne Modernizacja i uzupełnienie parku maszynowego	0,8
8. Łódzka Drukarnia Akcydencowa Modernizacja i powiększenie parku maszyno- wego	4,5
9. Zakłady Typograficzne Rozbudowa obiektów fabrycznych i zakup maszyn	3,2

Wyszczególnienie kosztów
w milionach zł.

10. Łódzka Drukarnia Dzielowa	
Modernizacja niektórych działów	1,0
11. Państwowe Zakłady Wydawnictwa Szkolnych	
Modernizacja i uzupełnienie parku maszynowego	2,7
12. Zakłady Graficzne R.S.W. Prasa	
Renowacja pomieszczeń, modernizacja i wy- miana znacznej części parku maszynowego	5,0
Razem:	97,1

Globalne nakłady na przemysł drzewny,
papierniczy i poligraficzny - 97,1

Globalnie plan etapowy realizuje założenia
planu perspektywicznego w zakresie:

Przemysłu maszyn drzewnego i meblowego	- 15%
Przemysłu papierniczego	- 20%
Przemysłu poligraficznego	- 8%

148

Plan etapowyV. Przemysł skórzanyWkładnikowy koszt
w milionach zł.

1. Łódzkie Zakłady Garbarskie

Adaptacja budynku Fabryki Farb Garbarskich, oraz budowa magazynów przy bazie remontowej maszyn

2,5

2. Zakłady Wyróbów Skórzanych w Pabianicach

Budowa nowego obiektu

14,0

Razem:

16,5

Globalne nakłady na przemysł skórzany - 16,5

Globalnie plan etapowy realizuje założenie
planu perspektywicznego w 20%

149

Plan etatowyVI. Przemysł mleczarskiWskaznikowy koszt
w milionach zł.

1. Łódzkie Okręgowe Zakłady Młynarskie	
Budowa kaszarni jęczmienia w Pabianicach	3,5
2. Rozbudowa młyna w Pabianicach	14,3
Rozbudowa młyna w Łodzi	0,2
Rozbudowa młyna w Łęczycy	0,1
2. Fabryka Cukru "Optima"	
Zakup maszyn i urządzeń, budowa magazynów, adaptacje i t.d.	2,2
3. Przetwórnia Mlecz w Łęczycy	
Budowa nowego dużego obiektu	45,0
4. Zakłady Mięsne w Łodzi	
Generalna rozbudowa rzeźni i przetwórnii jako zasadniczy element kombinatu mięsnego w Łodzi	50,0
5. Zakłady Mięsne w Zgierzu	
Generalna przebudowa zakładu, a zwłaszcza przebudowa obiektu, budowa nowej wędliniarni, pomieszczeń pomocniczych i budynku administracyjnego	14,0
6. Miejskie Zakłady Mleczarskie w Łodzi	
Budowa nowego obiektu na Zabieniu	24,0
7. Chłodnia dystrybucyjna Przemysłu Mleczarskiego	
Budowa nowego obiektu i biurowca	10,0
8. Zakłady Jajeczarskie w Łodzi	
Rozbudowa zakładu, wykończenie chłodni i budowa biurowca	2,2

150

Wkładnikowy koszt
w milionach zł.

9. Łódzkie Zakłady Piwowarsko- ^{slodownicze} Piwowarskie	
Rozbudowa browaru Nr.1 i Browaru Nr.3	7,0
10. Fabryka Makaronu w Łęczycy	
Budowa nowego obiektu	20,0
11. Państwowe Zakłady Przemysłu Ziemniaczanego	
w Łodzi	
Budowa dużej nowoczesnej krochmalni	34,0
12. Różne inne gałęzie przemysłu spożywczego	50,0
Razem:	276,5

Globalne nakłady na przemysł spożywczy 276,5

Globalnie plan etapowy realizuje założenia
planu perspektywicznego w zakresie przemysłu
spożywczego w 20%.

151

Plan etapowyVII. Prace terenowewakałnikowy koszt
w milionach zł.

1. Budowa Wytwórni Wód Gazowych, Rozbudowa Łódzkich Zakładów Che- micznych, Łódzkich Zakładów ,Brow- nych, Łódzkich Zakładów Metalowych, oraz inne nakłady na państwowy i spół- dzielczy przemysł drobny na terenie m.Łodzi	108,0
2. Budowa Fabryki Wyrobów Bakelitowych i inne nakłady na terenie m.Pabianie	10,0
3. Rozbudowa Stolarsni Zakładów Chemicz- nych, Odlewni i inne nakłady na tere- nie m.Zgierza	12,0
4. Rozbudowa Stolarsni oraz inne nakłady na terenie m. Aleksandrowa	5,0
5. Rozbudowa Stolarsni oraz inne nakłady na terenie m.Konstantynowa	4,0
6. Budowa Oldewni i inne nakłady na tere- nie m.Głowna	6,0
7. Rozbudowa drobnej wytwórczości na tere- nach wiejskich	27,0
R a z e m :	167,0
Globalne nakłady na przemysł terenowy	- 167,0

Globalnie plan etapowy realizuje założenia
planu perspektywnego w zakresie przemy-
słu terenowego w 80%.

152

WYKORZYSTANIE
SUROWCOW MIEJSKOWYCH

159

Plan etapowyI. Przemysł materiałów budowlanychWskaźnikowy koszt
w milionach zł.**Cegielnia****1. Rozbudowa i mechanizacja Cegielni**

Nr. 5 i 7 w Łodzi 8,0

**2. Modernizacja i elektryfikacja 39 cegielni
mechanizacja cegielni ręcznych, budowa 70
suszarni katrankowych i t.d.**

Łódź	6,0
Pabianice	1,0
Zgierz	1,1
Aleksandrów	1,6
Głowno	1,4
Brzeziny	2,4
Koluszki	1,8
Stryków	1,1
Tereny wiejskie	9,4

3. Rozbudowa bazy remontowej w Łodzi 1,0**4. Inne nakłady 12,0****R a z e m : 45,6****Betoniarstwo, produkcja prefabrykatów i.t.d.****1. Rozbudowa i mechanizacja Zakładów Wytwo-
rczych Materiałów Budowlanych "Znicz" i
"Termolit" w Łodzi 4,5****2. Rozbudowa Miejskich Zakładów Betonarskich 1,7****3. Rozbudowa Stacji Bazy Produkcji Prefabry-
katów w dzielnicy Łódź - Dąbrowa 9,6**

154

Wskaznikowy koszt
w milionach zł.

4. Inne nakłady

22,0

R a z e m :

37,8

Globalne nakłady na przemysł materiałów

budowlanych - 83,4

Globalnie plan etapowy realizuje założenia
planu perspektywicznego w zakresie rozbudo-
wy cegielni w 20%, a na odcinku produkcji
prefabrykatów w 15%.

154

Wskaźnikowy koszt
w milionach zł.

4. Inne nakłady

22,0

R a z e m :

37,8

Globalne nakłady na przemysł materiałów
budowlanych

83,4

Globalnie plan etapowy realizuje założenia
planu perspektywicznego w zakresie rozbudo-
wy cegielni w 20%, a na odcinku produkcji
prefabrykatów w 15%.

155

STAT

R O L N I C T W O

156

Plan stanowy**I. Rolnicze wykorzystanie dolinków****Budowa urządzeń wodno-melioracyjnych w zlewni Nary
i Górnej Bursy****A. Doprowadzenie wód dolinkowych:**

	Cena jedn. w zł.	Wskaznikowy koszt w milionach zł.
1. Kanał doprowadzający o długości 12 km	800.000	9,6
2. Stacja pomp w Zabienkach		0,1
3. Rurociąg tłoczny o dług. 1 km. wysokości 20 m	300.000	0,3
R a z e m:		10,0

B. Melioracje podstawowe

5. Kanały rozprowadzające o wylocie rurociągów i dług. 5 km.	400.000	2,0
6. Regulacja rzeki Nar na od- cinku 12 km.	100.000	1,2
7. Urządzenia piętrzące/remont starych i budowa nowych/		1,0
R a z e m:		4,2

C. Inne urządzenia techniczne

8. doprowadzalniki wraz z ustro- jeniem na powierzchni 1.400 ha	5.000	7,0
9. Nawodnienia powierzchniowe 1.500 ha	6.000	9,0

157 .

	Cena jedn. w zł.	Wskaźnikowy koszt w milionach zł.
10. Drenowanie pól o glebach mocniejszych na powierzchni 300 ha	5.000	<u>1,5</u>
Razem:		17,5

**D. Zagospodarowanie zmeliorowanych
użytków zielonych**

11. Zagospodarowanie pomelioracyj- ne łąk nowych - uprawa 500 ha	2.200	1,1
12. Własny wkład zainteresowanych rolników dla nowych łąk o pow. 500 ha	8.000	4,0
13. Własny wkład zainteresowanych rolników dla starych łąk o pow. 900 ha	1.500	<u>1,4</u>
Razem:		6,5

O g 6 ł e m: 38,2
=====

II. Sadownictwo i warzywnictwo

a/ budowa 2 szklarni na terenie m.Łodzi
o łącznej powierzchni 2 ha oraz budowa
obiektów gospodarczych, boźnic i t.p. 12,0
/energia ciepła będzie dostarczona
z Elektrociepłowni/

Budowa 4 szklarni na terenach wiejskich
o łącznej pow. 4 ha oraz budowa obiek-
tów gospodarczych, kotłowni, basenów,
boźnic i t.p. 48,0

158

	Cena jedn. w zł.	Wskaznikowy koszt w milionach zł.
b/ Urządzenie inspektorów o łącznej powierzchni 15 ha		1,51
c/ Urządzenie sadów o łącznej powierz- chni 850 ha		<u>4,3</u>
R a z e m:		79,4

III. Przebudowa wsi

Budowa obiektów inwentarskich o łącznej kubaturze 460,000 m ³	28,0
---	------

Globalne nakłady na rolnictwo	<u>145,6</u>
-------------------------------	--------------

Globalnie plan etapowy realizuje założenia
planu perspektywnego w zakresie rolnic-
twa w 9%

159

K O M U N I K A C I J A

166

KASA CIERDOWY**Drogi kołowe****I. Arteria tranzytowa**Wakafnikowy koszt
w milionach zł.**1. Przebudowa arterii tranzytowej**

Warszawa - Łowicz - Łódź - Wrocław.

Przebudowa istniejącej nawierzchni
na dług. 2,6 km. przez położenie dy-
wanika smołowego

3,9

Przebudowa wiaduktu drogowego nad ko-
leją obwodową /przy wlocie na ulicę
Strykowską w Łodzi/1,0

R a z e m i:

4,9

II. Drogi kołowe o znaczeniu regionalnym**1. Przebudowa odcinków dróg na trasie**

Łódź - Brzeziny - Rawa Mazowiecka

Przebudowa odcinka drogi w Brzeziniach
na dług. 1,8 km. i ułożenie nawierz-
chni typu średniego

1,8

Ułożenie nawierzchni ulepszonej na od-
cinku drogi Lipiny na dług. 2,1 km,

2,1

2. Przebudowa odcinka drogi na trasie

Łódź - Tomaszów

Przebudowa odcinka drogi o dług. 2,4 km.
w okolicy wsi Nory i ułożenie nawierz-
chni ulepszonej

2,4

3. Przebudowa odcinków dróg na trasieŁódź - Konstantynów - Lutomierak -
Szadek

161

Wakafinikowy koszt
w milionach zł.

Przebudowa drogi na odcinku Łódź - Konstantynów o dług. 4,7 km. i ułożenie nawierzchni ulepszonej typu średniego	4,7
Budowa mostu żelbetonowego na rzece Ner o długości 49 m.b.	1,5
4. Przebudowa odcinków dróg na trasie Łódź - Aleksandrów - Poddębice	
Przebudowa drogi na odcinku Łódź - Mikołajew o długości 6,5 km. i ułożenie nawierzchni ulepszonej typu ciężkiego	7,2
Budowa wiaduktu drogowego nad linią kolejową Łódź Kaliska - Zgierz	2,0
5. Przebudowa dróg o znaczeniu lokalnym. Powiązanie Łodzi z Koluszkami.	
Budowa nowej drogi o nawierzchni bitumicznej o długości 5,5 km.	3,3
Przebudowa drogi o długości 12,5 i wyposażenie w nawierzchnię bitumiczną	4,8
Budowa 1 mostu na rzece Miazdze o długości 10 m.b.	0,3
Budowa mostu o dług. 5 m.b.	0,1
Przebudowa drogi na odcinku Kuciny - Puckniew o długości 7,6 km. i ułożenie nawierzchni tłuczniowej	3,6
Budowa mostu żelbetonowego o długości 6 m.b. /na cieku bez nazwy/	0,2
Przebudowa drogi na odcinku Będków - Modlna - Ozorków o dług. 11,0 km. i ułożenie nawierzchni tłuczniowej	4,0
Budowa mostu żelbetonowego o dług. 21 m.b. na rzece Czarniawce koło Będkowa	0,5

162

Wakatańkowy koszt
w milionach zł.

Budowa mostu żelbetonowego o długości 6 m.	0,2
Przebudowa drogi na odcinku Będów - Bobry o długości ok 2 km. i ułożenie nawierzchni tłuczniowej	1,0
Budowa mostu żelbetonowego o długości 33 mb. na rzece Wolbórze	0,9
Przebudowa drogi na odcinku Aleksandrów - Dąbrowa o długości 5,5 km. i ułożenie nawierzchni tłuczniowej	<u>2,6</u>
Razem :	43,2

III. Przebudowa sieci ulicznej na terenie miast Ł.O.P.**1. Łódź**

a/ Przebudowa ulicy zachodniej o długości 5,3 km. i ułożenie nawierzchni typu ciężkiego	5,8
b/ Przebudowa ulicy Żeromskiego o długości 1,5 km. i ułożenie nawierzchni typu ciężkiego /kostka/	1,7
c/ Przebudowa ulicy Wojaka Polskiego na długości 5,5 km. i ułożenie nawierzchni ulepszonej typu ciężkiego /kostka/	6,1
d/ Przebudowa ulicy Armii Czerwonej i Rokosińskiego na długości 6,9 km. i ułożenie nawierzchni ulepszonej typu ciężkiego	7,6
e/ Przebudowa i przełożenie ul. Mickiewicza na do dworca Kaliskiego o długości 1,7 km. i ułożenie nawierzchni ulepszonej typu ciężkiego	1,9
f/ Przebudowa ulicy częściowo Obronców Stalingradu i Konstantynowskiej na długości 4,9 km. i ułożenie nawierzchni ulepszonej typu ciężkiego	5,4

100

Wskaźnikowy koszt
w milionach zł.

g/ Ponadto przebudowa jezdni o łącznej długości 35 km. w tym 30 km. o na- wierzchni ulepszonej w różnych dziel- nicach miasta		33,0
h/ Budowa wiaduktu na ulicy Rzgowskiej		4,6
i/ Budowa mostu stałego żelbetonowego I klasy o długości 10 mb.		0,5
j/ Budowa mostu żelbetonowego I kl.		0,8
2. P a b i a n i o	a/ Przebudowa 1 km. ulic i ułożenie na- wierzchni z kamienia polnego	0,4
	b/ Budowa mostu żelbetonowego na rzecze Dobrzyńce	0,4
3. A l e k s a n d r ó w	Budowa ulic o długości 1,6 km. z kamienia polnego	0,6
4. K o n s t a n t y n ó w	Budowa 2,6 km. ulic z kamienia polnego	0,9
5. K o l u s z k i	Budowa 3 km. ulic z kamienia polnego	1,1
6. B r z e z i n y	Budowa 2 km. ulic z kamienia polnego	0,7
7. S t r y k ó w	Budowa 1 km. ulic o nawierzchni z kamie- nia polnego	0,4
8. ^{głównie} S t r y k ó w	Budowa mostu półstałego na rzecze Mrozie o dług. 10 mb.	0,3
R a z e m:		72,1

164

Wskaźnikowy koszt
w milionach zł.IV. Urządzenia obsługi pojazdów mechanicznych.

Z e d a z

- a/ Budowa garaży na 500 samochodów o łącznej kubaturze 120.000 m³ 15,7
- b/ Budowa 1 zajezdni autobusowej o kub. 254140 m³ 4,8
- c/ Budowa dworca autobusowego P.K.S. o kub. 1.800 m³ 0,5

L ę c z y c a

- a/ Budowa 1 zajezdni autobusowej o kub. 15.000 m³ 2,5

T e r e n y w i e j s k i e

- Budowa garaży na 40 samochodów o łącznej kubaturze 8.000 m³

R a z e m :

1,1
24,6

S i e d k o l e j o w a

I. Budowa odcinków kolejowych.

Z e d z i

1. Przebudowa wiaduktu na skrzyżowaniu ulicy Konstantynowskiej z koleją 5,6
2. Budowa 1x wiaduktów na skrzyżowaniu kolei z ul. Dąbrowskiego i ul. Kopełnickiego 4,5

G ł o w n o

3. Budowa mostu kolejowego

R a z e m :

1,1
11,2

105

II. Elektryfikacja wozów Łódź-KielceWskaznikowy koszt
w milionach zł.**1. Przebudowa i elektryfikacja trasy:**

a/ Bedonin - Łódź - Olechów - Łódź Chojny - Łódź Kaliska	7,3
b/ Łódź Fabryczna - Łódź Chojny	2,4
c/ Łódź Kaliska - Zgierz	1,5
d/ Zgierz Łowicz	9,8
e/ Zgierz - Kutno	<u>11,4</u>

Razem: 32,5

III. Budowa i przebudowa stacji

a/ Budowa dworca Łódź Fabryczna	4,0
b/ Budowa dworca osobowego i towarowego Łódź - Żabianie	2,5
c/ Budowa dworca kolejowego w Koluszach i przebudowa starej stacji	19,0
d/ Budowa przystanku osobowego przy ulicy Pobianickiej	0,5
e/ Częściowa przebudowa dworca Łódź - Kaliska	2,0
f/ Częściowa przebudowa i elektryfikacja stacji Zgierz	1,0
g/ Budowa przystanku osobowego przy ulicy Ha- bianickiej	<u>0,5</u>

Razem: 29,5

IV. Stacje rozrządowe

Częściowa rozbudowa stacji rozrządowej Łódź - Olechów	<u>2,0</u>
Razem:	2,0

166

S i e c t r a m w a j o w a

Wskaznikowy koszt
w milionach zł.I. Komunikacja międzymiastowa.

1. Budowa nowej linii Łódź - Brzeziny o długości ok 18 km.	13,0
2. Ułożenie drugiego toru o długości 4,6 km. w Łodzi - na linii tuszyńskiej.	2,4
3. Budowa mijanek	0,7
R a z e m :	16,1

II. Komunikacja miejska

1. Budowa 19,8 km linii tramwajowej w Łodzi	10,7
2. Przebudowa istniejącej sieci - ułożenie pętli, budowa skrzyżowań i ułożenie dru- gich torów o łącznej długości 16 km.	8,0
3. Ułożenie drugiego toru o dług. 4,6 km. w Fabianicach	1,8
4. Ułożenie drugiego toru o dług. 2,3 km. w Zgierzu	1,1
R a z e m	21,6

III. Budowa zajezdni.

Budowa 1 zajezdni tramwajowej w Łodzi o kubaturze 50.000 m ³	6,3
R a z e m :	6,3

Globalne nakłady na komunikację 264,0Globalnie plan etapowy realizuje założenia planu
perspektywicznego w zakresie komunikacji w 6%.

167

G O S P O D A R K A W O D N A

108

Plan stawy**I. Ujęcie wody przemysłowej****Wskaznikowy koszt
w milionach zł.**

Budowa ujęć dla przemysłu o łącznej wydajności /koszt budowy studzien, zbiorników i t.p./:

Lódź	ca 10,000 m ³ /dobę	10,0
Pabianice	ca 4,000 "	4,0
Zgierz	ca 4,000 "	4,0
Inne		<u>2,0</u>
Razem :		20,0

II. Ujęcie wody, rurociągi.**L ó d ź**

1. Wykonanie drugiego etapu ujęć wody w dolinie rzeki Pilicy, oraz budowa drugiego rurociągu tłocznego do Łodzi o długości 48 km, dla doprowadzenia 40000 m³ wody na dobę 95,0
2. Rembudowa ujęć wód wziętych na Dąbrowie w ilości ca 10,000 m³/dobę 10,0
3. Budowa 125 studzien publicznych 5,5

P a b i a n i c e

1. Budowa stacji pomp ze zbiornikiem wyrównawczym i 2 studzien głębinowych 9,0
2. Budowa rurociągu tłocznego o długości ca 5 km 5,0

1409

Z g i e r z**Wskaznikowy koszt
w milionach zł.**

1. Budowa stacji pomp ze zbiornikiem wyrównawczym i 2 studzien głębinowych 2,0
2. Budowa rurociągu tłocznego o dług. ok 3 km. 3,0

A l e k s a n d r ó w

1. Budowa rurociągu tłocznego z Łodzi do Aleksandrowa o długości ok 6,5 km. 6,0

K o n s t a n t y n ó w

- Budowa rurociągu tłocznego z Łodzi do Konstantynowa o długości ok 6 km. 6,3

L ę c z y c a

1. Budowa ujęć w okolicy wsi Tum o wydajności ok 600 m³ wody na dobę
2. Budowa rurociągu tłocznego o dług. ok 2 km. 10,0

R a z e m : 151,8**III. Budowa sieci wodociągowej**

Łódź	175 km.	64,4
Pabianice	15 "	4,5
Zgierz	12 "	3,6
Aleksandrów	7 "	2,3
Konstantynów	5 "	1,8
Łęczyca	6 "	2,1
Koluszki	1,5 "	0,7
Razem:	221,5	79,4

170

**IV. Podłączenia i instalacje
w istniejących budynkach**

**Wskaznikowy koszt
w milionach zł.**

Liczba starych mieszkań do podłączenia:

Łódź	38.000	64,0
Pabianice	4.100	8,2
Zgierz	1.200	2,4
Aleksandrów	400	0,8
Konstantynów	100	0,2
Łęczyca	300	0,6
Koluszki	200	0,4
Razem:	39.300	78,6

V. Inne nakłady.

**Inne nakłady na sprzęt uliczny, podwórzowe
i t.p.**

10,0

Głębokie nakłady na gospodarkę wodną

337,8

**Głębokie plan etapowy realizuje założenia planu
perspektywnego w zakresie gospodarki wodnej w 21%.**

171

URZADZENIA
ENERGETYCZNE I GAZOWE

172

Plan etapowyI. Sieć energetyczny. kanodowaWskaźnikowy koszt
w milionach zł.

2644

1. Centralna elektrociepłownia przy

ul. Żelazskiego

Budowa nowego obiektu i zapoczątkowa-
nie systemu ogrzewniczego o długość 16,5
km. sieci parowej i sieci wodnej

640,0

2. Elektrownia Łódzka

Budowa pomieszczeń zakładowych warszta-
tów o kub. 12.000 m³, przebudowa stacji
turbín, budowa stacji transformatorowej,
przebudowa sieci średniego i niskiego
napięciaTereny wiejskie - elektryfikacja
dalejszych gromad

102,0

R a z e m :

742,0

Globalnie plan etapowy realizuje założenia
planu perspektywicznego w zakresie sieci
energetycznej w 25%

173

Plan etapowyII. Oświetlenie ulic

	Liczba punktów światłowych	Wartościowy koszt w milionach zł.
Lódź	3.150	6,9
Pabianice	150	0,2
Zgierz	100	0,1
Chełm	50	0,1
Aleksandrów	50	0,1
Tuszyn	50	0,1
Tereny wiejskie	50	0,1
Razem:	3.600	7,6

Globalnie plan etapowy realizuje założenie
planu perspektywicznego w zakresie oświe-
tlenia ulic w 12 %.

174

Plan etapowyIII. Rozbudowa urządzeń gazowniczychWskaźnikowy koszt
w milionach zł.Z d d i

1. Budowa pieca gazowniczego 6-komorowego o wydajności 6.000.000 m³ gazu rocznie
2. Dokończenie budowy stacji zbiornikowej o pojemności 40.000 m³ gazu
3. Dokończenie budowy rurociągu średnicą nominalnego o dług. ok. 25 km. oraz budowa 3-ech stacji redukcyjnych
4. Rozbudowa miejskiej sieci niskoprężnej o długości 25,7 km.
5. Wymiana starych rurociągów niskoprężnych o długości 27,6 km. na większe przekroje

24,0

P a b i a n i c a

1. Budowa odgałęzienia od rurociągu wysokiego ciśnienia do Pabianic o dług. ok. 14 km. oraz stacji redukcyjno-pomiarowej
2. Budowa miejskiej sieci niskoprężnej o dług. ok. 12 km.

7,5

Z g i e r z

1. Budowa odgałęzienia od rurociągu wysokiego ciśnienia o dług. ok. 11 km. oraz stacji redukcyjno-pomiarowej
2. Budowa miejskiej sieci niskoprężnej o dług. ok. 8 km.

5,5

R a z e m

37,0

175

**IV. Podłączenia instalacji
gazowych.**

	Liczba starych mieszkań do podłączenia	Wskaźnikowy koszt w milionach zł.
Lódź	30.000	15,0
Pabianice	2.000	1,0
Zgierz	1.000	0,5
R a z e m	33.000	16,5

**Globalne nakłady na urządzenia energetyczne
i gazowe** **805,1**

**Globalnie plan etapowy realizuje założenia
planu perspektywnego w zakresie urządzeń
energetycznych i gazowych w 7 %.**

176

BUDOWNICTWO
ADMINISTRACYJNE I WYŻSZE
UCZELNIE

Plan etapowyBudownictwo administracyjne

Budowa pomieszczeń biurowych.

Wskaznikowy koszt
w milionach zł.Źródło - dla instytucji o zasięgu
lokalnym :1/ rozbudowa biurowca Prezy-
dium Rady Narodowej

1,6

2/ biurowiec Miejskiego Han-
dlu Detalicznego o kub.
10.000 m³

3,8

Globalne nakłady na budownictwo
administracyjne

5,4

Globalnie plan etapowy realizuje założenia planu
perspektywicznego w 2%.

178

Plan inwestycyjny**Wyższe uczelnie**

		Kubatura w m ³	Koszt walmi- nkowy w milionach zł.
Lódź			
1. Rozbudowa gmachów			
Uniwersytetu Łódzkiego	ogółem	111.000	34,1
a/ Gmach Biblioteki	w tym	36.000	15,7
b/ Gmach Chemii		35.000	18,4
2. Rozbudowa gmachów Politechniki Łódzkiej	ogółem	188.000	52,6
a/ gmach Techniki cieplanej	w tym	10.000	2,8
b/ Pawilon dla Wydziału Elektrycznego		88.000	24,6
c/ Pawilon Mechaniki		90.000	25,2
3. Rozbudowa gmachów Akademii Medycznej	ogółem	125.000	35,0
a/ Gmach dla Wydziału Farmacji	w tym	70.000	19,6
b/ Gmach Teoretyki		30.000	8,4
d/ Szkoła Pielęgniarska X		25.000	7,0
4. Rozbudowa gmach Wyższej Szkoły Ekonomicznej		22.000	8,0
5. Budowa Domów Akademickich		120.000	26,4
R a z e m:		566.000	156,1

Wyższa Szkoła Pielęgniarska należy do szkół średnich zawodowych a jest pod opieką Akademii Medycznej.

179

BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE

186

Plan cięnowy

Wyburzenia:

	Ilość m³	Cost jednost. w zł.	Wartościowy koszt w milionach zł.
Lódz	15,520	1,500	22,9
Pabianice	760	1,200	0,9
Łódź	460	1,200	0,6
Opole	290	1,200	0,4
Aleksandrów	250	1,200	0,3
Konstantynów	260	1,200	0,3
Głowno	120	1,200	0,1
Łęczyca	360	1,200	0,4
Brzeziny	650	1,200	0,8
Kielce	150	1,200	0,2
Tuszyn	150	1,200	0,2
Łask	240	1,200	0,3
Strzyżów	60	1,200	0,1
Razem miasta:	19,050	-	27,5
Tereny wiejskie	550	800	4,4
Razem L.O.P.:	19,600	-	31,9

Adaptacja:

Lódz	90,000	6,000	540,0
Pabianice	2,700	4,000	38,8
Łódź	5,200	4,000	20,8
Opole	2,600	4,000	11,2
Aleksandrów	1,900	5,000	7,6
Konstantynów	1,700	4,000	4,4
Głowno	1,400	4,000	5,6
Łęczyca	1,500	4,000	6,0
Brzeziny	1,200	4,000	4,8
Kielce	1,400	4,000	5,6
Tuszyn	700	4,000	2,8

181

	Ilość szt	Cena jedn. w zł.	Wartościowy koszt w milionach zł.
Łask	800	4.000	3,2
Stryków	400	4.000	1,6
Razem miasta:	118.100	-	652,4
Tereny wiejskie	10.000	3.000	3,0
Razem Ł.O.P.:	119.100	-	655,4

Nowe budownictwo mieszkaniowe:

	Ilość szt	Kubatura w tys.m ³	Cena jedn. w zł.	
Łódź	80.000	8.000	220	1.760,0
Pabianice	3.100	310	210	65,1
Zgierz	4.100	410	210	86,1
Opole	1.100	110	210	23,1
Aleksandrów	1.100	110	210	23,1
Konstantynów	600	60	210	12,6
Głowno	400	40	210	8,4
Łęczyca	2.100	210	210	44,1
Przewin	600	60	210	12,6
Koluszki	300	30	210	6,3
Tuszyn	300	30	210	6,3
Łask	700	70	210	14,7
Stryków	100	10	210	2,1
Razem miasta:	94.500	9.450	-	2.084,5
Tereny wiejskie	600	42	170	7,1
Razem Ł.O.P.:	95.100	9.492	-	2.091,6

Globalne nakłady na budownictwo mieszkaniowe 2.758,9

Globalnie plan etapowy realizuje założenia planu perspektywicznego w zakresie budownictwa mieszkaniowego w 21%.

182

URZADZENIA SPOJALNO-KULTURALNE,
I OBSLUGA GOSPODARSTWA TECHNICZNA
LUDNOSCI

182

URZADZENIA SPOJALNO-KULTURALNE
I OBSLUGA GOSPODARSTWO-TECHNICZNA
LUDNOSCI

182

Plan etapowyI. KanalizacjaWschodniowy kwart
w milionach zł.Zadania

1/ Rozbudowa sieci kanalizacyjnej o łącznej długości 95 km.	114,0
2/ Budowa kolektora przemysłowego dla ścieków z Łódzkich Zakładów Włókienniczych	12,0
3/ Budowa lokalnych oczyszczalni ścieków	4,0
4/ Podłączenie ok. 2.500 budynków mieszkalnych i użyteczności publicznych do sieci kanalizacyjnej	24,8
5/ Podłączenie wszystkich zakładów przemysłowych łączących wodę z miejskiej sieci kanalizacyjnej	80,0
	371,0

Plan etapowy realizuje założenia planu perspektywicznego w 10%

Pobudki

1/ Rozbudowa sieci kanalizacyjnej /sanitarnej/ o łącznej długości 6 km.	6,0
2/ Rozbudowa kolektorów murewanych i 10 km. kanałów kamiennych	10,0
3	16,0

Plan etapowy realizuje założenia planu perspektywicznego w 3%

Zagłada

Rozbudowa sieci kanalizacyjnej o łącznej długości 8 km. nowych kanałów /rozbudowa obejmuje kwartał zabudowane tereny śródmieścia i tereny nowego budownictwa/

8,0
8,0

Plan etapowy realizuje założenia planu perspektywicznego w 1%

104

Wskaznikowy koszt
w milionach zł

Główna nakłady na kanalizację

325,0

Główna plan etapowy realizuje nakłady
planu perspektywicznego na 10%

185

Plan staryII. Ogróda

	Liczba obiekt.	Kubatura w m ³	Wskaznikowy koszt w mil. zł.
1. Budowa przedszkoli			
Lódź	70	172.000	56,8
Pabianice	1	2.445	0,8
Zgierz	1	2.445	0,8
Osornów	1	2.445	0,8
Aleksandrów	2	4.890	1,6
Konstantynów	1	2.445	0,8
Łęczyca	1	2.445	0,8
Brzeziny	1	2.445	0,8
Łask	1	2.445	0,8
Tereny wiejskie	1	2.445	0,8
Razem:	80	196.450	64,8

2. Urządzenie ogródków jordanowskich

Lódź	2	0,6
Razem:	2	0,6

3. Budowa szkół podstawowych

Lódź	62	656.200	116,0
Pabianice	4	43.240	14,5
Zgierz	3x/	24.770	10,0
Aleksandrów	1	10.810	3,6
Głowno	1	10.810	3,6
Łęczyca	1	8.150	2,8
Tereny wiejskie	15	68.130	39,0
Razem:	87	822.110	189,5

x/ budowa 2 nowych szkół i rozbudowa 1 szkoły.

106

	Liczba objekt.	Kubatura w m ³	Wskaźnikowy koszt w mil. zł.
4. Łódź - Budowa szkół specjalnych	2	9.600	5,9
Razem:	2	9.600	5,9

5. Budowa szkół ogólnokształcących średnich i obserwatorium

Łódź - obserwatorium dla szkół wszystkich typów x/	1		0,3
Pabianice	1	8.145	2,8
Zgierz	1	8.145	2,8
Razem:	3	16.290	5,9

x/ brak dokumentacji technicznej
uniemożliwia ustalenie kubatury
obiektu. Obiekt niestandardowy -
Prezydium przyznało wstępnie
500 tys. na rozpoczęcie budowy.

6. Budowa szkół zawodowych

Łódź - szkoła instalatorów wod. kan.	1		4,0
Studia Pedagogiczne	1		3,1
Pabianice - Liceum Wychowaw- czy Przedszkoli	1		5,4
	3		12,5

7. Budowa Internatów

Łódź - liczba miejsc	100	6.000	2,8
Razem liczba miejsc	100	6.000	2,8

Globalne nakłady na oświatę
282,0

Plan etapowy realizuje założenia planu perspektywicznego
w zakresie oświaty w 14%.

107

Plan etapowy**III. Kultura****1. Budowa teatrów**

	Ilość obiekt.	Kubatura w m ³	Wskaźnikowy koszt w milionach zł.
Lódź - teatr narodowy na 1500 miejsc	1	95.000	92,9

2. Budowa kin

Lódź - budowa kin na 1500 miejsc	5	25.000	11,0
dokończenie budowy kina na 1.200 miejsc	<u>1</u>	<u>25.000</u>	<u>9,0</u>
Razem:	6	50.000	20,0

3. Budowa domów kultury

Pruszków - powiatowy dom kul- tury	1	6.000	1,6
Łask - powiatowy dom kult.	1	6.000	1,6
Łęczyca - dom harcerza	<u>1</u>	<u>7.900</u>	<u>2,7</u>
Razem	3	19.900	5,9

4. Rozbudowa bibliotek

Lódź - rozbudowa biblioteki miejskiej o kub.		6.800	3,0
---	--	-------	-----

Głębokie nakłady na kulturę

121,8

Plan etapowy nakładów realizuje założenia planu perspek-
tywnego w zakresie kultury w 10%.

108

Plan ogólnyIV. Szukba zdrowia1. Budowa szpitali

	Liczba obiektów	Ilość łóżek	Kubatura w m ³	Wskaznikowy koszt w milionach zł.
Lódź	3 szpitale	950	130.000	88,0
/rozbud.	4 "	760	155.000	72,0
	3 izb choroby	105	16.000	9,5
Zgierz	1 szpital	600	111.000	33,3
Opole	1 izba porod.	20	4.000	1,8
Łęczyca	1 szpital	200	30.000	9,0
Razem:	13	2.635	506.000	213,6

2. Budowa przychodni lekarskich

	Kubatura w m ³	Wskaznikowy koszt w milionach zł.
1 Instytutu onkologicznego	2.400	2,3
Budowa przychodni krwiodawstwa x/		3,6
Inne nakłady, w tym urządzenia przychodni na terenie Łodzi w ramach budynków mieszkalnych		12,0
Razem:		17,9

x/ Obiekt niestandardowy, brak dokumentacji
technicznej uniemożliwia ustalenie
kubatury.

199

3. Budowa szpitali

	Liczba obiektów	Koszt w m3	Wartość w milionach zł.
Lódź	38	52.900	61,0
Pabianice	2	8.000	3,0
Zgierz	2	8.000	3,0
Ozorków	1	4.000	1,5
Aleksandrów	1	4.000	1,5
Łęczyca	1	4.000	1,5
Brzeziny	1	4.000	1,5
Koluszki	1	4.000	1,5
Łask	1	4.000	1,5
Razem:	48	92.900	76,0

Globalne nakłady na służbę zdrowia

307,5

Globalnie plan etapowy realizuje założenia
planu perspektywicznego w zakresie służby
zdrowia w 224

190

Plan etapowyV. Opieka społecznaBudowa zakładów specjalnych

	Ilość miejsc	Koszt w zł	Wskaznikowy koszt w mil. zł.
L441			
3 domy dziecka	300	18.000	10,0
2 zakłady specjalne dla dorosłych	420	20.000	6,2
2 domy rencistów	200	10.000	4,0
Pabianice			
1 dom rencistów	100	5.000	2,0
Zgierz			
1 zakład specjalny dla młodzieży	100	6.000	2,3
Brzeziny			
1 zakład specjalny dla dorosłych	100	5.000	2,0
Razem:	1.220	64.000	26,5

Globalne nakłady na opiekę społeczną

26,5

Globalnie plan etapowy realizuje założenia
planu perspektywicznego w 1974

101

Plan ogólnyVI. Obrót towary1. Budowa zakładów i magazynów dla
obsługi ludności

	Kubatura w m ³	Wskaznikowy koszt w milionach zł.
Lódz	331.800	105,0
Pabianice	24.000	9,2
Zgierz	28.200	9,9
Owarków	3.000	1,9
Aleksandrów	5.580	2,5
Głowno	1.000	0,4
Łęczyca	10.500	3,7
Koluski	5.000	1,99
Tereny wiejskie	12.000	3,6
Razem :	423.180	136,1

2. Budowa sklepów detalicznych

	Liczba sklepów	
Lódz	281	20,4
Pabianice	18	0,9
Zgierz	21	1,2
Owarków	4	0,2
Aleksandrów	9	0,3
Konstantynów	1	0,1
Głowno	3	0,2
Łęczyca	8	0,5
Brzeziny	3	0,2
Koluski	4	0,2
Tuszyń	1	0,1
Łask	3	0,2
Stryków	1	0,1
Tereny wiejskie	48	0,2
Razem :	405	25,0

102

3. Budowa domów towarowych

	Ilość obiek.	Kubatura w m ³	Wartościowy koszt w milionach zł.
Lódź	2	85.000	54,0
Tereny wiejskie	2	2.000	0,7
Razem		87.000	54,7

4. Urządzenie targowisk, hal targowych,
bazarów i t.d.

	Kub. w m ³ urządzeń starych	
Lódź	35.000	10,0
Pabianice	5.000	2,2
Aleksandrów	1.000	0,7
Brzeziny	1.000	0,7
Razem	42.000	13,6

5. Budowa zakładów żywienia zbiorowego

	Liczba zakładów	
Lódź	34	11,6
Pabianice	2	0,4
Zgierz	3	1,2
Oporków	1	0,2
Aleksandrów	1	0,2
Głowno	1	0,2
Łęczyca	2	0,4
Łask	2	0,4
Tereny wiejskie	14	2,3
Razem	60	14,9

6. Budowa urządzeń dla skup. odpadów użytkowych

	Ilość punktów	
Lódź	10	0,3
Pabianice	1	0,1

102

	Ilość punktów	Wskaznikowy koszt w milionach zł.
Izjers	2	0,1
Lęczyca	1	0,1
Aleksandrów	1	0,1
Razem:	13	0,7

7. Budowa urządzeń pomocniczych

Złóżo - warsztaty naprawowe maszyn chłod- niczych o kub. 3,500 m ³	1,2
Inne inwestycje pomocnicze	17,7
Razem:	18,9

Głębokie nakłady na obrót towarowy i
żywienie zbiorowe

205,9

Plan etapowy realizuje założenia planu
perspektywnego w zakresie obrotu to-
warowego w 20%.

104

Plan etapowyVII. Rzemiosła

Budowa zakładów rzemieślniczych

	Koszt punktów w milionach zł.	Wskaznikowy koszt
Łódź	150	12,0
Pabianice	25	2,0
Zgierz	30	2,4
Pozostałe miasta i tereny wiejskie	80	6,4
Razem :	285	22,8

Globalne nakłady na rzemiosła 22,8

Globalnie plan etapowy realizuje założenia planu
perspektywicznego w zakresie rm miasta w 12%.

105

Plan perspektywiczny**VIII. Zielona Urzędowa**

	Wekadnikowy koszt w milionach zł.
L6d1 - rozbudowa miejskiego ogrodu zoologicznego	3,7
uzbrojenie, wyposażenie i urzą- dzenie innych terenów zielonych	5,7
budowa bazy i usprzętowanie Zarz. Zieloni Miejskiej	3,8
R a z e m :	13,2

Ogródki działkowe

L6d2 - Urządzenie ogródków działkowych o łącznej powierzchni 50 ha	2,0
R a z e m	2,0

Grobownictwo

L6d3 - Budowa fabryki trumien kub. 22,000 m³	6,0
R a z e m :	22,000 m³ 6,0

Globalne nakłady na zieleni urządzaną	21,2
--	-------------

Globalnie plan etapowy realizuje założenia
planu perspektywicznego w zakresie zieleni
urządzonej w 8%.

196

Plan etapowyIX. Kultura fizycznaWskaźnikowy koszt
w milionach złŁódź

Dokończenie budowy hali sportowej /centralnej/	22,8
Dokończenie budowy stadionu sporto- wego o powierzchni 10 ha	8,0
Budowa pływalni krytej kub. 25.000 m ³	3,0
" " " " kub. 6.000 m ³	0,8
" " " " " "	1,6
Rozbudowa stadionu "Włókniarz"	6,2

Koluszki

1 boisko sportowe o pow. 1 ha	1,3
Razem:	43,9

Głębokie nakłady na kulturę fizyczną	43,9
--------------------------------------	------

Głębokie plan etapowy realizuje założenia
planu perspektywicznego w zakresie kultury
fizycznej w 67%

197

Plan etapowyX. Oczyszczanie miasta

	Kubatura w m ³	Wskaznikowy koszt w milionach zł.
--	------------------------------	--------------------------------------

1401

Budowa 20 szaleków publicznych	4,000	2,1
--------------------------------	-------	-----

R a z e m	4,000	2,1
-----------	-------	-----

Globalne nakłady na bazy oczyszczania miasta	2,1
--	-----

Globalnie plan etapowy realizuje założenia
planu perspektywicznego w zakresie oczysz-
czania miasta w 1972

198

Plan etapowyXI. Łaźnie

	Liczba zakł.	Kubatura w m ³	Wskaznikowy koszt w milionach zł.
Ródz			
budowa 1 łaźni	1	6.000	4,0
^{budowy} dokończenie 1 łaźni	1	-	0,5
przebudowa 1 "	1	-	2,5
Aleksandrów			
budowa 1 łaźni	1	1.900	0,8
Koluszki			
budowa 1 łaźni	1	1.600	0,5
Łask			
budowa 1 łaźni	1	700	0,2
Razem:	5	10.400	8,5

Globalne nakłady na łaźnie

8,5

Globalnie plan etapowy realizuje założenia
planu perspektywicznego w zakresie budowy
łaźni w 9 %.

199

Plan ostepowyXII. Pralnie komunalne

	Kubatura w m ³	Wekadnikowy koszt w milionach zł.
Z. 6 d 2		
Budowa pralni gigant	18.000	36,0
Globalne nakłady na pralnie	*	36,0

Globalnie plan ostepowy realizuje założenia
planu perspektywicznego w zakresie budowy
pralni komunalnych w 6 %.

300

Plan etapowyXIII. PożarnictwoWskaznikowy koszt
w milionach zł.

z. 6 d 2

Budowa strażnicy

0,7

Globalne nakłady na pożarnictwo -

0,7

Globalnie plan etapowy realizuje założenia
planu perspektywnego w zakresie pożar-
nictwa w %.

301

Plan etapowyXIV. Hotele

	Kubatura w m ³	Wskaźnikowy koszt w milionach zł
Z e s z y c a		
Budowa 1 hoteli na 50 łóżek	3.000	1,3

Globalne nakłady na budowę hotelu	-	1,3
-----------------------------------	---	-----

Globalnie plan etapowy realizuje założenia planu perspektywnego w zakresie budowy hoteli mniej niż 1%.

302

W P O C Z Y N E K 1 R O Z B U D O W A

. S T R E F Y P O D M I E J S K I E J

-303

Plan etapowyI. Wypoczynek długi**Budowa urządzeń wypoczynkowych:**Wskaźnikowy koszt
w milionach zł:

Rozpoczęcie budowy 1 miasteczka dziecięcego na Widniowej Górze /budowa domów wczasów dziecięcych i budowa szkoły szkieletowej kub. 10.000 m³/

3,5

Głębokie nakłady na budowę urządzeń przeznaczonych dla wypoczynku długiego

- 3,5

Plan etapowy realizuje założenia planu perspektywicznego w zakresie wypoczynku długiego w mniej niż 1 %.

II. Wypoczynek krótki

Ośrodki wypoczynkowe - 6 baz baz noclegu na 300 miejsc o łącznej kub. 6.000 m³

0,7

1 ośrodek sportów wodnych na rzece Mroźce o pow. 68 ha:

spiketrzenie zapora wodna, utworzenie sztucznego jeziora wodnego o pow. 17 ha lustra wody
Urządzenie plaży piaszczystej i zielonej,
przystanek kajakowa, amfiteatr ziemny o pow. 850 m², park naturalny o pow. 7 ha, restauracja na 250 miejsc, kawiarnia, kioski z napojami i t.p., kąpielisko z szatnią na 350 miejsc, różne boiska sportowe, namioty, dom wczasów pracowniczych na 200 miejsc

11,0

Głębokie nakłady na urządzenia dla wypoczynku krótkiego

11,7

204

Plan etapowyIII. Las

	Cena jedn. w zł.	Wskaznikowy koszt w milionach zł.
Zalesienie terenu o łącznej powierzchni 4.450 ha	1.000	4,5
Globalne nakłady na zalesienia	-	4,5

Globalnie plan etapowy realizuje założenia
planu perspektywicznego w zakresie leśnic-
twa w 9 %.

STAT

WSTĘPNA KONSEPCJA UKŁADU OSIEDLENCZEGO
ŁÓDZKIEGO OKREGU PRZEMYSŁOWEGO

S P I S T R E S C I

	str.
1. Wstęp	3
2. Zasadnicze tezy dotyczące układu osiedleńczego LOP	4
3. I Alternatywa	13
4. II Alternatywa	70
5. Zestawienie zbiorcze	127
6. Charakterystyka poszczególnych miast	170
7. Plansze	185
a/ Ludność	
b/ Struktura zatrudnienia	
c/ Przemysł	

W S T E P:

Praca niniejsza jest pierwszą próbą określenia układu przestrzennego Ł.O.P. na podstawie dotychczas wykonanych przez Pracownię Planów Regionalnych studiów. Sama koncepcja ~~jest~~ jest w formie tabelarycznej, opisowej i graficznej. Część opisowa ujęta jest w formie krótkich tez ujmujących najważniejsze przesłanki na których opiera się projektowane rozwiązanie.

Pod względem merytorycznym okazało się koniecznym przedstawienie rozwiązania w dwóch alternatywach. Obydwie alternatywy przewidują, że ludność Ł.O.P. wyniesie w okresie planu perspektywicznego na 1.200.000 mieszkańców, a ludność Łodzi na 750.000 osób. Różnica między nimi polega na tym, że I alternatywa zakłada znaczniejszy rozwój miast i osiedli położonych bliżej Łodzi, a w pierwszym rzędzie Pabianic i Zgierza, podczas gdy w II alternatywie kładzie się nacisk na silniejszy rozwój dalej od Łodzi położonych terenów.

ZASADNICZE TEZY DOTYCZĄCE UKŁADU OSIEDLENCZEGO Ł.O.P.

1. Zatrudnienie w przemyśle włókienniczym zmniejszy się w okresie perspektywnym o ca 50.000 - 80.000 osób.

W dotychczasowym rozwoju Łodzi zasadniczym elementem miastotwórczym był przemysł włókienniczy /do niedawna niejednym/. Przemysł ten, jak wynika z przeprowadzonych przez Pracownię studiów, przekunsultowanych z fachowcami włókiennictwa i Głównego Instytutu Włókiennictwa, jest pod względem technicznym niesłychanie przestarzały. W okresie perspektywnym przemysł ten będzie niewątpliwie wymagał daleko idącej renowacji parku maszynowego, która zdaniem rzeczoznawców winna być połączona z jego modernizacją. Modernizacja ta przy założeniu, że globalna wielkość produkcji na terenie ŁOP pozostanie niezmieniona, doprowadzi do bardzo znacznego zmniejszenia zatrudnienia. W studium o przemyśle włókienniczym Pracownia Planów Regionalnych rozważyła to zagadnienie w 5 alternatywach. W myśl tych alternatyw zmniejszenie zatrudnienia w przemyśle włókienniczym ŁOP wahać się będzie w zależności od założonego stopnia modernizacji od 49.000 - 81.000.

Zakłada się przy tym, że globalna produkcja Ł.O.P. utrzyma się na obecnym poziomie, co wydaje się słuszne ze względu na rozwój innych ośrodków przemysłu włókienniczego na terenie kraju.

Najsilniejszy spadek zatrudnienia nastąpi w przemyśle bawełnianym /szczególnie w tkalniach/, którego głównymi ośrodkami na terenie Ł.O.P. są Łódź i Pabianice.

2. W okresie perspektywnym nastąpi rozwój innych gałęzi przemysłu, w których zatrudnienie wzrośnie o 25.000 - 28.000 osób.

5

Łódź wykazuje 3 wyjątkową jednostronność struktury przemysłowej wyrażającą się wysoką liczbą zatrudnionych w przemyśle włókienniczym /70,5% ogółu zatrudnionych w przemyśle/, przy równoczesnym niedorozwoju innych gałęzi produkcji. Ten stan rzeczy winien ulec w okresie perspektywnym zmianie, przyczym rozwój innych gałęzi przemysłu jest uzasadniony również koniecznością częściowego wyrównania spadku zatrudnienia w przemyśle włókienniczym. Przyjmując nawet najmniej radykalne zmniejszenie zatrudnienia w przemyśle włókienniczym o 50.000 osób, oraz uwzględniając wzrost zatrudnienia w funkcjach usługowych, nowopowstałe zakłady przemysłowe innych gałęzi produkcji musiałyby zatrudnić ca 25 - 28.000 osób, przy założonej wielkości zaludnienia Ł.O.P. około 1.200.000 mieszkańców.

Nowopowstający przemysł winien odpowiadać następującym warunkom:

- a/ Powinien stanowić uzupełnienie istniejącego przemysłu włókienniczego i przez to przyczynić się do wzmocnienia roli Łodzi, jako krajowego ośrodka tej gałęzi produkcji /przemysł maszyn włókienniczych, elektrotechniczny i inny/.
- b/ Powinien zatrudniać głównie mężczyzn, celem uzyskania zdrowej struktury zatrudnienia /przemysł włókienniczy zatrudnia głównie kobiety/.
- c/ Nie powinien należeć do gałęzi zużywających w procesie produkcji dużych ilości wody.
- d/ Szczególnie jest pożądany przemysł wymagający kadr wysokokwalifikowanych.

W związku z powyższym przewiduje się wzrost zatrudnienia w następujących gałęziach produkcji:

w przemyśle metalowym o 12 - 15.000 /obecnie 20.000 osób/

"	energetycznym	- 2.500	"	2.000	"
"	drzewnym i pap.	- 1.000	"	9.500	"
"	skórzanym	- 1.000	"	4.500	"
"	mat. budowlanych	- 1.500	"	4.000	"
"	spożywczym	- 4.500	"	11.000	"
"	innym	- 1.500			

6

Przy alternatywie zmniejszenia zatrudnienia w przemyśle włókienniczym o 80.000 osób należałoby podnieść zatrudnienie w innych gałęziach produkcji o dalsze 30.000 osób. Pracownia Planów Regionalnych w rozmowach przeprowadzonych z odpowiednimi resortami stwierdziła jednak, że resorty przemysłowe nie posiadają tendencji do inwestowania na terenie Ł.O.P.

3. Zatrudnienie w budownictwie inwestycyjnym i przemyśle materiałów budowlanych wzrosnie o 18 - 20.000 osób.

W myśl opracowanej przez Pracownię Planów Regionalnych Analizy Programu Budownictwa Inwestycyjnego, w miastach i osiedlach miejskich Łódzkiego Okręgu Przemysłowego, w okresie realizacji planu perspektywicznego należy zbudować:

63 milj.	m ³	budynków mieszkalnych
21 "	m ³	budynków użyteczności publicznej
21 "	m ³	budynków przemysłowych
0,5"	m ³	budynków magazynowych

czyli razem - 106 milionów m³.

Dla realizacji tego programu zatrudnienia w budownictwie inwestycyjnym będzie musiało być podwojone /obecnie ca 18.000 osób/, a zatrudnienie w przemyśle materiałów budowlanych zwiększone o ca 2.000 osób /obecnie ca 4.000 osób/. Przyczyną zakłada się zarówno w budownictwie, jak i w przemyśle materiałów budowlanych znaczny wzrost wydajności pracy, na skutek daleko idącej mechanizacji produkcji.

Budownictwo inwestycyjne będzie skoncentrowane jedynie w miastach, przyczem przedsiębiorstwa budowlane mające swe siedziby na terenie poszczególnych miast będą również realizowały budownictwo inwestycyjne na terenach wiejskich. Natomiast przemysł materiałów budowlanych, którego rozmieszczenie przez trzecie zależy jest głównie od rozmieszczenia złóż surowców rozwinie się w pierwszym rzędzie na terenach wiejskich.

Niezależnie od rozwoju budownictwa inwestycyjnego przewiduje się zarówno w miastach, jak i na terenach wiejskich znaczny wzrost zatrudnienia przy remontach i konserwacjach budynków.

4. W okresie perspektywicznym
rozwiną się na terenie Łodzi
inne funkcje miastotwórcze.
/poza przemysłem/, a mianowicie:

a/ Funkcja administracji gospodarczej w skali krajowej
będzie w zasadzie utrzymana, pomimo likwidacji niektórych
Centralnych Zarządów Przemysłu, których baza przemysłowa
znajduje się poza terenem Ł.O.P. i niektórych Central
Handlowych nie związanych z funkcjami przemysłowymi
regionu.

b/ Zatrudnienie w administracji wojewódzkiej będzie w okre-
sie perspektywicznym utrzymane bez względu na to, czy
Łódź będzie siedzibą dwóch województw, czy też tylko
jednego.

c/ Funkcja Ł.O.P., jako ośrodka szkolnictwa wyższego i za-
wodowego będzie utrzymana, a w szczególności wzrośnie
rola Łodzi, jako krajowego ośrodka szkolenia kadr wło-
kienniczych i dziedzin pokrewnych. Równocześnie zakłada
się rozwój szkół średnich zawodowych na terenie innych
miast regionu i na terenach wiejskich.

d/ Węzeł komunikacji drogowej rozwinie się na terenie ŁOP
na skalę ponad regionalną, podczas gdy węzeł kolejowy
nastawiony będzie w zasadzie na obsługę regionu.

5. Globalne zatrudnienie w działach
gospodarki narodowej stanowią-
cych podstawowe funkcje miasto-
twórcze zwiększy się w okresie
perspektywicznym bardzo nieznac-
nie, albo nawet nie zwiększy
się wcale, pomimo daleko idącej
zmiany struktury zatrudnienia.

Obecnie zatrudnieni w podstawowych dziedzinach miasto-
twórczych stanowią 79,4% ogółu pracujących poza rolnictwem
i 37,5% nierolniczej ludności miast. Ten wysoki stosunek
procentowy świadczy między innymi o zacofaniu regionu, a

8

zwłaszcza Łodzi, której struktura zawodowa przypomina raczej osadę fabryczną, niż wielkie kilkuset tysięcy miasto. Zakłada się, że w okresie perspektywnym zatrudnienie w grupie miastotwórczej wyniesie tylko 27 - 28% ludności miast, przy czym będzie ono stanowiło jedynie 60-61% w stosunku do globalnego zatrudnienia w zawodach nierolniczych.

6. Zakłada się znaczny rozwój i wzrost zatrudnienia w grupie usługowej. W globalnych liczbach zatrudnienia w zawodach stanowiących funkcje usługowe wzrosnie o ca 110.000 osób /obecnie 75.452 pracowników/.

Zatrudnienie w tej grupie stanowią obecnie maledwie 20,8% ogółu zatrudnionych poza rolnictwem i 9,9% ogółu ludności miast Ł.O.P. Jest to jednym z objawów zacofania regionu. Opierając się na Tymczasowych Normatywach Urbanistycznych, Wytycznych P.K.P.G. do planów zagospodarowania przestrzennego miast i literaturze radzieckiej /Lewczenko i Davidowicz/, przyjmuje się, że zatrudnieni w grupie usługowej będą stanowili następujący odsetek ludności miast:

w Łodzi	18,5%
w miastach o ludności 50-100.000	17,0%
" " 20-25.000	16,0%
" " 15-20.000	15,0%
" " 12-15.000	14,5%
" " 10-12.000	14,0%
" " 5-10.000	12,0%

7. Globalne zatrudnienie na terenie Ł.O.P wzrosnie w okresie perspektywnym o ca 130 - 135.000 osób /obecnie 371.151 pracujących/. Zatrudnienie w miastach wzrosnie o ca 105.000 osób, a na terenach wiejskich o ca 25 - 30.000 osób.

9

STRUKTURA ZATRUDNIENIA W MIASTACH Ł.O.P.

	Stan obecny		Stan perspekt.	
	Zatrud. w tys.	Udział procent.	Zatrud. w tys.	Udział procent.
Przemysł włókienniczy	165	45,7%	114	24,6%
Inne gałęzie przemysłu	67	18,5%	85	18,3%
Przemysł ogółem	232	64,2%	199	42,8%
Inne funkcje miastotwórcze	54	15,0%	83	17,8%
Funkcje usługowe	75	20,8%	183	39,4%
R a z e m:	361	100,0%	465	100,0%

8. W 1970 roku ludność Ł.O.P. wyniesie globalnie ca 1.200.000 osób.

Zakładając, że przyrost naturalny na terenie Ł.O.P. wyniesie średnio rocznie dla miast 11,0%, a dla terenów wiejskich 12,0%, otrzymaliśmy z samego przyrostu naturalnego w 1970 roku ca 1.084.000 osób. Wielki ośrodek miejski jednak, jakim jest Łódź posiada znaczną siłę atrakcyjną dla ludności, a ponadto przyrost wędrowniczy w wysokości około 10,0% wydaje się konieczny dla zapewnienia właściwego rozwoju obrzeżnych, gospodarczo zacofanych terenów Ł.O.P. W rezultacie ludność Ł.O.P. wynosiłaby ca 1.200.000, co jest również zgodne z Wytężnymi Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego.

9. W okresie perspektywicznym nastąpi pogorszenie struktury wieku ludności Polski. Na terenie ŁOP odsetek ludności w wieku produkcyjnym zmniejszy się z 63,1% obecnie, do 50,4%.

Zmniejszenie odsetka ludności w wieku produkcyjnym ma swoje przyczyny w tym, że w 1970 r. w grupie tej znajdują się roczniki zmniejszone na skutek obydwo wojen światowych.

10

Zjawisko to wystąpi mniej wyraźnie w miastach Ł.O.P., które w okresie planu perspektywicznego powiększą znacznie swą ludność, ze względu na korzystniejszą strukturę wieku ludności napływającej. Procent ludności w wieku produkcyjnym w stosunku do globalnej ludności przyjęte dla poszczególnych miast, jak następuje:

<u>Procent wzrostu</u> <u>ludności miasta</u>	<u>Odsetek ludności w</u> <u>wieku produkcyjnym</u>
0 - 22%	49%
22 - 50%	50%
50 - 80%	51%
80 - 150%	52%
ponad 150%.	53%

10. Zakłada się, że w okresie perspektywicznym więcej zdolnych do pracy będzie pracować, niż obecnie, w pewnym stopniu zrównoważy mniej korzystną strukturę wieku ludności.

Odsetek zawodowo-czynnych w stosunku do ludności nie-rolniczej będzie najwyższy w dużych miastach, dających większe możliwości zatrudnienia kobiet i w miastach posiadających przemysł zatrudniający znaczny procent kobiet. W małych miasteczkach procent zawodowo czynnych może być mniejszy, gdyż przydomowe gospodarstwa rolne wpływają na zmniejszenie liczby pracujących kobiet.

11. Przyjmuje się, że w okresie perspektywicznym zagadnienie zaopatrzenia w wodę ludności i przemysłu na terenie miast regionu będzie rozwiązane, jakkolwiek ze względu na trudne warunki naturalne, koszt wody konsumpcyjnej i przemysłowej będzie stosunkowo wysoki.

W myśl odpowiednich Normatywów zużycie wody w okresie perspektywicznym wyniesie w Łodzi 150 litrów na mieszkańca,

11

na dobę, a w innych miastach regionu 100 litrów. Obecnie z wody miejskiej korzysta w Łodzi około 165.000 mieszkańców, przyczem zużycie wody miejskiej wynosi zaledwie 85 litrów na mieszkańca i na dobę, a razem z przemysłem, który zużywa około 30% wody miejskiej, średnie zużycie wynosi 121 litrów na mieszkańca i na dobę.

Rozwiązanie problemu wody w Łodzi nastąpi na skutek rozbudowy ujęć wody i sieci rozdzielczej, oraz przez podłączenie do sieci wodociągowej wszystkich posesji na terenach intensywnej zabudowy.

12. Zakłada się, że nowe wodochłonne gałęzie przemysłu nie będą lokalizowane na terenie Łodzi, a najbardziej wodochłonna część przemysłu włókienniczego, a mianowicie wykończalnictwo będzie przeniesione do Ożorkowa i do Łasku. Jakkolwiek bowiem zagażnienie wody będzie zasadniczo rozwiązane, woda w Łodzi będzie droga, co zmusza do oszczędnej gospodarki na tym odcinku.

Oddzielenie procesu wykończalnictwa od przedzalnictwa i tkactwa nie budzi zdaniem rzeczoznawców zastrzeżeń, a jest rzeczą łatwiejszą i ekonomicznie bardziej uzasadnioną dowozić półfabrykaty włókiennicze do źródeł zaopatrzenia w wodę, niż sprowadzać duże ilości wody do Łodzi. Nie bez znaczenia jest w danym wypadku również sprawa ścieków, potrzebnych na niektórych terenach Ł.O.P. dla zachowania równowagi wodnej. Ostateczna decyzja odnośnie lokalizacji wykończalni na terenie ŁOP zapadnie po dokładnym zbadaniu zasobów i jakości wody na poszczególnych terenach.

13. W okresie perspektywicznym ludność będzie w zasadzie mieszkac przy miejscach pracy, przyczem program budownictwa inwestycyjnego będzie nastawiony na realizację tej zasady.

12

Obecnie dojazdy do pracy na terenie L.O.P. nie mają charakteru masowego i nie stanowią większego problemu. Liczba dojeżdżających codziennie do pracy w Łodzi wynosi całkowicie 21.000, przyczyną na zwiększenie tej i tak niesbyt wielkiej liczby wpłynął powojenny brak mieszkań w miastach. W okresie perspektywicznym pozostanie pewna liczba dojeżdżających do pracy w miastach, zwłaszcza w Łodzi, co spowodowane będzie takimi względami, jak chęć mieszkania na wsi, przeniesienia służbowe i t.d. Linie tramwaj podmiejskich i zelektryfikowane linie kolejowe zapewnią dogodne warunki dojazdów.

13

I' A L T E R N A T Y V A

14

I. Alternatywa

m. Łódź

Struktura ludności

	Stan obecny	Stan perspekt.
Ludność globalnie	619.986	750.000
Ludność rolnicza	9.563	9.000
stosunek % do ludności miasta	1,6%	1,2%
Ludność nierolnicza	610.423	741.000
stosunek % do ludności miasta	98,4%	98,8%
w tym:		
W wieku produkcyjnym	395.163	370.500
stosunek % do ludności miasta	64,7%	50,0%
Poza wiekiem produkcyjnym	215.240	370.500
stosunek % do ludności nierolniczej	35,3%	50,0%
Zawodowo czynni	280.726	333.500
stosunek % do ludności w wieku produkcyjnym	71,0%	90,0%
stosunek % do ludności nierolniczej	46,0%	45,0%
Zawodowo bierni	329.677	407.500
stosunek % do ludności nierolniczej	54,0%	55,0%
Liczba zawodowo biernych na 1 zawodowo czynnego.	1,8%	1,22%
Liczba ludności poza wiekiem produkcyjnym na 1 osobę w wieku produkcyjnym	0,6	1,0

15

II. Zatrudnienie w mieście.

	Stan obecny	Stan persp.
1. Globalne zatrudnienie	297.870	345.800
stosunek % do ludności nierolniczej	48,8%	48,7%
stosunek % do ludności miasta	48,0%	46,1%
2. Zatrudnienie w funkcjach miastotwórczych	233.192	207.100
stosunek % do globalnego zatrudnienia	78,3%	59,9%
stosunek % do ludności nierolniczej	38,1%	27,9%
stosunek % do ludności miasta	37,6%	27,6%
3. Zatrudnienie w funkcjach usługowych	64.678	138.700
stosunek % do globalnego zatrudnienia	21,7%	40,1%
stosunek % do ludności nierolniczej	10,6%	18,8%
stosunek % do ludności miasta	10,4%	18,5%
4. Dojeżdżający do pracy	21.008	14.800
stosunek % do globalnego zatrudnienia	7,0%	4,3%
5. Zawodowo czynni pracujący w mieście	276.862	331.000
6. Wyjeżdżający do pracy	3.864	2.500
stosunek % do ludności w wieku produk.	1,0%	0,7%
7. Kadry miastotwórcze zamieszkałe w mieście	261.222	249.600
stosunek % do ludności miasta	42,1%	33,3%
8. Zawodowo bierni	329.677	407.500
stosunek % do ludności miasta	53,2%	54,3%

16

I Alternatywa - Łódź

III. Funkcja miastotwórcza.

1. Zatrudnieniem w przemyśle
stosunek % do globalnego zatrudnienia

w tym:

przemysł włókienniczy

" chemiczny

" metalowy

" energetyczny

" wydobywczy

" filmowy

" drzewny i papierniczy

" skórzaný

" mat. budowlanych

" spożywczy

" różny

2. Administracja o zasięgu ponadlokalnym x/

3. Szkolnictwo wyższe i zawodowe /personal/

4. Budownictwo inwestycyjne

5. Komunikacja zewnętrzna i łączność

6. Usługi kulturalno-socjalne

7. Inne funkcje miastotwórcze

R a z e m:

Uczniowie szkół wyższych

Uczniowie szkół zawodowych
w tym zamiejscowi.x/ wraz z obrotem towarowym o zasięgu
ponadlokalnym.

Stan obecny	Stan persp.
185.105	148.800
131.533	89.700
6.833	4.900
17.245	22.800
1.706	2.600
-	-
2.752	2.800
6.985	7.500
3.919	3.400
1.904	2.000
9.244	9.600
2.984	3.500
11.890	9.000
5.708	5.900
16.812	25.000
11.257	14.500
2.420	3.400
-	500
233.192	207.100
12.172	10.000
24.000	70.000
12.000	30.000

17

I. Alternatywa - m. Łódź

IV. Funkcje usługowe.

	Stan obecny	Stan persp.
1. Obrót towarowy	25.174	52.500
2. Gospodarka komunalna i remonty	7.899	21.000
3. Usługi kulturalno-socjalne	15.761	30.000
4. Usługi przemysłowe i rzemieślnicze	2.860	15.000
5. Administracja lokalna	4.953	5.500
6. Komunikacja i łączność	6.287	12.500
7. Inne	1.754	2.200
Razem:	64.678	138.700

18

I Alternatywa - m. Pabianice

I. Struktura ludności.

A. Ludność globalnie

	Stan obecny	Stan persp.
A. Ludność globalnie	48.192	81.000
B. Ludność rolnicza	1.035	1.000
stosunek % do ludności miasta	2,2%	1,2%
C. Ludność nierolnicza	47.157	80.000
stosunek % do ludności miasta	97,8%	98,8%
w tym:		
1. W wieku produkcyjnym	28.577	40.800
stosunek % do ludności nierolniczej	60,6%	51,0%
2. Poza wiekiem produkcyjnym	39,4% 18,58%	49,0% 39,20%
stosunek % do ludności nierolniczej	39,4%	49,0%
3. Zawodowo czynni	25,272	36.300
stosunek % do ludności w wieku produkcyjnym	88,4%	89,0%
stosunek % do ludności nierolniczej	53,6%	45,4%
4. Zawodowo bierni	21,885	43,700
stosunek % do ludności nierolniczej	46,4%	54,6%
5. Liczba zawodowo biernych na 1. zawodowo czynnego	0,87	1,2
6. Liczba ludności poza wiekiem produkcyjnym na 1. osobę w wieku produkcyjnym	0,65	0,96

B. Ludność rolnicza

stosunek % do ludności miasta

C. Ludność nierolnicza

stosunek % do ludności miasta

w tym:

1. W wieku produkcyjnym

stosunek % do ludności nierolniczej

2. Poza wiekiem produkcyjnym

stosunek % do ludności nierolniczej

3. Zawodowo czynni

stosunek % do ludności w wieku produkcyjnym

stosunek % do ludności nierolniczej

4. Zawodowo bierni

stosunek % do ludności nierolniczej

5. Liczba zawodowo biernych na 1. zawodowo czynnego

6. Liczba ludności poza wiekiem produkcyjnym na 1. osobę w wieku produkcyjnym

19

I Alternatywa - m. Pabianice

II. Zatrudnienie w mieście.

	Stan obecny	Stan persp.
1. Globalne zatrudnienie	26.288	37.100
stosunek % do ludności nierolniczej	55,8%	46,4%
stosunek % do ludności miasta	54,5%	45,8%
2. Zatrudnienie w funkcjach miastotwórczych	23.611	23.300
stosunek % do globalnego zatrudnienia	89,8%	62,8%
stosunek % do ludności nierolniczej	50,1%	29,2%
stosunek % do ludności miasta	48,9%	28,7%
3. Zatrudnienie w funkcjach usługowych	2.677	13.800
stosunek % do globalnego zatrudnienia	10,2%	37,2%
stosunek % do ludności nierolniczej	5,7%	17,3%
stosunek % do ludności miasta	5,6%	17,0%
4. Dojeżdżający do pracy	3.943	1.300
stosunek % do globalnego zatrudnienia	15,0%	3,5%
5. Zawodowo czynni pracujący w mieście	22.345	35.800
6. Wyjeżdżający do pracy	2.927	500
stosunek % do ludności w wieku produk.	10,2%	1,2%
7. Kadry miastotwórcze zamieszk. w mieście	27.196	26.100
stosunek % do ludności miasta	56,4%	32,2%
8. Zawodowo bierni	21.885	43.700
stosunek % do ludności miasta	45,4%	53,9%

29

I Alternatywa - m. Pabianice

III. Funkcje miastotwórcze.

=====

	Stan obecny	Stan persp.
1. Zatrudnienie w przemyśle	22.800	18.000
stosunek % do globalnego zatrudnienia	86,7%	48,5%
w tym:		
przemysł włókienniczy	16.370	7.200
" chemiczny	1.531	3.200
" metalowy	2.001	4.000
" energetyczny	315	400
" wydobywczy	-	-
" drzewny i papierniczy	1.376	1.200
" skórzany	102	200
" mat. budowlanych	245	400
" spożywczy	693	1.100
" różny	167	300
2. Administracja o zasięgu ponadlokalnym x/	-	900
3. Szkolnictwo wyższe i zawodowe /personel/	112	400
4. Budownictwo inwestycyjne	100	2.600
5. Komunikacja zewnętrzna i łączność	195	400
6. Usługi kulturalne-socjalne	404	600
7. Inne funkcje miastotwórcze	-	400
R a z e m:	23.611	23.300
Uszniowie szkół wyższych	-	-
Uczniowie szkół zawodowych	1.545	4.500
w tym zamiejscowi	658	2.300
x/ wraz z obrotem towarowym o zasięgu ponadlokalnym		

20

I Alternatywa - m. Pabianice

III. Funkcje miastotwórcze.

=====

	Stan obecny	Stan persp.
1. Zatrudnienie w przemyśle	22.800	18.000
stosunek % do globalnego zatrudnienia	86,7%	48,5%
w tym:		
przemysł włókienniczy	16.370	7.200
" chemiczny	1.531	3.200
" metalowy	2.001	4.000
" energetyczny	315	400
" wydobywczy	-	-
" drzewny i papierniczy	1.376	1.200
" skórzany	102	200
" mat. budowlanych	245	400
" spożywczy	693	1.100
" różny	167	300
2. Administracja o zasięgu ponadlokalnym x/	-	900
3. Szkolnictwo wyższe i zawodowe /personel/	112	400
4. Budownictwo inwestycyjne	100	2.600
5. Komunikacja zewnętrzna i łączność	195	400
6. Usługi kulturalne-socjalne	404	600
7. Inne funkcje miastotwórcze	-	400
R a z e m:	23.611	23.300
Uczniowie szkół wyższych	-	-
Uczniowie szkół zawodowych	1.545	4.500
w tym zamiejscowi	658	2.300
x/ wraz z obrotem towarowym o zasięgu ponadlokalnym		

24

I Alternatywa - m. Fabianice

IV. Funkcje usługowe.

=====

1. Obrót towarowy

1.073

2.500

2. Gospodarka komunalna i remonty

487

2.800

3. Usługi kulturalno-socjalne

561

4.000

5. Usługi przemysłowe i rzemieślnicze

132

1.000

5. Administracja lokalna

406

1.000

6. Komunikacja i łączność

18

1.200

7. Inne

-

1.300

R a z e m:

2.677

13.800

22

I Alternatywa - m. Zgierz

I. Struktura ludności =====	Stan obecný	Stan persp.
A. Ludność globalnie	26.229	71.000
B. Ludność rolnicza	339	1.000
stosunek % do ludności miasta	1.3%	1.4%
C. Ludność nierolnicza	25.890	70.000
stosunek % do ludności miasta	98.7%	98.6%
w tym:		
1. W wieku produkcyjnym	16.024	37.100
stosunek % do ludności nierolniczej	61.9%	53.0%
2. Poza wiekiem produkcyjnym	9.866	32.900
stosunek % do ludności nierolniczej	38.1%	47.0%
3. Zawodowo czynni	12.115	33.000
stosunek % do ludności w wieku produk.	75.6%	89.0%
stosunek % do ludności nierolniczej	46.8%	47.2%
4. Zawodowo bierni	13.775	37.000
stosunek % do ludności nierolniczej	53.2%	52.8%
5. Liczba zawodowo biernych na 1 zawodowo czynnego	1.14	1.09
6. Liczba ludności poza wiekiem produkcyjnym na 1 osobę w wieku produkcyjnym	0.62	0.89

23

I. Alternatywa - m. Zgierz

II. Zatrudnienie w mieście

	Stan obecny	Stan persp.
1. Globalne zatrudnienie	13.241	31.600
stosunek % do ludności nierolniczej	51,1%	45,1%
stosunek % do ludności miasta	50,5%	44,5%
2. Zatrudnienie w funkcjach miastotwórczych	11.552	19.500
stosunek % do globalnego zatrudnienia	87,2%	61,7%
stosunek % do ludności nierolniczej	44,6%	27,9%
stosunek % do ludności miasta	44,0%	27,5%
3. Zatrudnienie w funkcjach miastotwórczych	1.689	12.100
stosunek % do globalnego zatrudnienia	12,8%	38,3%
stosunek % do ludności nierolniczej	6,4%	17,2%
stosunek % do ludności miasta	6,4%	17,0%
4. Dojeżdżający do pracy	3.047	800
stosunek % do globalnego zatrudnienia	23,0%	2,5%
5. Zawodowo czynni pracujący w mieście	10.194	30.800
6. Wyjeżdżający do pracy	1.921	2.200
stosunek % do ludności w wieku produk.	12,0%	31,4%
7. Kadry miastotwórcze zamieszk. w mieście	14.364	23.700
stosunek % do ludności miasta	54,8%	33,4%
8. Zawodowo bierni	13.775	37.000
stosunek % do ludności miasta	53,2%	52,1%

21

I Alternatywa - m. Zgierz

III. Funkcje miastotwórcze.

=====

	Stan obecny	Stan persp.
1. Zatrudnienie w przemyśle	11.134	14.900
stosunek % do globalnego zatrudnienia	84,1%	47,2%
w tym:		
przemysł włókienniczy	7.380	4.900
" chemiczny	2.069	4.300
" metalowy	755	3.700
" energetyczny	114	400
" wydobywczy	-	-
" drzewny i papierniczy	395	500
" skórzany	40	200
" mat. budowlanych	271	400
" spożywczy	110	400
" różny	-	100
2. Administracja o zasięgu ponadlokal. x/	46	900
3. Szkolnictwo wyższe i zawodowe /personel/	80	200
4. Budownictwo inwestycyjne	150	2.600
5. Komunikacja zewnętrzna i łączność	84	600
6. Usługi kulturalne-socjalne	58	300
7. Inne funkcje miastotwórcze	-	-
R a z e m:	11,552	19.500
Uczniowie szkół wyższych	-	-
Uczniowie szkół zawodowych	1.780	4.000
w tym zamiejscowi	891	2.000
x/ wraz z obrotem towarowym o zasięgu ponadlokalnym		

25

I Alternatywa - m. Zgierz

IV. Funkcje usługowe.
=====

1. Obrót towarowy

596

2.400

2. Gospodarka komunalna i remonty

336

2.700

3. Usługi kulturalno-socjalne

359

3.800

4. Usługi przemysłowe i rzemieślnicze

110

900

5. Administracja lokalna

278

900

6. Komunikacja i łączność

60

1.100

7. Inne

-

300

R a z e m:

1.689

12.100

26

I Alternatywa - m. Ozorków

I. Struktura ludności	Stan obecny	Stan persp.
1. Ludność globalnie	13.615	20.000
2. Ludność rolnicza	585	500
stosunek % do ludności miasta	4.3%	2.5%
3. Ludność nierolnicza	13.030	19.500
stosunek % do ludności miasta	95.7%	97.5%
w tym:		
1. W wieku produkcyjnym	8.079	9.900
stosunek % do ludności nierolniczej	62.0%	51.0%
2. Poza wiekiem produkcyjnym	4.951	9.600
stosunek % do ludności nierolniczej	38.0%	49.0%
3. Zawodowo czynni	6.559	8.600
stosunek % do ludności w wieku produk.	81.2%	87.0%
stosunek % do ludności nierolniczej	50.3%	44.1%
4. Zawodowo bierni	6.471	10.900
stosunek % do ludności nierolniczej	6.471 49.7%	55.9%
5. Liczba zawodowo biernych na 1 zawodowo czynnego	0.99	1.3
6. Liczba ludności poza wiekiem produkcyjnym na 1 osobę w wieku produkcyjnym	0.61	0.97

271

I Alternatywa - m. Ozorków

II. Zatrudnienie w mieście.
=====

	Stan obecny	Stan persp.
1. Globalne zatrudnienie	5,803	9,100
stosunek % do ludności nierolniczej	44,5%	46,7%
stosunek % do ludności miasta	42,6%	45,5%
2. Zatrudnienie w funkcjach miastotwórczych	4,795	5,900
stosunek % do globalnego zatrudnienia	82,6%	64,8%
stosunek % do ludności nierolniczej	36,8%	30,2%
stosunek % do ludności miasta	35,7%	29,5%
3. Zatrudnienie w funkcjach usługowych	1,008	3,200
stosunek % do globalnego zatrudnienia	17,4%	35,2%
stosunek % do ludności nierolniczej	77,2%	16,4%
stosunek % do ludności miasta	7,4%	16,0%
4. Dojeżdżający do pracy	457	800
stosunek % do globalnego zatrudnienia	7,9%	8,8%
5. Zawodowo czynni pracujący w mieście	5,346	8,300
6. Wyjeżdżający do pracy	1,213	300
stosunek % do ludności miasta w wieku produkcyjnym	15,0%	3,0%
7. Kadry miastotwórcze zamieszk. w mieście	6,750	6,750
stosunek % do ludności miasta	49,6%	33,8%
8. Zawodowo bierni	6,471	10,900
stosunek % do ludności miasta	49,7%	54,5%

28

STAT

I. Alternatywa - m.Ozorków

III. Funkcje miastotwórcze

	Stan obecny	Stan persp.
1. Zatrudnienie w przemyśle	4.506	5.000
stosunek % do globalnego zatrudnienia	77,6%	54,9%
w tym		
przemysł włókienniczy	4.382	4.600
" chemiczny	24	-
" metalowy	-	200
" energetyczny	-	-
" wydobywczy	-	-
" drzewny i papierniczy	-	-
" skórzany	20	50
" mat.budowlanych	-	-
" spożywczy	80	150
" różny	-	-
2. Administracja o zasięgu ponadlokalnym x/	-	50
3. Szkolnictwo wyższe i zawodowe /personel/	14	50
4. Budownictwo inwestycyjne	176	650
5. Komunikacja zewnętrzna i łączność	78	100
6. Usługi kulturalno-socjalne	21	50
7. Inne funkcje miastotwórcze	-	-
R a z e m:	4.795	5.900
Uczniowie szkół wyższych	-	-
Uczniowie szkół zawodowych	139	1.100
w tym zamiejscowi	76	550
x/ wraz z obrotem towarowym o zasięgu ponadlokalnym		

29

I Alternatywa - m. Ozorków

IV. Funkcje usługowe.

1. Obrót towarowy

269

900

2. Gospodarka komunalna i remonty

42

300

3. Usługi kulturalno-socjalne

186

400

4. Usługi przemysłowe i rzemieślnicze

298

900

5. Administracja lokalna

60

200

6. Komunikacja i łączność

34

200

7. Inne

119

300

R a z e m:

1.008

3.200

20

I Alternatywa - m. Aleksandrów

Struktura ludności.

Ludność globalnie

	Stan obecny	Stan pers.
Ludność globalnie	8.773	16.000
Ludność rolnicza	295	200
stosunek % do ludności miasta	3,4%	1,25%
w tym:		
Ludność nierolnicza	8.478	15.800
stosunek % do ludności miasta	96,6%	98,75%
w tym:		
W wieku produkcyjnym	4.646	8.000
stosunek % do ludności nierolniczej	54,8%	50,5%
Poza wiekiem produkcyjnym	2.832	7.800
stosunek % do ludności nierolniczej	45,2%	49,5%
Zawodowo czynni	4.216	7.000
stosunek % do ludn. w wieku produkcyjnym	90,7%	88,0%
stosunek % do ludności nierolniczej	49,7%	44,3%
Zawodowo bierni	4.262	8.800
stosunek % do ludności nierolniczej	50,3%	55,7%
Liczba zawodowo biernych na 1 zawodowo czynnego	1,01	1,26
Liczba ludności poza wiekiem produkcyj- nym na 1 osobę w wieku produkcyjnym	0,82	0,98

31

I Alternatywa - m. Aleksandrów

II. Zatrudnienie w mieście.

=====

	Stan obecny	Stan persp.
1. Globalne zatrudnienie	3.199	6.800
stosunek % do ludności nierolniczej	37,7%	43,0%
stosunek % do ludności miasta	36,5%	42,5%
2. Zatrudnienie w funkcjach miastotwórcz.	2.579	4.400
stosunek % do globalnego zatrudnienia	80,6%	64,7%
stosunek % do ludności nierolniczej	30,4%	27,8%
stosunek % do ludności miasta	30,0%	27,5%
3. Zatrudnienie w funkcjach usługowych	620	2.400
stosunek % do globalnego zatrudnienia	19,4%	35,3%
stosunek % do ludności nierolniczej	7,3%	15,2%
stosunek % do ludności miasta	7,1%	15,0%
4. Dojeżdżający do pracy	231	500
stosunek % do globalnego zatrudnienia	7,2%	7,4%
5. Zawodowo czynni pracujący w mieście	2.968	6.300
6. Wyjeżdżający do pracy	1.248	700
stosunek % do ludności w wielk. produk.	26,9%	9,0%
7. Kadry miastotwórcze zamiesz. w mieście	3.877	5.550
stosunek % do ludności miasta	44,2%	34,7%
8. Zawodowo bierni	4.262	8.800
stosunek % do ludności miasta	48,6%	55,0%

22

I Alternatywa - m. Aleksandrów

III. Funkcje miastotwórcze

	Stan obecny	Stan persp.
1. Zatrudnienie w przemyśle	2.513	3.750
stosunek % do globalnego zatrudnienia	78,6%	55,2%
w tym:		
przemysł włókienniczy	2.396	3.200
" chemiczny	-	-
" metalowy	-	400
" energetyczny	-	-
" wydobywczy	-	-
" drzewny i papierniczy	117	100
" skórzany	-	50
" mat. budowlanych	-	-
" spożywczy	-	-
" różny	-	-
2. Administracja o zasięgu ponadlokalnym z/	-	50
3. Szkolnictwo wyższe i zawodowe /personel/	20	50
4. Budownictwo inwestycyjne	-	400
5. Komunikacja zewnętrzna i łączność	17	50
6. Usługi kulturalno-socjalne	29	100
7. Inne funkcje miastotwórcze	-	-
R a z e m:	2.579	4.400
Uczniowie szkół wyższych	-	-
Uczniowie szkół zawodowych	101	900
w tym zamiejscowi	50	450
z/ wraz z obrotem towarowym o zasięgu ponadlokalnym		

33

I Alternatywa - m. Aleksandrów

IV. Funkcje usługowe.

=====

1. Obrót towarowy
2. Gospodarka komunalna i remonty
3. Usługi kulturalno-socjalne
4. Usługi przemysłowe i rzemieślnicze
5. Administracja lokalna
6. Komunikacja i łączność
7. Inne

R a z e m:

Stan obecny	Stan persp.
234	700
62	200
135	400
106	500
42	200
2	100
39	300
620	2.400

34

I Alternatywa - Konstantynów

	Stan obecn.	Stan persp.
I. Struktura ludności. =====		
A. Ludność globalnie	8.504	13.000
B. Ludność rolnicza	849	800
stosunek % do ludności miasta	10,0%	6,2%
C. Ludność nierolnicza	7.655	12.200
stosunek % do ludności miasta	90,0%	93,8%
w tym:		
1. W wieku produkcyjnym	4.195	6.100
stosunek % do ludności nierolniczej	54,8%	50,0%
2. Poza wiekiem produkcyjnym	3.460	6.100
stosunek % do ludności nierolniczej	45,2%	50,0%
3. Zawodowo czynni	2.885	5.400
stosunek % do ludności w wieku produk.	68,8%	88,0%
stosunek % do ludności nierolniczej	37,7%	42,3%
4. Zawodowo bierni	4.770	6.800
stosunek % do ludności nierolniczej	62,3%	57,7%
5. Liczba zawodowo biernych na 1 zawodo- czynnego	1.65	1.26
6. Liczba ludności poza wiekiem produkcyj- nym na 1 osobę w wieku produkcyjnym	0,82	1,0

35

I Alternatywa - m. Konstantynów

II. Zatrudnienie w mieście.

	Stan obecny	Stan persp.
1. Globalne zatrudnienie	2.330	5.200
stosunek % do ludności nierolniczej	30,4%	42,6%
stosunek % do ludności miasta	27,4%	40,0%
2. Zatrudnienie w funkcjach miastotwórczych	1.794	3.400
stosunek % do globalnego zatrudnienia	77,0%	65,4%
stosunek % do ludności nierolniczej	23,4%	27,9%
stosunek % do ludności miasta	21,5%	26,2%
3. Zatrudnienie w funkcjach usługowych	536	1.800
stosunek % do globalnego zatrudnienia	23,0%	34,6%
stosunek % do ludności nierolniczej	7,0%	14,8%
stosunek % do ludności miasta	6,3%	14,0%
4. Dojeżdżający do pracy	442	500
stosunek % do globalnego zatrudnienia	19,0%	9,6%
5. Zawodowo czynni pracujący w mieście	1.888	4.700
6. Wyjeżdżający do pracy	997	700
stosunek % do ludności w wieku produk.	23,8	11,4%
7. Kadry miastotwórcze zamieszk. w mieście	2.821	4.450
stosunek % do ludności miasta	33,2%	34,2%
8. Zawodowo bierni	4.770	6.800
stosunek % do ludności miasta	56,1%	52,3%

36

I Alternatywa - m. Konstantynów

II. Funkcje miastotwórcze.

	Stan obecny	Stan persp.
1. Zatrudnienie w przemyśle	1.755	2.900
stosunek % do globalnego zatrudnienia	75,3%	55,8%
w tym:		
przemysł włókienniczy	1.505	1.700
" chemiczny	48	100
" metalowy	-	800
" energetyczny	-	-
" wydobywczy	-	-
" drzewny i papierniczy	81	100
" skórzany	-	-
" mat. budowlanych	117	100
" spożywczy	4	100
" różny	-	-
2. Administracja o zasięgu ponadlokalnym x/	4	-
3. Szkolnictwo wyższe i zawodowe /personel/	14	50
4. Budownictwo inwestycyjne	-	350
5. Komunikacja zewnętrzna i łączność	11	50
6. Usługi kulturalno-socjalne	10	50
7. Inne funkcje miastotwórcze	-	-
Razem:	1.794	3.400
Uczniowie szkół wyższych	-	-
Uczniowie szkół zawodowych	61	700
w tym zamiejscowi	30	350
Wraz z obrotem towarowym o zasięgu ponadlokalnym		

37

I Alternatywa - m. Konstantynów

<u>7. Funkcje ekonomiczne usługowe.</u>	Stan obecny	Stan persp.
Obrót towarowy	207	500
Gospodarka komunalna i remonty	43	200
Usługi kulturalno-socjalne	117	300
Usługi przemysłowe i rzemieślnicze	122	300
Administracja lokalna	46	200
Komunikacja i łączność	1	100
Inne	-	200
Razem:	536	1.800

28

I Alternatywa - m.Głowno

I. Struktura ludności.

=====

A. Ludność globalnie

	Stan obecny	Stan persp.
A. Ludność globalnie	8.275	18.000
B. Ludność rolnicza	466	500
stosunek % do ludności miasta	5,6%	2,8%
C. Ludność nierolnicza	7.809	17.500
stosunek % do ludności miasta	94,4%	97,2%
w tym:		
1. W wieku produkcyjnym	4.248	9.100
stosunek % do ludności nierolniczej	54,4%	52,0%
2. Poza wiekiem produkcyjnym	3.561	8.400
stosunek % do ludności nierolniczej	45,6%	48,0%
3. Zawodowo czynni	3.378	7.700
stosunek % do ludności w wieku produkcyjnym	56,0%	85,0%
stosunek % do ludności nierolniczej		44,0%
4. Zawodowo bierni	4.431	9.800
stosunek % do ludności nierolniczej	56,7%	56,0%
5. Liczba zawodowo biernych na 1 zawodowo czynnego	1,31	1,27
6. Liczba ludności poza wiekiem produkcyjnym na 1 osobę w wieku produkcyjnym	0,84	0,92

B. Ludność rolnicza

stosunek % do ludności miasta

C. Ludność nierolnicza

stosunek % do ludności miasta

w tym:

1. W wieku produkcyjnym

stosunek % do ludności nierolniczej

2. Poza wiekiem produkcyjnym

stosunek % do ludności nierolniczej

3. Zawodowo czynni

stosunek % do ludności w wieku produkcyjnym

stosunek % do ludności nierolniczej

4. Zawodowo bierni

stosunek % do ludności nierolniczej

5. Liczba zawodowo biernych na 1 zawodowo czynnego

6. Liczba ludności poza wiekiem produkcyjnym na 1 osobę w wieku produkcyjnym

20

I Alternatywa - m. Głowno

II. Zatrudnienie w mieście

	Stan obecny	Stan persp.
1. Globalne zatrudnienie	3.081	8.200
stosunek % do ludności nierolniczej	39,5%	46,8%
stosunek % do ludności miasta	37,2%	45,6%
2. Zatrudnienie w funkcjach miastotwórczych	2.204	5.400
stosunek % do globalnego zatrudnienia	71,5%	65,9%
stosunek % do ludności nierolniczej	28,2%	30,8%
stosunek % do ludności miasta	28,1%	30,0%
3. Zatrudnienie w funkcjach usługowych	877	2.800
stosunek % do globalnego zatrudnienia	28,5%	34,1%
stosunek % do ludności nierolniczej	11,5%	16,0%
stosunek % do ludności miasta	10,6%	15,5%
4. Dojeżdżający do pracy	275	800
stosunek % do globalnego zatrudnienia	8,9%	9,8%
5. Zawodowo czynni pracujący w mieście	2.806	7.400
6. Wyjeżdżający do pracy	572	300
stosunek % do ludności w wieku produkcyjnym	13,5%	3,3%
7. Kadry miastotwórcze zamieszk. w mieście	2.896	6.200
stosunek % do ludności miasta	35,0%	34,4%
8. Zawodowo bierni	4.431	9.800
stosunek % do ludności miasta	53,5%	54,4%

40

I Alternatywa - m.Główna

III. Funkcje miastotwórcze

	Stan obecny	Stan persp.
1. Zatrudnienie w przemyśle stosunek % do globalnego zatrudnienia w tym:	1.513 49,1%	2.800 34,1%
przemysł włókienniczy	186	300
" chemiczny	8	-
" metalowy	183	300
" energetyczny	-	-
" wydobywczy	-	-
" drzewny i papierniczy	25	100
" skórzany	-	100
" mat.budowlanych	29	300
" spożywczy	82	300
" różny	1.000	1.400
2. Administracja o zasięgu ponadlokalnym w/	4	800
3. Szkolnictwo wyższe i zawodowe /personel/	68	50
4. Budownictwo inwestycyjne	484	1.100
5. Komunikacja zewnętrzna i łączność	86	250
6. Usługi kulturalno-socjalne	49	400
7. Inne funkcje miastotwórcze	-	-
R a z e m:	2.204	5.400
Uczniowie szkół wyższych	-	-
Uczniowie szkół zawodowych	241	1.000
w tym zamiejscowi	120	500
x/ wraz z obrotem towarowym o zasięgu ponadlokalnym		

41

I Alternatywa -m. Główno

IV. Funkcje usługowe.

	Stan obecny	Stan persp.
1. Obrót towarowy	239	1.200
2. Gospodarka komunalna i remonty	99	300
3. Usługi kulturalno-socjalne	103	500
4. Usługi przemysłowe i rzemieślnicze	124	400
5. Administracja lokalna	62	200
6. Komunikacja i łączność	16	100
7. Inne	134	100
R a z e m:	877	2.800

42

I Alternatywa - m. Łęczysca

I. Struktura ludności.

	Stan obecny	Stan persp.
A. Ludność globalnie	7.344	22.000
B. Ludność rolnicza	452	500
stosunek % do ludności miasta	6,2%	2,3%
C. Ludność nierolnicza	6.892	21.500
stosunek % do ludności miasta	93,8%	97,7%
w tym:		
1. W wieku produkcyjnym	3.860	11.400
stosunek % do ludności nierolniczej	56,0%	53,0%
2. Poza wiekiem produkcyjnym	3.032	10.100
stosunek % do ludności nierolniczej	44,0%	47,0%
3. Zawodowo czynni	2.434	9.700
stosunek % do ludności w wieku produkcyjnym	80,3%	85,0%
stosunek % do ludności nierolniczej	35,3%	45,1%
4. Zawodowo bierni	4.458	11.800
stosunek % do ludności nierolniczej	64,7%	54,9%
5. Liczba zawodowo biernych na 1 zawodowo czynnego	1,83	1,22
6. Liczba ludności poza wiekiem produkcyjnym na 1 osobę w wieku produkcyjnym	0,79	0,89

49

I Alternatywa - m. Łęczyca

~~I. Globalne~~

II. Zatrudnienie w mieście

=====

	Stan obecny	Stan persp.
1. Globalne zatrudnienie	2,342	9.700
stosunek % do ludności nierolniczej	34,0%	45,1%
stosunek % do ludności miasta	31,9%	44,1%
2. Zatrudnienie w funkcjach miastotwórczych	1,410	6.200
stosunek % do globalnego zatrudnienia	60,2%	63,9%
stosunek % do ludności nierolniczej	20,5%	28,8%
stosunek % do ludności miasta	19,2%	28,1%
3. Zatrudnienie funkcji usługowych	932	3.500
stosunek % do globalnego zatrudnienia	39,8%	36,1%
stosunek % do ludności nierolniczej	13,5%	16,3%
stosunek % do ludności miasta	12,7%	16,0%
4. Dojeżdżający do pracy	72	700
stosunek % do globalnego zatrudnienia	3,1%	7,2%
5. Zawodow ^{czynni} pracujący w mieście	2,270	9.000
6. Wyjeżdżający do pracy	164	700
stosunek % do ludności w wieku produk	4,2%	6,2%
7. Kadry miastotwórcze zamieszkałe w mieśc.	1,834	7.500
stosunek % do ludności miasta	24,9%	34,1%
8. Zawodowo bierni	4,458	11.800
stosunek % do ludności miasta	64,7%	53,7%

44

I Alternatywa - m. Łęczyca

III. Funkcje miastotwórcze.

	Stan obecny	Stan persp.
1. Zatrudnienie w przemyśle stosunek % do globalnego zatrudnienia w tym:	593 22,2%	3.400 35,0%
przemysł włókienniczy	-	200
" chemiczny	-	-
" metalowy	31	1.900
" energetyczny	-	100
" wydobywczy	-	-
" drzewny i papierniczy	43	100
" skórzany	71	100
" mat. budowlanych	338	-
" spożywczy	110	1.000
" różny	-	-
2. Administracja o zasięgu ponadlokalnym x/	309	1000
3. Szkolnictwo wyższe i zawodowe /personel/	60	100
4. Budownictwo inwestycyjne	106	1.300
5. Komunikacja zewnętrzna i łączność	81	200
6. Usługi kulturalno-socjalne	171	200
7. Inne funkcje miastotwórcze	-	-
Razem:	1.410	6.200
Uczniowie szkół wyższych	-	-
Uczniowie szkół zawodowych	520	1.200
w tym zamiescowi	260	600
x/ wraz z orbitą towarową o zasięgu ponadlokalnym.		

45

I Alternatywa - m. Łęczyca

IV. Pankty usługowe.

	Stan obecny	Stan persp.
1. Obrót towarowy	409	1.200
2. Gospodarka komunalna i remonty	147	700
3. Usługi kulturalno-socjalne	84	500
4. Usługi przemysłowe i rzemieślnicze	189	700
5. Administracja lokalna	41	200
6. Komunikacja i łączność	62	100
7. Inne	-	100
R a z e m:	932	3.500

46

I Alternatywa - m. Brzeziny

I. Struktura ludności.	Stan obecny	Stan persp.
A. Ludność globalnie	6.198	8.000
B. Ludność rolnicza	1.223	1.300
stosunek % do ludności miasta	19,7%	16,3%
C. Ludność nierolnicza	4.975	6.700
stosunek % do ludności miasta	80,3%	83,7%
w tym:		
1. W wieku produkcyjnym	2.590	3.350
stosunek % do ludności nierolniczej	52,1%	50,0%
2. Poza wiekiem produkcyjnym	2.385	3.350
stosunek % do ludności nierolniczej	47,9%	50,0%
3. Zawodowo czynni	2.625	2.900
stosunek % do ludności w wieku produk.	101,4%	86,0%
stosunek % do ludności nierolniczej	52,8%	43,3%
4. Zawodowo bierni	2.350	3.800
stosunek % do ludności nierolniczej	47,2%	56,7%
5. Liczba zawodowo biernych na 1 zawodowego czynnego	0,90	1,31
6. Liczba ludności poza wiekiem produkcyjnym na 1 osobę w wieku produkcyjnym	0,92	1,0

47

I Alternatywa - m. Brzeziny

II. Zatrudnienie w mieście.

	Stan obecny	Stan persp.
1. Globalne zatrudnienie	2.649	2.600
stosunek % do ludności nierolniczej	49,6%	38,8%
stosunek % do ludności miasta	39,8%	32,5%
2. Zatrudnienie w funkcjach miastotwórczych	1.866	1.600
stosunek % do globalnego zatrudnienia	75,6%	61,5%
stosunek % do ludności nierolniczej	37,5%	23,9%
stosunek % do ludności miasta	31,7%	20,0%
3. Zatrudnienie w funkcjach usługowych	603	1.000
stosunek % do globalnego zatrudnienia	24,4%	38,5%
stosunek % do ludności nierolniczej	12,1%	14,9%
stosunek % do ludności miasta	9,7%	13,0%
Dojeżdżający do pracy	81	500
stosunek % do globalnego zatrudnienia	3,3%	19,2%
5. Zawodowo czynni pracujący w mieście	2.388	2.100
6. Wyjeżdżający do pracy	237	800
stosunek % do ludności w wieku produkcyjnym	9,2%	23,9%
7. Kadry miastotwórcze zamieszkałe w mieście	2.203	2.600
stosunek % do ludności miasta	35,5%	32,5%
8. Zawodowo bierni	2.350	3.800
stosunek % do ludności miasta	37,9%	47,5%

48

I Alternatywa - m. Brzeziny

III. Funkcje miastotwórcze.

	Stan obecny	Stan persp.
1. Zatrudnienie w przemyśle	1.255	1.200
stosunek % do globalnego zatrudnienia	50,8%	46,2%
w tym:		
przemysł włókienniczy	866	700
" chemiczny	-	-
" metalowy	42	50
" energetyczny	-	-
" wydobywczy	-	-
" drzewny i papieniczy	-	-
" skórzaný	99	150
" mat. budowlanych	214	200
" spożywczy	34	100
" różny	-	-
2. Administracja o zasięgu ponadlokalnym x/	287	50
3. Szkolnictwo wyższe i zawodowe /personel/	20	50
4. Budownictwo inwestycyjne.	180	200
5. Komunikacja zewnętrzna i łączność	22	50
6. Usługi kulturalno-socjalne	102	50
7. Inne funkcje miastotwórcze	-	-
R a z e m:	1.866	1.600
Uczniowie szkół wyższych	-	-
Uczniowie szkół zawodowych	204	400
w tym zamiejscowi	100	200
x/ wraz z obrotem towarowym o zasięgu ponadlokalnym.		

49

I Alternatywy - m. Brzeziny

IV. Funkcje usługowe.

	Stan obecny	Stan persp.
1. Obrót towarowy	360	300
2. Gospodarka komunalna i remonty	16	200
3. Usługi kulturalno-socjalne	57	200
4. Usługi przemysłowe i rzemieślnicze	97	150
5. Administracja lokalna	64	50
6. Komunikacja i łączność	10	50
7. Inne	-	50
R a z e m:	603	1.000

50

I Alternatywa - m. Koluszki

I. Struktura ludności.	Stan obecny	Stan persp.
A. Ludność globalnie	5.775	17.000
B. Ludność rolnicza	320	500
stosunek % do ludności miasta	5,6%	2,9%
C. Ludność nierolnicza	5.455	16.500
stosunek % do ludności miasta	94,4%	97,1%
w tym:		
1. W wieku produkcyjnym	2.891	8.600
stosunek % do ludności nierolniczej	53,0%	53,0%
2. Poza wiekiem produkcyjnym	2.564	7.900
stosunek % do ludności nierolniczej	47,0%	47,0%
3. Zawodowo czynni	3.099	7.100
stosunek % do ludności w wieku produkc.	107,1%	83,0%
stosunek % do ludności nierolniczej	56,8%	43,0%
4. Zawodowo bierni	2.356	9.400
stosunek % do ludności nierolniczej	43,1%	57,0%
5. Liczba zawodowo biernych na 1 zawodowo czynnego	0.76	1.32
6. Liczba ludności poza wiekiem produkcyj- nym na 1 osobę w wieku produkcyjnym	0,89	0,92

51

I Alternatywa - m. Koluszki

I. Zatrudnienie w mieście.

	Stan obecny	Stan persp.
Globalne zatrudnienie	2.281	7.200
stosunek % do ludności nierolniczej	41,8%	43,8%
stosunek % do ludności miasta	9,2%	42,4%
Zatrudnienie w funkcjach miastotwórczych	1.748	4.700
stosunek % do globalnego zatrudnienia	76,6%	65,3%
stosunek % do ludności nierolniczej	32,0%	28,5%
stosunek % do ludności miasta	31,2%	27,6%
Zatrudnienie w funkcjach usługowych	533	2.500
stosunek % do globalnego zatrudnienia	23,4%	34,7%
stosunek % do ludności nierolniczej	9,8%	15,2%
stosunek % do ludności miasta	9,2%	15,0%
Dojeżdżający do pracy	149	700
stosunek % do globalnego zatrudnienia	6,5%	9,7%
Zawodowo czynni pracujący w mieście	2.132	6.500
Wyjeżdżający do pracy	967	600
stosunek % do ludności w wielk. produk.	33,4%	7,2%
Ludry miastotwórcze zamieszkałe w mieście	2.765	5.800
stosunek % do ludności miasta	47,8%	34,1%
Zawodowo bierni	2.346	9.400
stosunek % do ludności miasta	40,6%	55,3%

52

I. Alternatywa - m. Koluszki

III. Funkcje miastotwórcze

	Stan obecny	Stan persp.
1. Zatrudnienie w przemyśle:	91	1.200
stosunek % do globalnego zatrudnienia	4,0%	16,6%
w tym:		
przemysł włókienniczy	-	200
" chemiczny	-	-
" metalowy	35	600
" energetyczny	-	-
" wydobywczy	-	-
" drzewny i papierniczy	10	50
" skórzaný	-	50
" mat. budowlanych	25	200
" spożywczy	21	100
" różny	-	-
2. Administracja o zasięgu ponadl. x/	-	800
3. Szkolnictwo wyższe i zawodowe /personeł	22	50
4. Budownictwo inwestycyjne	11	850
5. Komunikacja zewnętrzna i łączność	1.513	1.700
6. Usługi kulturalno-socjalne	53	100
7. Inne funkcje miastotwórcze	-	-
R a z e m:	1.748	4.700
Uczniowie szkół wyższych	-	+
Uczniowie szkół zawodowych	107	950
w tym zamiejscowi	50	500
x/ wraz z obrotem towarowym o zasięgu ponadlokalnym		

52

I Alternatywa - m. Koluszki

	Stan obecný	Stan persp.
<u>IV. Funkcje usługowe</u>		
1. Obrót towarowy	238	700
2. Gospodarka komunalna i remonty	-	500
3. Usługi kulturalno-socjalne	89	400
4. Usługi przemysłowe i rzemieślnicze	147	300
5. Administracja lokalna	57	100
6. Komunikacja i łączność	-	200
7. Inne	2	300
R a z e m :	533	2.500

54

I Alternatywa - m. Tuszyn

I. Struktura ludności

	Stan obecny	Stan. persp.
A. Ludność globalnie	5.073	9.000
B. Ludność rolnicza	954	1.100
stosunek % do ludności miasta	18,8%	12,2%
C. Ludność nierolnicza	4.119	7.900
stosunek % do ludności miasta	81,2%	87,8%
w tym:		
1. W wieku produkcyjnym	2.257	4.000
stosunek % do ludności nierolniczej	54,8%	51,0%
2. Poza wiekiem produkcyjnym	1.862	3.900
stosunek % do ludności nierolniczej	45,2%	49,0%
3. Zawodowo czynni	1.805	3.400
stosunek % do ludności w wieku prodkc.	80,0%	85,0%
stosunek % do ludności nierolniczej	43,8%	43,0%
4. Zawodowo bierni	2.314	4.500
stosunek % do ludności nierolniczej	56,2%	57,0%
5. Liczba zawodowo biernych na 1 zawodowo czynnego	1,28	1,32
6. Liczba ludności poza wiekiem produkcyjnym na 1 osobę w wieku produkcyjnym	0,82	0,97

55

I Alternatywa - m. Tuszyn

II. Zatrudnienie w mieście.

	Stan obecny	Stan persp.
1. Globalne zatrudnienie	503	3.400
stosunek % do ludności nierolniczej	12,2%	43,0%
stosunek % do ludności miasta	9,9%	37,8%
2. Zatrudnienie w funkcjach miastotwórczych.	182	2.200
stosunek % do globalnego zatrudnienia	36,2%	64,7%
stosunek % do ludności nierolniczej	4,4%	27,8%
stosunek % do ludności miasta	3,6%	24,5%
3. Zatrudnienie w funkcjach usługowych	321	1.200
stosunek % do globalnego zatrudnienia	63,8%	35,3%
stosunek % do ludności nierolniczej	7,8%	15,2%
stosunek % do ludności miasta	6,3%	14,0%
4. Dojeżdżający do pracy	118	400
stosunek % do globalnego zatrudnienia	23,5%	11,8%
5. Zawodowo czynni pracujący w mieście	385	3.000
6. Wyjeżdżający do pracy	1.420	400
stosunek % do ludności w wieku prod.	62,9%	10,0%
7. Kadry miastotwórcze zamieszkałe w mieś.	1.602	2.600
stosunek % do ludności miasta	31,5%	28,9%
8. Zawodowo bierni	2.314	4.500
stosunek % do ludności miasta	45,6%	50,0%

56

I Alternatywa - m. Tussyn

III. Funkcja miastotwórcze

	Styn obecny	Stan obecny
1. Zatrudnienie w przemyśle	126	490
stosunek % do globalnego zatrudnienia	25,0%	11,8%
w tym:		
przemysł włókienniczy	107	290
" chemiczny	-	-
" metalowy	-	-
" energetyczny	-	-
" wydobywczy	-	-
" drzewny i papierniczy	-	-
" skórzany	-	100
" mat. budowlanych	-	-
" spożywczy	19	190
" różny	-	-
2. Administracja o zasięgu ponadlokal. x/	10	890
3. Szkolnictwo wyższe i zawodowe/personel	-	50
4. Badownictwo inwestycyjne	15	500
5. Komunikacja zewnętrzna i łączność	10	50
6. Usługi kulturalno-socjalne	21	490
7. Inne funkcje miastotwórcze	-	-
R a z e m:	182	2.290
Uczniowie szkół wyższych	-	-
Uczniowie szkół zawodowych	-	500
w tym zamiejscowi	-	250
x/ wraz z obrotem towarowym o zasięgu ponadlokalnym		

57

I Alternatywa - m. Tuszyn

IV. Funkcje usługowe.

	Stan obecny	Stan persp.
1. Obrót towarowy	104	300
3. Gospodarka komunalna i remonty	5	300
3. Usługi kulturalno - społeczne	75	200
4. Usługi przemysłowe i rzemieślnicze	88	200
5. Administracja lokalna	23	100
6. Komunikacja i łączność	-	100
7. Inne	26	-
Razem	321	1.200

58

I Altenranywa - m. Łask

Struktura ludności.	Stan obecny	Stan persp.
Ludność globalnie	4.041	12.000
Ludność rolnicza	446	400
stosunek % do ludności miasta	11,0%	3,3%
Ludność nierolnicza	3.595	11.600
stosunek % do ludności miasta	89,0%	96,7%
w tym:		
W wieku produkcyjnym	2.013	6.100
stosunek % do ludności nierolniczej	56,0%	53,0%
Poza wiekiem produkcyjnym	1.582	5.500
stosunek % do ludności nierolniczej	44,0%	47,0%
Zawodowo czynni	2.241	5.200
stosunek % do ludności w wieku produk.	111,3%	85,0%
stosunek % do ludności nierolniczej	62,3%	44,9%
Zawodowo bierni	1.354	6.400
stosunek % do ludności nierolniczej	37,7%	55,1%
Liczba zawodowo biernych na 1 zawodowego czynnego	0,60	1,23
Liczba ludności poza wiekiem produkcyjnym na 1 osobę w wieku produk.	0,79	0,91

59

I Alternatywa - m. Łask

II. Zatrudnienie w mieście.

	Stan obecny	Stan persp.
1. Globalne zatrudnienie	1.942	5.500
stosunek % do ludności nierolniczej	54,0%	47,4%
stosunek % do ludności miasta	48,0%	45,8%
2. Zatrudnienie w funkcjach miastotwórczych	1.193	3.800
stosunek % do globalnego zatrudnienia	61,4%	69,0%
stosunek % do ludności nierolniczej	33,2%	32,8%
stosunek % do ludności miasta	31,6%	31,6%
3. Zatrudnienie w funkcjach usługowych	749	1.700
stosunek % do globalnego zatrudnienia	38,6%	31,0%
stosunek % do ludności nierolniczej	20,8%	14,7%
stosunek % do ludności miasta	18,5%	14,0%
4. Dojeżdżający do pracy	257	600
stosunek % do globalnego zatrudnienia	13,2%	10,9%
5. Zawodowo czynni pracujący w mieście	1.685	4.900
6. Wyjeżdżający do pracy	556	300
stosunek % do ludności w wieku prod.	27,6%	4,9%
7. Kadry miastotwórcze	1.831	4.450
stosunek % do ludności miasta	45,3%	37,1%
8. Zawodowo bierni	1.354	6.400
stosunek % do ludności miasta	33,5%	53,4%

60

I Alternatywa - m. Łask

III. Funkcje miastotwórcze.

	Stan obecny	Stan persp.
1. Zatrudnienie w przemyśle	576	2.100
stosunek % do globalnego zatrudnienia	29.7%	38.2%
w tym:		
przemysł włókienniczy	359	1.600
" chemiczny	45	100
" metalowy	-	100
" energetyczny	-	-
" wydobywczy	-	-
" drzewny i papierniczy	35	50
" skórzaný	62	50
" mat.budowlanych	-	-
" spożywczy	75	200
" różny	-	-
2. Administracja o zasięgu ponadlokalnym x/	249	900
3. Szkolnictwo wyższe i zawodowe /personel/	14	50
4. Budownictwo inwestycyjne	195	500
5. Komunikacja zewnętrzna i łączność	50	100
6. Usługi kulturalno-socjalne	109	150
7. Inne funkcje miastotwórcze	-	-
R a z e m:	1.195	3.800
Uczniowie szkół wyższych	-	-
Uczniowie szkół zawodowych	164	700
w tym zamiejscowi	82	350
x/ wraz z obrotem towarowym o zasięgu ponadlokalnym		

61

I Alternatywa - m.Łask

7. Funkcje usługowe.

Obrót towarowy

368

500

Gospodarka komunalna i remonty

100

300

Usługi kulturalno-socjalne

59

400

Usługi przemysłowe i rzemieślnicze

179

300

Administra cja lokalna

40

100

Komunikacja i łączność

3

100

Inne

-

-

R a z e m:

749

1.700

62

I. Alternatywa - m. Stryków

Struktura ludności.

	Stan obecny	Stan perspekt.
ludność globalnie	2.649	4.000
ludność rolnicza	533	500
stosunek % do ludności miasta	20,1%	12,5%
ludność nierolnicza	2.116	3.500
stosunek % do ludności miasta	79,9%	87,5%
w tym:		
w wieku produkcyjnym	1.143	1.800
stosunek % do ludności nierolniczej	54,0%	51,0%
poza wiekiem produkcyjnym	973	1.700
stosunek % do ludności nierolniczej	46,0%	49,0%
zawodowo czynni	992	1.500
stosunek % do ludności w wieku produkcyjnym	86,8%	84,0%
stosunek % do ludności nierolniczej	46,9%	42,9%
zawodowo bierni	1.124	2.000
stosunek % do ludności nierolniczej	53,1%	57,1%
liczba zawodowo biernych na 1 zawodowego czynnego	1,13	1,33
liczba ludności poza wiekiem produkcyjnym na 1 osobę w wieku produkcyjnym	0,85	0,94

62

I. Alternatywa - m. Stryków

Zatrudnienie w mieście	Stan obecny	Stan perspekt.
globalne zatrudnienie	651	1.800
stosunek % do ludności nierolniczej	30,8%	51,4%
stosunek % do ludności miasta	24,5%	45,0%
Zatrudnienie w funkcjach miastotwórczych	422	1.400
stosunek % do globalnego zatrudnienia	64,8%	77,8%
stosunek % do ludności nierolniczej	19,9%	40,0%
stosunek % do ludności miasta	15,9%	35,0%
Zatrudnienie w funkcjach usługowych	229	400
stosunek % do globalnego zatrudnienia	35,2%	22,2%
stosunek % do ludności nierolniczej	10,9%	11,4%
stosunek % do ludności miasta	8,6%	11,0%
Wyjeżdżający do pracy	64	400
stosunek % do globalnego zatrudnienia	9,8%	22,2%
Łowodowo czynni pracujący w mieście	587	1.100
Wyjeżdżający z pracy	405	100
stosunek % do ludności w wieku produkcyjnym	35,4%	5,6%
Ładry miastotwórcze zamieszkałe w mieście	827	1.600
stosunek % do ludności miasta	33,5%	40,0%
Łowodowo bierni	1.124	2.000
stosunek % do ludności miasta	45,5%	50,0%

64

STAT

I. Alternatywa - m.Stryków

Funkcje miastotwórcze.

	Stan obecny	Stan perspekt.
Zatrudnienie w przemyśle	364	1.000
Stosunek % do globalnego zatrudnienia	55,9%	55,6%
w tym:		
przemysł włókienniczy	-	100
" chemiczny	174	300
" metalowy	-	-
" energetyczny	-	-
" wydobywczy	-	-
" drzewny i papierniczy	52	100
" skórzaný	10	50
" mat.budowlanych	50	300
" spożywczy	24	100
" różny	54	50
Administracja o zasięgu ponadlokalnym x/	-	50
Wzrost wyższe i zawodowe /personel/	-	-
Wzrost inwestycyjne	-	150
Wzrost komunikacji zewnętrznej i łączności	58	100
Wzrost kulturalno-socjalne	-	100
Wzrost funkcje miastotwórcze	-	-
R a z e m:	422	1.400
Wzrost szkół wyższych	-	-
Wzrost szkół zawodowych	-	200
w tym zamiejscowi	-	100
Wzrost z obrotem towarowym o zasięgu ponadlokalnym		

65

I Alternatywa - m. Stryków

	Stan obecny	Stan perspekt.
<u>Funkcje usługowe.</u>		
Obrot towarowy	70	100
Gospodarka komunalna i remonty	18	50
Usługi kulturalno-socjalne	85	100
Usługi przemysłowe i rzemieślnicze	13	50
Administracja lokalna	43	50
Komunikacja i łączność	-	50
inne	-	-
Razem:	229	400

66

I. Alternatywa - tereny wiejskie

	Stan obecny	Stan persp.
<u>I. Struktura ludności.</u>		
A. Ludność globalnie	122.351	160.000
B. Ludność rolnicza stosunek % do ludności miasta	80.493 65,8%	90.000 56,3%
C. Ludność nierolnicza stosunek % do ludności miasta w tym:	41.828 34,2%	70.000 43,7%
1. W wieku produkcyjnym stosunek % do ludności miasta	22.587 54,0%	35.000 50,0%
2. Poza wiekiem produkcyjnym stosunek % do ludności nierolniczej	19.241 46,0%	35.000 50,0%
3. Zawodowo czynni stosunek % do ludności w wieku produk. stosunek % do ludności nierolniczej	27.654 122,4% 66,1%	36.400 104,0% 52,0%
4. Zawodowo bierni stosunek % do ludności nierolniczej	14.174 33,9%	33.600 48,0%
5. Liczba zawodowo biernych na 1 zawodowo czynnego	0,51	0,92
6. Liczba ludności poza wiekiem produkcyj- nym na 1 osobę w wieku produkcyjnym	0,85	1,0

67

I Alternatywa - tereny wiejskie

II. Zatrudnienie.

	Stan obecny	Stan persp.
1. Globalne zatrudnienie	9.151	32.700
stosunek % do ludności nierolniczej	21,9%	46,8%
stosunek % do ludności ogółem	7,5%	20,4%
2. Dojeżdżający do pracy	648	2.000
stosunek % do globalnego zatrudnienia	7,1%	6,1%
3. Wyjeżdżający do pracy	19.151	5.700
stosunek % do ludności w wieku produkcyjnym	84,8%	16,5%
4. Zawódowo bierni	14.174	33.600
stosunek % do ludności ogółem	11,6%	21,0%

68

I Alternatywa - tereny wiejskie

III. Struktura zatrudnienia

	Stan obecny	Stan persp.
1. Zatrudnienie w przemyśle stosunek % do globalnego zatrudnienia w tym:	3.235 35,4%	8.200 23,9%
przemysł włókienniczy	1.089	1.500
" chemiczny	-	-
" metalowy	191	500
" energetyczny	-	500
" wydobywczy	-	700
" drzewny i papierniczy	408	200
" skórzany	39	600
" mat. budowlanych	958	1.800
" spożywczy	410	2.200
" różny	140	200
2. Administracja	✓ 442	600
3. Szkolnictwo zawodowe /personel/	64	500
4. Budownictwo inwestycyjne	✓ 18	-
5. Komunikacja zewnętrzna i łączność	- 350	500
6. Usługi kulturalno-socjalne	1.735	6.000
7. Obrót towarowy	3.212	4.000
8. Gospodarka komunalna i remonty	-	700
9. Usługi przemysłowe i rzemieślnicze	95	3.000

69

I. Alternatywa - tereny wiejskie

	Stan obecny	Stan persp.
10. Obsługa wczasów	-	1.500
11. Inne	8 -	6.500
R a z e m	9.151	31.500
Uczniowie szkół zawodowych	-	40.000
w tym zamiejscowi	-	32.000

70

II A L T E R N A T I V A

71

II. Alternatywa

m. Łódź

I. Struktura ludności.

	Stan obecny	Stan persp.
1. Ludność globalnie	619.966	750.000
2. Ludność rolnicza	9.563	9.000
stosunek % do ludności miasta	1,6%	1,2%
3. Ludność nierolnicza	610.403	741.000
stosunek % do ludności miasta	98,4%	98,8%
w tym:		
1. W wieku produkcyjnym	395.163	370.500
stosunek % do ludności miasta	64,7%	50,0%
2. Poza wiekiem produkcyjnym	215.240	370.500
stosunek % do ludności nierolniczej	35,3%	50,0%
3. Zawodowo czynni	280.726	333.500
stosunek % do ludności w wieku produk.	71,0%	90,0%
stosunek % do ludności nierolniczej	46,0%	45,0%
4. Zawodowo bierni	329.677	407.500
stosunek % do ludności nierolniczej	54,0%	55,0%
5. Liczba zawodowo biernych na 1 zawodowo czynnego	1,2	1,22
6. Liczba ludności poza wiekiem produk. na 1 osobę w wieku produkcyjnym	0,6	1,0

72

II. Zatrudnienie w mieście.

	Stan obecny	Stan persp.
1. Globalne zatrudnienie	297.870	345.800
stosunek % do ludności nierolniczej	48,8%	46,7%
stosunek % do ludności miasta	48,0%	46,1%
2. Zatrudnienie w funkcjach miastotwórczych	233.192	207.100
stosunek % do globalnego zatrudnienia	78,3%	59,9%
stosunek % do ludności nierolniczej	38,2%	27,9%
stosunek % do ludności miasta	37,6%	27,6%
3. Zatrudnienie w funkcjach usługowych	64.678	138.700
stosunek % do globalnego zatrudnienia	21,7%	40,1%
stosunek % do ludności nierolniczej	10,6%	16,8%
stosunek % do ludności miasta	10,4%	18,5%
4. Dojeżdżający do pracy	21.008	14.800
stosunek % do globalnego zatrudnienia	7,0%	4,3%
5. Zawodowo czynni pracujący w mieście	276.862	331.000
6. Wyjeżdżający do pracy	3.864	2.500
stosunek % do ludności w wieku produk.	1,0%	0,7%
7. Kadry miastotwórcze zamieszkałe w mieście	261.222	249.600
stosunek % do ludności miasta	42,1%	33,3%
8. Zawodowo bierni	329.677	407.500
stosunek % do ludności miasta	53,2%	54,3%

73

II. Alternatywa - m.16d4

III. Prognoza miastotwórcza.

1. Zatrudnienie w przemyśle
stosunek % do globalnego zatrudnienia

w tym:

przemysł włókienniczy

" chemiczny

" metalowy

" energetyczny

" wydobywczy

" filmowy

" drzewny i papierniczy

" skórzany

" mat. budowlanych

" spożywczy

" różny

2. Administracja o zasięgu ponadlokalnym x/

3. Szkolnictwo wyższe i zawodowe /personel/

4. Budownictwo inwestycyjne

5. Komunikacja zewnętrzna i łączność

6. Usługi kulturalno-społeczne

7. Inne usługi miastotwórcze

Razem:

Uszanowie szkół wyższych

Uszanowie szkół zawodowych

w tym zamiejscowi

x/ wraz z obrotem towarowym o zasięgu
ponadlokalnym

Stag obecny	Stan persp.
185.105	148.800
	43,0%
131.533	89.700
6.833	4.900
17.245	22.800
1.706	2.600
-	-
2.752	2.800
6.985	7.500
3.919	3.400
1.904	2.000
9.244	9.600
2.984	3.500
11.890	9.000
5.708	5.900
16.812	25.000
11.257	14.500
2.420	3.400
-	9.500
233.192	297.100
12.172	10.000
24.000	70.000
12.000	30.000

7 1/2

II. Alternatywa - m. 16d4

IV. Funkcje usługowe.

	Stan obecny	Stan persp.
1. Obrót towarowy	25.174	52.500
2. Gospodarka komunalna i remonty	7.899	21.000
3. Usługi kulturalno-socjalne	15.761	30.000
4. Usługi przemysłowe i rzemieślnicze	2.860	15.000
5. Administracja lokalna	4.953	5.500
6. Komunikacja i łączność	6.287	12.500
7. Inne	1.754	2.800
Razem:	64.678	138.700

75

II Alternatywa - m. Pabianice

I. Struktura ludności.

	Stan obecny	Stan persp.
A. Ludność globalnie	48.192	60.000
B. Ludność rolnicza	1.035	1.000
stosunek % do ludności miasta	2,2%	1,7%
C. Ludność nierolnicza	47.157	59.000
stosunek % do ludności miasta	97,8%	98,3%
w tym:		
1. W wieku produkcyjnym	28.577	29.500
stosunek % do ludności nierolniczej	60,6%	50,0%
2. Poza wiekiem produkcyjnym	18.580	29.500
stosunek % do ludności nierolniczej	39,4%	50,0%
3. Zawodowo czynni	25.273	26.300
stosunek % do ludności w wieku produkcyjnym	88,4%	89,0%
stosunek % do ludności nierolniczej	53,6%	44,5%
4. Zawodowo bierni	21.885	32.700
stosunek % do ludności nierolniczej	46,4%	55,5%
5. Liczba zawodowo biernych na 1 zawodowo czynnego	0,87	1,24
6. Liczba ludności poza wiekiem produkcyjnym na 1 osobę w wieku produkcyjnym	0,65	1,00

76

II Alternatywa - m. Pabianice

II. Zatrudnienie w mieście.

	Stan obecny	Stan persp.
1. Globalne zatrudnienie	26.288	27.000
stosunek % do ludności nierolniczej	55,8%	45,8%
stosunek % do ludności miasta	54,5%	45,0%
2. Zatrudnienie w funkcjach miastotwórczych	23.611	16.800
stosunek % do globalnego zatrudnienia	89,8%	62,2%
stosunek % do ludności nierolniczej	50,1%	28,5%
stosunek % do ludności miasta	49,0%	28,0%
3. Zatrudnienie w funkcjach usługowych	2.677	10.200
stosunek % do globalnego zatrudnienia	10,2%	38,3%
stosunek % do ludności nierolniczej	5,7%	17,3%
stosunek % do ludności miasta	5,6%	17,0%
4. Dojeżdżający do pracy	3.943	1.100
stosunek % do globalnego zatrudnienia	15,0%	40,8%
5. Zawodowo czynni pracujący w mieście	22.345	25.800
6. Wyjeżdżający do pracy	2.927	400
stosunek % do ludności w wieku produk.	10,2%	13,5%
7. Kadry miastotwórcze zamieszkałe w mieście	24.269	18.800
stosunek % do ludności miasta	50,4%	31,5%
8. Zawodowo bierni	21.885	32.700
stosunek % do ludności miasta	45,4%	54,5%

77

II Alternatywa - m. Pabianice

III. Funkcje miastotwórcze

	Stan obecny	Stan persp.
1. Zatrudnienie w przemyśle	22.800	13.800
stosunek % do globalnego zatrudnienia	86,7%	51,1%
w tym:		
przemysł włókienniczy	16.370	6.400
" chemiczny	1.531	2.300
" metalowy	2.001	2.500
" energetyczny	315	400
" wydobywczy	-	-
" drzewny i papierniczy	1.376	800
" skórzany	102	100
" mat. budowlanych	245	400
" spożywczy	695	800
" różny	167	100
2. Administracja o zasięgu ponadlokalnym x/	-	900
3. Szkolnictwo wyższe i zawodowe /personel/	112	100
4. Budownictwo inwestycyjne	100	1.200
5. Komunikacja zewnętrzna i łączność	195	300
6. Usługi kulturalno-socjalne	404	400
7. Inne funkcje miastotwórcze	-	-
R a z e m:	23.611	16.800
Uczniowie szkół wyższych	-	-
Uczniowie szkół zawodowych	1.545	3.360
w tym zamiejscowi	658	1.680
x/ wraz z obrotem towarowym o zasięgu ponadlokalnym		

78

II Alternatywa - m. Pabianice

IV. Funkcje usługowe,

	Stan obecny	Stan persp.
1. Obrót towarowy	1.073	2.000
2. Gospodarka komunalna i remonty	487	2.000
3. Usługi kulturalno-socjalne	561	3.500
4. Usługi przemysłowe i rzemieślnicze	132	900
5. Administracja lokalna	406	800
6. Komunikacja i łączność	18	700
7. Inne	-	300
Razem:	2.677	10.200

79

II. Alternatywa - m. Żgierz

I. Struktura ludności	Stan obecny	Stan persp.
A. Ludność globalnie	26.229	55.000
B. Ludność rolnicza stosunek % do ludności miasta	339 1,3%	900 1,6%
C. Ludność nierolnicza stosunek % do ludności miasta w tym:	25.890 98,7%	54.100 98,4%
1. W wieku produkcyjnym stosunek % do ludności nierolniczej	16.024 61,9%	28.100 52,0%
2. Poza wiekiem produkcyjnym stosunek % do ludności nierolniczej	9.886 38,1%	26.000 48,0%
3. Zawodowo czynni stosunek % do ludności w wieku prod. stosunek % do ludności nierolniczej	12.115 75,6% 46,8%	25.000 89,0% 46,2%
4. Zawodowo bierni stosunek % do ludności nierolniczej	13.775 53,2%	29.100 53,8%
5. Liczba zawodowo biernych na 1 zawodowo czynnego	1,14	1,16
6. Liczba ludności poza wiekiem produk. na 1 osobę w wieku produkcyjnym	0,72	0,93

80

II. Alternatywa - m. Zgierz

Zatrudnienie w mieście.

	Stan obecny	Stan persp.
1. Globalne zatrudnienie	13.241	24.000
stosunek % do ludności nierolniczej	51,1%	44,4%
stosunek % do ludności miasta	50,5%	43,6%
2. Zatrudnienie w funkcjach miastotwórczych	11.552	14.700
stosunek % do globalnego zatrudnienia	87,2%	61,3%
stosunek % do ludności nierolniczej	44,6%	27,2%
stosunek % do ludności miasta	44,0%	26,7%
3. Zatrudnienie w funkcjach usługowych	1.689	9.300
stosunek % do globalnego zatrudnienia	12,8%	29,7%
stosunek % do ludności nierolniczej	6,5%	17,2%
stosunek % do ludności miasta	6,4%	19,0%
4. Dojeżdżający do pracy	3.047	800
stosunek % do globalnego zatrudnienia	23,0%	3,3%
5. Zawodowo czynni pracujący w mieście	10.194	23.200
6. Wyjeżdżający do pracy	1.921	1.800
stosunek % do ludności w wieku produk.	12,0%	6,4%
7. Kadry miastotwórcze zamieszkałe w mieście	12.443	16.400
stosunek % do ludności miasta	47,4%	32,8%
8. Zawodowo biernie	13.775	29.100
stosunek % do ludności miasta	52,5%	52,9%

81

II Alternatywa - m. Zgierz

III. Kadry miastotwórcze

	Stan obecny	Stan persp.
1. Zatrudnienie w przemyśle stosunek % do globalnego zatrudnienia w tym:	11.134 84,1%	11.000 45,8%
przemysł włókienniczy	7.380	4.700
" chemiczny	2.069	3.200
" metalowy	755	1.500
" energetyczny	114	300
" wydobywczy	-	-
" drzewny i papierniczy	395	500
" skórzaný	40	200
" mat. budowlanych	271	300
" spożywczy	110	300
" różny	-	-
2. Administracja o zasięgu ponadlokalnym x/	46	900
3. Szkolnictwo wyższe i zawodowe /personel/	80	100
4. Budownictwo inwestycyjne	150	1.900
5. Komunikacja zewnętrzna i łączność	84	500
6. Usługi kulturalno-socjalne	58	200
7. Inne funkcje miastotwórcze	-	100
R a z e m:	11.552	14.700
Uczniowie szkół wyższych	-	-
Uczniowie szkół zawodowych	1.780	3.100
w tym zamiejscowi	891	1.600
x/ wraz z obrotem towarowym o zasięgu ponadlokalnym		

82

II Alternatywa - m. Zgierz

IV. Funkcje usługowe.	Stan obecny	Stan persp.
1. Obrót towarowy	596	2.000
2. Gospodarka komunalna i remonty	336	1.600
3. Usługi kulturalno-socjalne	309	2.800
4. Usługi przemysłowe i rzemieślnicze	110	900
5. Administracja lokalna	278	600
6. Komunikacja i łączność	60	1.100
7. Inne	-	300
R a z e m:	1.689	9.300

83

II Alternatywa - m. Ozorków

	Stan obecny	Stan persp.
1. Struktura ludności.		
2. Ludność globalnie	13.615	23.000
3. Ludność rolnicza	585	500
stosunek % do ludności miasta	4,3%	2,2%
4. Ludność nierolnicza	13.030	22.500
stosunek % do ludności miasta	95,7%	97,8%
w tym:		
1. W wieku produkcyjnym	8.279	11.500
stosunek % do ludności nierolniczej	62,0%	51,0%
2. Poza wiekiem produkcyjnym	4.951	11.000
stosunek % do ludności nierolniczej	38,0%	49,0%
3. Zawodowo czynni	6.559	10.000
stosunek % do ludn. w wieku produkcyjnym	81,2%	87,0%
stosunek % do ludności nierolniczej	50,3%	44,4%
4. Zawodowo bierni	6.471	12.500
stosunek % do ludności nierolniczej	49,7%	55,6%
5. Liczba zawodowo biernych na 1 zawodowo dzynnego	0,99	1,25
6. Liczba ludności poza wiekiem produkcyj. na 1 osobę w wieku produkcyjnym	0.61	0.96

84

II Alternatywa - m. Ozorków

Zatrudnienie w mieście	Stan obecny	Stan persp.
Globalne zatrudnienie	5.803	10.400
stosunek % do ludności nierolniczej	44,5%	46,2%
stosunek % do ludności miasta	42,6%	45,22%
2. Zatrudnienie w funkcjach miastotwórczych	4.795	6.700
stosunek % do globalnego zatrudnienia	82,6%	64,4%
stosunek % do ludności nierolniczej	36,8%	29,8%
stosunek % do ludności miasta	35,2%	29,1%
3. Zatrudnienia w funkcjach usługowych	1.000	3.700
Stosunek % do globalnego zatrudnienia	17,4%	35,6%
stosunek % do ludności nierolniczej	7,7%	16,4%
stosunek % do ludności miasta	7,4%	16,0%
4. Dojeżdżający do pracy	457	800
stosunek % do globalnego zatrudnienia	7,9%	7,7%
5. Zawodowo czynni pracujący w mieście	5.346	9.600
6. Wyjeżdżający do pracy	1.213	400
stosunek % do ludności w wieku produk.	15,0%	3,5%
7. Kadry miastotwórcze zamieszkałe w mieście	4.865	13.500
stosunek % do ludności miasta	35,7%	58,7%
8. Zawodowo bierni	6.471	12.500
stosunek % do ludności miasta	47,5%	54,3%

85

II Alternatywa - m. Ozorków

STAT

III. Funkcje miastotwórcze

1. Zatrudnienie w przemyśle
 stosunek % do globalnego zatrudnienia
 w tym:

przemysł włókienniczy

" chemiczny

" metalowy

" energetyczny

" wydobywczy

" drzewny i papierniczy

" skórzany

" mat. budowlanych

" spożywczy

" różny

2. Administracja o zasięgu ponadlokalnym x/

3. Szkolnictwo wyższe i zawodowe /personel/

4. Budownictwo inwestycyjne

5. Komunikacja zewnętrzna i łączność

6. Usługi kulturalno-socjalne

7. Inne funkcje miastotwórcze

R a z e m:

Uczniowie szkół, wyższych

Uczniowie szkół zawodowych

w tym zamiejscowi

x/ wraz z obrotem towarowym o zasięgu
 ponadlokalnym

Stan obecny	Stan persp.
4.506	5.400
77,6%	51,9%
4.382	4.600
24	100
-	300
-	100
-	-
-	-
20	100
-	-
80	200
-	-
-	100
14	100
176	800
78	200
21	100
-	-
4.795	6.700
-	1.280
139	1.280
70	640

86

II Alternatywa - m. Qzorków

Funkcje usługowe.

Obrót towarowy

269

4.200

Gospodarka komunalna i remonty

42

500

Usługi kulturalno-socjalne

186

600

Usługi przemysłowe i rzemieślnicze

298

900

Administracja lokalna

60

200

Komunikacja i łączność

34

200

Inne

119

100

R a z e m

1.008

3.700

87

II Alternatywy m. Aleksandrów

I. Struktura ludności.

	Stan obecny	Stan persp.
A. Ludność globalnie	8.773	14.000
B. Ludność rolnicza stosunek % do ludności miasta	295 3.4%	200 1.4%
C. Ludność nierolnicza stosunek % do ludności miasta w tym:	8.478 96,6%	13.800 98,6%
1. W wieku produkcyjnym stosunek % do ludności nierolniczej	4.646 54,8%	7.000 50,5%
2. Poza wiekiem produkcyjnym stosunek % do ludności nierolniczej	3.832 55,2%	6.800 49,5%
3. Zawodowo czynni stosunek % do ludności w wieku produkc. stosunek % do ludności nierolniczej	4.216 90,7% 49,7%	6.200 88,0% 44,9%
4. Zawodowo bierni stosunek % do ludności nierolniczej	4.262 50,3%	7.600 55,1%
5. Liczba zawodowo biernych na 1 zawodowo czynnego	1,01	1,23
6. Liczba ludności poza wiekiem produkcyjnym na 1 osobę w wieku produkcyjnym	0,82	0,97

88

II Alternatywa - m. Aleksandrow

II Zatrudnienie w mieście.	Stan obecny	Stan obecny
1. Globalne zatrudnienie stosunek % do ludności nierolniczej stosunek % do ludności miasta	3.199 37,7% 36,5%	6.000 43,5% 42,9%
2. Zatrudnienie w funkcjach miastotwórczych stosunek % do globalnego zatrudnienia stosunek % do ludności nierolniczej stosunek % do ludności miasta	2.579 80,6% 30,4% 30,0%	4.000 66,7% 29,0% 28,6%
3. Zatrudnienie w funkcjach usługowych stosunek % do globalnego zatrudnienia stosunek % do ludności nierolniczej stosunek % do ludności miasta	620 19,4% 7,3% 7,1%	2.000 33,3% 14,6% 14,5%
4. Dojeżdżający do pracy stosunek % do globalnego zatrudnienia	231 7,2%	500 8,3%
5. Zawodowo pracujący w mieście	2.968	5.500
6. Wyjeżdżający do pracy stosunek % do ludności w wieku produk.	1.248 26,9%	700 10,0%
7. Kadry miastotwórcze zamieszkałe w mieście stosunek % do ludności miasta	3.877 44,2%	5.000 35,7%
8. Zawodowo bierni stosunek % do ludności miasta	4.262 50,3%	7.600 54,3%

89

II Alternatywa - m. Aleksandrów

II. Funkcje miastotwórcze.

Zatrudnienie w przemyśle
 stosunek % do globalnego zatrudnienia
 w tym:

przemysł włókienniczy
 " chemiczny
 " metalowy
 " energetyczny
 " wydobywczy
 " drzewny i papierniczy
 " skórzany
 " mat. budowlanych
 " spożywczy
 " różny

Administracja o zasięgu ponadlokalnym x/

Szkolnictwo wyższe i zawodowe /personel/

Budownictwo inwestycyjne

Komunikacja zewnętrzna i łączność

Usługi kulturalno-socjalne

Inne funkcje miastotwórcze

R a z e m:

Uczniowie szkół wyższych

Uczniowie szkół zawodowych

w tym zamiejscowi

wraz z obrotem towarowym o zasięgu
 ponadlokalnym

Stan obecny	Stan persp.
2.513	3.400
78,6%	56,7%
2.396	3.100
-	-
-	200
-	-
-	-
117	100
-	-
-	-
-	-
-	-
-	50
20	50
-	350
17	50
29	100
-	-
2.579	4.000
-	-
101	800
50	300

90

II Alternatywa - m. Aleksandrów

IV. Funkcje usługowe.

	Stan obecny	Stan persp.
1. Obrót towarowy	234	700
2. Gospodarka komunalna i remonty	62	200
3. Usługi kulturalno-socjalne	135	350
4. Usługi przemysłowe i rzemieślnicze	106	300
5. Administracja lokalna	42	200
Komunikacja i łączność	2	100
7. Inne	39	200
Razem:	620	2.000

91

II Alternatywa - m. Konstantynów

Struktura ludności.

	Stan obecny	Stan persp.
1. Ludność globalnie	8.504	12.000
2. Ludność rolnicza	849	800
stosunek % do ludności miasta	10,0%	6,7%
3. Ludność nierolnicza	7.655	11.200
stosunek % do ludności miasta	90,0%	93,3%
w tym:		
1. W wieku produkcyjnym	4.195	5.600
stosunek % do ludności nierolniczej	54,8%	50,0%
2. Poza wiekiem produkcyjnym	3.460	5.600
stosunek % do ludności nierolniczej	45,2%	50,0%
3. Zawodowo czynni	2.885	5.000
stosunek % do ludności w wieku produk.	68,8%	88,0%
stosunek % do ludności nierolniczej	37,7%	44,6%
4. Zawodowo bierni	4.770	6.200
stosunek % do ludności nierolniczej	62,3%	55,4%
5. Liczba zawodowo biernych na 1 zawodowo czynnego	1,65	1,24
6. Liczba ludności poza wiekiem produkcyjnym na 1 osobę w wieku produkcyjnym	0,82	1,0

92

II Alternatywa - m. Konstantynów

	Stan obecny	Stan perspekt.
1. Zatrudnienie w mieście.		
1. Globalne zatrudnienie	2.330	4.400
stosunek % do ludności nierolniczej	30,4%	39,3%
stosunek % do ludności miasta	27,4%	36,7%
2. Zatrudnienie w funkcjach miastotwórczych	1.794	2.700
stosunek % do globalnego zatrudnienia	77,0%	61,4%
stosunek % do ludności nierolniczej	23,4%	24,1%
stosunek % do ludności miasta	21,5%	22,5%
3. Zatrudnienie w funkcjach usługowych	536	1.700
stosunek % do globalnego zatrudnienia	23,0%	38,6%
stosunek % do ludności nierolniczej	7,0%	15,2%
stosunek % do ludności miasta	6,3%	14,0%
4. Dojeżdżający do pracy	442	200
stosunek % do globalnego zatrudnienia	19,0%	4,5%
5. Zawodowo czynni pracujący w mieście	1.888	4.200
6. Wyjeżdżający do pracy	997	800
stosunek % do ludności w wieku produk.	23,8%	14,3%
7. Kadry miastotwórcze zamieszkałe w mieście	3.358	3.800
stosunek % do ludności miasta	39,5%	31,7%
8. Zawodowo bierni	4.770	6.200
stosunek % do ludności miasta	56,1%	51,7%

92

II Alternatywa - m. Konstantynów

III. Funkcje miastotwórcze.

	Stan obecny	Stan persp.
1. Zatrudnienie w przemyśle: stosunek % do globalnego zatrudnienia w tym:	1.755 75,3%	26200 45,5%
przemysł włókienniczy	1.505	1.700
" chemiczny	48	100
" metalowy	-	100
" energetyczny	-	-
" wyśobywczy	-	-
" drzewny i papierniczy	81	100
" skórzany	-	-
" mat. budowlanych	117	100
" spożywczy	4	100
" różny	-	-
2. Administracja o zasięgu ponadlokalnym x/	4	-
3. Szkolnictwo wyższe i zawodowe /personel/	14	50
4. Budownictwo inwestycyjne	-	300
5. Komunikacja zewnętrzna i łączność	11	50
6. Usługi kulturalno-socjalne	10	100
7. Inne funkcje miastotwórcze	-	-
R a z e m :	1.794	2.700
Uczniowie szkół wyższych	-	-
Uczniowie szkół zawodowych	61	600
w tym zamiejscowi	31	300
x/ wraz z obrotem towarowym o zasięgu ponadlokalnym		

94

II Alternatywa - m. Konstantynów

IV. Bankoje usługowe.

	Stan obecny	Stan persp.
1. Obrót towarowy	207	500
2. Gospodarka komunalna i remonty	43	200
3. Usługi kulturalno-socjalne	117	300
4. Usługi przemysłowe i rzemieślnicze	122	200
5. Administracja lokalna	46	200
6. Komunikacja i łączność	1	100
7. Inne	-	200
Razem:	536	1.700

95

II. Alternatywa - m. Głowno

Struktura ludności

	Stan obecny	Stan perspekt.
ludność globalnie	8.275	20.000
ludność rolnicza	466	500
stosunek % do ludności miasta	5,6%	2,5%
ludność nierolnicza	7.809	19.500
stosunek % do ludności miasta	94,4%	97,5%
w tym:		
w wieku produkcyjnym	4.248	10.200
stosunek % do ludności nierolniczej	54,4%	52,5%
poza wiekiem produkcyjnym	3.561	9.300
stosunek % do ludności nierolniczej	45,6%	47,5%
zawodowo czynni	3.378	8.700
stosunek % do ludności w wieku produk.	56,0%	85,0%
stosunek % do ludności nierolniczej	30,4%	44,6%
zawodowo bierni	4.431	10.800
stosunek % do ludności nierolniczej	56,7%	55,4%
liczba zawodowo biernych na 1 zawodowo czynnego	1,31	1,24
liczba ludności poza wiekiem produkcyjnym na 1 osobę w wieku produkcyjnym	0,84	0,91

96

II. Alternatywa - m. Głowno

	Stan obecny	Stan persp.
Zatrudnienie w mieście		
Globalne zatrudnienie	3.081	9.200
stosunek % do ludności nierolniczej	39,5%	47,2%
stosunek % do ludności miasta	37,2%	46,0%
Zatrudnienie w funkcjach miastotwórczych	2.204	6.000
stosunek % do globalnego zatrudnienia	71,5%	65,2%
stosunek % do ludności nierolniczej	28,2%	30,8%
stosunek % do ludności miasta	28,1%	30,0%
Zatrudnienie w funkcjach usługowych	877	3.200
stosunek % do globalnego zatrudnienia	28,5%	34,8%
stosunek % do ludności nierolniczej	11,3%	16,4%
stosunek % do ludności miasta	10,6%	16,0%
Wyjeżdżający do pracy	275	800
stosunek % do globalnego zatrudnienia	8,9%	8,5%
Zawodowo czynni pracujący w mieście	2.806	8.400
Wyjeżdżający do pracy	572	300
stosunek % do ludności w wieku produkcyjnym	13,5%	2,9%
Kadry miastotwórcze, zamieszkałe w mieście	2.896	6.800
stosunek % do ludności miasta	35,0%	34,0%
Zawodowo bierni	4.421	10.800
stosunek % do ludności miasta	53,5%	54,0%

9?

II Alternatywa - m. Główna

Funkcje miastotwórcze.

	Stan obecny	Stan perspekt.
Zatrudnienie w przemyśle	1.513	3.100
Stosunek % do globalnego zatrudnienia	49,1%	33,7%
w tym:		
przemysł włókienniczy	186	300
" chemiczny	8	-
" metalowy	183	300
" energetyczny	-	-
" wydobywczy	-	-
" drzewny i papierniczy	25	200
" skórzany	-	100
" mat.budowlanych	29	300
" spożywczy	82	400
" różny	1.000	1.500
Administracja o zasięgu ponadlokalnym x/	4	800
Wzrost wyższe i zawodowe /personel/	68	100
Budownictwo inwestycyjne	484	1.100
Komunikacja zewnętrzna i łączność	86	300
Usługi kulturalno-socjalne	49	400
Razem:	2.204	6.000
Stażniewie szkół wyższych	-	-
Stażniewie szkół zawodowych	241	1.200
w tym zamiejscowi	120	600
Wraz z obrotem towarowym o zasięgu ponadlokalnym		

98

II Alternatywa - m. Główna

	Stan obecny	Stan pobczy
IV. Funkcje usługowe		
• Obrót towarowy	239	1.300
• Gospodarka komunalna i remonty	99	300
• Usługi kulturalno-socjalne	103	500
• Usługi przemysłowe i rzemieślnicze	124	500
• Administracja lokalna	62	200
• Komunikacja i łączność	16	200
• Inne	134	200
Razem:	877	3.200

99

II. Alternatywa - m. Łęczyca

Struktura ludności.

	Stan obecny	Stan perspekt.
Ludność globalnie	7.344	225.000
Ludność rolnicza	452	500
Procent % do ludności miasta	6,2%	2,0%
Ludność nierolnicza	6.892	24.500
Procent % do ludności miasta	93,8%	98,0%
w tym:		
w wieku produkcyjnym	3.860	13.000
Procent % do ludności nierolniczej	56,0%	53,0%
poza wiekiem produkcyjnym	3.032	11.500
Procent % do ludności nierolniczej	44,0%	47,0%
Zawodowo czynni	2.434	11.100
Procent % do ludności w wieku produkcyjnym	80,3%	85,0%
Procent % do ludności nierolniczej	35,3%	45,3%
Zawodowo bierni	4.458	13.400
Procent % do ludności nierolniczej	64,7%	54,7%
Liczba zawodowo biernych na 1 zawodowo czynnego	1,83	1,21
Liczba ludności poza wiekiem produkcyjnym na 1 osobę w wieku produkcyjnym	0,79	0,88

100

II Alternatywa - m. Łęczyca

	Stan obecny	Stan perspekt.
Zatrudnienie w mieście.		
Globalne zatrudnienie	2.342	10.900
stosunek % do ludności nierolniczej	34,0%	44,5%
stosunek % do ludności miasta	31,9%	43,6%
Zatrudnienie w funkcjach miastotwórczych	1.410	6.900
stosunek % do globalnego zatrudnienia	60,2%	63,3%
stosunek % do ludności nierolniczej	20,5%	28,2%
stosunek % do ludności miasta	19,2%	27,6%
Zatrudnie w funkcjach usługowych	932	4.000
stosunek % do globalnego zatrudnienia	39,8%	36,7%
stosunek % do ludności nierolniczej	13,5%	16,3%
stosunek % do ludności miasta	12,7%	16,0%
Dojeżdżający do pracy	72	800
stosunek % do globalnego zatrudnienia	3,1%	7,3%
Zawodowo czynni pracujący w mieście	2.270	10.100
Wyjeżdżający do pracy	164	1.000
stosunek % do ludności w wieku produkcyjn.	4,2%	7,7%
Kadry miastotwórcze zamieszkałe w mieście	1.834	8.800
stosunek % do ludności miasta	24,9%	35,2%
Zawodowo bierni	4.458	13.400
stosunek % do ludności miasta	64,7%	53,6%

101

II Alternatywa - m. Łęczyca

III. Funkcje miastotwórcze.

1. Zatrudnienie w przemyśle
 stosunek % do globalnego zatrudnienia

w tym:

przemysł włókienniczy
 " chemiczny
 " metalowy
 " energetyczny
 " wydobywczy
 " drzewny i papierniczy
 " skórzaný
 " mat. budowlanych
 " spożywczy
 " różny

2. Administracja o zasięgu ponadlokalnym x/

3. Szkolnictwo wyższe i zawodowe /personel/

4. Budownictwo inwestycyjne

5. Komunikacja zewnętrzna i łączność

6. Usługi kulturalno-socjalne

7. Inne funkcje miastotwórcze

R a z e m:

Uczniowie szkół wyższych

Uczniowie szkół zawodowych

w tym zamiejscowi

x/ wraz z obrotem towarowym o zasięgu
 ponadlokalnym

Stan obecny	Stan perspekt.
593	3.800
22,2%	34,9%
-	200
31	2.100
-	100
-	-
43	200
71	100
338	-
110	1.100
-	-
309	1.000
60	100
196	1.500
81	200
171	200
-	100
1.410	6.900
-	-
520	1.600
260	900

102

II Alternatywa - m. Łęczyca

V. Funkcje usługowe

1. Obrót towarowy

409 1.400

2. Gospodarka komunalna i remonty

147 800

3. Usługi kulturalno-socjalne

84 500

4. Usługi przemysłowe i rzemieślnicze

189 800

5. Administracja lokalna

41 200

6. Komunikacja i łączność

62 100

7. Inne

- 200

R a z e m:

932 4.000

103

II Alternatywa - m. Brzeziny

I. Struktura ludności.

	Stan obecny	Stan persp.
A. Ludność globalnie	6.198	10.000
B. Ludność rolnicza stosunek % do ludności miasta	1.223 19,7%	1.300 13,0%
C. Ludność nierolnicza stosunek % do ludności miasta w tym:	4.975 80,3%	8.700 87,0%
1. W wieku produkcyjnym stosunek % do ludności nierolniczej	2.590 52,1%	4500 51,0%
2. Poza wiekiem produkcyjnym stosunek % do ludności nierolniczej	2.385 47,9%	4.200 49,0%
3. Zawodowo czynni stosunek % do ludności w wieku produkcyjnym stosunek % do ludności nierolniczej	2.625 101,4% 52,8%	3.900 85,0% 44,8%
4. Zawodowo bierni stosunek % do ludności nierolniczej	2.350 47,2%	4.800 55,2%
5. Liczba zawodowo biernych na 1 zawodo- wo czynnego	0,90	1,23
6. Liczba ludności poza wiekiem produkcyjnym na 1 osobę w wieku produkcyjnym	0,92	0,93

104

II Alternatywa - m.Brzeziny

II. Zatrudnienie w mieście

	Stan obecny	Stan perspekt.
1. Globalne zatrudnienie	2.469	3.700
stosunek % do ludności nierolniczej	49,6%	42,5%
stosunek % do ludności miasta	38,9%	37,0%
2. Zatrudnienie w funkcjach miastotwórcz.	21.866	62.300
stosunek % do globalnego zatrudnienia	75,6%	62,2%
stosunek % do ludności nierolniczej	37,5%	26,4%
stosunek % do ludności miasta	31,7%	23,0%
3. Zatrudnienie w funkcjach usługowych	6.036	1.400
stosunek % do globalnego zatrudnienia	24,4%	37,8%
stosunek % do ludności nierolniczej	12,1%	16,0%
stosunek % do ludności miasta	9,7%	14,0%
4. Dojeżdżający do pracy	81	500
stosunek % do globalnego zatrudnienia	3,3%	13,5%
5. Zawodowo czynni pracujący w mieście	2.388	3.200
6. Wyjeżdżający do pracy	237	700
stosunek % do ludności w wieku produk.	9,2%	15,6%
7. Kadry miastotwórcze zamieszk. w mieście	2.203	4.700
stosunek % do ludności miasta	35,5%	47,0%
8. Zawodowo bierni	2.350	4.800
stosunek % do ludności miasta	37,9%	48,0%

105

II Alternatywa - m.Brzezina

III. Funkcje miastotwórcze

	Stan obecny	Stan persp.
1. Zatrudnienie w przemyśle	1.255	1.800
stosunek % do globalnego zatrudnienia	50,8%	48,6%
w tym:		
przemysł włókienniczy	866	1.100
" chemiczny	-	-
" metalowy	42	100
" energetyczny	-	-
" wydobycie drewna i papieru	-	100
" skórzany	99	200
" mat.budowlanych	214	200
" spożywczy	34	100
" różny	-	-
2. Administracja o zasięgu powiat. x/	287	50
3. Szkolnictwo wyższe i zawodowe /pers./	20	50
4. Budownictwo inwestycyjne	180	300
5. Komunikacja zewnętrzna i łączność	22	50
6. Usługi kulturalno-socjalne	102	50
7. Inne funkcje miastotwórcze	-	-
Razem:	1.866	2.300
Uczniowie szkół wyższych	-	-
Uczniowie szkół zawodowych	204	500
w tym zamiejscowi	100	300
x/ wraz z obrotem towarowym o zasięgu ponadlokalnym		

106

II Alternatywy - m. Brzezín

	Stan obecny	Stan persp.
<u>IV. Funkcje usługowe.</u>		
1. Obrót towarowy	360	650
2. Gospodarka komunalna i remonty	15	200
3. Usługi kulturalno-socjalne	57	100
4. Usługi przemysłowe i rzemieślnicze	97	300
5. Administracja lokalna	64	50
6. Komunikacja i łączność	10	50
7. Inne	-	50
R a z e m:	603	1.400

107

II Alternatywa - m. Koluszki

	Stan obecny	Stan persp.
I. Struktura ludności.		
A. Ludność globalnie	5.775	23.000
B. Ludność rolnicza	320	500
stosunek % do ludności miasta	5.6%	2.2%
C. Ludność nierolnicza	5.445	22.500
stosunek % do ludności miasta	94.4%	97.8%
w tym:		
1. W wieku produkcyjnym	2.891	11.900
stosunek % do ludności nierolniczej	53.0%	53.0%
2. Poza wiekiem produkcyjnym	2.564	10.600
stosunek % do ludności nierolniczej	47.0%	47.1%
3. Zawodowo czynni	3.099	9.800
stosunek % do ludności w wieku prod.	107.1%	82.0%
stosunek % do ludności nierolniczej	56.8%	43.6%
4. Zawodowo bierni	2.346	12.700
stosunek % do ludności nierolniczej	43.1%	56.4%
5. Liczba zawodowo biernych na 1 zawodowo czynnego	0.76	1.30
6. Liczba ludności poza wiekiem produkcyjnym na 1 osobę w wieku produkcyjnym	0.89	0.89

108

II. Zatrudnienie w mieście

	Stan obecny	Stan persp.
1. Globalne zatrudnienie	2.281	9.500
stosunek % do ludności nierolniczej	41,8%	42,2%
stosunek % do ludności miasta	9,2%	41,4%
2. Zatrudnienie w funkcjach miastotwórcz.	1.748	5.800
stosunek % do globalnego zatrudnienia	76,6%	61,1%
stosunek % do ludności nierolniczej	32,0%	25,8%
stosunek % do ludności miasta	31,2%	-
3. Zatrudnienie w funkcjach usługowych	533	3.700
stosunek % do globalnego zatrudnienia	23,4%	38,9%
stosunek % do ludności nierolniczej	9,8%	38,1%
stosunek % do ludności miasta	9,2%	16,0%
4. Dojeżdżający do pracy	149	500
stosunek % do globalnego zatrudnienia	6,5%	5,3%
5. Zawodowo czynni pracujący w mieście	2.132	9.000
6. Wyjeżdżający do pracy	967	800
stosunek % do ludności w wieku produkcyjnym	33,4%	6,8%
7. Kadry miastotwórcze	2.765	7.200
stosunek % do ludności miasta	47,8%	31,3%
8. Zawodowo bierni	2.346	12.700
stosunek % do ludności miasta	40,6%	55,2%

109

II Alternatywa - m.Koluski

III. Funkcje miastotwórcze

	Stan obecny	Stan obcany
1. Zatrudnienie w przemyśle	91	1.600
stosunek % do globalnego zatrudnienia	4.0%	16.8%
w tym:		
przemysł włókienniczy	-	200
" chemiczny	-	-
" metalowy	35	900
" energetyczny	-	-
" wydobywczy	-	-
" drzewny i papierniczy	10	100
" skórzany	-	100
" mat.budowlanych	25	200
" spożywczy	21	100
" różny	-	-
2. Administracja o zasięgu ponadlokal. x/	-	800
3. Szkolnictwo wyższe i zawodowe /personel/	22	100
4. Budownictwo inwestycyjne	11	1.400
5. Komunikacja zewnętrzna i łączność	1.513	1.700
6. Usługi kulturalne-socjalne	53	200
7. Inne funkcje miastotwórcze	58	-
R a z e m:	1.748	5.800
Uczniowie szkół wyższych	-	-
Uczniowie szkół zawodowych	107	1.200
w tym zamiejscowi	50	500
x/ wraz z obrotym towarowym o zasięgu ponadlokalnym		

110

II Alternatywa - m. Koluski

IV. Funkcje usługowe.

	Stan obecny	Stan perspekt.
1. Obrót towarowy	238	1.000
2. Gospodarka komunalna i remonty	-	800
3. Usługi kulturalno-socjalne	89	500
4. Usługi przemysłowe i rzemieślnicze	147	700
5. Administracja lokalna	57	200
6. Komunikacja i łączność	-	200
7. Inne	2	300
R a z e m	533	3.700

iii

II Alternatywa - m. Tuszyn

I. Struktura ludności.

	Stan obecny	Stan persp.
A. Ludność globalnie	5.073	13.000
B. Ludność rolnicza	954	1.100
stosunek % do ludności miasta	18,8%	8,5%
C. Ludność nierolnicza	4.119	11.900
stosunek % do ludności miasta	81,2%	91,5%
w tym:		
1. W wieku produkcyjnym	2.257	6.100
stosunek % do ludności nierolniczej	54,8%	51,0%
2. Poza wiekiem produkcyjnym	1.862	5.800
stosunek % do ludności nierolniczej	45,2%	49,0%
3. Zawodowo czynni	1.805	4.900
stosunek % do ludności w wieku produkcyjnym	80,0%	80,0%
stosunek % do ludności nierolniczej	43,8%	41,2%
4. Zawodowo bierni	2.314	7.000
stosunek % do ludności nierolniczej	56,2%	58,8%
5. Liczba zawodowo biernych na 1 zawodowo czynnego	1,28	1,43
6. Liczba ludności poza wiekiem produkcyjnym na 1 osobę w wieku produkcyjnym	0,82	0,95

iii

II Alternatywa - m. Tussyn

I. Struktura ludności.

	Stan obecny	Stan persp.
A. Ludność globalnie	5.073	13.000
B. Ludność rolnicza	954	1.100
stosunek % do ludności miasta	18,8%	8,5%
C. Ludność nierolnicza	4.119	11.900
stosunek % do ludności miasta	81,2%	91,5%
w tym:		
1. W wieku produkcyjnym	2.257	6.100
stosunek % do ludności nierolniczej	54,8%	51,0%
2. Poza wiekiem produkcyjnym	1.862	5.800
stosunek % do ludności nierolniczej	45,2%	49,0%
3. Zawodowo czynni	1.805	4.900
stosunek % do ludności w wieku produkcyjnym	80,0%	80,0%
stosunek % do ludności nierolniczej	43,8%	41,2%
4. Zawodowo bierni	2.314	7.000
stosunek % do ludności nierolniczej	56,2%	58,8%
5. Liczba zawodowo biernych na 1 zawodowo czynnego	1,28	1,43
6. Liczba ludności poza wiekiem produkcyjnym na 1 osobę w wieku produkcyjnym	0,82	0,95

112

II. Alternatywa - M. Tuszyn

II. Zatrudnienie w mieście		Stan obecny	Stan persp.
1. Globalne zatrudnienie		503	4.200
stosunek % do ludności nierolniczej		12,2%	35,3%
stosunek % do ludności miasta		9,9%	32,2%
2. Zatrudnienie w funkcjach miastotwórcz.		182	2.300
stosunek % do globalnego zatrudnienia		36,2%	54,7%
stosunek % do ludności nierolniczej		4,4%	19,3%
stosunek % do ludności miasta		3,6%	17,7%
3. Zatrudnienie w funkcjach usługowych		321	1.900
stosunek % do globalnego zatrudnienia		63,8%	45,3%
stosunek % do ludności nierolniczej		7,8%	16,0%
stosunek % do ludności miasta		6,3%	14,5%
4. Dojeżdżający do pracy		118	300
stosunek % do globalnego zatrudnienia		23,5%	7,1%
5. Zawodowo czynni pracujący w mieście		385	3.900
6. Wyjeżdżający do pracy		1.420	1.000
stosunek % do ludności w wieku produk.		62,9%	16,4%
7. Kadry miastotwórcze zamieszkałe w mieście		1.602	3.600
stosunek % do ludności miasta		31,5%	27,7%
8. Zawodowo bierni		2.314	7.000
stosunek % do ludności miasta		45,6%	53,8%

113

II. Alternatywa - m. Tuszyn

III. Funkcje miastotwórcze.

	Stan obecny	Stan perspekt.
1. Zatrudnienie w przemyśle stosunek % do globalnego zatrudnienia w tym:	126 25,0%	400 9,5%
przemysł włókienniczy	107	200
" chemiczny	-	-
" metalowy	-	-
" energetyczny	-	-
" wydobywczy	-	-
" drzewny i papierniczy	-	-
" skórzaný	-	100
" mat. budowlanych	-	-
" spożywczy	19	100
" różny	-	-
2. Administracja o zasięgu ponadlokl. x/	10	800
3. Szkolnictwo wyższe i zawodowe /personel	-	50
4. Budownictwo inwestycyjne	15	600
5. Komunikacja zewnętrzna i łączność	10	50
6. Usługi kulturalno-socjalne	21	400
7. Inne funkcje miastotwórcze	-	-
R a z e m:	182	2.300
Uczniowie szkół wyższych	-	-
Uczniowie szkół zawodowych	-	700
w tym zamiejscowi	-	300
x/ wraz z obrotem towarowym o zasięgu podałokalnym		

114

II. Alternatywa - m. Tuszyn

IV. Funkcje usługowe.

	Stan obecny	Stan perspekt.
1. Obrót towarowy	104	500
2. Gospodarka komunalna i remonty	5	400
3. Usługi kulturalno-socjalne	75	300
4. Usługi przemysłowe i rzemieślnicze	88	500
5. Administracja lokalna	23	100
6. Komunikacja i łączność	-	100
7. Inne	26	-
Razem:	321	1.900

115

II Alternatywa - n. Łask

I. Struktura ludności.	Stan obecny	Stan persp.
1. Ludność globalnie	4.041	16.000
2. Ludność rolnicza stosunek % do ludności miasta	446 11,0%	400 2,5%
3. Ludność nierolnicza stosunek % do ludności miasta w tym:	3.595 89,0%	15.600 97,5%
1. W wieku produkcyjnym stosunek % do ludności nierolniczej	2.013 56,0%	8.300 53,2%
2. Poza wiekiem produkcyjnym stosunek % do ludności nierolniczej	1.582 44,0%	7.300 46,8%
3. Zawodowo czynni stosunek % do ludności w wieku prod. stosunek % do ludności nierolniczej	2.241 111,3% 62,3%	7.100 85,0% 45,5%
4. Zawodowo bierni stosunek % do ludności nierolniczej	1.354 37,7%	8.500 54,5%
5. Liczba zawodowo biernych na 1 zawo- dowo czynnego	0.60	1,20
6. Liczba ludności poza wiekiem produkcyjnym na 1 osobę w wieku produkcyjnym	0,79	0,88

116

II Alternatywa - m. Łask

	Stan obecny	Stan perspek.
II. Zatrudnienie w mieście.		
1. Globalne zatrudnienie	1.942	7.300
stosunek % do ludności nierolniczej	54,0%	46,8%
stosunek % do ludności miasta	48,0%	45,6%
2. Zatrudnienie w funkcjach miastotwórcz.	1.193	4.900
stosunek % do globalnego zatrudnienia	61,4%	67,1%
stosunek % do ludności nierolniczej	33,2%	31,4%
stosunek % do ludności miasta	31,6%	30,6%
3. Zatrudnienie w funkcjach usługowych	749	2.400
stosunek % do globalnego zatrudnienia	38,6%	32,9%
stosunek % do ludności nierolniczej	20,8%	15,4%
stosunek % do ludności miasta	18,5%	15,0%
4. Dojeżdżający do pracy	257	600
stosunek % do globalnego zatrudnienia	13,2%	8,2%
5. Zawodowo czynni pracujący w mieście	1.685	6.700
6. Wyjeżdżający do pracy	556	400
stosunek % do ludności w wieku prodk.	27,6%	4,8%
7. Kadry miastotwórcze zamieszlk. w mieście	1.183	5.600
stosunek % do ludności miasta	45,3%	35,0%
8. Zawodowo bierni	1.354	8.500
stosunek % do ludności miasta	33,5%	53,1%

117

II. Alternatywa - m. Łask

III. Funkcje miastotwórcze

	Stan obecny	Stan perspekt.
1. Zatrudnienie w przemyśle	576	3.000
stosunek % do globalnego zatrudnienia	29,7%	41,0%
w tym:		
przemysł włókienniczy	359	1.800
" chemiczny	45	100
" metalowy	-	500
" energetyczny	-	-
" wydobywczy	- 38	-
" drzewny i papierniczy	- 35	100
" mat. budowlanych	- 62	100
" spożywczy	75	300
" różne	-	100
2. Administracja o zasięgu ponadlokal. x/	249	900
3. Szkolnictwo wyższe i zawodowe /personel/	14	100
4. Budownictwo inwestycyjne	195	600
5. Komunikacja zewnętrzna i łączność	50	100
6. Usługi kulturalno-socjalne	109	200
7. Inne funkcje miastotwórcze	-	-
R a z e m:	1.193	4.900
Uczniowie szkół wyższych	164	700
Uczniowie szkół zawodowych	82	300
w tym zamiejscowi		
x/ wraz z obrotem towarowym o zasięgu ponadlokalnym		

118

II Alternatywa - m. Łask

IV. Funkcje usługowe.

	Stan obecny	Stan perspekt.
1. Obrót towarowy	368	900
2. Gospodarka komunalna i remonty	100	400
3. Usługi kulturalno-socjalne	59	500
4. Usługi przemysłowe i rzemieślnicze	179	400
5. Administracja lokalna	40	100
6. Komunikacja i łączność	3	100
7. Inne	-	-
Razem	749	2.400

119

II. Alternatywa - m. Stryków

I. Struktura ludności.

	Stan obecny	Stan persp.
A. Ludność globalnie	2.649	5.000
B. Ludność rolnicza	533	500
stosunek % do ludności miasta	20,1%	10,0%
C. Ludność nierolnicza	2.116	4.500
stosunek % do ludności miasta	79,9%	90,0%
w tym:		
1. W wieku produkcyjnym	1.143	2.300
stosunek % do ludności nierolniczej	54,0%	52,0%
2. Poza wiekiem produkcyjnym	973	2.200
stosunek % do ludności nieroln.	46,0%	48,0%
3. Zawodowo czynni	992	1.900
stosunek % do ludności w wieku prodk.	86,8%	84,0%
stosunek % do ludności nierolniczej	46,9%	42,2%
4. Zawodowo bierni	1.124	2.600
stosunek % do ludności nierolniczej	53,1%	57,8%
5. Liczba zawodowo biernych na 1 zawo- dowo czynnego.	1,13	1,37
6. Liczba ludności poza wiekiem produkcyjnym na 1 osobę w wieku produkcyjnym	0.85	0.96

120

II Alternatywa - m.Stryków

	Stan obecny	Stan persp.
II. Zatrudnienie w mieście		
1. Globalne zatrudnienie	651	2.100
stosunek % do ludności nierolniczej	30,8%	46,6%
stosunek % do ludności miasta	24,5%	42,0%
2. Zatrudnienie w funkcjach miastotwórcz.	422	1.500
stosunek % do globalnego zatrudnienia	64,8%	71,4%
stosunek % do ludności nierolniczej	19,9%	33,3%
stosunek % do ludności miasta	15,9%	30,0%
3. Zatrudnienie w funkcjach usługowych	229	600
stosunek % do globalnego zatrudnienia	35,2%	28,6%
stosunek % do ludności nierolniczej	10,9%	13,3%
stosunek % do ludności miasta	8,6%	12,0%
4. Dojeżdżający do pracy	64	300
stosunek % do globalnego zatrudnienia	9,8%	14,3%
5. Zawodowo czynni, pracujący w mieście	587	1.800
6. Wyjeżdżający do pracy	405	100
stosunek % do ludności w wieku produkcyjnym	35,4%	0,5%
7. Kadry miastotwórcze zamieszkające w mieście	827	1.750
stosunek % do ludności miasta	33,5%	35,0%
8. Zawodowo bierni	1.124	2.600
stosunek % do ludności miasta	45,5%	52,0%

121

II. Alternatywa - m. Stryków

III. Funkcje miastotwórcze.

	Stan obecny	Stan persp.
1. Zatrudnienie w przemyśle	364	1.050
stosunek % do globalnego zatrudnienia	55,9%	50,0%
w tym:		
przemysł włókienniczy	-	100
" chemiczny	174	300
" metalowy	-	-
" energetyczny	-	-
" wytwórca drzewny i papierowy	52	100
" skórzany	10	100
mat. budowlanych	50	300
" spożywczy	24	100
" różny	54	50
2. Administracja o zasięgu ponadlokal. x/	-	-
3. Szkolnictwo wyższe i zawodowe /personel/	-	50
4. Budownictwo inwestycyjne	-	200
5. Komunikacja zewnętrzna i łączność	58	100
6. Usługi kulturalno-socjalne	-	100
7. Inne funkcje miastotwórcze	-	-
R a z e m	422	1.500
Uczniowie szkół wyższych	-	-
Uczniowie szkół zawodowych	-	300
w tym zamiejscowi	-	150
x/ wraz z obrotem towarowym i zasięgu ponadlokalnym		

122

II Alternatywy - m. Stryków

III. Funkcje usługowe

	Stan obecny	Stan persp.
1. Obrót towarowy	70	200
2. Gospodarka komunalna i remonty	18	50
3. Usługi kulturalno-socjalne	85	100
4. Usługi przemysłowe i rzemieślnicze	13	150
5. Administracja lokalna	43	50
6. Komunikacja i łączność	-	50
7. Inne	-	-
Razem:	229	600

123

II. Alternatywa - tereny wiejskie

	Stan obecny	Stan persp.
I. <u>Struktura ludności</u>		
A. Ludność globalnie	122.321	175.000
B. Ludność rolnicza stosunek % do ludności ogółem	80.493 65,8%	90.000 51,4%
C. Ludność nierolnicza stosunek % do ludności ogółem w tym:	41.828 34,2%	85.000 48,6%
1. W wieku produkcyjnym stosunek % do ludności ogółem	22.587 54,0%	42.500 50,0%
2. Poza wiekiem produkcyjnym stosunek % do ludności nierolniczej	19.241 46,0%	42.500 50,0%
3. Zawodowo czynni stosunek % do ludności wieku produk. stosunek % do ludności nierolniczej	27.654 122,4% 66,1%	44.200 104,0% 52,0%
4. Zawodowo bierni stosunek % do ludności nierolniczej	14.174 33,9%	40.800 48,0%
5. Liczba zawodowo biernych na 1 zawodowo czynnego	0,51	0,92
6. Liczba ludności poza wiekiem pro- dukcyjnym na 1 osobę w wieku produk.	0.85	1,0

124

II Alternatywa - tereny wiejskie

II. Zatrudnienie

	Stan obecny	Stan persp.
1. Globalne zatrudnienie	9.151	38.700
stosunek % do ludności nierolniczej	21,9%	45,5%
stosunek % do ludności ogółem	7,5%	22,1%
2. Dojeżdżający do pracy	648	3.500
stosunek % do globalnego zatrudnienia	7,1%	9,0%
3. Zawodowo czynni pracujący na wsi	8.503	35.200
4. Wyjeżdżający do pracy	19.151	9.000
stosunek % do ludności w wielm produk.	84,8%	21,2%
5. Zawodowo bierni	14.174	40.800
stosunek % do ludności wiejskiej ogółem	11,6%	23,3%

125

STAT

II. Alternatywa - tereny wiejskie

III. Struktura zatrudnienia

	Stan obecny	Stan persp.
1. Zatrudnienie w przemyśle	3.235	10.100
stosunek % do globalnego zatrudn.	35,4%	13,5%
w tym:		
przemysł włókienniczy	1.089	2.700
" chemiczny	-	-
" metalowy	191	500
" energetyczny	-	700
" wydobywczy	-	1.000
" drzewny i papierniczy	408	400
" skórzany	39	400
" mat.budowlanych	958	1.800
" spożywczy	410	2.200
" różny	26	500
2. Administracja	442	800
3. Szkolnictwo zawodowe /personel/	64	500
4. Budownictwo inwestycyjne	18	-
5. Komunikacja zewnętrzna i łączność	350	700
6. Usługi kulturalno-socjalne	1.735	10.600
7. Obrót towarowy	3.212	5.000
8. Gospodarka komunalna i remonty	-	15.000

126

II Alternatywa - tereny wiejskie

	Stan obecny	Stan perspek.
9		
9. Usługi przemysłowe i rzemieślnicze	95	3.600
10. Obsługa wczasów	-	2.000
11. Inne	-	16.000
Razem:	9.151	38.700
Uczniowie szkół zawodowych	-	45.000
w tym zamiejscowi	-	35.000

127

ZESTAWIENIA ZBIORCZE

128

I Struktura ludnościA. Ludność globalnie

	Obecnie.	W perspektywie	
		I Altern.	II Altern.
<u>Łódź</u>	619.966	750.000	750.000
<u>Pabianice</u>	48.192	81.000	60.000
<u>Żelazów</u>	26.229	71.000	55.000
<u>Ozorków</u>	13.615	25.000	23.000
<u>Aleksandrów</u>	8.773	16.000	14.000
<u>Konstantynów</u>	8.504	13.000	12.000
<u>Głowno</u>	8.275	18.000	20.000
<u>Łęczyca</u>	7.344	22.000	25.000
<u>Brzeziny</u>	6.198	8.000	10.000
<u>Koluszki</u>	5.775	17.000	23.000
<u>Tuszyn</u>	5.073	9.000	13.000
<u>Łask</u>	4.041	12.000	16.000
<u>Stryków</u>	2.649	4.000	5.000
 <u>Tereny wiejskie</u>	 122.321	 160.000	 175.000
 <u>Razem:</u>	 886. 869.955	 1201.000	 1201.000

120

Struktura ludnościLudność rolnicza

	Obecnie	W perspektywie	
		I Altern.	II Altern.
Łódź	9.563	9.000	9.000
Pabianice	1.035	1.000	1.000
Łęka	339	1.000	1.900
Czerków	585	500	500
Aleksandrów	295	200	200
Konstantynów	849	800	800
Łowno	466	500	500
Łęczyca	452	500	500
Przeziny	1.223	1.300	1.300
Łopuszki	320	500	500
Łuszn	954	1.100	1.100
Łask	446	400	400
Łęka	533	500	500

Łęka wiejskie

80.493	90.000	90.000
--------	--------	--------

Razem:

97.553	107.300	107.200
--------	---------	---------

130

Struktura ludności	Obecnie	W perspektywie	
		I Altern.	II Altern.
<u>Ludność nierolnicza</u>			
Łódź	610.403	741.000	741.000
Łabianice	47.157	80.000	59.000
Łęka	25.890	70.000	54.100
Łęka	13.030	19.500	22.500
Aleksandrów	8.478	15.800	13.800
Łęka	7.655	12.200	11.200
Łęka	7.809	17.500	19.500
Łęka	6.892	21.500	24.500
Łęka	4.975	6.700	8.700
Łęka	5.455	16.500	22.500
Łęka	4.119	7.900	11.900
Łęka	3.595	11.600	15.600
Łęka	2.116	3.500	4.500
<u>Łęka wiejskie</u>	41.828	70.000	85.000
Razem	789.402	1.093.700	1.093.800

131

Struktura ludności.

W wieku produkcyjnym
stosunek % do ludności
rolniczej

Łódź

Pabianice

Zgierz

Ozorków

Aleksandrów

Konstantynów

Główno

Łęczyca

Brzeziny

Koluszki

Tuszyn

Łask

Stryków

Tereny wiejskie

R a z e m

Obecnie	W perspektywie	
	I Alter.	II Alt.
395,163 64,7%	370,500 50,0%	370,500 50,0%
28,577 60,06%	40,800 51,0%	29,500 50,0%
16,024 61,9%	37,100 53,0%	28,100 52,0%
8,079 62,0%	9,900 51,0%	11,500 51,0%
4,646 54,8%	8,000 50,5%	7,000 50,5%
4,195 54,8%	6,100 50,0%	5,600 50,0%
4,248 54,4%	9,100 52,0%	10,200 52,5%
3,860 56,0%	11,400 53,0%	13,000 53,0%
5,290 52,1%	3,350 50,0%	4,500 51,0%
2,991 53,0%	8,600 53,0%	11,900 53,0%
2,257 54,8%	4,000 51,0%	6,100 51,0%
2,015 56,0%	6,100 53,0%	8,300 53,0%
1,143 54,0%	1,800 51,0%	2,300 52,0%
22,587 54,0%	35,000 50,0%	42,500 50,0%
498,276 63,1%	551,750 50,4%	551,000 50,4%

122

I. Struktura ludności

2. Poza wiejską produkcję.

	Obecnie	W perspektywie	
		I Alter.	II Altern.
Łódź	215.240	370.500	370.500
Pabianice	18.580	39.200	29.500
Zgierz	9.866	32.900	26.000
Ozorków	4.951	9.600	11.000
Aleksandrów	3.832	7.800	6.800
Konstantynów	3.460	6.100	5.600
Głowno	3.561	8.400	9.300
Łęczyca	2.032	10.100	11.500
Brzeziny	2.385	3.350	4.200
Koluszki	2.564	7.900	10.600
Tuszyn	1.862	3.900	5.800
Łask	1.582	5.500	7.300
Stryków	973	1.700	2.200
<u>Tereny wiejskie</u>	19.241	35.000	42.500
Razem:	291.129	541.950	542.800

123

Struktura ludności.

rodowo czynni
 stosunek % do ludności
 w wieku produkcyjnym
 stosunek % do ludności
 wiejskiej

1. Łódź

2. Pabianice

3. Zgierz

4. Ozorków

5. Aleksandrów

6. Konstantynów

7. Głowno

8. Łęczyca

9. Brzeziny

10. Koluszki

11. Tuszyń

12. Łask

Obecnie	W perspektywie	
	I Altern.	II Altern.
280,726 81,0% 46,0%	333,500 90,0% 45,0%	333,500 90,0% 45,0%
25,272 88,4% 53,6%	36,300 89,0% 45,4%	26,300 89,0% 44,5%
12,115 75,6% 46,8%	33,000 89,0% 47,2%	25,000 89,0% 47,2%
6,559 81,2% 50,3%	8,600 87,1% 44,1%	10,000 87,1% 44,4%
4,216 90,7% 49,7%	7,000 88,0% 44,3%	6,200 88,0% 44,9%
2,855 82,8% 37,7%	5,400 82,0% 42,3%	5,000 88,0% 44,6%
3,378 56,3% 30,4%	7,700 85% 44,0%	8,700 85,0% 44,6%
2,434 80,3% 33,3%	9,700 85,9% 45,1%	11,100 85,0% 45,3%
2,625 101,4% 52,8%	2,900 86,0% 43,3%	3,900 85,0% 44,8%
3,099 107,1% 56,8%	7,100 82,0% 43,0%	9,800 82,0% 43,6%
1,805 80,0% 43,8%	3,400 85,0% 43,0%	4,900 80,0% 41,2%
2,241 111,3% 62,3%	5,200 85,0% 44,9%	7,100 85,0% 45,5%

124

13. Strychn

Foram. wicki

R a s e n

Strychn	Foram. wicki	
	I Altern.	II Altern.
952	1.500	1.500
16,57	14,07	14,07
40,57	4,07	4,07
7,054	10,400	44,400
10,400	104,0%	104,0%
6,116	5,07	5,07
70,001	457,700	457,600
75,300	50,07	50,07
47,57	45,57	45,57

195

Struktura ludności

Wódowo bierni

442
 abianice
 gierz
 worków
 Aleksandrów
 onstantynów
 towno
 ęczyca
 rzeziny
 oluszeki
 aszyn
 ask
 tryków

Wreny wiejskie

a z e m:

Obecnie	W perspektywie	
	I altern.	II Altern.
329.677	407.500	407.500
21.885	43.700	32.700
13.775	36.000	29.100
6.471	10.900	12.500
4.262	8.800	7.600
4.770	6.800	6.200
4.431	9.800	10.800
4.458	11.800	13.400
2.350	3.800	4.800
2.356	9.400	12.700
2.314	4.500	7.000
1.354	6.400	8.500
1.124	2.000	2.600
14.174	33.600	40.800
414.401	596.000	596.200

130

Zatrudnienie

Globalne zatrudnienie

s.% do ludności nieroln.

s.% do ludności miasta

Łódź

297.870
48,8%
48,0%349.800
46,7%
46,1%345.800
46,7%
46,1%

Pabianice

26.288
55,8%
54,5%37.100
46,4%
45,8%27.000
45,8%
45,0%

Zgierz

13.241
51,1%
50,5%31.600
45,1%
44,5%24.000
44,4%
43,6%

Ozorków

5.803
44,5%
42,6%19.100
46,7%
45,5%10.400
46,2%
45,2%

Aleksandrów

3.199
37,7%
36,5%6.800
43,0%
42,5%6.000
43,5%
42,9%

Konstantynów

2.330
30,4%
27,4%5.200
42,6%
40,0%4.400
39,3%
36,7%

Główno

3.081
39,5%
37,2%8.200
46,8%
45,6%9.200
47,2%
46,0%

Łęczyca

2.342
34,0%
31,9%9.700
45,1%
44,1%10.900
44,5%
43,6%

Brzeziny

2.469
49,6%
39,8%2.600
38,8%
32,5%3.700
42,5%
37,0%

Raduski

2.281
41,8%
39,2%7.200
43,6%
42,4%9.500
42,2%
41,4%

Tuszyn

503
12,2%
9,9%3.400
43,0%
37,8%4.200
35,2%
32,2%

130

zatrudnienie

ogólne zatrudnienie
 w % do ludności nieroln.
 w % do ludności miasta

	Obecnie	W perspektywie	
		I Altern.	II Altern.
Łódź	297.870 48,8% 48,0%	349.800 46,7% 46,1%	345.800 46,7% 46,1%
Pabianice	26.288 55,8% 54,5%	37.100 46,4% 45,8%	27.000 45,8% 45,0%
Zgierz	13.241 51,1% 50,5%	31.600 45,1% 44,5%	24.000 44,4% 43,6%
Ozorków	5.103 44,5% 42,6%	9.100 46,7% 45,5%	10.400 46,2% 45,2%
Aleksandrów	3.199 37,7% 36,5%	6.800 43,0% 42,5%	6.000 43,5% 42,9%
Konstantynów	2.330 30,4% 27,4%	5.200 42,6% 40,0%	4.400 39,3% 36,7%
Głowno	3.081 39,5% 37,2%	8.200 46,8% 45,6%	9.200 47,2% 46,0%
Łęczyca	2.342 34,0% 31,9%	9.700 45,1% 44,1%	10.900 44,5% 43,6%
Brzeziny	2.469 49,6% 39,8%	2.600 38,8% 32,5%	3.700 42,5% 37,0%
Raduski	2.281 41,8% 9,2%	7.200 43,6% 42,4%	9.500 42,2% 41,4%
Tuszyn	503 12,2% 9,9%	3.400 43,0% 37,8%	4.200 35,2% 32,2%

137

- 2 -

	Obecnie	W perspektywie	
		I Altern.	II Altern.
Lask	1.942 54,0% 48,0%	5.500 47,4% 45,8%	7.300 46,8% 45,6%
Stryków	651 30,8% 24,5%	1.800 51,4% 45,0%	2.100 46,6% 42,0%
<u>Tereny wiejskie</u>	9,151 21,9% 7,5%	32,700 46,8% 20,4%	38,700 45,5% 22,1%
R a z e m:	371,151 47,0% 41,8%	506,700 46,3% 42,2%	503,200 46,0% 41,9%

128

zatrudnienie**zatrudnienie w funkcjach
statystycznych**

stos.% do global.zatrud.
 stos.% do ludn. nieroln.
 stos.% do ludn. miasta

	Obecnie	W perspektywie	
		I Altern.	II Altern.
Łódź	233.192	207.100	207.100
	78,3%	59,9%	59,9%
	38,2%	27,9%	27,9%
	37,6%	27,6%	27,5%
Pabianice	23.611	23.300	16.800
	89,8%	62,8%	62,2%
	50,1%	29,2%	28,5%
	49,0%	28,7%	28,0%
Zgierz	11.552	19.500	14.700
	87,2%	61,7%	61,3%
	44,6	27,9%	27,2%
	44,01%	27,5%	26,7%
Ozorków	4.795	5.900	6.700
	82,6%	64,8%	64,4%
	36,8%	30,2%	29,8%
	35,2%	29,5%	29,1%
Aleksandrów	2.579	4.400	4.000
	80,6%	64,7%	66,7%
	30,4%	27,8%	29,0%
	30,0%	27,5%	28,6%
Konstantynów	1.794	3.400	2.700
	77,0%	65,4%	61,4%
	23,4%	27,9%	24,1%
	21,5%	26,2%	22,5%
Głowno	2.204	5.400	6.000
	71,5%	65,9%	65,2%
	28,2%	30,8%	30,8%
	28,1%	30,0%	30,0%
Łęczyca	1.410	6.200	6.900
	60,2%	63,9%	63,3%
	20,5%	28,8%	28,2%
	19,2%	28,1%	27,6%

129

	Obecnie	W perspektywie	
		I Altern.	II Altern.
Brzeziny	1.866 75,6% 37,5% 31,7%	1.600 61,5% 23,9% 20,0%	2.300 62,2% 26,4% 23,0%
Koluszki	1.748 76,6% 32,0% 31,2%	4.700 65,3% 28,5% 27,6%	5.800 61,1% 61,1% 35,8%
Tuszyn	182 36,2% 4,4% 3,6%	2.200 64,7% 27,8% 24,5%	2.300 54,7% 12,3% 17,7%
Łask	1.193 61,4% 32,2% 31,6%	3.800 69,0% 32,8% 32,6%	4.900 67,1% 31,4% 30,6%
Stryków	422 64,8% 19,9% 15,9%	1.400 77,8% 40,0% 35,0%	1.500 71,4% 33,3% 30,0%
R a z e m	286.548 79,4% 38,3% 37,5%	288.900 60,9% 28,2% 27,8%	281.700 60,6% 27,9% 27,4%

140

Zatrudnienie

Zatrudnienie w funkcjach
miejscowych.

% do glob. zatrudnienia
 % do ludności nieroln.
 % do ludności miasta

Łódź

Pabianice

Zgierz

Ozorków

Aleksandrów

Konstantynów

Główno

Łęczyca

Obecnie	W perspektywie	
	I Altern.	II Altern.
64.678	138.700	138.700
21,7%	40,1%	40,1%
10,6%	18,8%	18,8%
10,4%	18,5%	18,5%
2.677	13.800	10.200
10,2%	37,2%	38,9%
5,7%	17,3%	17,3%
5,6%	17,0%	17,0%
1.689	12.100	9.300
12,8%	38,3%	29,7%
6,5%	17,2%	17,2%
6,4%	17,0%	17,0%
1.008	3.200	3.700
17,4%	35,2%	35,6%
7,7%	16,4%	16,4%
7,4%	16,0%	16,0%
620	2.400	2.000
19,4%	35,3%	33,3%
7,3%	15,2%	14,6%
7,1%	15,1%	14,5%
536	1.800	1.700
23,0%	34,6%	38,6%
7,0%	14,8%	15,2%
6,3%	14,0%	14,0%
877	2.800	3.200
28,5%	34,1%	34,8%
11,3%	18,0%	16,4%
10,6%	15,5%	16,0%
532	3.500	4.000
39,8%	36,1%	36,7%
13,5%	16,3%	16,3%
12,7%	16,0%	16,0%

141

- 2 -

	Obecnie	W perspektywie	
		I Altern.	II Altern.
Brzeziny	603 24,4% 12,1% 9,7%	1.000 38,5% 14,9% 13,0%	1.400 37,8% 16,0% 14,0%
Koluszki	533 23,4% 9,8% 9,2%	2.500 34,7% 15,2% 15,0%	3.700 38,9% 38,1% 16,0%
Tuszyn	321 63,8% 7,8% 6,3%	1.200 35,3% 15,2% 14,0%	1.900 45,3% 16,0% 14,5%
Łask	749 38,6% 20,8% 18,5%	1.700 31,0% 14,7% 14,0%	2.400 32,9% 15,4% 15,0%
Stryków	229 35,2% 10,9% 8,6%	400 22,2% 11,4% 11,0%	600 28,6% 15,3% 12,0%
Razem	75.452 20,8% 10,1% 9,9%	185.100 39,1% 18,1% 17,8%	182.800 39,3% 18,1% 17,8%

142

zatrudnienie

jeżdżący do pracy
wzrost % do globalnego
zatrudnienia

	Obecnie	W perspektywie	
		I Altern.	II Altern.
Łódź	21.008 7,0%	14.800 4,2%	14.800 4,2%
Pabianice	3.943 15,0%	1.300 3,5%	1.100 4,8%
Zgierz	3.047 23,0%	800 2,5%	800 3,3%
Ozorków	457 7,9%	800 8,8%	800 7,7%
Aleksandrów	231 7,2%	500 7,4%	500 8,3%
Główna Konstantynów	442 19,0%	500 9,6%	200 4,5%
Główna	275 8,9%	800 9,8%	800 8,7%
Łęczyca	72 3,1%	700 7,2%	800 7,1%
Brzeziny	81 3,3%	500 19,2%	500 13,5%
Koluszki	149 6,5%	700 9,7%	500 5,3%
Tuszyn	118 23,5%	400 11,8%	300 7,1%
Łask	257 13,2%	600 10,9%	600 8,2%
Stryków	64 9,8%	400 22,2%	300 14,3%
X tym tereny wiejskie	648 7,1%	2.000 6,1%	3.500 9,0%
Razem:	30.792 8,3%	24.800 4,9%	25.500 5,1%

143

trudnienie

jeżdżący do pracy
os. % do ludności w wieku
produkcyjnym

Łódź

3.684
1.0%

2.500
0.7%

2.500
0.7%

Pabianice

2.927
10.2%

500
1.2%

400
13.5%

Ząbierz

1.921
12.0%

2.200
31.4%

1.800
6.4%

Ozorków

1.213
15.0%

300
3.0%

400
3.5%

Aleksandrów

1.248
26.9%

700
9.0%

700
10.0%

Konstantynów

997
23.8%

700
11.4%

800
14.3%

Błowina

572
13.5%

300
3.3%

300
2.9%

Łęczyca

164
4.2%

700
6.2%

1.000
7.7%

Brzeziny

237
9.2%

800
23.9%

700
15.6%

Koluszki

967
33.4%

600
7.2%

800
6.8%

Tuszyn

1.420
62.9%

400
10.0%

1.000
16.4%

Łask

556
27.6%

300
4.9%

400
4.8%

Stryków

405
35.4%

100
5.6%

100
5.6%

* na tereny wiejskie

19.151
84.8

5.700
16.3%

9.000
21.2%

R a z e m:

35.642
7.1%

15.800
2.9%

19.900
3.6%

144

Funkcje miastotwórczePrzemysł ogółem

Łódź
Pabianice
Zgierz
Ozorków
Aleksandrów
Konstantynów
Głowno
Łęczyca
Brzeziny
Koluszki
Tuszyn
Łask
Stryków

Obecnie	W perspektywie	
	I Altern.	II Altern.
185.105	148.800	148.800
22.800	18.000	13.800
11.134	14.900	11.000
4.506	5.000	5.400
2.513	3.750	3.400
1.755	2.900	2.900
1.513	2.800	3.100
593	3.400	3.800
1.255	1.200	1.800
91	1.200	1.600
126	400	400
576	2.100	3.000
364	1.000	1.050
<u>Tereny wiejskie</u>	8.200	10.500
<u>R a z e m</u>	213.650	209.850

145

punkcje miastotwórcze

zatrudnienie w przemyśle

/ przemysł włókienniczy

	Obecnie	W perspektywie	
		I Altern.	II Altern.
Łódź	135.533	89.700	89.700
Pabianice	16.370	7.200	6.400
Zgierz	7.380	4.900	4.700
Ozorków	4.582	4.600	4.600
Aleksandrów	2.396	3.200	3.100
Konstantynów	1.505	1.700	1.700
Główno	186	300	300
Łęczyca	-	200	200
Brzeziny	866	700	1.100
Koluszki	/	200	200
Tuszyn	107	200	200
Łask	359	1.600	1.800
Stryków	/	100	100
<u>Terenyw wiejskie</u>	1.089	1.500	2.700
R a z e m:	166.173	116.100	116.800

146

Punkty miastotwórczeStrudnienie w przemyślePrzemysł chemiczny

	Obecnie	W perspektywie	
		I Alternaty	II Alter.
Lódź	6.833	4.900	4.900
Fabianice	1.531	3.200	2.300
Zgierz	2.069	4.300	3.200
Ozorków	24	-	100
Aleksandrów	-	-	-
Konstantynów	48	100	100
Głowno	8	-	-
Łęczyca	-	-	-
Brzeziny	-	-	-
Koluszki	-	-	-
Taszyn	-	-	-
Łask	45	100	100
Stryków	174	300	300

Tereny wiejskie

R a z e m:

10.732 12.900 11.000

147

Funkcje miastotwórczezatrudnienie w przemyślee/ przemysł metalowy

	Obecnie	W perspektywie	
		I Altern.	II Altern.
<u>Łódź</u>	17.245	22.800	22.800
<u>Pabianice</u>	2.001	4.000	2.500
<u>Zgierz</u>	755	3.700	1.500
<u>Ozorków</u>	-	200	300
<u>Aleksandrów</u>	-	400	200
<u>Konstantynów</u>	-	800	100
<u>Główno</u>	183	300	300
<u>Łęczyca</u>	31	1.900	2.100
<u>Brzeziny</u>	42	50	100
<u>Koluszki</u>	35	600	900
<u>Tuszyn</u>	-	-	-
<u>Łask</u>	-	100	500
<u>Stryków</u>	-	-	-

<u>Tereny wiejskie</u>	191	500	500
------------------------	-----	-----	-----

<u>Razem:</u>	20.485	35.350	31.800
---------------	--------	--------	--------

148

Funkcje miastotwórcze.

Zatrudnienie w przemyśle

a/ przemysł energetyczny

Łódź
 Pabianice
 Zgierz
 Ozorków
 Aleksandrów
 Konstantynów
 Głowno
 Łęczyca
 Brzeziny
 Koluszki
 Tuszyn
 Łask
 Stryków

Tereny wiejskie

Razem:

Obecnie	W perspektywie	
	I Altern.	II Altern.
1.706	2.600	2.600
315	400	400
114	400	300
-	-	-
-	-	-
-	-	-
-	-	-
-	100	100
-	-	-
-	-	-
-	-	-
-	-	-
-	-	-
-	500	700
2.135	4.000	4.200

przemysł wydobywczy

[illegible]

Tereny wiejskie

R a z e m:

150

Bankowe miastotwórczeWzrost w przemyślePrzemysł Drzewny i papier.

Łódź

Pabianice

Zgierz

Ozorków

Aleksandrów

Konstantynów

Głowno

Łęczyca

Brzeziny

Koluszki

Tuszyn

Łask

Stryków

Tereny wiejskie

Razem:

	Obecnie	W perspektywie	
		I Altern.	II Altern.
Łódź	6.985	7.500	7.500
Pabianice	1.376	1.200	800
Zgierz	395	500	500
Ozorków	-	-	-
Aleksandrów	117	100	100
Konstantynów	81	100	100
Głowno	25	100	200
Łęczyca	43	100	200
Brzeziny	-	-	100
Koluszki	10	50	100
Tuszyn	-	-	-
Łask	35	50	100
Stryków	52	100	100
<u>Tereny wiejskie</u>	408	200	400
<u>Razem:</u>	9.527	10.000	10.200

151

koje miastotwórcze.udnienie w przemyśleprzemysł skórzany

	Obecnie	W perspektywie	
		I Altern.	II Altern.
Łódź	3.919	3.400	3.400
Pabianice	102	200	100
Zgierz	40	200	200
Ozorków	20	50	100
Aleksandrów	-	50	-
Konstantynów	-	-	-
Głowno	-	100	100
Łęczyca	71	100	100
Brzeziny	99	150	200
Koluszki	-	50	100
Tuszyn	-	100	100
Łask	62	50	100
Stryków	10	50	100

<u>Tereny wiejskie</u>	39	600	700
------------------------	----	-----	-----

Razem:	4.362	5.100	5.300
--------	-------	-------	-------

152

Funkcje miastotwórcze

rozwinięcie w przemyśle
przem. materiałów budowl.

	Obecnie	W perspektywie	
		I Altern.	II Altern.
Łódź	1.904	2.000	2.000
Fabianice	245	400	400
Zgierz	271	400	300
Ozorków	-	-	-
Aleksandrów	-	-	-
Konstantynów	117	100	100
Głowno	29	300	300
Łęczyca	338	-	-
Brzeziny	214	200	200
Koluszki	25	200	200
Tuszyn	-	-	-
Łask	-	-	-
Stryków	50	300	300

Tereny wiejskie 968 1.800 1.800

R a z e m: 4.151 5.700 5.600

152

Planje miastotwórcze.Podniesienie w przemyślePrzemysł spożywczy

	Obecnie	W perspektywie	
		I Altern.	II Altern.
<u>Lódź</u>	9.244	9.600	9.600
<u>Pabianice</u>	693	1.100	800
<u>Zgierz</u>	110	400	300
<u>Ozorków</u>	80	150	200
<u>Aleksandrów</u>	-	-	-
<u>Konstantynów</u>	4	100	100
<u>Głowno</u>	82	300	400
<u>Łęczyca</u>	110	1.000	1.100
<u>Brzeziny</u>	34	100	100
<u>Koluszki</u>	21	100	100
<u>Tuszyn</u>	19	100	100
<u>Łask</u>	75	200	300
<u>Stryków</u>	24	100	100

<u>Tereny wiejskie</u>	410	2.200	2.200
------------------------	-----	-------	-------

<u>Razem:</u>	10.906	15.550	15.400
---------------	--------	--------	--------

184

Funkcje miastotwórcze.

Zatrudnienie w przemyśle

przemysł różny

	Obecnie	W perspektywie	
		I Altern.	II Altern.
Łódź	2.984	3.500	3.500
Pabianice	167	300	100
Zgierz	-	100	-
Ozorków	-	-	-
Aleksandrów	-	-	-
Konstantynów	-	-	-
Główno	1.000	1.400	1.500
Łęczyca	-	-	-
Brzeziny	-	-	-
Koluszki	-	-	-
Tuszyn	-	-	100
Łask	-	-	-
Stryków	54	50	50

Tereny wiejskie

	140	200	500
--	-----	-----	-----

R a z e m:

4.345	5.550	5.750
-------	-------	-------

155

STAT

Funkcje miastotwórcze.Administracja o zasięgu nadlokalnym

Łódź

11.890

9.000

9.000

Pabianice

-

900

900

Zgierz

46

900

900

Ozorków

-

50

100

Aleksandrów

-

50

50

Konstantynów

4

-

-

Głowno

4

800

800

Łęczyca

309

1.000

1.000

Brzeziny

287

50

50

Koluszki

-

800

800

Tuszyn

10

800

800

Łask

249

900

900

Styrków

-

50

-

Tereny wiejskie

442

600

800

R a z e m:

13.241

15.900

16.1000

156

oję miastotwórczeolnictwo wyższe i
pdowne /personel/

Łódź
 Pabianice
 Zgierz
 Ozorków
 Aleksandrów
 Konstantynów
 Głowno
 Łęczyca
 Brzeziny
 Koluszki
 Tuszyń
 Łask
 Stryków

Obecnie	W perspektywie	
	I Altern.	II Altern.
5.708	5.900	5.900
112	400	100
80	200	100
14	50	100
20	50	50
14	50	50
68	50	100
60	100	100
20	50	50
22	50	100
-	50	50
14	50	100
-	-	50
64	500	500
6.196		
41.098	7.500	7.350

R a z e m:

157

Akcje miastotwórcze.Wniewiatwo inwestycyjne

Łódź

Pabianice

Zgierz

Ozorków

Aleksandrów

Konstantynów

Główno

Łęczyca

Brzeziny

Koluszki

Tuszyn

Łask

Stryków

Tereny wiejskie

R a z e m:

Obecnie	W perspektywie	
	I Altern.	II Altern.
16.812	25.000	25.000
100	2.600	1.200
150	2.600	1.900
176	650	800
-	400	350
-	350	300
484	1.100	1.300
196	1.300	1.500
180	200	300
11	650	1.400
15	500	600
195	500	600
-	150	200
18	-	-
18.337	36.200	36.450

158

Funkcje miastotwórcze

unikacja zewnętrzna
wzrost

Łódź

Pabianice

Zgierz

Ozorków

Aleksandrów

Konstantynów

Głowno

Łęczyca

Brzeziny

Koluszki

Tuszyn

Łask

Stryków

Tereny wiejskie.

R a z e m

Obecnie	W perspektywie	
	I Altern.	II Altern.
11.257	14.500	14.500
195	400	300
84	600	500
78	100	200
17	50	50
11	50	50
86	250	300
81	200	200
22	50	50
1.513	1.700	1.700
10	50	50
50	100	100
58	100	100
350	500	700
13.812	18.650	18.800

150

akoje miastotwórcze.

ugi kulturalno-socjalne

	Obecnie	W perspektywie	
		I Altern.	II Altern.
Lódź	2.420	3.400	3.400
Pabianice	404	600	400
Zgierz	58	300	200
Ozorków	21	50	100
Aleksandrów	29	100	100
Konstantynów	10	50	100
Głowno	49	400	400
Łęczyca	171	200	200
Brzeziny	102	50	50
Koluszki	53	100	200
Tuszyn	21	400	400
Łask	109	150	200
Stryków	-	100	100

<u>Tereny wiejskie</u>	1.735	6.000	6.600
------------------------	-------	-------	-------

R a z e m:	5.182	11.900	12.450
------------	-------	--------	--------

160

Funkcje miastotwórcze

Funkcje miastotwórcze

Łódź

Pabianice

Zgierz

Ozorków

Aleksandrów

Konstantynów

Gżyno

Łęczyca

Brzeziny

Koluszki

Tuszyn

Łask

Stryków

Tereny wiejskie

R a z e m:

Obecnie	W perspektywie	
	I Alter.	II Altern.
-	500	500
-	400	-
-	-	100
-	-	-
-	-	-
-	-	100
-	-	-
-	-	-
-	-	-
58	-	-
-	-	-
-	-	-
-	-	-
-	-	-
-	-	-
-	-	-
58	900	700

161

III. Funkcje miastotwórcze

Wzniosłe szkół wyższych

Łódź
 Pabianice
 Zgierz
 Ozorków
 Aleksandrów
 Konstantynów
 Głowno
 Łęczyca
 Brzeziny
 Koluszki
 Tuszyn
 Łask
 Stryków

Tereny wiejskie

Ra zem:

Obecnie	W perspektywie	
	I Altern.	II Altern.
12.172	10.000	10.000
-	-	-
-	-	-
-	-	-
-	-	-
-	-	-
-	-	-
-	-	-
-	-	-
-	-	-
-	-	-
-	-	-
-	-	-
-	-	-
-	-	-
12.172	10.000	10.000

162

akcje miastotwórcze.miastotwórcze szkół zawodowychw tym zamiejscowi

Łódź

24.000
12.00070.000
30.00070.000
30.000

Pabianice

1.545
6584.500
2.3003.360
1.680

Zgierz

1.780
8914.000
2.0003.100
1.500

Ozorków

159
701.100
5501.280
640

Aleksandrów

101
50900
450800
300

Konstantynów

61
30700
350600
300

Głowno

241
1201.000
5001.200
600

Łęczyca

520
2601.200
6001.500
900

Brzeziny

204
100400
200500
300

Koluszki

107
50950
5001.200
600

Tuszyn

50
25500
250700
300

Łask

164
82700
350700
300

Stryków

50
25200
100300
150Tereny wiejskie50
25500
250700
300

R a z e m:

27.260
14.31186.150
38.15085.340
37.670

162

Funkcje usługowe.

Obrót towarowy

Łódź

25.174

52.500

52.500

Pabianice

1.073

2.500

2.000

Zgierz

596

2.400

2.000

Ozorków

269

900

1.200

Aleksandrów

234

700

700

Konstantynów

207

500

500

Głowno

239

1.200

1.300

Łęczyca

400

1.200

1.400

Brzeziny

360

300

650

Koluszki

238

700

1.000

Tuszyn

104

300

500

Łask

368

500

900

Stryków

70

100

200

Tereny wiejskie

3.212

4.000

4.000

R a z e m:

32.553

67.800

68.850

164

Punkcje usługoweGospodarka komunalna i remonty

Łódź

7.899

21.000

21.000

Pabianice

487

2.800

2.000

Zgierz

336

2.700

1.600

Ozorków

42

300

500

Aleksandrów

62

200

200

Konstantynów

43

200

200

Główno

99

300

300

Łęczyca

147

700

800

Brzeziny

16

200

200

Koluszki

-

500

800

Tuszyn

5

300

400

Łask

100

300

400

Stryków

18

50

50

Tereny wiejskie

-

700

900

R a z e m

9.343

30.250

29.350

164

Punkty usługoweGospodarka komunalna i remonty

Łódź
 Pabianice
 Zgierz
 Ozorków
 Aleksandrów
 Konstantynów
 Głowno
 Łęczyca
 Brzeziny
 Koluszki
 Tuszyń
 Łask
 Stryków

Obecnie	W perspektywie	
	I Altern.	II Altern.
7.899	21.000	21.000
487	2.800	2.000
336	2.700	1.600
42	300	500
62	200	200
43	200	200
99	300	300
147	700	800
16	200	200
-	500	800
5	300	400
100	300	400
18	50	50
	700	900
9.343	30.250	29.350

Tereny wiejskie

R a z e m

165

usługi usługowe.

usługi kulturalno-socjalne.

Łódź

Pabianice

Zgierz

Ozorków

Aleksandrów

Kansatantynów

Główno

Łęczyca

Brzeziny

Koluszki

Tuszyn

Łask

Stryków

Tereny wiejskie

Razem:

Obecnie	W perspektywie	
	I Altern.	II Altern.
15.761	50.000	30.000
561	4.000	3.500
309	3.800	2.800
186	400	600
135	400	300
117	300	300
103	500	500
84	500	500
57	200	100
89	400	500
75	200	300
59	400	500
85	100	100
-	-	-
17.621	41.200	40.000

166

Prace usługowe.Prace przemysłowe i rzemieślnicze.

Łódź

Pabianice

Zgierz

Ozorków

Aleksandrów

Konstantynów

Główno

Łęczyca

Brzeziny

Koluszki

Tuszyn

Łask

Stryków

Tereny wiejskie

R a z e m

	Obecnie	W perspektywie	
		I Altern.	II Altern.
Łódź	2.860	15.000	15.000
Pabianice	132	1.000	900
Zgierz	110	900	900
Ozorków	298	900	900
Aleksandrów	106	500	300
Konstantynów	122	300	200
Główno	124	400	500
Łęczyca	189	700	800
Brzeziny	97	150	300
Koluszki	147	300	700
Tuszyn	88	200	500
Łask	179	300	400
Stryków	13	50	150
<u>Tereny wiejskie</u>	95	3.000	3.000
R a z e m	4.560	23.700	24.550

Administracija lokalna

Declassified in Part - Sanitized Copy Approved for Release @ 50-Yr 2014/05/08 : CIA-RDP81-01043R002700210001-4

168

Funkcje usługowe.

Komunikacja i łączność

Łódź 6,287
 Pabianice 18
 Zgierz 60
 Ozorków 34
 Aleksandrów 2
 Konstantynów 1
 Głowno 16
 Łęczyca 62
 Brzeziny 10
 Koluszki -
 Tuszyn -
 Ławek 3
 Stryków -

Tereny wiejskie

R a z e m:

Obecnie	W perspektywie	
	I Altern.	II Altern.
6,287	12,500	12,500
18	1,200	700
60	1,100	1,100
34	200	200
2	100	100
1	100	100
16	100	200
62	100	100
10	50	50
-	200	200
-	100	100
3	100	100
-	50	50
-	-	-
6,493	15,900	15,500

169

Funkcje uslugowe.

Inne

Łódź
 Pabianice
 Zgierz
 Ozorków
 Aleksandrów
 Konstantynów
 Główno
 Łęczyca
 Brzeziny
 Koluszki
 Tuszyn
 Łask
 Stryków

Tereny wiejskie

Razem:

Obecnie	W perspektywie	
	I Altern.	II Altern.
1.754	2.200	2.200
-	1.300	300
-	300	300
119	300	100
39	300	200
-	200	200
134	100	200
-	100	200
-	50	50
2	300	300
26	-	-
-	-	-
-	8.000	8.000
2.074	13.150	12.050

169

Funkcje usługowe.

Inne

Łódź
 Pabianice
 Zgierz
 Ozorków
 Aleksandrów
 Konstantynów
 Głowno
 Łęczyca
 Brzeziny
 Koluszki
 Tuszyn
 Łask
 Stryków

Tereny wiejskie

Razem:

Obecnie	W perspektywie	
	I Altern.	II altern.
1.754	2.200	2.200
-	1.300	300
-	300	300
119	300	100
39	300	200
-	200	200
134	100	200
-	100	200
-	50	50
2	300	300
26	-	-
-	-	-
-	-	-
-	8.000	8.000
2.074	13.150	12.050

169

Funkcje uslugowe.

Inne

Łódź
 Pabianice
 Zgierz
 Ozorków
 Aleksandrów
 Konstantynów
 Głowno
 Łęczyca
 Brzeziny
 Koluszki
 Tuszym
 Łask
 Stryków

Tereny wiejskie

Razem:

Obecnie	W perspektywie	
	I Altern.	II altern.
1,754	2,200	2,200
-	1,300	300
-	300	300
119	300	100
39	300	200
-	200	200
134	100	200
-	100	200
-	50	50
2	300	300
26	-	-
-	-	-
-	-	-
-	8,000	8,000
2,074	13,150	12,050

170

CHARAKTERYSTYKA POSZCZEGOLNYCH MIAST

171

L ó d ź:

W przeciwieństwie do większości wielkich miast współczesnych Łódź nie posiada warunków naturalnych motywujących istnienie w niewielkiej odległości od Warszawy drugiego co do wielkości miasta w Polsce. Powstanie i niezwykle szybki rozwój Łodzi spowodowany był czynnikami, które obecnie straciły już swe znaczenie /dawna granica województwa mazowieckiego, strumienie których spadek służył do napędu maszyn, obfitość szewca budowlanego i t.d./. Poza chlubną tradycją rewolucyjną inne względy nie przemawiają za dalszym znacznym wzrostem liczby mieszkańców. Zaznaczyć należy, że zarówno przemysł Łódzki, jak i zabudowa mieszkaniowa wymagają gruntownej przebudowy. W związku z powyższym przyjmujemy, że liczba mieszkańców nie przekroczy w okresie perspektywnym 750.000.

W tym czasie nastąpi spadek liczby zatrudnionych w przemyśle, głównie na skutek zmniejszenia zatrudnienia w przemyśle włókienniczym o ca 42.000 osób. Rozwój przemysłu metalowego i energetycznego nie pokryje tego ubytku.

Zatrudnienie w innych działach gospodarki narodowej, stanowiących funkcje miastotwórcze utrzyma na tym samym mniej więcej co obecnie poziomie, za wyjątkiem budownictwa inwestycyjnego, które rozwinię się znacznie w związku z koniecznością przebudowy miasta.

Obeone zaoferowanie Łodzi, wyraża się między innymi niakim odsetkiem zatrudnionych w usługach. W okresie perspektywicznym funkcje usługowe zostaną wszechstronnie rozwinięte, przy czym zatrudnienie w tej grupie osiągnie 18,5% mieszk. miasta.

W liczbach globalnych zatrudnienie w mieście powiększy się nieznacznie, ale wzrost ten będzie wolniejszy od wzrostu ludności miasta, gdyż równocześnie pogorszy się struktura wieku mieszkańców.

Liczba dojeżdżających do pracy, wynosząca obecnie ca 21.000 ulegnie w okresie perspektywicznym znacznemu zmniejszeniu. Zmieniają się również kierunki dojazdów.

172

P a b i a n i c e:

Miasto jest obecnie największym poza Łodzią ośrodkiem przemysłu, zwłaszcza przemysłu włókienniczego. Przemysł ten reprezentowany jest głównie przez zakłady przemysłu bawełnianego. W okresie planu perspektywicznego należy przewidywać znaczny spadek zatrudnienia w przemyśle włókienniczym, zarówno ze względu na fakt, że jest to przemysł bawełniany jak i uwzględniając, że pod względem technicznym, zakłady znajdujące się na terenie Fabianiec należą do najgorzej wyposażonych /powstały w znacznej mierze na skutek komasacji małych przedwojennych zakładów/.

Przewiduje się poszerzenie profilu produkcyjnego przemysłu kluczowego na skutek rozbudowy zwłaszcza przemysłu precyzyjnego i elektrotechnicznego. Rozwiną się również istniejące zakłady przemysłu chemicznego.

W okresie planu perspektywicznego Fabianiec będą miastem powiatowym i ośrodkiem kulturalno-oświatowym dla zaplecza. W związku z koniecznością przebudowy miasta i rozbudową przemysłu przewiduje się znaczny wzrost zatrudnienia w budownictwie inwestycyjnym.

Bardzo znacznie wzrosną kadry usługowe. Wyniosą one 17% ludności miasta.

Podobnie, jak obecnie, /jakkolwiek w dużo mniejszym stopniu/ Fabianiec będą korzystały z sił roboczych dojeżdżających do pracy z rolniczego zaplecza.

173

Z g i e r z:

W okresie perspektywicznym zatrudnienie w przemyśle włókienniczym spadnie, jednakże spadek ten będzie stosunkowo mniej jaskrawy, niż w niektórych innych miastach Ł.O.P., gdyż Zgierz posiada w znacznej mierze przemysł wełniany, w którym modernizacja nie wpływa tak znacznie na zmniejszenie zatrudnienia. W obydwu alternatywach zakłada się dalszy rozwój zakładów chemicznych "Boruta" i rozwój przemysłu metalowego, częściowo pomyślanego, jako baza zaopatrzeniowa dla przyszłego przemysłu wydobywczego.

Zgierz będzie w okresie planu perspektywowego miastem powiatowym i ośrodkiem kulturalno-oświatowym dla zaplecza, oraz ośrodkiem skupu i przetwórstwa produktów rolnych.

W związku ze znaczną rozbudową miasta, które rozwijać się będzie pod drugiej stronie toru kolejowego, przewiduje się znaczny rozwój zatrudnienia w budownictwie inwestycyjnym. Wzrośnie również zatrudnienie w komunikacji zewnętrznej, gdyż miasto posiada korzystniejszą pod względem komunikacyjnym sytuację, niż inne miasta Ł.O.P., nie wyłączając nawet Łodzi.

W globalnym bilansie zatrudnienia znaczną rolę odgrywają również wyjazdy do pracy, gdyż Zgierz, jak już wspomniane będzie bazą dla przemysłu wydobywczego.

Znaczny wzrost miasta spowoduje, że ludność napływowa stanowić będzie znaczny odsetek mieszkańców miasta. W związku z tym struktura wieku ludności będzie korzystniejsza, niż w innych miastach Ł.O.P.

174

O z o r k ó w:

Ze względu na obfitość wody, występującej na tym obszarze, miasto przewidziane jest na jeden z ośrodków wykończalnictwa na terenie Ł.O.P. W okresie perspektywicznym istniejąca jednostronność struktury przemysłu ulegnie nieznacznej poprawie. Równocześnie znaczne zmiany zajdą w ramach przemysłu włókienniczego. Na skutek przeprowadzonej modernizacji zatrudnienie w przędzalniach i tkalniach znacznie się zmniejszy, natomiast rośnie silnie wykończalnictwo. Ta faza procesu technologicznego jest jednak stosunkowo najmniej pracochłonna.

Z innych gałęzi produkcji przewiduje się jedynie rozwój /zresztą również w ograniczonych jedynie rozmiarach/ przemysłu metalowego, związanego z włókiennictwem i ewentualnie drobnego chemicznego. Przewiduje się rozwój przemysłu skórzanego, o charakterze usługowym, nastawionego na obsługę zaplecza.

Większy rozwój Ozorkowa nie wydaje się możliwy, ze względu na fizjografię terenu. Charakter gruntów, częściowo podmokły utrudnia zwartą, intensywną zabudowę.

Istniejący względny niedobór miejsc pracy dla mężczyzn, zostanie częściowo zlikwidowany, na skutek rozwoju wykończalnictwa, które zatrudnia znaczny odsetek mężczyzn, ale radykalna zmiana istniejącego stanu rzeczy nie wydaje się możliwą, gdyż miasto zachowa w okresie perspektywicznych charakter włókienniczy.

175

A l e k s a n d r ó w:

Aleksandrów jest obecnie największym w kraju ośrodkiem przemysłu dziewiarsko-pomocowniczego. W okresie perspektywowym ta funkcja miastotwórcza zostanie utrzymana, a nawet rozwinięta, przyczyną zatrudnienie w tej gałęzi przemysłu zwiększy się o ca 700 - 800 osób. Przewiduje się bowiem, że przemysł dziewiarski rozwinię się w skali krajowej b.znacznie, na skutek czego, pomimo znacznego wzrostu produkcji zakładów zlokalizowanych w Aleksandrowie, udział ich w produkcji krajowej zmniejszy się b.znacznie. Aleksandrów będzie miał poważną rolę do odegrania, jako ośrodek kształcenia nowych kadr dla nowopowstających zakładów w innych miastach.

Poza przemysłem włókienniczym przewiduje się rozwój, zresztą na nie wielką skalę, przemysłu metalowego, związanego z dziewiarstwem.

Kadry usługowe zwiększą się poważnie i będą stanowiły 14,5 - 15% ludności miasta.

Wyjazdy do pracy w Łodzi, które obecnie obejmują ponad 1.200 osób zmniejszą się w okresie perspektywowym do ca 700 osób. Dalsze ich zmniejszenie nie wydaje się możliwe, gdyż ze względu na charakter przemysłu, względny niedobór miejsc pracy dla mężczyzn nie będzie mógł być całkowicie zlikwidowany. Zakłada się dojazdy do pracy z zaplecza w wysokości ca 500 osób.

Globalna ludność miasta wzrośnie do ca 14 - 16.000 mieszkańców.

176

K O N S T A N T Y N O W :

Przemysł Konstantynowa reprezentowany jest głównie przez zakłady przemysłu wełnianego. Zakłada się, że w okresie perspektywnym przemysł ten zostanie utrzymany, a nawet nieznacznie rozbudowany. Równocześnie przewiduje się rozwój innych gałęzi produkcji, jak przemysłu spożywczego, drzewnego i chemicznego, zresztą na niewielką skalę. Pożądanym byłoby zlokalizowanie w Konstantynowie jednego większego zakładu przemysłu metalowego, co pozwoliłoby na zlikwidowanie występującego niedoboru miejsc pracy dla mężczyzn. Warunki dla znacznego rozwoju przemysłu ciężkiego nie są w zasadzie sprzyjające, gdyż Konstantynów nie posiada połączeń kolejowych.

Z braku przemysłu ciężkiego, część mieszkańców Konstantynowa będzie musiała w dalszym ciągu szukać zatrudnienia w Łodzi, jakkolwiek globalna liczba dojeżdżających do pracy w Łodzi zmniejszy się nieznacznie. Przewiduje się również, że w Konstantynowie znajdzie zatrudnienie pewna liczba mieszkańców zaplecza.

Globalna liczba mieszkańców zwiększy się w okresie perspektywnym do 12 - 13.000.

177

G ł o w n o :

Miasto liczące obecnie zaledwie nieco ponad 8.000 mieszkańców będzie posiadało w okresie perspektywnym różnorodne funkcje gospodarcze. Przewiduje się w pierwszym rzędzie dalszy rozwój przemysłu ciężkiego. Ponadto Głowno będzie się dzielić powiatu i ośrodkiem gospodarczym rozległego zaplecza rolniczego. W związku z powyższym przewiduje się rozwój przemysłu nastawionego na obsługę zaplecza, a mianowicie przemysłu drzewnego, skórzanego i spożywczego. Wreszcie w Głownie oraz bezpośredniej okolicy rozwinie się poważnym ośrodek wypoczynkowy dla ludności Łodzi.

Funkcje, jakie miasto będzie pełnić, jako ośrodek organizujący zaplecze rolnicze i tereny wypoczynkowe, warunkowa będą wysokie stosunkowo zatrudnienie w usługach kulturalnych i socjalnych o charakterze miastotwórczym, w komunikacji i łączności oraz szkolnictwie. Wreszcie konieczność szeroko zakrojonej rozbudowy i przebudowy miasta spowoduje znaczny wzrost zatrudnienia w budownictwie inwestycyjnym i w przemyśle materiałów budowlanych.

Ludność miasta wzrośnie do 18 - 20.000 osób, przy czym w związku ze znacznym napływem ludności z innych terenów, struktura wielu mieszkańców miasta będzie stosunkowo korzystna /duży odsetek ludzi w wieku produkcyjnym/. Zakłada się, że zarówno ze względu na liczne funkcje gospodarcze, które miasto będzie spełniać, jak i ze względu na brak innych większych ośrodków w pobliżu, dojazd do pracy do Głowna będzie w okresie perspektywnym stosunkowo znaczny.

178

Łęczycą:

Miasto będzie ośrodkiem obszernego rolniczego zaplecza, posiadającego gleby lepsze, niż pozostałe tereny Ł.O.P. W związku z powyższym zakłada się znaczne zatrudnienie w administracji o charakterze ponadlokalnym, aparacie skupu i t.d. Bardzo znacznie rozwinie się przemysł spożywczy, a ponadto nastawiony na obsługę zaplecza przemysł skórzany, drzewny i włókienniczy. Niezależnie od roli, jaka przypada Łęczycy, z racji położenia geograficznego i tradycji, miasto będzie ośrodkiem poważnego przemysłu elektrotechnicznego, którego lokalizacja została już zatwierdzona.

Ze względu na ścisłe powiązanie Łęczycy z zapleczem, przewiduje się nie tylko znaczne dojazdy do pracy w mieście, ale i znaczne wyjazdy do pracy /instruktorzy rolnictwa, mechanicy i t.d./.

Ogółem ludność miasta wzrośnie do 22 - 25.000 mieszkańców, przyczym tak znaczny napływ ludności z innych terenów wpłynie w znacznym stopniu na poprawienie struktury wieku, który będzie korzystniejsza, niż w innych miastach Ł.O.P.

179

Brzeziny:

Brzeziny pozostaną w okresie perspektywnym w pierwszym rzędzie ośrodkiem przemysłu odzieżowego. Rozwiną się jednak również na niezbyt wielką skalę inne gałęzie przemysłu. Przewiduje się rozwój przemysłu metalowego /ewentualnie związanego z naprawą i remontami sprzętu zakładów odzieżowych/, przemysłu drzewnego, skórzanego, oraz spożywczego. Rozwinie się również budownictwo i przemysł materiałów budowlanych.

Pozbawiona komunikacji kolejowych Brzeziny stracą w okresie perspektywnym funkcję administracji o zasięgu ponadlokalnym, i przestaną być dla zaplecza znacznym ośrodkiem ciężenia.

Ludność miasta wzrosła w okresie perspektywnym do 8 - 10.000. Część mieszkańców będzie musiała dojeżdżać do pracy w innych ośrodkach, głównie w Łodzi, gdyż Brzeziny będą odczuwały potencjalny brak miejsc pracy dla mężczyzn. Obok wyjazdów do pracy, utrzymają się dość znacznie dojazdy do pracy, głównie kobiet, z sąsiednich terenów.

180

K o l u s z k i:

Dzięki korzystnemu usytuowaniu miasto rozwine się znacznie w okresie perspektywnym. Obok funkcji związanych z istniejącym tu węzłem kolejowym, przewiduje się powstanie w Koluszkach przemysłu metalowego, włókienniczego, materiałów budowlanych i innych gałęzi, związanych z obsługą zaplecza, jak przemysł drzewny, skórzany, spożywczy i t.d.

Miasto będzie ośrodkiem administracji powiatowej i będzie lokalnym ośrodkiem szkolnictwa zawodowego i usług kulturalno - socjalnych. W związku z koniecznością rozbudowy miasta, wzrośnie znacznie zatrudnienie w budownictwie inwestycyjnym.

Liczba ^{mieszkańców} miasta wzrośnie do 17 - 23.000 mieszkańców, przy czym z uwagi na szybki wzrost liczby ludności i duży napływ z zaplecza, struktura wieku będzie stosunkowo korzystna.

Zakłada się, że w dalszym ciągu część kolejarzy pracujących w Łodzi będzie mieszkać w Koluszkach. Koluszki będą posiadały dość znaczną liczbę wyjeżdżających do pracy w Łodzi i z tego powodu, że brak tu będzie większej liczby miejsc pracy dla kobiet.

181

T u s z y n:

W okresie perspektywicznym w granice administracyjne miasta włączone zostaną sąsiednie tereny, posiadające korzystne warunki do założenia domów wypoczynkowych, letnisk, sanatoriów, półsanatoriów, domów starców i td. Zakłada się, że w okresie perspektywicznym Tuszyn będzie ośrodkiem wypoczynkowym i miejscem zamieszkania ludności, która ze względów zdrowotnych będzie wolała mieszkać poza Łodzią. Ponadto przewiduje się tu budowę domów starców i zakładów specjalnych. Wykształcenie w Tuszynie ośrodka wypoczynkowego - sanatoryjnego pociągnie za sobą znaczne zwiększenie zatrudnienia w usługach kulturalno-socjalnych o charakterze miastotwórczym.

Na strukturę zatrudnienia w okresie perspektywicznym wpłynie również funkcja administracji o zasięgu ponadlokalnym, jaką Tuszyn będzie pełnił. Wreszcie ze względu na konieczność rozbudowy miasta, zwiększy się zatrudnienie w budownictwie inwestycyjnym. Rozwój przemysłu będzie nieznaczny i ograniczony się do niewielkiej rozbudowy przemysłu włókienniczego, drzewnego i spożywczego.

Ludność miasta wzrośnie do 9 - 13.000, przyczem ze względu na charakter miasta znaczna stosunkowo liczba mieszkańców będzie dojeżdżała do pracy w Łodzi.

182

Ł a s k:

Ze względu na korzystną sytuację, wodną zakłada się, że Łask będzie w okresie perspektywnym jednym o ośrodków wykończalności na terenie Ł.O.P. W związku z powyższym zatrudnienie w przemyśle włókienniczym znacznie wzrośnie, a ponadto przewiduje się rozwój innych gałęzi przemysłu, zwłaszcza przemysłu metalowego.

Łask utrzyma ponadto funkcję ośrodka administracyjnego dla okolicy. Zatrudnienie w administracji powiatowej, w skupie, w szkolnictwie zawodowym i w usługach kulturalno - socjalnych o charakterze miastotwórczym, wzrośnie. Podobnie wzrośnie zatrudnienie w budownictwie inwestycyjnym w związku z koniecznością przebudowy miasta.

Przewiduje się zmniejszenie liczby wyjeżdżających do pracy, podczas gdy zwiększenie liczby miejsc pracy w samym mieście wpłynie na wydatne zwiększenie liczby dojeżdżających do pracy w Łasku.

Globalna liczba ludności miasta wzrośnie do 12 - 16.000 mieszkańców. Ponieważ miasto w ciągu krótkiego stosunkowo czasu powiększy swą ludność trzy - względnie czterokrotnie, struktura wieku mieszkańców będzie stosunkowo korzystna, gdyż zakłada się, że wśród ludności napływającej osoby w wieku produkcyjnym będą stanowiły wysoki odsetek.

199

S t r y k ó w:

Liczba mieszkańców miasta wzrosła w okresie perspektywicznym do 4 - 5.000.

Zatrudnienie w przemyśle wzrosło, przyczyną rozwoju się głównie przemysł chemiczny i przemysł materiałów budowlanych. Rozwinie się również na niewielką skalę budownictwo inwestycyjne.

184

Tereny wiejskie:

W okresie perspektywicznym ośroczająca Łódź tereny wiejskie będą posiadały charakter strefy podmiejskiej w stopniu daleko wyższym, niż obecnie.

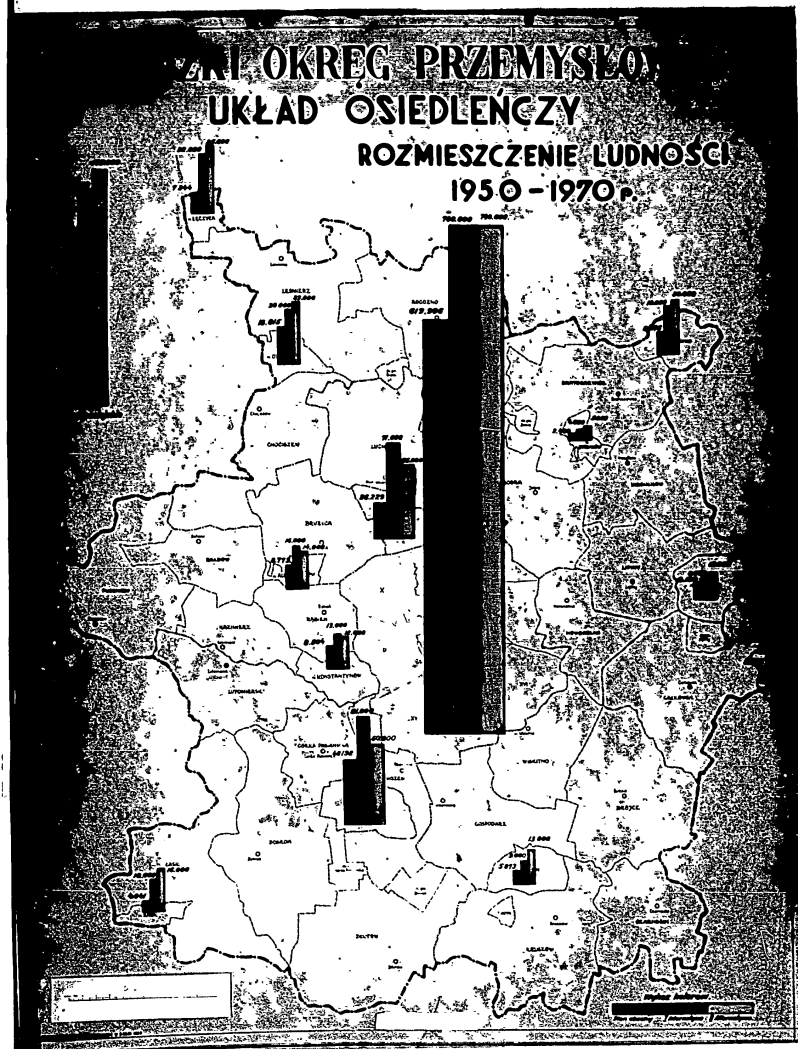
Globalna ludność terenów wiejskich wzrośnie do 160 - 175.000. Na skutek intensyfikacji rolnictwa liczba mieszkańców utrzymujących się z rolnictwa wzrośnie o ca 10.000. Rozwój osiedli typu wiejskiego, a zwłaszcza znaczny rozwój przemysłu i usług spowoduje, że globalne zatrudnienie w zawodach nierolniczych wzrośnie o blisko 30.000 osób.

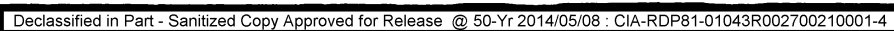
Przemysł rozwinie się zarówno na terenie osiedli o charakterze miejskim, jak Rzgów, Lutomiersk i tp., jak i na pozostałych terenach. Pod względem branżowym rozwinie się w pierwszym rzędzie przemysł włókienniczy i spożywczy, oraz przemysł wydobywczy, energetyczny i ceramiczny związane z eksploatacją złóż węgla brunatnego. W mniejszym stopniu rozwinie się przemysł metalowy, drzewny i skórzany, które nastawione będą w znacznej mierze na obsługę potrzeb ludności wiejskiej.

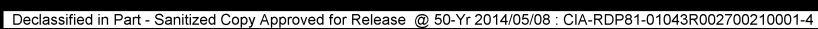
W okresie perspektywicznym przewiduje się wszechstronny rozwój i znaczny wzrost zatrudnienia w usługach kulturalno-socjalnych, obrocie towarowym, usługach rzemieślniczych i przy obsłudze wczasów i innych form wypoczynku.

194

P L A N S Z E

Declassified in Part - Sanitized Copy Approved for Release
@ 50-Yr 2014/05/08 : CIA-RDP81-01043R002700210001-4

Age Denied

Declassified in Part - Sanitized Copy Approved for Release
@ 50-Yr 2014/05/08 : CIA-RDP81-01043R002700210001-4

Ten, którego wyobrażenie ograniczony jest od pilnosci przedłożenia Wernersbach-Bavlińska, od zabobodu delina Warty, od podobnościami szucha i od delina Pilicy. Jaka szoboz wyobrażony i Białki Włocław - Town. Kształtowanie Okręgu Przemysłowego jest "początkiem, wielkimi ciałami wzdłuż. Biegnie tu początek linie strumienia i rzeka, które jednak w sercu szobozu biegnie od, mała rzeka w wodę. Odwiedziła inżynier Jan domkowsky znowu, walczyli zmiat Warty, Pilicy i Smry.

Dzięki wieloletniemu poświęceniu w piśmiennictwie i dzielnemu Okręg Rozwojowy na dogodne podstawi wznowić.

Declassified in Part - Sanitized Copy Approved for Release @ 50-Yr 2014/05/08 : CIA-RDP81-01043R002700210001-4

STAT

PRACOWNIA PLANOW REKONSTRUKCYJNYCH W LODZI.

(Lodz, formerly Litzmannstadt)

WYKAZ PRACOWNI
WYKAZ PRACOWNI

Łódzka Okręg Przemysłowy leży w centrum geograficz-
nym Polski, na południowym zachodzie granicy z Niemcami i Czechami. Obejmuje on cztery województwa: łódzkie, mazowiecki, świętokrzyskie i wielkopolskie, stając się najrozsłaniejszym i najbardziej wysuniętym z południa państwa.

Wraz z tymże wyznaczonym ogólnym zasięgiem jest to również przedział Wernarszanie-Berchidzka, od zachodu do linii Warty, od południowego zachodu do linii Pilicy. Jako obszar wyznaczony z linii południowej - to jest północnego Okręgu Przemysłowego jest pominięciem większych cieków wodnych. Biegnąc do południa linia strumienia i rzeki, które jednak w tym obszarze biegną od nas zachodzą w stronę Świdnicy i innych miejsc dopływów rzeki, jednak nie rzeki Warty, Pilicy i Bzury.

Przekazanie na wydziale na die Zdzisława Okrasa Pracy
wykazuje pewne nieścisłości. Brak większych elementów wy-
szych powołuje uwagę na wielkie trudności zapewnienia w tedy
pracy dla byłych żołnierzy Armii Krajowej w tym celu
Włodzimierz, a. J. Jedynakowski ukończył w roku 1945
szkołę, został pracownikiem i sanitariuszem. Z drugiej jed-
nak strony, nieścisłość wynika z tego, że ogólna liczba
osób, które w tym czasie zostały przesiedlone do miejsc, w
których obecnie przebywają, jest znacznie większa niż
liczba, o której mowa.

Żądaki oświecenia społecznego, pokolenia w państwo i do-
ki kraj. Prowadzący na drogach podziemi rozwinęli.

[illegible]

039

[illegible][illegible]

- 4 -

tu jawi się zblizenie się bezpośrednich stref zaplecza Warszawy i Łodzi, a nawet przenikania się ich wzajemnego, szczególnie w rejonie Łowicza i Skierniewic.

Dominującą cechą gospodarki Ł.O.P. jest przemysł włókienniczy, który był przyczyną powstania i rozwoju Łodzi oraz okolicznych miast przemysłowych. Obecnie w dalszym ciągu jest on podstawowym czynnikiem gospodarczym Okręgu. Łódź jest przede wszystkim miastem włókienniczym. Również miastami włókienniczymi są Żelazna, Pabianice, Opatów, Aleksandrów i Konstantynów. Poza południowo-wschodnią krawędź Ł.O.P. leży włókienniczy Tomaszów Mazowiecki, a po zachodniej stronie Żelazna Pole. Poważne znaczenie posiada narastająca przemysł włókienniczy w Piotrkowie i Sieradzu.

Przemysł włókienniczy Ł.O.P. przerabia surowce pochodzenia zagranicznego. Dostawione są one mianem przez Gdańsk i Gdynię, a ze Związku Radzieckiego koleją. Sieć komunikacyjna Ł.O.P. jest szczególnie dostosowana do sprawnego dostawy tych surowców.

Pod względem układu osiedleńczego Łódzki Okręg Przemysłowy należy do wyjątkowych aglomeracji, gdzie centrum stanowi jedno duże miasto, a jego strefa podmiejska jest niedostatecznie wykształcona. Istnieje wyraźna dysproporcja pomiędzy rozwojem Łodzi a jej zapleczem. O ile też cechami charakterystycznymi Łodzi są: jej zła zabudowa, zły stan zaopatrzenia w urządzenia komunalne i społeczne i t.d. - to na pozostałym terenie Ł.O.P. cechy te są wielokrotnie jaskrawsze.

Nimo swego centralnego położenia w kraju Łódź nie odgrywa większej roli jako węzeł komunikacyjny. W okolicy międzywojewódzkiej Łódź leży w kącie komunikacyjnym pomiędzy trzema ważnymi magistralami kolejowymi Polski. Linia Warszawa - Górny Śląsk, Warszawa - Poznań i Górny Śląsk - Gdynia przechodziły poza Łodzią i Łódzkim Okręgiem Przemysłowym. Z tymi liniami Łódź była skomunikowana poprzez szereg linii o charakterze łączniczym jak

- 5 -

linie do Koluszek, Łowicza, Kutna i Żduńskiej Woli. Dopiero po ostatniej wojnie sytuacja się zmieniła, niestety oddalając Łowicz - Łódź - Żduńska Wola stał się częścią wielkiej magistrali kolejowej Warszawa - Wrocław.

Jednocześnie zaznaczył się drugi kierunek o znaczeniu krajowym, o mianowicie: Polska południowo-wschodnia przez Sandomierz - Sieradzę - Łódź - Kutno w kierunku Torunia - Bydgoszczy i Gdańska.

Stosunkowo duże wagami jest rolę spełnia Łódź w krajowym układzie drogowym. Krzyżują się tu mianowicie: droga Górz Śląsk - Piotrków - Łódź - Włocławek i dalej w kierunku Gdańska droga Warszawa - Wrocław oraz droga w kierunku Lublina i Radomia przez Tomaszów Mazowiecki - Łódź w kierunku Poznania.

Pokożenie Łodzi w kraju charakteryzuje doskonałe zestawienie odległości drogowych od głównych ośrodków życia gospodarczego i społecznego Polski Ludowej. Odległości od stolicy kraju-Warszawy wynoszą 132 km. Od Krakowa, Poznania, Wrocławia, Stalingradu, Bydgoszczy i Lublina dzielą Łódź odległości od 200 do 250 km.

(od Stalingradu - 202, Bydgoszczy - 217, Poznania 229, Wrocławia - 233, Lublina - 233, Krakowa - 250 km). Dalsze odległości występują jedynie w połączeniu z Gdańskiem - 337 km i Szczecinem - 445 km.

Łódzki Okręg Przemysłowy jako teren objęty planem regionalnym jest pojęciem umownym i odnosi się do obszaru miasta Łodzi i jej bezpośredniego zaplecza, którego dominującą cechą bezpośrednią lub pośrednio zaznaczającą się w życiu gospodarczym jest przemysł, przede wszystkim przemysł włókienniczy. Jako obszar studiów i planu regionalnego Łódzki Okręg Przemysłowy obejmuje poza Łodzią okoliczne miasta przemysłowe i tereny, które w jakikolwiek sposób związane są z problemem zagospodarowania Łodzi i okolicznych miast przemysłowych, a więc ze względów na istniejący przemysł, warunki komunikacyjne, lotniskowe, gospodarki rolnej typu podniejskiego i t.d. Ze względu na ekonomiczną samą opłacalność

- 6 -

planu regionalnego granice L.O.P. zostały określone możliwie wąsko, obejmując tylko strefę bezpośredniego zaplecza tych miast przemysłowych.

Centrum Łódzkiego Okręgu Przemysłowego stanowi Łódź, która od 1946 r. posiada szeroko określone granice administracyjne, obejmujące poza samym miastem dotychczasowe odrębne miasta Rudę Fabiańską, Miłkę oraz baranowskich osiedli obrzeżnych oraz bezpośrednio przylegające do miasta tereny wiejskie. Ogółem miasto Łódź obejmuje obszar o powierzchni 211,6 km².

Dookoła Łodzi rozmieszczonych jest kilka miast, których dominującą funkcją gospodarczą jest wytwórczość przemysłowa. Są to Fabianów, Zgierz, Aleksandrów i Piotrków. Miasto to jak Zgierz i Aleksandrów są od Łodzi oddzielone administracyjnie, bezpośrednio z Łodzią, bądź także jak Fabianów i Aleksandrów są od granic Łodzi oddzielone terenami rolnymi terenów wiejskich. Wzajemnie te miasta są połączone z Łodzią podmiejskimi trasami elektrycznymi. Fabianów i Zgierz łączą także linie kolejowe.

Do 5 miast w tym względzie należy także Piotrków, który jest oddzielony od Łodzi liniami kolejowymi.

W tym wyjątkowym przypadku Piotrków posiada własny port lotniczy, własny urząd skarbowy, własny urząd zdrowia, własny urząd pracy, własny urząd kultury i oświaty, własny urząd bezpieczeństwa, własny urząd zdrowia, własny urząd pracy i wypoczynkowo-lecznicowy. Ogółem jest ich siedem.

Są to miasta: Zgierz, Brzeziny i Łask (osiedzie powiatowe) oraz Głowacz, Sieraków, Koluszki i Ruda. Ogółem powierzchnia miast L.O.P. poza Łodzią wynosi 166,5 km².

Powierzchnia pozostałego terenu wynosi 1.777,5 km². Łódzki Okręg Przemysłowy obejmuje tereny trzech województw: miasto Łódź jako oddzielone województwa gołuchowskiego, oraz województwa łódzkiego. Obejmuje on następujące jednostki administracyjne (miasta i gminy):

II. 2. Zgierz (powiat zgorzelecki)

III only now let's look at

3 miasta: Aleksandrow, Konstantynów i Turzyna.
12 dotychczasowych gmin wiejskich: Bobice, Zak-
dów, Brójce, Brzysce Wielkie, Ożarnów, Gospe-
cice, Kruszw, Ładziwn, Nowosiel, Pleszew,
Raków i Wiskowa.

87. 2072 283 0124 214 13:00 100

3 miasteczka: Brzeziny, Holnuszka i Steylików
6 kościołach: 5 w gminie wiejskiej: Błaka, Brze-
zów, Dobry, Górków, Lipiny i Międzybóże.

V. . 2. ප්‍රවේශන (පුත්තලය සිට පිටත)

වි. ස. පාඨශාලා විකේතනය

5 dotychczasowych gain wiejskich: Dąbów, Dob-
rowi, Cicha Babianka, Łutomska Łaska i Widasz.

FILE: 2 2081969 29027021620

2 miasto: Łęczyca i Uzerów
3 gótychczewska gmina wiejskie: Choszczów, Łę-
czyca i Uzerów.

PTK-2 portable terminals

ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀମତୀ ଶ୍ରୀମତୀ

Opisem powierzchni: całego terenu Łódzkiego Okręgu Przemysłowego wynosi 2.117,8 km², co stanowi 12,5% powierzchni Powiatu Łódzkiego i 0,7% powierzchni całego kraju.

Projekt nowego podziału administracyjnego w końcu 1954 r. może podzielić na gminy wiejskie i gromady, tworzące zbiorową gromadę, zgodnie z regułą z latem wc. Granice projektowanych nowych gromad nie pokrywają się z granicami dotychczasowej gminy wiejskiej, a tym samym w ujęciu wypadku nie pokrywają się z granicami L.O.P. w obecnym jego układzie. Projekt nowego podziału administracyjnego przewiduje, że na terenie L.O.P. z granicami objętych planem regionalnym znajdować się będzie 71 gromad.

Obszar i granice Łódzkiego Okręgu Przemysłowego zostały określone w projekcie wytycznych do planu za-

- 7 -
gionalnego Łódzkiego Okręgu Przemysłowego sporządzonych
przez Departament Planów Regionalnych i Lokalizacji Przemysłu
tworzej Komisji Planowania Gospodarczego w roku 1955 r.
(P.T.4-A-21-5/738/53 pfn).

- 8 -

Podstawowe problemy L.G.P., których rozwiązanie
jest zasadniczym celem planu regionalnego.

Rozwój Łódzkiego Okręgu Przem., którego kierowany jest
ściśle z okresem kapitalizmu na ziemiach polskich. Rozwój
funkcja przemysłowa, która rozpoczyna się w Polsce w XIX
wieku, a dokonuje w drugiej połowie XIX wieku, spowodowała
dramatyczny i bezplanowy rozwój zarówno Łodzi jak i powiatów
kolejnych miast przemysłowych. Na obszarze powiatów w mas-
sach surowców mineralnych, dla obskuszona linia kolejowa
wymusi odbywać się rozwój okręgu przemysłowego, który stał
się ośrodkiem kolonialny system gospodarczo-przemysłowy z jednej
strony zagarnięcia kapitalistycznej, produkcja argumenty
ogromne zyski z posiadanych fabryk, z drugiej masowo
element robotniczy, - proletariatu, który stał się
cy na niesłychanie niskim poziomie gospodarczym i politycz-
nym, a rekrutujący się z masowej i politycznej
mazowieckiej.

Jest rzeczą oczywistą, że ten system, który nie
mógł stworzyć miast o przewidzianej funkcji
Wpływy Łódź przyniosła liczną ludność, która
tysięcy i przemysłowe pod tym względem nie miało
Polski Przemysł i Wzrost, nie miało na jego rozwoju
ale przetrwała nadciężność, która miała być
zyskową.

Te stosunki wywodu, posiadania i zaoferowania
na wysoki stopień uświadomienia Łódzkiej klasy
robotniczej i zniszczyła swój system, który stał się
na terenie Łodzi, szczególnie w 1905 roku.

Okres międzywojenny w historii Łodzi jest
zmianą charakteru i funkcji Łodzi i Łódzkiego Okręgu
Przemysłowego. Okresie w tym czasie Łódź była
ki charakteryzuje się zaoferowaniem i olbrzymim
Dopiero wyzwolenie w 1945 roku, które miało
ustroju społeczno-gospodarczego, który stał się

- 9 -

podstawy pod należyty rozwój Okręgu.

Pomimo jednak licznych i niewątpliwych osiągnięć ostatniego Zjazdu Łódzki Okręg Przemysłowy pozostaje regionem o wyjątkowo skomplikowanej i trudnej problematyce. Podstawowe problemy Ł.O.P. przedstawiają się następująco:

1/ Zagadnienie profilu ekonomiczno-społecznego regionu i roli jako Ł.O.P. spełnia w układzie krajowym, prowadzi się w pierwszym rzędzie do zagadnienia przemysłu włókienniczego i funkcji Łodzi, jako krajowego ośrodka włókiennictwa polskiego. Przemysł włókienniczy bowiem, będący głównym, a do niedawna niemal jedynym elementem niestokwierzym Łodzi i regionu łódzkiego, stoi w obliczu przemian, które w sposób zasadniczy odbijają się na ekwalecie warunków gospodarczych i społecznych na tym terenie. Reprezentuje on obecnie olbrzymi obszar bardzo jednostronny, potężnej przemysłowej (niemal wyłącznie barokowej), przy równoczesnym znacznym znaczeniu technicznym. Inne natomiast gałęzie przemysłu stanowiąca względnie z roli Łodzi, jako krajowego ośrodka włókiennictwa, jak przemysł maszyn włókienniczych, przemysł barwników i t.p. rozwinięte są w stopniu niedostatecznym.

Zagadnienie profilowania przemysłu kluczowego, nie należącemu wprawdzie do zadań planu regionalnego, jest tematem planu z uwagi na fakt, że proces przebudowy wielkiej struktury przemysłu włókienniczego regionu już się właściwie rozpoczyna i w okresie planu perspektywicznego doprowadzić winien do gruntownej modernizacji zakładów włókienniczych Ł.O.P. przy równoczesnym silnym rozwoju przemysłu pomocniczego i uzupełniającego.

Rozszerzenie wachlarza produkcji, lokalizacja na terenie regionu nowych zakładów przetwórczych, rozwój innych podprzemysłowych funkcji, a w pierwszym rzędzie administracji gospodarczej w skali krajowej, ośrodka uniwersyteckiego i t.p. warunkuje z kolei zmianę w strukturze zatrudnienia, oraz zmianę układu osiedleńczego.

- 10 -

2/ Zegadnienie bazy surowcowej i wykorzystanie surowców miejscowych nie było ani w okresie żywieckiego wzrostu Łódzkiego Ośrodka Przemysłowego, ani w okresie międzywojennym rozwinięciem. Rozwój przemysłu odbywał się niemal wyłącznie na bazie surowców wprowadzanych ze znacznej odległości, przy zupełnym braku możliwości troski o wykorzystanie bliżej leżących, a zwłaszcza niewielkich na ogół zasobów. Na skutek tego dążenia Łódźka sprawa wzmocnienie organizacji odwarowanego od swego naturalnego środowiska, (czymś w rodzaju sztucznego tworu, wyrosłego wśród obcej masy, typowo wiejskiej stolicy. ok. 600)

Z zezadnieniem bazy surowcowej wiąże się problem zgrupowania ludności miejskiej i przemysłu w wodę. Powstanie na dzieło wodnym, a więc na terenach ubogich w wodę, wielkiej zgłomazacji ludnościowej, jaką jest Łódzki Okręg Przemysłowy, było wynikiem bezplanowej działalności przemysłu kapitalistycznego. Zgrupowanie ponad 700 tysięcy ludności i wielkiego wodochłonnego przemysłu wodochłonnego wymaga dużych ilości wody, którego uzyskanie jest jednym z podstawowych czynników warunkujących dalszy rozwój tego Okręgu.

3/ Zegadnienie wadliwego układu osiedlenia Łódzkiego Okręgu Przemysłowego jest wynikiem warunków historycznych, towarzyszących żywiołowej jednostkowej i zbiorowej rozwoju Łodzi kapitalistycznej, z czym nie szedł w parze rozwój innych osiedli na tym terenie. Na skutek tego układu ten charakteryzuje się szczególnymi dysproporcjami pomiędzy centrum układu i pozostałym obszarem.

Dysproporcje te za przetrznięciem ostatnich kilku dziesięcioleci lat wykazują tendencję do dalszego pogłębiania się, przyczyną czego są szereg miast i osiedli k.o.f. zwolną zamiara. Daleszą konsekwencją historycznych warunków rozwoju jest zgrupowanie w bezpośrednim sąsiedztwie Łodzi wszystkich większych miast regionu. Układ ten jest wynikiem kapitalistycznych przeobrażeń dziś formacji

- 11 -

produkcji-prostej i nie znajduje w zasadzie ani w warunkach naturalnych, ani w istniejącym układzie sieci kolejowej i drożnej.

W związku z tym powstaje sprawa nakreślenia granic dalszego rozwoju Łodzi, której nawet znaczne poszerzenie funkcji w układzie krajowym nie warunkują dalszego wzrostu. W skali krajowej bowiem istnienie w nieznacznej odległości od Warszawy, drugiego miasta co do wielkości w Polsce, z liczną ludnością gospodarczą niemal równą, nie wydaje się w pełni uzasadnione. Problem natomiast najbliższego rozwoju Łodzi jest problemem z wyjątkiem innych, istniejących kompleksów, który, ze względu na naturalną ludność 1,0-1,5 mln, nie może zapewnić dostatecznej ilości mieszkań.

4/ Z poprzednich rozważań wynika, że w powyższym zakresie problem strefy podmiejskiej, której Łódź w swoim rozwoju powinna być centrum, nie wywarzyła. Tereny nie tylko podmiejskie, ale i miejskie charakteryzują się dużą gęstością zabudowy, w szczególności typowymi wsi polskimi, typową polską w wiejskiej wypaleniu struktury, zabudową mieszkalną, małą liczbą dojazdów do pracy i bardzo słabym rozwojem innych gałęzi produkcji, jak przemysł materiałów budowlanych, spożywczych i t.p. Struktura upraw i charakter zabudowy wskazują na typową wieś polską, położoną daleko od większych ośrodków miejskich, z organizacją gospodarki wsi na poziomie większym, niż na innych terenach.

Zasadniczo wsi podmiejskiej nie zapewnia wielkiej aglomeracji miejskiej zapotrzebowania w świeżych warzywach, owocach i t.p. Tereny podmiejskie wykorzystano się w niewielkim stopniu dla celów wypoczynku i turystyki, pomimo znaczących walorów naturalnych i pomimo ogromnych potrzeb wynikających z charakteru miasta o złym mikroklimacie i fatalnym warunkach sanitarnych i mieszkaniowych.

5/ Ze sprawą organizacji strefy podmiejskiej wiąże się problem uregulowania i należytego wykorzystania

do leków niejakich, zupełnie niemal jak dotąd nie roz-
wiązane.

[illegible]

- 13 -

Podstawowe elementy rozwoju Ł.O.P.

Jak zaznaczono we wstępie Łódzki Okręg Przemysłowy łączy na obszarze określonym jako Wysoczyzna Łódzka. Cechą tego obszaru jest dążyć znaczne urozmaicenie powierzchni. Szczególnie część wschodnia Okręgu obejmująca wsie Łagiewnickie i Brzezinkie oraz pagórki Jędrzańskie i Żelichowskie charakteryzuje się wybitnie różną formą terenu. Wzniesienia dochodzą tu blisko do wysokości 300 m n.p.m. przy blisko 100 m wysokościach względnych pomiędzy najwyższymi i najniższymi punktami. Niektóre stoki, przekraczające miejscami 3° stwarza krajobraz typowo pagórkowaty. Same Łódź, łącznie z krząkaczem wyłazają na swoim terenie różnice poziomów dochodzące do 100 m.

Faza Wysoczyzna Łódzka Ł.O.P. obejmuje w północnej części, w rejonie Łęczyca niewielki skrawek przedliny Wągrowo-Berlińska i t.m. Niską Łęczycką, oddzielającą się krajobrazowo bardzo znacznie od pozostałego obszaru Ł.O.P. Cechą charakterystyczną tej Niskiej jest bowiem także urozmaicenie powierzchni mimo istnienie dość znacznych obszarów wydmych.

W sensie geologicznym obszar Ł.O.P. obejmuje na północnym-wschodzie część wału Kujawsko-Pomorskiego oraz na południowym-wschodzie Niską Łódzką. Wał Kujawsko-Pomorski występuje w przedłużeniu Gór Świętokrzyskich i ciągnie się w kierunku północno-zachodnim przez Toruń, Mławę, Łęczycę, Inowrocław i dalej aż po Łęka. W granicach Ł.O.P. znajduje się odłamek tego wału mający długość 60 km i ciągnie się od Łeluzowa przez Rogoźno do Łęczyca. Wał Kujawsko-Pomorski nie znajduje nigdzie swej obecności na powierzchni ziemi. Jest on ukryty dość głęboko, a jego obecność poznaje się po szeregu zjawisk geologicznych. Dzięki mu podlega do porywania, do istnieją tu możliwości zalegania szeregów osadów, które mogłyby zniósł profil produkcyjny tego obszaru. Przede wszystkim z cechującym się tą wybitną

- 14 -

powanie soli kamiennej, potasowej i gipsu, włącznie anhydrytu. Z jurą można łączyć nadzieje na występowanie rudy żelaza. Miocen zawiera pokłady węgla brunatnego, a pliocen - ropy ceramiczne. W czwartorzędzie, który pokrywa grubą powłoką cały teren spotykamy żwir i gliny. Jak dotychczas wsi Kujawsko-Pomorski jest stosunkowo mało geologicznie rozpoznany. Wierzenie, które musi potwierdzić kilka lat winny przynieść dokładne rozpoznanie jego geologicznej struktury. Nierazie poznano go jedynie dość dokładnie w rejonie Rogoźna.

Od wschodu przylega do Wsi Kujawsko-Pomorskiego obszar Nieska Prusko-Mazowieckiego leżącego już poza terenem Ł.O.P. Po stronie zachodniej leży drugie niesko - Niesko Żółte, które swą granicę na zachodzie ma wsię włączając do linii Warty. Do tej nieski budują prawdopodobnie utwory jurajskie, wypakowane zaś jest utworami kretowymi, na których spoczywa trzeciorzęd.

Z występującym układem geologicznym łączą się możliwości surowcowe. Na terenie Ł.O.P. w kilku miejscach występuje sól kamienne i potasowa formacji eocenowych. W północnej części graniczy z wsią Kujawsko-Pomorska, który ciągnie się od Łęczyca do Gostynia. Stosunek odłazów w Rogoźnie, w okolicach Gostynia, oraz w okolicach Rogoźna. W okolicach Rogoźna stwierdzono także osady gipsowe na głębokości ponad 200 m, które pokrywają złoża solne. We wsi Żółte koło Sępólna stwierdzono występowanie ropy bitumicznych, których jednak zasobów, ani składu chemicznego dotychczas nie zbadano, a we wsi Milewki na wschód od Łodzi natrafiono na ślady ropy naftowej.

Pewne znaczenie przemysłowe mają znajdujące się na terenie Ł.O.P. złoża węgla brunatnego.

Wągiel brunatny występuje na północ od Łodzi w rejonie wsi Rogoźno, złożo to rozciąga się na przestrzeni 24 km² i składa się z dwóch pokładów, z których górny leży na głębokości około 100 m, a drugi około 200 m od powierzchni ziemi. Średnia miąższość obu pokładów oc-

- 15 -

znane są na 15 m każdy. Stan zasobów bilansowych węgla brunatnego na dzień 1.1.1955 r. wynosił w kategorii C 1 - 20 milj. ton, a w kategorii C 2 - 470 milj. ton. Wartość opałowa węgla złota węgla brunatnego waha się w granicach 1,500 - 3,500 kalorii, popiołowość 1 - 20%, a ilość wody około 50%. To czyni węgiel, jak również warunki wydobywania, że złoto węgla brunatnego ma wartość przemysłową i że w zasadzie powinno być eksploatowane, a każdym razie w granicach pakietu głównego.

Ważną okolicznością, podnoszącą wartość złota, jest fakt, że w stronie węgla brunatnego znajdują się bardzo bogate złoża złóż potych o znacznej ilości, dochodzącej miejscami do 15 m, a nad nimi zalega zasobna złota gliny o grubości od 10 - 20 m. Zasoby złóż i gliny na terenach złota węgla brunatnego wynoszą według danych Zjednoczenia Przemysłu Węgla Brunatnego ok. 350 milj. m³ i w wypadku eksploatacji odkrywkowej węgla byłby cennym surowcem ceramicznym.

Powstała trudność, czy eksploatacji węgla z którą liczą się władze przemysłowe jest sprawa wody - a mianowicie odwodnienia kopalni. Z drugiej jednak strony wobec poważnego deficytu wodnego Ł.O.P., woda wypompowywana z kopalni mogłaby być wykorzystana jako woda przemysłowa dla pobliskich ośrodków produkcyjnych.

Istnieją dwie zasadnicze możliwości eksploatacji złota węgla brunatnego. Jedną to wydobywanie złóż pakietów w dużej kopalni odkrywkowej. Tak duża kopalnia dałaby wprowadzić ogromną ilość węgla, wymagałaby jednak pakowania bardzo poważnych trudności technicznych. Co nie jest możliwe w okresie planu perspektywicznego do roku 1970. W okresie planu perspektywicznego istnieją możliwości uruchomienia kopalni małej eksploatacyjnej piętno głównie złota. Fakt znaczący zdecydowany, że eksploatacja węgla brunatnego w rejonie Bogdno nie będzie prowadzona w najbliższej pięcioletniej t.j. do 1960, natomiast jest rzeczą prawdopodobną, że rozpocznie się po roku 1960, a w każdym razie zapewne będzie prowadzona w okresie perspektywicznym. Jeśli chodzi o samą technikę to istnieje dwie alter-

rozwyty wyznaczenie tego zagadnienia. Jedną to wydobyć
względnie prostą budowę dwóch sztybów, drugo zaś przewiduje
eksploatację edycyjną, pływającą. Rozpisanie względnie
rozstrzygnięcia z 500 tys. ton węgla, a rozpisania od-
biorników z 1 miliona ton węgla.

[illegible]

Z barokk korszakban a barokkizálás az egyházi és a világi életben egyaránt megjelent. A barokkizálás a barokk stílusjegyeket tartalmazó művészet, amely a 17. században keletkezett. A barokkizálás a barokk stílusjegyeket tartalmazó művészet, amely a 17. században keletkezett. A barokkizálás a barokk stílusjegyeket tartalmazó művészet, amely a 17. században keletkezett.

10. Was ist die Hauptaufgabe der Polizei?
 Wahrung der öffentlichen Sicherheit und Ordnung.
 11. Was ist die Hauptaufgabe der Justiz?
 Durchsetzung des Rechts und Verurteilung von Straftätern.
 12. Was ist die Hauptaufgabe der Verwaltung?
 Durchführung der öffentlichen Verwaltung.
 13. Was ist die Hauptaufgabe der Bundeswehr?
 Verteidigung des Landes und Wahrung der Neutralität.
 14. Was ist die Hauptaufgabe der Bundesbank?
 Wahrung der Geldwertstabilität und Durchführung des Geldverkehrs.
 15. Was ist die Hauptaufgabe der Bundesagentur für Arbeit?
 Förderung der Beschäftigung und Unterstützung der Arbeitslosen.
 16. Was ist die Hauptaufgabe der Bundesagentur für Umwelt?
 Umweltschutz und Förderung der nachhaltigen Entwicklung.
 17. Was ist die Hauptaufgabe der Bundesagentur für Kultur?
 Förderung der Kultur und des kulturellen Erbes.
 18. Was ist die Hauptaufgabe der Bundesagentur für Wissenschaft?
 Förderung der wissenschaftlichen Forschung und Entwicklung.
 19. Was ist die Hauptaufgabe der Bundesagentur für Sport?
 Förderung des Sports und der körperlichen Erziehung.
 20. Was ist die Hauptaufgabe der Bundesagentur für Jugend?
 Förderung der Jugendberufshilfe und der Jugendberufshilfe.

[illegible]

- 17 -

ów ceramicznych nie jest z tego powodu problemem dla Łódzkiego Okręgu Przemysłowego.

Inne ważne surowce budowlane, a mianowicie żwir i piasek występują w ^{Wielka}szeregu miejscach. Jednak dotychczas Ł.O.P. jest terenem deficytowym pod względem kruszywa. Istnieją jednak pewne możliwości uzyskania na terenie Ł.O.P. dużych ilości kruszywa (żwiru) z pokładów залегаjących na obszarze pagórków Rencanowskich położonych na wschód od Rągwia, pagórków wsi Bąginie, w okolicach wsi Wyżewy, Nowosolna, Jazoszki i Renczek, pagórków pomiędzy wsiami Adolizem, Emilia i Aleksandrią oraz pagórków w okolicach wsi Dąbrowa i Skrzypów. Zestępy i możliwości eksploatacji tych złóż winny być szczegółowo zbadane przez przemysł materiałów budowlanych - w tym celu nie jednak teren Ł.O.P. nie nadaje się do eksploatacji w tym zakresie żwiru i piasku dla celów budowlanych.

W wielu miejscowościach Ł.O.P. znajdują się niewielkie złoża torfu o lokalnym znaczeniu gospodarczym. Do złóż większych należy torf w Wielkopole Warszawskiej - Berliniskiej, w rejonie Łęczyńskim oraz w okolicach wsi Wólka, Wólka, Młogi i Wólka. Ze względu na niewielkie zasoby torfu i niewielkie zapasy - torf jest w Łódzkim Okręgu Przemysłowym w niewielkim stopniu wykorzystywany.

Niewielkie zasoby gospodarczo mogą także występować w innych miejscach, które, eksploatowane na żyzne do celów.

Plan regionalny przewiduje, że na obszarze Ł.O.P. zostaną zwiększone występowanie rudy żelaznej, a mianowicie na podległych terenach przedelony Warszawa-Berliniskiej w rejonie Łęczyńskim wpółnocno się należy rudy darnie. Dokonano w ostatnich miesiącach pewnych odkryć powożnych złóż. Ruda żelaza w rejonie Łęczyńskim po dokładnym opracowaniu winna być uwzględniona w IX fazie planu regionalnego.

Teren Łódzkiego Okręgu Przemysłowego leży na drodze wodnym pomiędzy dorzeczem Odry i Wisły. Dzięki ten żelazny obszar objęty planem regionalnym na dwie prawie równe

szczęśliwie, a niedługo poachodziła odwołańca już prawie do-
pływy na Węsty; a onegdaj wjechała i późniejszo-wjechała
przez na Zary, na Pilię i ich kopczywy. Na teren L.C.P.
czekał wspaniały widok od południa między rzeką Morawianką,
a rzeką Głuchą; przejechała na zachód od Turzycy, a na
wzrost od Kąkora, przeszedła między kolumnami ciemno od wstę-
ku kłód; "wjechała na białym młocie na Stokach i przeje-
dziła przez Kłoczów i zaimowała Kłoczów się, na Aleksandrowo,
mimo że miejsce to znajdowało się wrocy i dalej wjechała
w kolumny odwołańca na zachód od Turzycy i Kąkora i Kąkora.

[illegible][illegible]

Majoritatea persoanelor care au fost incluse în cercetare au fost femei, în vârstă de 20-40 de ani, cu nivel mediu de educație și venituri medii. Studiul a fost realizat în perioada 2018-2020, în cadrul unui proiect de cercetare finanțat de Ministerul Sănătății al României.

2. Zgodzonymi są wyznaczone następujące punkty:
 1. Wzrost: 1,70 m.
 2. Ciężar ciała: 70 kg.
 3. Ciężar serca: 300 g.
 4. Ciężar płuc: 1,2 kg.
 5. Ciężar wątroby: 1,5 kg.
 6. Ciężar nerek: 150 g.
 7. Ciężar pęcherzyka żółciowego: 50 g.
 8. Ciężar trzustki: 70 g.
 9. Ciężar śledziony: 150 g.
 10. Ciężar macicy: 50 g.
 11. Ciężar jajników: 30 g.
 12. Ciężar gruczołu krokowego: 20 g.
 13. Ciężar prostaty: 20 g.
 14. Ciężar pęcherzyka moczowego: 50 g.
 15. Ciężar cewki moczowej: 20 g.
 16. Ciężar pęcherzyka żółciowego: 50 g.
 17. Ciężar trzustki: 70 g.
 18. Ciężar śledziony: 150 g.
 19. Ciężar macicy: 50 g.
 20. Ciężar jajników: 30 g.
 21. Ciężar gruczołu krokowego: 20 g.
 22. Ciężar prostaty: 20 g.
 23. Ciężar pęcherzyka moczowego: 50 g.
 24. Ciężar cewki moczowej: 20 g.
 25. Ciężar pęcherzyka żółciowego: 50 g.
 26. Ciężar trzustki: 70 g.
 27. Ciężar śledziony: 150 g.
 28. Ciężar macicy: 50 g.
 29. Ciężar jajników: 30 g.
 30. Ciężar gruczołu krokowego: 20 g.
 31. Ciężar prostaty: 20 g.
 32. Ciężar pęcherzyka moczowego: 50 g.
 33. Ciężar cewki moczowej: 20 g.
 34. Ciężar pęcherzyka żółciowego: 50 g.
 35. Ciężar trzustki: 70 g.
 36. Ciężar śledziony: 150 g.
 37. Ciężar macicy: 50 g.
 38. Ciężar jajników: 30 g.
 39. Ciężar gruczołu krokowego: 20 g.
 40. Ciężar prostaty: 20 g.
 41. Ciężar pęcherzyka moczowego: 50 g.
 42. Ciężar cewki moczowej: 20 g.
 43. Ciężar pęcherzyka żółciowego: 50 g.
 44. Ciężar trzustki: 70 g.
 45. Ciężar śledziony: 150 g.
 46. Ciężar macicy: 50 g.
 47. Ciężar jajników: 30 g.
 48. Ciężar gruczołu krokowego: 20 g.
 49. Ciężar prostaty: 20 g.
 50. Ciężar pęcherzyka moczowego: 50 g.
 51. Ciężar cewki moczowej: 20 g.
 52. Ciężar pęcherzyka żółciowego: 50 g.
 53. Ciężar trzustki: 70 g.
 54. Ciężar śledziony: 150 g.
 55. Ciężar macicy: 50 g.
 56. Ciężar jajników: 30 g.
 57. Ciężar gruczołu krokowego: 20 g.
 58. Ciężar prostaty: 20 g.
 59. Ciężar pęcherzyka moczowego: 50 g.
 60. Ciężar cewki moczowej: 20 g.
 61. Ciężar pęcherzyka żółciowego: 50 g.
 62. Ciężar trzustki: 70 g.
 63. Ciężar śledziony: 150 g.
 64. Ciężar macicy: 50 g.
 65. Ciężar jajników: 30 g.
 66. Ciężar gruczołu krokowego: 20 g.
 67. Ciężar prostaty: 20 g.
 68. Ciężar pęcherzyka moczowego: 50 g.
 69. Ciężar cewki moczowej: 20 g.
 70. Ciężar pęcherzyka żółciowego: 50 g.
 71. Ciężar trzustki: 70 g.
 72. Ciężar śledziony: 150 g.
 73. Ciężar macicy: 50 g.
 74. Ciężar jajników: 30 g.
 75. Ciężar gruczołu krokowego: 20 g.
 76. Ciężar prostaty: 20 g.
 77. Ciężar pęcherzyka moczowego: 50 g.
 78. Ciężar cewki moczowej: 20 g.
 79. Ciężar pęcherzyka żółciowego: 50 g.
 80. Ciężar trzustki: 70 g.
 81. Ciężar śledziony: 150 g.
 82. Ciężar macicy: 50 g.
 83. Ciężar jajników: 30 g.
 84. Ciężar gruczołu krokowego: 20 g.
 85. Ciężar prostaty: 20 g.
 86. Ciężar pęcherzyka moczowego: 50 g.
 87. Ciężar cewki moczowej: 20 g.
 88. Ciężar pęcherzyka żółciowego: 50 g.
 89. Ciężar trzustki: 70 g.
 90. Ciężar śledziony: 150 g.
 91. Ciężar macicy: 50 g.
 92. Ciężar jajników: 30 g.
 93. Ciężar gruczołu krokowego: 20 g.
 94. Ciężar prostaty: 20 g.
 95. Ciężar pęcherzyka moczowego: 50 g.
 96. Ciężar cewki moczowej: 20 g.
 97. Ciężar pęcherzyka żółciowego: 50 g.
 98. Ciężar trzustki: 70 g.
 99. Ciężar śledziony: 150 g.
 100. Ciężar macicy: 50 g.
 101. Ciężar jajników: 30 g.
 102. Ciężar gruczołu krokowego: 20 g.
 103. Ciężar prostaty: 20 g.
 104. Ciężar pęcherzyka moczowego: 50 g.
 105. Ciężar cewki moczowej: 20 g.
 106. Ciężar pęcherzyka żółciowego: 50 g.
 107. Ciężar trzustki: 70 g.
 108. Ciężar śledziony: 150 g.
 109. Ciężar macicy: 50 g.
 110. Ciężar jajników: 30 g.
 111. Ciężar gruczołu krokowego: 20 g.
 112. Ciężar prostaty: 20 g.
 113. Ciężar pęcherzyka moczowego: 50 g.
 114. Ciężar cewki moczowej: 20 g.
 115. Ciężar pęcherzyka żółciowego: 50 g.
 116. Ciężar trzustki: 70 g.
 117. Ciężar śledziony: 150 g.
 118. Ciężar macicy: 50 g.
 119. Ciężar jajników: 30 g.
 120. Ciężar gruczołu krokowego: 20 g.
 121. Ciężar prostaty: 20 g.
 122. Ciężar pęcherzyka moczowego: 50 g.
 123. Ciężar cewki moczowej: 20 g.
 124. Ciężar pęcherzyka żółciowego: 50 g.
 125. Ciężar trzustki: 70 g.
 126. Ciężar śledziony: 150 g.
 127. Ciężar macicy: 50 g.
 128. Ciężar jajników: 30 g.
 129. Ciężar gruczołu krokowego: 20 g.
 130. Ciężar prostaty: 20 g.
 131. Ciężar pęcherzyka moczowego: 50 g.
 132. Ciężar cewki moczowej: 20 g.
 133. Ciężar pęcherzyka żółciowego: 50 g.
 134. Ciężar trzustki: 70 g.
 135. Ciężar śledziony: 150 g.
 136. Ciężar macicy: 50 g.
 137. Ciężar jajników: 30 g.
 138. Ciężar gruczołu krokowego: 20 g.
 139. Ciężar prostaty: 20 g.
 140. Ciężar pęcherzyka moczowego: 50 g.
 141. Ciężar cewki moczowej: 20 g.
 142. Ciężar pęcherzyka żółciowego: 50 g.
 143. Ciężar trzustki: 70 g.
 144. Ciężar śledziony: 150 g.
 145. Ciężar macicy: 50 g.
 146. Ciężar jajników: 30 g.
 147. Ciężar gruczołu krokowego: 20 g.
 148. Ciężar prostaty: 20 g.
 149. Ciężar pęcherzyka moczowego: 50 g.
 150. Ciężar cewki moczowej: 20 g.
 151. Ciężar pęcherzyka żółciowego: 50 g.
 152. Ciężar trzustki: 70 g.
 153. Ciężar śledziony: 150 g.
 154. Ciężar macicy: 50 g.
 155. Ciężar jajników: 30 g.
 156. Ciężar gruczołu krokowego: 20 g.
 157. Ciężar prostaty: 20 g.
 158. Ciężar pęcherzyka moczowego: 50 g.
 159. Ciężar cewki moczowej: 20 g.
 160. Ciężar pęcherzyka żółciowego: 50 g.
 161. Ciężar trzustki: 70 g.
 162. Ciężar śledziony: 150 g.
 163. Ciężar macicy: 50 g.
 164. Ciężar jajników: 30 g.
 165. Ciężar gruczołu krokowego: 20 g.
 166. Ciężar prostaty: 20 g.
 167. Ciężar pęcherzyka moczowego: 50 g.
 168. Ciężar cewki moczowej: 20 g.
 169. Ciężar pęcherzyka żółciowego: 50 g.
 170. Ciężar trzustki: 70 g.
 171. Ciężar śledziony: 150 g.
 172. Ciężar macicy: 50 g.
 173. Ciężar jajników: 30 g.
 174. Ciężar gruczołu krokowego: 20 g.
 175. Ciężar prostaty: 20 g.
 176. Ciężar pęcherzyka moczowego: 50 g.
 177. Ciężar cewki moczowej: 20 g.
 178. Ciężar pęcherzyka żółciowego: 50 g.
 179. Ciężar trzustki: 70 g.
 180. Ciężar śledziony: 150 g.
 181. Ciężar macicy: 50 g.
 182. Ciężar jajników: 30 g.
 183. Ciężar gruczołu krokowego: 20 g.
 184. Ciężar prostaty: 20 g.
 185

Państwowa rachunkowa uczta S.C.P. posiadała w tym czasie
do placu Piłsudskiego w Warszawie z ad. i wzm. Kierze.

Temery po nawiązaniu wyjazdu podróżnika Włodek-Ofca
odwiedzając domowy Wierzyt. Na 1. Grubele oraz 3. dopł. wzm.

- 19 -

Nar jest największą rzeką Łódzkiego Okręgu Przemysłowego. Wypływa ona z równiny Koluszkowskiej, w odległości około 10 km na wschód od Łodzi i okalając ją od południa płynie w kierunku północno - zachodnim przyjmując liczne dopływy, odwadniając tereny miast Łodzi i Fabianisz.

Na obszarze Łodzi istnieje dość gęsta sieć rzeczna. Z większych rzeczek wymienić trzeba rz. Łódzką i Rejca, a z mniejszych: Białą, Karolewkę, Dąbrówkę i Olszówkę. Obecnie rzeki Łódzkie stanowią odbiorniki ścieków miejskich, do których wpływają ścieki przemysłowe i sanitarne. Wody te w całości zostają odprowadzane do Narty.

Południowo - zachodnią część obszaru Ł.O.P. odwadnia rzeka Grabia.

Z rzek, posiadających pewne zasoby wód, wymienić należy rz. Grabia, rz. Mroga i rz. Moszczaniec. Rzeką Bzura największa rzeka Łódzkiego Okręgu Przemysłowego jest przez przemysł Zgierza i Ozorkowa. Wody Narty wraz ze ściekami m. Łodzi znajdują zastosowanie w zakrojonej na większą skalę melioracji całej doliny.

Na rzekach Ł.O.P. brak jest dotychczas urządzeń, które pozwoliłyby na regulację przepływów. Skutkiem tego odwadniają one w bardzo dużym stopniu teren, narzucając go w okresach wzmożonego zapotrzebowania na wodę na dotkliwy jej brak. Stan ten pogarszają jednokierunkowo przeprowadzone melioracje, ograniczające się wyłącznie do odwodnień. Melioracje te przy małych ilościach wód oraz małym przecieku zalesienia powodują ogólnie zmniejszenie się poziomu wód gruntowych i przesuszenie gleb bardzo niekorzystnie dla rolnictwa.

Na skutek ciągłego rozwoju miast, Łódzki Okręg Przemysłowy znalazł się w wyjątkowo ciężkiej sytuacji pod względem zaopatrzenia przemysłu i ludności w wodę.

Łódzki Okręg Przemysłowy jest obszarem wykazującym znaczny deficyt wodny. Wody powierzchniowe w żadnym stopniu nie mogą zaspokoić potrzeb tak dużego ośrodka

- 20 -

przebiegów: wielkość wydatków mieszkańców i wodno-energetycznego przemysłu wchłaniającego. Wielkość tego wydatku jest w obecnym stanie nie do określenia z uwagi na fakt, że wielkość wydatków przemysłowych nie posiada urządzeń pomiarowych wydatku wody oraz, że znaczna część mieszkańców korzysta z kładek wjazd nie posiadała pomiaru. Tylko 36% ludności miasta posiadała liczniki wodomierzy.

Plan regionalny na okres perspektywiczny zakłada podnieśnięcie ludności i przemysłu w wodę. Przyjmując normy wydatku dla m.łódz 150 l/dobę/miesz., a dla pozostałych miast Ł.O.P. 100 l/dobę/miesz., i stencjonując wydatki mieszkańców wydatku wody 1,25 - plan regionalny przewiduje zapotrzebowanie dla 750 tys. mieszkańców ludności na cele bytowo-gospodarskie w wysokości 142 tys. m³/dobę. Zakłada się, że przemysł ludzki, mimo ograniczenia rozwoju na tym terenie zakładać specjalnie wodociągów - wydawać będzie 160 tys. m³ wody dla celów przemysłowych na dobę.

Zestawienie danych oświadczenia o uzyskaniu tych danych wody:

- 1/ przez miejscowe źródła wód walcących
- 2/ przez przewidywaną na dzień 1955
- 3/ przez doprowadzenie wody z ujęć położonych poza obszarem Ł.O.P.

Zagadnienie możliwości uzyskania większej ilości wody z wód walcących jest dotyczący nierozwiązane. Zgodnie z postanowieniem Zarządu Województwa Łódzkiego z dnia 27.XI.1955 r. w Centralnym Urzędzie Geologii - badanie hydrogeologiczne zlecono podjąć władzy przeprowadzić Instytut Geologiczny.

Wobec braku danych o możliwości uzyskania wód walcących plan regionalny zakłada zapotrzebowanie w wodę ludności i przemysłu z ujęć wód z Filicy.

Na podstawie Uchwały Rady z dnia 23.XII.1955 r. przewidziano już obecnie ludność ujęć na rzecze Filicy

- 21 -

pod Tomaszem i rzecznik deprowadzający wodę do Łodzi. Budowa ta, której efektem będzie doprowadzenie 40 tys. m³ do Łodzi będzie ukończona w 1975 r.

W okresie perspektywowym przewiduje się budowę dalszych ujęć i dróg wodociągów co w efekcie pozwoli na doprowadzenie wody z doliny rz. Pilicy 300 tys. m³ wody. Ponadto, zgodnie z istniejącymi obciążeniami wodociągów Łódź może pozwolić na pełne zaspokajanie potrzeb miasta. Jednocześnie z tego samego wodociągu plan regionalny przewiduje rozpatrzenie miejsc: Aleksandrowska, Komuny Włocławek i Tuszyn oraz częściowo, osiedli położonych na trasie wodociągu doprowadzającego. Przewiduje się również częściowe wykorzystanie z tego wodociągu zakładów przemysłowych w wysokości 50 tys. m³ na dobę. Natomiast zakłady przemysłu klasycznego będą w zasadzie zaspokajane w wodę z własnych ujęć wód gruntowych.

Plan regionalny przewiduje również możliwość doprowadzenia do Łodzi wody kanałem Warty - Noryn o długości ok. 20 km. Pozwoliłoby to nie tylko na wykorzystanie tej wody w Łodzi i sąsiednich miast przemysłowych, ale także do miast położonych wzdłuż kanału, w tym w szczególności w Łodzi i sąsiednich miast przemysłowych, które wymagają odpowiedniego zaplecza wodnego. Zgodnie z tym planem przewiduje się również budowę stacji wzdłuż kanału Warty i Pilicy i inne byt przewidziane w II fazie planu regionalnego.

Plan Łódzki przewiduje również możliwość doprowadzenia wody z wodociągów, o których mowa w planie regionalnym, do Łodzi i sąsiednich miast przemysłowych.

Plan regionalny zakłada również zaspokajanie potrzeb miasta w wodę z wodociągów kominacyjnych oraz z wodociągów kominacyjnych.

W związku z planowaną eksploatacją części kominacyjnych w wodociągach Łódzkiego przedsiębiorstwa wodociągów i kanalizacji, przewiduje się również zaspokajanie potrzeb miasta w wodę z wodociągów kominacyjnych oraz z wodociągów kominacyjnych.

- 22 -

W dotychczasowym rozwoju Łodzi i regionu łódzkiego zasadniczym elementem miastotwórczym był przemysł włókienniczy. Przemysł ten do niedawna niemal jedyny czynnik miastotwórczy, jest pod względem technicznym niesłychanie przestarzały, co również znajduje swoje odbicie w dotychczasowej wielkości zatrudnienia.

W Łódzkim Okręgu Przemysłowym na 235 tysięcy pracowników zatrudnionych w przemyśle - 166 tysięcy, czyli 70,5% zatrudnionych jest w przemyśle włókienniczym. Fakt ten łączy się z równocześnie niedorozwojem innych gałęzi produkcji.

Nie mniej istotną jest struktura samego przemysłu włókienniczego. Dominującą rolę odgrywa przemysł bawełniany nastawiony na produkcję artykułów masowych wyrobionych z surowca importowanego. Na ogólną liczbę 166.000 zatrudnionych w przemyśle włókienniczym Ł.O.P. wchodzi przemysł drobny 75.000, czyli 44% produkcji w przemyśle bawełnianym, 22.000, czyli 12% w przemyśle wełnianym, 11.500, czyli 7% w przemyśle szlacheckim, 9.500 czyli 6% w przemyśle jedwabnym, 22.500, czyli 13% w przemyśle dzianym i podobnym, a 26.500, czyli 16% przypada na pozostałe gałęzie przemysłu włókienniczego. W liczbach tych uderza brak nadmiernego rozwoju przemysłu bawełnianego, niedorozwój bardzo nowoczesnych gałęzi przemysłu włókienniczego, jak np. przemysł dzianych, który w innych krajach wypiera stopniowo przemysł tkacki.

Takie ukształtowanie struktury branżowej przemysłu włókienniczego na terenie regionu jest wynikiem warunków historycznych. Początki planowanego rozwoju przemysłu włókienniczego Łódzkiego Okręgu Przemysłowego sięgają pierwszych dwudziestu lat XIX wieku. Zapożyczony przez Durskiego - Lubońskiego i Rembisińskiego przemysł sukieniczy, nie przetrwał późniejszych wstrząsów politycznych i gospodarczych, natomiast rozwijający się później, od razu w formie fabrycznej, przemysł bawełniany, był właściwym czynnikiem miastotwórczym zarówno samej

-23-

Lodzi, jak i innych miast fabrycznych regionu. Zmniejszając szybki rozwój tej dziedziny produkcji w drugiej połowie ubiegłego stulecia, uczynił z Łodzi najważniejszy ośrodek przemysłu włókienniczego w Polsce i jeden z największych w świecie.

Powstanie w Łodzi przemysłu wielokapitałistycznego posłużyło za sobą uformowanie się i rozwój klasy robotniczej. Łódź stała się w ciągu paru dziesięcioleci największym skupiskiem proletariatu w Polsce i jednym z największych w Cesarstwie Rosyjskim. Kapitałistyczny wyzysk łódzkiej klasy robotniczej spowodował, że stosunkowo wczesnie wytworzył się świadomość klasowa. Do pierwszych strajków w okręgu łódzkim doszło już w 1826 roku. Późniejsze strajki, a zwłaszcza słynny bunt łódzki w 1891 roku, strajk w 1892 roku oraz prądkująca się wyzysk i coraz mocniejsza poczucie krzywdy, stworzały na terenie "czarnowej Łodzi", solidne podstawy dla działalności tak wybitnych przywódców polskiego ruchu robotniczego, jak Marchlewski i Dzierżyński. Tuż wówczas stopniowo uświadamienie polityczne mas robotniczych nadawało łódzki przemysł włókienniczy w pierwszym rzędzie jego szybkie uruchomienie po drugiej wojnie światowej.

Obecnie przemysł bawełniany na terenie łódzkiego Okręgu Przemysłowego posiada ok. 1.100.000 włóczek i ok. 21.000 krosien. Stanowi to około 1% ogólnej liczby włóczek bawełnianych na świecie. Specyficzne warunki rozwoju tej gałęzi wytwórczości, nastawionej w pierwszym rzędzie na zaspokojenie potrzeb ołbrzymiego i mało wybrednego rynku rosyjskiego, pozostawiły jednak charakterystyczne ślady na obecnej strukturze przemysłu włókienniczego. Łatwość zbytu, wysokie ceny ochronne i tania siła robocza nie zachęcały kapitalistów do strasznie postępu technicznego. Na skutek tego park maszynowy przemysłu bawełnianego nastawiony był na produkcję artykułów masowych, tanich i kompletowany na przestrzeni długich okresów czasu pod kątem zysbiarstwowych

charakter. Okres międzywojenny, będący w latach kryzysu
 okresem największego rozwoju technicznego przemysłu wiel-
 kiego, zmniejszył się na terenie Z.O.P. naprzemiennie
 między brakiem inwestycji w tej dziedzinie produkcji.
 Wzrost rynku zewnętrznego i podlegający z tym związany go-
 podarunek, a także dwa okresy technicznego ogólnego nie-
 stabilności eksportu spowodowały, że przemysł kawałkowy
 wyprzedzony jest obecnie w wieloletnim przetrwałym w pierw-
 szym czasie do produkcji eksportu maszyn, lecz nie-
 stymulacja przeszkadzała w ich wydobyciu. Względność z nich
 pochodzi z przed 1920 r., a zmniejsza się z przed 1930 r.
 Niezgodność zainwestowania w ten sposób niebezpiecz-
 niego wariantu, jak ekonomicznej, przy czym jednakże ich
 wpływ na wzrost nie przeszkadzało, co do produkcji, a do-
 kładnie, że w tej sytuacji, z technicznych powodów, nie-
 było możliwości wydobycia większej ilości wariantów

[illegible][illegible]

Wzrostu nie techniczne w przemyśle włókiennym, a także
niezależnie od niego, jakkolwiek wyraża się w postaci
ciężkości, w przetwarzaniu do przemyśle włókiennego
należy, którego produkcja opiera się o całą strukturę.

- 25 -

surowiec bawełną, a przemysł wełniany oparty o drogi surowiec robocizna odgrywa znacznie mniejszą rolę jeśli idzie o cenę gotowego wyrobu, natomiast w przemyśle wełnianym robocizna w większym stopniu wpływa na gotunek produktu. Przy tym postęp techniczny w tej gałęzi wytwórczości był w ciągu ostatnich 30 lat znacznie mniejszy, niż w przemyśle bawełnianym.

Przemysł ten odgrywa na terenie L.O.P. znacznie skromniejszą rolę. Zatrudnia on 11,500 osób, wobec 73,000 zatrudnionych w przemyśle bawełnianym. Dysponuje on ok. 250,000 włóczek i ok. 3,500 krosien. Podstawą trudności na jaką natrafia rozwój tej gałęzi przemysłu włókienniczego na naszym terenie jest brak odpowiedniej wody, której ~~brak~~ wywieza nie mały wpływ na ogólny wytwór. ~~jakieś~~

Ważną jednak rolę od przemysłu wełnianego odgrywa na terenie Łódzkiego Okręgu Przemysłowego przemysł jedwabniczy i przemysł tkanin dekoracyjnych. Złotym przemysłem jedwabniczym rozpinał się dość znacznie w okresie międzywojennym, a zwłaszcza po ostatniej wojnie światowej.

Przemysł ten zatrudnia na terenie regionu ok. 14,000 osób, a z ważniejszych maszyn dysponuje ok. 65,000 włóczek i 5,500 krosien. Stan techniczny tych maszyn jest również niezadowalający, przy czym wykazuje on wielką różnorodność typów i systemów, co utrudnia ich racjonalną eksploatację.

Kilka słów wreszcie należałoby poświęcić przemysłowi dziewierskiemu i półprzędzielnemu. Ze względu na znaczne walory użytkowe jakie posiadają dziedziny, przemysł ten w większości krajów europejskich rozwijał się w okresie międzywojennym szybciej od tekstylnego. W Niemczech np. w okresie międzywojennym przypadło już na 100 osób zatrudnionych w przemyśle bawełnianym - 80 zatrudnionych w przemyśle dziewierskim i 78 w przemyśle wełnianym. U nas stosunek ten jest daleko gorszy i wynosi obecnie dla przemysłu dziewierskiego 18, a dla wełnianego i zgrzebnego 38.

- 26 -

Istniejące obecnie na terenie Ł.O.P. zakłady przemysłu dziewiarskiego i półprzemysłowego składają się niemal wyłącznie z drobnych, prywatnych fabryczek skomercyjnych jedynie pod względem prawno-organizacyjnym w większe zakłady. Przemysł ten rozwinać się znacząco jeszcze w okresie planu 5-letniego.

Na samo gałęzie przemysłu włókienniczego przypada załadowo 45.000 osób, co stanowi 27% globalnego zatrudnienia w przemyśle włókienniczym. Na uwagę zasługuje jedynie przemysł odzieżowy, zatrudniający łącznie os. 12000 osób.

Rozmieszczenie przestrzenne przemysłu włókienniczego jest również wyczerpująco charakterystyczne. Z ogólnej liczby 166.175 zatrudnionych 135.533 przypada na Łódź, 16.370 na Pabianice, 7.360 na Zgierz, 4.322 na Opatów, a załadowo 6.506 na wszystkie pozostałe miejscowości. Przemysł włókienniczy koncentruje się w pierwszym rzędzie w Łodzi, Pabianicach, oraz Opatowie. W mniejszym stopniu występuje on jeszcze w Zgierzu. Przemysł włókienniczy i odzieżowy koncentruje się w Łodzi, Zgierzu i Konstantynowie, przy czym mniejsze zakłady znajdują się w Opatowie i Pabianicach. Przemysł jedwabniczy i tkanin dekoracyjnych występuje niemal wyłącznie w Łodzi, Pabianicach i Zgierzu, a przemysł dziewiarski i półprzemysłowy w Łodzi i Aleksandrowie. Wreszcie przemysł odzieżowy poza Łodzią występuje jeszcze w Zgierzu, Pabianicach i Brzezinkach. Pozostałe gałęzie przemysłu włókienniczego posiadają zakłady niemal wyłącznie na terenie Łodzi. Ten niezdrowy stan rzeczy znajduje swe odbicie w ogólnym obciążeniu osadnictwa tego regionu, skoncentrowanego głównie w obszarach podległych.

W okresie perspektywnym przemysł włókienniczy będzie podlegał dalszej idącej modernizacji oraz renowacji parku maszynowego. Modernizacja ta oraz znaczny wzrost wydajności pracy spowodowany podniesieniem kwalifikacji zawodowych i podstawy społecznej pracowników - doprowadzi do bardzo poważnego zmniejszenia zatrudnienia. W studium o przemyśle włókienniczym, które sta-

STAT

- 27 -

nowi zalegani do planu regionalnego - Proponuje Plan Regionalny rozważyć to zagadnienie w 5 alternatywach. W myśl tych alternatyw zmniejszenie zatrudnienia w przemyśle włókienniczym Ł.O.P. w okresie perspektywicznym wahać się będzie w zależności od zakresu stopnia modernizacji od 49,000 do 81.000 pracowników. W planie regionalnym przyjęto piątą alternatywę, która zakłada zmniejszenie zatrudnienia o 50,000 osób t.j. z obecne zatrudnienie 136 tys. do 136 tys. pracowników, przy czym produkcja zgodnie z przyjętymi założeniami planu w okresie perspektywicznym znacząco wzrośnie, przy jednoczesnym dużym wzroście jej wartości, dzięki przejściu na górnokowo wyższą i bardziej nowoczesny asortyment.

Ośrodek Łódzki opierać będzie się produkcję na kombinatach o charakterze masowym, wyroby będą produkowane z szeregu środków jednolitych. Zakłada się w przemyśle bawełnianym wzrost udziału włókna sztucznego w ogólnym zużyciu przędzy do 80%.

Zmniejszenie zatrudnienia dotyczy będzie w pierwszym rzędzie przemysłu bawełnianego (głównie Wielki, Łódź, Główny, Głównymi środkami na terenie Ł.O.P. są Łódź i Łódź. Zmniejszenie to wyniesie będzie na 52,8 tys. osób (43,3%). W przemyśle włókienniczym zmniejszenie się o 9,6 tys. osób (29,4%). Ograniczona produkcja w przemyśle włókienniczym na obszarze Ł.O.P. dotyczy będzie przede wszystkim głównych miast, gdzie zatrudnienie w tej gałęzi przemysłu poważnie zostanie obniżone (Łódź o 46 tys. osób, w Łódź o 2 tys. osób), przy niewielkim rozwoju poszczególnych gałęzi tego przemysłu w miejscowościach Okręgu dotychczas mniej uprzemysłowionych. Przemysł włókienniczy należy do najbardziej zaawansowanych produkcji. Zapełnienie na wodę występuje dopiero w III fazie procesu technologicznego, a mianowicie w wykonawstwie, które ludźmi jest związane z wieloletnim procesem włókienniczym, a mianowicie z prowadzeniem i tkanem. Z uwagi na poważne trudności w zaspokajaniu nakładów Okręgu w wodę prze-

[illegible]

Wobec powyższych okoliczności w powyższym sądzie komendy
początki na terenach świątyni, grodziska i wzniesienia na
terenie świątyni, grodziska i wzniesienia na
terenie świątyni, grodziska i wzniesienia na
terenie świątyni, grodziska i wzniesienia na
terenie świątyni, grodziska i wzniesienia na

[illegible][illegible][illegible]

1. The first of these is the fact that the system is not a simple one, but a complex one, involving many different factors and many different people. The second is the fact that the system is not a static one, but a dynamic one, constantly changing and evolving. The third is the fact that the system is not a closed one, but an open one, constantly interacting with the outside world. The fourth is the fact that the system is not a perfect one, but an imperfect one, constantly subject to error and failure. The fifth is the fact that the system is not a simple one, but a complex one, involving many different factors and many different people. The sixth is the fact that the system is not a static one, but a dynamic one, constantly changing and evolving. The seventh is the fact that the system is not a closed one, but an open one, constantly interacting with the outside world. The eighth is the fact that the system is not a perfect one, but an imperfect one, constantly subject to error and failure.

[illegible][illegible]

Zakłady przemysłu metalowego w Zespole Spółdzielczości
wysoko wartościowym i nowoczesnym, które plan wagi-
dalny stawać się nowym zakładem. Z drugiej strony prze-
waga metalowy szczególnie drzewa budowlanego wózków

- 29 -

niczych, budowy ^{zastaw} i porządku oraz przemysł presy-
zyni - znajduje w Łódzkim Okręgu Przemysłowym dobre
warunki rozwoju w oparciu o istniejący duży ośrodek
przemysłowy i powstający ośrodek nauki i wysiłi technicz-
nej.

Ze 60% plan regionalny zakłada powstanie wzrost
przemysłu metalowego 60% w zakresie wielkości produkcji
jak i zatrudnienia. Przewiduje się w metalce od wy-
bozu alternatywny wzrost zatrudnienia o 15.000 - 15.000
pracowników.

Przemysł chemiczny Ł.O.P. reprezentowany jest przez
3 wielkie zakłady: Zakłady "Bazalta" w Zgierzu, Fabrykę
Włókien Szklanych w Łodzi i Wytwórnię w Pabianicach
oraz szereg zakładów średnich i drobnych. Wytwórnia
i zakłady mają poważne znaczenie w gospodarce krajowej
w zakresie swojej produkcji. Zakłady w Zgierzu i w Łodzi
są ściśle związane z tym terenem jako ośrodkiem przem-
słu włókienniczym produkując włókna sztuczne (włókna
sztuczne, barwaki), dla tego przemysłu.

Przemysł chemiczny jako przemysł wodochłonny i
wymagający trudne do zrealizowania środki nie ma na
sobie ograniczeń warunków rozwoju w Łódzkim Okręgu
Przemysłowym. W związku z tym, poza rozwojem produkcji
wzrostu i wydajności przemysłu farmaceutycznego i bio-
chemicznego przewiduje się w planie perspektywnym ogro-
niczenie zatrudnienia przemysłu włókienniczych oraz
ogólną likwidację przemysłu gumowego. Wzrost zatrud-
nienia w przemyśle chemicznym wynosi około 11 tys. osób,
a w planie perspektywnym wzrosnąć on o 2 tys. do
około 13 tys. pracowników.

Następnie z kolei przemysł, posiadający już mniej-
sze znaczenie dla Ł.O.P. to przemysł drzewny i papier-
niczy, zatrudniający obecnie 9,5 tys. pracowników oraz
przemysł skórzany, zatrudniający 4,5 tys. pracowników.
Przemysł ten w zasadzie nie ma podstaw rozwoju w Ł.O.P.
bądź to ze względu na braki bazy surowcowej (przemysł drzew-
ny) bądź też z uwagi na wodochłonny proces produkcji

- 30 -

(przemysł papirniczy, garbarski). Jedynie niektóre działy jak np. papeteria, galanteria skórska i t.p. mogą być rozwijane w L.O.P.

Plan regionalny zakłada zwiększenie zatrudnienia w każdym z tych przemysłów o tysiąc pracowników.

Przemysł materiałów budowlanych zatrudnia obecnie około 4,000 pracowników. Mimo, że plan regionalny zakłada bardzo długi program budowlany przewiduje powa-
żny wzrost produkcji materiałów budowlanych to jednak dzięki maszynowemu ulepszeniom technicznemu produkcji, a mia-
nowicie modernizację bardzo przestarzałych istniejących zakładów oraz budowie mechanicznych wytwórni - wzrost zatrudnienia w okresie perspektywnym ocenia się o 1,5 tys. pracowników.

Przemysł ten, którego rozmieszczenie przedstawia-
nie jest głównie do rozmieszczenia szlakami komunikacji ro-
wnie się w pierwszym rzędzie na terenach wiejskich.

Przemysł artykułów spożywczych reprezentowany jest przez różne gałęzie produkcji i to zarówno zakłady więk-
sze jak przede wszystkim średnie i drobne. Wzrastająca
stopa przyrostu ludności rolniczej Łodzi i innych miast
L.O.P. wymagać będzie znacznego zwiększenia produkcji
miejscowego przemysłu spożywczego tak w zakresie zwięks-
zenia ilości jak i asortymentu produkowanych artykułów.
W rezultacie plan regionalny zakłada wzrost zatrudnie-
nia w tym przemyśle o 4,5 tys. osób.

Ostatecznie plan regionalny zakłada, że w okresie
perspektywnym łącznie we wszystkich gałęziach prze-
mysłu poza przemysłem włókienniczym nastąpi wzrost za-
trudnienia o 25.000 - 28.000 osób w zależności od przy-
jętych alternatyw.

Przez długi okres czasu swego rozwoju Łódź spełniała je-
dynie funkcje produkcyjne: była miastem przemysłowym o
przygniatającej masą przeważnie przemysłu włókiennic-
zego. W latach międzywojennych do tych funkcji pro-
dukcyjnych dołączyły inne, jak administracyjne, kultural-
ne i t.p., ale w bardzo małym rozmiarze.

232

Sytuacja w tym zakresie zmieniła się zasadniczo po zakończeniu wojny. Kiedy Łódź uzyskała status innych funkcjonalnie miastetworecznych. Stała się ona powiatem ośrodkiem administracyjnej gospodarczej w skali krajowej, przez ułożenie w miasto ponad 40 centralnych zarządów przemysłu i kontroli handlowych. Część tych instytucji związanych jest z miejscowym ośrodkiem produkcyjnym, część zaś z nim związana jest produkcyjnie z terenem Ł.O.P. Obecnie w tym zakresie administracyjnej gospodarczej ośrodków: jeden jest ośrodkiem z Ł.O.P.O. (10.000 osób), co nie może być zwrócić dla rozwoju miasta.

[illegible]

Plan rogerskiy zakazku, he v aktsie perspektivnoye
na novaya ego rogerskiy prodavay na dachoye koda i
la dachoye shchegol' Prorogovskogo.

[illegible][illegible]

Przebieg choroby przebiegał z łagodnym początkiem, przebiegiem bezobjawowym, bez żadnych zmian w badaniach laboratoryjnych. W przebiegu choroby nie było żadnych zmian w badaniach laboratoryjnych, nie było żadnych zmian w badaniach laboratoryjnych, nie było żadnych zmian w badaniach laboratoryjnych.

2) Ser-dok szlamiastego zapachowego w masie krowiej;
(szkliste zapachy paszowe, szkliste maziowe,
szkliste maziu szlamistego).

4. Odrodnie banku i bankow, rozwiadzajacy sie w opozycji
o 16 wydzynch urozniad zbdzich..

5/ Sadegehe Kessera-wyrt. rtoode wuwweridekku.

- 32 -

Podstawowe zasady układu osiedleńczego.

Układ osiedleńczy Łódzkiego Okręgu Przemysłowego charakteryzuje się istnieniem w centrum tego układu wielkiej aglomeracji ludnościowej. Wśród dużych aglomeracji ludnościowych zupełnie wyjątkowym zjawiskiem jest aglomeracja Łódzka, która jeśli nie liczyć niewielkiego zespołu osiedli bezpośrednio przyległych do terenów zabudowania miejskiego nie wytworzyła strefy podmiejskiej w pełnym tego słowa znaczeniu, Łódź, która w ciągu kilkunastu lat zeszłego stulecia z małej zaniedbanej miejscowości wyrosła na duże kilkunastotysięczne miasto, do ostatnich czasów pozostawała względnie wielką oazą fabryczną o jednostronnych produkcyjnych funkcjach. Łódź w swoim rozwoju nie wytworzyła cech wielkomiejskich, z którymi nierozważalnie związane jest istnienie strefy podmiejskiej, oraz nie wytworzyła otaczających ją miast satelitów, gdyż okolice miasta przemysłowe, jak Zgierz, Pabianice, Aleksandrów i Konstantynów nie wykazują cech typowych dla miast satelitów. Miasta te, podobnie resztą jak i inne, dalej położone od Łodzi nie odznaczały w swoim rozwoju wpływów rozwoju Łodzi, a nawet przeciwnie Łódź sama rozrastając się ograniczała i hamowała rozwój innych ośrodków Okręgu.

Za wszystkich miast podlódzkich największy rozwój przeszły Pabianice, ale jak zgodzić stwierdzać historycy, rozwój Pabianic związany był ściśle z rozwojem przemysłu w tym mieście, a w żadnym wypadku nie da się stwierdzić zależności rozwoju Pabianic od rozwoju Łodzi, a nawet od istnienia Łodzi.

Następna z kolei co do wielkości miasto Okręgu, Zgierz w okresie powstawania okręgu włókienniczego w czasach Królestwa Polskiego był ośrodkiem tego okręgu. Jeszcze w 1826 r. liczył on dwukrotnie więcej mieszkańców od Łodzi, która prześlgnęła to miasto w krótkim czasie, włączając go do roli największego prowincjonalnego.

- 33 -

nego miasta. Wraz z rozwojem Łodzi pozostałe miasta Okręgu rozwijały się bardzo powoli i węższymi podupadły. Dwa z nich, a mianowicie Łutomiersk i Rąbów straciły nawet prawa miejskie. Jedynym miastem, który ^{nie}przetrwał powstanie i rozwój zawiązała Łódź na Koluszkach, któryśś funkcję łączną się dościsła z obsługą komunikacyjną centrum okręgu.

Wspiera w XX wieku, a zwłaszcza już po pierwszej wojnie światowej procesy przenoszenia mniejszych zakładów przemysłu włókienniczego, zwłaszcza barwarskiego z Łodzi do okolicznych miast spowodowały pewną usiąsanie tych miast z Łodzią, chociaż niedostatecznej funkcji usługowych Łódź nie sprzyjał wytworzeniu się właściwego centrum. Mimo to bliskość Łodzi wpłynęła w pewnym stopniu na brak w wielu osiedlach późnego wiekłego funkcji usługowych.

Wzrost Łodzi o strukturę wsi to wykazuje ona za pomocą zwożenia. Wzrost osiedlenia osiedla mają dobrane wykształcenie strukturę gospodarczą. Większość natomiast wsi ma charakter typowy wiejski, nie związany w żadnym stopniu z funkcją całego Okręgu. Bliskość 70% wzniesień wsi na gospodarstwo rolnicze poniżej 80 wsi na 1 km². Tętno wiejskie Ł.O.P. licząc ogółem ok. 55% ludności wiejskiej, a przed wojną ogółem ludności wiejskiej przeszło 60% ludności wiejskiej.

Wzrost Łodzi i jej okoliczności osiedlenia Ł.O.P. jest bardzo dysproporcjonalny pod względem wielkości i stopnia zaawansowania powiązany Łodzią z pozostałym terenem.

Odbicie tego stanu rzeczy jest rozmieszczenie ludności. Na ogół ludność osiedlenia Ł.O.P. wynosząca w 1930 r. ok. 890 tys. mieszkańców, 620 zamieszkuje w Łodzi.

Plan regionalny jako zasadę ogólną przewiduje układ osiedleńczy zakładając zmniejszenie dysproporcji pomiędzy Łodzią a jej strefą podmiejską i stworzenie warunków rozwoju osiedli podmiejskich, który umożliwi stworzenie z nich zdrowego gospodarczo i społecznie organizmu. Postawione zadanie zmniejszenia zatrudnienia w przemyśle za pomocą modernizacji przemysłu włókienniczego i nasadzenia trudności zapewnienia w wodę, a także położenie Łodzi w

- 34 -

w ogólnokrajowym układzie osiedleńczym, w niedalekiej odległości od Warszawy, wpływają na ograniczenie możliwości wzrostu zaludnienia Łodzi. Rozwój Łodzi i wzrost jej znaczenia w polskim gospodarstwie narodowym nastąpi poprzez przebudowę urbanistyczną miasta, znaczny wzrost zasobów mieszkaniowych, inwestycje przemysłowe, oraz inwestycje budynków użyteczności publicznej.

Plan regionalny zakłada, że w okresie perspektywicznym ludność Łodzi wzrośnie do 750 tys. mieszkańców.

Problemy układu osiedleńczego rozwiązywać został w planie regionalnym w alternatywnie. Obydwie rozwiązania przewidują, że ludność Ł.O.P. w okresie perspektywicznym wzrośnie do 1.200.000 osób, a ludność Łodzi do 750 tys. osób. Różnica między nimi polega na tym, że pierwsze rozwiązanie zakłada znacznie szybszy rozwój miast i wsioł położonych bliżej Łodzi, podczas gdy drugie rozwiązanie kładzie nacisk na silniejszy rozwój terenów położonych dalej od Łodzi.

Zgodnie ze stanowiskiem Wydziału Statystyki Prezydium Rady Narodowej w Łodzi zakłada się, że przeciętny przyrost naturalny roczny do roku 1970 będzie wynosił dla miast 11%, a dla terenów wiejskich 12%. Z powyższych przyrostów naturalnych Ł.O.P. osiągnie w roku 1970 ze ludnością 1.100 tys. mieszkańców.

Plan regionalny przewiduje ścisłą współpracę z innymi terenami w promieniu 100 tys. osób. Zakłada się, że warunkiem rozwoju strefy podmiejskiej Łodzi i przebudowę obszarów zamieszkałych i zaosiedlonych miasteczek na pełnowartościowe miasto socjalistyczne.

Głównym zatrudnieniem na terenie Ł.O.P. wzrośnie w okresie perspektywicznym o ok. 130.000 osób (obecnie około 371.000 zatrudnionych). Liczba zatrudnionych w miastach zwiększy się o około 105.000 osób, a na terenach wiejskich o 25.000 osób. Zatrudnienie w dziedzinie gospodarki narodowej stanowiących podstawowe funkcje miastowości zwiększy się w okresie perspektywicznym stosunkowo nieznacznie, pomimo daleko idącej zmia-

- 35 -

ny struktury zatrudnienia. Obecne zatrudnienie w podstawowych dziedzinach miejscowościach stanowi 79% ogółu pracujących poza rolnictwem i 37% niereśnianej ludności miast. Ten wysoki stosunek procentowy świadczy między innymi o zamieszkaniu regionu, a zwłaszcza Łodzi, której struktura zawodowa przypomina raczej osadę fabryczną, a nie kilkusetkiszowe miasto.

W okresie perspektywicznym zatrudnienie w grupie miejscowościach stanowi 50-51% w stosunku do ogólnego zatrudnienia w zawodach niereśnianych, a tylko 27-28% ludności miast.

Jak pisało wyżej zatrudnienie w przemyśle włókienniczym zmniejsza się w okresie perspektywicznym o 5000 osób, natomiast zatrudnienie w innych gałęziach przemysłu wzrośnie o 25,000 - 26,000 osób.

Zatrudnienie w budownictwie inwestycyjnym i przemyśle materiałów budowlanych wzrośnie o 18,000-20,000 osób, w związku z przewidywanym szerokim programem budownictwa na terenie Ł.O.P. Ponadto wzrośnie zatrudnienie w komunikacji i łączności, w szkolnictwie wyższym i zawodowym oraz w służbie zdrowia i gospodarstwie i usługach. Ponadto planujemy utworzyć przewiduje zmniejszyć liczbę i wzrost zatrudnienia w grupie usługowej. Zatrudnienie w zawodach artystycznych (wzrost o 110,000 osób, obecnie 75,7 tys. pracowników). Zatrudnienie w tej grupie stanowi obecnie około dwie 20,8% ogółu zatrudnionych poza rolnictwem i 9,8% ogółu ludności miast Ł.O.P. on jest jednym z obszarów zwiększenia regionu.

Sytuacja mieszkaniowa w Łódzkim Okręgu Przemysłowym należy obecnie do najlepszych w kraju, z powodu:

- 1/ bardzo złego stanu istniejącej mieszkaniowości;
- 2/ złego stanu wyposażenia zasobów mieszkaniowych w podstawowe urządzenia komunalne (Łódź ma najniższy ze wszystkich dużych miast w Polsce odsetek wyposażenia w wodociąg i kanalizację, gaz i s.c.).

- 36 -

- 3/ najgorszej struktury mieszkaniowej (najwyższy odsetek mieszkań jednoizbowych);
4/ niedmiernego zagęszczenia mieszkań.

Plan regionalny zakłada poprawę warunków mieszkaniowych dla ludności Łódzkiego Okręgu Przemysłowego, zarówno w miastach, jak i na terenach wiejskich.

Zeludnienie mieszkań w Okręgu średnio wynosiło w 1950 r. w miastach - 1,91 osób/izbę, wahając się od 1,90 (1,95 Łódź) do 1,62, a na terenach wiejskich 2,0 osób na izbę. W roku 1954 uległo ono pogorszeniu, wzrastając średnio do 1,91 osób/izbę (m.Łódź - 2,04 osób/izbę).

Plan regionalny przewiduje w okresie perspektywicznym zeludnienie mieszkań w miastach w alternatywie: 1,3 osób na izbę oraz 1,5 osób na izbę.

Na terenach wiejskich przyjmuje się średnio zeludnienie 1,7 osób na izbę, oraz 2,0 osób na izbę, zakładając, że w osiedlach wiejskich zamieszkiwanych przez ludność wiejską dojeżdżającą do pracy zeludnienie mieszkań będzie wynosiło 1,3 lub 1,5 osób na izbę. podobnie jak w miastach Okręgu, natomiast wsie typowo rolnicze będą miały zeludnienie do 4 osób na izbę.

W roku 1950 zasoby mieszkaniowe wynosiły 390 tys. izb w miastach oraz 60 tys. izb na terenach wiejskich.

Plan regionalny określa ubytki zasobów mieszkaniowych alternatywnie. Według danych organów Prezydium Rady Narodowej w Łodzi skorygowanych przez Pracownię Planów Regionalnych określone ubytki na 100 tys. izb w Łodzi i na 28 tys. izb w pozostałych miastach Ł.O.P. w okresie perspektywicznym do roku 1970. Te wysokie liczby ubytków uzasadniona jest wyjątkowo złym stanem technicznym istniejących budynków. Zakłada się likwidację najgorszej kategorii, "bieda budowlanego" oraz ubytków naturalnych t.j. "mieroci technicznej" daje w konsekwencji 55 tys. izb w Łodzi i 9 tysięcy izb w pozostałych miastach Ł.O.P.

Te wysoki liście wyburzane nie zostały zsekwestrowane przez Departament Płodów Tureckich i Lokalizację P.K.P.G., który określił dopuszczalną liczbę wycinów na wartywkach nie stach L.O.P. oraz z Łodzią w okresie parapektużowym na około 50 tysięcy sztuk mieszkalnych. Wyższe tej zasady jako drogiczne warianów ograniczone wzięci do najniższych i najniższych wyburzane na innych tzw. szkieł i technologicznych budynków i nie pozwala na jakikolwiek wyburzanie dla celów regulacyjnych i urbanistycznych przebudowy miasta. Umożliwienie również jakikolwiek przebudowy miasta. Umożliwienie również jakikolwiek przebudowy miasta. Umożliwienie również jakikolwiek przebudowy miasta.

It was LFO's policy to exchange winny warrens
for LFO's 15 man L.C.P.

[illegible]

Declassified in Part - Sanitized Copy Approved for Release @ 50-Yr 2014/05/08 : CIA-RDP81-01043R002700210001-4

- 3 B -

osób na 1mh. Przy I alternatywie przyjmując się 46 tys. nowych 1mh, a przy II 32 tys. nowych 1mh w okresie dwudziestoletnim od 1954 - 1970.

Poprawa warunków mieszkaniowych wyraża się przede wszystkim poprzez:

- 1/ dostarczenie do mieszkań wody dla około 75% mieszkań,
- 2/ umożliwienie korzystania ze ciepła około 75% mieszkań,
- 3/ umożliwienie korzystania z łazienki i toalety dla 75% mieszkańców,
- 4/ oświetlenie elektryczne 100% mieszkańców,
- 5/ umożliwienie korzystania z gospodki wiejskiej około 100% mieszkańców,
- 6/ ogarnięcie centralnie mieszkań zamieszkałych przez 60% ludności miejskiej.

Łódzki Okręg Przemysłowy posiada najgorszą w kraju strukturę mieszkań. Według górnego średniego poziomu wielkości mieszkań wynosi 2,3 1mh na mieszkanie, w Łódzkim Okręgu Przemysłowym dochodzi do 1 mieszkania wypada 1,61 1mh.

W okresie perspektywicznym struktura mieszkań w miastach Łódzkiego Okręgu Przemysłowego powinna być poprawiona o około 0,5 1mh na mieszkanie.

Wskazując, że struktura mieszkań powinna być poprawiona o około 0,5 1mh na mieszkanie, a przy II alternatywie przyjmując się 32 tys. nowych 1mh, a przy I 46 tys. nowych 1mh w okresie dwudziestoletnim od 1954 - 1970.

Plan zagospodarywania w mieście Łódź, bieżące wyznaczenie struktury mieszkań w miastach Łódzkiego Okręgu Przemysłowego.

Przy założeniu I alternatywy - która przyjmuje średnio 3 1mh/mieszkanie w nowych domach - przewidziane struktury mieszkań w miastach Łódzkiego Okręgu Przemysłowego wyniosłyby 2,50 1mh/mieszkanie.

Przy założeniu II alternatywy - która przyjmuje średnio 2,5 1mh/mieszkanie w nowych domach, przewidziane struktury mieszkań w miastach Łódzkiego Okręgu Przemysłowego wyniosłyby 2,57 1mh/mieszkanie.

Deficyty do pracy w Łódzkim Okręgu Przemysłowym nie przedstawiają zasadniczego problemu. W przyszłości bowiem do innych Okręgów przemysłowych jak

Zagłębie Górnośląskie, okolice Staregowice i Estrowca, Górnicki Zespół Miejski, czy region podwrocławski - w Łódzkiem Okręgu Przemysłowym dojeżdżę do pracy są barażnie male i ogółem w całym Okręgu wynoszą niecałe 24 tys. osób, czyli ok. 6% ogólnego liczbę zatrudnionych. Z tego do Łodzi dojeżdżą około 21 tysięcy osób co stanowi niecałkowicie 7% zatrudnionych w mieście. Ten niewielki procent osób dojeżdżących do miasta wynika z historycznych warunków rozwoju Łodzi i innych miast L.O.P., których powstanie nie było związane nie tylko z wielką tradycją przemysłową, ale i z wieloletnim wyznaczeniem strefy przemysłowej, przez co nie było konieczności powstawania nowych miast.

[illegible]

- 40 -

Wierne elementy rozwoju E.O.P.

Zapotrzebowanie energii elektrycznej plan regionu opiera się na przeprowadzonych studiach i wstępnych założeniach projektu rozbudowy sieci elektrycznej w Łodzi i w Zgierzach oraz rozbudowy sieci skrajowej. - Przyjęte wskaźniki rozwoju pracy dają orientacyjną potrzebę wielkości mocy i energii elektrycznej dla miast i terenów wiejskich E.O.P. W bilansie energetycznym uwzględniono również zapotrzebowanie energii elektrycznej dla elektryfikacji linii kolejowych i węża żelaznego oraz elektryfikacji terenów wiejskich.

Plan regionalny zakłada pełną elektryfikację wszystkich linii E.O.P., oraz terenów wiejskich, w tym: elektryfikację linii kolejowych odcinków do 15 km, oraz: elektryfikację terenów wiejskich do 15 km.

Wobec powyższego zapotrzebowanie mocy elektrycznej w okresie planistycznym na obszarze E.O.P. wynosiło ok. 200 MW, zaś energii elektrycznej w wysokości 2000 GWh.

Wobec powyższego planowano i rozbudowę elektrociepłowni w Łodzi i Zgierzach. Plan regionalny przewidywał w tym celu: budowę elektrociepłowni o mocy 100 MW, oraz: rozbudowę elektrociepłowni o mocy 100 MW, oraz: rozbudowę elektrociepłowni o mocy 100 MW.

Wobec powyższego zapotrzebowanie mocy i energii elektrycznej w okresie planistycznym na obszarze E.O.P. wynosiło ok. 200 MW, oraz: energii elektrycznej w wysokości 2000 GWh.

Obecnie E.O.P. wykorzystywane jest w energię elektryczną ze stacji państwowej wysokiego napięcia Śląsk - Warszawa. Wobec powyższego zapotrzebowanie mocy i energii elektrycznej w okresie planistycznym na obszarze E.O.P. wynosiło ok. 200 MW, oraz: energii elektrycznej w wysokości 2000 GWh.

- 41 -

Plan regionalny przewiduje na terenie m. Łodzi budowę: 4 elektrosiepekrowni zawodowych, z których jedna znajduje się już w trakcie realizacji.

Kapitał tych elektrosiepekrowni wyniesie 385 MN in. SPO. MKS. A.

Plan regionalny zakłada, że przewidziane elektrosiepkrownie zaspokoją m. Łódź w energię ciepłą do ogrzewania budynków mieszkalniowych:

dotyczy w 95%

dotyczy adaptowanego 55%

dotyczy inwestycji publicznej - dotyczy w 100%

dotyczy w 50%

Plan elektrosiepekrowni zawodowych, plan regionalny przewiduje w bilansie energetycznym kilka najważniejszych elektrosiepekrowni przemysłowych i kilka mniejszych w których dotychczas nie było przewidzianych inwestycji.

Kapitał tych elektrosiepekrowni na obszarze Ł.O.P. wyniesie w okresie perspektywicznym około 50 MN.

Plan regionalny przewiduje uruchomienie również po jednej elektrosiepekrowni zawodowej w Pabianicach i w Żelaznej. Kapitał tych 2 MN i 1 MN MKS. A. - nie należy do planu inwestycji ciepłą wodą i energią elektryczną (dotyczy w 100% inwestycji publicznej w 100% i inwestycji publicznej w 100% i inwestycji publicznej w 100%).

Dotyczy inwestycji publicznej będzie w energię ciepłą w 50%

W bilansie energetycznym plan regionalny nie może wykazywać się niedostatków zasobów węgla kamiennego wystarczającego się w regionie łódzkim. W okresie perspektywicznym zostanie wybudowana kopalnia koksownicza, w której będzie wysoki poziom eksploatacji zasobów koksowniczych gaz do miast Ł.O.P.

Plan regionalny zakłada zaspokojenie w okresie perspektywicznym wszystkich miast Ł.O.P. w gaz w pewnym stopniu nieolewowym - 1 ton Łódź będzie zaspokojona w 55%

Pabianice i Żelazna w 50%

pozostałe miasta Ł.O.P. w 50%

STAT

- 42 -

Przy założeniu zużycia na 1 mieszkańca w ciągu roku 150 m^3 , zużycie wyniesie 150 miljon^3 rocznie.

Obeone gazownia w Łodzi będzie stanowiła ewentualną rezerwę awaryjną - ograniczając się w zasadzie do roli gazowni rozdzielniczej dla m.Łodzi.

Do czasu pokonywania realizacji Gazowni Okręgowej w rejonie Rogoźna - Gazownia w Łodzi będzie produkowała do 27 miljon^3 gazu rocznie (maksymalna produkcja gazowni) - do czasu zaś realizacji systemu poksyty z gazociągiu dalekiego Odry Śląsk - Warszawa którego odnoga dojdzie do Łodzi z kierunku Tomaszowa.

W okresie perspektywicznym doprowadzanie gazu z odnogi dalekiego Odry z Górnego Śląska będzie stanowiło rezerwę awaryjną - włączoną do systemu sieci Okręgowej.

Zasilanie m.Łodzi nastąpi przez budowę skrajnie szosowego przedsięwzięcia (o długości do 2 km) przebiegającego na trasie stacji kolejowych - do podziemnej sieci na wykończonych obwodach, które w okresie perspektywicznym.

Plan regionalny przewiduje, że w m.Łodzi i w otaczającym jej terenie L.O.P. w okresie realizacji planu budowlanego, mogą być zbudowane:

1. w zakresie od wyznaczonego skrajnie szosowego przedsięwzięcia do 39,3 miljon³, lub 49,8 miljon³ kubatury budynków mieszkalnych - przyjmując pierwszy wariant wyznaczonego obszaru mieszkaniowego i 31,7 miljon³ budynków mieszkalnych - przyjmując drugi wariant wyznaczonego obszaru mieszkaniowego oraz 2,5 miljon³ lub 3 miljon³ kubatury budynków mieszkalnych na wsi.
 2. - 21 miljon³ kubatury w miastach budynków użyteczności publicznej, oraz 3 miljon³ kubatury na wsi.
 3. - 21,5 miljon³ kubatury na całym terenie L.O.P. budynków przemysłowych i handlowych.
- czyli razem 87 miljon³, względnie 96 miljon³ kubatury budynków w pierwszym wariantcie, lub - 79 miljon³ w drugim wariantcie.

W budownictwie mieszkaniowym przewiduje się wybu-

- 43 -

dowarto 393 tys. względnie 596 tys. w I wariantcie lub 317 tys. w II wariantcie nowych izb w miastach oraz 45 tys. lub 22 tys. izb mieszkaniowych na terenach wiejskich.

Budownictwo użyteczności publicznej obejmuje wybudowanie ogółem 2.140 obiektów w miastach, oraz ponad 500 obiektów na terenach wiejskich.

W ramach budownictwa użyteczności publicznej zostanie między innymi wybudowanych: 1.200 budynków przedszkolnych i szkolnych w tym 160 na terenach wiejskich, 691 obiektów w tym 71 na wsiach, 30 szpitali, 16 budynków kulturalnych, 28 hoteli i inne.

Ponadto na terenach wiejskich zostanie wybudowana znaczna ilość budynków gospodarczych.

Plan regionalny przewiduje w znacznym stopniu wykorzystanie w budownictwie wiejskim surowców lokalnych, a mianowicie: masła kruszowego, dolomitów, gliny, mułu kamiennych i innych. Surowce te będą w największym stopniu wykorzystane w budownictwie mieszkaniowym, a w dużym stopniu przy budownictwie gospodarczym. Z uwagi na trudność wyliczenia bez dodatkowych studiów jaki procent budynków mieszkaniowych a jaki - gospodarczych - może być wybudowany z surowców lokalnych, zakłada się dla uproszczenia rachunków, że budynki gospodarcze będą w 100% wykonane z surowców lokalnych, a budynki mieszkalne z przemysłowych materiałów budowlanych.

Zaspokojenie w przewidywane materiały budowlane dla realizacji przedstawionego programu budownictwa jest konieczne.

Dla realizacji tego programu, zatrudnienie w budownictwie inwestycyjnym wynoszące obecnie ok. 16 tys. osób będzie musiałoby być podwojone, a zatrudnienie w przemyśle materiałów budowlanych zwiększone o ok. 1500 osób (obecnie ok. 4 tys. osób) przy czym zakłada się wzrost w budownictwie, jak i w przemyśle materiałów budowlanych znaczny wzrost wydajności pracy, co skutkiem będzie zwiększenia mechanizacji produkcji.

- 44 -

Przedsiębiorstwa budownictwa inwestycyjnego będą skoncentrowane w jedynie w miastach, przy czym przedsiębiorstwa budowlane mające swe siedziby na terenie poszczególnych miast będą również realizowały budownictwo inwestycyjne na terenach wiejskich.

Niezależnie od rozwoju budownictwa inwestycyjnego przewiduje się wzrost w miastach, jak i na terenach wiejskich znaczący wzrost zatrudnienia przy remontach i konserwacji budynków.

Przemysł drobny zatrudniający około 26 tys. osób t.j. 11% ogólnego zatrudnienia w przemyśle, wchodzi do struktury przemysłowej Ł.O.P. pożądana uroznicznienie. Pod względem branżowym reprezentuje on szeroki wachlarz produkowanych wyrobów. W niektórych branżach jak np. włókienniczo, produkowany asortyment wyrobów nie odpowiada w zasadzie od wyrobów przemysłu ciężkiego, natomiast drobny przemysł chemiczny, metalowy, drzewny, papirniczy, gumowy i inne uzupełniają produkcję odpowiednich przemysłów cięższych. Na 206 zakładów drobnego przemysłu 138 znajduje się na terenie Łodzi, a 16 na terenach wiejskich Ł.O.P. W niektórych ośrodkach na terenie Ł.O.P. przemysł drobny odgrywa dominującą rolę w produkcji przemysłowej.

Plan regionalny zakłada znaczną rozbudowę i przebudowę branżową drobnego przemysłu. Produkcja włókiennicza nie będzie rozwijana, natomiast rozwijać się przemysł chemiczno-mineralny oraz przemysł papirniczy. Znaczący rozwój zakłada się również w dziedzinie przemysłu kosmetyczno-farmaceutycznego. Plan regionalny przewiduje zwiększenie roli przemysłu drobnego szczególnie dla mniejszych i obecnie zaniedbanych osiedli i terenów wiejskich Ł.O.P. Zatrudnienie w tym przemyśle wzrośnie do około 29 tysięcy osób. Przemysł drobny zaspokoi potrzeby konsumpcyjne ludności miejscowej i usprawni zaopatrzenie w artykuły pierwszej potrzeby, produkowane na bazie surowców odpadkowych.

- 45 -

Mimo swego centralnego położenia w Polsce, Łódź i Łódzki Okręg Przemysłowy spełniają drugorzędą rolę w krajowym układzie komunikacyjnym, jeżeli się ją porówna do roli Warszawy, Poznania, Krakowa, Wrocławia, Stalinogrodu, Gdańska, Bydgoszczy i wielu innych miast.

Jeżeli chodzi o komunikację kolejową to trzeba stwierdzić, że najważniejszym połączenia tej części kraju, a mianowicie Warszawa - Poznań i Warszawa - Olsztyn Śląsk, o także wybudowane w latach trzydziestych t.zw. linie węglowe łączące Górnolódzkie Zagłębie Węglowe z Odynią i Górnikiem - przeprowadzone mostki przez Łódź. Tak zwana linia Warszawska - Wiedeńska łącząca stolicę ze Stalinogrodem przechodzi w odległości 25 km. od Łodzi. Linia tranzytowa Moskwa - Berlin łącząca stolicę z Północnym Niemcemi, w odległości 60 km. o linie węglowe - w odległości 40 km od Łodzi. Do czasu wojny Łódź była w komunikacyjnym kącie, po między dwoma ważnymi węzłami. Dopiero odzyskanie Śląska sprawiło, że linia kolejowa stała się ważnym szlakiem państwowym i że Łódź znalazła się na tym ważnym szlaku.

Linia tranzytowa, znaczenia państwowym jest to właściwie budynek kierunkowy. Nie mówiąc o innych kierunkach, w których linie przechodzą przez Łódź dla obsługi samego miasta, to tak duże miasto jak nasz w sobie stanowi poważną przepaść kierunków szersze rozmiarych połączeń.

Projekt planu regionalnego nie przewiduje zasadniczej zmiany w sytuacji komunikacyjnej Łodzi. Zakłada on, że przez Łódź przejdzie bądź to jeden pierwszorzędną kierunek tranzytowy Warszawa - Wrocław przez Łódź. Natomiast inne kierunki jak np. Rzeszów - Odynia lub Lublin - Poznań, mimo usprawnień i budowy nowych linii, nie będą miały już takiego znaczenia. Rezultatem tego będzie fakt, że procent pociągów pasażerskich tranzytowych będzie stosunkowo niewielki w stosunku do ilości pociągów docelowych.

- 45 -

Ze względu na konieczność sprawniejszego przebiegu pociągów tranzytowych oraz dogodnych połączeń Łodzi z innymi ważnymi ośrodkami gospodarczymi kraju - plan regionalny przewiduje powstanie w okresie perspektywicznym dwóch nowych linii kolejowych, a mianowicie skrótu Łódź - Piotrków przez budowę odcinka od stacji Łódź Chojny do Moszczanicy oraz skrótu Łódź - Toruń przez budowę odcinka od Żelazna, przez Radziejów - Turów do Korliny. Nowa linia do Piotrkowa skróci połączenie Łodzi z Krakowem, Stalinogrodem i szeregiem odcinków międzykieleńskich, jak Bielsko, Częstochowa o ok. 30 km oraz zwiąże również Piotrków i Radomsko z odcinkiem wojewódzkim. Nowa linia z Łodzi do Poznania pojeżdżona odcinkami między tymi dwoma miastami przebiegała się z Łodzi do Łukotyczowa połączenia - z Łodzi do Łukotyczowa i szeregiem odcinków jak Radziejów, Turów i Toruń.

Przebieg linii przewidzianej w planie regionalnym do wybudowania w pierwszym etapie jest skrótu Pabianice - Olechów, mający duże znaczenie dla regionalnej organizacji ruchu towarowego.

Jednakże chodzi o ten węzeł Łódź, że plan regionalny przewidywał zbudowanie połączenia w miastach międzykieleńskich i ruchu towarowego, oraz zbudować, że wszelkie rozwiązania komunikacji nie powinny być w miastach międzykieleńskich przeprowadzane poza miastem. Projekt planu regionalnego stoi na stanowisku, że linie kolejowe przeprowadzone przez tereny międzykieleńskie są dla ludności i dla codziennego życia miasta nieznacznie uciążliwe. Dodać tego miało, przykład Łodzi. Przeprowadzona w 1903 r. kolej kolejka stała się trudną do przekroczenia przeszkodą, która do dziś stanowi faktyczną granicę miasta. Przez ostatnie 50 lat miasto zbudowało się zaledwie na dwa przejścia dwupasmowe tej linii i to jedno z nich jest bardzo niedogodne dla ruchu kolejowego. Obecnie przeprowadzone rozbudowa linii do Żelazna (położenie drogowskiego toru) spowodowała przerwanie bezpośredniej komunikacji tramwajowej z Aleksandrowem, gdyż przepięk ruchu

[illegible]

W zakresie komunikacji kolejowej Łódźski Okręg Przemysłowy obsługując szereg stacjiowych miejscisk i podmiejskich miast Łodzi, Olsztyn, Oborniki, podmiejskie obszarów 6 linii: do Żelazna, Czerkowsa, Puszczy, Pabiania, Kozłobrogo i Aleksandrowa. Plan paraspokrywania zakładu z budową sieci stacji podmiejskich przez budowę linii z Łodzi do Brzezia i do Żelazna do Rogoźna

- 48 -

dla obalutemle mającego tam powstać kombinatu przemysłu węglowego i chemicznego.

W dziedzinie dróg kołowych Łódź stanowi ważny węzeł o znaczeniu krajowym. Krzyżują się tutaj trzy linie trasy towarowej: Górny Śląsk (i Kraków), Gdańsk - Gdynia, Dolny Śląsk - Warszawa, Lublin i Radom - Poznań.

Plan regionalny, zakładać w okresie perspektywicznym znaczny wzrost motoryzacji kraju, przewiduje układ drogowy zgodny z podstawowymi zasadami komunikacji krajowej. Zasadą tego układu jest przeprowadzanie szlaków tranzytowych poza obszary zabudowy miejskiej, co spowoduje usprawnienie ruchu samochodowego. Przewiduje się, że szlak Górny Śląsk - Gdańsk - Gdynia przejdzie przez Piotrkówkę, miasto Rogów przejdzie na południe Łodzi do linii Skierniewice, a następnie przez nie zabudowane tereny na zachód do strefy miasta. Drogą na północ przejdzie pomiędzy Aleksandrowem a Zgierzem i dalej pod Ożorkowem wejdzie na autostradę krajową.

Szlak Wrocław - Warszawa przejdzie na południe od Piotrkowa koło tego miasta i dalej Łukim obędzie południową granicę Łodzi, wychodząc na Koluszki i dalej autostradą krajową przez Skierniewice do Warszawy.

Szlak Lublin - Radom - Poznań wykorzysta obie tejsze autostrady i obędzie nimi miasto Łódź od południa i zachodu.

Należy dodać, że w projekcie planu regionalnego przewidziano dojazd z tych kierunków tranzytowych do centrum Łodzi i możliwość przejazdu przez Łódź oraz przewidziano bezkolizyjne skrzyżowanie wszystkich najważniejszych dróg.

Kiedy chodzi o nowe trasy to projekt planu regionalnego przewiduje nowe połączenie Łodzi z Warszawą przez Koluszki i Skierniewice. Droga ta stanowić będzie jeden z odcinków magistrali Dolny Śląsk - Warszawa. Tę nową trasę uszczelnia się koniecznością bliższego połączenia Łodzi z Warszawą. Nowa trasa nie tylko posiadać będzie mniejszy kilometr od istniejącej za Łowicą, ale także charakteryzować się będzie lepszymi

- 49 -

w warunkach dla ruchu motorowego. Będzie miała więc odpowiednią do swojej funkcji szerokość i wysokość zabudowania łuki i odpowiednie nachylenie. Poza tym będzie ona w zasadzie przekraczać jedynie jezdnie drogi kołowe i linie kolejowe w dwóch poziomach.

Dotychczasowa droga z Łodzi do Warszawy przez Łowicz pozostanie nadal jako uzupełnienie połączenia ŁÓP ze stolicą i częścią północną drogową sieci krajowej.

W dziedzinie dróg wodnych - Łódzki Okręg Przemysłowy nie posiada sprzyjających warunków do przeprowadzenia drogi wodnej przez swój teren, ze względu na swe położenie na ogólnopolskiej wododzielni Wisła - Odra.

Plan regionalny przewiduje w okresie perspektywicznym - zgodnie z przeprowadzonymi studiami i założeniami projektowymi - budowę nowej drogi wodnej przebiegającej progiem Włocławsko-Berlińska wodnym szlakiem. Ta droga wodna łączy Wisłę (na wysokości Żerania) z Wartą, a następnie z Odrą i systemem dróg wodnych N.R.D. Na terenie Ł.O.P. powstanie w Łęczycy port wodny, który zostanie połączony dotychczasową linią kolejową ze stacją w Łęczycy. Umożliwi to masowy transport drogą wodną surowców i gotowych produktów miejscowego przemysłu - przyczyniając się do zmniejszenia kosztów produkcji.

Pod względem stanu urządzeń usługowych, o znaczeniu socjalno-kulturalnym i komunalnym Łódzki Okręg Przemysłowy znajduje się obecnie na jednym z ostatnich miejsc w kraju.

Największe miasta Okręgu - Łódź, która wielkością swego zaludnienia niewiele ustępuje Warszawie, w okresie międzywojennym pogrążona była prawie zupełnie przejawów życia kulturalnego, oraz urządzeń socjalnych i komunalnych. Nędzne warunki bytowe, które burżuazja stworzyła dla proletariatu łódzkiego wyrażały się między innymi rozpaczliwym stanem urządzeń usługowych.

W ciągu 10 lat okresu powojennego - stał ten stan poważnie zmieniła. W Łodzi powstał wielki ośrodek służby

- 90 -

demicki oraz ośrodek lekarski obejmujący swym zasięgiem poza wieśelnym L.O.P. województwa kółka i osiedlowe kółka. We wszystkich miastach L.O.P. powstały szkoły zawodowe, przedszkola, żłobki i t.p.

Szybki rozwój urządzeń kulturalno-sportowych wysunął na szczebel pierwszy problem braku budynków, a zwłaszcza budynków odpowiednich dla obsługi zwiększającej się liczby placówek.

Znaczną część przedszkoli, żłobków internatów, poradni lekarskich, domów kultury i innych urządzeń użytkowych mieści się w domach mieszkalnych, budynkach potrzebnych a nawet barakach.

Mimo znacznego rozwoju urządzeń użytkowych w okresie powojennym - liczba zatrudnionych w funkcjach usługowych jest jeszcze bardzo mała i wynosi na terenie całego okręgu 75,5 tys. osób, co stanowi 20,8% ogółu pracującego, a zwłaszcza 9,5% ogółu ludności miejskiej LOP.

W oparciu o istniejące normatywy plan regionalny zakłada na okres perspektywy trzy znaczną rozbudowę urządzeń usługowych, uwzględniającą zaginięcie specjalności dla L.O.P. Jednym z celów na planie jest branie dużej liczby zatrudnionych kobiet zgodnie w programie wieloletnim, co z kolei wpływa na problem żłobków.

Według założenia planu liczba dzieci w żłobkach będzie wynosić 50% liczby dzieci w wieku od 0 - 2 lat, a przedszkolać średnio 70% dzieci w wieku od 3 - 6 lat, z tym, że w miastach posiadających przesmyk zwiększenia - czy liczba ta będzie się kształtowała powyżej 70% w pozostałych powiatach.

Liczba łóżek szpitalnych będzie wynosiła 14 łóżek na 1.000 mieszkańców w Łodzi, oraz 10 łóżek na 1.000 mieszkańców w miastach powiatowych.

Wysoki wskaźnik liczby łóżek szpitalnych w Łodzi wynika z faktu istnienia tu Akademii Medycznej, której ośrodek lekarski zasięgiem swym będzie w dalszym ciągu obejmował teren poza L.O.P.

W dziedzinie odwoływał podstawowym problemem planu jest budowa nowych budynków dla wszystkich typów zakładów

2. Informacje. Plan przewiduje, że dla szkół podsta-
wowych należy wybudować do roku 1970 .. 3.300 nowych
126 szkolnych, dla szkół średnich 230 budynków w tym
200 dla szkół zawodowych.

2. uzupełnienie kadr dla państwowej służby policyjnej i dla
dział państwowych - w skład komisji

1. Werkstoffe nach der gewerblichen Verwertung : Arzt.
diät. Nahrungsmittel = alkoh. Getränke.
2. Prüfungswesen nach der gewerblichen Verwertung : gewerbliche
Marken = die Werbung markenrechtlich.

[illegible]

Jedyną w swoim rodzaju placówkę organizacyjną tego typu, jaką w Polsce utworzono miało charakter organizacyjny na szczeblu województwa. Był to pierwszy w tym rodzaju urząd wojewódzki w Polsce. W jego skład wchodziła jedna z jednostek organizacyjnych, zwaną wojewódzką kancelarią, która była odpowiedzialna za sprawy administracyjne i kancelaryjne. W jej skład wchodziła jedna z jednostek organizacyjnych, zwaną wojewódzką kancelarią, która była odpowiedzialna za sprawy administracyjne i kancelaryjne.

[illegible][illegible]

- 52 -

szym zakresie dla celów rolniczych.

Plan regionalny zakłada gruntowną przebudowę i powiększenie magazynów i terenów składowych w poszczególnych miastach i osiedlach L.O.P. Łączna kubatura magazynów będzie wynosiła do 5 miljon³, a powierzchnia zajęta pod tereny składowe ponad 500 ha.

Program inwestycyjny w zakresie budownictwa usługowego jest bardzo rozbudowany, ponieważ uwzględnia on z jednej strony - uzupełnianie istniejących obecnie dużych braków na tym odcinku oraz przygotowanie odpowiednich ilości urządzeń usługowych dla zwiększonego stanu ludności w roku 1970.

- 53 -

**Podstawowe zasady zagospodarowania
strefy podmiejskiej.**

Realizując uchwały II Zjazdu P.Z.M.R., plan perspektywiczny przewiduje wysoką intensyfikację ogrodnictwa i rolnictwa na terenie Ł.O.P. poprzez pełną przebudowę ustroju rolnego. W stanie istniejącym gospodarstwa uspołecznione stanowią tylko 0,6% ogólnej ilości gospodarstw mając we władaniu za 9% terenów Ł.O.P. Głównym zadaniem tych gałęzi gospodarki narodowej będzie maksymalne zapewnienie ludności miast w artykuły, które powinny być produkowane w możliwie odległości od miejsc konsumpcji, a mianowicie: ziemniaki, warzywa, owoce i zielonina.

Intensyfikacja rolnictwa, a szczególnie ogrodnictwa gruntowego, w krótko natarczywym biegu rozwoju musi się rolnictwo podmiejskie nie zniechęcać sprzyjającym warunków naturalnych na terenie Ł.O.P.

Na w/w warunki następująco składa się klimat i gleby. Klimat charakteryzuje się przede wszystkim niskim i niejednolitym w czasie a w sezonie różnorodnymi opadami, oraz dość wieloletnim przymrozem, dużymi amplitudami temperatur i niską wilgotnością względną. Te cechy klimatu letniego są korzystne dla uprawy roślin zielonych, a zwłaszcza roślin uprawnych. Względnie niskie opady, oraz dość wieloletnie przymrozy, duża amplituda temperatur i niska wilgotność względna. Te cechy klimatu letniego są korzystne dla uprawy roślin zielonych, a zwłaszcza roślin uprawnych. Względnie niskie opady, oraz dość wieloletnie przymrozy, duża amplituda temperatur i niska wilgotność względna. Te cechy klimatu letniego są korzystne dla uprawy roślin zielonych, a zwłaszcza roślin uprawnych.

Jednakże podważaniem wydajności roślinnych upraw województwa łódzkiego z poznańskim z zakresu kapitalistycznego wskazuje na jeszcze jeden ważny czynnik, który zdecydował o niskim poziomie i zacofaniu rolnictwa łódzkiego.

Województwo poznańskie małe przeciwnie wyższe zbiory produktów rolnych, mimo że warunki klimatyczne i

- 54 -

głównie były w najbliższym sąsiedztwie jak w Oławie podkódźnik
nieprzydatne dla upraw. Okupanci niemieccy jeszcze przed
II-ą wojną światową zorganizowali i popierali wolaństwo wiel-
kopolskie dla zapewnienia swoich ziem, natomiast zło-
sliwie i okradniczo L.O.F. nie miało zamiaru zainwestowania
w ten teren.

Każdy kapitał/okupant nie stanowił jednak w tym celu
płociskiem gospodarczym, gdyż przedstawiciele kapitału mia-
li własne sprawy na jego obszarze, a głównie w trybiku
rynku lokalnego budowali własne interesy.

W tym celu wzięli pod uwagę przede wszystkim to, że
w tym czasie w Oławie nie było jeszcze żadnych fabryk, a
w tym czasie w tym regionie nie było żadnych zakładów
produkcji, co było dla nich wielką przeszkodą/zwłaszcza
w tym czasie, kiedy w Oławie nie było jeszcze żadnych fabryk.

W tym czasie w Oławie nie było jeszcze żadnych fabryk, a
w tym czasie w tym regionie nie było żadnych zakładów
produkcji, co było dla nich wielką przeszkodą/zwłaszcza
w tym czasie, kiedy w Oławie nie było jeszcze żadnych fabryk.

W tym czasie w Oławie nie było jeszcze żadnych fabryk, a
w tym czasie w tym regionie nie było żadnych zakładów
produkcji, co było dla nich wielką przeszkodą/zwłaszcza
w tym czasie, kiedy w Oławie nie było jeszcze żadnych fabryk.

W tym czasie w Oławie nie było jeszcze żadnych fabryk, a
w tym czasie w tym regionie nie było żadnych zakładów
produkcji, co było dla nich wielką przeszkodą/zwłaszcza
w tym czasie, kiedy w Oławie nie było jeszcze żadnych fabryk.
W tym czasie w Oławie nie było jeszcze żadnych fabryk, a
w tym czasie w tym regionie nie było żadnych zakładów
produkcji, co było dla nich wielką przeszkodą/zwłaszcza
w tym czasie, kiedy w Oławie nie było jeszcze żadnych fabryk.
W tym czasie w Oławie nie było jeszcze żadnych fabryk, a
w tym czasie w tym regionie nie było żadnych zakładów
produkcji, co było dla nich wielką przeszkodą/zwłaszcza
w tym czasie, kiedy w Oławie nie było jeszcze żadnych fabryk.

[illegible][illegible][illegible]

பெரிய அளவுக்குள்ளே, சிவனாகிய கந்தன் மலையாளத்தில் பதிவு
 "கா... .. இது போன்ற : 6 வரிகளை காட்டி, தனித்தனியாக அவைகள்
 "அதாவது, சிவனின் உருவம்"

Na podstawie tych danych, że 51.000 pracowników się do
Związku przelicza, powołując się na 50%, a minimum 25
25.000 na, (niezależnie od warunków).

Dla czyszczenia tych wielkich porcelanowych urn w naszym
miasteczku w okresie wojennym i kradzieżowym jest dodatkowy
dopływ wody o $2 \frac{1}{2}$ dm³/dn, który jest konieczny dla 2 razy
czyszczenia tych urn. Zakładam, że ten przepływ zostanie
wycofany w porównaniu z: 20/2000 m³ w tym czasie, kiedy
se wycofało 1000 m³ w tym czasie, kiedy se wycofało 1000 m³.

Koszt wyrobienia jednostki przebiegał następująco w od-
niesieniu do 250 do 300 i od drugiego podłożonego i wzięcia.

- 56 -

na poszczególnych odcinkach będą wykonane klinkierem lub betonem, co zabezpieczy wodę studni gruntowych.

Na nawadnianych obszarach przewiduje się przede wszystkim produkcję bazy paszowej dla krów (siarko wodliny pastewne).

Plan przewiduje, by nawadnianie 4-krotnie zwiększy wydajność siarko i reszki pastewnych z ha.

W ten sposób obszar nawadniany siarkami będzie najintensywniej zagospodarowanym rejonem rejonu L.O.P.

Nawadnianie w całym Okręgu przewiduje się znaczny wzrost wydajności najważniejszych w stosunku podnośności przedów.

I tak, globalna produkcja siarko wzrośnie prawie trzykrotnie z obecnych 80,5 mil. ton na 241,1 - 241,1 w perspektywie, a to dzięki wzrostowi średniej rocznej zbiory z 1.800 litr. na 3.300 litr. oraz zwiększeniu się powierzchni bydła (z obecnych 59 sztuk na 100 ha użytków wolewych do 66 sztuk w tym 50 krów mlecznych).

W związku z tym zapotrzebowanie ludności w sioło mleka będzie znacznie poprawione, mimo że w tym czasie zwiększy się o 32% a ludność w sioło mleka o 30% i zwiększy w 80% potrzeby ludności w sioło mleka (w tym w sioło mleka).

Dla tak poważnego rozwoju produkcji siarko koniecznym jest wzrost wydajności siarko w sioło mleka.

Wzrost siarko z 241,1 do 241,1 przy czym plan z ha blisko 3-krotnie, co będzie do blisko 3-krotnie zwiększyć globalnego zbioru (z 24,555 ton do 90,300 ton). Zrost siarko wzrośnie o 90%, wydajność o 23%, a w związku z tym globalne zbioru wzrośnie 2,5 razy. Zrost pastewnych ekopowych wzrośnie o 30%, plan z ha o 67%, zaś zbioru wzrośnie dwukrotnie. Wzrost siarko pastewnych zwiększenia jednokrotnie na skutek wzrostu i zabiegów pielęgnacyjnych wydajność z ha wzrośnie dwukrotnie, a ogólny plan blisko 2,5 raza.

Ogólny zbiór warzyw wzrośnie 4-krotnie, a owoców 11 razy, zapiekając potrzebę ludności w zakresie wa-

- 57 -

rzewu o 86%, owoców 36% co przekroczy wytyczne P.K.P.G.
Niezależnie wartości znacznie spełnia tych artykułów:
warzyw o 129%, owoców o 157%.

Głębokie zbiory ziemniaków utrzymują się w dotychczasowej wysokości, zaś zbiór ziemniaków (o 14%) nieco, do czasu zostanie poważnie zmniejszony na rzecz upraw warzyw i sadów.

Wyniki te będą możliwe w związku z wzrostem wydajności z ha ziemniaków z 120 na 130 q/ha, zbioru z 12 na 13 q/ha.

Tak powstanie osiągnięta produkcja, a stąd w następstwie ludności Okręgu i podniesienia stopy życiowej warunkowane są szeregiem postulatów, których realizację określa plan perspektywiczny.

Najważniejsze z nich są:

- 1/ Pełne wyposażenie wsi, mechanizacja i oszczędzanie zabiegów agrow. i zootechnicznych.
- 2/ Rolnicze wykorzystanie drzew.
- 3/ Melioracje, a mianowicie drenowanie pól o podglębieniu wodnym, zagłębienie części ziemniaków wodnych, uprawianie lasów Horn i Bory, budowa zbiorników i stawów, które pozwoliłyby na planowe regulowanie poziomu wody w uprawach ziemniaków z K.O.P.
- 4/ Wzrost do 30% powierzchni, które miałyby wodolność ziemniaków wilgotnościową i zwiększyć amplitudę temperatur.
- 5/ dokończanie upraw i hodowli, wyszczepianie miodu w uprawach ziemniaków i rozmieszczenie hodowli.

W zakresie rolniczym, szczególnie w dziedzinie gospodarki wsi, należy do 1960, biologiczne i zoologiczne kierunki powiększenia liczby zwierząt o aspekt społeczno-gospodarczy.

Biologiczne znaczenie lasów ujęte najbardziej ogólnie polega na zdolności magazynowania i transportowania wody oraz tworzenia warstwy humusowej. Ten wpływ lasu na zwiększenie wagi dla regionu z uwagi na jego użytkowo-

- 56 -

nie na dział wodnym, słabe i przeschnięte gleby oraz najniższą ilość opadów w rejonie Europy Środkowej. Lesistość Okręgu wynosiła ok. 15% i jest niższą od lesistości województwa łódzkiego, które z kolei razem z województwem warszawskim należą do najmniej zalesionych województw w kraju. Literatura fachowa urbanistyczna postuluje dla regionów podmiejskich lesistość od 25 do 30%.

Zakładając, że ta norma stanowiła próg dla obszarów podmiejskich większych miast w Polsce, region Łódź jako największy ośrodek przemysłu w Polsce, zasiewający najlepsze gleby województwa winien oczywiście osiągnąć tę normę (jako minimum lesistości przewidzianej dla kraju, prof. dr. inż. Krzyżak podaje 25%).

W związku z tym przewiduje się intensywną rekolonizację Okręgu, zaś realizację tej akcji w trzech wariantach:

1. Podwyższenie lesistości z dotychczas istniejącej o 15% do 22,5%, czyli z obszaru ok. 55.000 ha na ok. 47.100 ha.

Wariant ten ustalone w oparciu o stanowiący w dziedzinie Rolnictwa i Leśnictwa Wydział Rolnictwa P.Z.P.R. w Łodzi. Złożeniu Komitetu powołanego na zasadniczo przez Pracownię wzrost lesistości do 30% zgodnie z opinią miejscowych urzędników, realizowany w planach bieżących mógłby wytworzyć odpowiednie obniżenie obciążenia granic terenów ekologicznych. Wskazując według Komitetu należy się oświadczyć, że realizacja planu intensywnych zalesień spowodowałaby w stadium obecnym iż indywidualni gospodarze zaczęliby zalesiać słabsze granice swoje, dzięki do zwiększenia dostaw dla państwa.

Uwzględniając pogląd Komitetu opracowano I wariant, dążący jednakże do uzyskania regionalnej lesistości przewiduje się jego modyfikację, jako wariant II, a mianowicie:

2. Wzrost lesistości do 30%, czyli do łącznego obszaru

- 59 -

na ok. 65.500 ha w dwóch etapach:

a/ w okresie piętnastolecia do 22,7%

b/ w następnym okresie do 36,0%

W opracowaniu graficznym planu przedstawiono rozwiązanie I wariantu, natomiast szczegółowe rozmieszczenie lasów przy II wariantcie, winno zostać opracowane w II fazie planu.

Miedzy innymi powstaje konieczność nowego planowania niektórych wsi leżących na terenach wybitnie piaszczystych, których granaty będą przewidywane pod zalesienie.

W skrajnie wojennych doświadczeniach i uproszczonym gospodarką leśną powstaje przesłanką stworzyć wysoki udział lasów niepaństwowych w ogólnym obszarze lasów, a mianowicie ok. 20%, gdy w skali wojennej - ok. 15%.

Las niepaństwowy są i w znacznej mierze zróżnicowane i gospodarkowe wielkosc, są pięciokrotnie większy przyrost z ha niż lasy państwowe. W związku z tym II faza planu winna rozpatrzyć możliwości przypisania społeczności przodków gospodarstw indywidualnych posiadających powierzchnie lasów.

Zasadniczo lasy państwowe są w znaczącej mierze nie jako źródło przydatności, gdyż stanowią powierzchnie lasów o niskiej jakości i rozmieszczone są w obszarach niekorzystnych. W związku z tym, także produkcja masy leśnej tylko częściowo pokryje zapotrzebowanie całego Okręgu.

Plan perspektywiczny przewiduje modernizację i centralizację przemysłu tekstylnego z częścią linii produkcyjnych o przestarzałym parku maszynowym, równocześnie zaś powstanie przemysłu dla dalszej przerobki drewna.

Problemy wypoczynku w strefie podmiejskiej jest szczególnie ważnym dla Łódzkiego Okręgu Przemysłowego z uwagi na szczególnie zły stan zdrowotny mieszkańców. Stan zdrowotny Łodzi jest znacznie gorszy od przeciętnego w kraju na co wskazuje fakt, że 3,5% ogółu ludności choruje na gruźlicę, gdy przeciętnie w kraju jest

- 60 -

1,4%, na choroby układu krążenia spada 4,83% przy 3,5% przeciętnej w kraju i t.p.

Z tych powodów plan zajęcia się przede wszystkim zagadnieniem wypoczynku dla ludności miejskiej, chociaż niewątpliwie istnieją potrzeby ludności wiejskiej w tym zakresie. Zagadnienie wypoczynku jest postawione w planie zgodnie z projektem normatywnym ustanowionych. Istniejące warunki możliwości terenowe dla celów wypoczynku nie są obecnie wykorzystywane w stopniu zadowalającym. Jedyną formą zorganizowaną wypoczynku obecnie są kąpiele i spacerowanie dla dzieci i młodzieży.

Zakończeniem planu jest zwiększenie wypoczynku dla młodzieży dla 97% młodzieży-uczniów (poza wakacje) i dla emerytów 50% emerytów-biednych (w tym przede wszystkim dzieci i młodzieży), co stanowi także około 740 tys. osób.

Z uwagi na ograniczone możliwości terenowe 340 tys. osób będzie korzystało z urządzeń wypoczynku na terenie L.O.P., a pozostałe 400 tys. osób uspokoi swoje potrzeby w tym zakresie na innych terenach kraju. W zakresie wypoczynku latwizacyjnego, który stanowi plan zagospodarowy terenów dla młodzieży i emerytów jako wyłączone tereny-kielnie z planu miasta dla L.O.P.

සෞඛ්‍ය සේවාවන් සැපයීමේදී ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය

[illegible][illegible][illegible][illegible]

Obecna glowna ulica misla Ribnikova praznina
je najvaznija arteria HS na raskrsnici Jermakova,
kde je pravilno tudi najvazniji promet. Na tem mestu
je tudi ul. Sredina i ul. Rikotova.

[illegible]

- 62 -

fabrykama, położony w samym centrum miasta - natomiast pozostałe kierunki obsługiwane będą przez dworzec centralny Łódź - Kaliska, oraz Łódź, Chojny w południowej i Łódź Żabieniec - w północnej dzielnicy miasta.

Ogólne skupienie przemysłu nad rz. Jastruną polega na planie perspektywicznym, który poza tym przewiduje skoncencentrowanie terenów przemysłowych na północy - w dolinie rzeki Łódź oraz na Włocławku, Dąbrowie, Radogostowie i Rudzie Radziejewskiej - co zgodne jest z sytuacją w planie zasadniczym wykonania dalszych maszynami planowanych do pracy.

W stosunku do drugiego co do wielkości miasta Ł. O. P. - Pabianice - plan regionalny przewiduje i wyznaczanie terenów przemysłowych na północy - w dolinie rzeki Łódź oraz na Włocławku, Dąbrowie, Radogostowie i Rudzie Radziejewskiej - co zgodne jest z sytuacją w planie zasadniczym wykonania dalszych maszynami planowanych do pracy.

Przemysł skoncencentrowany zostanie w dolinie rzeki Dąbrowy, terenów nad rzeką Łódź oraz na Włocławku, Dąbrowie, Radogostowie i Rudzie Radziejewskiej - co zgodne jest z sytuacją w planie zasadniczym wykonania dalszych maszynami planowanych do pracy.

Wydłużenie granicy terenów przemysłowych miasta Ł. O. P. - Pabianice będzie projektem planu regionalnego w Pabianicach - Ł. O. P. - Pabianice - plan regionalny przewiduje i wyznaczanie terenów przemysłowych na północy - w dolinie rzeki Łódź oraz na Włocławku, Dąbrowie, Radogostowie i Rudzie Radziejewskiej - co zgodne jest z sytuacją w planie zasadniczym wykonania dalszych maszynami planowanych do pracy.

Na projektowany teren przemysłowy Ł. O. P. - Pabianice przewiduje i wyznaczanie terenów przemysłowych na północy - w dolinie rzeki Łódź oraz na Włocławku, Dąbrowie, Radogostowie i Rudzie Radziejewskiej - co zgodne jest z sytuacją w planie zasadniczym wykonania dalszych maszynami planowanych do pracy.

Wobec rozciągłości obszaru przemysłowego Ł. O. P. - Pabianice przewiduje i wyznaczanie terenów przemysłowych na północy - w dolinie rzeki Łódź oraz na Włocławku, Dąbrowie, Radogostowie i Rudzie Radziejewskiej - co zgodne jest z sytuacją w planie zasadniczym wykonania dalszych maszynami planowanych do pracy.

Rezerwa terenów pod nowe zakłady przemysłowe przewidziana została również na północy, wzdłuż linii kolejowej do Łowicza.

Rezerwa terenów pod nowe zakłady przemysłowe przewidziana została również na północy, wzdłuż linii kolejowej do Łowicza.

- 65 -

zmianem. Dla rolników posiadli znacznymi rezerwa-
kami na nowe metody na kawałkach istniejącej rolnictwa
w posiadaniu i awaryjnym rolnictwie przemysłowym.

Jedną z cechą struktur posiadłości rolników wiejs-
kich to uleganie one transformacji zmianie z uwagi na prze-
bieg od gospodarki indywidualnej do gospodarki społecz-
nej. Zasadą wyodrębnienia nowo jednostki produkcyj-
ne w gospodarstwach rolnych - spółdzielni pro-
ducentów, a w związku z tym zmianą własności ziem-
nowe środki gospodarcze stosowane do wyodrębnienia
rolników gospodarstw spółdzielczych, słusznie określić i wa-
żność przyrody rolniczej.

W gospodarstwach wiejskich mieszkaniach będą, w miarę
wzrostu rolnictwa, jednakże indywidualne gospodarstwa
rolnicze będą nadal istnieć i w związku z tym na terenach
rolniczych i w miastach i powstanie rolniczych
gospodarstw, posiadających indywidualne gospodarstwa rolnicze
rolnicze, a także w związku z tym zmianą własności ziem-
nowe środki gospodarcze stosowane do wyodrębnienia
rolników gospodarstw spółdzielczych, słusznie określić i wa-
żność przyrody rolniczej.

- 64 -

Zakończenie.

Przedstawienie powyżej projektu planu regionalnego kódrz. niego Okręgu Przemysłowego stanowi pierwszą fazę jego wykonania w zakresie określonych przez Zespół Rzeczoznawców powołany przez Przewodniczącego P.K.P.G. decyzją z dnia 10.XII.1957 r. Opracowanie I fazy planu regionalnego na okres perspektywny ujęta została problemowo i stanowi podstawę do dalszych szczegółowych prac z wykonaniem drugiej fazy planu.

Przed opracowaniem II fazy planu regionalnego powinny być przeprowadzone podstawowe studia dotyczące problemu zaopatrzenia w wodę mieszkańców i przemysłu L.O.P. W szczególności konieczne jest przeprowadzenie podstawowych prac badawczych budowy logicznych, a także dotychczasowych pomiarów hydrograficznych na obszarze znaczącym obszarze otaczającym L.O.P. z siedzibą w miejscowości Pilicy. Bazy, oraz Warty.

Na podstawie analizy studiów do Planu Regionalnego oraz I fazy samego planu stwierdzono, że dalsze prace nad planem regionalnym L.O.P. nie mogą być przeprowadzone w granicach. Należy wykazać, że w swoim planie masowo Główna miasto łączącej, które ma być problemem z L.O.P., oraz sąsiadujące gromady: Sieraków, Leśnica i Siedków. W zachodniej części obszaru należy wykazać gromady: Poczniów, Szydłów i Seradów. A z południowej części gromady: Mierzączka Duża, Działów, Górki Małe, Wodzin Prywatny i Czernocin. Natomiast ze względu na możliwość eksploatacji dolomitów w rejonie Solca Wielkiego, przewiduje się skrócenie do obszaru objętego planem gromady: Solca Wielka i Parzączew.

Wobec tego, że utrzymana zostaje zasada operowania pełnymi jednostkami administracyjnymi i granice obszaru planu regionalnego muszą się pokrywać z granicami gromad - przeprowadzona została niezbędna korekta całej dotychczasowej granicy.

Declassified in Part - Sanitized Copy Approved for Release @ 50-Yr
2014/05/08 : CIA-RDP81-01043R002700210001-4

Page Denied

Declassified in Part - Sanitized Copy Approved for Release @ 50-Yr
2014/05/08 : CIA-RDP81-01043R002700210001-4

STAT

miejsce
na fotografię
4,5 X 6 cm
(załączyć 2 fotografie)

ANKIETA PERSONALNA

(Przed wypełnieniem należy ankietę uważnie przeczytać,
następnie odpowiedzieć czytelnie i wyczerpująco na wszystkie pytania)

PYTANIA	ODPOWIEDZI												
1. Nazwisko i imię, imię ojca (dla mężatek nazwisko panieńskie. W wypadku zmiany podać nazwisko poprzednie)													
2. Pseudonimy. (Podać wszystkie pseudonimy pod jakimi występował, podać gdzie i kiedy)													
3. Data i miejsce urodzenia (Podać wieś, miasto, gminę, powiat, województwo i kraj)													
4. Narodowość													
5. Przynależność państwowa													
6. Pochodzenie społeczne, przynależność klasowa rodziców. (Robotnicze, chłopskie, z inteligencji pracującej, drobnomieszczańskie, burżuazyjne)													
7. Przynależność społeczna (Robotnik, chłop, inteligent prac. i inne)													
8. Zawód wyuczony													
9. Zawód wykonywany													
10. Wykształcenie (podać dokładnie jak zakład naukowy ukończył)	a) ogólne b) specjalne c) polityczne												
11. Stopień naukowy													
12. Znajomość języków obcych	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 50%;">S ł a b o</th> <th style="width: 50%;">Biegłe w mowie i piśmie</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td></tr> </tbody> </table>	S ł a b o	Biegłe w mowie i piśmie										
S ł a b o	Biegłe w mowie i piśmie												
13. Stan cywilny i ilość członków rodziny na utrzymaniu													
14. Nazwisko i imię żony (męża) Nazwisko panieńskie żony													

Wzór: Os. 5. CWD, W-wa, Al. Świerczewskiego 58. Zam. Nr 1883/I/II.
Druk. Akcydens. W-wa, 500 000. Zam. 245/I.54. Pap. p. Wł: VII: A1/60 g.

PYTANIA	ODPOWIEDZI
15. Stosunek do służby wojskowej. Wyszczególnić do jakich armii i formacji wojskowych należał a) do 1939 r. w kraju lub zagranicą. Gdzie i kiedy i na jakim stanowisku i kiedy został zdemobilizowany oraz ostatni stopień wojskowy b) w okresie i przez kogo został nadany. - okupacji Kto to może potwierdzić	
15a. Czy był w oddziałach partyzanckich? W jakich, kiedy i jak się nazywały, gdzie działały, kto był dowódcą? Kto to może potwierdzić.	
16. Stosunek do służby wojskowej a) czy służył po wyzwoleniu. w Ludowym Wojsku Pol- skim. (Od- powiedzieć tak lub nie) b) Czy służył w wojsko- wych formacjach zagranicą c) Ostatni stopień wojsko- wy i przez kogo nadany	
17. Czy i jakie posiada odznaczenia Kiedy i przez kogo nadane?	
18. Stan majątkowy: Wskazać jakie nieruchomości posiadał lub posiadał, gdzie i co się z nimi stało. Czy jest współwłaścicielem w prywatnym przedsiębior- stwie a) własny b) rodziców c) rodziców męża żony	
19. Przynależność organizacyjna do 1939 r. a) Czy należał do KPP? Kiedy i gdzie wstąpił, jak długo należał? Czy miał przerwę w przynależności do KPP i z jakich powodów? Kiedy i jak długo? Czy był karany partyjnie i za co? Kto może potwierdzić zgodność powyższych danych?	
b) Czy należał do KZMP lub „Życia”? Kiedy i gdzie wstąpił? Jak długo należał? Kto może potwierdzić zgodność powyższych danych?	
c) Czy należał do PPS, SL? Gdzie i kiedy wstąpił? Jak długo należał? Czy miał przerwę w przynależności do Partii i z ja- kich powodów? Czy był karany partyjnie i za co? Kto może potwierdzić zgodność powyższych danych?	

P Y T A N I A	O D P O W I E D Z I
d) Czy należał do OM TUR, ZNMS, WICI? Gdzie, kiedy, jak długo i kto może potwierdzić?	
e) czy należał do BBWR, OZON, Endecji, Chadejki, Sjonistów Kiedy i gdzie wstąpił, jak długo należał? Jakie pełnił funkcje i w jakich instytucjach? Kto może potwierdzić zgodność powyższych danych?	
f) Czy należał do ONR, OWP, strzelca, Legionu Młodych, itp? Gdzie i kiedy wstąpił? Jak długo należał? Jakże zajmował stanowisko i kto to może potwierdzić?	
g) Do jakich innych partii lub organizacji należał? Gdzie, kiedy, jak długo? Jakże pełnił funkcje i w jakich instancjach? Kto to może potwierdzić?	
h) Czy był członkiem Związku Zawodowego i jakiego (Klasowego, ZZZ, Polska Praca i Inne). Czy był funkcjonariuszem lub wchodził do Zarządu? (Jakiemu Związkowi kiedy i gdzie?) Czy w tym okresie był delegatem robotniczym, kiedy i gdzie?	
10. Przynależność organizacyjna w okresie okupacji:	
a) Czy był członkiem PPR lub grup, z których powstała PPR? Gdzie i kiedy wstąpił? Kto może potwierdzić?	
b) Czy należał do RPPS, WRN, PS, PPS-Lewicy? Wymień do jakiej organizacji, gdzie i kiedy wstąpił i kto może potwierdzić?	
c) Do jakich innych organizacji politycznych, społecznych czy wojskowych należał? Wymień do jakiej, gdzie i kiedy? Kto może potwierdzić zgodność tych danych?	
21. Przynależność organizacyjna po wyzwoleniu:	
a) Czy jest członkiem lub kandydatem PZPR? Kiedy i gdzie wstąpił? Podać nazwiska wprowadzających, Nr legitymacji partyjnej z zaznaczeniem, przez kogo wydana? Czy był karany partyjnie? Za co? Kto i jaką wymierzył karę?	
b) Do jakiej innej partii należał lub należał po wyzwoleniu? Gdzie i kiedy wstąpił?	
c) Czy jest członkiem ZMP? Gdzie i kiedy wstąpił?	
d) Czy po wyzwoleniu brał udział w pracy podziemnej? Czy i kiedy i gdzie ujawnił się?	

PYTANIA	ODPOWIEDZI
22. Czy był prześladowany przez władze sanacyjne do 1939 r. Czy był więziony, karany sądowo, za co, kiedy i gdzie? Jak się zachowywał w śledztwie, więzieniu, w Berezie Kartuskiej? Kto to może poświadczyć?	
23. Czy był prześladowany w czasie okupacji i w jaki sposób? a) aresztowany? b) obóz koncentracyjny? c) obóz jeńców? d) wywieziony na roboty? Za co, gdzie i kiedy, w jakich okolicznościach? Jak się zachowywał? Kto może potwierdzić?	
24. Czy miał wołoską i jakiej grupy? Czy należał do innych uprzywilejowanych grup narodowościowych? Czy został zrehabilitowany, gdzie kiedy i przez kogo?	
25. Czy był karany po wyzwoleniu? Za co, kiedy przez jaki sąd i jakim wyrokiem?	
26. Czy był za granicą? Gdzie, kiedy jak długo? Przyczyna wyjazdu i czym się trudnił? Do jakiej partii lub organizacji należał za granicą?	
27. Czy posiada rodzinę zagranicą? Gdzie, od kiedy i czym się zajmują? Wymień nazwisko i stopień pokrewieństwa.	
28. Czy ktoś z członków rodziny był prześladowany przez okupantów i za co? W jakiej formie? Wymień nazwisko i stopień pokrewieństwa.	
29. Czy ktoś z członków rodziny służył do 1939 r. lub w okresie okupacji w policji żandarmerii, straży więziennej, Korpusie Ochrony Pogranicza, 2-gim Oddziale itp.? Kiedy, gdzie i w jakim charakterze. Wymień nazwisko i stopień pokrewieństwa.	
30. Czy ktoś z członków rodziny miał obywatelstwo niemieckie (reichdeutsche, volksdeutsche i jakiej grupy)? Wymień nazwisko, stopień pokrewieństwa i na jakim stanowisku pracował w okresie okupacji?	
31. Czy ktoś z członków rodziny należał do ZWZ, AK, WIN, NSZ i tp. i jaką pełnił funkcję? Wymień nazwisko i stopień pokrewieństwa.	
32. Czy ktoś z członków rodziny był karany po wyzwoleniu? Za co, czym wyrokiem? Wymień nazwisko i stopień pokrewieństwa.	

33. Członkowie rodziny	Czym się trudnili i z czego się utrzymywali	Do jakiej partii lub organizacji społecznej należeli i należą
Rodzice		
a) do 1939 r.		
b) w czasie okupacji		
Podać ostatnie miejsce pracy i stanowisko	c) po wyzwoleniu	
Zona		
Mąż	a) do 1939 r.	
b) w czasie okupacji		
Podać ostatnie miejsce pracy i stanowisko	c) po wyzwoleniu	
Bracia Siostry (Podać nazwiska i imiona braci i siostr)	a) do 1939 r.	
b) w czasie okupacji		
Podać ostatnie miejsce pracy i stanowisko	c) po wyzwoleniu	
Dzieci	a) do 1939 r.	
b) w czasie okupacji		
Podać ostatnie miejsce pracy lub uczelnię	c) po wyzwoleniu	

[illegible]

STAT

Page Denied

Next 2 Page(s) In Document Denied

Investor centralny: Ministerstwo Gospodarki Komunalnej
Warszawa, ul. Górnodłaska 10.

Investor Naczelny: Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej
w Łodzi, Wojewódzki Zarząd Przedsiębiorst
i Urzędów Komunalnych, Łódź, ul. Jag-
cna Nr 13.

Investor Główny: Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w
Piotrkowie Trybunalskim, Piotrków
ul. Różowa Nr 6.

Investor Bezpośredni: Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki
Komunalnej Nr 1 w Piotrkowie Trybunalskim
Piotrków, ul. Bieruła Nr 31/33.

Z A Ł O Ż E N I A P R O J E K T O W E
budowy Zakładu Kąpielowego w Piotrkowie Trybunalskim

S p i s t r e s c i		
I	Przedmiot inwestycji	str. 6
II	Wytyczne budowlane	" 7
	1/ Wykaz pomieszczeń i wskaźniki liczbowe	" 7
	2/ Ogólne zestawienie pomieszczeń i powierzchni użytkowych	" 17
	3/ Orientacyjna charakterystyka budynku	" 20
	4/ Orientacyjny opis wymaganego wyposażenia	" 22
III	Wytyczne instalacyjne	" 25
	1/ Wentylacja	" 25
	2/ Zaopatrzenie w wodę	" 27
	3/ Ścieki i kanalizacja	" 31
	4/ Ogrzewanie	" 32
	5/ Zaopatrzenie budynku w elektryczność	" 33
	6/ Zaopatrzenie budynku w gaz	" 35
	7/ Instalacja odgromowa, radiofonii przewodowej telefonicznej itd.	" 36
IV	Urządzenia przeciwpożarowe i przeciwprzebieżnicowe	" 38
V	Zagospodarowanie terenu	" 39
VI	Wartość likwidowana i inwestycje następne	" 40
VII	Określenie rodzaju i wielkości usług	" 41
VIII	Zatrudnienie i inwestycje specjalne	" 44
IX	Dane o lokalizacji	" 46
X	Określenie zakresu przewidywanej dalszej rozbudowy	" 46

XI	Dane o współpracy z innymi inwestorami	str. 47
XII	Terminarz realizacji inwestycji	" 47
	1/ Harmonogram rzeczowy	" 47
	2/ Terminarz sporządzenia dokumentacji projektowo - kosztorysowej	" 47
	3/ Plan finansowania	" 48
XIII	Wskaźnikowy koszt inwestycji	" 49
XIV	Wskaźniki techniczno - ekonomiczne	" 49
XV	Klauzula wykonawcza	" 51

5

I	Uzasadnienie potrzeby inwestycji i przyjętego programu użytkowego	str. 52
II	Dane o terenie budowy i uzbrojeniu, oraz inwentaryzacja stanu istniejącego	" 57
III	Odpis zaświadczenia lokalizacji ogólnej	" 60
IV	Odpis zaświadczenia lokalizacji szczegółowej	" 61
V	Odpis zaświadczenia M.P.G.K. Nr 2	" 62
VI	Odpis zaświadczenia Z.S.T. Łódź - Województwo	" 63
VII	Odpis zaświadczenia M.P.G.K. Nr 2	" 64
VIII	Odpis uzgodnienia z Komendą T.O.P.L.	" 65
IX	Legitymacja prawna	" 66
X	Plan sytuacyjny terenu w skali 1 : 500	" 67

STAT

- 7 -

II. Wytyczne budowlane

Projektowany w Piotrkowie Trybunalskim przy ul. Dąbrowskiego 12 zakład kąpielowy będzie posiadał dwie kondygnacje i suteryny.

1. Wykaz pomieszczeń i wskaźniki liczbowe:

Suteryna:

Część podbasenowa będzie zajmowała powierzchnię ca 200 m².

Wysokość będzie różna, zgodnie z nachyleniem dna basenu. Pomieszczenie na przebiegnięci szybkości, / filtry/ osadniki, chlorownię, zbiornik zapasowy gorącej wody, aparata do wytwarzania sztucznych fal itp. o łącznej powierzchni użytkowej ca 80 m². Pomieszczenie to winno bezpośrednio przylegać do części podbasenowej. Wysokość w świetle wyniesie ca 2,80 m.

Kotłownia o powierzchni użytkowej ca 60 m².

Wysokość pomieszczenia w świetle wyniesie ca 3,50 m.

Skład opału o powierzchni użytkowej ca 40 m², ze schybek i wysięgiem żużlu, przylegający bezpośrednio do kotłowni.

Wysokość w świetle wyniesie ca 2,20 m.

Pomieszczenie dla palaczy i warsztat podgłówny o powierzchni użytkowej ca 18 m², przylegające bezpośrednio do kotłowni. Wysokość w świetle wyniesie ca 2,20 m.

Kapieliśko odkażające na 30 sisek z rozbieralnią i ubieralnią o łącznej powierzchni użytkowej ca 150 m². Konstrukcja pomieszczenia winna być wykonana zgodnie z Instrukcją K.G.S. T.O.P.L. Nr 01 Część V B/ vide Załącznik Nr VIII/8.
Przy projektowaniu należy uzglednić wykorzystanie kapieliśka jako normalnego kapieliśka nastrojkowego zbiorowego.

Całość należy podzielić w tym celu na część męską składającą się z 20 sisek, rozbieralni zbiorowej i innych urządzeń i część żeńską składającą się z 10 sisek, rozbieralni zbiorowej i innych urządzeń.

Odkażalnia odzież o powierzchni użytkowej ca 50 m².
Pomieszczenie to winno być rozplanowane i zaprojektowane zgodnie z Instrukcją K.G.S. T.O.P.L. Nr 01 Część V C / vide Załącznik Nr VIII/8.

2 schrony przeciwlotnicze II kategorii na 100 osób, każdy o łącznej powierzchni użytkowej ca 160 m², rozmieszczone po obydwu stronach kapieliśka odkażającego, tj. na jeden od strony wejścia do kapieliśka odkażającego, a drugi od strony wyjścia z kapieliśka odkażającego.

Konstrukcja schronów winna być zaprojektowana zgodnie z Instrukcją K.G.S. T.O.P.L. Nr 01 Część II / vide Załącznik Nr VIII/8.

Wysokość pomieszczeń o świetle wyniesie 2,20 m.

Na terenie schronu może się mieścić magazyn chemikaliów i urządzeń o powierzchni ca 30 m², magazyn ogólny sprzętu o powierzchni ca 30 m², magazyn baru mlecznego - kawarni o łącznej powierzchni użytkowej ca 20 m².

/ skład ziemniaków i warzyw 9 m², magazyn opał 5 m², skład opał 4 m².

- 9 -

pomieszczenie na odpadki użytkowe 2 m².

Konstrukcja wszystkich pomieszczeń zlokalizowanych na terenie schronu, musi być tego rodzaju, aby umożliwić ich uprzątnięcie w ciągu 48 godzin.

2 klatki schodowe, w tym jedna prowadząca do urzędów O.P.L. Łączna powierzchnia użytkowa wyniesie ok 36 m².

Parter

W parterze przewiduje się pomieszczenia ogólne, halę pływacką z pomieszczeniami pomocniczymi, parnie, natryski indywidualne masaż. Wysokość pomieszczeń w ścisłości wyniesie ok 3,50 m.

Przedsiódek o powierzchni użytkowej ok 4 m².

Foyer / vestibul / o globalnej powierzchni użytkowej ok 150 m². Pomieszczenie to będzie pełnić rolę hallu wejściowego posiedzeń i rekreacji. Z foyer należy przewidzieć dogodne przejścia do rozbiórki i hali basenowej, zespołu parni i natrysków indywidualnych.

Należy przewidzieć możliwość ustawienia wygodnych mebli klubowych, a zwłaszcza pewnej liczby foteli.

Ośrodek pomieszczenia może być wydzielona, jako ogród zimowy. Następujące pomieszczenia należy zaprojektować obok foyer, z okienkami wychodzącymi na foyer:

Kasy o łącznej powierzchni użytkowej ok 7 m².

Kiosk z gazetami i wyrobami tytoniowymi o powierzchni użytkowej ok 6 m².

- 10 -

Kiosk z napojami chłodzącymi o powierzchni użytkowej
ca 6 m².

Szatnia o powierzchni użytkowej ca 4,5 m².

Wypożyczalnia ręczników i kostiumów o powierzchni użyt-
kowej ca 15 m².

Zespół parni, składający się z przedsionka o powierzchni
użytkowej ca 12 m², rozbiórzalni zbiorowej o powierzchni
użytkowej ca 25 m², łazni suchej / rzymskiej/ o powierz-
chni użytkowej ca 25 m², pomieszczenia na natryski,
zawierającego 4 sitka, w tym 2 na natryski ciepłe i 2m
zimne, oraz 2 miednice do mycia nóg o powierzchni
użytkowej ca 12 m², łazni parowej, czyli parni o powierz-
chni użytkowej ca 25 m², w której przewidziano należy
2 natryski ciepły i zimny, oraz miednicę do mycia nóg,
pomieszczenia do masażu o powierzchni użytkowej ca 12 m²,
oraz zespołu sanitarnego zawierającego 2 toalety i umywal-
ki o powierzchni użytkowej ca 6 m². Wysokość łazni suchej
i parni wyniesie ca 3,0 m. w świetle. Cały zespół winien
być zlokalizowany w budynku centralnie, celem uniknięcia
strat ciepła.

Natryski indywidualne, składające się z części męskiej i
żeńskej. Każda część składać się będzie z przedsionka,
korytarzyka komunikacyjnego i 6 kablni o powierzchni
użytkowej ca 2,5 m² każda, przedzielonych krótką ścianką
na rozbiórzalnię i natrysk, oraz ustępu o 1 oszku i umy-
walce. Łączna powierzchnia użytkowa wyniesie ca 66 m².

2/5

- 11 -

Hala pływalni z basenem o wymiarach 8 x 25 m. będzie posiadała powierzchnię użytkową ca 350 m². Basen podzielony będzie na część płytszą dla osób nie umiejących pływać o długości mniej więcej 2/5 całości i część głębszą dla osób umiejących pływać o długości mniej więcej 3/5 długości.

Głębokość wzrastać będzie od ca 0,8 m. do 1,5 m.

Średnia głębokość wyniesie więc 1,15 m.

Konstrukcja basenu winna zapewniać możliwość podniesienia poziomu wody, celem przystosowania basenu do zawodów sportowych.

Zwierciadło wody winno znajdować się 40 - 50 cm. powyżej poziomu górnej krawędzi basenu, celem zamknięcia natężenia podłogi hali wodą.

Szerokość schodników z rynnami odpływowymi winna wynosić ca 1,80 m.

W miejscu najpłytszym basenu przewidzieć należy schody wejściowe o długości ca 1,20 m. oraz przejście komunikacyjne, stanowiące wejście z kąpieli oczyszczających o długości ca 1,50 m.

Wysokość hali pływalni w świetle wyniesie ca 5,90 m.

Rozbieralnia męska składająca się z 8 kabin przechodnich i rozbieralni zbiorowej, oraz garderoba o łącznej powierzchni użytkowej ca 45 m².

Rozbieralnia żeńska składająca się z 7 kabin przechodnich i rozbieralni zbiorowej, oraz garderoby o łącznej powierzchni użytkowej ca 40 m².

- 12 -

Natrysk oczyszczające męski, zawierające 3 sitka,
1 natrysk obręczowy, 1 natrysk kopułowy, 1 miednica
do mycia nóg i 1 umywalnia okrągła o łącznej powierz-
chni użytkowej ca 16 m².

Natryski oczyszczające żeńskie, składające się z 3 sitek,
1 natrysku obręczowego, 1 miednicy do mycia nóg i 1
umywalki okrągłej o łącznej powierzchni użytkowej ca
14 m².

Ustępy, zawierające 1 oczko męskie, 1 pisuar, 2 oczka
żeńskie i po 1 umywalce w części męskiej i żeńskiej o
łącznej powierzchni użytkowej ca 9 m².

Pokoje zawodników, po 1 w części męskiej i żeńskiej.
o powierzchni użytkowej po ca 9 m² każdy.

Pokój lekarza o powierzchni użytkowej ca 8 m².

Ustępy ogólne zawierające 1 oczko męskie i 1 pisuar,
2 oczka żeńskie i po 1 umywalce w części męskiej i
żeńskej, o łącznej powierzchni użytkowej ca 9 m².

Pomieszczenie, ewentualnie dla obsługi o łącznej powie-
rzeni użytkowej ca 12 m².

2 klatki schodowe, w tym jedna reprezentacyjna i 1 jed-
na gospodarcza o łącznej powierzchni użytkowej ca 36 m².

2/5

- 13 -

I. Piętro

Na piętrze przewiduje się vestibul - wypoczynialnię, kąpielie wannowe, bar - kuchnię, zakład fryzjerski, biura zakładu i pomieszczenia pomocnicze. Wysokość pomieszczeń w świetle wyniesie ca 3,00 m.

Vestibul - wypoczynialnia o powierzchni użytkowej ca 75 m². Pomieszczenie to będzie pełnić rolę poczekalni i wypoczynialni. Należy przewidzieć tu możliwość ustawienia wygodnych mebli klubowych, a zwłaszcza pewnej liczby foteli.

Próżnia nad holą pływalni o powierzchni ca 350 m².

Bar mleczny - kawiarnia, składająca się z następujących pomieszczeń:

salę konsumpcyjną wychodzącą bezpośrednio na basen o powierzchni użytkowej ca 60 m², Kredens o powierzchni użytkowej ca 10 m², kuchnia o powierzchni użytkowej ca 30 m² z trzonem gazowym, przygotowalnia o powierzchni użytkowej ca 20 m², mykalnia naczyń o powierzchni ca 15 m², magazyn podręczny o powierzchni ca 15 m², pokój kierownika o powierzchni użytkowej ca 6 m² i pokój obsługi o powierzchni użytkowej ca 8 m².

Łączna powierzchnia użytkowa wszystkich pomieszczeń wyniesie ca 164 m².

3/4

Kąpiele wannowe, składające się z części męskiej i żeńskiej.

Każda część zawierać będzie 6 kabin jednowannowych o powierzchni użytkowej ca 8 m² każda, ustępu o 1 oczku i pisuarze i umywalce, w zgl. w części żeńskiej o 2 oczkach i umywalce, korytorzyka o pokoju obsługi o powierzchni użytkowej ca 6 m².

Łączna powierzchnia użytkowa wyniesie ca 124 m².

Zakład fryzjerski składający się z salonu damskiego o 2 miejscach i powierzchni użytkowej ca 10 m², salonu męskiego o 2 miejscach i powierzchni użytkowej ca 8 m², Pomieszczenia na manicur i pedicur o powierzchni użytkowej ca 8 m² i składu podręcznego o powierzchni użytkowej ca 5 m². Łączna powierzchnia użytkowa wyniesie ca 31 m².

Pomieszczenia administracyjno - gospodarcze, składające się z pokoju kierownika zakładu o powierzchni użytkowej ca 8 m², 2 pomieszczeń biurowych o powierzchni użytkowej ca 9 m² każde, oraz z magazynu sprzętu i bielizny rezerwowej o powierzchni użytkowej ca 20 m². Łączna powierzchnia użytkowa wszystkich pomieszczeń wyniesie ca 46 m².

2 mieszkania służbowe, składające się z 2 pokoi, kuchni i ustępu każde / 2 P + K / o łącznej powierzchni użytkowej ca 95 m².

- 15 -

1 mieszkanie słuźbowe składające się z pokoju, kuchni i
ustępu / P + K / o powierzchni użytkowej ca 35 m²;

Ustępy męskie i żeńskie, składające się z 1 oszka, 1
pásnar i 1 umywalki w części męskiej i 2 oszka i 2 umywalki
i z umywalki w części żeńskiej o łącznej powierzchni
użytkowej ca 30 m²;

2 klatki schodowe, w tym jedna reprezentacyjna i 1 gos-
podarsza o łącznej powierzchni użytkowej ca 36 m²;

S t r y c h o

Na strychu przewiduje się umieszczenie pralni:

Należy na ten cel zaprojektować następujące pomieszczenia:

Magazyn białiny brudnej z sortownią o powierzchni użyt-
kowej ca 15 m²;

Oddział mokry, w którym mieścić się będzie kadź zamokowa
o pojemności ca 300 litrów, pralnica o ładowności ca 30 kg
białiny, pólzka mechaniczna i wirówka o ładowności ca
15 kg; o powierzchni użytkowej ca 15 m²;

Oddział suchy w którym mieścić się będzie stanowisko pra-
cowania dociskającego, stanowisko prasowania ręcznego i
..... o łącznej powierzchni użytkowej ca 12 m²;

Ustęp o 1 oszku i umywalce o powierzchni ca 4 m²;

Magazyn białiny czystej o powierzchni użytkowej ca 15 m²;

- 16 -

Klatka schodowa i przedsionek o powierzchni użytkowej
ca 16 m²

Resztę stroyku zajmować będzie pomieszczenie do susze-
nia bielizny.

- 17 -

2/ Ogólne zestawienie pomieszczeń i powierzchni użytkowych:Siateryna:

Część podbasenowa	ca	200 m ²
Pomieszczenie na filtry oczyszczające		
itda.	ca	80 m ²
Kotłownia	ca	50 m ²
Skład opału	ca	40 m ²
Pomieszczenie dla polany i warsztatu	ca	18 m ²
Natryski zbiorowe	ca	150 m ²
Odkazalnia odzież	ca	50 m ²
Schroby przeciwlotnicze	ca	160 m ²
2 klatki schodowe	ca	36 m ²
R a z e m	ca	794 m²

P a r t e r:

Przedsiónek	ca	4 m ²
Foyer	ca	150 m ²
Kasy	ca	7 m ²
Kiosk z gazetami	ca	6 m ²
Kiosk z napojami chłodzącymi	ca	6 m ²
Wypożyczalnia ręczników i kostiumów	ca	85 m ²
Szafnia	ca	45 m ²
Zespół parn	ca	117 m ²
Natryski indywidualne	ca	66 m ²
Hala pływalni	ca	350 m ²
Rebiernia męska	ca	45 m ²
Rebiernia żeńska	ca	40 m ²

5/8

- 15 -

Natryski oczyszczające męskie	ca	15	m2
Natryski oczyszczające żeńskie	ca	14	m2
Ustępy przy basenie	ca	9	m2
Pokoje zasobników	ca	13	m2
Pokój lekarza	ca	8	m2
Ustępy	ca	9	m2
Pomieszczenia obsługi	ca	12	m2
2 klatki schodowe	ca	36	m2

R a z e m ca 973 m2

P i e t r o.

Vestibul - wypoczynialnia	ca	75	m2
Próznia nad halą pływalni	ca	350	m2
Bar mleczny - kawiarnia	ca	184	m2
Kąpiele wannowe	ca	124	m2
Zakład fryzjerski	ca	31	m2
Pomieszczenia administracyjne	ca	46	m2
Mieszkania służbowe	ca	130	m2
Ustępy	ca	12	m2
2 klatki schodowe	ca	36	m2

R a z e m ca 968 m2

- 19 -

S t r y c h

Magazyn bielizny brudnej	ca	15	m2
Oddział mokry pralni	ca	15	m2
Oddział suchy pralni	ca	12	m2
Ustęp	ca	4	m2
Magazyn bielizny czystej	ca	15	m2
Klatka schodowa i przedsionek	ca	16	m2
Strych do suszenia bielizny	ca	855	m2

R a z e m ca 932 m2

./%

- 20 -

V/ Orientacyjna charakterystyka budynku:

Projektowany budynek będzie posiadał powierzchnię w obrysie ścian zewnętrznych ca 1,260 m². Łączna powierzchnia użytkowa wszystkich kondygnacji wynosić będzie ca 2,400 m², a łączna powierzchnia brutto wszystkich kondygnacji ca 2,900 m². Front budynku od strony ul. Dąbrowskiego będzie posiadał długość ca 34 mb., a od strony ul. Ogrodowej ca 37 mb.

Budynek będzie dwukondygnacyjny, częściowo, mniej więcej w dwóch trzecich podpiwniczony. Strych będzie wykorzystany na pralnię i pomieszczenia pomocnicze. Pomieszczenia w suterynie będą posiadały częściowo wysokość w świetle 2,80 m, a częściowo 2,20 m. Parter będzie posiadał w zasadzie wysokość w świetle 3,50 m, a pomieszczenia na piętrze 3,00 m.

Globalna kubatura budynku wyniesie ca 11,600 m³.

Pod względem architektonicznym budynek winien być w miarę możliwości okazały i nawiązywać częściowo do istniejącej w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy, zwłaszcza do budynku przy ul. Dąbrowskiego Nr 14.

Ławy fundamentowe przewiduje się w zasadzie żelbetowe, ewentualnie o ile wierceńia próbne wykazałyby b. znaczną wytrzymałość gruntu, betonowe.

Ściany zewnętrzne przewiduje się ceglane, odpowiadające zwiększonym wymaganiom termicznym. Zaprawy cementowo - wapienne umiarkowane, celem zapobieżenia tworzeniu się rys włókniastych w wyprawie.

- 21 -

Celem zapewnienia należytego oświetlenia, stosunek powierzchni okien do podłogi winien wynosić w pomieszczeniach na natryski 1 : 8, w kabinach wannowych 1 : 6, w łaźni parowej 1 : 6, w łaźni suchej 1 : 8, a w hali pływalni 1 : 3.

Hala pływalni nie powinna mieć wystawy północnej.

Stropy przewiduje się żelbetowe, gęstożębrowane, pustakowe. W wypadku zastosowania pustaków ceramicznych, żeberka betonowe należy zabezpieczyć tak, aby nie powstały smugi na wyprawie sufitów. Stropy nad halą pływalni będą wynikiem wymogów konstrukcyjnych.

Łaźnię parową należy przesklepić kolebką z cegły pełnej, lub kolebką wykonaną w konstrukcji żelbetowej, celem uniknięcia skapywania wody na kapiących się.

Stropy i sklepienia w pomieszczeniach dla kąpiących się, a w szczególności w łaźni suchej i w parnej, winny być z wierzchu należyście izolowane termicznie żużlobetonem, torfobetonem, lub innym materiałem izolującym.

Jako krokwie dachowe użyte będą belki prefabrykowane. Dach kryty będzie papą bitumiczną na uprzednio ułożonej papie smółkowej. Ewentualnie można również zaprojektować dach ceramiczny.

Tyki zewnętrzne przewiduje się szlachetne, dostosowane do możliwie okazałej architektury budynku.

Konstrukcja i wyposażenie urządzeń O.P.L. zgodnie z obowiązującymi instrukcjami.

- 22 -

Główna klatka schodowa winna posiadać stosunkowo okazałą oprawę architektoniczną. Do składu opasu należy przewidzieć zsyg na węgiel i wyciąg żużlu z kotłowni.

4/ Orientacyjny opis wymaganego wyposażenia:

Podłogi w pomieszczeniach w których pobierane będą kąpiele, a więc w kabinach wannowych, w pomieszczeniach na natryski, / łazienkach / w hali pływalni oraz w ustępach o podłogach podgrzewanych, przewiduje się w zasadzie z płytek gładkich względnie kamionkowych rowkowanych. W foyer i vestibulu na piętrze w sali konsumpcyjnej kawiarni z lastrico dwu lub wielobarwnego. Schody będą olastricowane. W innych pomieszczeniach zakładu kąpielowego najwłaściwsze byłyby podłogi z płyt gumowych 6 mm grubości układane na lepiku kauczukowym.

W pomieszczeniach obsługi, kasach, kioskach, przedsionku, pomieszczeniach suchych pralni w ustępach i korytarzach mieszkań służbowych, kabinie operatora itd. należy przewidzieć podłogi z lastrico.

W pomieszczeniach administracyjnych, pokoju lekarskiego, oraz w izbach mieszkalnych i kuchniach z klepki lub lepiku. W części mokrej pralni, oraz w pomieszczeniach w suterynie, za wyjątkiem urzędów O.P.L. podłogi należy zaprojektować betonowe. W pomieszczeniach O.P.L. zgodnie z odpowiednimi Instrukcjami.

Malowanie ścian przewiduje się w zasadzie farbami mineralnymi. W pomieszczeniach na natryski w hali pływalni do wysokości 2,20 m nad w łazienkach suchej i parowej, aż

23

do poważy, a w kabinach wannowych, ustępach, kuchni przygotowań i zmywalni naczyń baru mlecznego, oraz w części mokrej pralni do wysokości 1,50 m ściany wykładane płytkami glazurowymi.

W pomieszczeniach administracyjnych i w izbach mieszkalnych malowanie wapienno - klejowe. Sufity we wszystkich pomieszczeniach przewiduje się białe.

W przedsionku i przed wejściami należy przewidzieć wycieraczki żelazne do butów zagłębione do poziomu.

Drzwi i okna w łazni parowej winny być wykonane z materiału nierdzewnego. W innych pomieszczeniach zładu można zaprojektować doborową stolarkę drewnianą. Okna winny być zespolone podwójne, typu szwedzkiego. Drzwi w zasadzie płycinowe, z płycin drewnianych. Stolarka w pomieszczeniach administracyjnych i w mieszkaniach służbowych typowa. Należy w miarę możliwości zaprojektować szafy wbudowane w mieszkania, a w magazynach przewidzieć regały.

Basen pływalni betonowy z dodaniem środków wodoszczelnych wykładany płytkami ze szkła barwionego odpowiednio do koloru wody. W ścianach basenu z głębokości 1,20 m pod zwierciadłem wody należy przewidzieć odsadki szerokości 20 cm, a na wysokości 15 cm nad powierzchnią wody pręt stalowy ochronnikowy.

Przed schodów do basenu winny przewidzieć drabinki w liczbie 6. Na dnie basenu przez całą długość winny być ułożone w odstępach 2 m pałki z cienkich płytek w kształt których płyta modelowej.

Na wysokości 75 cm nad zwierciadłem wody, należy przewidzieć słupki sterowe nachylone 20 - 25 ° i 1 odśrodkową

plywaską niewielkich rozmiarów. Należy zaprojektować wyposażenie basenu w aparat do wytwarzania sztucznych fal.

Ściany w łaźniach należy wykonać, jako podwójne z izolacyjnymi próżniami powietrznymi, niezależnie od ewentualnych - okładzin termicznych. Strop w łaźni suchej winien być również podwójny. Okna należy przewidzieć w zasadzie żelazną zabezpieczone przed rdzą.

W łaźni suchej i w parni należy zaprojektować żawy schodkowe wysokości 45 cm. a szerokości 45 - 50 cm, wykonane z drewna dębowego, lub płyt szklanych.

W kabinach wannowych należy przewidzieć wanny żelazne, obmurowane i licowane płytkami glazurowymi.

W pralni należy przewidzieć 1 kadź zamkową o pojemności 300 litrów, 1 pralnię mechaniczną o ładowności 30 kg, białizny, 1 płuszkę, 1 wirówkę o ładowności 15 kg, białizny, 1 prasownicę dociskową, 1 stanowisko prasowania ręcznego i 1 stanowisko detaszerackie.

Umieblowanie foyer, vestibulu na piętrze, oraz sali konsumpcyjnej baru mlecznego - kawiarni należy zaprojektować możliwie okazałe. Wyposażenie kabin wannowych składać się będzie z metalowej łazienki o wymiarach 1,8 x 0,7 m, krytej białą ceratą, z krzesła, lustro ściennego z półeczką, wiszących szafek i przy wannie. W kabinach natryskowych i w rozbiorniku przewidzieć należy zawieszki kąpielowe, wiszący szafki, lustro ścienne i naty. W pomieszczeniu do natrysku należy przewidzieć łazienki.

- 25 -

W pokoju lekarza należy przewidzieć biurko, leżankę, stół i krzesła. W pomieszczeniach obsługi i administracyjnych odpowiednią ilość stołów, biurak, krzesel itp. Wyposażenie pralni w meble typowe dla małych zakładów pralniczych zawodowych.

Należy przewidzieć zakup odpowiedniej ilości bielizny kąpielowej.

Na korytarzach czystych przewidzieć należy chodniki kokosowe.

III. Wytłoczne instalacyjne

Projektowany budynek zakładu kąpielowego będzie wyposażony w następujące urządzenia:

1/ Wentylacja:

Wentylację należy zaprojektować mechaniczną i w niektórych pomieszczeniach grawitacyjną. Większość pomieszczeń winna być należycie wentylowana przez odprowadzenie nasyczonego i zużytego powietrza i doprowadzenie powietrza suchego i ogrzanego. W pomieszczeniu na natryski przy łaźni suchej, na natryski indywidualne, na natryski oczyszczające przy basenie, oraz ewentualnie w kabinach wannowych w których wytwarza się stosunkowo dużo pary należy doprowadzić odpowiednią ilość suchego i ogrzanego powietrza.

Wentylację kąpieliska odfekalującego należy zaprojektować zgodnie z Instrukcją K.G. T.O.P.L. Nr. 01 część V.B, a odfekalni odfekalni zgodnie z Instrukcją K.G. T.O.P.L. Nr. 01 część V.C. Wentylacja ochronna przeciwlotniczych winna odpowiadać wymogom Instrukcji K.G. T.O.P.L. Nr. 01 część II.

26

W pomieszczeniu na filtry, składzie opału, kasach, kies-
kach, wypożyczalni ręczników, pokoju lekarza, pomieszcze-
niach obsługi, sali i konsumpcyjnej baru mlecznego - kawiar-
ni, w pomieszczeniach administracyjnych i gospodarczych i w
mieszkaniach służbowych przewiduje się w zasadzie jedynie
wentylację grawitacyjną.

Ilość zmian powietrza na godzinę należy przewidzieć zgod-
nie z normatywem, z tym że w pomieszczeniach nietypowych
dla zakładów kąpielowych należy zaprojektować urządzenia
wentylacyjne zapewniające następującą częstotliwość wymia-
ny powietrza:

Kotłownia: nawiew 4, wywiew 5.

Magazyn i sortownia brudnej bielizny: nawiew 3, wywiew 4.

Oddział mokry pralni: nawiew 6, wywiew 7.

Oddział suchy pralni: nawiew 3, wywiew 4.

Magazyn czystych tkanin: nawiew 1, wywiew 1.

- 27 -

2/ Zaopatrzenie w wodę:

Projektowany budynek będzie zaopatrywany w wodę dla celów eksploatacyjnych i przeciwpożarowych z miejskiej sieci wodociągowej. Teren projektowanego obiektu zaopatrywany będzie z rurociągu miejskiego ϕ 100 mm przebiegającego ul. Dąbrowskiego. Podłączenie będzie miało ϕ 80 mm i długość ca 20 m.

Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Nr 2 w Piotrkowie wyraziło na powyższe zgodę / vide Załącznik Nr V/5

Na etapie projektu wstępnego należałoby również rozważyć celowość budowy własnej studni, i hydroforni gdyż w dalszych latach, w związku z rozbudową miasta, możliwości dostarczenia wody z sieci miejskiej mogą być ograniczone. Studnia taka miałaby prawdopodobnie głębokości ca 50 m. Globalne dobowe zapotrzebowanie wody dla celów eksploatacyjnych, przyjmując czas pracy zakładu na 8 godz./ dzień, przedstawiać się będzie, jak następująco:

Natryski zbiorowe	960 kąpiel o 50 litrów	= 48:000 l.
Natryski indywidual.	192 " o 50 "	= 9:600 l.
Kądnia sucha i parna	150 osób o 100 "	= 15:000 l.
Kąpiele wannowe	120 kąpeli o 200 "	= 24:000 l.
Basen / zmiana wody/	1/10 dziennie	= 23:000 l.
Basen / natryski oczyszczające/		
	1600 osób o 50 litrów	= 80:000 l.
Pralnia	110 kg. nielizny	
	o 40 litrów	= 4:400 l.
Bar mleczny - kawiarnia		= 2:000 l.
Kuchnia, kiosk z napojami chłodzonymi		= 1:500 l.

- 28 -

Ustępy i oczyszczalnie	= 21000 l.
Mieszkania służbowe 12 osób c 100 litrów	= 1200 l.
Ogrzewanie i różne	= 4300 l.
Razem ca	= 215,000 litrów
	=====

Ponieważ jednak matryski zbiorowe będą normalnie wykorzystane tylko częściowo, albo nawet wcale, a frekwencja w basenie będzie w praktyce o wiele niższa, można przyjąć, że dzienne zużycie wody przy pracy zakładu przez 8 godz. nie przekroczy 215 m³. Z drugiej strony zakład będzie prawdopodobnie czynny przez 10, albo nawet 12 godzin dziennie, na skutek czego maksymalne dobowe zużycie wody należy przyjąć w granicach ca 250 - 300 m³.

Przy projektowaniu sieci wodociągowej należy względnie zużycie wody dla celów przeciwpożarowych i obrony przeciwlotniczej. Doprowadzenie wody do kąpieliska odkatającego i zużycie należy przyjąć zgodnie z Instrukcją K.G. T.O.P.L. Nr 01 część V B, do odkatałni odzieży zgodnie z Instrukcją K.G. T.O.P.L. Nr 01 część V C, a do schronów zgodnie z Instrukcją K.G. T.O.P.L. Nr 01 część II.

W pomieszczeniu filtrów należy przewidzieć odpowiednią aparaturę do oczyszczania wody w basenie, a mianowicie: Zespół pompowni, pompę pompującą wodę pod ciśnieniem ca 2 atmosfer chlorownicę, urządzenia koagulacyjne i osadnik o wydajności minimalnej ca 23 m³/dziennie, oraz szczotki ssące do czyszczenia dna basenu.

29

Punkty czerpalne wody należy zaprojektować w pomieszczeniu filtrów, kotłowni, pomieszczeniu dla palaczy, urządzeniach O.P.L. zgodnie z odpowiednimi instrukcjami, w kiosku z napojami chłodzącymi, w pomieszczeniu żaźni suchej, pomieszczeniu na natryski przy żaźni / 4 natryski w tym 2 ciepłe i miednica do mycia nóg w parni / 2 natryski w tym 1 ciepły i miednica do mycia nóg /, w pomieszczeniach do masażu, w zespole sanitarnym żaźni / 2 umywalki /, w pomieszczeniach na natryski indywidualne / 12 natrysków ciepłych /, w ustępach przylegających do natrysków indywidualnych 2 umywalki /, w hali prysznicowej / 4 punkty czerpalne, w pomieszczeniach na natryski oczyszczające przy basenie / 6 natrysków ciepłych, 2 natryski obrotowe, 1 natrysk kopułowy, 2 miednice do mycia nóg i 2 umywalki okrągłe / w ustępach przy basenie / 2 umywalki /, pokoju lekarza / umywalka z ciepłą i zimną wodą / w ustępach przy foyer / 2 umywalki / w pomieszczeniach obsługi na parterze / 2 umywalki /, w kuchni baru mlecznego, przygotowalni baru mlecznego i zmywalni naczyń / zlewozmywak / oraz pokoju obsługi baru mlecznego, w kabinach wannowych / 12 / i przylegających ustępach / 2 umywalki / oraz pokoju obsługi, w zakładzie fryzjerskim / 5 punktów ogólnych posiadających ciepłą i zimną wodę /, w mieszkaniach służbowych / 3 zlewozmywaki w kuchniach i 3 umywalki w ustępach /, w ustępach ogólnych na I piętrze / 3 umywalki /, w oddziale mokrych pralni / ciepła i zimna woda / i w ustępach na trybun / 1 umywalka, oraz na zewnętrznych budynkach. Należy zaprojektować odpowiednie urządzenia do podgrzewania wody służącej do kąpieli oraz pralni. Woda do kąpieli winna być podgrzana do temperatury nie mniej niż 65 °C, przy czym należy przewidzieć odpowiednie urządzenia do mieszania wody ciepłej z zimną w punktach czerpalnych, a więc w wannach, miskach do mycia nóg, miskach do mycia rąk oraz w

STAT

30

pralni zużywające w około 40 % wodę gorącą. Woda w natrykach ciepłych winna posiadać temperaturę 34°C. Woda w basenie winna posiadać temperaturę ea 20°C. Ponadto dopływ wody ciepłej należy zapewnić do kuchni i majvalni naczyń baru mlecznego i kawiarni, do kuchni miejskiej służbowych, oraz do pokoju lekarskiego.

Zapotrzebowanie wody dla celów budowlanych wyniesie ea 870 m³, licząc po ea 75 litrów na 1 m³ projektowanego budynku. Zapotrzebowanie to pokryte zostanie z pobliskiej miejskiej sieci wodociągowej.

Podłączenie i całość inwestycji wodnych zrealizowana będzie w 1959 r.

Finansowanie podłączenia i instalacji przewiduje się w ramach kosztów całej inwestycji i zapewnione będzie przez inwestora.

3/ Ścieki i kanalizacja:

Ścieki sanitarne i wody opadowe z terenu projektowanego zakładu kąpielowego odprowadzane będą do miejskiej sieci kanalizacyjnej. Ścieki odprowadzane będą do przebiegającego ul. Dąbrowskiego kanału ϕ 250 mm. Kanał doprowadzający ϕ 200 mm będzie miał on 15 mb. długości. Miejskie przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Nr. 2 w Piotrkowie wyraziło na powyższe zgodę pismem L. 142. 6/1754/55 z dnia 11. V. 55 r. /vide Załącznik Nr. V/.

Główna ilość ścieków na dobę wyniesie ok. 250 - 300 m³

W pomieszczeniach na natryski, w ustępach publicznych, w pomieszczeniach pralni, w zmywalni naczyń i przygotowania baru mlecznego, oraz w kabinach wannowych i w parniach należy przewidzieć podłogi ze spadkiem i kratki ściekowe. Dookoła basenu należy przewidzieć rynną odprowadzającą rozchlapywaną wodę.

Projektowany obiekt podłączony będzie do miejskiej sieci kanalizacyjnej w 1959 r.

Finansowanie podłączenia i instalacji przewiduje się w ramach kosztów całej inwestycji i zapewnione będzie przez inwestora.

32

4/ O g r z e w a n i e:

Ogrzewania zakładu przewiduje się w zasadzie parowe o niskim ciśnieniu. Grzejniki należy zaprojektować z członów gładkich, wzgl. aparaty paropowietrzne /pralnie/. Temperatura powierzchni grzejnych nie może przekraczać 100°C . Przy projektowaniu grzejników i przewodów należy ~~nie~~ uwzględnić możliwość przyłączenia zakładu w dalszej przyszłości do sieci ogrzewniczej zdalaczynnej.

Ogrzewanie winno zapewnić następujące temperatury w poszczególnych pomieszczeniach:

Foyer, vestibul, pokoje obsługi, klatki schodowe,
 ustępy przy foyer i vestibulu, składy i magazyny po-
 mieszczenia administracyjnego, załóżkę baru mlecznego
 kawiarni, mieszkania służbowe, pomieszczenia pralni,
 pomieszczenie na filtry i t.d. ea..... 18°C
 Hala pływalni, kabiny wannowe, rozbieralnie
 ustępy przy hali pływalni, natryskach, oraz
 łazienkach, pokój lekarza, oraz zakład fryzjerski ea 22°C
 Pomieszczenia na natryski wszystkich typów ea 25°C
 Pomieszczenia na masaż ea 30°C
 Łaźnia parowa ea 45°C
 Łaźnia sucha ea 70°C
 Pomieszczenia łaźni parowej i suchej, ustępy przy hali
 pływalni, natryskach i łazienkach winny posiadać podłogi
 podgrzewane. W hali pływalni należy przewidzieć aparat do
 suszenia włosów ciepłym powietrzem, a w pomieszczeniach
 do natrysków czyszczących.

33

przy basenie, oraz natrysków przy łaźni aparaty do suszenia ciała ciepłym powietrzem

5/ Zaspokojenie budynku w elektryczność:

Zasilanie zakładu w elektryczność nastąpi przy pomocy przyłącza czteroprzewodowego 4 x 25 Al³ od sieci 380/220 V z ulicy Sienkiewicza. Łączna długość przyłącza wyniesie ok. 90 mb. Zakład Sieci Elektrycznych Łódź Województwo wyraził na powyższe zgodę pismem I.Łdz. 583/56 z dnia 26.IV.56 r. /vide Załącznik Nr. VI/

Oświetlenie przewiduje się we wszystkich pomieszczeniach żarowo. Przewody instalacyjne należy zaprojektować zgodnie z odpowiednimi normatywnymi, w pomieszczeniach mokrych przewodami KGao i KGa, w innych przy pomocy rurek berylowych. Oprawy oświetleniowe przeważnie typu hermetycznego. Przewody i wyłączniki nie mogą być dostępne dla osób przebywających w wannach lub pod natryskami.

Instalację oświetleniową należy tak zaprojektować, aby zapewniała następującą jasność w poszczególnych pomieszczeniach:

Skład opału i ustępy dostępne z foyer, vestibulu na piętrze, oraz pralni 20 luksów

Pomieszczenie na filtry, kotłownia, pokój palaczy, magazyny i składy, klatki schodowe, korytarze, pokoje obsługi, ustępy dostępne z basenu, pomieszczeń na natryski, łaźni, kąpiele wannowych i toalet 40 luksów

Szatnia, wypożyczalnia ręczników, rozbieralnie, pokoje pracowników, kasy, kioski, zaplecze baru mlecznego-kawiarni, kabiny wannowe, pomieszczenia administracyjne, mieszkanie służbowe, pomieszczenia pralni mokrej 60 "

Pomieszczenia mieszające natryski, łaźnie, pomieszczenie do masażu, pokój lekarza, sala konsumpcyjna baru mlecznego-kawiarni, zakład fryzjerski, pomieszczenia pralni suche 80 "

Foyer i vestibul na piętrze 150 "

Hala pływacka 200 "

W basenie na głębokości od 75 cm pod powierzchnią wody należy przewidzieć silne światła w kolorowych wodoodpornych oprawkach.

Instalacje siły należy doprowadzić do pomieszczenia filtrów, zaplecze baru mlecznego-kawiarni, pralni mokrej i suchej. Uniesienie stropowe należy pomalować

35

przewidzieć w pokoju kierownika zakładu i we wszystkich pomieszczeniach administracyjnych, w izbach mieszkalnych i kuchniach mieszkani słuźbowych, w foyer i vestibulu we wszystkich pomieszczeniach dla obsługi, w gabinecie lekarza, w zakładzie fryzjerskim /5 punktów oraz w kioskach/

Instalację sygnalizacyjną należy zaprojektować w kabinach wannowych, w pomieszczeniach na natryski, w łazienkach, w pokoju lekarza i w pokoju kierownika zakładu/

W urządzeniach T.O.P.L. instalację elektryczną należy zaprojektować zgodnie z odpowiednimi przepisami /Instrukcjami/

Globalny pobór prądu wyniesie on 10 kW o napięciu 380/220 V.

Wykonanie podłączenia i projektowanych instalacji elektrycznych nastąpi w 1959 r.

Koszt ułożenia on 90 m² kabla wyniesie on 7,500 zł.

Pozostałe nakłady związane z instalacją elektryczną mieszczą się w globalnych kosztach całej inwestycji. Pokrycie finansowe zapewniłone będzie przez inwestora.

6/ Zaprojektowanie budynku w gaz

Projektowany budynek zakładu kąpielowego będzie posiadał instalację gazową. Globalne zapotrzebowanie na gaz z sieci miejskiej przedstawiać się będzie, jak następuje:

- a/ dla mieszkańców, przyjmując normę 900 m³ gazu rocznie na odbiorcę
3 x 900 m³ on 2,700 m³
- b/ bar mleczny z kawiarnią on 8,000 m³

36

e/ lekarz, zakład fryzjerski, pokoje

obsługi i t.p. ea 3,500 m³

r a z e m i: ea 14,000 m³

Roczne zapotrzebowanie wyniesie orientacyjnie ea 14,000 m³,
a maksymalne zapotrzebowanie godzinowe ea 25 m³.

Zasilenie nastąpi z sieci miejskiej, a mianowicie z
rurociągu przebiegającego ul. Dąbrowskiego. Na powyższe

Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Nr 2

w Piotrkowie Trybunalskim wyraziło zgodę pismem L.dz. 40/1914/56
z dnia 26.IV.56 r./vide Załącznik Nr. VII/2

Wewnątrz budynku doprowadzenie gazu należy przewidzieć
do pokoju lekarza, pomieszczeń obsługi, kuchni baru mlecznego,
zakładu fryzjerskiego i kuchni mieszkań st. uboższych. W piwnicy
przewody należy prowadzić zgodnie z obowiązującymi Instrukcja-
mi T.G.O.P.L.

Podłączenie i całość inwestycji zrealizowana będzie
w 1959 r.

Finansowanie podłączenia i instalacji przewiduje się
w ramach kosztów całej inwestycji. Odpowiednie fundusze
zapewnione będą przez inwestora.

7/ Instalacja odgromowa, radiofonii przewodowej,
telefonizacja i t.p.

Budynek należy wyposażyć w instalację odgromową.

Należy zaprojektować instalację radiofonii przewodowej.

Głośniki należy przedstawić w foyer, vestibulu, hali pływalni,

37

w sali konsumpcyjnej, baru mlecznego - kawiarni, w zakładzie fryzjerskim, w pokojach obsługi, w mieszkaniach służbowych, pomieszczeniach pralni i administracyjnych.
Należy zaprojektować podłączenie budynku do sieci telefonicznej. Aparaty telefoniczne należy przewidzieć w pokoju kierownika zakładu, kierownika baru mlecznego-kawiarni, pokoju lekarza, w kasie, oraz aparaty automatyczne w foyer i w vestibulu.

Koszt tych inwestycji mieści się w globalnych nakładach związanych z całą inwestycją i pokryty będzie przez inwestora.

38

IV Urządzenia przeciwlotnicze i przeciwpożarowe

Urządzenia przewidziane w ramach biernej obrony przeciwlotniczej uzgodnione zostały z Wojewódzką Komendą T.O.P.M. Przy Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Łodzi /vide Załącznik Nr. VIII/ i składać się będą:

1. Kapielisko odkażające na 30 sitek o powierzchni 150 m²
2. Odkaźnia odzież o powierzchni użytkowej 50 m²
3. Dwa schrony II kategorii na 100 osób każdy, o łącznej powierzchni użytkowej 160 m²

W ramach obrony przeciwpożarowej rozmieszczona będzie na terenie budynku odpowiednia liczba hydrantów i hydrantek. Przewidziane jest również wyjście awaryjne.

39

V. Zagospodarowanie terenu:

Teren całej parceli wynosi on 1,658 m². Projektowany budynek będzie posiadał powierzchnię w obrzysie ścian zewnętrznych on 1,260 m². Powierzchnia zabudowana będzie więc stanowiła on 76 % całości działki.

Budynek zakłada winien być odsunięty o on 5 m od ulicy Dąbrowskiego i Ogrodowej. Powstały w ten sposób pas powinien być pokryty zielenią. Pozostała powierzchnia on 230 m² może być wykorzystana na utworzenie niewielkiego zaplecza, wybrukowanego z dojazdem ewentualnie od strony ul. Ogrodowej. W dalszej przyszłości po usunięciu garaży z sąsiedniej posesji przy ul. Ogrodowej teren ten będzie mógł być powiększony. Na zapleczu należy przewidzieć budowę trzepaków i miejsce na śmietnik.

Koszt inwestycji poniesie Inwestor w ramach kredytów związanych z realizacją inwestycji. Inwestycja zrealizowana będzie w 1959 r.

40

VI Wartości likwidowane i inwestycje zastępcze

W związku z realizacją projektowanej inwestycji zachodzi konieczność usunięcia obiektów Rejonu Eksploatacji Dróg Publicznych, który jest właścicielem posesji, a mianowicie:

- 1) Drewniany barak mieszkalny, parterowy o powierzchni w obrysie ścian zewnętrznych $\approx 14 \text{ m}^2$
- 2) Drewniany budynek tzw. "garaż" o powierzchni w obrysie ścian zewnętrznych $\approx 120 \text{ m}^2$
- 3) 4 magazyny drewniane o łącznej powierzchni w obrysie ścian zewnętrznych $\approx 313 \text{ m}^2$
- 4) Nowy płot drewniany od strony ul. Dąbrowskiego o długości $\approx 39 \text{ mb}$
- 5) Stary płot drewniany od strony posesji przy ul. Dąbrowskiego 14 o długości $\approx 36 \text{ mb}$
- 6) Droga z kostki granitowej o powierzchni $\approx 60 \text{ m}^2$

Inwestycje zastępcze nie będą prowadzone na koszt Inwestora.

41

VII Określenie rodzaju i wielkości usług.

Poszczególne działy projektowanego zakładu kąpielowego będą posiadały następującą dzienną zdolność usługową, przyjmując czas pracy Zakładu na 8 godzin.
Przy pracy w ciągu 10 lub 12 godzin, zdolność usługowa odpowiednio wzrasta.

1/ Natryski zbiorowe:

Zakłada się urządzenie 20 sisek w części męskiej i 10 sisek w części żeńskiej.

Przyjmując, że czas trwania kąpieli pod natryskiem nie przekracza 15 min., natryski zbiorowe będą mogły w normalnych warunkach obsłużyć po 640 mężczyzn i po 320 kobiet, czyli łącznie po 960 osób dziennie.

2/ Natryski indywidualne:

Zakłada się urządzenie 6 natrysków męskich i 6 natrysków żeńskich.

Przyjmując przeciętny czas na rozebranie i ubranie 15 min., natryski indywidualne będą mogły obsłużyć po 192 osoby dziennie.

3/ Łazienka sucha i parna.

Zakłada się, że pomieszczenia łaźni suchej i parnej będą miały po 25 m² powierzchni użytkowej.

Przyjmując średni czas korzystania z łaźni rzymskiej:

42

1 pomni ha ea 45 min. zespół będzie mógł obsłużyć
ea 200 osób dziennie, a uwzględniając, że znaczna
część osób będzie korzystała z obydwu urządzeń prę-
masaty ea 150 osób.

4/ Kąpiele wannowe:

Zakłada się urządzenie 6 kabin jednowannowych męskich
i 6 kabin jednowannowych żeńskich.

Przyjmując przeciętny czas korzystania z kąpieli
wannowej, wraz z ubieraniem i rozbieraniem się na 45 min.
Kąpiele wannowe będą mogły obsłużyć dziennie ea 120 osób,
a uwzględniając, że część osób będzie korzystała z masażu
w kabinach kąpielowych ea 100 osób.

5/ Basen:

Zakłada się, że basen będzie posiadał powierzchnię
ea 200 m², w tym ea 2/5 przeznaczona dla osób umiających
pływać i ea 2/5 dla osób nie umiających pływać.
Teoretycznie powierzchnia potrzebna dla osoby umiającej
pływać wynosi 3,5 m², a dla osoby nie umiającej pływać
1,2 m², a czas kąpieli średnio 30 min.
Z powyższego wynikałoby, że z basenu może równocześnie
korzystać ea 100 osób, a w ciągu dnia ea 1500 os.

43

Normatywy te wydają się jednak wyraźnie zawyżone, gdyż przy 100 osobach korzystających równocześnie z basenu kąpiel przestałaby być przyjemnością.

Równocześnie na terenie zakładu kąpielowego znajdować się może ok. 455 osób wg. następującego zestawienia

1/ natryski zbiorowe	60 osób
2/ " indywidualne	24 "
3/ Łazienka sucha i parna	25 "
4/ Kąpiele wannowe	12 "
5/ Basen	150 "
6/ Masaż	3 "
7/ zakład fryzjerski	6 "
8/ bar mleczny i kawiarnia	40 "
9/ Vestibul /osoby oczekujące i wypoczywające/	80 "
razem	400 "
Personal własny	32 "
" obcy	15 "
mieszkańcy	8 "
o g o łą k i e m :	455 osób

Użytkowników obliczono uwzględniając osoby rozbierające, ubierające, wypoczywające, oczekujące i t.d.

VIII. Zatrudnienie i inwestycje społeczne

Globalne zatrudnienie będzie się przedstawiało jak następuje:

Kotłownia i filtry	2 osoby
Natryski zbiorowe	2 "
Kasy	2 "
Operator do przemrocy i radiowozak	1 "
Szatnia	1 "
Łaźnia i parnia	2 "
Żasaka	4 "
Natryski indywidualne	2 "
Basen	4 "
Lekarz	1 "
Kąpiele wannowe	2 "
Pralnia	4 "
Administracja i obsługa techniczna	5 "
razem:	32 osoby

Personel obcy:

Kiosk Ruchu	1 osoba
Kiosk z napojami	1 "
Bar mleczny-kawiarnia	6 "
Zakład fryzjerski	7 "
razem:	15 osób

Inwestycje o charakterze społecznym poza budowę mieszkań służbowych, nie przewiduje się ze względu na mały personel i fakt, że zaklad nie ma go.

45

w miejsce. Znaczna część urządzeń związanych z B.H.P.
jest zbędna, gdyż kapiela i bar mleczny znajdują się
na miejscu.

IX. Dane o lokalizacji

Lokalizacja ogólna i szczegółowa obiektu została opisana i uzasadniona w Załącznikach Nr. IV, I i II. Zawiadzenie o lokalizacji ogólnej i szczegółowej w formie pisemnej zostało złożone /vide Załączniki Nr. IV, I i II/

teren projektowanej budowy znajduje się w centrum miasta, w dzielnicy reprezentacyjnej. Działka wykorzystywana jest obecnie przez właściciela. Powierzchnia działki wynosi 1,658 m². Zabudowa istniejąca posiada łączną powierzchnię w obrysie ścian zewnętrznych 447 m². Ogólny procent zabudowy działki wynosi więc obecnie 29 %. Jest to zabudowa jednokondygnacyjna, drewniana.

Projektowany budynek będzie dwukondygnacyjny, szóstogłówny podgimnazjalny o powierzchni w obrysie ścian zewnętrznych 1,260 m². Procent zabudowy wyniesie 76 %. Wysoki procent zabudowy jest całkowicie dopuszczalny, gdyż plan perspektywiczny przewiduje w tej strefie zabudowę zwartą. Budynek będzie posiadał charakter zabudowy reprezentacyjnej odpowiadający danej dzielnicy miasta.

X. Określenie zakresu przewidywanej dalszej rozbudowy

Dalsza rozbudowa poza niniejszą inwestycję nie jest w zasadzie brana pod uwagę. Możliwe jest jedynie w dalszej przyszłości wyburzenie znajdujących się na terenie sąsiedniej działki przy ul. Ogrodowej garaży i urządzenie szerszego zespołu projektowanego obecnie obiektu.

47

XIV. Dane o współpracy z innymi inwestorami:

W zakresie wyposażenia zakładu fryzjerskiego i baru mlecznego-kawiarni przewidziana jest współpraca z bezpośrednimi użytkownikami. Zakład fryzjerski prowadzić będzie prawdopodobnie Spółdzielnia Pracy "Czystość" w Piotrkowie Trybunalskim, a bar mleczny - kawiarnię Piotrkowskie Zakłady Gastronomiczne.

Investor poniesie koszty dokumentacji technicznej, wykonawstwa budowy, a przyszli użytkownicy przejmą na siebie wyposażenie lokali. Dokładny zakres obciążeń finansowych obciążających zainteresowane instytucje regulują odpowiednie zarządzenia.

XV. Terminarz realizacji inwestycji

1/ Harmonogram realizacji

Inwestycja realizowana będzie w ciągu 3 lat, a mianowicie 1957, 1958 i 1959 r. Zakonieczanie wszystkich robót i oddanie obiektu do użytku przewidziane jest w IV kwartale 1959 r.

2/ Terminarz sporządzania dokumentacji projektowo-kosztorysowej

Dokumentacja projektowo-kosztorysowa wykonana będzie w trzech etapach.

2 48 2

Całość dokumentacji skompletowana będzie w następujących terminach:

Projekt wstępny: w ciągu 5 miesięcy od dnia otrzymania
zatwierdzonych ²założeń Projektowych;
Projekt techniczny: w ciągu 4 miesięcy od dnia otrzymania
zatwierdzonego Projektu Wstępnego;
Rysunki Robocze: w ciągu 4 miesięcy od dnia otrzymania
zatwierdzonego Projektu technicznego

Dokumentacja projektowo-kosztorysowa wykonywać będzie
Biuro Projektów Budownictwa Komunalnego w Łodzi,
ul. Piotrkowska 67;

Porozumienie wstępne zostało zawarte.

3/ Plan finansowania:

Nakłady finansowe w poszczególnych latach będą
przedstawiły się następująco:

1956 r.		120,000 zł
1957 r.		1080,000 "
1958 r.		1600,000 "
1959 r.		1700,000 "
r a z e m:		4,500,000 zł

- 49 -

XIII. Wskaźnikowy koszt inwestycji

Orientacyjny, wskaźnikowy kosztorys inwestycji
przedstawia się, jak następuje:

L.p.	Wyszczególnienie	Ilość	Cena	Suma
1.	Roboty budowlane i instalacyjne	11.600 m ³	300 zł/m ³	3.480.000 zł
2.	Dodatkowy koszt urządzeń TOPL			100.000 zł
3.	Ułożenie kabla odprowadzającego	90 mb		8.000 zł
4.	Zagospodarowanie placu budowy 7 %			252.000 zł
5.	Zaplecze	230 m ²	146 zł/m ²	33.580 zł
6.	Zieleń	165 m ²	10 zł/m ²	1.650 zł
7.	Dokumentacja proj.koszt. 4 %			155.000 zł
8.	Nadzór techniczny 1,65 %			64.000 zł
9.	Sprzęt i wyposażenie			190.000 zł
10.	Nieprzewidziane, uporządkowanie tytułu prawnego, wiercenia próbne i td. 5 %			216.000 zł
			razem:	<u>4.500.000 zł</u>

Globalny koszt inwestycji wyniesie orientacyjnie
ca 4.500.000 zł.

XIV. Wskaźniki techn.-ekonomiczne

1. Wysokość nakładów na 1 stanowisko usługowe wyniesie:
4.500.000 zł : 225 = 20.000 zł.

a przyjmując, że matryki zbiorowe wykorzystane będą
tylko w wyjątkowych okolicznościach, zaś basen w praktyce
poniesie kosztów najwyżej 50 osób

- 50 -

4.500.000 zł : 145 = 31.035 zł.

2. Wysokość nakładów na 1 użytkownika, korzystającego z łaźni w ciągu dnia, przyjmując 8 godzinny dzień pracy zakładu

4.500.000 zł : 3.340 = 1.348 zł.

Przyjmując natomiast 10 godzinny dzień pracy i bardziej realną frekwencję w basenie, przy równoczesnym nie uwzględnianiu natrysków zbiorowych wyniesie

4.500.000 zł : 1.738 = 2.589 zł.

3. Wysokość nakładów na 1 użytkownika przy powyższych założeniach uwzględniając, że basen będzie czynny bez kapitalnych remontów przez 10 lat wyniesie

4.500.000 zł : 5.214.000 = 0,86 zł

4. Wysokość nakładów na 1 mieszkańca miasta wynosi:

4.500.000 zł : 47.800 = 90,60 zł.

a uwzględniając perspektywiczny wzrost liczby mieszkańców miasta wynosi

4.500.000 zł : 70.000 = 64,30 zł.

5. Kubatura na 1 stanowisko usługowe wynosi

11.600 m³ : 145 = 80 m³

51

XV, Klauzula wykonawcza

Wyżej wyszczególnione Założenia Projektowe zatwierdza
się i zezwala na wykonanie Projektu Wstępnego.

..... /miejsce/

..... /data/

.....
Podpis władzy nadzorczej
Inwestora/

- 52 -

Z A Ł A C Z N I K. Nr. 1

Uzasadnienie potrzeby inwestycji i przyjętego programu użytkowego

Piotrków Trybunalski posiadający na dzień 31.XII.1955 r. 47.736 mieszkańców nie posiada właściwego zakładu kąpielowego. Istniejący zakład nie zaspakaja potrzeb ludności. Potrzeby te są tym bardziej ostre, że przeważająca większość mieszkań na terenie Piotrkowa nie posiada łazienek. Łazienki posiadają jedynie mieszkania nowe, w zbudowanych po ostatniej wojnie domach ZOR. Dokładna liczba ludności mieszkająca w mieszkaniach posiadających łazienki nie jest znana, ale wg szacunku Prezydium Miejskiej Rady Narodowej Wydział Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej wynosi poniżej 10 % ogółu ludności miasta .

Istniejący obecnie zakład kąpielowy posiada 4 kabiny wannowe, w tym 1 podwójną, czyli łącznie 5 wanien i 14 natrys-ków. Zakład znajduje się w budynku jednopiętrowym, którego parter zajęty jest przez ośrodek zdrowia. Budynek jest stary i zagrzybiony. Urządzenia kąpielowe są w złym stanie. Zwłaszcza urządzenia kotłowe wymagają częstych napraw. Zatrudnienie składa się z łaziennej, 2 palaczy i inkasenta. Łącznie 5 osób. Zakład wykorzystany jest ponad swe normalne możliwości. Miesięczna frekwencja przekracza 4.000 osób. Zaznaczyć należy, że w przeciwieństwie do innych miast mieszkanych Piotrkowa, a zwłaszcza kobiety niechętnie korzystają z natrysków. Być może przyczyną jest fakt, że natryski w istniejącym zakładzie znajdują się w pomieszczeniu szklonym.

- 55 -

Do zaspokojenia potrzeb sanitarno-higienicznych ludności przyczyniają się również w pewnej mierze istniejące kąpieliska fabryczne. Urządzenia te posiadają głównie zakłady położone na peryferiach miasta. Ich liczba i wielkość, oraz stopień wykorzystania nie są znane.

Piotrków Trybunalski nie posiada zupełnie krytych basenów kąpielowych. Istniejący basen otwarty wybudowany został w czasie ostatniej wojny. Basen posiada 50 m.b. długości i rozbiornik. Ścieki naturalne na terenie miasta i jezioro Bugaj nie nadają się do kąpieli, ze względu na zbyt małą ilość wody, a w wypadku jeziora Bugaj, ze względu na bagniste brzości.

Z tego względu zachodzi konieczność budowy w mieście nowego zakładu kąpielowego, który zaspokajałby potrzeby higieniczno-sanitarne ludności, a równocześnie posiadałby kryty basen kąpielowy, służący zarówno zrzeszeniom sportowym, jak i indywidualnym obywatelom.

Obliczenie wielkości potrzebnego basenu i zakładu kąpielowego opiera się w zasadzie na istniejącej obecnie liczbie ludności, a nie na liczbie ludności w okresie perspektywnym, którym w myśl założeń urbanistycznych osiągnie 70.000 osób. Przyjmuje się bowiem, że nowi mieszkańcy Piotrkowa będą w zasadzie mieszkali w nowym budownictwie wyposażonym w odpowiednie urządzenia sanitarne.

Wg Tymczasowych Normatywów Urbanistycznych dla Projektowania Miast i Osiedli, wydanych przez Ministerstwo Budownictwa Miast i Osiedli w czerwcu 1951 r. liczbę potrzebnych miejsc w zakładach kąpielowych oblicza się przyjmując, 52 kąpiele rocznie, 300 dni pracy w roku zakładu, 10 godzin dziennie

- 54 -

pracy zakładu i współczynnik jednoczesności 1,2. Liczbę osób korzystających z łaźni miejskich przyjmuje się dla miast o ludności do 5.000 osób na 50 %, dla miast o ludności do 15.000 na 25 %, do 50.000 na 10%, dla miast o ludności 100.000 osób i większych na 10%. W myśl podanego wzoru, a mianowicie

$$\text{Liczba miejsc} = \frac{R \times 52 \times 1,2}{500 \times 10}$$

Łaźnia w Piotrkowie powinna posiadać 11 miejsc. Promień obsługi wynosi przy komunikacji miejskiej do 1,5 km. a w miastach nie posiadających komunikacji miejskiej do 1 km. Wzór ten i wskaźniki stosuje się w zasadzie jedynie dla okresu perspektywnicznego. Dla obliczenia potrzebnej wielkości łaźni w Piotrkowie wydaje się on nieprzydatny, zwłaszcza ze względu na i wiele niższy procent mieszkanców posiadających własne łaźnie.

Normatywy i Wskazania Urbanistyczne wydane w Warszawie w kwietniu 1955 r. i opracowane przez Instytut Urbanistyki i Architektury /dotychczas nie obowiązujące/ różnią się głównie tym od podanych wyżej, że zakładają tylko 48 kąpielni rocznie, a liczbę ludności korzystającej zalecają przyjąć jako liczbę ludności w mieszkaniach bez łaźniak minus 20 % dzieci, chorych i starców nie korzystających z łaźni publicznych. W myśl tego wzoru łaźnia miejska w Piotrkowie winna posiadać ca 700 miejsc. Nie wydaje się również, aby ten wzór był do przyjęcia. Podobnie przedstawia się zresztą sprawa z wzorem podanym w normatywie do projektowania zakładów kąpielowych.

Nieco bliższy potrzebom Piotrkowa wydaje się normatyw radziecki podany przez J.P. Lewoczenkę w książce Planowanie

- 55 -

Miast, wydanej w Warszawie w 1954 r. przez P.W.T. Zaleca on przyjmować 8 - 10 miejsc na 1.000 mieszkańców miasta. Kubatura budynku wraz z kotłownią wolnostojącą na 1 miejsce winna wynosić 63 m³, a powierzchnia działki przy osobnej kotłowni 0,3 - 0,4 ha, a bez osobnej kotłowni 0,1 - 0,2 ha.

W wypadku Piotrkowa jednak wielkość zakładu limituje w pierwszym rzędzie wielkość stojącego do dyspozycji terenu i środków finansowych. Z tego względu przyjęto za podstawę budowę zakładu kąpielowego, który spełniałby rolę nie tylko kąni o zadaniach higieniczno-sanitarnych, ale również posiadałby charakter rozrywkowy i sportowy o 145 stanowiskach usługowych, wliczając w to również miejsca w basenie-pływalni.

Wybrany teren jest dogodny. Położony jest centralnie. W zasięgu 1 km. zgrupowana jest większość ludności miasta, oraz znajdują się tereny inwestowane obecnie. Jediną wadą jest niewielki obszar parceli. W dalszej przyszłości jednak możliwe będzie jej powiększenie, gdyż znajdujące się na tych garaże parterowe ulegną z czasem wyburzeniu.

W Założeniach przyjęto budynek jednopiętrowy, jako najodpowiedniejszy dla tego rodzaju zakładu i zgodny z charakterem okolicznej zabudowy.

Program użytkowy przewiduje w pierwszym rzędzie budowę kąpieli wannowych i natrysków indywidualnych, jako najbardziej pożądaných przez ludność miejscową. Ich ilość uwarunkowana jest w pewnym stopniu możliwościami przestrzennymi. Łazienka sucha i parowa zostały dodane, gdyż miasto nie posiada dotychczas tego rodzaju usług. Wielkość basenu przyjęto zgodnie z normatywnami podanymi przez T. Soleckiiego w książce Zakłady Kąpielowe, wydanej przez P.W.T. w Warszawie w 1953 r. Zakład ten, do 2% ludności korzystać będzie codziennie z basenu.

- 56 -

Przyjmując potrzebną powierzchnię basenu na 3,5 m² dla osób umiejących pływać i na 1,2 m² dla osób nie umiejących pływać otrzymujemy potrzebną powierzchnię basenu. Jego wymiary, a mianowicie 8 x 25 m, przyjęte zostały dlatego, ponieważ w myśl założenia basen będzie mógł być przystosowany do świadczeń sportowych.

Natryski zbiorowe nie zostały w zasadzie przewidziane. Ponieważ jednak Wojewódzka Komenda TOPL przy Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej narzuciła konieczność budowy kąpieliska odfekalizującego, założono możliwość przystosowania kąpieliska do potrzeb natrysków zbiorowych. Ze względu jednak na znaczną liczbę zaplanowanych sitek, nie wydaje się, aby ta część była w normalnych warunkach w większym stopniu wykorzystywana. Kąpielisko to zaplanowano w suterynie ze względu na brak miejsca na kondygnacjach nadziemnych.

Bar mleczny - kawiarnię i zakład fryzjerski zaplanowano ze względu na złożony charakter obiektu. Z tego względu również przewiduje się możliwie reprezentacyjny charakter foyer i vestibulu na piętrze. Pralnię przewiduje się tylko na potrzeby własne zakładu.

Rozbicie poszczególnych pomieszczeń na piętra wynika z konieczności przestrzennych. Pomieszczenia, w których woda może być rozchlapywana na podłogę zlokalizowane są na parterze. Eventualnie, ze względu na istniejącą rozbieżność w zapotrzebowaniu powierzchni użytkowej pomiędzy obydwoma kondygnacjami, pokój lekarski może być na etapie Projektu Wstępnego umieszczony na piętrze.

- 57 -

Z A Ł A C Z N I K Nr. II

Dane o terenie budowy i uzbrojeniu, oraz inwentaryzacja
stanu istniejącego.

Teren budowy projektowanego zakładu kąpielowego położony jest w zachodniej części śródmiejskiej dzielnicy miasta, w niewielkiej odległości od dworca kolejowego. W odległości ca 300 m. na południe przebiega ulica Słowackiego, stanowiąca główną arterię komunikacyjną miasta, a w odległości ca 200 m. na północ ulica Stalina stanowiąca drugą ważną oś miasta. Od strony zachodniej projektowany teren budowy graniczy z ul. Dąbrowskiego, będącą jedną z najruchliwszych ulic śródmiejskich.

Teren budowy położony jest w dzielnicy mieszkaniowej, przy czym znajdujące się w bezpośrednim sąsiedztwie budynki posiadają charakter częściowo reprezentacyjny. W niewielkiej odległości znajduje się parkino. Dzięki centralnemu położeniu projektowanego obiektu w promieniu 1,5 km. mieszka cała niemal ludność Piotrkowa. W większej odległości zamieszkuje jedynie ludność rolnicza, licząca obecnie około 1.500 osób. Najgęściej zamieszkaną część miasta, a mianowicie stare miasto położone jest w odległości ca 1 km. w linii powietrznej. W promieniu 1 km. stanowiącego naturalny zasięg zakładów kąpielowych przy braku komunikacji miejskiej mieszka ponad połowa ludności miasta, szacunkowo ca 25.000 osób. Nowopowstające dzielnice mieszkaniowe miasta zlokalizowane są w niewielkiej odległości na południe od terenu projektowanej budowy. Na skutek położenia przy ul. Dąbrowskiego w niewielkiej odległości od dworca i od ul. Słowackiego, projektowany zakład kąpielowy będzie miał zapewnioną dogodną komunikację ze wszystkimi dzielnicami miasta.

- 58 -

Wiatry na terenie projektowanego obiektu przeważają z kierunków zachodnich i południowo-zachodnich. Teren zagrożony jest możliwością okresowego znalezienia się w zasięgu wyziewów i zadymienia o niewielkich rozmiarach, zwłaszcza przy południowo-wschodnich wiatrach. W pobliżu znajdują się niewielkie masywy zieleni urządzonej.

Przebiegająca od strony zachodniej ul. Dąbrowskiego posiada pełne uzbrojenie, t.j. wodociąg miejski o średnicy 100 mm. prowadzący wodę, ze znajdującą się w niewielkiej odległości wieżę ciśnienia, przewód kanalizacyjny o średnicy 250 mm. przewody elektryczne i gazowe, oraz kabel telefoniczny. Ulica wybrukowana jest czerwonym klinkierem. Przebiegająca od strony północnej ul. Ogrodowa posiada również wodociąg, kanalizację i przewody elektryczne, oraz nawierzchnię z kostki granitowej.

Od strony południowej posesja graniczy ze znajdującym się przy ul. Dąbrowskiego 14 reprezentacyjnym budynkiem dwukondygnacyjnym, w zasadzie wolnostojącym, zajmowanym przez W.K.R. Budynek ten jest odsunięty od granicy posesji przy ul. Dąbrowskiego 12, na której projektowany jest zakład kąpielowy. Od strony wschodniej projektowany teren budowy graniczy z parterowymi, mурowanymi garażami, których sły stan techniczny pozwala przewidywać, że zostaną w stosunkowo krótkim czasie zlikwidowane.

Pozostałą zabudowę w pobliżu projektowanego obiektu stanowią budynki mieszkalne dwu- i trzykondygnacyjne, mogące znajdować się w dobrym stanie. Jedyny wyjątek stanowi stojący w poprzek ulicy Ogrodowej stary budynek parterowy, przeznaczony do wyburzenia.

Projektowany teren budowy, a mianowicie posesja przy

- 59 -

ul. Dąbrowskiego 12 posiada ogólną powierzchnię ca 1.658 m²
Teren jest niemal zupełnie płaski z b. niewielkimi spadkami.

Wytrzymałość gruntu nie jest dokładnie znana, ale teren projektowanej inwestycji, podobnie jak większość terenów na obszarze Piotrkowa, posiada dobre warunki budowlane. Jedynie tereny położone nad jeziorem Bugaj i w dolinie rzeki Strawy, dość znacznie oddalone, posiadają piasek w poziomie wód gruntowych, pływany /kurzawka/. Pozostałe tereny utworzone są z gliniastych piasków zwałowych, dających dobre warunki budowlane. W pobliżu znajdują się budynki o dość znacznej wysokości.

Teren posesji zajmowany jest obecnie przez magazyny Rejonu Eksploatacji Dróg Publicznych, którego jest własnością. Znajduje się tu drewniany budynek mieszkalny, parterowy o powierzchni ca 14 m², drewniany budynek, t.jw. "garaż" o powierzchni ca 120 m², oraz cztery magazyny drewniane o łącznej powierzchni w obrysie ścian zewnętrznych ca 313 m². Ogólny procent zabudowy działki wynosi ca 29 %. Wszystkie budynki są drewniane. Ich stan techniczny jest jeszcze dość dobry, jeżeli wzięć wszystkie zbudowane zostały w 1916 r. Ich użytkowanie jest zgodne z pierwotnym przeznaczeniem. Od strony ul. Dąbrowskiego znajduje się nowozabudowany parkan drewniany, a od strony południowej parkan drewniany w stanie zawałowanym. Na terenie posesji rośnie 1 drzewo. Posesja posiada niezbędne uzbrojenie. Poza drogą wybrukowaną kostką granitową, reszta terenu jest niezabrukowana.

STAT

Page Denied

Next 8 Page(s) In Document Denied

Protokół

z konferencji z przedstawicielami zakładów oraz spółdzielni przemysłowych odbytej w Sieradzu w dniu 7.XI.1957 r.

Temat konferencji: stan istniejący zainwestowania przemysłu oraz przewidywany program w perspektywie.

Lista obecności w załączeniu.

1. Sieradzkie Zakłady Przemysłu Dziewiarskiego

Produkcja - wyroby dziewiarskie, surowiec przędza /bawełna/ wełna, jedwab. Dowlz przędzy - z Łodzi. Przewidywana produkcja na rok 1960 - 40 tys. sztuk dziennie. Przerzut masy towarowej 3 tys. t. rocznie. Przewiduje się produkcję dwuzmianową, dziesięciu dziewiarskiego - trzymianową. Zatrudnienie w chwili obecnej 1100 osób, przewidywane 2500 w tym około 70% kobiet. Zużycie wody w stosunku do możliwości poboru czterokrotnie mniejsze /na trzy pompy pracuje jedna i to okresowo/. Wobec powyższego zakład może zoopatrzyć w wodę oskę miasto. Ponadto zostają nadwyżki pary, które również może przejąć miasto na potrzeby CO. Twardość wody pobieranej z Warty okresie średnia 8°. Ścieki odprowadzane do rzeki Warty, charakter szkodliwy, oczyszczalnik w budowie. Problem zadyimienia miasta nie występuje.

2. Sieradzkie Zakłady Przem. Terenowego, ul.22-Stycznia.

Poszczególne zakłady rozrzucone na terenie powiatu. Sieradz posiada:

- a) Zakład poligraficzny - mieści się w 2 budynkach murowanych maszyny pleskie (typografia), przewidziane sprowadzenie maszyn offsetowych. Produkcja - opakowanie, torebki. Zakład posiada introligatoremnie powiązane dodatkowo z działem kartonowy pawilon skórzanego. Zatrudnienie osób 105, po rozbudowie zakładu wzrost o oko. 100 pracowników. Trudności rozbudowy - brak rezerwy terenu.
- b) Pawilon skórzany w budowie obuwniczo-galanteryjnym oraz kółkownia. Zatrudnienie - 86 osób w tym 72 chałupników (20 mieszkańców Sieradza). Charakter produkcji - kartonowe, krajalnia, wykończenie chałupnicze. Zatrudnienie w krajalni i kartonazach - 8 osób. Przewidywany wzrost zatrudnienia ogółem 60 osób.
- c) Browar Sieradzki - Krakowskie Przedmieście 56. Wytwórnia Wod Gazowych i Rozlewnia Piwa, w budowie winiarnia. Ponadto nadbudowa budynku wytwórni z przeznaczeniem na dział torebkarski. W związku z budową winiarni przewiduje się budowę studni głębinowej - 8 m. Przewidywana produkcja winiarni 0,5 mil. litrów rocznie. Zatrudnienie 30 osób, przewidywanie w winiarni 20 osób.
- d) Zakłady Stolarskie - ul.13-Grudnia 57. Produkcja mebli - gabinetowe i stoliki pod radio. W przyszłym roku wymiana - kompletowanie maszyn. Zatrudnienie 25 osób.

- 2 -

przewidziany wzrost 40 osób.

- e) warsztat alusarski. Usługi w zakresie maszyn rolniczych. Charakterystyka zakładu - kuźnia, *miot pneumatyczny*, stolarnia. Przewidziane przeniesienie z obecnego terenu wspólnego z PZGS i *Pogodem*. Projektuje się przejście warsztatów szkolnych.

3. Sieradzka Gorzelnia Przemysłowa w Sieradzu, ul. Starogardzka 1

Teren zakładu 3 ha. Produkcja: drożdże suszone, spitytus *szwacz* techniczny, lód suchy, węgiel *potasu*. Odnosnie produkcji węgla potasu - jest to produkt uboczny, wielkość produkcji może osiągnąć 120 t miesięcznie. W chwili obecnej proces *mykacji* obejmuje jedynie 50%, pozostała część jest wpuszczona do rzeki. Surowiec melasse dostarczany jest z osady Polski. Zużycie wody 120m³/godz. Zapotrzebowanie pokrywają 2 studnie miejscowe, w budowie trzecia głębinowa. Zatrudnienie 117 osób w tym 25% kobiet. Przerzut masy towarowej 150 t. dziennie.

4. Spółdz. Pracy Włókienniczo-Odzzieżowej im. 10-lecia PKWN, ul. 15-Grudnia nr 17.

Zakład obejmuje tkalnię ręczną (8 krosien) i szwalnię. Zajmuje część budynku mieszkalnego (piętro). Zatrudnienie - 130 osób praca jednozmianowa. w produkcji 95 osób. Produkcja *tkaniny* dekoracyjnej, kapy podszewki, firanki, włosianka, konfekcja ciężka, na zamówienie produkcja ekstra. Stan techniczny lokalu zły, potrzeba terenu pod budowę hali produkcyjnej na 200-250 osób.

5. Rejonowa Spółdz. Przem. Ludowego i Art. Sztuki Sieradzka, ul. Warszawska 15.

W chwili obecnej produkcja rzemieślnicza na terenie osiedla powiatu. W Sieradzu administracja, magazyny (zatrudnienie 30 osób) Przewidziana budowa przedziału - 200 wrzecion, tkalni 50 krosien Wzrost zatrudnienia 100 osób.

6. Powiatowa Wielobranżowa Sp. Pracy Usług Rzemieślniczych, ul. Kolejowa 6.

W chwili obecnej charakter usługowy. Przewidziana stolarnia mechaniczna oraz zakład prefabrykatów. Przewidywany wzrost zatrudnienia 50 osób.

7. Nadwarciańska Sp. Pracy w Sieradzu ul. 15-Grudnia 106

Przetwórnia owocowo-warzywna oraz eksploatacja piasekó rzecznych. Produkcja przetworów oparta o zaplecze owocowo-warzywno powiatu. Produkcja obejmuje kompoty i dżemy, przecier pomidorowy i tp. Zatrudnienie 115 osób, przewidywany wzrost 75 w tym 25 osób do eksploatacji piasekó. Rozlewnia oleju - 1200 t. rocznie. Eksploatacja piasekó 40 tys. t. rocznie. Miejsce wydobycia piasekó posiada kolejke wąskotorową. Projekt budowy *drogi*.

8. P.S.S. ul. Mickiewicza 3.

Obiekty produkcyjne: *szwalnia*, *maszarnia*, 2 piekarnie *maszynowa*. a) Rzemnia - zakład szewstwowany, nie nadaje się do produkcji

- 3 -

Odprowadzenie ścieków poprzez *sanit* odkrytym rowem do *areli* Warty. Brak kotłowni, chłodni i tp. Zatrudnienie 18 osób. Po zbudowaniu *nowy* wzrost do 30 pracowników.

b) Maszarnia - Puławskiego 2

Produkcja 1500 do 2000 kg dziennie. Nie pokrywa zapotrzebowania m. Sieradza (winno być 3 tys. kg. dziennie wg norm 150g/MK). Zatrudnienie 40 osób.

c) Piekarnia 1 - Armii Czerwonej
2 - Warecka 12

Dawno piekarnie prywatne, mechaniczne nie spełniają warunków sanit.-technicznych. Produkcja 6-8 tys. kg. Zatrudnienie 30 osób. Potrzeba nowoczesnego obiektu, przewidywane zatrudnienie 60 osób

d) Ciastkarnia - Swierżczewskiego - przeznaczona do likwidacji.

e) Składy, ul. Armii Czerwonej - *nie ma w ilości intensywniej*

f) Tuczarnia, ul. 15 Grudnia 25.
25 ów w oparciu o odpady zakładowego żywienia.

g) Baza Transportowa.

9. Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska - Zamkowa 15.

Produkcja *st. aparatu o skup mleka - masło, sery, mleko konsumpcyjne*
Sten techniczny dobry *wirówki pasteryzatory* *ziemiak*
Skup 10 ml. l. mleka rocznie, możliwość skupu większa.
Ścieki odprowadzone do odnogi Warty.

10. Woj. Przedś. Hurtu Spożywczego - Kosciuszki 25.

Budowa magazynu drobnicowego. Budowa magazynu centralnego w projekcie.

11. Zasadnicza Szkoła Zawodowa - Zamkowa 24.

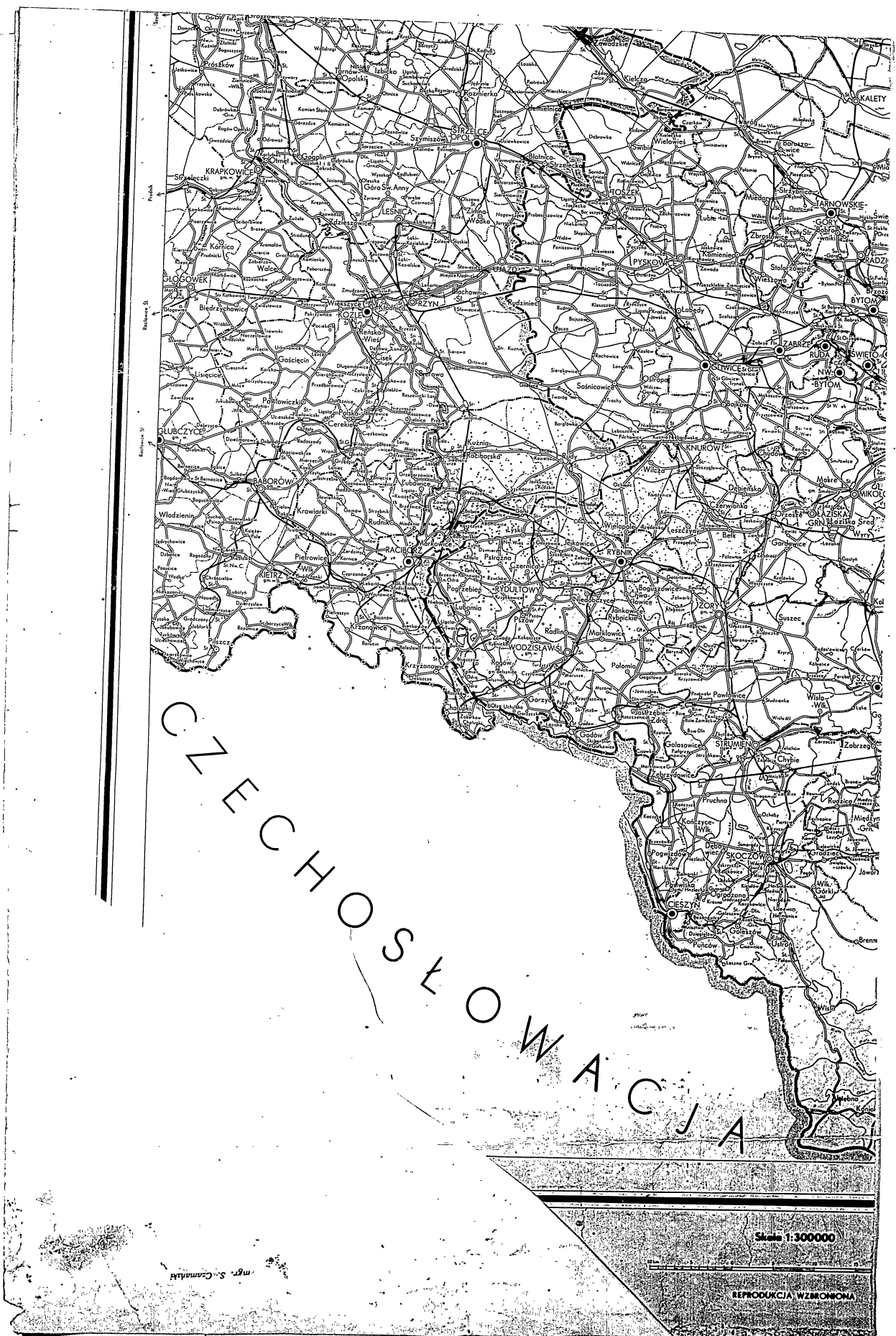
Zdewastowane baraki, warsztaty przy ul. Kosciuszki 7 - odlewnia, warsztaty. Kierunek *mechaniczny, dziewiarski, elektrotechniczny*. 40% uczniów miejscowych, 60 z poza miasta. Nauka 3-zmianowa. Zatrudnienie 75 osób. Po przeniesieniu skoncentrowane byłaby szkoła, internat, warsztaty. Będzie 600 uczniów.

STAT

Page Denied

Next 10 Page(s) In Document Denied

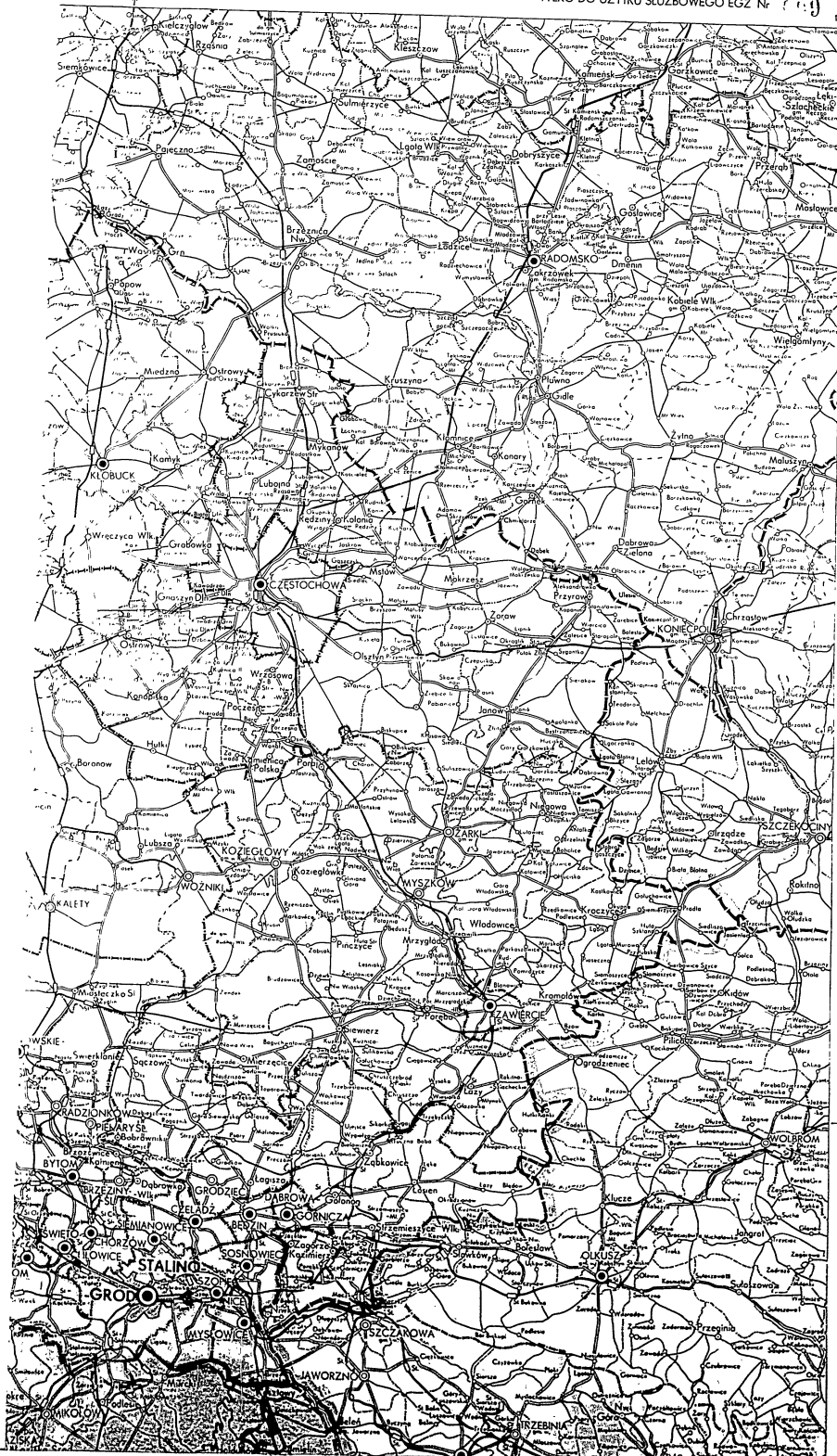

TALINOGRODZKIEGO

1891

TYLKO DO UŻYTKU SŁUŻBOWEGO EGZ. Nr 1:9

1950
5115

Objaśnienie znaków

GDAŃSK

GDAŃSK

GDAŃSK

GDAŃSK

GDAŃSK

GDAŃSK

GDAŃSK

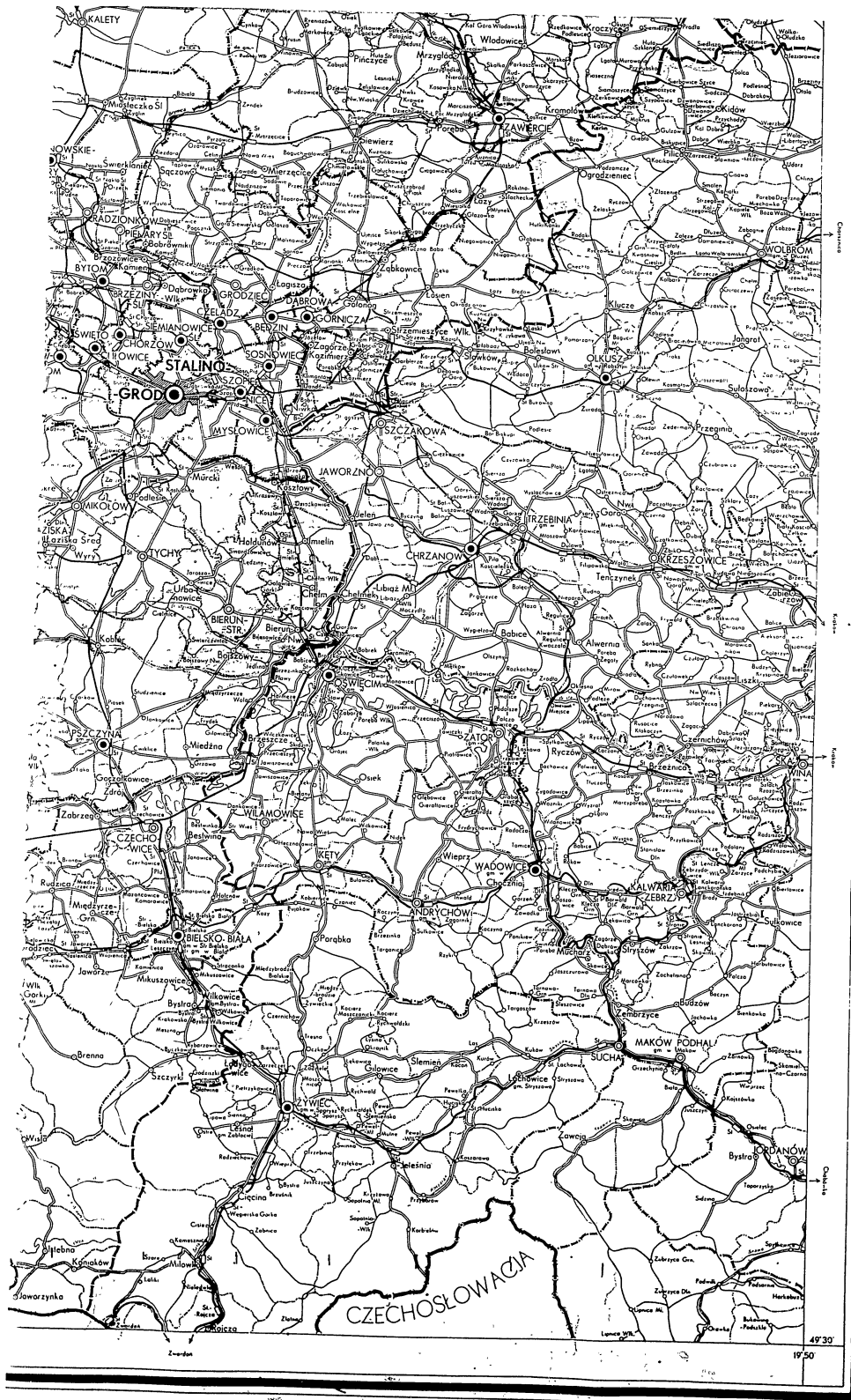
GDAŃSK

GDAŃSK

GDAŃSK

GDAŃSK

GDAŃSK

Objaśnienie znaków

GDANSK

JASLO

BIECZ

Krasne

Droga

Kolej

Rzeka

Strumień

Jezero

Las

Pole

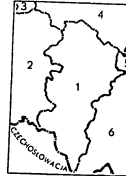

Droga

Kolej

Podział admin. wg stanu z dn 1 VII 1953 r.

- 1 - woj. śląskie
- 2 - opolskie
- 3 - poznańskie
- 4 - łódzkie
- 5 - kieleckie
- 6 - krakowskie

Centralny Urząd
Geodezji i Kartografii
Państw. Przedw. Wydawn. Kartograf.

WARSZAWA 1954

Przydział Wojewódzki
Wojewódzki Zarząd

Declassified in Part - Sanitized Copy Approved for Release @ 50-Yr 2014/05/08 :
CIA-RDP81-01043R002700210001-4

Page Denied

Next 1 Page(s) In Document Denied

Declassified in Part - Sanitized Copy Approved for Release @ 50-Yr 2014/05/08 :
CIA-RDP81-01043R002700210001-4

URZĄDZENIA GOSPODARKI KOMUNALNEJ

Opracowanie niniejsze obejmuje część urządzeń komunalnych przeznaczonych na obsługę ludności i urządzeń miejskich. W zasadzie rozpatrywane są jedynie urządzenia zarządzane przez Miejski i Wojewódzki Zarząd Przedsiębiorstw i Urządzeń Komunalnych, jednak w niektórych wypadkach omówiono również urządzenia nie związane pod względem administracyjnym z organami władz terenowych. Dotyczy to urządzeń związanych funkcjonalnie z gospodarką komunalną. Z zakresu opracowania wyłączone zostały urządzenia komunalne związane z komunikacją, jak konserwacja i rozbudowa ulic, tramwaje miejskie, autobusy i t.p., oraz urządzenia wchodzące w zakres uzbrojenia terenu i obsługi technicznej, jak wodociągi, kanalizacja, sieć elektryczna, gazowa, telefoniczna i t.d.

Ilość wszystkich wyżej określonych urządzeń komunalnych na terenie Ł.O.P. jest niedostateczna, co jest wynikiem ogólnego zaniedbania urządzeń tego typu w okresie kapitalizmu. Rozmieszczenie przestrzenne zakładów komunalnych wykazuje charakterystyczną nierównomierność. Większość urządzeń koncentruje się w samej Łodzi, a na pozostałym terenie Ł.O.P. jest ich zdumiewająco mało. Nawet duże stosunkowo miasta, jak Pabianice, czy Żgierz nie posiadają zupełnie niektórych urządzeń. Zjawiska tego nie można tłumaczyć samą tylko bliskością Łodzi, gdyż dalsze miasta regionu wykazują również ich **zupełny brak**.

URZĄDZENIA GOSPODARKI KOMUNALNEJ

Opracowanie niniejsze obejmuje urządzenia gospodarki
komunalnej nastawione na obsługę ludności miasta i u

- 2 -

Hotele

Liczba hoteli ogólnodostępnych na terenie Ł.O.P. jest rażąco mała. Cały region, będący poważnym ośrodkiem przemysłowym i administracji gospodarczej w skali krajowej, posiada zaledwie cztery hotele. Wszystkie cztery obiekty skoncentrowane są w Łodzi. Pozostałe miasta regionu nie posiadają, ani jednego hotelu.

Ten stan rzeczy jest objawem wysocy niezadowolającym. W żadnym z innych ośrodków Ł.O.P. posiada funkcje nie związane bezpośrednio z Łodzią. Dotyczy to zwłaszcza Pabianic i Łęczycy, gdzie zlokalizowany jest poważny przemysł chemiczny i inny. Koluszki stanowiący poważny węzeł kolejowy w skali krajowej, Łęczycy, które posiada pewne walory turystyczne i innych miejscowości. W myśl Tymczasowych Normatywów Urbanistycznych, następujące miasta powinny posiadać hotele:

<u>Miasto, lub miejscowość</u>	<u>Ilość łóżek hotelowych na</u> <u>bazie obecnej liczby ludności</u>
Łódź	241
Pabianice	131
Koluszki	68
Aleksandrów	44
Konstantyń	42
Głowno	41
Łęczycza	37
Brzeziny ..	31
Koluszki	29
Tuszyn	25
Łask	20

- 3 -

Strzyżów	13
Kolonia	11
Rzeczka	10
Razem poza Łodzią	743 łóżka

Jeśli nawet mniejsze ośrodki położone w promieniu 15 km. od Łodzi mogłyby hoteli nie posiadać, a Żelazna i Lubianice posiadać je w zmniejszonych rozmiarach, zupełny ich brak stanowi pewne utrudnienie w bardziej harmonijnym rozwoju regionu.

Cztery istniejące w Łodzi hotele są duże i dobrze wyposażone. Budynki, jakkolwiek stare, są w dobrym stanie, a niektóre z nich należą do najładniejszych w mieście. Również wyposażenie ich należy do najlepszych w kraju. Globalna liczba ~~xxx~~ ^{liczba pokoi} wynosi 584, a łóżek 850. W myśl przytoczonych poprzednio Tymczasowych Normatywów Urbanistycznych nie stosujących się wprawdzie do miast rzędu wielkości Łodzi, globalna liczba łóżek winna wynosić 3720.

+ Największy z nich, Grand Hotel, posiada, posobnie zresztą, jak i niektóre inne, szereg urządzeń dla wygody publiczności, jak restaurację, kawiarnię, zakład fryzierski i t.p.

Pomimo tego w Łodzi nie odczuwa się obecnie silnie braku hoteli. W ciągu roku ilość osobonoclegów we wszystkich hotelach łódzkich wynosi 262 350, czyli ca 729 dziennie. Średnie roczne obłożenie łóżka wynosi więc ca 308 dni w roku, co może być uważane za normalne. W ciągu ostatnich dwóch lat daje się

- 4 -

zasobnictwa w hotelach. Różnicą spadku frekwencji, tłumaczony ograniczeniem wyjazdów służbowych w skali ogólnokrajowej.

Trzy z spośród istniejących hoteli zarządzane są przez Hotele Miejskie podległe Prezydium Rady Narodowej m. Łodzi, a największy Grand Hotel przez Orbis. Grand Hotel, będący jednym z największych i najlepszych obiektów tego typu w kraju, wykazuje naogół większą frekwencję, niż hotele miejskie.

Zakłady kąpielowe i kąpiele

Urządzenia kąpielowe/komunalne reprezentowane są na terenie Ł.O.P. wyjątkowo skromnie, co jest w znacznej mierze pozostałością po okresie kapitalizmu.

Ilość ~~urządzeń~~ i wielkość zakładów kąpielowych powinna być w miastach odwrotnie proporcjonalna do stanu wyposażenia budynków mieszkalnych w wodę i łazienki. Jakkolwiek brak jest na tym odcinku dokładnych danych, sytuacja na terenie całego regionu, nie wyłączając Łodzi, jest wręcz katastrofalna. W 1953 r. na 26.281 nieruchomości mieszkalnych na terenie Łodzi, zaledwie 1861 było przyłączonych do miejskiej sieci wodociągowej, czyli szacunkowo mniej, niż 10% mieszkańców korzystało z wody miejskiej. Można przyjąć, że liczba osób korzystających z własnych łazienek była nie większa.

Pomimo, że sytuacja w Łodzi w okresie międzywojennym była niewątpliwie jeszcze gorsza, Łódź do 1939 r. posiadała zaledwie dwa miejskie zakłady kąpielowe.

Obecnie na terenie całego Ł.O.P. istnieje 17 zakładów kąpielowych, z tego 7 w Łodzi. Globalna ilość wanien i

- 5 -

natrysków wynosiła 542, z tego 320 w Łodzi.

Tymczasowe Normatywy Urbanistyczne zakładają, że w

miastach do 5 000 mieszkańców z łądną powinno
móc korzystać 50% ludności
miastach do 15 000 mieszkańców 25% ludności
miastach do 50 000 mieszkańców i większych 10%
ludności.

Liczyby te są bardzo orientacyjne i na terenie Ł.O.P.
powinny być niewątpliwie wyższe, zwłaszcza że dotyczą one w
zasadzie okresu perspektywnego, kiedy nasycenie mieszkań
łazienkami i urządzeniami sanitarnymi będzie wyższe.

Terminniej dla osiedli o liczbie ludności ponad 2000
otrzymujemy następujący obraz:

Miasto, lub miejscowość	Liczba wanien i natrysków istnie- jąca	Liczba wanien i natrysków postulo- wana przez T.N.U.
Łódź	320	1,290
Pabianice	52	251
Ozorków	42	142
Zgierz	32	136
Głowno	15	86
Żęczyca	29	76
Brzeziny	6	63
Aleksandrów	-	46
Konstantynów	10	44
Łask	-	42
Koluszki	-	30

- 6 -

Stryków	16	27
Tuszyn	12	26
Miasto-Las Kolumna	-	24
Rzgów	8	11

Wydaje się również, że cały zespół mniejszych osiedli, o liczbie ludności poniżej 2000 mieszkańców, powinien posiadać publiczne zakłady kąpielowe. Zwłaszcza Łańcie powinny posiadać siedziby gmin, celem obsłużenia okolicznej ludności wiejskiej.

Rozwój łaźni po ostatniej wojnie był stosunkowo szybki, ale ilość ich jest ciągle jeszcze zupełnie nie wystarczająca. Łódź wzrost liczby łaźni nastąpił przez remontowanie i adaptowanie istniejących budynków, oraz budowę nowych. Lokalizacja istniejących łaźni nie zawsze jest właściwa. Stan techniczny istniejących obecnie na terenie Łodzi budynków jest bardzo nierówny: niektórych dobry, innych wręcz rozpaczliwy. Podobnie przedstawia się sprawa wyposażenia technicznego. Od ogólnego, niezbyt zadowalającego poziomu, odcinają się jednak wyraźnie niektóre zakłady, jak n.p. wzorowy pod względem zabudowy i wyposażenia zakład kąpielowy w Osobkowie.

Jakość świadczonych usług, zwłaszcza z punktu widzenia higieny, jest w wielu wypadkach mierna. Ilość świadczonych usług w stosunku do liczby ludności jest mała, gdyż uwarunkowana jest wielkością i przepustowością istniejących zakładów. Na terenie m. Łodzi z łaźni miejskich skorzystało w 1953 r. 1.114.000 osób, czyli przeciętnie każdy mieszkaniec miasta korzystał z łaźni 1,8 razy w roku. Jest to w zestawieniu ze stanem sanitarnym miasta liczba niezwykle niska. W mniejszych

- 7 -

miastach regionu, posiadających zakłady kąpielowe, stosunek ten jest korzystniejszy.

Zapotrzebowanie na kąźnie będzie w większych miastach regionu stale malało, w związku z rozwojem urządzeń sanitarnych i budową nowych dzielnic mieszkaniowych. Można jednak przyjąć, że w związku z rozmiarami istniejących kąpielnic, zapotrzebowanie na te urządzenia będzie przez cały okres planu perspektywicznego bardzo poważne.

Usługi pralnicze

Usługi pralnicze, obejmujące pranie bielizny, czyszczenie garderoby i farbiarstwo świadczono są na terenie Ł.O.P. przez zakłady komunalne, spółdzielcze i prywatne.

Pralnie komunalne istnieją na terenie Łodzi i Łgierza. Miejskie Pralnie i Farbiarnie w Łodzi posiadają cztery zakłady pralnicze czynne i pralnię dzielnicową na Stokach, dotychczas nieruchomą. Posiadany park maszynowy jest prymitywny i w wysokim stopniu wyeksploatowany, jednak przedsiębiorstwo to jest stopniowo silnie inwestowane. Naskutek tego stan parku maszynowego wykazuje stałą poprawę. Daleko gorzej przedstawia się sprawa budynków. Posiadane budynki są stare, ciasne i za wyjątkiem może budynku przy ul. Wólczańskiej 257 nieodpowiednie. Usługi przyjmowane się w 34 punktach przyjmowania usług rozrzuconych po całym mieście i dowożone samochodami do zakładów. Pralnia komunalna w Łgierzu jest znacznie mniejsza, lecz stosunkowo lepiej wyposażona.

W ciągu najbliższych lat pralnie komunalne, zarówno na terenie Łodzi, jak i innych miast regionu zostaną znacznie

- 8 -

rozbudowane. W planie perspektywnym zapewne całość usług pralniczych przejęta będzie przez pralnie komunalne. W Łodzi nowe zakłady pralnicze powstaną w oparciu o sieć elektrociepłowni, celem umocnienia wykorzystania ciepła odpadowego. Zegadnienie budowy na terenie m. Łodzi jednej, lub kilku pralni w okresie perspektywnym nie jest jeszcze przesądzone. Sieć punktów usługowych rozwija się szybko, przyczem w ostatnim okresie w silniejszym stopniu uwzględniane są potrzeby przedmiś, zwłaszcza przedmiś robotniczych i dzielnic w których budynki mieszkaniowe nie posiadają pralni domowych i strychów.

Pralnie komunalne uzupełnione są siecią pralni spółdzielczych. Na terenie Łodzi pralni takich istnieje 6. Ponadto pralnie spółdzielcze istnieją w Pabianicach, Zgierzu, Osorkowie, Łęczycy, Aleksandrowie, Konstantynowie, Łasku, Brzezinach i w Kolumnie. Sieć pralni prywatnych nie odgrywa już obecnie większej roli. Zainwestowanie zarówno pralni spółdzielczych, jak i prywatnych jest b. skromne.

Świadczone przez pralnie usługi nie są jakościowo zadowalające. Ponadto pranie bielizny w pralniach publicznych trwa obecnie zbyt długo i jest stosunkowo kosztowne. W dalszym rozwoju pralnie będą musiały również przezwyciężyć głęboko zakorzenione na terenie Ł.O.P. przyzwyczajenie prania bielizny w domu.

Główna produkcja pralni publicznych na terenie Ł.O.P. niewątpliwie wzrasta powadnie ze względu na wzrastające zatrudnienie kobiet. W myśl obowiązujących w Związku Radzieckim normatywów produkcja pralni publicznych winna wynosić co najmniej

- 9 -

8 - 10 kg. bielizny na mieszkańca, ~~Przyjmując~~ na miesiąc. W tym wypadku miesięczna produkcja winna więc wynosić 5400 - 7300 ton, a uwzględniając tylko ludność miejską 4700 - 6200 ton. ~~Wskazując produkcję bielizny na mieszkańca, nie bierzemy pod uwagę żywności~~ Do tego należałoby dodać ca 20% na bieliznę pochodzącą od użytkowników zbiorowych, jak szpitale, hotele, zakłady zbiorowego żywienia i t.d. Szpitale i szereg innych instytucji tego typu korzysta obecnie z własnych pralni, co pod względem ekonomicznym może budzić pewne zastrzeżenia. Globalna produkcja pralni publicznych na terenie Ł.O.P. stanowi zaledwie drobny ułamek wyżej podanych liczb.

Przedsiębiorstwa Pogrzebowe

Usługi pogrzebowe świadczone są na terenie Ł.O.P. przez Miejskie Przedsiębiorstwo Pogrzebowe w Łodzi i przez szereg przedsiębiorstw prywatnych. Produkcją trumien zajmuje się również ~~szereg~~ kilka zakładów spółdzielczych. Są to naogół zakłady stolarskie w których produkcja ta stanowi dziedzinę uboczną.

Jedynе istniejące przedsiębiorstwo komunalne tego typu zajmuje się produkcją i sprzedażą trumien, oraz organizowaniem pogrzebów. Na terenie ~~miasta~~ Łodzi działalność jego pokrywa tylko część zapotrzebowania. Większość usług świadczona jest przez przedsiębiorstwa prywatne.

Miejskie Przedsiębiorstwo Pogrzebowe w Łodzi posiada fabrykę trumien o zdolności produkcji ca 10.000 trumien rocznie. Istniejący park maszynowy jest w wysokim stopniu specjalistyczny i nie może być użyty do innej produkcji. Maszyny są naogół w dobrym stanie, jednakże zabudowa fabrycz-

- 10 -

na jest zbyt ciasna. Znaczna stosunkowo moc produkcyjna istniejącej fabryki trumien jest tylko częściowo wykorzystana, gdyż roczna produkcja trumien wynosi zaledwie 3520 sztuk. Fabryka ta mogłaby w zasadzie obsłużyć cały teren L.O.P. na którym umiera rocznie ca 11,100 osób. W tym też kierunku idą zamierzenia przedsiębiorstwa, które przekształcać się w najbliższym czasie w centralne przedsiębiorstwo obsługujące region, względnie nawet województwo łódzkie. W tym celu wybudowany będzie nowy budynek fabryczny, oraz ~~zwiększona~~ znacznie rozszerzona sieć punktów sprzedaży trumien, obejmująca obecnie zaledwie pięć sklepów. Celem obsłużenia dalszych terenów powstana w poszczególnych miastach i większych osiedlach punkty usługowe, których zadaniem będzie wykaszanie i rozprowadzanie trumien.

Działalność usługowa przedsiębiorstwa w zakresie przygotowania pogrzebów jest narazie skromna, lecz będzie w przyszłości również rozszerzona.

Zielon komunalna

Pełne omówienie
/zagadnienie zieleni na terenie miast i osiedli L.O.P. wychodzi w zasadzie poza ramy niniejszego opracowania.

Komunalne tereny zielone występują na terenie L.O.P. w formie skwerów, zieleni, parków spacerowo-wypoczynkowych i ludowych, pracowniczych ogrodów działkowych, lasów komunalnych, cmentarzy komunalnych i grobownictwa wojennego, oraz innych.

Konserwację zieleni komunalnej zajmuje się na terenie Łodzi Miejskie Przedsiębiorstwo Ogrodnictwa, a na terenie innych miast i osiedli Miejskie Przedsiębiorstwa Komunalne, względnie bezpośrednio Prezydja i Rad Narodowych.

- 11 -

Miejskie Przedsiębiorstwo Ogrodnicze w Łodzi poza konserwacją terenów zielonych, zajmuje się również produkcją sadzonek i kwiatów na sprzedaż. Konserwowane przestrzenie zielone są znaczne, co wiąże się ze stosunkowo ^{dobrym} ~~znacznym~~ stanem zazielenienia miasta. Należy podkreślić, że zarówno znaczny wzrost powierzchni terenów zielonych w mieście, jak i rozwój przedsiębiorstwa przypada naskowicie na okres po drugiej wojnie światowej.

Ogrody zoologiczne

Na terenie Ł.O.P. istnieje tylko jeden ogród zoologiczny w Łodzi. Ogród ten rozbudowany w okresie powojennym stanowi znaczną atrakcję dla mieszkańców miasta, o czym świadczy wysoka frekwencja. Jako placówka kulturalno-rozrywkowa ^{w Łodzi} miejski ogród zoologiczny posiada cały szereg walorów. Wymienić tu należy korzystne położenie w pobliżu dużego parku ludowego, znaczną powierzchnię i ładną szatę roślinną. Natomiast ilość eksponatów jest niezbyt wielka, a stan samostawiania pozostawia wiele do życzenia. Istniejące klatki i pomieszczenia dla zwierząt nie pozwalają na ich właściwe przechowywanie, a ponadto są w wielu wypadkach stare i słabe, co już kilkakrotnie doprowadziło do ucieczki drapieżnych zwierząt.

Oczyszczanie miasta

Oczyszczaniem miasta zajmuje się w Łodzi Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania. Na terenie pozostałych miast regionu, za wyjątkiem Tuszyna, który oczyszczania w tym sensie

- 12 -

nie posiada, Miejskie Przedsiębiorstwa Urządzeń Komunalnych, względnie inne organa ^{Prezdytów} Miejskich Rad Narodowych,

Do zakresu działalności Miejskiego Przedsiębiorstwa Oczyszczania w Łodzi należy oczyszczanie ulic i placów, oraz ich mycie i polewanie, wywóz nieczystości ulicznych i domowych, wywóz nieczystości płynnych z posesji nieskanalizowanych, wstrzymywanie kosek ulicznych i szaleatów publicznych, walka ze śniegiem i gołoledzią, przerób nieczystości liściowej na komposty i t.d. Zadania te wykonywane są obecnie przez Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania w znikomym stopniu. Oczyszczaniem, zresztą o zupełnie niedostatecznej intensywności i częstotliwości, objęta jest ^{mała} część ulic i placów miejskich. Naskutek tego zbyt duży stosunkowo ciężar spada na dozorców domowych, których jest zresztą zbyt mało. Rzuca to niekorzystnie na stan sanitarny miasta. Przyczyną niedostatecznego wykonywania tego zadania jest zły stan nawierzchni ulic miejskich, z których część tylko posiada nawierzchnie ulepszone, a znikomy procent nawierzchni szlachetne, oraz brak taberu i brak wody. Znaczna część oczyszczania ulic wykonywana jest przez M.P.O. przy pomocy pracy ręcznej brygad roboczych, co nie może być uważane za zadowalające.

Polewaniem objęta jest zupełnie minimalna część ulic łódzkich, ze względu głównie na brak wody, natomiast niemożność szybkiego usuwania śniegu i swalczania gołoledzi spowodowana jest w pierwszym rzędzie brakiem dostatecznej ilości sprzętu i pługów śnieżnych.

Ilość koszy ulicznych jest zupełnie niedostateczna, nawet biorąc pod uwagę kosze znajdujące się ~~na~~ pod opieką

- 15 -

Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego i Miejskiego Przedsiębiorstwa Ogrodniczego. Podobnie niedostateczna jest liczba szaletów publicznych, których do ostatniej wojny światowej Łódź wogóle nie posiadała.

Wywóz nieczystości domowych stałych przez M.P.O. obejmuje gros budynków łódzkich, ale funkcja ta załatwiana jest obecnie w sposób mało sprawny, co rzutuje również na stan sanitarny miasta. Przyczyną jest tu brak odpowiedniej ~~liczby~~ ilości taboru, a zwłaszcza specjalnych samochodów bezpylnych. Znaczna część posesji obsługiwana jest przez zwykłe samochody ciężarowe, względnie przez wozy konne, co w zasadzie jest niedopuszczalne. Podobnie liczba puszek do śmieci jest ciągle jeszcze niewystarczająca.

Brak kanalizacji na terenie miasta powoduje konieczność usuwania nieczystości płynnych ze znacznej liczby posesji. Czynność ta wykonywana jest w zasadzie przez M.P.O. jednak i tutaj brak odpowiedniego taboru, a częściowo niemożność posługiwania się samochodami specjalnymi, ze względu na zbyt ciasną zabudowę, powoduje że czynność ta wykonywana jest w sposób niewłaściwy i w nieodpowiednich porach dnia.

Usuwanie nieczystości zarówno płynne jak i stałe nie są zupełnie wykorzystywane, ponieważ M.P.O. nie posiada zakładów produkcji kompostów.

Podstawową trudnością M.P.O. jest brak taboru, a zwłaszcza taboru specjalistycznego. Istniejące wozy są zresztą w wysokim stopniu wyeksploatowane. Zabudowa przedsiębiorstwa jest również niewystarczająca, ale na tym odcinku prowadzone są obecnie intensywne inwestycje. Istniejące braki na odcinku oczyszczania miasta są jednak olbrzymie, a spracowany w ub.r.

- 14 -

program rozbudowy przedsiębiorstwa w okresie planu perspektywicznego przewidywał nakłady ~~xx~~ wynoszące setki milionów złotych.

Sytuacja na terenie innych miast regionu jest nie lepsza. W żadnym mieście przy oczyszczaniu miasta nie jest zatrudniony tabor mechaniczny, ~~zatrudnionych przy oczyszczaniu~~ gdyż ~~wszystkie~~ wszystkie 76 samochodów zatrudnionych przy oczyszczaniu miast znajdują się w Łodzi. Inne miasta oczyszczane są w najlepszym wypadku przy pomocy taboru konnego. W wielu wypadkach jednak Prezydja Rad Narodowych nie posiadają nawet własnego taboru konnego i korzystają z publicznego transportu. Sytuacja taka istnieje zwłaszcza w Koluszkach, Łasku i Strykowie. Stosunek powierzchni oczyszczanych ulic i placów do ogólnej długości ulic jest ^{jednak} w wielu miastach Ł.O.P. korzystniejszy, niż w Łodzi. Stosunkowo dobrze oczyszczany jest zwłaszcza Ozorków i Łęczyca.

Obecnie rozważana jest przez Ministerstwo Gospodarki Komunalnej koncepcja utworzenia dla Łodzi i najbliższych miast regionu łódzkiego zbiorowego Przedsiębiorstwa Oczyszczania. W późniejszych latach przedsiębiorstwo to mogłoby objąć swym zasięgiem również mniejsze osiedla położone w pobliżu Łodzi.

Oświetlenie ulic i placów

Jedynie 14 osiedli na terenie Ł.O.P. posiada oświetlenie ulic i placów. Ilość zainstalowanych i czynnych punktów świetlnych jest na terenie większości miast Ł.O.P. znikoma. Są to wyłącznie punkty świetlne elektryczne. Jedynie Łódź posiada 915 lamp gazowych, co zresztą stanowi zaledwie 6% ogólnej liczby punktów świetlnych.

- 15 -

Oświetlenie ulic w Łodzi może być w zasadzie uważana za niemal zadowalające. Blisko 45% wszystkich ulic posiada oświetlenie, przyczem jednak zaznaczyć należy, że do miasta należą znaczne tereny rolne, nie posiadające właściwej zabudowy miejskiej. Ulice i drogi przechodzące przez te tereny zostały w powyższej liczbie uwzględnione.

Charakterystyczny jest szybki wzrost liczby punktów świetlnych, zwłaszcza na robotniczych przedmieściach miasta. We wszystkich wypadkach standardowy rozstaw punktów świetlnych co 50 mtr. jest w zasadzie utrzymywany.

Mankamentem sieci lamp ulicznych jest fakt, że znaczna ich część założona jest na prowizorycznych słupach drewnianych. Również sieć podstacji, z których część obsługuje ~~za~~ zarazem mieszkania prywatne, jest niedostateczna. Momentem ograniczającym w pewnym stopniu rozwój ulicznej sieci lamp jest również znaczne obciążenie elektrowni Łódzkiej.

- 15 -

Oświetlenie ^{ulic w} ~~Łodzi~~ jest w zasadzie niemal zadowalające.
Blisko 45% wszystkich ulic posiada oświetlenie, przy czym uwzględniona w global
jednak zaznaczyć należy, że ~~wielka~~ część ulic leży poza
terenem właściwej zabudowy miejskiej, naskutek przyłączenia

INWENTARYZACJA URZĄDZEN KOMUNALNYCH NA TERENIE Ł.O.P.

Odnosnie dostarczonego koreferatu stwierdzam, co następuje:

- ad 1/ a. Zatrudnienie w hotelu Orbis - uzupełniono
b. Zakłady kąpielowe na terenie Łodzi - uwaga nie słuszna, gdyż koreferent nie przeczytał wyjaśniającego tekstu na dole tabeli
c. Adres zakładu Nr.7 - uzupełniono
d. Miejskie Pralnie - przerób łódzkich pralni uzupełniono, pralni miejskich w innych miastach Ł.O.P. poza Łodziem podać niestety nie mogę, ponieważ takowe nie istnieją.
e. Pralnie Spółdzielcze - przerób pralni spółdzielczych i ich kierunek usług nie jest mi znany i trudny do zdobycia. Cała tabela jest właściwie dodatkowa i może być z opracowania usunięta, gdyż zakłady te nie należą do urządzeń komunalnych w sensie przyjętym za kryterium przy układaniu programu pracy.
f. Cmentarze komunalne + uwaga częściowo słuszna, jednak jak zaznaczone wyżej przy układaniu programu pracy i ustalaniu pracochłonności uwzględniono jedynie urządzenia podległe WZPUK i WZPUK. Zebranie danych dotyczących wszystkich cmentarzy, a nie tylko komunalnych wymagałoby większej liczby godzin, niż cała przedłożona praca /62 godz./
~~g. Parki na terenie Łodzi - uwaga niezrozumiała, gdyż w tabeli nie ma mowy o latach.~~
g. Parki na terenie Łodzi - uwaga niezrozumiała, gdyż w tabeli nie ma mowy o latach.
h. Oczyszczanie miast - uwaga w zasadzie słuszna, ale są to dane oficjalne, podawane przez WZPUK i Prezydium WRN do GUS. Walka o prawdziwość sprawozdawczości terenowej należy do GUS, a nie do Pracownicy. Ewentualnie z tabeli należałoby zrezygnować.
i. Tabela zbiorcza - uwaga słuszna jedynie w odniesieniu do jednej rubryki, a mianowicie powierzchni oczyszczanych ulic, wyjaśniona, jak wyżej.
- ad 2/ Punkt jest powtórzeniem punktu 1.1
- ad 3/ ditto
- ad 4/ Uwaga niesłuszna, gdyż temat opracowania brzmi inwentaryzacja, a nie studium. Stan obecny jest opisany wystarczająco szczegółowo. Rozważania merytoryczne można ewentualnie skrócić, co jednak nie byłoby właściwe, gdyż cała praca ma charakter przyczynku.
- ad 5/ Korektę stylistyczną przeprowadzono, usterki merytorycznych nie zauważono, zresztą koreferat ich również nie wymienia, ograniczając się do ogólnikowego stwierdzenia.
- ad 6/ Punkt ten jest wnioskiem, a nie odrębnym zarzutem.

Page Denied

Next 21 Page(s) In Document Denied

STAT

URZĄDZENIA GOSPODARKI KOMUNALNEJ

Opracowanie niniejsze obejmuje część urzędzeń komunalnych nastawionych na obsługę ludności i urzędzeń miejskich. W zasadzie rozpatrywane są jedynie urządzenia zarządzane przez Miejski i Wojewódzki Zarząd Przedsiębiorstw i Urzędzeń Komunalnych, jednak w niektórych wypadkach omówione są również urządzenia nie związane pod względem administracyjnym z organami władz terenowych. Dotyczy to urzędzeń związanych funkcjonalnie z gospodarką komunalną. Z zakresu opracowania wyłączone zostały ^{natomiaś} urządzenia komunalne związane z komunikacją, jak konserwacja i rozbudowa ulic, tramwaje miejskie, autobusy i t.p., oraz urządzenia wchodzące w zakres uzbrojenia terenu i obsługi technicznej, jak wodociągi, kanalizacja, sieć elektryczna, gazowa, telefoniczna i t.d.

Ilość wszystkich wyżej określonych urzędzeń komunalnych na terenie Ł.O.P. jest niedostateczna, co jest wynikiem ogólnego zaniedbania urzędzeń tego typu w okresie kapitalizmu. Rozmieszczenie przestrzenne zakładów komunalnych wykazuje charakterystyczną nierównomierność. Większość urzędzeń koncentruje się w samej Łodzi, a na pozostałym terenie Ł.O.P. jest ich ^{bardzo} ~~zaniżająca~~ ^{mało}. Nawet duże stosunkowo miasta, jak Pabianice, czy Zgierz nie posiadają zupełnie niektórych urzędzeń. Zjawiska tego nie można tłumaczyć samą tylko bliskością Łodzi, gdyż dalsze miasta regionu wykazują również ich zupełny brak.

- 2 -

Hotele

Liczba hoteli ogólnodostępnych na terenie Ł.O.P. jest rażąco mała. Cały region, będący poważnym ośrodkiem przemysłowym i administracji gospodarczej w skali krajowej, posiada zaledwie cztery hotele. Wszystkie cztery obiekty skoncentrowane są w Łodzi. Pozostałe miasta regionu nie posiadają, ani jednego hotelu.

Ten stan rzeczy jest objawem wysoce niezadowalającym, gdyż szereg innych ośrodków Ł.O.P. posiada funkcje nie związane bezpośrednio z Łodzią. Dotyczy to zwłaszcza Pabianic i Zgierza, gdzie zlokalizowany jest poważny przemysł chemiczny i inny, Koluszek stanowiących poważny węzeł kolejowy w skali krajowej, Łęczycy, która posiada pewne walory turystyczne i innych miejscowości. W myśl Tymczasowych Normatywów Urbanistycznych, następujące miasta powinny posiadać hotele:

<u>Miasto, lub miejscowość</u>	<u>Ilość łóżek hotelowych na bazie obecnej liczby ludności</u>
Pabianice	241
Zgierz ⁵⁴	131
Ozorków	68
Aleksandrów	44
Konstantynów	42
Główno	41
Łęczycza	37
Brzeziny	31
Koluszki	29
Tuszyn	25
Łask	20

- 3 -

Stryków	13
Kolumna	11
Rzgów	10
Razem poza Łodzią	743 łóżka

Jeśli nawet mniejsze ośrodki położone w promieniu 15 km. od Łodzi mogłyby hoteli nie posiadać, a Zgierz i Pabianice posiadać je w zmniejszonych rozmiarach, zupełny ich brak stanowi pewne utrudnienie w bardziej harmonijnym rozwoju regionu.

Cztery istniejące w Łodzi hotele są duże i dobrze wyposażone. Budynki, jakkolwiek stare, są w dobrym stanie, a niektóre z nich należą do najładniejszych w mieście. Również wyposażenie ich należy do najlepszych w kraju. Globalna liczba ~~XXXX~~ pokoi wynosi 584, a łóżek 850. W myśl przytoczonych poprzednio Tymczasowych Normatywów Urbanistycznych, nie stosujących się wprawdzie do miast rzędu wielkości Łodzi, globalna liczba łóżek winna wynosić 3720.

+ Największy z nich, Grand Hotel, posiada, ~~poza~~ ~~zresztą~~, jak i niektóre inne, szereg urządzeń dla wygody publiczności, jak restaurację, kawiarnię, zakład fryzierski i t.p.

Pomimo tego w Łodzi nie odczuwa się obecnie silnie braku hoteli. W ciągu roku ilość osobonoclegów we wszystkich hotelach łódzkich wynosi 262 350, czyli ca 729 dziennie. Średnie roczne obłożenie łóżka wynosi więc ca 308 dni w roku, co może być uważane za normalne. W ciągu ostatnich dwóch lat daje się

- 4 -

zaobserwować w hotelach łódzkich spadek frekwencji, tłumaczony ograniczeniem wyjazdów służbowych w skali ogólnokrajowej.

Trzy z pośród istniejących hoteli zarządzane są przez Hotele Miejskie podległe Prezydium Rady Narodowej m. Łodzi, a największy Grand Hotel przez Orbis. Grand Hotel, będący jednym z największych i najlepszych obiektów tego typu w kraju, wykazuje naogół wyższą frekwencję, niż hotele miejskie.

Zakłady kąpielowe i łaźnie

Urządzenia kąpielowe/komunalne reprezentowane są na terenie Ł.O.P. wyjątkowo skromnie, co jest w znacznej mierze pozostałością po okresie kapitalizmu.

Ilość ~~wyłącznie~~ i wielkość zakładów kąpielowych powinna być w miastach odwrotnie proporcjonalna do stanu wyposażenia budynków mieszkalnych w wodę i łaźnie. Jakkolwiek brak jest na tym odcinku dokładnych danych, sytuacja na terenie całego regionu, nie wyłączając Łodzi, jest wręcz katastrofalna. W 1953 r. na 26.281 nieruchomości mieszkalnych na terenie Łodzi, zaledwie 1861 było przyłączonych do miejskiej sieci wodociągowej, czyli szacunkowo mniej, niż 10% mieszkańców korzystało z wody miejskiej. Można przyjąć, że liczba osób korzystających z własnych łazienek była nie większa.

Pomimo, że sytuacja w Łodzi w okresie międzywojennym była niewątpliwie jeszcze gorsza, Łódź do 1939 r. posiadała zaledwie dwa miejskie zakłady kąpielowe.

Obecnie na terenie całego Ł.O.P. istnieje 17 zakładów kąpielowych, z tego 7 w Łodzi. Globalna ilość wanien i

- 5 -

natrysków wynosiła 542, z tego 320 w Łodzi.

Tymczasowe Normatywy Urbanistyczne zakładają, że w
miastach do 5 000 mieszkańców z łączni powinno
móc korzystać 50% ludności
miastach do 15 000 mieszkańców 25% ludności
miastach do 50 000 mieszkańców i większych 10%
ludności.

Liczby te są bardzo orientacyjne i na terenie Ł.O.P.
powinny być niewątpliwie wyższe, zwłaszcza że dotyczą one w
zasadzie okresu perspektywicznego, kiedy nasycenie mieszkań
łazienkami i urządzeniami sanitarnymi będzie wyższe.

Temniemniej dla osiedli o liczbie ludności ponad 2000
otrzymujemy następujący obraz:

Miasto, lub miejscowość	Liczba wariantów i natrysków istnie- jąca	Liczba wariantów i natrysków postulo- wana przez T.N.U.
Łódź	320	1,290
Pabianice	52	251
Ozorków	42	142
Zgierz	32	136
Główno	15	86
Łęczyca	29	76
Brzeziny	6	63
Aleksandrów	-	46
Konstantynów	10	44
Łask	-	42
Koluszki	-	30

- 6 -

Stryków	16	27
Tuszyn	12	26
Miasto-las Kolumna	-	24
Rzgów	8	11

Wydaje się również, że cały szereg mniejszych osiedli, o liczbie ludności poniżej 2000 mieszkańców, powinien posiadać publiczne zakłady kąpielowe. Zwłaszcza łącznie powinny posiadać siedziby gmin, celem obsłużenia pokolicznej ludności wiejskiej.

Zakłady Kąpielowe
Rozwój łaźni po ostatniej wojnie był stosunkowo szybki, ale ilość ich jest ciągle jeszcze zupełnie nie wystarczająca. W Łodzi wzrost liczby łaźni nastąpił przez odrestaurowanie i adaptowanie istniejących budynków, oraz budowę nowych. Lokalizację istniejących łaźni nie zawsze jest właściwa. Stan techniczny istniejących obiektów na terenie Łodzi budynków jest bardzo niepokorny, niektórych dobry, innych wręcz rozpadających się. Podobnie przedstawia się sprawa wyposażenia technicznego. Od ogólnego, niezbyt zadowalającego poziomu, odznaczają się jednak wyraźnie niektóre zakłady, jak np. wspanowy pod względem zabudowy i wyposażenia zakład kąpielowy w Opatkowicach.

Jakość świadczonych usług, zwłaszcza z punktu widzenia higieny, jest w wielu wypadkach mierna. Ilość świadczonych usług w stosunku do liczby ludności jest mała, gdyż uwarunkowana jest wielkością i przepustowością istniejących zakładów. Na terenie m. Łodzi z łaźni miejskich skorzystało w 1955 r. 1.114.000 osób, czyli przeciętnie każdy mieszkaniec miasta korzystał z łaźni 1,8 razy w roku. Jest to w zestawieniu ze stanem sanitarnym miasta liczba niezwykle niska. W mniejszych

- 7 -

miastach regionu, posiadających zakłady kąpielowe, stosunek ten był korzystniejszy, ~~jak~~ ^{2?} ~~to~~ ^{rytmika} ~~talca~~ ^{II B.}

Zapotrzebowanie na łaźnie będzie w większych miastach regionu stale malało, w związku z rozwojem urządzeń sanitarnych i budową nowych dzielnic mieszkaniowych. Można jednak przyjąć, że w związku z rozmiarami istniejących zaniedbań, zapotrzebowanie na te urządzenia będzie przez cały okres planu perspektywicznego bardzo poważne.

Usługi pralnicze

Usługi pralnicze, obejmujące pranie bielizny, czyszczenie garderoby i farbiarstwo świadczono są na terenie Ł.O.P. przez zakłady komunalne, spółdzielcze i prywatne.

Pralnie komunalne istnieją na terenie Łodzi i Zgierza. Miejskie Pralnie i Farbiarnie w Łodzi posiadają cztery zakłady pralnicze czynne i pralnię dzielnicową na Stokach, dotychczas nieuruchomioną. Posiadany park maszynowy jest prymitywny i w wysokim stopniu wyeksploatowany, jest przedsiębiorstwo to jest stosunkowo silnie inwestowane. Naskutek tego stan parku maszynowego wykazuje stałą poprawę. Daleko gorzej przedstawia się sprawa budynków. Posiadane budynki są stare, ciasne i za wyjątkiem może budynku przy ul. Wólczańskiej 257 nieodpowiednie. Usługi przyjmowane się w 34 punktach przyjmowania usług rozrzuconych po całym mieście i dowożone samochodami do zakładów. Pralnia komunalna w Zgierzu jest znacznie mniej-sza, lecz stosunkowo lepiej wyposażona.

W ciągu najbliższych lat pralnie komunalne, zarówno na terenie Łodzi, jak i innych miast regionu zostaną znacznie

- 8 -

rozbudowane. W planie perspektywnym zapewne całość usług pralniczych przejęta będzie przez pralnie komunalne. W Łodzi nowe zakłady pralnicze powstaną w oparciu o sieć elektrociepłowni, celem umożliwienia wykorzystania ciepła odpadowego. Zagadnienie budowy na terenie m. Łodzi jednej, lub kilku pralni w okresie perspektywnym nie jest jeszcze przesądzane. Sieć punktów usługowych rozwija się szybko, przyczem w ostatnim okresie w silniejszym stopniu uwzględniane są potrzeby przedmiść, zwłaszcza przedmieść robotniczych i dzielnic w których budynki mieszkaniowe nie posiadają pralni domowych i strychów.

Pralnie komunalne uzupełnione są siecią pralni spółdzielczych. Na terenie Łodzi pralni takich istnieje 6. Ponadto pralnie spółdzielcze istnieją w Pabianicach, Zgierzu, Ozorkowie, Łęczycy, Aleksandrowie, Konstantynowie, Łasku, Brzezianach i w Kolumnie. Sieć pralni prywatnych nie odgrywa już obecnie większej roli. Zainwestowanie zarówno pralni spółdzielczych, jak i prywatnych jest b. skromne.

Świadczone przez pralnie usługi nie są jakościowo zadowalające. Ponadto pranie bielizny w pralniach publicznych trwa obecnie zbyt długo i jest stosunkowo kosztowne. W dalszym rozwoju pralnie będą musiały również przewyższyć głęboko zakorzenione na terenie Ł.O.P. przyzwyczajenie prania bielizny w domu.

Globalna produkcja pralni publicznych na terenie Ł.O.P. niewątpliwie wzrośnie poważnie ze względu na wzrastające zatrudnienie kobiet. W myśl obowiązujących w Związku Radzieckim normatywów, produkcja pralni publicznych winna wynosić ca. ~~200~~

- 9 -

8 - 10 kg. bielizny na mieszkańca, ~~W tym wypadku~~ na miesiąc. W tym wypadku miesięczna produkcja winna więc wynosić 5400 - 7300 ton, a uwzględniając tylko ludność miejską 4700 - 6200 ton. ~~Obecna produkcja stanowi zaledwie drobny ułamek tych ilości~~. Do tego należałoby dodać ca 20% na bieliznę pochodzącą od użytkowników zbiorowych, jak szpitale, hotele, zakłady zbiorowego żywienia i t.d. Szpitale i szereg innych instytucji tego typu korzysta obecnie z własnych pralni, co pod względem ekonomicznym może budzić pewne zastrzeżenia. Globalna produkcja pralni publicznych na terenie Ł.O.P. stanowi zaledwie drobny ułamek wyżej podanych liczb.

Przedsiębiorstwa Pogrzebowe

Usługi pogrzebowe świadczone są na terenie Ł.O.P. przez Miejskie Przedsiębiorstwo Pogrzebowe w Łodzi i przez szereg przedsiębiorstw prywatnych. Produkcją trumien zajmuje się również ~~xxxxx~~ kilka zakładów spółdzielczych. Są to naogół zakłady stolarskie w których produkcja ta stanowi dziedzinę uboczną.

Jedynie istniejące przedsiębiorstwo komunalne tego typu zajmuje się produkcją i sprzedażą trumien, oraz organizowaniem pogrzebów. Na terenie ~~xxxxx~~ Łodzi działalność jego pokrywa tylko część zapotrzebowania. Większość usług świadczona jest przez przedsiębiorstwa prywatne.

Miejskie Przedsiębiorstwo Pogrzebowe w Łodzi posiada fabrykę trumien o zdolności produkcji ca 10 000 trumien rocznie. Istniejący park maszynowy jest w wysokim stopniu specjalistyczny i nie może być użyty do innej produkcji. Maszyny są naogół w dobrym stanie, jakkolwiek zabudowa fabrycz-

10

na jest zbyt ciasna. Znaczna stosunkowo moc produkcyjna istniejącej fabryki trumien jest tylko częściowo wykorzystana, gdyż roczna produkcja trumien wynosi zaledwie 3520 sztuk. Fabryka ta mogłaby w zasadzie obsłużyć cały teren Ł.O.P. na którym umiera rocznie ca 11,100 osób. W tym też kierunku idą zamierzenia przedsiębiorstwa, które przekształci się w najbliższym czasie w centralne przedsiębiorstwo obsługujące region, względnie nawet województwo łódzkie. W tym celu wybudowany będzie nowy budynek fabryczny, oraz ~~zwiększone~~ ~~zwiększenie~~ znaczenie rozszerzenie sieci punktów sprzedaży trumien, obejmująca obecnie zaledwie pięć sklepów. Celem obsłużenia dalszych terenów powstana w poszczególnych miastach i większych osiedlach punkty usługowe, których zadaniem będzie wykańczanie i rozprowadzanie trumien.

Działalność usługowa przedsiębiorstwa w zakresie organizowania pogrzebów jest narazie skromna, lecz będzie w przyszłości również rozszerzona.

Zieleń komunalna

Pełne omówienie/

Zagadnienie zieleni na terenie miast i osiedli Ł.O.P.

wychodzi w zasadzie poza ramy niniejszego opracowania.

Komunalne tereny zielone występują na terenie Ł.O.P. w formie skwerów, zieleniców, parków spacerowo-wypoczynkowych i ludowych, pracowniczych ogrodów działkowych, lasów komunalnych, cmentarzy komunalnych i grobownictwa wojennego, oraz innych.

Konserwacją zieleni komunalnej zajmują się na terenie Łodzi Miejskie Przedsiębiorstwo Ogrodnicze, a na terenie innych miast i osiedli Miejskie Przedsiębiorstwa Komunalne, względnie bezpośrednio Prezydium odpowiednich Rad Narodowych.

- 11 -

Miejskie Przedsiębiorstwo Ogrodnicze w Łodzi poza konserwacją terenów zielonych, zajmuje się również produkcją sadzonek i kwiatów na sprzedaż. Konserwowane przestrzenie zielone są znaczne, co wiąże się ze stosunkowo ~~znacznym~~ ^{dobrym} stanem zazielenienia miasta. Należy podkreślić, że zarówno znaczny wzrost powierzchni terenów zielonych w mieście, jak i rozwój przedsiębiorstwa przypada nałkowie na okres po drugiej wojnie światowej.

Ogrody zoologiczne

Na terenie Ł.O.P. istnieje tylko jeden ogród zoologiczny w Łodzi. Ogród ten rozbudowany w okresie powojennym stanowi znaczną atrakcję dla mieszkańców miasta, o czym świadczy wysoka frekwencja. Jako placówka kulturalno-rozrywkowa miejski ogród zoologiczny ^{w Łodzi} posiada cały szereg walorów. Wymienić tu należy korzystne położenie w pobliżu dużego parku ludowego, znaczną powierzchnię i ładną szatę roślinną. Natomiast ilość eksponatów jest niezbyt wielka, a stan zainwestowania pozostawia wiele do życzenia. Istniejące klatki i pomieszczenia dla zwierząt nie pozwalają na ich właściwe ~~przechowywanie~~ ^{ich starą, nieadekwatną do} ~~przechowywanie, a ponadto są w wielu wypadkach stare i słabe,~~ ^{ich starą, nieadekwatną do} co już kilkakrotnie doprowadziło do ucieczki drapieżnych ~~zwierząt~~ ^{zwierząt}.

Oczyszczanie miast

Oczyszczaniem miasta zajmuje się w Łodzi Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania. Na terenie pozostałych miast regionu, za wyjątkiem Tuszyna, który oczyszczania w tym sensie

- 12 -

nie posiada, Miejskie Przedsiębiorstwa Urządzeń Komunalnych, względnie inne organa ^{Przedsiębiorstwa} Miejskich Rad Narodowych.

Do zakresu działalności Miejskiego Przedsiębiorstwa Oczyszczania w Łodzi należy oczyszczanie ulic i placów, oraz ich mycie i polewanie, wywóz nieczystości ulicznych i domowych, wywóz nieczystości płynnych z posesji nieskanalizowanych, utrzymywanie kosztów ulicznych i szaletów publicznych, walka ze śniegiem i gołoledzią, przerób nieczystości ~~z~~ listowia na komposty i t.d. Zadania te wykonywane są obecnie przez Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania w znikomym stopniu. Oczyszczaniem, zresztą o zupełnie niedostatecznej intensywności i częstotliwości, objęta ~~jest~~ jest ^{mała} ~~znikoma~~ część ulic i placów miejskich. Naskutek tego zbyt duży stosunkowo ciężar spada na dozorców domowych, których jest zresztą zbyt mało. Rzutuje to niekorzystnie na stan sanitarny miasta. Przyczyną niedostatecznego wykonywania tego zadania jest zły stan ~~nawierzchni~~ ulic miejskich, z których część tylko posiada nawierzchnie ulepszone, a znikomy procent nawierzchni szlachetne, oraz ^{brak wody} ~~brak taboru~~ i brak wody. Znaczna część oczyszczania ulic wykonywana jest przez M.P.O. przy pomocy pracy ręcznej brygad roboczych, co nie może być uważane za zadowalające.

Polewaniem objęta jest zupełnie minimalna część ulic łódzkich ze względu głównie na brak wody, natomiast niemożność szybkiego usuwania śniegu i zwalczania gołoledzi spowodowana jest w pierwszym rzędzie brakiem dostatecznej ilości sprzętu i pługów śnieżnych.

Ilość koszy ulicznych jest zupełnie niedostateczna, nawet biorąc pod uwagę kosze znajdujące się ~~xxx~~ pod opieką

- 13 -

Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego i Miejskiego Przedsiębiorstwa Ogrodniczego. Podobnie niedostateczna jest liczba szaleatów publicznych, których do ostatniej wojny światowej Łódź wogóle nie posiadała.

Wywóz nieczystości domowych stałych przez M.P.O. obejmuje gros budynków łódzkich, ale funkcja ta załatwiana jest obecnie w sposób mało sprawny, co rzutuje również na stan sanitarny miasta. Przyczyną jest tu brak odpowiedniej ~~liczby~~ ilości taboru, a zwłaszcza specjalnych samochodów bezpylnych. Znaczna część posesji obsługiwana jest przez zwykłe samochody ciężarowe, względnie przez wozy konne, co w zasadzie jest niedopuszczalne. Podobnie liczba puszek do śmieci jest ciągle jeszcze niewystarczająca.

~~Brak kanalizacji na terenie miasta powoduje konieczność usuwania nieczystości płynnych przez znacznej liczby posesji.~~
Czynność ta wykonywana jest w zasadzie przez M.P.O. jednak i tutaj brak odpowiedniego taboru, a częściowo niemożność posługiwania się samochodami specjalnymi, ze względu na zbyt ciasną zabudowę, powoduje że ~~czynność ta wykonywana jest~~ ^{wywołanie nieczystości odbywa się} w sposób niewłaściwy i w nieodpowiednich porach dnia.

Usuwanie nieczystości zarówno płynne jak i stałe nie są zupełnie wykorzystywane, ponieważ M.P.O. nie posiada zakładów produkcji kompostów.

Podstawową trudnością M.P.O. jest brak taboru, a zwłaszcza taboru specjalistycznego. Istniejące wozy są zresztą w wysoki-
^{zwykłe} ~~wysokim stopniu wykorzystywane~~. Zabudowa przedsiębiorstwa jest również niewystarczająca, ale na tym odcinku prowadzone są obecnie intensywne inwestycje. Istniejące braki na odcinku oczyszczania miasta są jednak olbrzymie, a opracowany w ub.r. ^{plan CBS, PBK i Romanie} ~~plan~~ ^{ma być} ~~plan~~

- 14 -

program rozbudowy przedsiębiorstwa w okresie planu perspektywnego przewidywał nakłady ~~na~~ wynoszące setki milionów złotych.

Sytuacja na terenie innych miast regionu jest nie lepsza. W żadnym mieście przy oczyszczaniu miasta nie jest zatrudniony tabor mechaniczny. ~~Przedsiębiorstwo Miejskie Przedsiębiorstwo~~ gdyż ~~wszystkie~~ wszystkie 76 samochodów zatrudnionych przy oczyszczaniu miast znajdują się w Łodzi. Inne miasta oczyszczane są w najlepszym wypadku przy pomocy taboru konnego. W wielu wypadkach jednak Prezydium Rad Narodowych nie posiadają nawet własnego taboru konnego i korzystają z obcego transportu. Sytuacja taka istnieje zwłaszcza w Koluszkach, Łasku i Strękowie. Stosunek powierzchni oczyszczanych ulic i placów do ogólnej długości ulic jest ^{jedynie} w wielu miastach Ł.O.P. korzystniejszy, niż w Łodzi. Stosunkowo dobrze oczyszczany jest zwłaszcza Ozorków i Łęczycę.

Obecnie rozważana jest przez Ministerstwo Gospodarki Komunalnej koncepcja utworzenia dla Łodzi i najbliższych miast regionu łódzkiego zbiorowego Przedsiębiorstwa Oczyszczania. W późniejszych latach przedsiębiorstwo to mogłoby objąć swym zasięgiem również mniejsze osiedla położone w pobliżu Łodzi.

Oświetlenie ulic i placów

Jedynie 14 osiedli na terenie Ł.O.P. posiada oświetlenie ulic i placów. Ilość zainstalowanych i czynnych punktów świetlnych jest na terenie większości miast Ł.O.P. znikomo mała. Są to wyłącznie punkty świetlne elektryczne. Jedynie Łódź posiada 913 lamp gazowych, co zresztą stanowi zaledwie 6% ogólnej liczby punktów świetlnych.

- 2 -

- 4/ Miejskiego Zarządu Przedsiębiorstw i Urzędzeń Komunalnych
 5/ Wojewódzkiej Komisji Planowania Gospodarczego
 6/ Wojewódzkiego Zarządu Przedsiębiorstw i Urzędzeń Komunalnych oraz niektórych przedsiębiorstw.

Otrzymane materiały dotyczą naogół stanu z 1953 r., w nielicznych wypadkach 1952 r. Dokładność ich jest b.różna - w niektórych wypadkach te same liczby dostarczone przez różne instytucje różniły się znacznie i z trudnością tylko mogły być uzgodnione. Wszelkie poważniejsze rozbieżności zostały jednak w ramach niniejszego opracowania wyjaśnione i uzgodnione.

I. Hotele

	Komunalne	Orbis	Razem
	1	2	3
Ilość hoteli	3	1	4
Liczba pokoi	337	247	584
Liczba łóżek	507	343	850
Liczba osobnoclegów w ciągu roku	157.206	105.144	262.350
Liczba osób korzystających w ciągu roku	72.827	48.060	120.887
Zatrudnienie	127	58	185

Hotele ogólnodostępne istnieją jedynie na terenie m.Łodzi.

P.B.P.Orbis - Grand Hotel, Łódź, ul.Piotrkowska 72

Hotele Miejskie - Hotel Sovoy, Łódź, ul.Traugutta 6

Hotel Polonia, Łódź, ul.Narutowicza 38

Hotel Mały, Łódź, ul.22-go Lipca 26

II. Zakłady kąpielowe.

L.p.	Miasto lub miejscowość	Ilość zakładów	Ilość wanień	Ilość natrys. ków	Ilość basenów	Ilość pralni i łaźni	Zatrudnienie
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Łódź	7	171	149	1	4	107
2.	Pabianice	1	14	38	-	-	3
3.	Zgierz	1	16	16	1	-	8

- 3 -

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
4.	Ozorków	1	10	32	1	1	2
5.	Konstantynów	1	10	-2	-	-	1
6.	Głowno	1	6	9	4	-	2
7.	Łęczyca	1	10	19	-	-	3
8.	Brzeziny	1	6	4	-	-	1
9.	Tuszyn	1	6	6	-	-	1
10.	Stryków	1	7	9	-	-	1
11.	Rzgów	1	2	6	-	-	1
Razem		17	258	284	3	5	130

2/ Rozwój zakładów kąpielowych na terenie m.Łodzi.

Rok	Ilość zakładów	Ilość wanien	Ilość natrys- ków	Ilość basenów	Ilość pralni i łaźni	Ilość zabiegów
1	2	3	4	5	6	7
1938	2	x	x	x	x	606.875
1946	x	x	x	x	x	510.379
1947	x	x	x	x	x	518.456
1948	x	x x	x	x	x	440.600
1949	x	x	x	x	x	580.500
1950	4	139	136	x	x	891.100
1951	6	139	109	1	2	1.079.500
1952	6	141	109	1	4	1.113.878
1953	7	171	149	1		

Dane odnośnie okresu przedwojennego dotyczą tylko łaźni miejskich, bez prywatnych.

x Dla okresu 1945-49 podawane przez zainteresowane instytucje dane są sprzeczne między sobą i nie zostały uwzględnione.

- 4 -

3/ Zakłady kąpielowe

Łaźnie Miejskie w Łodzi, Dyrekcja, ul. Sienkiewicza 95

Zakład Nr. 1 - ul. Wodna 25

" Nr. 2 - ul. Mielczarskiego 11

Nr. 3 - ul. Krucza 11

" Nr. 4 - ul. Kilińskiego 134

" Nr. 5 - ul. Sienkiewicza 95

" Nr. 6 - ul. Żeromskiego 53

" Nr. 7 - ul. Zachodnia 82

Łaźnie w Zgierzu - ul. Stalina 24

III. 1/ Miejskie Pralnie i Farbiarnie

L.p.	M i a s t o	Ilość zakła- dów	Ilość punktów przyj. usług	Zatrud- nienie	Roczny przerób
-1	2	3	4	5	6
1.	Łódź	4	34	344	780 ton
2.	Zgierz	1	1	6	31,6 "
	Razem	5	35	350	812 ton

Z a k ł a d y

Łódź, ul. Cz. Hutora 34 a

" ul. Wólczańska 257

" ul. Więckowskiego 22.

" ul. Cz. Hutora 57

" ul. Zbocze, Stoki /nie oddany do użytku/

Zgierz ul. Stalina 24

2/ Pralnie i Farbiarnie Spółdzielcze

L.p.	Miasto lub miejscowość	Nazwa spółdzielni	Adres	Uwagi
1	2	3	4	5
1.	Łódź	Spółdziel. Pracy "Pralnia chemiczna i Farbiarnia	ul. Bojowników GET. Warszawskiego 32	

- 5 -

1.	2	3	4	5
2.	Łódź	Spółdzielnia Pracy "Fralnia Chemiczna i Farbiarnia	Piotrkowska 112	
3.	"	Spółdz. Pracy i Pralnia Chemiczna i Farbiarnia w Pabianicach	Nawrót 15	
4.	"	"	Piotrkowska 26	
5.	"	"	Piotrkowska 182	
6.	"	"	Rzgowska 47	
7.	Pabianice	Spółdzielnia Pracy "Fralnia Chemiczna i Farbiarnia	Barucha 3	
8.	"	"	Armii Czerwonej 24	
9.	"	"	Obr. Stalingradu 3	
10.	Zgierz	Usługowa Spółdzielnia Pracy im. 17-go Stycznia	17-go Stycznia 6	
11.	Ozorków	Usługowa Spółdz. Pracy im. 8-go Marca	Rynek 2	
12.	"	"	Armii Czerwonej 1	
13.	Zęczyca	Usługowa Spółdz. Pracy im. 8-go Marca w Ozorkowie	Rynek	
14.	Aleksandrów	Spółdz. Pracy "Uniwersalna" w Konstantynowie	Wojska Polskiego 11	
15.	Konstantynów	Spółdz. Pracy "Uniwersalna"	Łaska 21	
16.	Łask	Usługowa Spółdz. Pracy im. 1-go Maja		
17.	Brzeziny	Usługowa Spółdz. Pracy	Plac Jedności Narodowej	
18.	Miasto- Kolumna	Usługowa Spółdz. Pracy im. 1-go Maja w Łasku		farbiar.

IV. Miejskie Przedsiębiorstwo Pogrzebowe

w Łodzi, ul. Łomżyńska 20/22

Roczna produkcja trumien	3520
Zatrudnienie	91

- 6 -

Tabor: samochody specjalne 3
 " zwykłe 2
 wozy konne 3
 karawany konne 3

Punkty sprzedaży trumien 5

Vf. Na terenie m.Łodzi istnieją ponadto następujące przedsiębiorstwa komunalne:

Zatrudnienie

Miejskie Przedsiębiorstwo Inkasa 207
 Łódź, ul.Przejazd 58

Straż Miejska 375

VI. Cmentarze komunalne

Łódź cmentarz komunalny 6,37 ha
 grabownictwo wojenne 3,95 ha 10.32 ha

Główno - cmentarz komunalny 0,01 ha
 R a z e m 10.33 ha

VII. Zielen komunalna

L.p.	Miasto lub miejscowość	Powierzchnia zieleni komunalnej			Zatrud- nienie
		w ha			
		ogółem	w tym:		
			zielen	parki	
1	2	3	4	5	6
1.	Łódź	1.776,27	70,22	457,40	1.806
2.	Pabianice	61,0	6,0	55,0	19
3.	Zgierz	17,93	8,33	9,60	14
4.	Ozorków	6,0	2,0	4,0	4
5.	Aleksandrów	6,38	3,88	2,50	1
6.	Konstantynów	6,92	1,40	5,52	1
7.	Głowno	6,5	6,5	-	4
8.	Łęczyca	7,5	1,5	6,0	2

- 7 -

1.	2	3	4	5	6
9.	Brzeziny	3,65	2,00	-	1
10.	Koluszki	5,28	0,56	4,72	1
11.	Tuszyń	1,2	0,4	0,8	1
12.	Łask	14,6	2,6	12,0	3
13.	Stryków	1,70	1,70	-	1
14.	Kolumna	1,2	1,2	-	-
15.	Lutomiersk	0,5	0,5	-	-
R a z e m		1.916,63	108,79	557,54	1.858

Zatrudnienie w m.Łodzi obejmuje cały personel Miejskiego Przedsiębiorstwa Ogrodniczego.
Zatrudnienie w innych miastach trudne jest do wyodrębnienia z innych usług komunalnych.

~~III.~~ 2% Parki na terenie m.Łodzi.

L.p.	N a z w a	Powierzchnia w m ²
1.	2	3
1.	Park im.Sienkiewicza	33.600
2.	" Zródlińska	171.400
3.	" Poniatowskiego	492.600
4.	" 3-go Maja	231.900
5.	" Staszica	37.100
6.	" Matejki	24.900
7.	" Kolejowy	23.200
8.	" Z.U.S.	28.300
9.	" im.Słowackiego	27.000
10.	" " 19-go Stycznia	106.000
11.	" " Kilńskiego	28.200
12.	" " Reymonta	45.000
13.	" Leczniczy	22.000
14.	" im. Hibnera	70.000

- 8 -

1.	2.	3.
15.	Park im. Königa	24,000
16.	" " Warcella	25,000
17.	" wypoczynkowy na Widzewie	60,000
18.	" Ludowy na Zdrowiu	2,281,000
19.	" im. Mickiewicza	365,900
20.	" " A.Struga	33,400
21.	" Staromiejski	180,000
22.	" im. 1-go Maja	271,090
23.	Ogród Botaniczny	51,300

3/ Tereny zielone na terenie m. Łodzi.

Globalna powierzchnia terenów zielonych konserwowanych
przez Miejskie Przedsiębiorstwo Ogrodnicze w Łodzi,
ul. Wojska Polskiego 83 2,013,59 ha

w tym:

Zielen komunalna	1,805,48 ha
Tereny produkcji podstawowej MPO	44,91 "
Pracownicze ogrody działkowe	137,00
w tym pasy zieleni	
konserwowane przez MPO	29,53 ha
Cmentarze komunalne	6,37 "
Grabownictwo wojenne	2,37 "
Ogród zoologiczny	17,46 "

4/ Zielen komunalna na terenie m. Łodzi.

Parki i ogrody	463,40 ha
Lasy i parki leśne	1,268,15 "
Zieleńce i skwery	73,93 "
w tym ogródki przy	
szkołach 28,81 ha	
R a z e m:	1,805,48 ha

- 9 -

5.
~~VIII~~ Lasy komunalne

L.p.	Miasto	Powierzchnia ogółem w ha	w tym parki leśne
1.	2	3	4.
1.	Łódź	1.268,15	1.268,15
2.	Pabianice	239,0	227,0
3.	Zgierz	340,89	326,15
4.	Łęczyca i Ozorków	96,00	69,78
5.	Głowno	112,0	50,0
6.	Tuszyn	120,0	119,0

VIII Ogród zoologiczny
 w Łodzi, ul. Krzemieniecka 70/72

Powierzchnia 39,0 ha
 w tym tereny
 pomocnicze 27,5 ha

Liczba zwiedzających
 rocznie 232.796 osób
 Zatrudnienie 61 osób

Eksponaty:

	<u>Sztuk</u>	<u>Rodzaj</u>
Ssaki	338	43
Gady i płazy	4	4
Ptaki	280	27
Ryby	93	14
O g ó ł e m	715	88